

**UCHWAŁA NR XLII/246/14
RADY POWIATU W PODDĘBICACH**

z dnia 16 kwietnia 2014 r.

w sprawie uchwalenia "Programu Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016 (z perspektywą na lata 2017-2020)

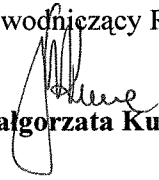
Na podstawie art. 4 ust. 1, pkt 13 i art. 12, pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2013 r., poz. 595, poz. 645; z 2014 r. poz. 379) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, poz. 21, poz. 888, poz. 1238; z 2014 r. poz. 40, poz. 47; M.P. z 2013 r. poz. 729, poz. 821) Rada Powiatu w Poddębicach:

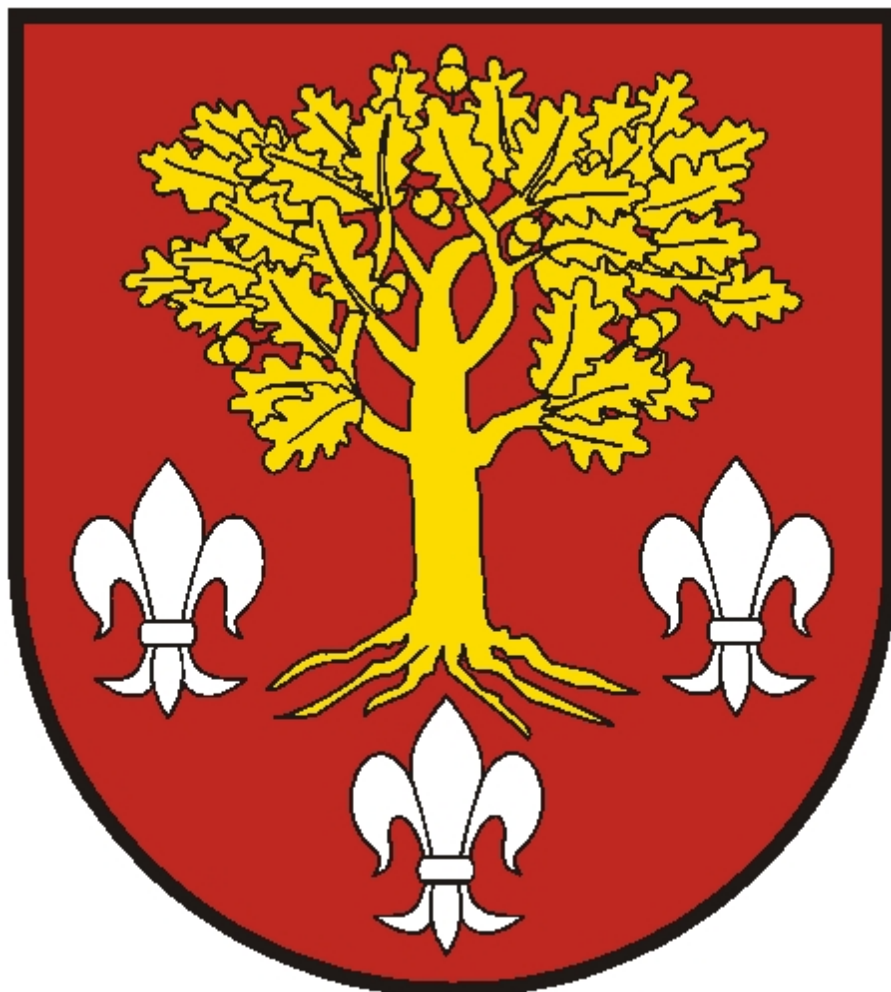
§ 1. Uchwała "Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016 (z perspektywą na lata 2017-2020)" w brzmieniu, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Przewodniczący Rady

Małgorzata Kuna

I. PODSTAWY PRAWNE I KONCEPCJA PROGRAMU, UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW I PROGRAMÓW KRAJOWYCH I WOJEWÓDZKICH

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.) podstawowym dokumentem dotyczącym ochrony środowiska na szczeblu krajowym jest Polityka Ekologiczna Państwa uchwalana przez Sejm na wniosek Rady Ministrów. Zgodnie z art. 14 ust. 1 w/w ustawy – Prawo ochrony środowiska polityka ekologiczna państwa określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

W celu jej realizacji sporządzane są następnie programy ochrony środowiska na szczeblu województwa, powiatu i gminy.

Zarząd Powiatu jest zobowiązany do sporządzenia powiatowego programu ochrony środowiska, obejmującego 4 lata z perspektywą na kolejne 4 lata. Z wykonania Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami Zarząd Powiatu sporządza co dwa lata raporty, które przedstawia Radzie Powiatu.

Dotychczas zostały przyjęte następujące programy ochrony środowiska:

1. Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego – przyjęty Uchwałą Rady Powiatu w Poddębicach Nr XVII/81/04 z dnia 12.02.2004 r.
2. Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2012 (z uwzględnieniem lat 2013 – 2016) – przyjęty Uchwałą Rady Powiatu w Poddębicach Nr LXI/332/10 z dnia 20 sierpnia 2010 r.

W związku z powyższym niniejszy Program Ochrony Środowiska jest drugą aktualizacją Programu przyjętego w 2004 r.

Program został sporządzony w układzie zbliżonym do układu polityki ekologicznej państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 oraz Programu Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2012.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego ma formułę otwartą i może być w każdej chwili korygowany i uszczegóławiany wraz z wejściem w życie nowych przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska i innych uwarunkowań mających wpływ na zawartość opracowania.

Ocenę stanu środowiska oparto o dane pochodzące przede wszystkim z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi i Delegatury w Sieradzu, informacje uzyskane z poszczególnych Gmin i przedsiębiorstw z terenu powiatu oraz z innych opracowań i dokumentów wymienionych w bibliografii.

Sposób i zakres uwzględnienia Polityki ekologicznej w Programie zawarty jest w "Wytucznych do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym". Według zapisów tego opracowania w powiatowym programie ochrony środowiska powinny być uwzględnione:

- zadania własne powiatu,
- zadania koordynowane,
- wytyczne do sporządzania programów gminnych.

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu uwzględniono założenia, cele i priorytety zawarte w następujących opracowaniach i dokumentach:

1. **Polityki ekologicznej państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016** - stanowi dokument określający, na podstawie aktualnego stanu środowiska, priorytety ekologiczne oraz wskazujący kierunki działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie niżej wymienionych celów średniookresowych:

Kierunki działań systemowych:

a) uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych:

- cele średniookresowe do 2016 r. - doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - rozwój metodologii wykonywania ocen oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych oraz szkolenia dla projektodawców tych dokumentów oraz dla osób oceniających,

b) aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska:

- cele średniookresowe do 2016 r. - uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego. Działania te powinny objąć pełną internalizację kosztów zewnętrznych związanych z presją na środowisko,
- kierunki działań w latach 2009-2012:
 - zastosowanie systemu „zielonych zamówień” w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego organizowanych przez wszystkie instytucje korzystające ze środków publicznych,
 - eliminacja z rynku wyrobów szkodliwych dla środowiska,

- promocja tworzenia „zielonych miejsc pracy” z wykorzystaniem funduszy Unii Europejskiej,
- promocja transferu do Polski najnowszych technologii służących ochronie środowiska przez finansowanie projektów w ramach programów unijnych,
- wykonanie analizy dotyczącej możliwości wprowadzenia w Polsce „zielonej” reformy podatkowej,
- przeprowadzenie ogólnopolskiej kampanii społecznej kształtującej zrównoważone wzorce konsumpcji,
- wprowadzenie etykiet informujących o produktach ekologicznych i ich promocja wśród społeczeństwa,
- opracowanie krajowego planu wycofania proszków do prania zawierających fosforany,
- wsparcie zastosowania pojazdów o niskiej emisji i wysokiej efektywności energetycznej z napędami alternatywnymi oraz wypracowanie rozwiązań hamujących napływ do krajowego parku zagranicznych pojazdów o niekorzystnych parametrach ekologicznych i energetycznych,

c) zarządzanie środowiskowe:

- cele średniookresowe do 2016 r. - celem podstawowym jest jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - stworzenie mechanizmów stymulujących przystępowanie przedsiębiorstw i instytucji do systemów zarządzania środowiskowego. Do mechanizmów tych należą:
 - wprowadzanie „zielonych zamówień” promujących w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego firmy posiadające certyfikaty zarządzania środowiskowego przez uzyskanie przez nie dodatkowych punktów,
 - upowszechnienie wśród społeczeństwa logo EMAS i normy ISO 14001 a także logo CP jako znaków jakości środowiskowej firmy będącej wytwórcą danego wyrobu lub świadczącej określoną usługę,
 - podniesienie prestiżu instytucji publicznej posiadającej certyfikat zarządzania przez akcję wśród społeczeństwa dotyczącą znaczenia takiego certyfikatu,
 - ograniczenie częstotliwości kontroli, w zakresie ochrony środowiska, podmiotów posiadających certyfikaty zarządzania środowiskowego i uproszczenie trybu ich kontroli,
 - ograniczenie kosztów związanych z wdrożeniem systemów zarządzania środowiskowego przez przedsiębiorstwa i instytucje,

d) udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska:

- cele średniookresowe do 2016 r. - podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do:
 - proekologicznych zachowań konsumenckich,
 - prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska,
 - organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska,
 - uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - warunkami spełniania celów średniookresowych są:
 - doskonalenie metod udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne,
 - rozwój szkolnej edukacji w zakresie ochrony środowiska, dostępu do informacji o środowisku oraz kształtowanie zachowań zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (akcje, szkolenia dla nauczycieli i szkół),
 - promowanie etykiet znakujących aspekt środowiskowy produktów w celu ułatwienia konsumentom zachowań proekologicznych,
 - finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe,
 - zapewnienie udziału pozarządowych organizacji ekologicznych we wszystkich gremiach podejmujących decyzje dotyczące ochrony środowiska,
 - szkolenia dla pracowników instytucji publicznych oraz przedsiębiorców w zakresie przepisów o dostępie społeczeństwa do informacji o środowisku,
 - ściślejsza współpraca z dziennikarzami w zakresie edukacji ekologicznej wszystkich grup społecznych – większe niż dotąd zaangażowanie w tym zakresie funduszy ekologicznych,

e) rozwój badań i postęp techniczny:

- cele średniookresowe do 2016 r. - zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska,
- kierunki zadań na lata 2009-2012 - realizacja ww. celów wymaga podjęcia następujących działań:
 - uruchomienie systemu zagranicznych stypendiów naukowych dla najlepszych absolwentów uczelni związanych z ochroną środowiska,
 - umożliwienie finansowania przez fundusze ekologiczne wdrażania ekoinnowacji opracowanych w polskich placówkach naukowych badawczych,
 - zwiększenie wymiany zespołów badawczych z najlepszymi zagranicznymi instytutami (wspierane finansowo przez fundusze ekologiczne),
 - doposażenie w nowoczesną aparaturę naukową instytutów, uczelni i systemów monitoringu

(finansowane przez NFOŚiGW),

- wspieranie platform technologicznych jako miejsca powstawania rozwiązań innowacyjnych przez ośrodki naukowe i jednostki gospodarcze,
- wdrożenie systemu informatycznego resortu „Środowisko”, w tym wdrożenie Systemu Informatycznego Inspekcji Ochrony Środowiska „EKOINFONET”,
- uruchomienie krajowego systemu monitorowania technologii środowiskowych,

f) odpowiedzialność za szkody w środowisku:

- cele średniookresowe do 2016 r. - stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy,
- kierunki działań w latach 2009-2012:
 - zakończenie prac nad pełną transpozycją przepisów dyrektywy 2004/35/WE do ustawodawstwa polskiego przez nowelizację ustawy o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku,
 - stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku i działaniach naprawczych,
 - prowadzenie szkoleń na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników administracji, sądownictwa oraz podmiotów gospodarczych,
 - wzmocnienie kadrowe i aparaturowe Inspekcji Ochrony Środowiska pozwalające na pełną realizację zadań kontrolnych,
 - zapewnienie w budżecie państwa środków na rekultywację terenów zanieczyszczonych przed 30 kwietnia 2007 r.,

g) aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym:

- cele średniookresowe do 2016 r. - w perspektywie średniookresowej jest konieczne przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - konieczne jest, aby do roku 2012 nastąpiło:
 - wdrożenie wytycznych metodycznych dotyczących uwzględnienia w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w szczególności wynikających z opracowań ekofizjograficznych, prognoz oddziaływania na środowisko (wraz z poprawą jakości tych dokumentów),
 - wdrożenie przepisów umożliwiających przeprowadzanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (które jest opracowaniem planistycznym obejmującym teren całej gminy),
 - zatwierdzenie wszystkich obszarów europejskiej sieci Natura 2000 oraz sporządzenie dla nich planów ochrony,
 - wdrożenie koncepcji korytarzy ekologicznych,
 - uwzględnianie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi,
 - określenie zasad ustalenia progów tzw. chłonności środowiskowej oraz pojemności przestrzennej zależnie od typu środowiska, - wprowadzenie mechanizmów ochrony zasobów złóż kopalin przed zagospodarowaniem powierzchni uniemożliwiającym przyszłe wykorzystanie,
 - uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wyników monitoringu środowiska, w szczególności w zakresie powietrza, wód i hałasu.

Ochrona zasobów naturalnych:

a) ochrona przyrody:

- cele średniookresowe do 2016 r. - zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - dokończenie inwentaryzacji i waloryzacji różnorodności biologicznej Polski. Stworzy to podstawę do ustanowienia pełnej listy obszarów ochrony ptaków i ochrony siedlisk w europejskiej sieci Natura 2000. Będą realizowane zadania wynikające z Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej dotyczące przywracania właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów, przywrócenie drożności lądowych i wodnych korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w skali kraju, wsparcia procesu opracowania planów ochrony dla obszarów chronionych, zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu. Konieczne egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska. Jest niezbędne wypracowanie metod skutecznej ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych oraz terenów zieleni miejskiej. Jest ważna także kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych parków

narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych oraz powstanie form i obiektów ochrony przyrody. W systemie ochrony przyrody należy także uwzględnić korytarze ekologiczne, jako miejsca dopełniające obszarową formę ochrony przyrody. Planowane przez Ministra Środowiska jest także opracowanie:

- Krajowej Strategii Postępowania z Inwazyjnymi Gatunkami Obcymi (wynikające z Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzonej w Bernie dnia 19 września 1979 r.) (Dz. U. z 1996 r. Nr 58, poz. 263) (Konwencji Berneńskiej),
- Krajowej Strategii Ochrony Dużych Drapieżników (także wynik ratyfikacji Konwencji Berneńskiej).

Poza tym planowana jest ratyfikacja porozumienia o ochronie afrykańsko-azjatyckich wędrownych ptaków wodnych, wynikającego z Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, sporządzonej w Bonn dnia 23 czerwca 1979 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 2, poz. 17) (Konwencji Bońskiej). Konieczne jest także wdrożenie Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, sporządzonej we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 14, poz. 99) do krajowego prawa ochrony przyrody. W sprawie dopuszczenia organizmów GMO do środowiska przewiduje się opracowanie nowej ustawy – Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych w 2009 r. oraz aktywne działania na forum Unii Europejskiej dotyczące dopuszczenia możliwości ustanawiania stref wolnych od GMO. Jest ważna też ścisła współpraca w zakresie ochrony przyrody z organizacjami pozarządowymi oraz prowadzenie szerokich akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa.

b) ochrona i zrównoważony rozwój lasów:

- cele średniookresowe do 2016 r. - w perspektywie średniookresowej zakłada się dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - ważnym zadaniem na lata 2009-2012 jest realizacja przez Lasy Państwowe „Krajowego programu zwiększenia lesistości”, przy czym jest konieczna aktualizacja tego programu, przewidziana w roku 2009. Zalesienia realizowane są także przez podmioty prywatne, z dofinansowaniem ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Przewiduje się zalesienie do 2010 r. około 50 tys. ha, w tym 75% w sektorze prywatnym. Istotne jest przy tym tworzenie spójnych kompleksów leśnych połączonych korytarzami ekologicznymi oraz dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000. Zalesienia nie mogą bowiem zagrozić utrzymaniu ekstensywnego użytkowania łąk i pastwisk, będących cennym siedliskiem dla rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Ważną rolą lasów jest utrzymanie znacznej retencji wodnej i jej powiększenie przez przywracanie przesuszonych przez meliorację terenów wodno-błotnych. W tym zakresie Lasy Państwowe będą realizowały dwa duże programy wieloletnie z udziałem środków z Programu „Infrastruktura i Środowisko”. W latach 2009-2012 przewiduje się także rozbudowę funkcji leśnych banków genów oraz wprowadzenie alternatywnego systemu certyfikacji lasów,

c) racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi:

- cele średniookresowe do 2016 r. - racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej. Naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - Obecny stan gospodarki wodnej wymaga głębokiej i szybkiej reformy. Pierwszym jej krokiem będzie przyjęcie przez Rząd i Parlament Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami do 2030 r. (z uwzględnieniem etapu 2015 r.). Powinna ona formułować główne kierunki działań, w tym m. in.:
 - wyodrębnienie w ramach gospodarowania wodami dwóch sektorów, tj. sektora zarządzania zasobami wodnymi (funkcja organu właściwego w sprawach gospodarowania wodami, zarządzającego zasobami wodnymi i wykonującego kontrole) oraz sektora administrowania majątkiem Skarbu Państwa (utrzymanie wód i urządzeń wodnych oraz planowanie i realizacja inwestycji w gospodarce wodnej),
 - stopniowe wprowadzanie odpłatności przez użytkowników wód za korzystanie przez nich z zasobów wodnych, z uwzględnieniem oddziaływania na środowisko,
 - pełne dostosowanie polskiego prawa do prawa UE,
 - opracowanie i wdrożenie systemu informatycznego gospodarowania wodami spójnego z systemem informatycznym resortu „Środowisko”,
 - przygotowanie oceny ryzyka powodziowego, która wskazywała będzie obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których należało będzie do 2013 r. opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego,
 - wyznaczenie obszarów zalewowych tam, gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone,
 - realizację zadań wynikających z ustawy - Prawo wodne przez państwową służbę hydrologiczno-meteorologiczną i państwową służbę hydrogeologiczną,
 - rozwój tzw. małej retencji wody przy wsparciu finansowym z programów UE,

- realizacja projektów z środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet III), mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz ochrony przed powodzią,
- modernizacja systemów melioracyjnych przez zaopatrzenie ich w urządzenia piętrzące wodę, umożliwiające sterowanie odpływem,
- dokończenie systemu monitorowania terenów osuwiskowych,
- rozpoczęcie realizacji ochrony głównych zbiorników wód podziemnych,
- propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych),

d) ochrona powierzchni ziemi:

- cele średniookresowe do 2016 r. - głównymi celami średniookresowymi dla ochrony powierzchni ziemi, a w szczególności dla ochrony gruntów użytkowanych rolniczo jest:
 - rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
 - przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenezy,
 - zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - w latach 2009-2012 powinny zostać podjęte lub być kontynuowane następujące działania:
 - opracowanie krajowej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem,
 - promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integrowanego,
 - waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności,
 - rozwój monitoringu gleb,
 - finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
 - zakończenie opracowania systemu osłony przeciwosuwiskowej przez Państwowy Instytut Geologiczny,

e) gospodarowanie zasobami geologicznymi:

- cele średniookresowe do 2016 r. - podstawowym celem jest racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją. W terminie do 2016 r. jest konieczne:
 - doskonalenie prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopaliny i wód podziemnych,
 - ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopaliny,
 - eliminacja nielegalnej eksploatacji kopaliny,
 - wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopaliny w procesie planowania przestrzennego,
 - wykonanie bilansu pojemności struktur geologicznych, w których możliwa jest sekwestracja dwutlenku węgla na terenie Polski,
 - rozpoznanie geologiczne złóż soli kamiennej, wyczerpanych złóż ropy i innych struktur geologicznych pod kątem magazynowania ropy naftowej i gazu ziemnego oraz składowania odpadów, w tym promieniotwórczych,
 - dokończenie dokumentowania zasobów dyspozycyjnych wód leczniczych i termalnych oraz głównych zbiorników wód podziemnych,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - prace w dziedzinie geologii najczęściej wymagają długiego horyzontu czasowego. W latach 2009-2012 rozpoczęte zostaną lub kontynuowane te zadania, które wymienione zostały w punkcie 3.5.2. Jest jednak szereg działań, których horyzont czasowy jest krótszy. Należą do nich:
 - ułatwienia dla przedsiębiorstw prowadzących prace poszukiwawczo-rozpoznawcze przez uchwalenie nowego prawa geologicznego i górniczego,
 - ułatwienia w dostępie do map i danych geologicznych,
 - uzupełnienia mapy geosrodowiskowej Polski w skali 1:50 000 nowe warstwy tematyczne,
 - uzupełnienie baz danych geologiczno-inżynierskich dla aglomeracji miejskich,
 - tworzenie stanowisk dokumentacyjnych i geoparków w celu prawnej ochrony dziedzictwa geologicznego Polski oraz inwentaryzacja stanowisk geologicznych i utworzenie ich centralnego rejestru,
 - zakończenie prac nad systemem osłony przeciwosuwiskowej SOPO i utworzenie centralnego rejestru osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi,
 - określenie obszarów zagrożonych naturalnymi mikrowstrząsami sejsmicznymi,
 - prowadzenie polityki koncesyjnej mającej na celu zwiększenie udokumentowania złóż surowców energetycznych z jednoczesnym promowaniem nowych technologii pozyskiwania energii ze złóż, zwłaszcza węgla, w celu minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko dotychczasowego sposobu eksploatacji,

- promowanie wykorzystania metanu z pokładów węgla.

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

a) środowisko a zdrowie:

- cele średniookresowe do 2016 r. - celem działań w obszarze zdrowia środowiskowego jest dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - dla realizacji głównego celu najistotniejsza jest ścisła współpraca Państwowej Inspekcji Sanitarnej z Inspekcją Ochrony Środowiska w zakresie:
 - zbierania i udostępniania informacji na temat zagrożeń dla zdrowia społeczeństwa (zarówno nagłych, jak i długotrwałych),
 - opracowania zasad analizy ryzyka zdrowotnego dla procedur związanych z dopuszczaniem inwestycji do realizacji,
 - poprawy funkcjonowania państwowego monitoringu środowiska i monitoringu sanitarnego przez poprawę technicznego wyposażenia służb kontrolnych w nowoczesny sprzęt oraz sieci alarmowe,
 - wspólnych działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Środowiska w celu poprawy jakości wody pitnej,
 - wspólnego prowadzenia akcji edukacyjno-szkoleniowych dla służb zakładów przemysłowych i pracowników administracji publicznej w zakresie zapobiegania awariom oraz skażeniom środowiska.

Poza tym jest konieczne doposażenie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego oraz sporządzanie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii.

b) jakość powietrza:

- cele średniookresowe do 2016 r. - najważniejszym zadaniem będzie dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych. Z Dyrektywy LCP wynika, że emisja z dużych źródeł energii, o mocy powyżej 50 MWc, już w 2008 r. nie powinna być wyższa niż 454 tys. ton dla SO₂ i 254 tys. ton dla NO_x. Limity te dla 2010 r. wynoszą dla SO₂ - 426 tys., dla NO_x - 251 tys. ton, a dla roku 2012 wynoszą dla SO₂ - 358 tys. ton, dla NO_x - 239 tys. ton. Trzeba dodać, że są to limity niezwykle trudne do dotrzymania dla kotłów spalających węgiel kamienny lub brunatny nawet przy zastosowaniu instalacji odsiarczających gazy spalinowe. Podobnie trudne do spełnienia są normy narzucone przez Dyrektywę CAFE, dotyczące pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM₁₀) oraz 2,5 mikrometra (PM_{2,5}). Do roku 2016 zakłada się także całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - z powyższego przeglądu zadań, jakie stoją obecnie przed Polską w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem wynika, że największym jest wyzwaniem:
 - dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii; zadanie to jest szczególnie trudne dlatego, że struktura przemysłu,
 - energetycznego Polski jest głównie oparta na spalaniu węgla i nie można jej zmienić w ciągu kilku lat,
 - możliwie szybkie uchwalenie nowej polityki energetycznej Polski do 2030 r., w której zawarte będą mechanizmy stymulujące zarówno oszczędność energii, jak i promujące rozwój odnawialnych źródeł energii; te dwie metody bowiem w najbardziej radykalny sposób zmniejszają emisję wszelkich zanieczyszczeń do środowiska, jak też są efektywne kosztowo i akceptowane społecznie; Polska zobowiązała się do tego, aby udział odnawialnych źródeł energii w 2010 r. wynosił nie mniej niż 7,5%, a w 2020 r. - 14% (wg Komisji Europejskiej udział powinien być nie mniejszy niż 15%); tylko przez szeroką promocję korzystania z tych źródeł, wraz z zachętami ekonomicznymi i organizacyjnymi Polska może wypełnić te ambitne cele,
 - modernizacja systemu energetycznego, która musi być podjęta jak najszybciej nie tylko ze względu na ochronę środowiska, ale przede wszystkim ze względu na zapewnienie dostaw energii elektrycznej; decyzje o modernizacji bloków energetycznych i całych elektrowni powinny zapadać przed rokiem 2010 ze względu na długi okres realizacji inwestycji w tym sektorze; może tak się stać jedynie przez szybką prywatyzację sektora energetycznego i związanym z nią znacznym dopływem kapitału inwestycyjnego,
 - w latach 2009-2012 także podjęcie działań związanych z gazyfikacją węgla (w tym także z gazyfikacją podziemną) oraz z techniką podziemnego składowania dwutlenku węgla; dopiero dzięki uruchomieniu pełnego pakietu ww. działań można liczyć na wypełnienie przez Polskę zobowiązań wynikających z opisanych wyżej dyrektyw,
 - konieczne opracowanie i wdrożenie przez właściwych marszałków województw programów naprawczych w 161 strefach miejskich, w których notuje się przekroczenia standardów dla pyłu drobnego PM₁₀ i PM_{2,5} zawartych w Dyrektywie CAFE. Za programy te, polegające głównie na eliminacji niskich źródeł emisji oraz zmniejszenia emisji pyłu ze środków transportu, odpowiedzialne są władze samorządowe. Do roku 2010 przewiduje się także uruchomienie pierwszej linii kolejowej dla samochodów ciężarowych przejeżdżających przez Polskę w transzycie wschód zachód (tzw. transport

intermodalny). Wysokie ceny paliw silnikowych powodują, że obecnie tranzyt kolejowy staje się opłacalny,

c) ochrona wód:

- cele średniookresowe do 2016 r. - do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM. Osiągnięcie tego celu będzie oznaczało przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju, a także realizację Bałtyckiego Programu Działań dotyczącego walki z eutrofizacją wód Bałtyku. Naczelnym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie ochrony zasobów wodnych jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Ten długofalowy cel powinien być zrealizowany do 2015 r. tak, jak to przewiduje dla wszystkich krajów Unii Europejskiej Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE, natomiast w polskim prawodawstwie ustawa - Prawo wodne. Cel ten będzie realizowany przez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami oraz programu wodno-środowiskowego kraju. W tych dokumentach planistycznych zawarte będą między innymi informacje na temat działań, które należy podjąć w terminie do końca 2012 r., aby móc osiągnąć zakładane cele środowiskowe. Plany gospodarowania wodami opracowane zostaną do grudnia 2009 r. Dokumenty te, zgodnie z ustawą - Prawo wodne, zatwierdzane są przez Radę Ministrów. 4.3.3.,
- kierunki działań w latach 2009-2012 Do końca 2012 r. powinny zostać zrealizowane następujące działania:
 - budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów dla wszystkich aglomeracji powyżej 15 000 RLM oraz rozbudowa dla nich sieci kanalizacyjnych wspierana dotacjami z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet I),
 - uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce oraz w programie wodnośrodowiskowym kraju,
 - opracowanie programów działań specjalnych mających na celu ograniczenie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne i priorytetowe pochodzące przede wszystkim ze źródeł przemysłowych,
 - realizacja programów działań na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego,
 - wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków,
 - wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe,
 - ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych,
 - rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - ścisła współpraca z państwami leżącymi nad Morzem Bałtyckim w realizacji programu ochrony wód tego morza w ramach Konwencji Helsińskiej,
 - wdrożenie do praktyki najbardziej skutecznych i ekonomicznie opłacalnych metod odzysku osadów ściekowych z dużych oczyszczalni ścieków,

d) gospodarka odpadami:

- cele średniookresowe do 2016 r. - celami średniookresowymi w zakresie gospodarki odpadami są:
 - utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.),
 - znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
 - zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
 - sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865),
 - eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów, pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
 - takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - aby osiągnąć cele średniookresowe konieczne jest w latach 2009-2012 :
 - zorganizowanie banku danych o odpadach (do końca 2009 r.),
 - reforma obecnego systemu zbierania i odzysku odpadów komunalnych w gminach, dająca władzom samorządowym znacznie większe uprawnienia w zarządzaniu i kontrolowaniu systemu (do końca 2009 r.),
 - zwiększenie stawek opłat za składowanie odpadów zmieszanych biodegradowalnych oraz odpadów,

- które można poddać procesom odzysku,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inwestycji dotyczących odzysku i recyklingu odpadów, a także wspieranie wdrożeń nowych technologii w tym zakresie,
- dostosowanie składowisk odpadów do standardów UE (do końca 2009 r.),
- wprowadzenie rozwiązań poprawiających skuteczność systemu recyklingu wyeksploatowanych pojazdów,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne modernizacji technologii prowadzących do zmniejszenia ilości odpadów na jednostkę produkcji (technologie małoodpadowe),
- realizacja projektów dotyczących redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenia udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwieniu wspieranych dotacjami Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych,
- wzmocnienie przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
- dokończenie akcji likwidacji mogiłników, zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne oraz akcji eliminacji PCB z transformatorów i kondensatorów (do końca 2010 r.). Zgodnie z wymaganiami ustawy o odpadach, co cztery lata powinien być sporządzony krajowy plan gospodarki odpadami i w ślad za nim wojewódzkie plany gospodarki odpadami. Plan obecnie obowiązujący został zatwierdzony przez Radę Ministrów w 2006 r., tak więc w 2010 r. konieczne będzie opracowanie nowego, zaktualizowanego planu, zawierającego szczegółowe wytyczne dla reformy systemu gospodarki odpadami w Polsce, aby uzyskać istotny postęp, wymagany przez prawo Unii Europejskiej,

e) oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych:

- cele średniookresowe do 2016 r. - celem średniookresowym w zakresie ochrony przed hałasem jest dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Podobny jest też cel działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych,
- kierunki działań w latach 2009-2012 - działania zmierzające do ochrony społeczeństwa przed ponadnormatywnym działaniem hałasu należą do kompetencji władz samorządowych. Jest konieczne pilne sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dla dróg krajowych i lotnisk, a także wynikających z nich programów ochrony przed hałasem. W programach tych powinny być zawarte konkretne przedsięwzięcia techniczne i organizacyjne dla zmniejszenia poziomu hałasu tam, gdzie jest on ponadnormatywny. Szczególnie ważna jest likwidacja źródeł hałasu przez tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, wymianę taboru tramwajowego na mniej hałaśliwy, a także budowę ekranów akustycznych. Istotne też jest wykorzystywanie planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkaniowych. Konieczny jest też rozwój systemu monitoringu hałasu. W zakresie ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych jest istotne zorganizowanie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól w ramach Inspekcji Ochrony Środowiska i szkolenie specjalistów w zakresie ich pomiaru, a także opracowanie w Ministerstwie Środowiska procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych. Poza tym jest konieczne zobowiązanie operatorów telefonii komórkowej do zgłoszenia organowi ochrony środowiska instalacji stanowiących źródła promieniowania,

f) substancje chemiczne w środowisku:

- cele średniookresowe do 2016 r. - średniookresowym celem polityki ekologicznej w odniesieniu do chemikaliów jest stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH,
- kierunki działań w latach 2009-2012 r. - głównym zadaniem, po przyjęciu przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw, będzie przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych. Kontynuowane będą także programy krajowe dotyczące usuwania PCB z transformatorów, kondensatorów i innych urządzeń zawierających te związki wraz z dekontaminacją tych urządzeń, usuwanie azbestu, likwidacja mogiłników. Konieczne są szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania chemikaliów i postępowania z ich odpadami, wspierane finansowo przez fundusze ekologiczne oraz propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy i naczynia jednorazowego użytku). Istotne jest też uczestniczenie w pracach Europejskiej Agencji Chemikaliów oraz ratyfikacja Konwencji Sztokholmskiej w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych.

- 2. Strategii Rozwoju Kraju 2007 – 2015** - jest podstawowym dokumentem strategicznym na poziomie krajowym, który określa cele do osiągnięcia w obszarze rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz warunki, które powinny zapewnić ten rozwój. Strategia, jak i inne dokumenty o charakterze strategicznym, programowym, planistycznym, sporządzona została zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju czyli równorzędnego uwzględniania rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Celem strategii,

która uwzględnia też cele Unii Europejskiej w zakresie zrównoważonego rozwoju, jest polepszenie jakości życia mieszkańców Polski. Jednym z pięciu priorytetów Strategii jest poprawa infrastruktury technicznej i społecznej. W ramach tego priorytetu wskazuje się na konieczność realizacji inwestycji z zakresu ochrony środowiska służących ochronie zasobów wodnych, poprawie czystości wód i powietrza, zapewniających oszczędność energii i zabezpieczających przed katastrofami naturalnymi. Ujęte w *Strategii* cele pozwolą na efektywne wykorzystanie funduszy krajowych oraz unijnych. *Strategia* jest źródłem odniesienia dla innych strategii i programów krajowych (w tym do Narodowej Strategii Spójności), regionalnych i lokalnych.

3. **Polityki energetycznej Polski do 2030 roku** – przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 202/2009 z dnia 10 listopada 2009 r. Dokument zawiera długoterminową strategię rozwoju sektora energetycznego, prognozę zapotrzebowania na paliwa i energię oraz program działań wykonawczych do 2012 r. Strategia odpowiada na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką w perspektywie krótko- i długoterminowej. Realizacja wskazanych w dokumencie rozwiązań pomoże zaspokoić rosnące zapotrzebowanie na energię, rozwijać infrastrukturę wytwórczą i transportową, zniwelować uzależnienie od zewnętrznych dostaw gazu ziemnego i ropy naftowej oraz wypełnić międzynarodowe zobowiązania w zakresie ochrony środowiska. Polityka określa sześć podstawowych kierunków rozwoju polskiej energetyki. Dla każdego z nich sformułowane zostały cele szczegółowe, działania wykonawcze, a także dokładny sposób ich realizacji, wyznaczono również terminy oraz odpowiedzialne podmioty.
- a) **poprawa efektywności energetycznej** - kwestia ta jest traktowana w *Polityce* w sposób priorytetowy, a postęp w tej dziedzinie będzie kluczowy dla realizacji wszystkich jej założeń. Cele główne w tym zakresie to: bdążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego oraz konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15. Ministerstwo Gospodarki przygotowuje ustawę o efektywności energetycznej, która wdroży system wsparcia w postaci białych certyfikatów, gwarantujących korzyści finansowe dla podmiotów dokonujących największych oszczędności energii. Resort będzie też stymulować rozwój wydajnej kogeneracji, wspierając inwestycje w oszczędzanie energii i badania naukowe. Prowadzone będą również kampanie informacyjne i edukacyjne promujące efektywne wykorzystanie energii,
 - b) **wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii** - bezpieczeństwo energetyczne Polski oparte będzie o własne zasoby, w szczególności węgla kamiennego i brunatnego. Zapewni to uniezależnienie produkcji energii elektrycznej i w znacznym stopniu ciepła od surowców z importu. Kontynuowane będą działania mające na celu dywersyfikację dostaw paliw. Za opatrzenie w ropę naftową, paliwa płynne i gaz będzie dywersyfikowane także poprzez różnicowanie technologii produkcji, a nie jedynie kierunków dostaw. Wspierany będzie rozwój technologii pozwalających na pozyskiwanie paliw płynnych i gazowych z surowców krajowych. Polityka zakłada także stworzenie stabilnych perspektyw dla inwestowania w infrastrukturę przesyłową i dystrybucyjną. Na operatorów sieciowych nałożony zostanie obowiązek opracowania planów rozwoju sieci, lokalizacji nowych mocy wytwórczych oraz kosztów ich przyłączenia. W taryfach zostaną wprowadzone zachęty do inwestowania w infrastrukturę przesyłową i dystrybucyjną. Planowany jest również rozwój połączeń transgranicznych. Zmianie ulegną przepisy definiujące odpowiedzialność samorządów za przygotowanie lokalnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
 - c) **dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej - wprowadzenie energetyki jądrowej** - w dokumencie resort gospodarki stworzył również podstawy do przygotowania programu polskiej energetyki jądrowej. Wskazane zostały działania jakie należy podjąć w najbliższych latach, aby możliwie szybko uruchomić w Polsce pierwsze instalacje tego typu. Chodzi tu o przygotowanie odpowiedniej infrastruktury prawnej i organizacyjnej oraz zapewnienie warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych w oparciu o sprawdzone, bezpieczne technologie,
 - d) **rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE)** - polityka wiele uwagi poświęca także rozwojowi energetyki odnawialnej. Najważniejszym przedsięwzięciem w tym obszarze będzie wypracowanie ścieżki dochodzenia do realizacji celów zawartych w pakiecie klimatycznym, w podziale na poszczególne rodzaje OZE i związane z nimi technologie. Dokument wyznacza następujące cele: 15-proc. udział OZE w zużyciu energii finalnej w 2020 r. oraz 10-proc. udział biopaliw w rynku paliw transportowych w 2020 r. Polska będzie także dążyć do większego wykorzystania biopaliw II generacji. Ponadto prowadzone będą działania, które pomogą w rozwoju biogazowni rolniczych oraz farm wiatrowych na lądzie i morzu. Nowe jednostki OZE i umożliwiające ich przyłączenie sieci elektroenergetyczne, będą mogły uzyskać bezpośrednie wsparcie z funduszy europejskich oraz środków funduszy ochrony środowiska,
 - e) **rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii** - w strategii dla sektora przewidziano również działania nakierowane na zwiększenie konkurencji na rynku energii. Ich celem będzie zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynku, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen. Planowane jest wdrożenie nowej architektury rynku energii elektrycznej, opartej na systemie opłat węzłowych oraz wprowadzenie przepisów ułatwiających zmianę sprzedawcy. Resort gospodarki przygotował także propozycję rozwiązań na rzecz ochrony wrażliwych odbiorców energii elektrycznej,
 - f) **ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko** - ze względu na zobowiązania wynikające z pakietu klimatycznego w *Polityce* energetycznej wskazano metody ograniczenia emisji CO₂, SO₂, NO_x,

które pomogą wypełnić zobowiązania międzynarodowe bez konieczności znaczących zmian w strukturze wytwarzania. W tym celu stworzony zostanie system zarządzania krajowymi pulami emisji gazów cieplarnianych i innych substancji oraz wprowadzone zostaną dopuszczalne produktowe wskaźniki emisji. Realizowane będą też zobowiązania wynikające z nowej dyrektywy ETS, a także opracowany zostanie system dysponowania przychodami z aukcji uprawnień do emisji CO₂. Bardzo istotnym kierunkiem działań będzie również wsparcie rozwoju technologii wychwytu i składowania dwutlenku węgla (CCS).

Projekt dokumentu oprócz części strategicznej posiada cztery załączniki, będące jego integralną częścią:

- ocenę realizacji polityki energetycznej od 2005 roku odnoszącą się do *Polityki energetycznej Polski do 2025 roku* przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 4 stycznia 2005 roku,
- prognozę zapotrzebowania na paliwa i energię do 2030 roku,
- program działań wykonawczych na lata 2009–2012 precyzujący szczegółowo poszczególne zadania, jakie zostaną zrealizowane w najbliższym latach,
- wnioski ze strategicznej oceny oddziaływania polityki energetycznej na środowisko.

4. Narodowej strategii edukacji ekologicznej:

W 1995 r. na mocy porozumienia zawartego pomiędzy ówczesnym Ministerstwem Edukacji Narodowej a Ministerstwem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, realizując zalecenia zawarte w Agendzie 21, rozpoczęto prace nad przygotowaniem Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”. W 1997 r. została ona przyjęta przez ministrów ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa oraz edukacji narodowej. W 1998 r. powyższy dokument zaakceptowały sejmowa i senacka komisja ochrony środowiska. W latach 1999-2000 dokument ten został uaktualniony i dostosowany do nowych warunków związanych z wprowadzeniem kolejnych reform w Polsce. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej identyfikuje i hierarchizuje główne cele edukacji środowiskowej, wskazując jednocześnie możliwości ich realizacji. Jednym z podstawowych zapisów Strategii jest założenie, iż edukacja ekologiczna powinna obejmować całe społeczeństwo, wszystkie grupy wiekowe, zawodowe, a także decydentów na szczeblu centralnym i lokalnym. W dokumencie „Polityka Ekologiczna Państwa” (1991) określono, że Polska winna podążać drogą trwałego i zrównoważonego rozwoju. Wizję przemian określają dokumenty sygnowane przez Polskę podczas Konferencji ONZ Środowisko i Rozwój w Rio de Janeiro w 1992 r. a zwłaszcza AGENDA 21 (Globalny Program działań na XXI wiek. To w tym dokumencie wskazano środowisko, ekonomię i społeczeństwo jako wzajemnie powiązane, podstawowe elementy trwałego i zrównoważonego rozwoju. Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju realizuje następujące cele:

- kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa wzajemnie powiązаныmi kwestiami ekonomicznymi, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi,
- umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska,
- tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowania postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństw, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

Realizacja tych celów wymaga:

- uznania, że edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Polityki Ekologicznej Państwa,
- wprowadzenie elementów edukacji ekologicznej do wszystkich sfer życia społecznego, respektując i wykorzystując wartości kulturowe, etyczne i religijne,
- zapewnienia dostępu społeczeństwa do informacji o stanie środowiska przyrodniczego i edukacji ekologicznej,
- uznania, że edukacja ekologiczna jest podstawowym warunkiem zmiany konsumpcyjnego modelu społeczeństwa.

Cele podstawowe Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej:

- upowszechnianie idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia, uwzględniając również pracę i wypoczynek, czyli objęcie permanentną edukacją ekologiczną wszystkich mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej,
- wdrożenie edukacji ekologicznej jako edukacji interdyscyplinarnej na wszystkich stopniach edukacji formalnej i nieformalnej,
- tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej, stanowiących rozwinięcie Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej, a ujmujących propozycje wnoszone przez poszczególne podmioty realizując projekty edukacyjne dla lokalnej społeczności,
- promowanie dobrych doświadczeń z zakresu metodyki edukacji ekologicznej.

5. Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020:

W dniu 25 kwietnia 2012 r. Rada Ministrów przyjęła Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (SZRWRiR). Następnie w dn. 9 listopada 2012r. Uchwała Rady Ministrów Nr 163 w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa” na lata 2012-2020 została opublikowana w Dzienniku Urzędowym „Monitor Polski” i tym samym Uchwała ta weszła w życie. W dniu 24 stycznia 2013 r. Minister Rozwoju Regionalnego wydał opinię o całkowitej zgodności SZRWRiR ze Średniookresową strategią rozwoju kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne

państwo.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 jest jedną ze strategii rozwoju, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.).

Głównym celem opracowania SZRWRiR jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych.

Długookresowy cel główny działań służących rozwojowi obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa zdefiniowano w strategii w następujący sposób: poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju. Dążenie do osiągnięcia celu głównego będzie realizowane poprzez działania przypisane do pięciu celów szczegółowych:

- Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.
- Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.
- Cel 3. Bezpieczeństwo żywnościowe.
- Cel 4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego.
- Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Działania strategii wychodzą naprzeciw nowym wyzwaniom cywilizacyjnym, w tym m.in. takim jak: starzenie się społeczeństw, zmiany klimatu, wymiana pokoleń, rozwój technologii informacyjnych, mobilność zawodowa i terytorialna oraz wpływ sytuacji demograficznej na świecie na bezpieczeństwo żywnościowe. Działania te zostały zaprojektowane w oparciu o pięć kluczowych zagadnień, tj. kapitał ludzki (1), jakość życia (2), bezpieczeństwo (3), konkurencyjność (4) i środowisko (5).

Okres obowiązywania SZRWRiR to lata 2012 – 2020, tak więc strategia ta obejmie całą perspektywę finansową UE 2014-2020 i będzie wyznaczać ukierunkowanie środków Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa.

- 6. Polityka leśna państwa i Krajowy program zwiększania lesistości** - zwiększanie lesistości kraju jest jednym z ważniejszych elementów polityki leśnej państwa (1997). Konsekwentna realizacja celów tej polityki powinna zapewnić zwiększenie lesistości kraju do 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050.
- 7. Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa łódzkiego:**

Nowa sytuacja społeczno-gospodarcza, stale zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju województwa, w szczególności przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, jak również prace nad dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym (Narodowym Planem Rozwoju na lata 2007-2013, Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia 2007-2013) sprawiły, że uchwalona przez Sejmik Województwa Łódzkiego w roku 2000 Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego wymagała aktualizacji. W listopadzie 2004 roku Zarząd Województwa Łódzkiego przyjął Założenia Aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2020. Jednocześnie został powołany przez Marszałka Województwa Zespół Roboczy do opracowania aktualizacji strategii rozwoju województwa łódzkiego, której horyzont czasowy określono wstępnie do roku 2020. Aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego, dokonana została w oparciu o zapisy Strategii Lizbońskiej, wytycznych Unii Europejskiej zawartych w III Raplocie Kohezyjnym, oraz w oparciu o dokumenty krajowe takie jak Założenia Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 i sektorowe dokumenty strategiczne. Najważniejszym dokumentem będącym podstawą aktualizacji przygotowanym na poziomie regionu była diagnoza województwa łódzkiego, opracowana na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi przez zespół naukowców z Uniwersytetu Łódzkiego. Na podstawie tych dokumentów opracowany został „Wstępny projekt Aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020”, który został skierowany do konsultacji społecznych. Proces konsultacji objął przedstawicieli samorządu terytorialnego, administracji publicznej, przedsiębiorców, środowisko akademickie, organizacje pozarządowe. Przeprowadzono również konsultacje z województwami sąsiadującymi. Ostatnim etapem przygotowania „Aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020” było opracowanie prognozy oddziaływania strategii na środowisko. 31 stycznia 2006 roku Sejmik Województwa Łódzkiego uchwalał Nr LI/865/2006 roku przyjął Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020, która jest podstawowym dokumentem strategicznym wytyczający kierunki rozwoju województwa łódzkiego aż do roku 2020. Wizja, jako punkt docelowy rozwoju województwa łódzkiego w roku 2020, przedstawia region jako:

- otwarty na świat z wykształconym i aktywnym społeczeństwem,
- konkurencyjnej gospodarki otwartej na współpracę międzynarodową,
- dostępny i posiadający własną tożsamość kulturową i gospodarczą.

- 8. Polityki energetycznej Polski do 2030 roku:**

W dniu 10 listopada 2009 roku Rada Ministrów przyjęła uchwałę nr 202/2009 w sprawie Polityki energetycznej Polski do 2030 roku.

W ramach zobowiązań ekologicznych Unia Europejska wyznaczyła na 2020 rok cele ilościowe, tzw. „3x20%”, tj.: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do roku 1990, zmniejszenie zużycia energii o 20% w porównaniu z prognozami dla UE na 2020 r., zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% całkowitego zużycia energii w UE, w tym zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w transporcie do 10%. W grudniu 2008 roku został przyjęty przez UE pakiet

klimatyczno-energetyczny, w którym zawarte są konkretne narzędzia prawne realizacji ww. celów. Polityka energetyczna poprzez działania inicjowane na szczeblu krajowym wpisuje się w realizację celów polityki energetycznej określonych na poziomie Wspólnoty. Dokument został opracowany zgodnie z art. 13 – 15 ustawy – Prawo energetyczne i przedstawia strategię państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie do 2030 roku.

Podstawowymi kierunkami polskiej polityki energetycznej są:

1. Poprawa efektywności energetycznej:

Główne cele polityki energetycznej w tym obszarze to:

- dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej, poprzez budowę wysokosprawnych jednostek wytwórczych,
- dwukrotny wzrost do roku 2020 produkcji energii elektrycznej wytwarzanej w technologii wysokosprawnej kogeneracji, w porównaniu do produkcji w 2006 r.,
- zmniejszenie wskaźnika strat sieciowych w przesyłce i dystrybucji, poprzez m.in. modernizację obecnych i budowę nowych sieci, wymianę transformatorów o niskiej sprawności oraz rozwój generacji rozproszonej,
- wzrost efektywności końcowego wykorzystania energii,
- zwiększenie stosunku rocznego zapotrzebowania na energię elektryczną do maksymalnego zapotrzebowania na moc w szczycie obciążenia, co pozwala zmniejszyć całkowite koszty zaspokojenia popytu na energię elektryczną.

2. Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii.

Przez bezpieczeństwo dostaw paliw i energii rozumie się zapewnienie stabilnych dostaw paliw i energii na poziomie gwarantującym zaspokojenie potrzeb krajowych i po akceptowanych przez gospodarkę i społeczeństwo cenach, przy założeniu optymalnego wykorzystania krajowych zasobów surowców energetycznych oraz poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw ropy naftowej, paliw ciekłych i gazowych.

Cele i działania.

Paliwa – pozyskiwanie i przesyłanie.

Węgiel.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Polityka energetyczna państwa zakłada wykorzystanie węgla jako głównego paliwa dla elektroenergetyki w celu zagwarantowania odpowiedniego stopnia bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez zaspokojenie krajowego zapotrzebowania na węgiel, zagwarantowanie stabilnych dostaw do odbiorców i wymaganych parametrów jakościowych,
- wykorzystanie węgla przy zastosowaniu sprawnych i niskoemisyjnych technologii, w tym zgazowania węgla oraz przerobu na paliwa ciekłe lub gazowe,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii w sektorze górnictwa węgla dla zwiększenia konkurencyjności, bezpieczeństwa pracy, ochrony środowiska oraz stworzenia podstaw pod rozwój technologiczny i naukowy,
- maksymalne zagospodarowanie metanu uwalnianego przy eksploatacji węgla w kopalniach.

Gaz.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- zwiększenie przez polskie przedsiębiorstwa zasobów gazu ziemnego pozostających w ich dyspozycji,
- zwiększenie możliwości wydobywczych gazu ziemnego na terytorium Polski,
- zapewnienie alternatywnych źródeł i kierunków dostaw gazu do Polski,
- rozbudowa systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego,
- zwiększenie pojemności magazynowych gazu ziemnego,
- pozyskanie przez polskie przedsiębiorstwa dostępu do złóż gazu ziemnego poza granicami kraju,
- pozyskanie gazu z wykorzystaniem technologii zgazowania węgla,
- gospodarce wykorzystanie metanu, poprzez eksploatację z naziemnych odwiertów powierzchniowych.

Ropa naftowa i paliwa płynne.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, poprzez:

- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw ropy naftowej, rozumianej jako uzyskiwanie ropy

naftowej z różnych regionów świata, od różnych dostawców z wykorzystaniem alternatywnych szlaków transportowych,

- budowę magazynów ropy naftowej i paliw płynnych o pojemnościach zapewniających utrzymanie ciągłości dostaw, w szczególności w sytuacjach kryzysowych.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- dywersyfikacja dostaw ropy naftowej do Polski z innych regionów świata, m.in. poprzez budowę infrastruktury przesyłowej dla ropy naftowej z regionu Morza Kaspijskiego,
- rozbudowa infrastruktury przesyłowej i przeładunkowej dla ropy naftowej i produktów ropopochodnych,
- rozbudowa i budowa magazynów na ropę naftową i paliwa płynne (magazyny kawernowe, bazy przeładunkowo-magazynowe),
- uzyskanie przez polskich przedsiębiorców dostępu do złóż ropy naftowej poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,
- zwiększenie ilości ropy przesyłanej tranzytem przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- zwiększenie poziomu konkurencji w sektorze, celem minimalizowania negatywnych skutków dla gospodarki, wynikających z istotnych zmian cen surowców na rynkach światowych,
- utrzymanie udziałów Skarbu Państwa w kluczowych spółkach sektora, a także w spółkach infrastrukturalnych,
- ograniczenie ryzyka wrogiego przejęcia podmiotów zajmujących się przerobem ropy naftowej, świadczących usługi w zakresie przesyłu i magazynowania ropy naftowej oraz produktów naftowych,
- zwiększenie bezpieczeństwa przewozów paliw drogą morską.

Wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- 1) budowa nowych mocy w celu zrównoważenia krajowego popytu na energię elektryczną i utrzymania nadwyżki dostępnej operacyjnie w szczycie mocy osiągalnej krajowych konwencjonalnych i jądrowych źródeł wytwórczych na poziomie minimum 15% maksymalnego krajowego zapotrzebowania na moc elektryczną;
 - 2) budowa interwencyjnych źródeł wytwarzania energii elektrycznej, wymaganych ze względu na bezpieczeństwo pracy systemu elektroenergetycznego;
 - 3) rozbudowa krajowego systemu przesyłowego umożliwiająca zrównoważony wzrost gospodarczy kraju, jego poszczególnych regionów oraz zapewniająca niezawodne dostawy energii elektrycznej (w szczególności zamknięcie pierścienia 400kV oraz pierścieni wokół głównych miast Polski), jak również odbiór energii elektrycznej z obszarów o dużym nasyceniu planowanych i nowobudowanych jednostek wytwórczych, ze szczególnym uwzględnieniem farm wiatrowych;
 - 4) rozwój połączeń transgranicznych skoordynowany z rozbudową krajowego systemu przesyłowego i z rozbudową systemów krajów sąsiednich, pozwalający na wymianę co najmniej 15% energii elektrycznej zużywanej w kraju do roku 2015, 20% do roku 2020 oraz 25% do roku 2030;
 - 5) modernizacja i rozbudowa sieci dystrybucyjnych, pozwalająca na poprawę niezawodności zasilania oraz rozwój energetyki rozproszonej wykorzystującej lokalne źródła energii;
 - 6) modernizacja sieci przesyłowych i sieci dystrybucyjnych, pozwalająca obniżyć do 2030 roku czas awaryjnych przerw w dostawach do 50% czasu trwania przerw w roku 2005;
 - 7) dążenie do zastąpienia do roku 2030 ciepłowni zasilających scentralizowane systemy ciepłownicze polskich miast źródłami kogeneracyjnymi.
3. Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych.

Celami szczegółowymi w tym obszarze są:

- 1) dostosowanie systemu prawnego dla sprawnego przeprowadzenia procesu rozwoju energetyki jądrowej w Polsce;
- 2) wykształcenie kadr dla energetyki jądrowej;
- 3) informacja i edukacja społeczna na temat energetyki jądrowej;
- 4) wybór lokalizacji dla pierwszych elektrowni jądrowych;
- 5) wybór lokalizacji i wybudowanie składowiska odpadów promieniotwórczych nisko i średnio aktywnych;
- 6) wzmocnienie kadr dla energetyki jądrowej i bezpieczeństwa radiacyjnego;
- 7) utworzenie zaplecza badawczego dla programu polskiej energetyki jądrowej na bazie istniejących instytutów badawczych;
- 8) przygotowanie rozwiązań cyklu paliwowego zapewniających Polsce trwałą i bezpieczny dostęp do

paliwa jądrowego, recyklingu wypalonego paliwa i składowania wysoko aktywnych odpadów promieniotwórczych;

9) rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw.

Rozwój energetyki odnawialnej ma istotne znaczenie dla realizacji podstawowych celów polityki energetycznej. Zwiększenie wykorzystania tych źródeł niesie za sobą większy stopień uniezależnienia się od dostaw energii z importu. Promowanie wykorzystania OZE pozwala na zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach. Energetyka odnawialna to zwykle niewielkie jednostki wytwórcze zlokalizowane blisko odbiorcy, co pozwala na podniesienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie strat przesyłowych. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych cechuje się niewielką lub zerową emisją zanieczyszczeń, co zapewnia pozytywne efekty ekologiczne. Rozwój energetyki odnawialnej przyczynia się również do rozwoju słabiej rozwiniętych regionów, bogatych w zasoby energii odnawialnej. Wspierane będzie zrównoważone wykorzystanie poszczególnych rodzajów energii ze źródeł odnawialnych. W zakresie wykorzystania biomasy szczególnie preferowane będą rozwiązania najbardziej efektywne energetycznie, m.in. z zastosowaniem różnych technik jej zgazowania i przetwarzania na paliwa ciekłe, w szczególności biopaliwa II generacji. Niezwykle istotne będzie wykorzystanie biogazu pochodzącego z wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków i innych odpadów. Docelowo zakłada się wykorzystanie biomasy przez generację rozproszoną. W zakresie energetyki wiatrowej, przewiduje się jej rozwój zarówno na lądzie jak i na morzu. Istotny również będzie wzrost wykorzystania energetyki wodnej, zarówno małej skali jak i większych instalacji, które nie oddziałują w znaczący sposób na środowisko. Wzrost wykorzystania energii geotermalnej planowany jest poprzez użycie pomp ciepła i bezpośrednie wykorzystanie wód termalnych. W znacznie większym niż dotychczas stopniu zakłada się wykorzystanie energii promieniowania słonecznego za pośrednictwem kolektorów słonecznych oraz innowacyjnych technologii fotowoltaicznych. Wobec oczekiwanego dynamicznego rozwoju OZE istotnym staje się stosowanie rozwiązań, w szczególności przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii, które zapewnią stabilność pracy systemu elektroenergetycznego. Cele w zakresie rozwoju wykorzystania OZE

Główne cele polityki energetycznej w tym obszarze obejmują:

- 1) wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych;
 - 2) osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych, oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji;
 - 3) ochronę lasów przed nadmiernym eksploataciami, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną;
 - 4) wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa;
 - 5) zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.
4. Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen. Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- 1) zwiększenie dywersyfikacji źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw płynnych oraz dostawców, dróg przesyłu oraz metod transportu, w tym również poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
 - 2) zniesienie barier przy zmianie sprzedawcy energii elektrycznej i gazu;
 - 3) rozwój mechanizmów konkurencji jako głównego środka do racjonalizacji cen energii;
 - 4) regulacja rynków paliw i energii w obszarach noszących cechy monopolu naturalnego w sposób zapewniający równowagę interesów wszystkich uczestników tych rynków;
 - 5) ograniczanie regulacji tam, gdzie funkcjonuje i rozwija się rynek konkurencyjny;
 - 6) udział w budowie regionalnego rynku energii elektrycznej, w szczególności umożliwienie wymiany międzynarodowej;
 - 7) wdrożenie efektywnego mechanizmu bilansowania energii elektrycznej wspierającego bezpieczeństwo dostaw energii, handel na rynkach terminowych i rynkach dnia bieżącego, oraz identyfikację i alokację indywidualnych kosztów dostaw energii;
 - 8) stworzenie płynnego rynku spot i rynku kontraktów terminowych energii elektrycznej;
 - 9) wprowadzenie rynkowych metod kształtowania cen ciepła.
5. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Głównymi celami polityki energetycznej w tym obszarze są:

- 1) ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego;
- 2) ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych;
- 3) ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych;

- 4) minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce;
- 5) zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

9. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. W dniu 15 marca 2010 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą "Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032".

Główne cele Programu to:

- a) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- b) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- c) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do roku 2032, w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu. Szacuje się, że na terenie kraju w 2008 r. znajdowało się ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton). Przyjmuje się, iż następujące ilości odpadów zawierających azbest zostaną wycofane z użytkowania w kolejnych latach:

- w latach 2009–2012 około 28% odpadów (4 mln ton),
- w latach 2013–2022 około 35% odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023–2032 około 37% odpadów (5,4 mln ton).

Program tworzy nowe możliwości, m.in.:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu,
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Ponadto Program przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

Program zastępuje dotychczasowy "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski". Utrzymuje dotychczasowe cele i określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu.

Poprzedni Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r., powstał w wyniku:

- przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 r. – w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki (M.P. nr 38, poz. 373), w której Rada Ministrów została wezwana m.in. do opracowania programu zmierzającego do wycofywania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- realizacji ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. z 2004 r. nr 3, poz. 20, z późn. zm.) oraz odpowiednich przepisów wykonawczych do tej ustawy,
- potrzeb oczyszczania kraju z azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.

10. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W dniu 16 grudnia 2003 r. Rada Ministrów przyjęła Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) wprowadzony do polskiego systemu prawnego poprzez ustawę Prawo wodne. Program ma służyć wdrożeniu dyrektywy 91/271/EWG, przy uwzględnieniu okresów przejściowych. Należy zauważyć, że porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i zaspakajanie potrzeb ludności w dziedzinie odprowadzania ścieków należy do zadań własnych gmin. Zadaniem państwa jest przede wszystkim tworzenie prawnych, organizacyjnych i finansowych instrumentów wspomagających działania samorządów lokalnych. „Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych” został przygotowany na podstawie uzyskanych w 2003 r. od gmin „Informacji o stanie i zamierzeniach dotyczących realizacji przez gminę przedsięwzięć w zakresie wyposażenia terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę, w zbiorcze sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych (wg stanu na koniec 2002 r.)”.

Program zawiera wykaz aglomeracji oraz wykaz niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy i modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków komunalnych. Inwestycje te ujęte są w czterech poniższych załącznikach do tego Programu:

- załącznik I na lata 2003-2005,
- załącznik II na lata 2006-2010,
- załącznik III na lata 2011-2013,
- załącznik IV na lata 2014-2015.

W dniu 7 czerwca 2005 r. został zatwierdzony przez Radę Ministrów zaktualizowany Krajowy program

oczyszczania ścieków komunalnych.

Inwestycje ujęte w Aktualizacji KPOŚK (A-KPOŚK) będą realizowane:

- w 1577 aglomeracjach w tym:
 - 76 aglomeracji > 100 000 RLM,
 - 383 aglomeracji 15 000 , 100 000 RLM,
 - 1118 aglomeracji 2 000 , 15 000 RLM,
- budowa sieci kanalizacyjnej – ok. 37 tyś. km – koszt ok. 32 mld zł,
- budowa, rozbudowa i/lub modernizacja oczyszczalni ścieków – 1734 szt. – koszt ok.10,6 mld zł.

Całkowity koszt KPOŚK w latach 2005 - 2015 to ok. 42, 6 mld zł.

Druga Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r. (AKPOŚK 2009). AKPOŚK 2009 obejmuje łącznie 1635 aglomeracji, które umieszczono w dwóch załącznikach:

Załącznik 1 - Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, obejmuje 1313 aglomeracji od 2 000 RLM (łącznie RLM - 44 161 819, który stanowi 97% całkowitego RLM Programu).

Załącznik 2 - Aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, obejmuje 322 aglomeracje z przedziału 2 000-10 000 RLM (łącznie RLM – 1 360 434, który stanowi 3% całkowitego RLM Programu).

Załącznik 3 - Aglomeracje „pozostałe”, obejmuje 104 aglomeracje (łącznie RLM - 474 956) nowo wyznaczone, które nie spełniły wymogów formalnych, by znaleźć się w załączniku 1 lub 2. Aglomeracje te nie są wliczone do zakresu rzeczowego i finansowego AKPOŚK 2009.

Największe znaczenie w implementacji dyrektywy 91/271/EWG przypisane jest osiągnięciu odpowiednich standardów wyposażenia w zbiorcze systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków aglomeracjom > 15 000 RLM. Zgodnie z AKPOŚK 2009, generowany przez nie ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych sięga 87%.

Ograniczona ilość dostępnych środków na sfinansowanie AKPOŚK 2009 szacowana na ok. 30,1 mld zł w okresie do 2015 r. nie pozwala na realizację wszystkich potrzeb zgłoszonych przez gminy w zakresie realizacji infrastruktury sanitacji. Dlatego też, efekty realizacji Programu odniesiono tylko do aglomeracji zamieszczonych w załączniku 1, które stanowią priorytet dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego.

Realizacja załącznika 1 AKPOŚK 2009 obejmować będzie:

- budowę 30 641 km sieci kanalizacyjnej,
- modernizację 2 883 km sieci kanalizacyjnej,
- modernizację lub rozbudowę 569 oczyszczalni ścieków,
- budowę 177 nowych oczyszczalni.

Nakłady finansowe na realizację zakresu rzeczowo-finansowego przedsięwzięć zestawionych w załączniku 1 AKPOŚK 2009 szacowane są na kwotę: 31,9 mld zł.

Realizacja AKPOŚK 2009 zapewni do 2015 r. obsługę systemami kanalizacyjnymi i oczyszczalniami ścieków ok. 28,7 mln mieszkańców Polski, w tym blisko 100 % ludności miejskiej i ok. 60 % ludności wiejskiej.

Trzecia Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r. (AKPOŚK 2010). Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji. W wyniku analizy stanu zaawansowania realizacji inwestycji oraz przyczyn zaistniałych opóźnień ustalono, że sytuacja dotyczy 126 aglomeracji. Wartości inne niż terminy osiągnięcia efektów ekologicznych pozostały zgodne z dokumentem AKPOŚK2009.

KPOŚK jest instrumentem wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG w odniesieniu do redukcji zanieczyszczeń biodegradowalnych z oczyszczalni o 2 000 RLM oraz redukcji związków azotu i fosforu. Dla potrzeb wypełnienia pozostałych wymagań dyrektywy 91/271/EWG opracowano:

- 1) program wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji < 2 000 RLM, posiadających w dniu przystąpienia Polski systemu kanalizacji sanitarnej;
- 2) program wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości 4000 RLM, odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód, w urządzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód.

11. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 (RPO WŁ) jest dokumentem służącym realizacji Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020 przy wykorzystaniu środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Jest to dokument operacyjny, określający główne kierunki rozwoju województwa zmiernące m.in. do poprawy konkurencyjności gospodarczej województwa, promowania zrównoważonego rozwoju regionalnego oraz zapewnienia większej spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej regionu. RPO WŁ został przygotowany w oparciu o doświadczenia płynące z poprzedniego okresu programowania, dokumenty i wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, jest wynikiem wielomiesięcznych prac, konsultacji społecznych oraz negocjacji z przedstawicielami Rządu i Komisji Europejskiej. RPO WŁ został zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z dnia 2 października 2007 r. w sprawie przyjęcia w ramach pomocy wspólnotowej programu

operacyjnego Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego objętego celem „konwergencja” dla regionu Łódzkiego w Polsce. W dniu 14 listopada 2007 r. Zarząd Województwa Łódzkiego podjął Uchwałę Nr 1393/07 w sprawie przyjęcia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2013 celem realizacji postanowień Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2020. Na realizację RPO WŁ z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Województwo Łódzkie otrzymało ponad 1 mld euro. Główne obszary wsparcia, wyrażone w osiach priorytetowych Programu, obejmują: infrastrukturę transportową, ochronę środowiska, zapobieganie zagrożeniom i energetykę, gospodarkę, innowacyjność, przedsiębiorczość, społeczeństwo informacyjne, infrastrukturę społeczną oraz odnowę obszarów miejskich. W rezultacie przeprowadzonego w 2011 r. procesu renegeacji RPO WŁ w Programie wprowadzono zmiany zatwierdzone decyzją Komisji Europejskiej z dnia 21 grudnia 2011 r. Treść zmienionego Programu przyjęto Uchwałą Nr 2264/11 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 27 grudnia 2011 r. oraz dodatkowe zmiany Uchwałą Nr 462/12 z dnia 20 marca 2012 r.

Oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, zapobieganie zagrożeniom i energetyka - cel szczegółowy: Poprawa stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa energetycznego.

Cele operacyjne:

- racjonalizacja gospodarki w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych,
- racjonalizacja zaopatrzenia w wodę,
- racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i odpadami z sektora gospodarczego,
- ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych,
- poprawa jakości powietrza,
- przeciwdziałanie powstawaniu zagrożeń środowiskowych i zmniejszanie ich skutków,
- rozwój i poprawa stanu infrastruktury energetycznej województwa,
- dywersyfikacja źródeł energii ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE).

12. Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego - „Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2012” do roku 2015 w perspektywie do 2019 roku został przyjęty Uchwałą Nr XXIV/446/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 29 maja 2012 roku. Plan gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2012 opracowany został na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 1 lipca 2011 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011r. Nr 152, poz. 897), w której art. 15 mówi, że sejmik województwa jest obowiązany uchwalić, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, zaktualizowany wojewódzki plan gospodarki odpadami. Plan został przyjęty Uchwałą Nr XXVI/481/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 czerwca 2012 roku. Ponadto Sejmik przyjął uchwałą Nr XXVII/482/12 z dnia 21 czerwca 2012 roku wykonanie *Planu gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2012. Uchwała została zmieniona przez następujące uchwały: Uchwała XXXVI/687/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 roku i Uchwała Nr XXXVIII/726/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 24 czerwca 2013 roku.*

Ostatnia edycja programu ochrony środowiska dla województwa łódzkiego została przyjęta Uchwałą nr XXIII/549/08 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 marca 2008 roku. W 2011 roku Zarząd Województwa Łódzkiego przystąpił do kolejnej aktualizacji Programu. Obecna edycja ujmuje strategię działań do roku 2015 w perspektywie do 2019. W Programie ujęto zmiany w zakresie ustawodawstwa dotyczącego ochrony środowiska, jakie zaszły w ostatnich latach. Cele ochrony środowiska do 2015 w perspektywę do roku 2019 wraz z działaniami zostały ujęte w trzech blokach tematycznych:

- a) kierunki działań systemowych,
- b) ochrona zasobów naturalnych,
- c) poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Podstawą do sformułowania wojewódzkich priorytetów ekologicznych są następujące kryteria:

- zagrożenia środowiska w województwie łódzkim wynikające z diagnozy stanu środowiska i presji na środowisko Wymogi wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach i ustawy Prawo Wodne oraz innych ustaw komplementarnych,
- zgodność z zapisami Traktatu Akcesyjnego,
- zgodność z celami zawartymi w polityce ekologicznej państwa,
- zgodność z priorytetami ujętymi w „Strategii rozwoju województwa łódzkiego” oraz innymi wojewódzkimi dokumentami strategicznymi,
- skala dysproporcji między aktualnym stanem środowiska a wymaganym przez prawo.

Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej do 2019 roku realizowane będą poprzez kierunki działań, które w Programie ujmują lata 2012-2015 ekologiczne:

Obszar działania	Priorytety
Ochrona zasobów naturalnych	<ul style="list-style-type: none"> - ochrona zasobów przyrodniczych - ochrona i zwiększanie zasobów leśnych - ochrona gleb użytkowanych rolniczo - racjonalna eksploatacja kopalin i ochrona złóż - rekultywacja terenów zdegradowanych - zmniejszenie materiałochłonności produkcji
Ochrona jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> - wdrażanie programów ochrony powietrza (POP) - opracowanie i wdrażanie Programów ograniczenia niskiej emisji (PONE) dla terenów wskazanych w POP - przygotowania do wdrożenia dyrektywy IED przez zakłady przemysłowe (modernizacje istniejących technologii i wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń) - zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii - prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie (rozwój sieci ciepłowniczych, termomodernizacje) - ograniczanie emisji ze środków transportu (modernizacja taboru, wykorzystanie paliw ekologicznych, remonty dróg)
Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych oraz ochrona przed powodzią i suszą	<ul style="list-style-type: none"> - racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi - ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł punktowych i obszarowych - rozwój małej retencji wodnej - odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi
Racjonalna gospodarka odpadami	<ul style="list-style-type: none"> - zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów - rozbudowa lub budowa Zakładów Zagospodarowania Odpadów (ZZO) - zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów
Oddziaływanie hałasu	<ul style="list-style-type: none"> - realizacja programu ochrony środowiska przed hałasem
Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	<ul style="list-style-type: none"> - edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól - zachowanie stref bezpieczeństwa przy lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne
Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów środowiska
Poważne awarie	<ul style="list-style-type: none"> - działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w zakładach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych - szybkie usuwanie skutków poważnych awarii

Ad. a) Kierunki działań systemowych.

Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

Cel do 2019 roku.

Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa łódzkiego oraz zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Informowanie mieszkańców województwa o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony.
2. Prowadzenie działań edukacyjnych wśród osób dorosłych.
3. Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej, zwłaszcza o zasięgu ponadgminnym, realizowanych przez pozarządowe organizacje ekologiczne.
4. Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach i parkach krajobrazowych oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.
5. Współpraca z mediami w zakresie upowszechniania edukacji ekologicznej wśród społeczeństwa.

Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych.

Cel do 2019 roku.

Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania ich realizacji na środowisko.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Objęcie dokumentów polityk/strategii/programów/planów sektorowych (zgodnie z ustawą udostępnianiu informacji o środowisku) strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko.

2. Popularyzacja szkoleń w zakresie metodologii wykonywania i oceniania prognoz skutków oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych.

Aspekty ekologiczne w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Cel do 2019 roku.

Kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, sprzyjającej równoważeniu wykorzystania walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, poprawą jakości życia i trwałym zachowaniem wartości środowiska.

Kierunki działań na lata 2012-2015.

1. Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyników monitoringu środowiska (w szczególności w zakresie powietrza, hałasu i wód), identyfikacja konfliktów środowiskowych i przestrzennych oraz sposobów zarządzania nimi.

2. Wdrożenie przepisów umożliwiających przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które jest opracowaniem planistycznym obejmującym teren każdej gminy.

3. Zachowanie korzystnych warunków w zakresie stanu środowiska na istniejących terenach wysokich walorach przyrodniczych.

Zarządzanie środowiskowe.

Cel do 2019 roku.

Promowanie i wsparcie wdrażania systemu EMAS w gałęziach przemysłu o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, w sektorze małych przedsiębiorstw oraz administracji publicznej wszystkich szczebli.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Promowanie systemów zarządzania środowiskowego (SZŚ).

2. Zachęcanie organizacji do udziału w programach szkoleniowo-informacyjnych w zakresie systemu EMAS oraz do korzystania z instrumentów (organizacyjnych, technicznych i finansowych) zachęcających organizacje do wdrażania EMAS.

Ad. b) Ochrona zasobów naturalnych.

Ochrona przyrody.

Cel do 2019 roku.

Zachowanie różnorodności biologicznej województwa na poziomie genetycznym, gatunkowym oraz ekosystemowym w powiązaniu ze zrównoważonym rozwojem gospodarczym regionu, który współistnieje z różnorodnością biologiczną.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Tworzenie spójnego systemu obszarów chronionych.

2. Tworzenie nowych obszarów i obiektów chronionych.

3. Opracowanie i wdrażanie planów ochrony parków krajobrazowych i rezerwatów oraz planów ochronnych i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

4. Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.

5. Ustanawianie stref ochronnych dla gatunków podlegających ochronie strefowej.

6. Ochrona korytarzy ekologicznych.

7. Uwzględnianie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

8. Ochrona terenów cennych przyrodniczo przed nadmiernym rozwojem turystyki i rekreacji.

9. Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

10. Renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych rzecznych i leśnych oraz ich ochrona.

11. Rozwój i utrzymanie terenów zieleni.

Ochrona i zrównoważony rozwój lasów.

Cel do 2019 roku.

Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej z zachowaniem bogactwa biologicznego.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Realizacja gospodarki leśnej w oparciu o plany urządzenia lasów i uproszczone plany urządzenia lasów, w tym ich aktualizacja.

1. Ujmowanie w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gruntów do zalesień, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych.

2. Zalesianie nieefektywnych (nieprzydatnych rolnictwu) gruntów rolnych.

3. Zalesianie nowych terenów z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych.

4. Zwiększenie powierzchni lasów ochronnych na terenach lasów prywatnych.

5. Zwiększenie udziału starszych klas wieku w strukturze wiekowej drzewostanów w lasach prywatnych.

6. Restytucja i rehabilitacja ekosystemów leśnych, uszkodzonych w wyniku działania czynników abiotycznych i biotycznych.

7. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób.
8. Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju przez nadleśnictwa (tworzenie izb przyrodniczych, leśnych ścieżek dydaktycznych).
9. Realizacja zadań z zakresu gospodarki wodnej na terenach leśnych (np. budowa zbiorników retencyjnych).
10. Doskonalenie gospodarki leśnej lasów prywatnych.
11. Ochrona różnorodności biologicznej w lasach prywatnych.

Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.

Cel do 2019 roku.

Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi województwa oraz zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Wdrażanie Ramowej Dyrektywy Wodnej i Dyrektywy Powodziowej na terenie województwa łódzkiego.
2. Realizacja „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego”.

Proponowane rodzaje działań:

1. Rozbudowa i modernizacja oraz bieżące utrzymanie wałów przeciwpowodziowych.
2. Budowa nowych, zgodnie z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej wymienionymi w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, oraz modernizacja i bieżące utrzymanie istniejących zbiorników retencyjnych.
3. Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne.
4. Utrzymywanie właściwego stanu urządzeń melioracji podstawowej i szczegółowej, w tym udrażnianie koryt rzek.

Ochrona powierzchni ziemi.

Cel do 2019 roku.

Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo.
2. Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji gleb.
3. Wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego.
4. Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska glebowego w województwie.
5. Prowadzenie rejestru terenów zdegradowanych.
6. Prowadzenie bieżącej rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdegradowanych.
7. Ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze.

Gospodarowanie zasobami geologicznymi.

Cel do 2019 roku.

Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin oraz minimalizacja niekorzystnych skutków ich Eksploatacji.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznania i dokumentowania złóż kopalin.
2. Ochrona zasobów złóż kopalin i obszarów perspektywicznych poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych.
3. Wszechstronne wykorzystanie kopalin (kopaliny głównej i towarzyszącej).
4. Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji kopalin.
5. Przeciwdziałanie nielegalnej eksploatacji kopalin.

Racjonalne wykorzystanie energii, materiałów i surowców.

Cel do 2019 roku.

Wzrost efektywności wykorzystania surowców, wody i energii.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Modernizacja procesów przemysłowych w kierunku osiągnięcia normatywów najlepszej dostępnej techniki (BAT).
1. Promowanie działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody i podniesienia efektywności wykorzystania energii w gospodarce komunalnej.
2. Zwiększenie sprawności wytwarzania energii i zmniejszenie strat energii w przesyle.
3. Działania energooszczędne w budownictwie (np. termomodernizacje).
4. Odzysk energii cieplnej.
5. Eliminacja strat wody w sieci.
6. Wprowadzanie systemów zarządzania środowiskowego.

Ad. c) Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Jakość powietrza.

Cel do 2019 roku.

Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz uwzględnienie aspektu ochrony jakości powietrza w planowaniu przestrzennym

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Realizacja założeń obowiązujących programów ochrony powietrza (POP) w zakresie pyłu zawieszonego PM10. Opracowanie i wdrażanie POP dla pozostałych terenów zaliczonych do klasy C z uwagi na przekroczenie poziomu pyłu zawieszonego PM10 oraz dla stref zaliczonych do klasy C z uwagi na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM2,5, benzo(a)pirenu oraz ozonu (kryterium z uwagi na ochronę roślin).
2. Opracowanie i wdrażanie Programów ograniczenia niskiej emisji (PONE) dla terenów wskazanych w POP.
3. Opracowywanie Projektu założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, zgodnie z ustaleniami programów ochrony powietrza.
4. Modernizacja kotłowni komunalnych oraz dużych obiektów energetycznego spalania paliw celem ograniczenia wielkości emisji zanieczyszczeń: modernizacja kotłów, automatyzacja procesu spalania, zmiana rodzaju paliwa ze stałego na gazowe, olejowe lub alternatywne źródła energii, budowa/modernizacja systemów oczyszczania spalin.
5. Upowszechnienie wysokosprawnej kogeneracji.
6. Zastąpienia niskosprawnych bloków jednostkami pracującymi w warunkach nadkrytycznych Rozwój ciepłownictwa rozproszonego.
7. Dofinansowanie realizacji działań naprawczych z funduszy unijnych i krajowych (w ramach systemu instytucji funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej).
8. Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczych, podłączanie nowych użytkowników do sieci ciepłych.
9. Prowadzenie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, wspieranie termomodernizacji obiektów mieszkalnych wielorodzinnych i jednorodzinnych (powinno się zapewnić ochronę ewentualnych miejsc gniazdowania chronionych gatunków ptaków).
10. Rozbudowa sieci gazowej.
11. Likwidacja lub modernizacja (w kierunku wykorzystania proekologicznych nośników energii) źródeł „niskiej emisji” (indywidualnych węglowych systemów grzewczych, lokalnych kotłowni opalanych węglem), w tym podłączanie nowych odbiorców do sieci c.o.
12. Promowanie wymiany indywidualnych źródeł ciepła zasilanych paliwem stałym na kotły gazowe, olejowe.
13. Wprowadzenie systemu wsparcia finansowego dla właścicieli mieszkań zmieniających system ogrzewania na proekologiczny.
14. Wprowadzanie przez przedsiębiorców nowoczesnych i przyjaznych środowisku technologii, hermetyzacja układów technologicznych, modernizacja instalacji celem spełnienia wymagań BAT oraz standardów emisyjnych.
15. Egzekwowanie od zakładów przemysłowych spełniania prawnych wymagań w zakresie wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza.
16. Realizacja systemu handlu emisją dwutlenkiem węgla.
17. Budowa nowych dróg, szczególnie obwodnic wyprowadzających ruch poza centralne części miast.
18. Prowadzenie remontów, przebudowy i modernizacji dróg celem poprawy warunków jazdy.
19. Bieżące utrzymywanie ulic w czystości poprzez zamiatanie oraz sprzątanie na mokro w okresach bezdeszczowych.
20. Rozwój infrastruktury rowerowej; budowa nowych tras rowerowych i modernizacja istniejących, w tym wyprowadzenie ruchu rowerowego poza jezdnie, budowa parkingów dla rowerów, itp.
21. Zwiększenie udziału komunikacji zbiorowej w przewozach pasażerskich poprzez rozwój transportu zbiorowego w uzależnieniu od rzeczywistych potrzeb, rozwój transportu niskoemisyjnego (transport kolejowy, transport tramwajowy) oraz transportu kołowego z wykorzystaniem autobusów niskoemisyjnych poprzez modernizację taboru autobusowej komunikacji miejskiej (wymiana pojazdów na bardziej „ekologiczne”).
22. Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów wpływających na jakość powietrza (np. wymagania dot. zaopatrywania budynków w ciepło na nowych osiedlach, projektowanie linii zabudowy nowych osiedli mieszkaniowych uwzględniające zapewnienie „przewietrzania” miasta, wyznaczanie stref przemysłowych poza granicami obszaru o zwiększonych stężeniach pyłu PM10, z uwzględnieniem np. kierunków napływu mas powietrza).
23. Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie wpływu spalania paliw złej jakości oraz odpadów w paleniskach domowych na stan czystości powietrza, możliwości oszczędzania energii oraz promocji korzystania z transportu zbiorowego oraz transportu rowerowego.

Odnawialne źródła energii.

Cel do 2019 roku.

Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie województwa.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Rozwój odnawialnych źródeł energii
2. Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

3. Budowa instalacji OZE.
4. Inwentaryzacja źródeł OZE, prowadzenie i aktualizacja bazy danych OZE.
5. Przygotowanie strategii rozwoju OZE.
6. Prowadzenie akcji informacyjnej nt. korzyści stosowania OZE.

Ochrona wód.

Cel do 2019 roku.

Zapewnienie dobrego stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych.
2. Budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji sanitarnej.
3. Budowa nowych i rozbudowa istniejących sieci zbiorczej kanalizacji deszczowej.
4. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, w miejscach gdzie uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne wskazują na nieefektywność rozwiązań w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków.
5. Rozbudowa infrastruktury zaopatrzenia w wodę, w tym budowa nowych oraz modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody oraz rozbudowa zbiorczych sieci wodociągowych wraz z instalacją przyłączy.
6. Usprawnianie gospodarki ściekowej w zakładach przemysłowych m.in. poprzez budowę i modernizację oczyszczalni ścieków przemysłowych oraz ograniczenie ilości substancji szczególnie szkodliwych odprowadzanych do środowiska wodnego i ekonomizację zużycia wody dla celów przemysłowych.
7. Kontrola spełnienia wymagań prawnych w zakresie korzystania z wód przez podmioty gospodarcze w szczególności duże zakłady przemysłowe emitujące substancje szczególnie szkodliwe.
8. Stosowanie skutecznych rozwiązań chroniących środowisko wodne przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z transportu drogowego i przestrzeganie wymagań prawnych przez zarządców dróg publicznych.
9. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń obszarowych ze źródeł rolniczych poprzez wdrażanie dobrych praktyk poparte odpowiednią edukacją w zakresie rolnictwa ekologicznego.
10. Prowadzenie ewidencji stanu i obsługi bezodpływowych zbiorników na ścieki bytowe i przydomowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach domowych.
11. Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego obszarów ochronnych głównych zbiorników wód podziemnych.

Gospodarka odpadami.

Główne cele systemu gospodarki odpadami.

Odpady komunalne.

Założone cele:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców nie później niż do 2015 r.,
- intensyfikacja dotychczasowego systemu selektywnego zbierania odpadów, co umożliwi objęcie tym systemem wszystkich mieszkańców,
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max 60% wytworzonych do końca 2014r.,
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, tj. papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych oraz innych odpadów pochodzenia podobnego do odpadów z gospodarstw domowych min. 50% masy do 2020r.,
- wyeliminowanie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych.

Odpady ulegające biodegradacji.

Założone cele:

- ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, do 16 lipca 2013 roku, należy ograniczyć o 50% w stosunku do roku 1995, a do dnia 16 lipca 2020r. na składowiska może trafić nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995r.,
- zwiększenie wykorzystywania odpadów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego jako źródła energii odnawialnej (szczególnie przy zastępowaniu paliw kopalnych) w celu osiągnięcia limitów wykorzystania energii odnawialnej.

Odpady opakowaniowe.

Założone cele:

- zwiększenie stopnia selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych, poprzez usprawnienie systemu zbierania odpadów opakowaniowych i objęcie nim wszystkich mieszkańców województwa,
- osiągnięcie założonych poziomów odzysku i recyklingu do roku 2014 określonych w ustawie obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz opłacie produktowej i depozytowej.

Odpady wielkogabarytowe.

Założone cele:

- zwiększenie ilości odbieranych odpadów oraz zmniejszenie unieszkodliwiania odpadów na składowiskach.

Odpady z remontów, budowy i demontażu obiektów budowlanych.

Założone cele:

- usprawnienie systemu selektywnego zbierania odpadów z remontów, budowy i demontażu obiektów budowlanych,
- zwiększenie odzysku odpadów budowlanych.

Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych.

Założone cele:

- zwiększenie stopnia selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych powstających w gospodarstwach domowych, poprzez objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych,
- zwiększenie ilości odpadów niebezpiecznych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwieniu,
- dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych zakładów przetwarzania odpadów niebezpiecznych.

Odpady inne niż niebezpieczne.

Założone cele:

- minimalizacja wytwarzania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne,
- zwiększanie ilości i rodzajów odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, przekazanych do odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

Odpady niebezpieczne.

Założone cele:

- wzrost efektywności systemu zbierania odpadów niebezpiecznych od małych i średnich przedsiębiorstw,
- zmniejszenie ilości odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w przedsiębiorstwach,
- zwiększanie udziału odpadów niebezpiecznych poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania,
- zwiększenie bezpieczeństwa magazynowania odpadów niebezpiecznych na terenie przedsiębiorstw,
- zwiększenie świadomości ekologicznej wytwórców odpadów niebezpiecznych w zakresie zagrożeń wynikających z niekontrolowanego przedostawania się odpadów niebezpiecznych do środowiska, poprzez przeprowadzenie cyklu szkoleń oraz edukację w mediach, - uwzględnienie gromadzenia i unieszkodliwiania urządzeń zawierających substancje CFCs (chlorofluorowęglowodory) i zapobieganie wypuszczeniu tych substancji do powietrza,
- propagowanie wśród przedsiębiorców wprowadzania w procesach produkcyjnych najlepszych dostępnych technik (BAT).

Oddziaływanie hałasu.

Cel do 2019 roku.

Minimalizacja zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza komunikacyjnym.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Dalsze ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, m.in. poprzez kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu.
1. Realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny.
2. Przestrzeganie wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w odniesieniu do nowo zagospodarowywanych terenów: stosowanie w planowaniu przestrzennym zasady strefowania.
3. Edukacja ekologiczna.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

Cel do 2019 roku.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi w perspektywie średniookresowej nie jest priorytetem dla wojewódzkiej polityki ekologicznej. Niemniej jednak w celach prewencyjnych, konieczna jest kontynuacja systematycznej kontroli poziomów pól elektromagnetycznych, aby w sytuacjach przekroczeń dopuszczalnych poziomów w porę podejmować środki zaradcze. Zatem założony cel średniookresowy brzmi: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na zdrowie człowieka i środowisko.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

Niewłaściwa świadomość społeczeństwa na temat oddziaływania źródeł pól elektromagnetycznych (negatywne odczucia odnośnie zagrożenia, jakie niosą stacje bazowe telefonii komórkowej), jak również ograniczanie monitoringu tylko do miejsc, gdzie zlokalizowane są stacje bazowe (radiowe, telewizyjne oraz telefonii komórkowej) powoduje, że określono następujące kierunki działań niezbędne do realizacji podanego celu:

1. Kontynuacja badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia polami elektromagnetycznymi oraz poszerzenie wiedzy na temat stopnia ich oddziaływania.
2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi.

3. Monitorowanie zmian wielkości i stopnia zagrożenia środowiska polami elektromagnetycznymi poprzez system pomiarów i ich ewidencji.
4. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.
5. Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

Poważne awarie przemysłowe.

Cel do 2019 roku.

Ograniczanie skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska.

Kierunki działań na lata 2012-2015:

1. Uaktualnianie systemów operacyjno-ratowniczych dla terenów otaczających zakłady dużym ryzyku wystąpienia awarii.
2. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych.
3. Optymalizacja wyznaczenia miejsc bezpiecznego parkowania samochodów przewożących materiały niebezpieczne.
4. Doposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego.

13. Wojewódzki Program Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego zatwierdzony Uchwałą Nr 581/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 13 kwietnia 2010 roku w sprawie zatwierdzenia „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” wraz z Aneksami i Prognozą oddziaływania na środowisko dla województwa łódzkiego - program jest kompleksowym opracowaniem dotyczącym możliwości retencjonowania wód powierzchniowych na rzekach i ciekach województwa. Podstawowym celem Aneksu było uzupełnienie wykazu obiektów służących retencjonowaniu wody uwzględnionych w podstawowym opracowaniu („Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego) o dodatkowe propozycje samorządów terytorialnych i innych organizacji gospodarczych, jako przyszłych beneficjentów.

14. Wojewódzki Program Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych zatwierdzony Uchwałą Nr 582/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 31 stycznia 2006 r.- celem jest ograniczenie negatywnego oddziaływania na ichtiofaunę i populacje ryb wędrownych zabudowy rzek. Jest również jednym z kierunków zmierzających do renaturyzacji rzek mających na celu przywrócenie im naturalnego charakteru.

15. Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego

Cel: Poprawa warunków życia mieszkańców.

Programy strategiczne: Poprawa stanu środowiska naturalnego.

Zadania:

- a. opracowanie i wdrożenie pro-ekologicznego systemu gospodarki odpadami,
- b. stworzenie systemu nadzoru ekologicznego nad funkcjonowaniem przedsiębiorstw oraz redukcja źródeł zanieczyszczeń przemysłowych,
- c. redukcja źródeł zanieczyszczeń komunalnych,
- d. współpraca i współdziałanie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w celu ochrony ujęć wody pitnej i wód powierzchniowych,
- e. zwiększenie terenów zielonych i lesistości powierzchni powiatu.

16. Program wodno-środowiskowy kraju - dokument ten obok planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych w gospodarce wodnej. Stanowi również realizację wymagań wskazanych w *Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej*, w zakresie konieczności opracowania programów działań niezbędnych do wprowadzenia w celu osiągnięcia zakładanych celów środowiskowych. Dokument ten określa podstawowe i uzupełniające działania zmierzające do poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód na poszczególnych obszarach dorzeczy w Polsce, a jego podsumowanie stanowi kluczowy element planów gospodarowania wodami, uzgadnianych z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej, a następnie zatwierdzanych przez Radę Ministrów i ogłaszanych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". Zgodnie z wymaganiami art. 113b ust. 9 ustawy Prawo wodne oraz art. 11 ust. 8 RDW programy działań muszą być poddane przeglądowi i uaktualnione najpóźniej w ciągu 15 lat, licząc od wejścia w życie dyrektywy, czyli do 22 grudnia 2015 roku. W ramach aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju wykonane zostaną następujące zadania:

Etap I: Termin realizacji: 30 września 2014 r.

- 1) przegląd i aktualizacja działań podstawowych wynikających z art. 113b ust. 2 ustawy Prawo wodne oraz art. 11 ust. 3 RDW oraz działań uzupełniających wynikających z art. 113b ust. 5 Prawa wodnego oraz art. 11 pkt 4 i pkt 5 oraz załącznika VI część B RDW wraz z określeniem kosztów realizacji poszczególnych działań, źródeł finansowania, terminów i jednostek odpowiedzialnych za ich realizację;
- 2) opracowanie projektu aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju.

Etap II: Termin realizacji: 31 marca 2015 r.

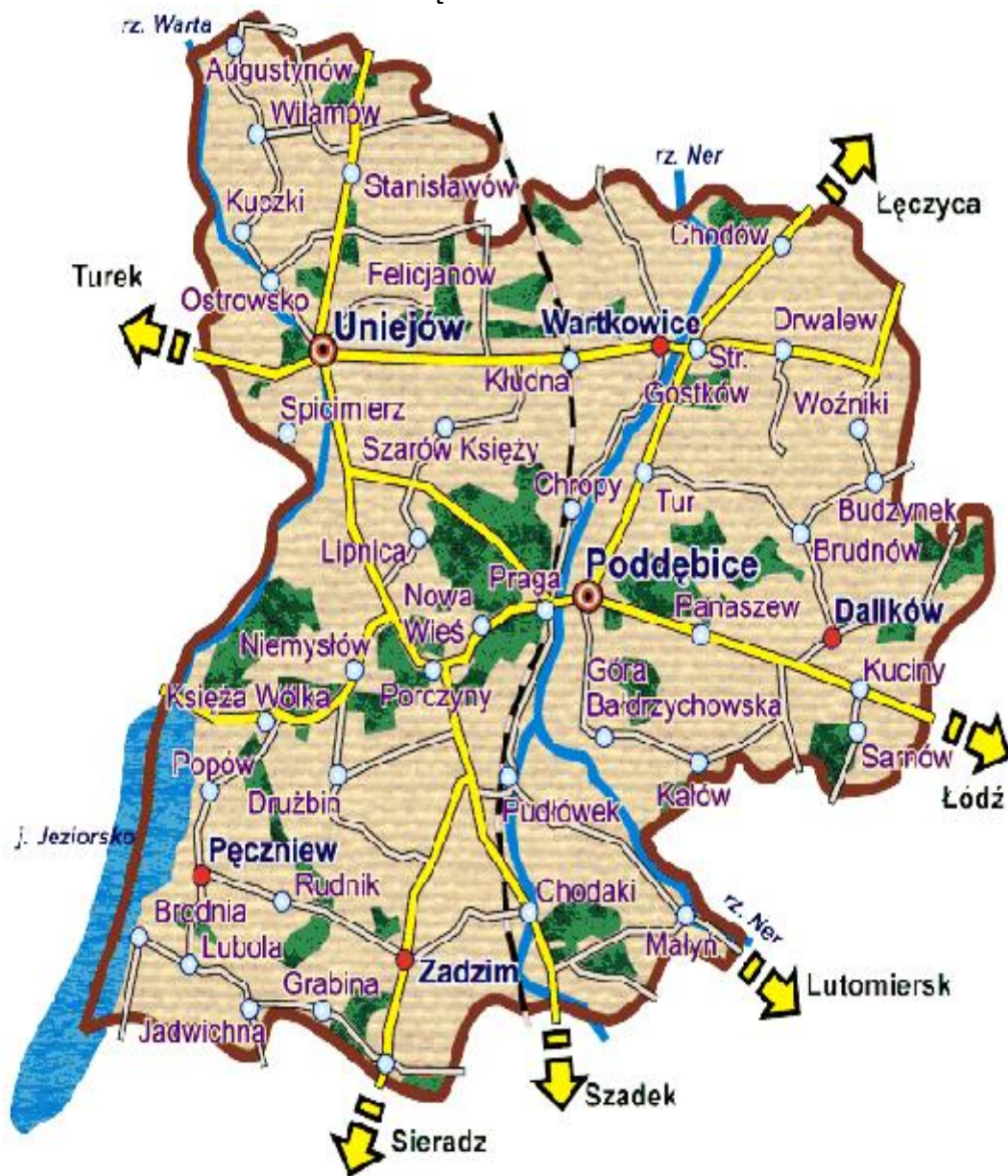
- 1) opracowanie projektu Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju, z uwzględnieniem wymagań ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko oraz Dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu

- niektórych planów i programów na środowisko;
- 2) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko ww. dokumentu oraz przeprowadzenie tego procesu;
 - 3) analiza uwag zgłoszonych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
 - 4) opracowanie ostatecznej wersji Prognozy oddziaływania na środowisko uwzględniającej uwagi wniesione podczas postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Etap III: Termin realizacji: 30 września 2015 r.

- 1) przygotowanie zestawienia wszystkich uwag oraz uzasadnień/opinii merytorycznych do uwag zgłaszanych do projektu aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju w ramach uzgodnień wewnątrzresortowych;
- 2) przygotowanie zestawienia wszystkich uwag oraz uzasadnień/opinii merytorycznych do uwag zgłaszanych w trakcie konsultacji społecznych do projektu aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju,
- 3) opracowanie ostatecznej wersji aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju, uwzględniającej uwagi zgłaszane do projektu aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju.

II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU PODDĘBICKIEGO.

Nr 1 MAPA POWIATU PODDĘBICKIEGO

A. Położenie administracyjno-geograficzne.

Nr 2 Położenie Powiatu Poddębickiego na tle województwa łódzkiego.

Powiat Poddębicki położony jest w północno-zachodniej, krańcowej części województwa łódzkiego. Granicę północno-zachodnią powiatu stanowi granica pomiędzy województwem łódzkim a województwem wielkopolskim. Od północnego wschodu powiat graniczy z powiatem łęczyckim, od wschodu z powiatem zgierskim, od południowego wschodu z powiatem pabianickim i łaskim. Od południa i południowego zachodu otacza go powiat zduńskowolski i sieradzki. Długość granic z poszczególnymi powiatami sąsiednimi wynosi:

- z powiatem sieradzkim - ok. 29,5 km,
- z powiatem tureckim - ok. 30,5 km,
- z powiatem kolskim - ok. 8,5 km,
- z powiatem łęczyckim - ok. 39,5 km,
- z powiatem zgierskim - ok. 39 km,
- z powiatem pabianickim - ok. 19,5 km,
- z powiatem łaskim - ok. 2,5 km,
- z powiatem zduńskowolskim - ok. 20,5 km.

Położenie Powiatu Poddębickiego wyznaczają następujące współrzędne geograficzne:

- kraniec zachodni – 18°38' długości geograficznej wschodniej (punkt na zalewie Jeziorsko na wysokości Tomisławic),
- kraniec wschodni – 19°10' długości geograficznej wschodniej (miejscowość Ignacew Folwarczny),
- kraniec południowy - 51°43' szerokości geograficznej północnej (okolice miejscowości Buczek),

- kraniec północny - 52⁰⁰7' szerokości geograficznej północnej (miejscowość Cichmiana).

Pod względem fizyko-geograficznym Powiat obejmuje Wysoczyznę Łaską należącą do makroregionu - Niziny Południowo-Wielkopolskiej, składającej się z 13 mezoregionów: Wysoczyzny Leszczyńskiej, Wysoczyzny Kaliskiej, Doliny Konińskiej, Kotliny Kolskiej, Wysoczyzny Kłodawskiej, Równiny Rychwałskiej, Wysoczyzny Tureckiej, Kotliny Sieradzkiej, Kotliny Grabowskiej, Wysoczyzny Złoczewskiej, Kotliny Szczercowskiej, Wysoczyzny Wieruszowskiej i wspomnianej Wysoczyzny Łaskiej (Jerzy Kondracki 1978).

Nr 3 Powiat Poddębicki – rozmieszczenie gmin.

B. Ludność.

Powierzchnia powiatu wynosi 881 km², zamieszkuje go 42026 mieszkańców, gęstość zaludnienia wynosi 48 mieszkańców na 1 km² (stan na 31.12.2011).

W skład powiatu wchodzi 6 gmin:

1. gminy wiejskie:
 - gmina Dalików,
 - gmina Zadzim,
 - gmina Pęczniew,
 - gmina Wartkowice,
2. gminy miejsko-wiejskie:
 - gmina Poddębice,
 - gmina Uniejów,

W obrębie powiatu poddębickiego znajdują się 2 miasta:

- Poddębice,
- Uniejów.

Gmina Poddębice - gmina miejsko - wiejska leży w centralnej części powiatu poddębickiego. Zajmuje powierzchnię 225 km² (w tym Poddębice - 6 km²) i liczy 15894 mieszkańców, w tym miasto Poddębice 7808 mieszkańców. Na gminę składa się 1 miasto i 84 miejscowości skupione w 49 sołectwach.

Sołectwa: Adamów, Antonina, Balin, Bałdrzychów, Borzewisko, Chropy (w tym sołectwie wieś Chropy-Kolonia), Dominikowice, Dzierżazna, Ewelinów, Feliksów, Gibaszew, Golice, Góra Bałdrzychowska (w tym sołectwie wieś Busina), Góra Bałdrzychowska-Kolonia, Grocholice, Józefów, Józefów-Kolonia, Kałów, Karnice, Klementów, Kobylniki, Krępa, Ksawercin, Leśnik, Lipki, Lipnica, Lubiszewice, Łężki, Malenie, Niemysłów, Niewiesz, Niewiesz-Kolonia, Nowa Wieś, Nowy Pudłów, Panaszew, Podgórcze, Porczyzny, Praga, Pudłówek, Rąkczyn, Sempółki, Stary Pudłów, Sworawa (w sołectwie wsie: Bliźnia, Jabłonka, Małe), Szarów, Tarnową, Tumusin, Wilczków, Wólka, Zagórzycze.

Pozostałe miejscowości: Aleksandrówek, Bliźnia, Boczki, Borki Lipkowskie, Borysew, Budki,

Busina, Busina-Kolonia, Buczyna, Chropy-Kolonia, Ciężków, Izabela, Jabłonka, Jankowice, Józefka, Kolonia Buczyna, Księżę Kowale, Leokadiew, Łężki-Kolonia, Łężki-Parcel, Madajka, Małe, Marynki, Mrowiczna, Napoleonów, Paulina, Piotrów, Pustkowie, Rodrysin, Stacja Poddębice, Sworawa-Leśniczówka, Szczyty, Truskawiec, Ułany, Wylazłów, Zakrzew

Sąsiednie gminy: Dalików, Dobra, Lutomiersk, Pęczniew, Uniejów, Wartkowice, Zadzim.

Gmina Uniejów – gmina miejsko - wiejska leży w północno - zachodniej części powiatu poddębickiego. Zajmuje powierzchnię 129 km² (w tym Uniejów - 12 km²) i liczy 7225 mieszkańców, w tym 3004 w Uniejowie. Na gminę składa się 1 miasto oraz 39 wsi skupionych w 30 sołectwach.

Sołectwa: Brzeziny, Brzozówka, Czekaj, Czepów, Człopy, Człopki, Dąbrowa, Felicjanów, Góry, Hipolitów, Kozanki Wielkie, Kuczki, Lekaszyn, Łęg Baliński, Orzeszków, Orzeszków-Kolonia, Ostrowsko, Pęgów, Roźniatów, Roźniatów-Kolonia, Skotniki, Spycimierz, Spycimierz-Kolonia, Stanisławów, Wielenin, Wielenin-Kolonia, Wieścice, Wilamów, Wola Przedmiejska, Zaborów, Zieleń.

Sąsiednie gminy: Brudzew, Dąbie, Dobra, Poddębice, Przykona, Świnice Warckie, Wartkowice.

Gmina Dalików - leży we wschodniej części powiatu poddębickiego. Zajmuje powierzchnię 115 km² i liczy 3858 mieszkańców. Na gminę składa się 55 miejscowości skupionych w 19 sołectwach.

Sołectwa: Bardzynin, Brudnów Pierwszy, Budzynek, Dalików, Dąbrówka Nadolna, Domaniew, Domaniewek, Gajówka-Wieś, Idzikowice, Krasnołany, Krzemieniew, Kuciny, Madaje Stare, Oleśnica, Psary, Sarnów, Wilczyca, Zdrzychów, Złotniki.

Pozostałe miejscowości: Aleksandrówka, Antoniew, Antoniew-Lubocha, Brudnów Czwarty, Brudnów Drugi, Brudnów Piąty, Brudnów Stary, Brudnów Trzeci, Dąbrówka Folwarczna, Dąbrówka Górna, Dąbrówka Woźnicka, Dobrzań, Emilianów, Eufemia, Fułki, Gajówka-Kolonia, Gajówka-Parcel, Huta Bardzyńska, Janów, Julianów, Karolinów, Kazimierzów, Kołoszyn, Kontrewers, Lubocha, Marcinów, Marysin, Ostrów, Piotrów, Przekora, Rozynów, Sarnów PGR, Sarnówek, Stanisławów, Stefanów, Symonia, Tobolice, Wilków, Witów, Władysławów, Włodzimierzów, Woźniki, Wyrobki.

Sąsiednie gminy: Aleksandrów Łódzki, Lutomiersk, Parzęczew, Poddębice, Wartkowice.

Gmina Wartkowice - leży w północnej części powiatu poddębickiego. Zajmuje powierzchnię 140 km² i liczy 6329 mieszkańców. Na gminę składa się 60 miejscowości skupionych w 42 sołectwach.

Sołectwa: Biała Góra, Biernacice, Bronów, Bronówek, Chodów, Drwałew, Dzierżawy, Grabiszew, Kiki, Kłódno, Konopnica, Krzepocinek, Łązki, Mrówna, Ner, Nowa Wieś, Nowy Gostków, Orzeszków-Starzyny, Parądzice, Pazurew-Borek, Pełczyńska, Plewnik, Polesie, Powodów, Powodów Trzeci, Saków, Sędów, Spędoszyn, Spędoszyn-Kolonia, Stary Gostków, Sucha, Światonia, Truskawiec, Tur, Ujazd, Wartkowice, Wierzbowa, Wola-Dąbrowa, Wólka, Wólki, Zalesie, Zelgoszcz.

Pozostałe miejscowości: Sucha Dolna, Sucha Górna, Powodów Pierwszy, Powodów Drugi, Ner-Parcel, Ner-Kolonia, Kłódko Kolona, Kłódko-Stacja, Brudnówek, Jadwisin, Lewiny, Nasale, Plewnik Pierwszy, Wierzbówka, Wilkowice, Wola Niedźwiedzia, Zacisze, Zawada.

Sąsiednie gminy: Dalików, Łęczyca, Parzęczew, Poddębice, Świnice Warckie, Uniejów.

Gmina Zadzim - leży w południowej części powiatu poddębickiego. Zajmuje powierzchnię 144 km² i liczy 5169 mieszkańców. Na gminę składa się 75 miejscowości skupionych w 34 sołectwach.

Sołectwa: Adamka, Bąki, Bogucice, Bratków Dolny, Charchów Księży, Charchów Pański, Chodaki, Dąbrówka, Dzierżazna Szlachecka, Górki Zadzimskie, Grabina, Iwonie, Jeżew, Kłoniszew, Kraszyn, Małyń, Marcinów, Otok, Pałki, Pietrachy, Piotrów, Ralewice, Ruda Jeżewska, Rzechtla Drużbińska, Rzeczyca, Skęczno, Stefanów, Wierzchy, Wola Flaszczyna, Wola Zaleska, Zadzim, Zyгры, Żerniki.

Pozostałe miejscowości: Alfonsów, Annów, Anusin, Bratków Górny, Budy Jeżewskie, Dąbrówka D, Głogowiec, Grabinka, Hilarów, Jeżew PGR, Józefów, Kazimierzew, Kolonia Chodaki, Kolonia Grabinka, Kolonia Piła, Kolonia Rudunki, Kolonia Rzeczyca, Leszkomin, Maksymilianów, Nowy Świat, Otok PKP, Piła, Rudunki, Sikory, Szczawno Rzeczyckie, Urszulin, Walentynów, Wiorzyska, Wola Dąbska, Wola Sipińska, Wyřebów, Zaborów, Zalesie, Zalesie PGR, Zawady.

Sąsiednie gminy: Lutomiersk, Pęczniew, Poddębice, Szadek, Warta, Wodzierady.

Gmina Pęczniew - leży w południowo - zachodniej części powiatu poddębickiego. Powierzchnia gminy wynosi 128 km². Gmina liczy 3551 mieszkańców. Składają się na nią 32 miejscowości skupione w 20 sołectwach.

Sołectwa: Borki Drużbińskie, Brodnia, Brodnia-Kolonia, Brzeg, Drużbin, Dybów, Ferdynandów, Jadwichna, Kraczynki, Księżę Młyny, Księża Wólka, Lubola, Osowiec, Pęczniew, Popów, Przywidz, Rudniki, Siedlątków, Wola Pomianowa, Zagórki.

Pozostałe miejscowości: Dąbrowa Lubolska, Łębno, Łęg Popowski, Łyszkowice, Nerki, Popów-Kolonia, Stara Dąbrowa, Suchorzyn, Wylazłów.

Tabela nr 1 POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w km ²	Ludność				Kobiety na 100 mężczyzn
		ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²	
POWIAT PODDĘBICKI.....	881	42026	20780	21246	48	102
Gminy miejsko-wiejskie:						
Poddębice.....	225	15894	7713	8181	71	106
w tym miasto.....	6	7808	3687	4121	1330	112
Uniejów.....	129	7225	3555	3675	56	104
w tym miasto.....	12	3004	1403	1601	246	114
Gminy wiejskie:						
Dalików.....	115	3858	1961	1897	34	97
Pęczniew.....	128	3551	1764	1787	28	101
Wartkowice.....	140	6329	3163	3166	45	100
Zadzim.....	144	5169	2629	2540	36	97

Tabela nr 2 LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W wieku				
		0-2 lata	3-6	7-12	13-15	16-18
OGÓŁEM						
Powiat poddębicki	42026	1281	1573	2315	1373	1664

Tabela nr 3 LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2011 r. (dok.) (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	W wieku						
	19-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej
Powiat poddębicki	3434	3129	6073	5547	6122	2721	6794

Tabela nr 4 LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU w 2011 r. (dok.) (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W wieku				
		0-2 lata	3-6	7-12	13-15	16-18
W tym KOBIETY						
Powiat poddębicki	21246	594	747	1130	695	818

Tabela nr 5 LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2011 r. (dok.) (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	W wieku						
	19-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej
W tym KOBIETY							
Powiat poddębicki	1720	1445	2892	2638	2968	1439	4205

Tabela nr 6 Prognoza demograficzna powiatu poddębickiego

Lata	Prognozowana liczba ludności		
	Ogółem	Miasto	Wieś
2012	40 767	10 523	30 244
2017	39 518	10 238	29 280
2023	37 857	9 871	27 986

Tabela nr 7 RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny
			ogółem	w tym niemowląt				ogółem	w tym niemowląt ^a	
			w liczbach bezwzględnych					na 1000 ludności		
POWIAT PODDĘBICKI	221	424	584	-	-160	5,2	10,1	13,9	-	-3,8
Gminy miejsko-wiejskie:										
Poddębice	75	178	187	-	-9	4,7	11,2	11,7	-	-0,6
w tym miasto.....	37	75	73	-	-2	4,7	9,6	9,3	-	-0,3
Uniejów.....	36	64	111	-	-47	5,0	8,8	15,3	-	-6,5
w tym miasto.....	13	29	42	-	-13	4,3	9,6	13,9	-	-4,3
Gminy wiejskie:										
Dalików.....	26	43	43	-	-0	6,7	11,2	11,2	-	0,0
Pęczniew.....	18	30	61	-	-31	5,0	8,4	17,1	-	-8,7
Wartkowice.....	31	65	101	-	-36	4,9	10,2	15,9	-	-5,7
Zadzim.....	35	44	81	-	-37	6,7	8,5	15,6	-	-7,1

a na tysiąc urodzeń żywych

Tabela nr 8 MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Napływ ^a			Odływ*			Saldo migracji		
	ogółem	do miast	na wieś	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	w miastach	na wsi
OGÓŁEM									
Powiat poddębicki	431	132	299	485	163	322	-54	-31	-23

a Zameldowania

* Wymeldowania

Tabela nr 9 MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY W 2011 r. (dok.) (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Napływ ^a			Odływ [*]			Saldo migracji		
	ogółem	do miast	na wieś	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	w miastach	na wsi
W tym KOBIETY									
Powiat poddębicki	321	91	230	344	86	258	-23	+5	-28

^a Zameldowania

^{*} Wymeldowania

Tabela nr 10 MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Napływ ^a			Odływ [*]			Saldo migracji	
	ogółem	w tym		ogółem	w tym		ogółem	na 1000 ludności
		z miast	z zagranicy		do miast	za granicę		
Powiat poddębicki	435	243	4	488	286	3	-53	-1,3

^a Zameldowania

^{*} Wymeldowania

C. Warunki klimatyczne.

Polska leży w strefie klimatu przejściowego, pomiędzy klimatem umiarkowanym oceanicznym na zachodzie a klimatem umiarkowanym kontynentalnym na wschodzie. Nad obszarem Polski ścierają się różne masy powietrza, co jest wynikiem położenia w centrum Europy oraz równoleżnikowego układu krain geograficznych.

Średnia temperatura w lecie waha się pomiędzy 16,5 °C a 20 °C, w zimie – między -6 °C a 0 °C. Średnia roczna temperatura powietrza w Polsce wynosi 7-9 °C (poza obszarami górskimi). Najcieplejsze miasta w Polsce ze względu na średnią roczną temperaturę powietrza to Tarnów, Legnica, Wrocław oraz Słubice.

Największy wpływ na klimat Polski mają masy powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego, decydujące o przejściowości klimatu polskiego.

Nad Polskę napływają również masy powietrza, arktycznego, zwrotnikowego-morskiego i kontynentalnego, mające mniejszy wpływ na kształtowanie klimatu. Masy powietrza polarno-morskiego powodują latem zachmurzenie, ochłodzenie i wzrost wilgotności, zimą zaś przynoszą ocieplenie, odwilż i mgły.

Masy powietrza polarno-kontynentalnego latem przynoszą piękną, suchą i upalną pogodę, zimą-pogodę słoneczną, suchą i duże mrozy. Masy powietrza zwrotnikowo-morskiego znad Morza Śródziemnego i Azorów napływają nad Polskę rzadziej, przynosząc latem upały i częste burze, a zimą gwałtowne odwilże.

Masy powietrza zwrotnikowo-kontynentalnego napływają znad Azji Mniejszej i Bałkanów bardzo rzadko, przeważnie latem i wczesną jesienią. Przynoszą piękną, suchą pogodę ("złota polska jesień").

Masy powietrza arktycznego napływają nad Polskę:

- zimą znad Morza Barentsa i Nowej Ziemi, przynosząc pogodę mroźną i słoneczną, czasami z obfitymi opadami śniegu,
- wiosną znad Grenlandii, przynosząc krótkotrwałe kwietniowo-majowe (często z przymrozkami) ochłodzenie, tzw. zimni ogrodnicy.

Średnie opady ok. 600 mm rocznie. Rozkład opadów w ciągu roku jest nierównomierny, 2/3 opadów rocznych to opady półroczna letniego. Polska leży w strefie wiatrów zmiennych z przewagą wiatrów zachodnich (północno-zachodnich i południowo-zachodnich), których udział stanowi ok. 60%. Wiatry wschodnie wieją głównie zimą, rzadsze są natomiast wiatry wiejące z południa i północy.

Klimat województwa łódzkiego ma charakter wybitnie przejściowy. Przejściowość ta związana jest z przenikaniem się strefy kontynentalnej i oceanicznej, oraz wpływów morza bałtyckiego, gór i wyżyn na kształtowanie się klimatu. Dodatkowymi czynnikami kształtującymi klimat lokalnie są różnice w wysokościach względnych i bezwzględnych, ukształtowanie terenu, zawilgocenie podłoża. Klimat województwa cechuje wielka zmienność elementów meteorologicznych w czasie oraz małe zróżnicowanie w przestrzeni. Wyjątek stanowią tu opady atmosferyczne, których roczna suma opadów różni się od 500 mm w części północno-wschodniej do 650 mm w rejonie Garbu Łódzkiego. Wynika to z układu hipsometrycznego i sąsiedztwa miasta Łodzi, będącego dużym źródłem jąder kondensacyjnych pary wodnej. Charakter nizinny pozwala na swobodny przepływ mas powietrza. Przeważają wiatry zorientowane równoleżnikowo. Średnia prędkość wiatru w Łodzi wynosi 3,4 m/s (wg stanu na dzień

31.12.2005r.). Największe dawki promieniowania słonecznego docierają w czerwcu (ponad 19 MJ m-2d-1), a najmniej w grudniu (poniżej 2 MJ m-2d-1). Roczny bilans promieniowania słonecznego jest dodatni i wynosi od 3,6 MJ m-2d-1 do 3,9 MJ m-2d-1. Najcieplejsza jest południowo-zachodnia część województwa, a najchłodniejsze są najwyższe obszary Wyżyny Łódzkiej. Średnie temperatury powietrza wynoszą od 7,6 do 8,0oC. W Łodzi, w okresie 1931 – 2005 najwyższą średnią roczną temperaturę zanotowano w 2000 r. (9,6o), a najniższą w 1940 (5,4o). Najbardziej zmienne pod względem termicznym są okresy zimowe: od -8,1o do +2,2o, przy czym długotrwałe i silne mrozy występują rzadko. W 2006r. miesiącem najzimniejszym był styczeń, ze średnią temperaturą -7,3o, natomiast najcieplejszym był lipiec z temperaturą 25o. Związany z warunkami termicznymi okres wegetacji roślin (temp. powyżej 5oC) trwa na obszarze województwa 210 dni, jedynie w wyższych partiach Wyżyny Przedborskiej 205 dni (Krysiak 2002). Okres grzewczy w zależności od warunków pogodowych zaczyna się przeważnie na początku października i trwa do końca kwietnia. Na terenie aglomeracji łódzkiej występują zjawiska i cechy klimatu typowe dla obszarów uprzemysłowionych i zurbanizowanych tj. miejska wyspa ciepła, krótkotrwałość pokrywy śnieżnej, zaburzenia cyrkulacji powietrza, mgły.

W skali całego roku na terenie Powiatu Poddębickiego przeważają wiatry zachodnie - ponad 20 % częstotliwości i południowo - zachodnie - około 12 % częstotliwości. Dość często (ponad 10 % częstotliwości) napływa do nas powietrze ze wschodu, jak również z południowego wschodu. Biorąc pod uwagę stacje badające stan warunków atmosferycznych w Województwie Łódzkim stwierdzić można pewnego rodzaju prawidłowości co do zmienności warunków cyrkulacji. Stwierdzono wzrost częstotliwości wiatrów północnych w miesiącach wiosennych, a spadek jesienią. Wiatry wschodnie najczęściej mają miejsce wiosną i jesienią, przy ich całorocznym występowaniu. Występowanie wiatrów wschodnich spowodowane jest istnieniem wyżu nad Europą Wschodnią sięgającego klinem aż po obszar Polski. Najczęściej są to wiatry słabe, co przy stabilnej temperaturze powietrza kształtuje niekorzystne warunki dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Istotną cechą warunków anemometrycznych jest niezbyt częste występowanie bardzo silnych wiatrów. Znacznie częściej występują bardzo duże prędkości wiatru w porywach, co przyczynia się do powstawania trąb powietrznych, związanych z występowaniem burz, obejmujące ograniczone obszary.

D. Morfologia i hipsometria.

Obecną rzeźbę terenu Powiatu Poddębickiego ukształtowało głównie zlodowacenie środkowo-polskie. W wyniku procesów glacialnych i peryglacialnych powstały tu różne formy wypukłe i wklęsłe. Do form wypukłych zaliczane są drobne równiny i pagórki w tym wydmy, a przede wszystkim formy wyższego rzędu takie jak: Pagórki Bardzyńskie, Pagórki Niemysłowskie, Równinę Poddębiczką i Równinę Szadkowską.

Do form wklęsłych zaliczane są kotliny i doliny. Jako formy wklęsłe należy wymienić w pierwszej kolejności dolinę Warty i Neru oraz ich dopływy. Dolina Warty ze swym stromym prawym brzegiem stanowi dominujący element morfologiczny zachodniej części Powiatu. Dolina Neru przecina południkowo środkową część Powiatu Poddębickiego. Dno doliny jest płaskie, a jej stoki łagodne.

Dość charakterystycznymi formami wklęsłymi dla Powiatu Poddębickiego są niecki korozyjne i suche dolinki pozbawione strug wody. Należy podkreślić, że na terenie Powiatu formy wypukłe przeważają nad formami wklęsłymi. Występują one licznie w południowej i środkowej części omawianego obszaru. Rzeźba ich ma charakter denudacyjny. Wydmy, które zalicza się również do form wypukłych, występują na wschód od Wylazłowa i na północ od Biernacic. Są one w znacznej części zalesione.

Najniżej położonym i najmniej urozmaiconym obszarem jest północna część Powiatu. Rzędne terenu zamykają się tu wartościami 120-125 m n.p.m. a w północno-zachodniej części Powiatu, gdzie nizina ta przechodzi w pradolinę Warszawsko-Berlińską i dolinę Warty, powierzchnia terenu obniża się do 100 m n.p.m. Ku południowi teren staje się coraz bardziej urozmaicony. Najbardziej urozmaicona jest środkowa część Powiatu, tzw. Równina Poddębicka, której wschodnią część stanowią Pagórki Bardzyńskie. Tu znajduje się najwyższe wzniesienie Powiatu Poddębickiego – 179,0 m n.p.m.

Południowa część Powiatu objęta jest jednostką zwaną Równiną Szadkowską. Tu obserwuje się również znaczne wzniesienia, a wśród nich, w rejonie miejscowości Zygry, druga co do wielkości kulminacja na terenie Powiatu, wznosząca się 176 m n.p.m. i osiagającą wysokość względną – 25 m.

E. Surowce mineralne.

Surowiec mineralny – wydobyta ze złoża kopalina użyteczna, mająca zastosowanie w gospodarce, produkt przemysłu wydobywczego. Jest składnikiem środowisk przyrodniczych: skorupy ziemskiej, hydrosfery, biosfery i atmosfery.

Należą do nich:

- mineralne surowce energetyczne (węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropa naftowa, gaz ziemny),
- metale (żelazo, miedź, cynk, ołów, kobalt, chrom, nikiel, boksyty),

- niemetale – chemiczne (siarka, fosforyty, sól kamienna, sól potasowa),
- surowce ceramiczne (np. kaolin, dolomit, ily),
- budowlane (piaski, żwiry, gliny, kruszywo skalne).

Na terenie Powiatu Poddębickiego występują następujące grupy surowców mineralnych:

- surowce węglanowe,
- surowce ilaste,
- surowce okruczowe,
- węgle brunatne i torfy,
- wody geotermalne.

Do surowców węglanowych zalicza się: wapienie, margle i opoki. Służą one głównie jako kamień budowlany. Surowce te występują w rejonie Czepów-Roźniatów i Poddębic. Szczegółowo rozpoznane i udokumentowane jest złożo wapieni w Roźniatowie.

Do surowców ilastych zalicza się: ily trzeciorzędowe – plioceńskie oraz gliny zwałowe.

Ily plioceńskie tzw. poznańskie cechują się wielobarwnością oraz dobrą plastycznością. Występują w okolicy Wielenina i Uniejowa. Zostały one tu rozpoznane i udokumentowane na potrzeby produkcji wyrobów ceramiki budowlanej:

- złożo „Wielenin” – złożo, z którego wydobyć zostało zaniechane, zasoby geologiczne bilansowe 1245 tyś m³,
- złożo „Uniejów I” – złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C₁), zasoby geologiczne bilansowe 510 tyś m³,
- złożo „Uniejów” - złożo, z którego wydobyć zostało zaniechane, zasoby geologiczne bilansowe 158 tyś m³,

oraz do produkcji kruszywa lekkiego – keramzytu:

- złożo „Uniejów” – złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie w kat. C₂, zasoby geologiczne bilansowe 3338 tyś m³.

Gliny zwałowe na terenie Powiatu Poddębickiego występują głównie na Równinie Szadkowskiej oraz w północnej części Powiatu. Złoża tego surowca zostały rozpoznane koło Zadzimia, w miejscowości Wola Zalewska, w rejonie miejscowości Ralewice – Rzeczyca oraz Popowa badania wykazały, że są to gliny miernej jakości z uwagi na znaczną zawartość margla. W celu wykorzystania ich do produkcji cegły należałoby stosować specjalne technologie. W związku z tym nie sporządzono dla tych złóż dokumentacji geologicznych i nie uwzględniono ich w Bilansie Zasobów Kopalini i Wód Podziemnych.

Do surowców okruczowych należy zaliczyć kruszywa naturalne: piaski, żwiry i piaski ze żwirem (pospółki). Surowce te wykorzystywane są do różnych celów w budownictwie.

Na terenie Powiatu Poddębickiego występują piaski wydymowe, rzeczne oraz akumulacji lodowcowej i wodno-lodowcowej. Piaski wydymowe występują w formach nieregularnych o różnej miąższości, przeważnie porośniętych lasami. Spotyka się je w południowej i północnej części Powiatu. Piaski te nadają się do zapraw murarskich i produkcji betonu (w rejonie Rzeczycy).

Piaski rzeczne występują w dolinach rzecznych. Na uwagę zasługują piaski w dolinie Warty. Są to na ogół czyste piaski kwarcowe.

Piaski lodowcowe i wodnolodowcowe występują na wysoczyznach w formie różnej wielkości płatów. Są to przeważnie piaski drobnoziarniste z zawartością pyłów mineralnych. Lokalnie posiadają domieszkę żwirów. Obszary perspektywiczne dla występowania złóż kruszywa naturalnego znajdują się w środkowej części Powiatu.

Na terenie Powiatu Poddębickiego zostały rozpoznane i udokumentowane następujące złoża kruszywa naturalnego:

Tabela nr 11 Stopień rozpoznania zasobów i stan ich zagospodarowania, a także wielkość wydobycia z poszczególnych złóż – Powiat Poddębicki – dane z „Bilansu zasobów kopalini i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na 31.12.2012 r. – Ministerstwo Środowiska:

Lp.	Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Zasoby w tyś m ³		Wydobycie
			geologiczne bilansowe	przemysłowe	
1.	Bardzynin	M	-	-	-
2.	Brudnów	E	419	419	48
3.	Budzynek	R	858	-	-
4.	Dąbrówka I	E	12	-	15
5.	Dąbrówka Woźnicka	E	165	165	19
6.	Dzierżazna Szlachecka	R	659	-	-
7.	Góra Bałdrzychowska	R	697	-	-

8.	Iwonie	Z	73	-	-
9.	Kazimierzów	R	402	-	-
10.	Kol. Iwonie	E	327	-	21
11.	Kol. Rożniatów I	R	254	-	-
12.	Kontrewers	M	-	-	-
13.	Kontrewers I	T	143	-	-
14.	Malenie	T	46	-	-
15.	Oleśnica	T	44	-	-
16.	Przekora I	T	35	-	-
17.	Psary II	Z	88	-	-
18.	Rożniatów I	T	2144	758	-
19.	Spędoszyn Kol. I	R	139	-	-
20.	Spędoszyn Kol. II	R	135	-	-
21.	Tur	M	-	-	-
22.	Zagrodniki*	E	64	-	3
23.	Złotniki	E	95	-	20
24.	Zygry	R	1058	-	-
25.	Zygry II*	R	281	-	-
26.	Zygry III*	E	1535	1371	95
27.	Zygry IVI	E	1929	1929	835

*-złoża zawierające piasek ze żwirem

M – złże skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

E-złoże eksploatowane

T-złoże zagospodarowane, eksploatowane okresowo

R-złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C₁)

Z-złoże, z którego wydobywanie zostało zaniechane

Węgiel brunatny w Powiecie Poddębickim występuje w okolicy Uniejowa. W wyniku prac geologiczno-poszukiwawczych stwierdzono tu występowanie pokładu tego surowca o miąższości do 4,6 m pod nadkładem osadów trzeciorzędowych i czwartorzędowych o miąższości 0,5-21,5 m. Złoże to zostało udokumentowane i wprowadzone do Bilansu Zasobów Kopaliny i Wód Podziemnych pod nazwą „Uniejów” – zasoby geologiczne bilansowe wynoszą 42000 ton.

Występowanie torfów stwierdzono w rejonie Drozdowa, Grabiszewa, Niewiesza, Pałek, Siedlątkowa, Ujazdu. Jednakże ze względu na małą miąższość podkładów torfowych oraz popielność powyżej 20%, zasoby tych torfów zaliczono do pozabilansowych i nie zostały one wprowadzone do Bilansu.

Na terenie Powiatu Poddębickiego wydobywanie kopaliny odbywa się na podstawie koncesji udzielonych przez Wojewodę, jak również przez Starostę Poddębickiego. Złoża eksploatowane na podstawie koncesji zestawiono w poniższej tabeli:

Tabela nr 12 Złóża, które są lub były eksploatowane w Powiecie Poddębickim na podstawie koncesji (dane Starostwa):

Lp.	Nazwa złoża	Miejscowość Gmina	Przedsiębiorca	Koncesja		Rodzaj kopaliny	Uwagi
				Data-znak-udzielił	Ważność		
2.	Bardzynin	Bardzynin, gm. Dalików	Miejsko-Gminna Spółka Wodna ul. Franciszkańska 24/26 Aleksandrów Łódzki	10.12.1998 OS.IV.7512/10/98 Wojewoda Sieradzki	23.12.2008	piaski	Wygaszona decyzją Marszałka z dnia 16.02.2012 r., znak: RO.V.7422.13.2012.AW
3.	Przekora	Przekora, gm. Dalików	Przedsiębiorstwo Robót Drogowych ul. Łódzka 108 Poddębice	17.03.1992 r. OS.IV.7512/17/91/92 zmiana 18.07.1995 OS.IV.7512/6/95 zmiana: 27.01.1997 OS.IV.7512/24/96/97 Wojewoda Sieradzki	31.12.2006	piaski	Wygaszona decyzją Marszałka z dnia 26.08.2008 r., znak: RO.V-AK-7513-26/08
4.	Przekora I	Przekora, gm. Dalików	Przedsiębiorstwo Robót Drogowych ul. Łódzka 108 Poddębice	8.02.2009 r. RS.7511-4/2009 Starosta Poddębicki	25.02.2017	piaski	
5.	Psary II	Psary, gm. Dalików	Tadeusz Dębski Brudnów 11 gm. Dalików	19.06.1997 OS.IV.7512/1/97 Wojewoda Sieradzki	30.06.2003	piaski	
6.	Oleśnica	Oleśnica, gm. Dalików	Henryk Kuźniak Oleśnica 30 gm. Dalików	25.07.2003 RS.7511-2/2003 Starosta Poddębicki	31.12.2012	piaski	Decyzja Starosty Poddębickiego z dnia 26.05.2009 r., znak: RS.7511-1/2009 w sprawie przeniesienia koncesji – zmiana właściciela Wygaszona decyzją Starosty Poddębickiego z dnia 19.11.2013 r., znak: OB.6522.II.4.2013
7.	Malenie	Malenie, gm. Poddębice	Jan Kisiela ul. Świerczewskiego 1 Poddębice	26.08.2003 r. RS.7511-1/2003 Starosta Poddębicki	31.12.2013	piaski	
8.	Zaborów	Zaborów, gm. Uniejów	Markbud Sp. z o.o. Poddębice, ul. Łódzka 14/18	18.04.2005 RS.7511-6/2005 Starosta Poddębicki	31.12.2006	piaski	Wygaszona decyzją Starosty z dnia 11.07.2005 r., znak: RS.7511-10/2005
9.	Spędoszyn	Spędoszyn, gm. Wartkowice	Markbud Sp. z o.o. Poddębice, ul. Łódzka 14/18	28.04.2005 r. RS.7511-2/2005 Starosta Poddębicki	31.12.2006	piaski	Wygaszona decyzją Starosty z dnia 11.07.2005 r., znak: RS.7511-11/2005
10.	Kolonia Roźniatów	Kolonia Roźniatów, gm. Uniejów	Markbud Sp. z o.o. Poddębice, ul. Łódzka 14/18	6.09.2004 r. RS.7511-1/2004	31.12.2013	piaski	Wygaszona decyzją Starosty z dnia 21.03.2005 r., znak: RS.7511-7/2005
11.	Brzozówka	Brzozówka, gm.	Markbud Sp. z o.o.	15.10.2004 r.	30.09.2009		Wygaszona decyzją Wojewody z

		Uniejów	Poddębice, ul. Łódzka 14/18	DG/Si.IV-7412-2/15/04 Wojewoda Łódzki		piaski	dnia 29.12.2005 r., znak: DG/Si.IV-7412-2/15/05
12.	Brudnów	Brudnów i Psary, gm. Dalików	Spółka jawna Inter Auto Wieluń, ul. Wodna	22.11.2004 r. DG/Si.IV-7412-2/18/04 Wojewoda Łódzki	30.11.2014	piaski	
13.	Kolonia Rożniatów II	Kolonia Rożniatów, gm. Uniejów	Markbud Sp. z o.o. Poddębice, ul. Łódzka 14/18	3.02.2005 DG/Si.IV-7412-2/2/05 Wojewoda Łódzki	31.12.2005	piaski	Wygaszona decyzją Wojewody z dnia 16.11.2005 r., znak: DG/Si.IV-7412-2/16/05
14.	Pełczyska	Pełczyska, gm. Wartkowice	Markbud Sp. z o.o. Poddębice, ul. Łódzka 14/18	17.02.2005 DG/Si.IV-7412-2/20/04 Wojewoda Łódzki	31.12.2014	piaski	Wygaszona decyzją Wojewody Łódzkiego z dnia 27.07.2005 r., znak: DG/Si.IV-7412-2/17/05
15.	Drozdów	Drozdów, gm. Świnice i Pauzew, gm. Wartkowice	Markbud Sp. z o.o. Poddębice, ul. Łódzka 14/18	6.04.2005 y SR.VII-7412-2/11/04/05 Wojewoda Łódzki	31.12.2005	piaski	Wygaszona decyzją Wojewody z dnia 6.09.2005 r., znak: SR.VII-7412-2/101/05
16.	Rożniatów I	Rożniatów i Rożniatów Kolonia, gm. Uniejów	Anna Kunda Elk	12.05.2005 r. DG/Si.IV-7412-2/1/05 Wojewoda Łódzki	12.05.2015	piaski	
17.	Tur	Tur, gm. Wartkowice	Stefan Jankowski Poddębice	2.08.2005 r. RS.7511-15/2005 Starosta Poddębicki	31.12.2006	piaski	Wygaszona decyzją Starosty Poddębickiego z dnia 15.02.2012 r., znak: OB.6522.II.1.2012
18.	Biała Góra	Wierzbowa, gm. Wartkowice	Marian Gawrysiak, Łódź, ul. Mimozy	12.09.2005 DG/Si.IV-7412-2/3/05 Wojewoda Łódzki	31.12.2006	piaski	Wygaszona decyzją Marszałka z dnia 26.10.2007 r., znak: RO.VI-AK-7513-65/06/07
19.	Kiki	Kiki, gm. Wartkowice	Marian Gawrysiak Łódź, ul. Mimozy	18.11.2005 RS.7511-4/2005 Starosta Poddębicki	31.12.2006	piaski	Wygaszona decyzją Starosty z dnia 9.03.2007 r., znak: RS.7511-5/2006
20.	Zagrodniki	Zagrodniki, gm. Dalików	Roman Bednarek Oleśnica 53	30.12.2005 RS.7511-17/2005 Starosta Poddębicki	31.12.2015	piaski	
21.	Dąbrówka	Dąbrówka Woźnicka, gm. Dalików	Markbud Sp. z o.o. Poddębice, ul. Łódzka 14/18	27.11.2006 RS.7511-3/2006 Starosta Poddębicki	27.11.2013	piaski	Wygaszona decyzją Starosty Poddębickiego z dnia 11.05.2011 r., znak:OB.6522.II.1.2011
22.	Czepów	Czepów, gm. Uniejów	Anna Banasiak Stanisławów 32	22.10.2007	23.10.2022	wapienie	

				RS.7511-4/2007 Starosta Poddębicki			
23.	Kontrewers	Kontrewers, gm. Dalików	Łukasz Siczek Słowak 22 Gm. Aleksandrów	20.11.2007 RS.7511-3/2007 Starosta Poddębicki	19.04.2012	piaski	Wygaszona decyzją Starosty Poddębickiego z dnia 4.03.2013 r., znak:OB.6522.II.1.2013
24.	Zygry II	Zygry, gm. Zadzim	Sławomir Kolad Łódź, ul. Stalowa	28.08.2007 r. RS.7511-2/2007 Starosta Poddębicki	29.08.2017	piasek ze żwirem	Decyzja Starosty Poddębickiego z dnia 19.10.2010 r., znak: RS.7511-3/2010 w sprawie przeniesienia koncesji – zmiana właściciela na Sp. jawna WŁODAN Andrzej Włodarczyk Porszewice 31, gm. Pabianice Decyzja Starosty Poddębickiego z dnia 7.02.2012 r., znak: OB.6522.II.3.2011 o zmianie koncesji na ZYGRY II/1
25.	Zygry III	Dzierżazna Szlachecka, gm. Zadzim	Spółka Jawna WŁODAN Porszewice 31, gm. Pabianice	14.01.2008 r. RO.V-AK-7513-50/07 Marszałek Województwa Łódzkiego	31.12.2022	piaski	
26.	Dąbrówka Woźnicka	Dąbrówka Woźnicka, gm. Dalików	Inter Auto Damian Sykuła i Roman Sykuła Sp. Jawna w Wieluniu, ul. Wodna 5	30.12.2008 r. RO.V-KK-7512-25/08 Marszałek Województwa Łódzkiego	31.12.2009	piaski	Wygaszona przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 29.03.2010 r., znak: RO.V-MK-7512-9/10
27.	Kontrewers I	Kontrewers, gm. Dalików	Łukasz Siczek Słowak 22 Gm. Aleksandrów	2.11.2009 RS.7511-4/2009 Starosta Poddębicki	31.12.2019	piaski	
28.	Kolonia Iwonie	Kolonia Iwonie, gm. Zadzim	Leszek Felsztyński, Grodzisko 40, 98-220 Zduńska Wola	11.05.2009 r. RS.7511-2/2009 Starosta Poddębicki	31.12.2019	piaski	Decyzja Starosty Poddębickiego z dnia 28.02.2013 r., znak: OB.6522.II.2.2013 w sprawie przeniesienia koncesji – zmiana właściciela na Mariana Gierczyńskiego, Zduńska Wola, ul. Okrzei 2a

29.	Zygry IIA	Zygry, gm. Zadzim	Sławomir Kolad Łódź, ul. Stalowa	11.03.2010 r. RS.7511-6/2009 Starosta Poddębicki	31.03.2020	piasek ze żwirem	Decyzja Starosty Poddębickiego z dnia 19.10.2010 r., znak: RS.7511-4/2010 w sprawie przeniesienia koncesji – zmiana właściciela na Sp. jawna WŁODAN Andrzej Włodarczyk Porszewice 31, gm. Pabianice Wygaszona decyzją Starosty Poddębickiego z dnia 14.10.2011 r., znak: OB.6522.II.4.2011
30.	Dąbrówka I	Dąbrówka Woźnicka, gm. Dalików	Markbud Sp. z o.o. Poddębice, ul. Łódzka 14/18	21.10.2010 RS.7511-2/2010 Starosta Poddębicki	31.12.2020	piaski	
31.	Złotniki	Złotniki, Gm. Dalików	SERVIAM Bogdan Jędrzejczak	18.01.2012 r. OB.6522.II.2.2011	20.07.2020	piaski	
32.	Zygry IV	Zygry, gm. Zadzim	Sp. jawna WŁODAN Andrzej Włodarczyk Porszewice 31, gm. Pabianice	2.12.2009 RO.V-MK-7513-67/09 Marszałek Województwa Łódzkiego	31.12.2018	piaski	Zmieniona przez Marszałka Województwa Łódzkiego decyzją z dnia 2.04.2012 r., znak: ROV.7422.2.80.2011.AW
33.	Dzierżązna Szlachecka	Dzierżązna Szlachecka, gm. Zadzim	PHU MC-TRANS Marek Cygan, Ksawerów, ul. Jęczmienienna 16/24	16.08.2012 r. ROV.7422.105.2012.AW Marszałek Województwa Łódzkiego	31.12.2032	piaski	
34.	Ner	Ner, gm. Wartkowice	PHU ARPOL Agnieszka Janaszkiwicz, Wartkowice, ul. Targowa 6	17.06.2013 r. OB.6522.II.3.2013 Starosta Poddębicki	4.07.2023	piaski	

Pogrubione – nadzorowane przez Starostę

Tabela nr 13 Zestawienie opłat eksploatacyjnych oraz wielkości wydobycia przez Zakłady Górnicze posiadające koncesję Starosty Poddębickiego

Lp.	Zakład Górniczy	Opłata eksploatacyjna w zł				Wydobycie w tonach			
		2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
1.	CZEPÓW	422,4	520,96	628,32	363,12	660	814	924	534
2.	DĄBRÓWKA	4368,0	1248,0	-	-	9000	2600	-	-
3.	DĄBRÓWKA I	-	0	6936,0	7650,00	-	0	13600	15000
4.	KONTREWERS	16127,8	16128,0	1326,0	7719,36	33600	33600	2600	15136
5.	KONTREWERS I	0	4224,0	17748,0	1530,00	0	8800	34800	3000
6.	MALENIE	2875,2	7219,2	3376,2	1938,00	5990	15040	6620	3800
7.	OLEŚNICA	2400	0	0	4726,2	5000	0	0	5700
8.	ZAGRODNIKI	1843,2	0	0	1295,40	3840	0	0	2540
9.	ZYGRY II	0	0	0	0	0	0	0	0
10.	ZYGRY II A	0	0	-	-	0	0	-	-
11.	KOLONIA IWONIE	0	5760,0	17850,0	10710,00	0	12000	35000	21000
12.	PRZEKORA I	144,0	0	0	0	300	0	0	0
13.	ZŁOTNIKI	-	-	-	10200,00	-	-	-	20000
	RAZEM	28180,6	35100,16	47864,52	45494,00	58390	72854	93544	86710
	RAZEM LATA 2009-2012	156639,30				311498			

Powiat Poddębicki położony jest na terenach zasobnych w energię geotermalną związaną z wodami podziemnymi o temperaturze 65 - 70 °C (Uniejów i Poddębice). Stanowią one drugi co do znaczenia kompleks hydrotermalny na Niżu Polskim.

Wody te mogą być wykorzystywane po ich wydobyciu na powierzchnię ziemi oraz przetworzeniu w odpowiednich procesach technologicznych w wielu dziedzinach:

- energetyce,
- energetyce cieplnej,
- balneologii,
- rekreacji,
- ogrzewaniu upraw pod osłonami,
- hodowli ryb.

O atrakcyjności wód geotermalnych w głównej mierze decydują:

- odnawialność energii,
- możliwość użytkowania bez degradacji środowiska naturalnego,
- ekonomiczna opłacalność ich uzyskania.

Na obszarze Polski wody podziemne o mineralizacji powyżej 1000 mg/dm³, określone w hydrogeologii jako wody mineralne występują powszechnie na różnych głębokościach, przeważnie głębiej niż poziomy wód zwykłych. Zmienność budowy geologicznej i warunków hydrogeologicznych powoduje znaczne zróżnicowanie składu chemicznego tych wód, wśród których można wyróżnić:

- wody chlorkowe, głównie typu Cl-Na (Br, J),
- wody wodorowęglanowe,
- wody swoiste: Fe, F, J, S, H₂SiO₃, Rn, CO₂, termalne.

Uwzględniając szczególne walory niektórych wód podziemnych, wynikające z mineralizacji, właściwości fizyko-chemicznych, ilości i warunków występowania, ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2011 r. Nr 163, poz. 981 ze zmianami) w art. 5 zaliczyła solanki, wody lecznicze i termalne (w odróżnieniu od zwykłych wód podziemnych) do kopalin.

Zgodnie z tym artykułem wodą:

- 1) leczniczą jest woda podziemna, która pod względem chemicznym i mikrobiologicznym nie jest zanieczyszczona, cechuje się naturalną zmiennością cech fizycznych i chemicznych, o zawartości:
 - a) rozpuszczonych składników mineralnych stałych - nie mniej niż 1000 mg/dm³ lub
 - b) jonu żelazawego - nie mniej niż 10 mg/dm³ (wody żelaziste), lub
 - c) jonu fluorkowego - nie mniej niż 2 mg/dm³ (wody fluorkowe), lub
 - d) jonu jodkowego - nie mniej niż 1 mg/dm³ (wody jodkowe), lub
 - e) siarki dwuwartościowej - nie mniej niż 1 mg/dm³ (wody siarczkowe), lub
 - f) kwasu metakrzemowego - nie mniej niż 70 mg/dm³ (wody krzemowe), lub
 - g) radonu - nie mniej niż 74 Bq/dm³ (wody radonowe), lub
 - h) dwutlenku węgla niezwiązanego - nie mniej niż 250 mg/dm³, z tym że od 250 do 1000 mg/dm³ to wody kwasowęglowe, a powyżej 1000 mg/dm³ to szczawa,
- 2) termalną jest woda podziemna, która na wypływie z ujęcia ma temperaturę nie mniejszą niż 20°C.

Solanką jest woda podziemna o zawartości rozpuszczonych składników mineralnych stałych, nie mniejszej niż 35 g/dm³.

GEOTERMIA UNIEJÓW:

Wody termalne zostały rozpoznane i szczegółowo udokumentowane w rejonie Uniejowa. Otwór Uniejów IGH 1 (głębokość otworu 2254 m) został wykonany w 1978 r. Z piaskowców dolnej kredy uzyskano tu samowypływ wody typu Cl-Na, F, B o temperaturze dochodzącej do 60°C i wydajności 55 m³/h, przy depresji maksymalnej 26 m. W latach 1990-1991 odwiercono kolejne dwa otwory: PIG/AGH1 (głębokość otworu 2065 m) i PIG/AGH2 (głębokość otworu 2031 m), uzyskując z każdego z nich samowypływ wody typu Cl-Na o mineralizacji około 7 g/dm³ i temperaturze dochodzącej do 70°C. Wydajność wody pochodzącej z utworów kredy dolnej określono dla obu tych otworów łącznie na 145 m³/h, przy depresji 26 m.

W oparciu o złoża wód geotermalnych w trzecim kwartale 1999 r. powstała Spółka "Geotermia Uniejów". Decyzją z dnia 5.02.2007 r. Minister Środowiska udzielił Geotermii Uniejów koncesji na wydobywanie wód termalnych z utworów kredy dolnej ze złoża „Uniejów”

otworem „Uniejów PIG/AGH-2”. W koncesji ustanowiono obszar górniczy o powierzchni 11,07 km². Wydobycie otworem Uniejów PIG/AGH-2 wody termalne wykorzystywane są do celów grzewczych infrastruktury miasta oraz do celów rekreacyjnych i balneologicznych w zespole basenów Termy Uniejów. W ramach prowadzonej działalności część wydobytych wód termalnych po odebraniu z nich ciepła w instalacjach ciepłowni geotermalnej Geotermii Uniejów jest zatłaczana do złoża otworami chłonnymi: Uniejów PIG/AGH-1 i IGH-1. Część wód termalnych, szczególnie wody z płukania otworów wodami złożowymi, pompowań pomiarowych i oczyszczających oraz wody termalne po zabiegach uzdatniających strefę przyodwiertową odprowadzana jest do rzeki Warty.

Zgodnie z wykazem solanek, wód leczniczych i termalnych w układzie regionalnym zawartym w Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce opracowanym przez Ministerstwo Środowiska według stanu na 31.12.2012 r. – złożo „Uniejów” – zaliczone jest do typu wody T – wody termalne, zasoby geologiczne eksploatacyjne – 120 m³/h, pobór – 780852,00 m³/rok.

Woda termalna wykorzystywana jest do:

- ogrzewania budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- balneologii,
- podgrzewania murawy boiska piłkarskiego,
- jak również do rekreacji w ramach przedsięwzięcia Termy Uniejów prowadzonego przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” Sp. z o.o.

GEOTERMIA PODDĘBICE:

Wody termalne zostały również rozpoznane w okolicach Poddębic. Rozpoznanie wiertnicze rejonu Poddębic związane było początkowo z wykonywaniem odwiertów badawczych i poszukiwawczych w celu znalezienia złóż ropy naftowej i gazu. W latach 1970-1971 Państwowy Instytut Geologiczny wykonał w okolicach Poddębic odwiert. W rezultacie tego stwierdzono istnienie na północ od miasta obszaru o samowypływie wód termalnych o temperaturze 60°C, wydajności 80 m³/h i mineralizacji około 8 g/dm³.

Wody termalne występujące w zachodniej części rejonu miasta posiadają temperaturę od 60 do 63°C, a we wschodniej części – od 55 do 58°C.

Geotermia Poddębice Sp. z o.o. została utworzona w 2000 roku jako jednoosobowa spółka Gminy Poddębice. We wrześniu 2009 r. rozpoczęto prace związane z odwierceniem otworu wydobywczego.

Odwiercono otwór Poddębice GT-2 do głębokości 2101 m, kreda dolna, piaskowiec, wydajność na samowypływie – 120-140 m³/h, temperatura 71 °C, mineralizacja 432, lokalizacja na działce nr 4/2 przy ul. Mickiewicza 17 w Poddębicach.

Decyzją z dnia 30.12.2011 r. Minister Środowiska udzielił Geotermii Poddębice koncesji na wydobywanie wód termalnych z utworów dolnej kredy ujęciem Poddębice GT-2. W koncesji ustanowiono obszar górniczy „Poddębice” o powierzchni 4,1658 km². Wydobycie wody termalne planowane są do wykorzystania w trzech kierunkach: ciepłownictwie, balneologii i rekreacji.

Zgodnie z wykazem solanek, wód leczniczych i termalnych w układzie regionalnym zawartym w Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce opracowanym przez Ministerstwo Środowiska według stanu na 31.12.2012 r. – złożo „Poddębice” – zaliczone jest do typu wody T – wody termalne, zasoby geologiczne eksploatacyjne – 190 m³/h, pobór – 24090,00 m³/rok.

Gaz ziemny łupkowy i zamknięty (złoża niekonwencjonalne)

Rozpoznawanie i eksploatacja złóż gazu ze skał łupkowych jest obecnie rozwijającą się gałęzią gospodarki w Polsce. Inwestorzy prowadzą badania na podstawie 105 koncesji wydanych przez Ministerstwo Środowiska, w obrębie których dotychczas wykonano 51 odwiertów, w tym 20 poddano procesowi szczelinowania.

Gaz z łupków (gaz łupkowy) – taka sama substancja jak gaz ziemny, pod względem składu chemicznego jest to ta sama substancja jak ze złóż konwencjonalnych. Gaz z łupków różni się od gazu ziemnego sposobem produkcji i formą występowania w skałach.

Łupki są to skonsolidowane ilowice i mułowice, jedne z popularnych w przyrodzie skał na kuli ziemskiej. Powstają z bardzo drobnego osadu głównie morskiego jak również rzeczno-jeziernego, składającego się z szczątków organicznych żyjących, które w tych zbiornikach egzystują. Szczątki organiczne będąc coraz głębiej pogrzebane w ziemi wraz z kolejnymi

osadami nasypywane na dnie, znajdują się coraz głębiej, tworzą skały. Uwięzione szczątki organiczne w skale rozpadając się pod wpływem wysokiej temperatury tworzy gaz ziemny, który nie może się z tej skały uwolnić i w niej zostaje uwięziony, dopiero odpowiednia technologia powoduje, że możemy ją wydobyć na powierzchnię. Przez naturalną tendencję do pęknięcia (łupliwości) tych skał wzdłuż równoległych powierzchni została nazwana "łupkiem".

Złoża gazu łupkowy określane są mianem złoża niekonwencjonalnego - typ złóż gazu, które wymagają specyficznych technik jego wydobycia. Takie złoża były znane przemysłowi naftowemu przez długie lata, ale z powodu braku odpowiedniej technologii nie wykorzystywane. Obecna technika umożliwia eksploatację gazu łupkowego oraz zapewnia ekonomiczną opłacalność tego procesu. Na dziś przyjmuje się, że globalne zasoby tego typu złóż jest znacznie więcej niż złóż konwencjonalnych.

Gaz niekonwencjonalny to taki, który z punktu widzenia ekonomicznego jest trudniejszy i mniej opłacalny w eksploatacji. W Polsce najbardziej znany jest jeden rodzaj: gaz łupkowy (shale gas), występujący w czarnych łupkach, bogatych w materię organiczną. Są to skały drobnoziarniste, ilasto-mułowcowe, które 460-420 milionów lat temu osadziły się na dnie morza. Inny rodzaj to np.: gaz zamknięty (tight gas) gaz uwięziony w izolowanych porach skalnych, np. w piaskowcach lub skałach węglanowych o bardzo niskiej przepuszczalności.

Na poszukiwanie gazu niekonwencjonalnego Ministerstwo Środowiska na terenie województwa łódzkiego wydało koncesje następującym podmiotom gospodarczym (stan na 31.05.2012 r.):

- Strzelecki Energia Sp. z o.o. nazwa koncesji: Poddębice nr 48/2011/p; nazwa koncesji: Łódź zachodnia nr 47/2011/p; nazwa koncesji: Wieluń nr 30/2011/p,
Poddębice nr 48/2011/p, data koncesji 12.10.2011 r., wydana na okres 3 lat, wielkość obszaru objętego koncesją w km² – 645,17, powiat: Łęczyca, Zgierz, Poddebice, Koło, Turek, Gminy: Góra Świętej Małgorzaty, Łęczyca, Swinice Wareckie, Pęczniew, Wartkowice, Zadzim, Ozorków, Parzęczew, miasta i gminy Poddębice, miast: Łęczyca, Uniejów, gmin: Kościelec, Brudzew, Przykona, Władysławów, miast i gmin: Dąbie, Dobra oraz miasta Koło., Łódź zachodnia nr 47/2011/p, wielkość obszaru objętego koncesją w km² – 809,27, Powiaty: Łowicz, Poddębice, Łódź, Brzeziny, Zgierz, Gminy: Brzeziny, Dmosin, Domaniewice, Dalików, Wartkowice, Głowno, Ozorków, Parzęczew, Zgierz, miast i gmin: Stryków, Poddębice, Aleksandrów Łódzki, miast: Łodzi, Głowno, Ozorków, Zgierz,
- Orlen Upstream Sp. z o.o. nazwa koncesji: Łódź nr 32/2011/p.; nazwa koncesji: Sieradz nr 31/2011/p. W obrębie przyznanych spółce ORLEN Upstream obszarów koncesyjnych znajdują się niewielkie fragmenty obszaru Natura 2000. Spółka zadeklarowała we wniosku koncesyjnym, iż nie będzie prowadziła na tym terenie żadnych prac poszukiwawczych. Równocześnie wszystkie prace, planowane w sąsiedztwie obszaru Natura 2000, zostaną zaprojektowane w sposób eliminujący potencjalne oddziaływanie prowadzonych prac na chronione tereny.

Złoża gazu niekonwencjonalnego są słabo rozpoznane, w związku z tym określenie zasobów jest trudne i spekulatywne z uwagi na wciąż ograniczoną ilość danych. Wydobycie gazu łupkowego i zamkniętego wymaga odwiercenia otworów poziomych i wytworzenia szczelin w skale, aby gaz mógł się z niej wydostać i popłynąć do otworu wiertniczego.

F. Hydrografia.

Przez teren Powiatu Poddębickiego przepływają dwie główne rzeki: Warta i Ner oraz ich dopływy:

rzeka Warta jest prawobrzeżnym dopływem Odry, jej źródła znajdują się w Kromoławie k. Zawiercia na wysokości 400 m n.p.m. Do Powiatu Poddębickiego wpływa na wysokości ok. 118 m n.p.m. w gminie Pęczniew (zbiornik „Jeziorsko”), a wypływa w gminie Uniejów na wysokości ok. 97 m n.p.m. W granicach Powiatu Warta płynie, nie licząc zbiornika „Jeziorsko”, na odcinku ok. 30 km. Jej spadek jest niewielki i wynosi ok. 0,48 %. Bieg rzeki - ok. 0,6 m/s. Głębokość waha się w granicach 1,5 - 3,5 m.

W 1975 r. rozpoczęto na Warcie budowę **Zbiornika retencyjnego „Jeziorsko”**; wstępne napełnianie nastąpiło we wrześniu 1986 r., pełen zakres piętrzenia i gospodarki wodnej podjęto w 1992 r., całość inwestycji zakończono w grudniu 1996 r. Pod zalew przeznaczono tereny pomiędzy wsią Skęczniew w powiecie tureckim a miastem Warta w powiecie sieradzkim. Na terenie Powiatu Poddębickiego znajduje się część zbiornika pomiędzy 489 a 504 km biegu rzeki Warty, licząc od jej źródeł w

Kromolowie. Lustro wody „Jeziorska”, przy stanie maksymalnym, obejmuje powierzchnię 42 km², pojemność całkowita zbiornika – 203 mln m³, maksymalna wysokość piętrzenia – 11,5 m. Długość zbiornika na terenie powiatu wynosi 12 km, szerokość 1,8 - 3,0 km. Zbiornik spełnia rolę retencjonowania wód z wiosennych roztopów, czyli przechowuje i reguluje pojawiającą się falę powodziową. Niejako przy okazji, zbiornik wykorzystuje się dla celów energetycznych. W 1995 r. wprowadzono do eksploatacji elektrownię „Jeziorsko”, zbudowaną przy zaporze czołowej. Elektrownia posiada turbinę, przez którą może przepływać 35 m³ wody na sekundę.

Wojewoda Łódzki rozporządzeniem Nr 22/2005 z dnia 19 lipca 2005 r. w sprawie ustanowienia obrębów ochronnych na publicznych śródlądowych wodach powierzchniowych płynących województwa łódzkiego, ustanowił obręb ochronny na rzece Warcie w Siedlątkowie, gm. Pęczniew, obejmujący odcinek rzeki Warty od zapory czołowej Zbiornika Jeziorsko w dół rzeki od miejsca znajdującego się 200 m poniżej II progu wodnego.

rzeka Ner jest prawostronnym dopływem rz. Warty. Na terenie powiatu znajduje się ok. 30-to kilometrowy odcinek rzeki. Wypływa na wysokości 208 m n.p.m. w pobliżu Wiśniowej Góry - na płd.-wsch. od Łodzi. Na teren powiatu wpływa w okolicy Małynia na wys. ok. 127 m n.p.m., dalej płynie przez Bałdrzychów, Poddębice, Wartkowice i opuszcza Powiat w okolicy Kolonii Borek na 37+600 km swego biegu, na wys. ok. 113 m n.p.m. Wpada do Warty na 444,4 km jej biegu - w woj. wielkopolskim na wys. 94 m n.p.m. Nie posiada wałów przeciwpowodziowych - brzegi rzeki są zabezpieczone groblami.

rzeka Pisia II jest lewobrzeżnym dopływem Neru. Uchodzi do Neru na 59 km jego biegu. Źródła rzeki znajdują się w okolicach Wrzeszczewic Nowych, na wys. 180 m n.p.m. Uchodzi do Neru na wysokości 122 m n.p.m. Dorzecze pokrywają piaski i gliny zwałowe. W dolinie liczne rowy melioracyjne. Zlewnię Pisi II stanowi zawiązana sieć rowów i cieków.

rzeka Pichna wypływa w okolicach Zduńskiej Woli na wysokości ok. 180 m n.p.m. Całkowita powierzchnia zlewni rzeki Pichny wynosi 356 km² do przekroju - pompownia Pęczniew. Jej długość na terenie Powiatu Poddębickiego wynosi 9,1 km. Odcinek ten stanowi stare koryto rzeki. W górnej części rzeki występują głównie gliny zwałowe, a dolina rzeki Pichny na tym odcinku charakteryzuje się dużymi spadkami podłużnymi dochodzącymi do 2 %. W środkowej i dolnej części biegu rzeki występują piaski polodowcowe. W dolinie rzeki występuje bardzo gęsta sieć rowów melioracyjnych. Główne dopływy rzeki Pichny to: Pichna z Szadkowic i Jadwichna. Występuje także stare koryto rzeki Urszulinki, która to rzeka skierowana została po jej przełożeniu bezpośrednio do zbiornika „Jeziorsko”(grawitacyjnie).

G. Budowa geologiczna.

Obszar Powiatu Poddębickiego położony jest w obrębie jednostki geologiczno-strukturalnej zwanej Synklinorium Łódzkim lub Niecką Łódzką, w jej osiowej części.

Jednostka ta stanowi środkową część struktury przebiegającej przez teren kraju, w tym przez obszar województwa łódzkiego, z NW na SE i nazywana jest Synklinorium Szczecińsko-Łódzko-Miechowskim.

Struktura, w której zlokalizowany jest Powiat Poddębicki została założona w utworach okresu jurajskiego. Wypełniają ją osady mezozoiczne należące do kredy dolnej i kredy górnej. Powierzchnia morfologiczna kredy jest urozmaicona poprzez występujące w niej liczne zagłębienia. W zagłębieniach tych w okresie trzeciorzędowym osadziły się utwory miocenu i pliocenu. Całość w/w utworów przykryta jest kompleksem osadów czwartorzędowych, których geneza związana jest głównie ze zlodowaceniem środkowo-polskim, stadiału Warty.

DOLNA KREDA.

Dolna kreda na omawianym terenie w spągowych partiach wykształcona jest w facji ilasto-mułowcowej, zaliczanej do hoterywu. Górne partie tej formacji to głównie osady piaszczyste, należące do dolnego i środkowego albu. Są to piaskowce drobnoziarniste i różnoziarniste. Zasięg tych utworów wyznacza obszar kredowej Niecki Łódzkiej. Strop dolnej kredy występuje na różnych głębokościach: od kilku metrów na obrzeżach niecki, gdzie obserwuje się wychodnie utworów dolnej kredy, do kilkunastuset w jej centralnych partiach. Kreda dolna na terenie Powiatu Poddębickiego została rozpoznana głębokimi otworami wiertniczymi wykonanymi w różnych rejonach Powiatu w celu rozpoznania struktur geologicznych lub ujęcia wód geotermalnych. Należy tu wymienić takie otwory jak:

- Tumusin – Wilczyca I – głębokość 3217,3 m,
- Balin – głębokość 4775,0 m,
- Sarnów – głębokość 2105,0 m,
- Pełczyńska – głębokość 2475,0 m,

- Uniejów IGH-1 – głębokość 2254,0 m.

Strop dolnej kredy w w/w otworach nawiercono na głębokościach: 1250,0 – 1957,1 m. W otworach tych przewiercono całkowitą miąższość utworów dolnej kredy. Wynosi ona od 96,0 do 190,0 m.

GÓRNA KREDA.

Utwory górnej kredy występujące na terenie Powiatu Poddębickiego wiekowo przynależą do górnego albu, cenomanu, turonu, koniak, santonu, kampanu i masterychtu. Wykształcone są one głównie w facji węglanowej. Pod względem litologicznym są to: wapienie, wapienie margliste, margle i opoki. Jedynie dolny górny alb tworzą piaskowce kwarcowo-glaukonitowe, słabo zwięzłe, a górną część tej formacji budują margle silnie ilaste.

Kreda górna występuje na różnych głębokościach. W południowej części Powiatu strop tych utworów znajduje się na głębokościach rzędu 30 do ponad 70 m p.p.t., zaś w środkowej części osady górnej kredy występują na kilkunastu m p.p.t., a miejscami wyłaniają się na powierzchnię spod utworów kenozoicznych. Zjawisko to obserwuje się na linii Poddębice-Rożniatów, gdzie utwory górnej kredy tworzą antyklinę powstałą w wyniku zachodzących procesów tektonicznych. Na NE i E od Poddębic strop utworów górnej kredy znów zanurza się pod osady kenozoiczne i występuje tu na głębokości rzędu 40-50 m p.p.t.

Utwory górnej kredy zostały całkowicie przewiercone w/w głębokimi otworami. Ich miąższość wynosi 1198 m w otworze Pełczyska do 1918,1 m w otworze Uniejów IGH-1.

TRZECIORZĘD.

Utwory trzeciorzędowe na obszarze Powiatu Poddębickiego nie mają szerokiego rozprzestrzenienia. Występują one jedynie lokalnie w zagłębieniach stropu górnej kredy. Wiekowo przynależą do miocenu i pliocenu i wykształcone są jako piaski, iły oraz węgle brunatne.

CZWARTORZĘD.

Osady czwartorzędowe pokrywają cały obszar Powiatu. Ich miąższość wynosi od kilku do 70-80 m. Najmniejsze miąższości tych utworów, a nawet całkowity ich brak obserwuje się w rejonie Poddębic oraz w kierunku północno-zachodnim od Poddębic.

Największe kompleksy czwartorzędu występują w południowo-zachodniej części Powiatu, szczególnie w obniżeniach stropu mezozoiku, np. w rejonie Pagórków Niemysłowskich. Wiek utworów czwartorzędowych na omawianym terenie należy wiązać ze zlodowaczeniem krakowskim oraz środkowopolskim. Osady zlodowaczenia krakowskiego zachowały się jedynie fragmentarycznie w zagłębieniach stropu kredy (gliny, piaski, mułki, iły). Główny kompleks czwartorzędu stanowią utwory zlodowaczenia środkowopolskiego. Reprezentowane one są przez dwa poziomy glin zwałowych: stadiału maksymalnego i stadiału Warty. Gliny zwałowe rozdzielają i podścielają piaski o genezie wodnolodowcowej, które powstały w okresie interstadialnym. Najmłodszą generację czwartorzędu stanowią utwory holoceni. Są to przede wszystkim osady rzeczne, budujące terasy zalewowe (piaski, mułki, żwiry) oraz torfowiska wypełniające zagłębienia powierzchni terenu.

H. Gleby.

W latach 2005–2008 Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Łodzi przebadła na terenie województwa łódzkiego około 142 973 ha użytków rolnych tj. 10% ogólnego arealu w 17 300 gospodarstwach rolnych, w których pobrano i wykonano analizy 103 071 próbek gleb z użytków rolnych. Podstawowy zakres badań gleb obejmował oznaczenie odczynu pH, ocenę potrzeb wapnowania oraz zawartość podstawowych składników pokarmowych: fosforu, potasu i magnezu. Wyniki badań zachowują aktualność 4–5 lat. Po tym okresie należy je powtórzyć.

Podstawowym wskaźnikiem pozwalającym na obiektywną ocenę jakości gleby jest jej odczyn wyrażony wartością pH. Gleby o pH poniżej 4,5 określamy jako bardzo kwaśne, o odczynie 4,6–5,5 jako kwaśne, o odczynie 5,6–6,5 jako lekko kwaśne, a o pH powyżej 6,5 jako obojętne i zasadowe.

Udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych przekracza średnio w kraju 50% i w dużej mierze pokrywa się z udziałem gleb bardzo lekkich i lekkich. Wyniki badań odczynu gleb, przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Łodzi w latach 2005–2008 obejmujące 103 071 próbek pobranych na terenie województwa łódzkiego, wskazują na utrzymywanie się niekorzystnej tendencji w zakresie stopnia zakwaszenia gleb. Spośród przebadanych gleb, ponad 70% charakteryzuje się odczynem bardzo kwaśnym i kwaśnym a

ok. 20% lekko kwaśnym odczynem. Gleb wykazujących odczyn obojętny i zasadowy jest zaledwie 8%. Najmniej gleb kwaśnych znajduje się w powiecie kutnowskim – 38% oraz łęczyckim – 48%. Szczególną uwagę zwrócić należy na udział gleb bardzo kwaśnych – powiaty: opoczyński, pączęczański – 45%, łaski – 44%, oraz skierniewicki – 42%, pabianicki i radomszczański – 41%). Są to gleby o daleko posuniętej degradacji. Stosowanie nawozów mineralnych na takie gleby nie przynosi

spodziewanych efektów a może nawet spowodować obniżkę plonów. Szkodzi także środowisku. Składniki nawozowe nie są sorbowane przez kompleks sorpcyjny, następuje ich wypłukiwanie do wód powierzchniowych i dalej do wód głębszych powodując ich zanieczyszczenie. Gleby takie średnio w województwie stanowią 36%. Niekorzystny obok bardzo kwaśnego, jest również kwaśny odczyn gleby. Gleby o odczynie kwaśnym stanowią w województwie 36%. Udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych łącznie wynosi w województwie 72% .

Tabela nr 14 Zestawienie liczbowe pobranych próbek glebowych oraz przebadana powierzchnia użytków rolnych woj. łódzkiego (lata badań 2005–2008) – dane OSCHR

Lp.	Powiat	Powierzchnia ogólna UR (ha)	Powierzchnia przebadana UR (ha)	Liczba przebadanych gospodarstw (szt.)	Ogółem liczba przebadanych prób (szt.)
1.	bełchatowski	56839	4702	752	4050
2.	brzeziński	28058	2697	269	1705
3.	kutnowski ²	75804	15019	876	7008
4.	łaski	42838	5256	876	4030
5.	łęczycki ²	66431	11840	3082	6614
6.	łowicki	79883	16035	1745	12962
7.	łódzki wschodni	32501	3825	483	2630
8.	opoczyński	64655	3721	808	4918
9.	pabianicki	30021	2946	325	2431
10.	pajęczański ²	53843	3430	527	2660
11.	piotrkowski	95806	9346	993	5632
12.	poddębicki	65224	13252	1676	10882
13.	radomszczański	85919	11673	1434	8531
14.	rawski	52745	6638	953	4966
15.	sieradzki ²	107654	7256	6	6572
16.	skierniewicki	54552	6374	717	4495
17.	tomaszowski	61415	3047	298	1816
18.	wieluński ²	62318	2215	221	1417
19.	wieruszowski ²	38310	1481	110	733
20.	zduńskowolski	25870	4185	361	2865
21.	zgierski	56604	7623	781	5884
22.	miasta wydzielone	15919	413	60	270
23.	województwo	1253209	142973	17353	103071

1 Dane GUS 2002 r. „Powszechny Spis Rolny”

2 Powiat obsługiwany przez inne OSCHR

Tabela nr 15 Odczyn gleby (pH w KCl) – woj. łódzkie lata badań 2005–2008 – dane OSCHR

Lp.	Powiat	Odczyn pH [%]				
		bardzo kwaśny	kwaśny	lekkو kwaśny	obojętny	zasadowy
1.	bełchatowski	39	38	20	3	1
2.	brzeziński	38	38	19	5	0
3.	kutnowski ²	12	26	29	21	12
4.	łaski	44	38	15	3	1
5.	łęczycki ²	19	29	27	16	9
6.	łowicki	36	30	20	11	5
7.	łódzki wschodni	31	40	24	4	0
8.	opoczyński	45	29	18	6	2
9.	pabianicki	41	41	16	2	0
10.	pajęczański ²	45	39	13	2	1
11.	piotrkowski	29	38	26	6	1
12.	poddębicki	42	34	18	5	1
13.	radomszczański	41	38	16	4	1
14.	rawski	40	36	17	6	1
15.	sieradzki ²	32	37	23	7	1

16.	skierniewicki	42	38	15	3	1
17.	tomaszowski	35	40	21	3	1
18.	wieluński ²	31	35	25	7	2
19.	wieruszowski ²	35	34	24	5	2
20.	zduńskowolski	37	43	16	3	0
21.	zgierski	36	36	20	6	2
22.	miasta wydzielone	33	35	27	4	1
23.	województwo	36	36	20	6	2

2 Powiat obsługiwany przez inne OSCHR

Fosfor jest podstawowym składnikiem pokarmowym roślin. Spełnia wyjątkowo ważną rolę we wszystkich procesach fizjologicznych. Niedobory tego składnika w glebie powodują obniżkę wielkości plonów i ich jakości oraz gorsze wykorzystanie pozostałych składników. Przy bilansie przychodów i strat fosforu nie bierze się prawie pod uwagę wypłukiwania tego składnika z gleby. Jest on bowiem w glebie bardzo silnie sorbowany. W warunkach gleby zakwaszonej zmniejsza się przyswajalność fosforu, przechodzi on w formy, które są dla roślin niedostępne. Bardzo niska zawartość fosforu w glebie przyczynia się pośrednio do zanieczyszczenia wód poprzez słabsze wykorzystanie innych składników i większe wypłukiwanie niektórych z nich. Gleby o bardzo niskiej zawartości fosforu stanowią w województwie 11% a o niskiej zawartości 35%. Gleb o średniej zasobności w fosfor jest 26%, gleb o wysokiej i bardzo wysokiej zawartości fosforu jest około 28%. Najwięcej gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu przyswajalnego znajduje się w powiatach: opoczyńskim – 71%, bełchatowskim – 62%, pajęczańskim – 56%, tomaszowskim – 54%, łaskim – 53%, skierniewickim – 52% oraz zduńskowolskim i rawskim po 50%. Najmniejszy udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zasobności w fosfor występuje w powiecie łęczyckim – 15%, oraz kutnowskim – 23%. Lepsza zasobność gleb w fosfor niż w pozostałe składniki wynika z faktu, że straty tego pierwiastka w glebie są niewielkie. Potas obok fosforu i azotu jest składnikiem pobieranym przez rośliny w dużej ilości. Potas jest łatwo rozpuszczalny, zatem z gleby jest wypłukiwany, szczególnie w warunkach kwaśnego odczynu i braku równowagi jonowej w glebie. Wyniki badań przeprowadzone przez OSChR wykazały, że udział gleb o bardzo niskiej i niskiej zasobności w potas stanowi ok. 66% powierzchni przebadanych użytków rolnych. Bardzo wysoką i wysoką zasobnością potasu charakteryzuje się zaledwie 15% gleb powierzchni użytków rolnych, natomiast 22% gleb odznacza się średnią zasobnością. Największy udział gleb z bardzo niską i niską zasobnością przyswajalnego potasu znajduje się w powiecie poddębickim – 76%, zduńskowolskim – 75%, oraz łaskim i pabianickim – 74%. Najmniej gleb charakteryzujących się bardzo niską i niską zasobnością w potas zaobserwowano w powiecie łęczyckim – 51%. Magnez, obok wcześniej wymienionych substancji, jest składnikiem pobieranym w dużej ilości przez rośliny. Gleby o bardzo niskiej zawartości magnezu stanowią w województwie łódzkim 19%, a gleby o niskiej zawartości tego składnika 19%. Łącznie te dwie grupy gleb stanowią 38%. Pod względem zasobności niskiej i bardzo niskiej w magnez najczęściej gleb znajduje się w powiecie opoczyńskim – 53%. Najmniej gleb o niskiej i bardzo niskiej zawartości magnezu znajduje się w powiecie łęczyckim – 19%. Wyniki przeprowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Łodzi masowych badań gleb w województwie łódzkim wskazują na znaczny udział gleb zdegradowanych z powodu nadmiernego zakwaszenia oraz zubożenia w podstawowe składniki pokarmowe roślin: fosfor, potas, magnez. Za zdegradowane uważane są między innymi gleby posiadające odczyn bardzo kwaśny (pH 4,5 i niższe) oraz gleby o bardzo niskiej zawartości podstawowych składników. Gleby bardzo kwaśne stanowią w województwie łódzkim – 36%. Około 55% gleb województwa łódzkiego wykazuje konieczne potrzeby wapnowania. Wskaźniki te są jednymi z najgorszych na terenie całego kraju. Inne wskaźniki stanu agrochemicznego gleb są także niekorzystne. Udział gleb o bardzo niskiej zawartości fosforu – 11%, potasu – 25%, magnezu – 19% powierzchni użytków rolnych. Stan taki jest niekorzystny dla rolnictwa i dla środowiska. Z gleb nadmiernie zakwaszonych i zubożonych w składniki pokarmowe następuje większe wypłukiwanie do wód powodując ich zanieczyszczenie i eutrofizację. W glebach zakwaszonych wzrasta szybko przyswajalność i pobieranie przez rośliny większości metali ciężkich. Procesy zakwaszenia gleb postępują ciągle. Obok procesów naturalnych powodujących ubytki wapna z gleb, udział w tym ma przemysł i motoryzacja, które emitują dwutlenek siarki i tlenki azotu. Zmniejszenie udziału gleb nadmiernie zakwaszonych winno być przedmiotem starań zarówno rolników, jak i wszystkich, którym zależy na chronieniu środowiska.

Tabela nr 16 Zawartość w glebach fosforu przyswajalnego (P2O5) gleb – woj. łódzkie lata badań 2005–2008 – dane OSCHR

Lp.	Powiat	Zawartość fosforu [%]					Wn*
		bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka	
1.	bełchatowski	17	46	23	8	7	74
2.	brzeziński	11	38	27	13	10	63
3.	kutnowski ²	4	18	23	19	35	34
4.	łaski	12	40	28	10	10	66
5.	łęczycki ²	2	13	23	19	43	26
6.	łowicki	8	27	25	16	25	48
7.	łódzki wschodni	10	36	27	13	14	60
8.	opoczyński	25	46	18	5	7	79
9.	pabianicki	9	40	31	11	8	65
10.	pajęczański ²	11	45	29	9	6	71
11.	piotrkowski	10	33	25	13	18	56
12.	poddębicki	11	35	28	13	13	60
13.	radomszczański	10	37	30	13	11	61
14.	rawski	13	37	24	10	15	62
15.	sieradzki ²	8	24	26	19	23	46
16.	skierniewicki	11	41	27	11	10	65
17.	tomaszowski	13	41	24	11	11	66
18.	wieluński ²	9	35	30	12	13	59
19.	wieruszowski ²	9	29	27	17	18	51
20.	zduńskowolski	10	40	30	11	9	65
21.	zgierski	13	34	25	12	16	60
22.	miasta wydzielone	10	32	24	12	22	54
23.	województwo	11	35	26	13	16	59

I. Infrastruktura społeczna.

Oświata:

W Powiecie Poddębickim liczba szkół i przedszkoli w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

- gmina Poddębice: Szkoła Podstawowa Nr 1 w Poddębicach, ul. Łęczycka 13, Szkoła Podstawowa w Bałdrzychowie 13A, Szkoła Podstawowa w Niemysłowie 32a, Publiczna Szkoła Podstawowa w Porczynach, Gimnazjum w Poddębicach, ul. Polna 36 oraz Publiczne Przedszkole w Poddębicach, ul. Miła i ul. Przejazd,
- gmina Uniejów: Zespół Szkół w Uniejowie, ul. Kościelnicza 26/28 (Szkoła Podstawowa + Gimnazjum), Szkoła Podstawowa w Śpicimierzu 7, Szkoła Podstawowa w Wieleninie 30A, Szkoła Podstawowa w Wilamowie 50 oraz Przedszkole miejskie w Uniejowie, ul. Wiśniowa 9,
- gmina Dalików: Zespół Szkół w Dalikowie, ul. Łęczycka 3 (Szkoła Podstawowa + Gimnazjum) oraz Zespół Szkół w Domaniewie 42 (Szkoła Podstawowa + Gimnazjum), przy obu szkołach działają dwa publiczne przedszkola,
- gmina Pęczniew: Zespół Szkół w Pęczniewie, ul. Główna 15 (Szkoła Podstawowa + Gimnazjum), Szkoła Podstawowa w Brzegu oraz jedno publiczne przedszkole,
- gmina Wartkowice: Szkoła Podstawowa im Marii Konopnickiej w Kłodnej, Jadwisin 3, Zespół Szkół w Wartkowicach, ul. Legionów Polskich 5 (Szkoła Podstawowa + Gimnazjum), Punkt Przedszkolny w Parądzicach 25, Punkt Przedszkolny w Drwalewie, Biała Góra 39, Punkt Przedszkolny w Pełczyskach 4 oraz jedno Publiczne Przedszkole w Wartkowicach, ul. Targowa 11,
- gmina Zadzim: Zespół Szkół w Zadzimi (Szkoła Podstawowa + Gimnazjum), Zespół

Szkół w Zygrach 71 (Szkoła Podstawowa + Gimnazjum), Szkoła Podstawowa w Małyniu oraz jedno publiczne przedszkole.

Ponadto w Powiecie znajduje się Liceum Ogólnokształcące w Poddębicach, ul. Mickiewicza 13/15, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Poddębicach, ul. Polna 13/15, Szkoła Muzyczna I stopnia w Uniejowie, ul. Targowa 21, z Filią w Poddębicach w Poddębickim Domu Kultury.

Opiekę w zakresie diagnozy, terapii i pomocy psychologicznej zapewnia Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Poddębicach, ul. Narutowicza 13.

Tabela nr 17 SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Pomieszczenia szkolne	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci ^a
POWIAT PODDĘBICKI.....	21	233	154	2294	428
Gminy miejsko-wiejskie:					
Poddębice.....	5	80	52	865	165
w tym miasto.....	1	49	28	637	124
Uniejów.....	4	42	26	369	75
w tym miasto.....	1	17	11	223	44
Gminy wiejskie:					
Dalików.....	2	19	13	266	46
Pęczniew.....	2	19	12	197	35
Wartkowice.....	5	35	29	317	63
Zadzim.....	3	38	22	280	44

a Z roku szkolnego 2010/11.

Tabela nr 18 GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Pomieszczenia szkolne	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci ^a
POWIAT PODDĘBICKI	9	125	64	1337	546
Gminy miejsko-wiejskie:					
Poddębice.....	1	68	20	501	182
w tym miasto.....	1	68	20	501	182
Uniejów.....	1	15	10	229	93
w tym miasto.....	1	15	10	229	93
Gminy wiejskie:					
Dalików.....	2	12	8	140	46
Pęczniew.....	1	7	6	115	45
Wartkowice.....	2	14	11	193	97
Zadzim.....	2	9	9	159	83

a - z roku szkolnego 2010/11.

Tabela nr 19 ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Oddziały	Uczniowie		Absolwenci ^a
			ogółem	w tym klasa I	
Powiat poddębicki	1	8	200	73	57

a - z roku szkolnego 2010/11.

Tabela nr 20 LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE^a DLA MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Oddziały	Uczniowie		Absolwenci*
			ogółem	w tym klasa I	
Powiat poddębicki	1	17	463	143	154

a łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi.

* z roku szkolnego 2010/11.

Tabela nr 21 LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Oddziały	Uczniowie		Absolwenci ^a
			ogółem	w tym klasa I	
Powiat poddębicki	1	3	69	-	52

a - z roku szkolnego 2010/11.

Tabela nr 22 TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY^a W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Oddziały	Uczniowie		Absolwenci*
			ogółem	w tym klasa I	
Powiat poddębicki	1	13	298	111	75

a łącznie z technikami uzupełniającymi.

* z roku szkolnego 2010/11.

Tabela nr 23 SZKOŁY POLICEALNE W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Uczniowie		Absolwenci ^a	
		ogółem	w tym kobiety	ogółem	W tym kobiety
Powiat poddębicki	1	42	14	18	5

a - z roku szkolnego 2010/11.

Tabela nr 24 SZKOŁY DLA DOROSŁYCH W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Oddziały	Uczniowie		Absolwenci ^a
			ogółem	W tym klasa I	
Powiat poddębicki	3	6	132	48	48

a - z roku szkolnego 2010/11.

Tabela nr 25 WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Oddziały		Dzieci	
	ogółem	w tym przedszkola		ogółem	w tym w przedszkolach	ogółem	w tym w przedszkolach
POWIAT PODDĘBICKI...	26	7	689	50	26	1014	614
Gminy miejsko-wiejskie:							
Poddębice.....	7	2	343	18	13	396	308
w tym miasto.....	3	2	343	14	13	334	308
Uniejów.....	4	1	145	11	6	206	142
w tym miasto.....	1	1	145	6	6	142	142
Gminy wiejskie:							
Dalików.....	3	1	45	6	6	125	11
Pęczniew.....	2	1	50	3	2	63	51
Wartkowice.....	7	1	46	8	2	131	46
Zadzim.....	3	1	60	4	2	93	56

Kultura:

– gmina Poddębice: Poddębicki Dom Kultury i Sportu, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna

w Poddębicach, która ma swoje 4 filie wiejskie w Kałowie, Bałdrzychowie, Niewieszu i Niemysłowie oraz jedną filię osiedlową w Poddębicach, Powiatowa Biblioteka Publiczna oraz filia Sieradzkiej Biblioteki Pedagogicznej, w Bałdrzychowie powstało Wiejskie Centrum Kultury, w którym mieści się biblioteka, świetlica dla dzieci oraz sala widowiskowa i pracownia komputerowa, uruchomiona w ramach projektu „Centra Kształcenia na Wsiach”. Takie samo Centrum powstało również w Niewieszu. W gminie prężnie działają Ludowe Zespoły Śpiewacze „Bałdrzychowianie” i „Górzanie”, liczne sukcesy odnosi Orkiestra Dęta OSP w Poddębicach. W Poddębicach działa również Młodzieżowe Centrum Edukacji Europejskiej,

- gmina Uniejów: Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury, a także Gminna Biblioteka Publiczna, która posiada trzy filie: w Spicymierzu, Wilamowie i Roźniatowie. Na rzecz kultury działa Towarzystwo Przyjaciół Uniejowa, które prowadzi Izbę Regionalną, Rycerskie Stowarzyszenie Porta Temporis, a także Polski Ruch Przyjaciół Indian. Prężnie rozwija się także Związek Harcerstwa Polskiego. Na terenie gminy istnieje wiele zespołów i kapel, m.in. Ludowy Zespół Śpiewaczy „Wielenin”, Chór Kantylena, Kapela „Spod Baszty”, Zespół Tańca „Dworzanie”. W gminie Uniejów działają trzy orkiestry dęte: ZHP-OSP Uniejów, OSP Spicymierz oraz OSP Wielenin,
- gmina Dalików: prywatna galeria Aleksego Matczaka w Ildzikowicach (kolekcja obrazów, rzeźb i grafik artysty, które przybliżają historię okolic m.in. „Bitwa pod Dalikowem” czy „Postój kawalerii w Ildzikowicach w 1939r.”), Gminna Biblioteka Publiczna w Dalikowie z filiami w Domaniewie i Kucinach, w budynku biblioteki znajduje się Centrum Kształcenia "Wioska internetowa - kształcenie na odległość na terenach wiejskich", Młodzieżowy Zespół Ludowy „Dalikowiaczy” oraz Zespół Śpiewaczy „Biała Róża” i „Jawor”, działa również Stowarzyszenie Krzemieniew,
- gmina Pęczniew: Gminna Biblioteka Publiczna z filiami bibliotecznymi w Brodni i Drużbinie, ludowe zespoły śpiewacze "Lubolanki" z Luboli, "Sobótki" z Brodni i "Jarzębina" z Brzegu, Orkiestry Dęte OSP w Siedlątkowie i Drużbinie, Wiejski Dom Kultury w Brzegu,
- gmina Wartkowice: Gminna Biblioteka Publiczna w Wartkowicach i Filia Biblioteczna w Drwałowie, biblioteki szkolne: w Wartkowicach, w Kłodnej, Stowarzyszenie Rozwoju Promocji Społeczności Gminy Wartkowice, Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Dom”, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Turskiej i Okolic, Muzeum Oświatowe w Bronowie założone przez Wojewódzką Bibliotekę Pedagogiczną – Filię w Sieradzu. Ponadto działa Zespół Śpiewaczy „Polesianki”,
- gmina Zadzim: Gminna Biblioteka Publiczna usytuowana przy Zespole Szkół w Zadzimiu z trzema filiami w Zygrach, Iwoniu i Małyniu, działają Ludowe Zespoły Śpiewacze: "Kaliny" z Ralewic i Rzeczycy oraz Zespół Śpiewaczy „Koniczynki”, na terenie gminy działają obecnie trzy orkiestry strażackie w Zadzimiu, Wierzchach i Zygrach.

Tabela nr 26 BIBLIOTEKI PUBLICZNE W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki biblioteczne ^a		Księgozbiór ^a w tys. woluminów	Czytelnicy*	Wypożyczenia w woluminach ^{*o}		Liczna ludności na 1 placówkę biblioteczną
	ogółem	w tym biblioteki i filie			w tys.	na 1 czytelnika	
POWIAT PODDEBICKI.....	24	24	262,0	6663	137,1	20,6	1751
Gminy miejsko-wiejskie:							
Poddębice.....	8	8	107,0	3167	48,1	15,2	1987
w tym miasto.....	4	4	70,3	2816	41,0	14,6	1952
Uniejów.....	4	4	31,4	678	36,4	53,7	1806
w tym miasto.....	1	1	11,1	524	34,8	66,5	3004
Gminy wiejskie:							
Dalików.....	3	3	30,0	660	8,4	12,7	1286
Pęczniew.....	3	3	33,8	699	19,6	28,1	1184
Wartkowice.....	2	2	27,6	681	12,1	17,8	3165
Zadzim.....	4	4	32,2	778	12,5	16,1	1292

^a Stan w dniu 31 XII.

* Łącznie z punktami bibliotecznymi.

*^o Bez wypożyczeń międzybibliotecznych

Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

W Powiecie Poddębickim funkcjonują:

- 1 szpital – Poddębickie Centrum Zdrowia Sp. Z o.o., ul. Mickiewicza 16,
- 1 zakład opiekuńczo – leczniczy,
- 18 placówek zakładów opieki zdrowotnej,
- 28 prywatnych Gabinetów Lekarskich,
- Domy Pomocy Społecznej w Gostkowie ,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Pęczniewie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Czepowie.

Na terenie Powiatu funkcjonują Ośrodki Pomocy Społecznej:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Poddębicach,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Uniejowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dalikowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pęczniewie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wartkowicach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zadzimiu.

Kwestie opieki i pomocy społecznej są również realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poddębicach.

Tabela nr 27 SZPITALI, AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA I APTEKI W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ambulatoryjna opieka zdrowotna				Apteki	Liczba ludności na	
	Zakłady opieki zdrowotnej	Praktyki lekarskie ^a	Porady udzielone ^b			1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^c	1 aptekę
			lekarskie	stomatologiczne			
Powiat poddębicki	25	7	266368	34319	13	1313	3233

a Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakty z NFZ lub z zakładami opieki zdrowotnej.

b W ciągu roku; łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne). Bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych

c Zakłady opieki zdrowotnej łącznie z praktykami lekarskimi.

Tabela nr 28 ŻŁOBKI ORAZ DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Żłobki i oddziały żłobkowe			Domy i zakłady pomocy społecznej		
	placówki	miejsca	dzieci przebywające (w ciągu roku)	ogółem	miejsca ^a	mieszkańcy ^a
Powiat poddębicki	-	-	-	3	182	161

a łącznie z filiami.

J. Infrastruktura techniczna.

1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

Tabela nr 29 WODOCIĄGI I KANALIZACJA W 2007 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa rozdzielcza	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne	w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII					
POWIAT PODDĘBICKI.....	953,2	70,8	10615	1777	1195,4	28,4
Gminy miejsko-wiejskie:						
Poddębice.....	234,7	33,9	2967	922	508,8	32,0
w tym miasto.....	27,6	31,2	1009	845	297,4	37,7
Uniejów.....	145,0	24,1	2411	615	189,7	26,1
w tym miasto.....	16,0	19,8	1110	517	83,6	28,6
Gminy wiejskie:						
Dalików.....	125,9	0,8	1237	9	81,5	22,2
Pęczniew.....	98,5	0,8	1139	9	96,8	27,0
Wartkowice.....	187,3	5,9	1302	108	189,8	29,9
Zadzim.....	161,8	5,3	1559	114	128,8	24,5

a sieć rozdzielcza i kolektory

** Do kanalizacji miejskiej*

Tabela nr 30 WODOCIĄGI I KANALIZACJA W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	wodociągowa rozdzielcza	kanalizacyjna ^a	wodociągowe	kanalizacyjne	w dam ³	na 1 mieszkańca w m ³
	stan w dniu 31 XII					
POWIAT PODDĘBICKI.....	1030,7	74,3	11451	2099	1511,2	35,9
Gminy miejsko-wiejskie:						
Poddębice.....	274,9	43,0	3475	1211	554,8	34,9
w tym miasto.....	28,8	34,2	1060	1076	303,0	38,8
Uniejów.....	148,0	8,0	2157	627	210,7	29,0
w tym miasto.....	16,0	6,9	753	524	91,1	30,2
Gminy wiejskie:						
Dalików.....	156,1	0,8	1271	9	134,7	35,0
Pęczniew.....	101,9	0,9	1470	10	197,0	55,2
Wartkowice.....	187,3	16,3	1391	128	266,9	42,0
Zadzim.....	162,5	5,3	1687	114	147,1	28,3

a sieć rozdzielcza i kolektory

** Do kanalizacji miejskiej*

Tabela nr 31 ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2007 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej ^{j*}	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej [*]
	w hm ³				w % ogółem		
Powiat poddębicki	17,1	0,2	15,6	1,3	1,0	91,4	7,6

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

** Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.*

Tabela nr 32 ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej ^{j*}	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej [*]
	w hm ³				w % ogółem		
Powiat poddębicki	8,6	0,2	6,8	1,6	2,3	79,3	18,4

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

** Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.*

Tabela nr 33 ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W 2007 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki ^a	Oczyszczane				Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^o
		razem	mechaniczne	chemiczne* i biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w hm ³		w % ogółem		w hm ³		
Powiat poddębicki	0,5	0,4	-	40,1	59,9	0,0	0,0	29,2

a Wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi.

** Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.*

o Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków; ludność ogółem – na podstawie bilansów.

Tabela nr 34 ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki ^a	Oczyszczane				Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni i ścieków w % ludności ogółem ^o
		razem	mechaniczne	chemiczne* i biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w hm ³		w % ogółem		w hm ³		
Powiat poddębicki	0,597	0,597	-	34,8	65,2	0,0	0,0	28,8

a Wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi.

** Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.*

o Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków; ludność ogółem – na podstawie bilansów.

2. Sieć komunikacyjna – drogi.

Przez teren Powiatu Poddębickiego przebiegają następujące główne szlaki drogowe (kołowe):

- 1) trasa **72** (droga krajowa) Łódź - Aleksandrów Łódzki - Poddębice - Uniejów - Turek, która na terenie Powiatu obejmuje odcinek długości 34,543 km od m. Sarnówek, gm. Dalików, przez Poddębice i Uniejów do m. Człopy gm. Uniejów. Trasa ta stanowi połączenie z trasą szybkiego ruchu Warszawa-Poznań (od m. Konin). Jezdnia asfaltowa o szerokości 12 m. Na szlaku tym w m. Poddębice most na rzece Ner o nośności 30 ton i dalej w m. Uniejów most na rzece Warta o nośności 30 ton. W m. Praga ok. 1 km od Poddębic w kierunku Uniejowa nad jezdnią- wiadukt kolejowy szer. 8 m. i wys. 4,8 m;
- 2) trasa **703** (droga wojewódzka) Poddębice - Gostków - Łęczyca. Długość tej trasy do granicy Powiatu wynosi 15,520 km. Jezdnia asfaltowa o szerokości 7 m;

- 3) trasa **473** (droga wojewódzka) Uniejów - Szadek - Łask. Długość trasy w granicach powiatu wynosi 33,100 km. Jezdnia asfaltowa o szerokości 7-8 m;
- 4) trasa **479** (droga wojewódzka) Poddębice - Dąbrówka - Sieradz. Długość trasy granicach powiatu 13,015 km. Jezdnia asfaltowa o szerokość 8 m;
- 5) Trasa **469** (droga wojewódzka) Uniejów - Gostków – Ozorków. Długość w granicach powiatu ok. 23,207 km. Jezdnia asfaltowa;
- 6) trasa **477** (droga wojewódzka) Porczyny – Praga. Długość trasy na terenie powiatu – 5,540 km;
- 7) trasa **478** (droga wojewódzka) Rzymisko – Księża Wólka – Krępa. Długość trasy w granicach powiatu – 12,018 km.

Tabela nr 35 Wykaz dróg powiatowych na dzień 1.01.2012 r. – dane Starostwa

Lp	Nr drogi	Szczegółowy przebieg drogi	Długość w mb
1.	1700E	Sieradz (ul. Borek)–Włyń–Dzierżazna-Lubola-Pęczniew-Rzechta-Wierzchy	23488
2.	2523E	Wilczkowice-Borek-Podłęże-Świnice Warckie-Roźniatów	2660
3.	2526E	Chwałborzyce-Mniszew-Wielenin	3648
4.	2530E	Świnice Warckie-Wielenin-Orzeszków	3786
5.	2531E	Stawiszyn-Saków-Wartkowice-Praga-Pudłów-Wierzchy	26608
6.	2540E	Tolów-Żelgoszcz-Bronówek	3907
7.	3700E	Chodów-Biała Góra	3303
8.	3701E	Bronów-Niewiesz-Ewelinów-do drogi nr 483	12800
9.	3702E	Niewiesz-Wilczków-Karnice-Sędów	8102
10.	3703E	od drogi nr 469-Domaniew	5902
11.	3705E	Poddębice (ul. Parzęczewska)-Brudnów-Budzynek-Parzęczew	13348
12.	3706E	Nowa Wieś-Brudnów-Dalików-Kuciny-Kwiatkowice-Łask (ul. Lutomińska)	19096
13.	3707E	Poddębice (ul. Mickiewicza)-Góra Bałdrzychowska-Kałów-Złotniki-Dalików-Bardzynin-Parzęczew	25212
14.	3708E	Poddębice (ul. Targowa)-Ciężków	5567
15.	3709E	Panaszew-Kałów-Puczniew-Lutomiersk	6123
16.	3710E	Łyszkowice-Dzierżazna-Krępa	11265
17.	3711E	Księża Młyny-Niemysłów-Porczyny	8280
18.	3712E	Siedlątków-Pęczniew-Zadzim-Chodaki	21662
19.	3713E	Księża Wólka-Popów	2738
20.	3714E	Niemysłów-Rzechta	4380
21.	3715E	Brodnia-Lubola-Rzeczyca-Szadek (ul. Przedmieście Grabowiny, ul. Stodolniana) (w km 5+745 do km 6+270 – powiat sieradzki)	14238
22.	3716E	Poddębice: ul. Południowa	163
23.	3717E	Drużbin-Busina Stara	7282
24.	3718E	Drużbin-Bratków Dolny	5525
25.	3719E	Sarnów-Malanów	2940
26.	3720E	Zadzim-Zalesie	5953
27.	3721E	Otok-Borki Prusinowskie	2524
28.	3722E	Zygry-Borki Prusinowskie	2630
29.	3723E	Pudłówek-Małyń-do drogi 3706E	12820
30.	3724E	Zygry-Małyń	6340
31.	3725E	Od drogi 3724E-Lichawa-Górna Wola-Wilamów	3512
32.	3726E	Kłoniszew-Lichawa	1484
33.	3727E	Biernacice-Felcjaków-Uniejów (ul. Wschodnia)	6450
34.	3728E	Uniejów: ul. Rynek	246
35.	3729E	Brudzew-Warenka-Czepów Dolny	5245
36.	3730E	Uniejów (ul. Turecka, ul. Kościelnicza)-Wilamów-Chruścín	15093
37.	3731E	Chełmno-Cichmiana-Stanisławów	4045
38.	3732E	Skęczniew-Piekary-Człopy	4240
39.	3733E	Uniejów: ul. Rzeczna	2235
40.	3734E	Uniejów: ul. Kilińskiego, ul. Targowa	1520
41.	3735E	Uniejów: ul. Przechodnia, ul. Krótka	253
42.	3736E	Uniejów: ul. Lipowa	157

43.	3737E	Uniejów: ul. Bp. Owczarka, Orzechowa, Różana, Wiejska	872
44.	3738E	Uniejów: ul. 22 Lipca	152
45.	3739E	Uniejów: ul. Szkolna, ul. Konopnickiej	331
46.	3740E	Uniejów: ul. Zielona	161
47.	3741E	Uniejów: ul. Wiśniowa	515
48.	3742E	Poddębice: ul. Przejazd	262
49.	3743E	Poddębice: ul. Zielona, ul. Polna	858
50.	3744E	Poddębice: ul. Polna	210
51.	3745E	Poddębice: ul. Krasickiego	721
52.	3746E	Poddębice: ul. Północna	800
53.	3747E	Poddębice: ul. 1 Maja	750
54.	3748E	Poddębice: ul. Piotrowskiego	680
55.	3749E	Poddębice: ul. Krótka	770
56.	5137E	Ozorków (ul. Maszkowska, ul. Południowa, ul. Nowy Rynek, ul. Konstytucji 3 Maja)-Parzęczew-Łązki-Powodów-Budzynek	5585
OGÓŁEM			329437

Kilometr od miasta Poddębice przebiega linia kolejowa nr 131 tzw. magistrala węglowa, łącząca Gdynię ze Śląskiem, na której znajduje się stacja kolejowa Poddębice. Przez teren powiatu przebiega niemal 32 km tego szlaku.

W Poddębicach krzyżują się drogi:

- droga krajowa nr 72: Konin – Turek – Uniejów – Łódź – Brzeziny – Rawa Mazowiecka,
- droga wojewódzka nr 703: Porczyny – Poddębice – Stary Gostków – Łęczycza – Piątek – Łowicz,
- 10 kilometrów na północ od miasta Poddębice, przy drodze na Łęczycę, znajduje się węzeł drogowy Wartkowiec ze zjazdem na autostradę A2, łączącą Poznań z Łodzią i Warszawą.

3. Gazyfikacja.

Tabela nr 36 SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W 2007 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych ^a	Odbiorcy gazu z sieci w tys.*	Zużycie gazu z sieci ^o	
				stan w dniu 31 XII	na 1 mieszkańca w m ³
Powiat: poddębicki	40,8	675	0,6	w hm ³ 0,2	5,0

^a Łącznie z budynkami niemieszkalnymi

* Bez korzystających z gazomierzy zbiorczych

^o W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami

Tabela nr 37 SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Sieć rozdzielcza w km	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych ^a	Odbiorcy gazu z sieci w tys.*	Zużycie gazu z sieci ^o	
				stan w dniu 31 XII	na 1 mieszkańca w m ³
Powiat: poddębicki	41,3	713	0,6	w hm ³ 0,7	17,0

^a Łącznie z budynkami niemieszkalnymi

* Bez korzystających z gazomierzy zbiorczych

^o W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami

K. Potencjał gospodarczy.

Ze względu na typowo rolniczy charakter Powiatu przemysł koncentruje się głównie wokół obsługi rolnictwa i przetwórstwa produktów rolnych. Stan i struktura przemysłu rolno-spożywczego jest wykładnikiem rozwoju i kondycji rolnictwa w kontekście przemian zachodzących w kraju. Prawidłowo funkcjonujący przemysł przetwórczy jest ważnym czynnikiem poprawiającym koniunkturę na rynku rolnym.

Na terenie Powiatu Poddębickiego działalność w w/w zakresie prowadzą:

- F.H. "ROLWET" Mirosław Andrysiak Ewa Andrysiak,
 - MAR MET Marcin Stefański,
 - ROLMAX Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowo Grzegorz Kacprzak,
 - HANDEL ARTYKUŁAMI DO PRODUKCJI ROLNEJ Jerzy Pełczyński,
 - MAGROL Magdziak Tomasz Magdziak Maciej Spółka Jawna,
 - FIMROL Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Stanisław Wieczorek,
 - VICTUS Zakład Przetwórstwa Mleka,
 - Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe Sławomir Witkowski,
 - AGRO GLUTEN TECH Daniela Grenda i Paweł Jędrzejczak Spółka cywilna,
 - ROMEX Firma Handlowa Sebastian Romanowski,
 - ZOLUX POLSKA Sp. z o.o.,
 - ZBYSZKO Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe Zbigniew Tomczyk,
 - Handel Obwoźny Punkt Sprzedaży Pasz i Dodatków Paszowych Teresa Kaczmarek,
 - APIS Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe Andrzej Krzesiński,
 - PPHU Młyn Pęczniew Jacek Krzesiński,
 - ANAS Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Andrzej Antczak,
 - Punkt Sprzedaży Pasz i Dodatków Paszowych Stefan Kaźmierczak,
 - Młyn Zbożowy i Zakład Tartaczny Z. i M. Hynasińscy,
 - KŁOS Młyn Zbożowy Mariola Wałęcka,
 - ANN TRAK Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Jan Bartski,
 - Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Krzysztof Pusty,
 - Przedsiębiorstwo Obrotu Rolnego Adam Kozanecki,
 - Ubojnia Zwierząt Rzeźnych i Rozbiór KAR-MAT, 99-200 Poddębice, Praga 83,
 - Zakład Rzeźnico-Wędliniarski Stanisław Katusza, 99-220 Wartkowice, Biała Góra 5,
 - Zakład przetwórstwa Mięsnego "MESSER", Dariusz Zorn, 99-220 Wartkowice, ul. Spółdzielcza 8,
 - Masarnia GS SCh w Pęczniewie, ul. Spacerowa 4/8 nr 10,
 - Fermy Drobiu Woźniak Sp.z o.o. Żylice 35 63-900 Rawicz, Ferma Bałdrzychów i Chropy 99-200 Poddębice, Bałdrzychów – działalność chwilowo zawieszona,
 - Pakownia jaj Aldona Pietrzak, 99-210 Uniejów, ul. Targowa,
 - Pakownia jaj, Halina Czerwiec – Gortat, 99-200 Poddębice, Nowy Pudłów 21,
 - Sprzedaż bezpośrednia nieprzetworzonych produktów pszczelich, Dobrzyński Zdzisław, ul. Zielona 4/4, Poddębice,
 - Sprzedaż bezpośrednia nieprzetworzonych produktów pszczelich, Rosiak Janina, ul. Zielona 3/6, Poddębice,
 - Sprzedaż bezpośrednia nieprzetworzonych produktów pszczelich, Krzemiński Stanisław, ul. I-go Maja 42, Poddębice,
 - Punkt Sprzedaży Ryb, Helena Lish-Rakowska, ul. Wodna 4, Pęczniew,
- Oprócz wyżej wymienionych do większych zakładów działających na terenie Powiatu należy zaliczyć:
- „JTI” w Starym Gostkowie (nowy inwestor w miejsce fabryki Gallaher)– Międzynarodowy Koncern Tytoniowy Japan Tabacco,
 - Przedsiębiorstwo Inżynierii Środowiska i Melioracji „Ekomeł” S.A. w Poddębicach,
 - Z.P.H. „Gucio”,
 - „Magrol” Sp. jawna,
 - Mazowieckie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Zakład w Starym Gostkowie,
 - PPHU „KONRAD” w Pęczniewie,
 - PPH „AZAL” w Pęczniewie,
 - PPHU „LIDO” w Pęczniewie,
 - Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Uniejowie,
 - i inne.

Tabela nr 38 PRACUJĄCY^a WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		Przemysł i budownictwo	W tym	
	ogółem	w tym kobiety		sekcje	pozostałe usługi
POWIAT PODDĘBICKI	4824	2748	1977	598	2142
Gminy miejsko-wiejskie:					
Poddębice.....	2506	1450	841	369	1232
w tym miasto.....	2117	1299	624	321	1158
Uniejów.....	464	285	122	78	263
w tym miasto.....	411	244	121	77	213
Gminy wiejskie:					
Dalików.....	148	93	-	15	112
Pęczniew.....	368	251	210	32	120
Wartkowiec.....	1015	459	-	72	260
Zadzim.....	323	210	126	32	155

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, w fundacjach, stowarzyszeniach, partiach politycznych, organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie

Tabela nr 39 PRACUJĄCY^a WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo	Przemysł i budownictwo	Sekcje ^b	Sekcje ^c	Pozostałe usługi ^d
Powiat poddębicki	12297	7566	1977	598	184	1972

a - Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach.

b - „G, H, I, J” - rozumie się usługi w sekcjach G – „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, H – „Transport i gospodarka magazynowa”, I – „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, J – „Informacja i komunikacja”,

c - „K, L” - rozumie się usługi w sekcjach K – „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, L – „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”,

d - „Pozostałe usługi” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

Tabela nr 40 SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Spółki kapitałowe			Spółki osobowe	
		razem	akcyjne	z ograniczoną odpowiedzialnością	razem	w tym jawne
Powiat poddębicki	72	57	3	54	15	11

Tabela nr 41 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Sektor		Z ogółem					
		publiczny	prywatny	Spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
				razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT PODDĘBICKI.....	3035	113	2922	72	9	127	21	146	2476
Gminy miejsko-wiejskie:									
Poddębice.....	1395	43	1352	39	5	78	7	53	1137
w tym miasto.....	889	40	849	26	3	61	6	26	703
Uniejów.....	594	18	576	8	2	18	4	28	510
w tym miasto.....	376	15	361	6	2	14	4	13	320
Gminy wiejskie:									
Dalików.....	221	12	209	4	-	8	1	16	171
Pęczniew.....	205	11	194	5	-	4	1	21	158
Wartkowice.....	337	15	322	4	1	8	7	16	279
Zadzim.....	283	14	269	12	1	11	1	12	221

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne

Tabela nr 42 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym								
		rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Przemysł		budownictwo	handel i naprawa pojazdów samochodowych	trans-port, gospodarka magazynowa i łączność	zakwaterowanie i gastronomia	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Obsługa rynku nieruchomości
			razem	w tym przetwórstwo przemysłowe						
POWIAT PODDĘBICKI	3035	173	344	316	361	1060	152	87	56	29
Gminy miejsko-wiejskie:										
Poddębice.....	1395	62	131	122	150	501	68	38	31	21
w tym miasto.....	889	9	74	68	90	317	43	24	21	21
Uniejów.....	594	28	63	60	87	216	36	25	10	3
w tym miasto.....	376	10	38	36	54	142	20	17	3	3
Gminy wiejskie:										
Dalików.....	221	10	49	48	26	55	10	3	4	-
Pęczniew....	205	12	25	23	25	59	12	7	2	-
Wartkowice.....	337	36	33	32	36	128	15	8	3	3
Zadzim.....	283	25	13	31	37	101	11	6	6	2

^a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

Tabela nr 43 OSOBY FIZYCZNE^a PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym						
		przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel i naprawa pojazdów samochodowych	transport, gospodarka magazynowa i łączność	zakwaterowanie i gastronomia	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Obsługa rynku nieruchomości
POWIAT PODDĘBICKI.....	2476	263	338	993	143	76	50	9
Gminy miejsko-wiejskie:								
Poddębice.....	1137	95	136	460	63	31	26	6
w tym miasto.....	703	50	81	289	39	18	16	6
Uniejów.....	510	53	84	208	34	24	10	1
w tym miasto.....	320	31	52	135	18	17	3	1
Gminy wiejskie:								
Dalików.....	171	42	23	51	2	2	4	-
Pęczniew.....	158	18	25	59	7	7	2	-
Wartkowice.....	279	29	34	121	8	8	2	2
Zadzim.....	221	26	36	94	4	4	6	-

a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

L. Rolnictwo.

Powiat Poddębicki to rejon typowo rolniczy. Od 1 września do 31 października 2010 r. (według stanu na 30 czerwca 2010) został przeprowadzony Powszechny Spis Rolny 2010 (PSR 2010) oraz badanie metod produkcji rolnej, jako:

A. badanie pełne w gospodarstwach rolnych:

1) osób fizycznych o powierzchni użytków rolnych wynoszącej:

a) co najmniej 1 ha,

b) poniżej 1 ha spełniających następujące progi fizyczne: 0,5 ha dla plantacji drzew owocowych, 0,5 ha dla plantacji krzewów owocowych, 0,5 dla warzyw i truskawek gruntowych, 0,5 ha dla chmielu, 0,3 ha dla szkółek sadowniczych i ozdobnych, 0,1 ha dla truskawek gruntowych, 0,1 ha dla warzyw i truskawek pod osłonami, 0,1 ha dla tytoniu, 0,1 ha dla kwiatów i roślin ozdobnych pod osłonami, 10 sztuk dla bydła ogółem, 5 sztuk dla krów ogółem, 50 sztuk dla trzody chlewnej ogółem, 10 sztuk dla loch, 20 sztuk dla owiec ogółem, 20 sztuk dla kóz ogółem, 100 sztuk dla drobiu ogółem oraz 5 sztuk dla koni ogółem.

2) osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej.

B. badanie reprezentacyjne w gospodarstwach rolnych osób fizycznych o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (innych niż określone w pkt. A.1.b).

Badanie metod produkcji rolnej przeprowadzono jako:

A. badanie pełne:

1) w gospodarstwach rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej;

2) w gospodarstwach rolnych osób fizycznych prowadzących produkcję ekologiczną;

3) u podmiotów prowadzących działy specjalne produkcji rolnej w zakresie chowu i hodowli bydła, trzody i owiec poza gospodarstwem rolnym (działy: 21 – 32 i 41 – 42) oraz gospodarstwa rolne prowadzące chów i hodowlę drobiu (działy: 51–60).

B. badanie reprezentacyjne w gospodarstwach rolnych osób fizycznych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych (innych niż określone w pkt. A.2 i A.3).

Ważniejsze definicje, pojęcia i zasady spisywania:

Gospodarstwo rolne – oznacza grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Gospodarstwo rolne osoby fizycznej (gospodarstwo indywidualne) to gospodarstwo o powierzchni użytków rolnych od 0,1 ha, będące własnością lub znajdujące się w użytkowaniu osoby fizycznej oraz gospodarstwo rolne osoby posiadającej użytki rolne o powierzchni mniejszej niż 0,1 ha lub nieposiadającej użytków rolnych, która ma co najmniej: 1 sztukę bydła lub (i) 5 sztuk trzody chlewnej albo 1 lochę lub (i) 3 sztuki owiec lub (i) 3 sztuki kóz lub (i) 1 konia lub (i) 30 sztuk drobiu lub (i) 1 strusia lub (i) 5 sztuk samic królików lub (i) 5 sztuk samic

pozostałych zwierząt futerkowych lub (i) 3 sztuki pozostałych zwierząt utrzymywanych na rzeź lub (i) 1 pień pszczeli.

Gospodarstwo rolne osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to gospodarstwo rolne prowadzone przez osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której podstawowa działalność jest zaliczana według Polskiej Klasyfikacji Działalności do sekcji A, dział 01, grupy: 01.1 – uprawy rolne inne niż wieloletnie, 01.2 – uprawy roślin wieloletnich, 01.3 – rozmnażanie roślin, 01.4 – chów i hodowla zwierząt, 01.5 – uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana), 01.6, klasa 01.61 – działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną (utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska), a także niezależnie od zaklasyfikowania działalności podstawowej, gdy w gruntach użytkowanych przez jednostkę powierzchnia użytków rolnych przekracza 1 ha lub jednostka prowadzi chów zwierząt gospodarskich.

Za **użytkownika gospodarstwa rolnego** uważa się osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, faktycznie użytkującą gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Za **osobę kierującą gospodarstwem rolnym** uważa się osobę fizyczną upoważnioną przez właściciela/użytkownika gospodarstwa rolnego do podejmowania decyzji bezpośrednio związanych z procesami produkcyjnymi, nadzorowania ich lub wykonywania. Kierujący jest na ogół, choć nie zawsze, tą samą osobą co użytkownik.

Do działalności rolniczej zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin oraz chowem i hodowlą zwierząt, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych, chów i hodowlę zwierząt w gospodarstwie (bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, zwierząt łownych utrzymywanych na rzeź), pszczoł oraz działalność polegającą na utrzymaniu gruntów rolnych już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych według zasad dobrej kultury rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska (zgodnie z normami).

Za **zarobkową działalność gospodarczą** inną niż rolnicza bezpośrednio związaną z gospodarstwem rolnym przyjęto działalność produkcyjną lub usługową prowadzoną na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku, która wykorzystuje zasoby gospodarstwa rolnego, siłę roboczą, teren, budynki, park maszynowy itp.) lub produkty rolne w nim powstałe (np. agroturystyka, przetwórstwo produktów rolnych). Nie wlicza się tu działalności innej niż rolnicza, jeżeli z zasobów gospodarstwa do jej prowadzenia wykorzystywana jest tylko i wyłącznie siła robocza.

Wartość końcowej produkcji rolniczej to suma wartości: sprzedaży (nieprzetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych oraz zwierząt gospodarskich), samozaopatrzenia (surowych, nieprzetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych) oraz dopłat do produktów. Ogólna sprzedaż produkcji gospodarstwa rolnego to suma sprzedaży produktów rolnych oraz wyrobów i usług z działalności gospodarczej innej niż rolnicza bezpośrednio związanej z gospodarstwem rolnym, a także dopłat do produktów.

Bezpośrednia sprzedaż konsumentom (ostatecznym odbiorcom na ich własne potrzeby) oznacza sprzedaż produktów rolnych wytworzonych w gospodarstwie rolnym (przetworzonych lub nie) na targowiskach, we własnych sklepach czy w ramach sprzedaży międzysąsiedzkiej. Nie zalicza się tu sprzedaży produktów rolnych do punktu skupu oraz zakupów dokonywanych przez właścicieli sklepów, restauracji, itp.

Powierzchnia gruntów ogółem oznacza łączną powierzchnię użytków rolnych, lasów i gruntów leśnych oraz gruntów pozostałych niezależnie od tytułu władania - własnych, dzierżawionych (na zasadzie umowy i bezumownie lecz bez gruntów wydzierżawionych innym), użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólnych w części przypadającej użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia:

- użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (użytki rolne utrzymywane zgodnie z normami, spełniające wymogi Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie minimalnych norm z dnia 12 marca 2007 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. z 2010 r., nr 39, poz. 211, z późniejszymi zmianami), na którą składają się: łąki trwałe, pastwiska trwałe, sady (plantacje drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółki), ogrody przydomowe (bez powierzchni

przeznaczanej na rekreację), zasiewy (łączna powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych z wyłączeniem sadów i ogrodów przydomowych), grunty ugorowane, - użytków rolnych pozostałych (użytki rolne nie użytkowane i nie utrzymywane w dobrej kulturze rolnej w dniu 30 czerwca 2010 r.).

W związku z wprowadzeniem pojęcia dobrej kultury rolnej, niektóre rodzaje użytków rolnych, np. łąki, pastwiska, a także pozostałe grunty, nie są w pełni porównywalne z wynikami PSR 2002.

Łąki trwałe to powierzchnia gruntów pokryta trwale trawami (5 lub więcej lat), z zasady koszone - przynajmniej raz w roku, ale zbiory niekoniecznie wykorzystywane są do celów produkcyjnych.

Pastwiska trwałe to powierzchnia gruntów pokryta trawami (5 lub więcej lat), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane. Łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenach pagórkowatych, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.

Sady to plantacje drzew, krzewów owocowych i upraw jagodowych (łącznie z plantacjami leszczyny, malin, winorośli, lecz bez plantacji truskawek i poziomek) rosnące w zwartym nasadzeniu, a także szkółki drzew i krzewów owocowych, jeżeli ich łączna powierzchnia nie jest mniejsza niż 0,10 ha.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska. Zalicza się tu także grunty przygotowane pod zasiewy, ale do 30 czerwca 2010 r. nie obsiane lub nie obsadzone.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha, pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (nie zalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną. Uwzględnia się tu powierzchnię szkółek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego (niehandlowe).

Powierzchnia pozostałych gruntów to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierzawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośniętą wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych), powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, itp.).

Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu. Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym. Do powierzchni pod zasiewami zaliczamy między innymi: powierzchnię szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, uprawy wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także innych upraw trwałych (w tym uprawy „choinek bożonarodzeniowych”) oraz powierzchnię upraw pod osłonami itp. Zalicza się tu także powierzchnię plantacji drzew i krzewów szybko rosnących prowadzonych na użytkach rolnych, a także plantacje truskawek i poziomek.

Poniżej przedstawiono charakterystykę rolnictwa w Powiecie Poddębickim, na tle województwa, na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 – dane GUS:

Tabela nr 44 Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych - ogółem

Podregiony Powiaty I – liczba gospodarstw p – powierzchnia użytków rolnych	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
Województwo p	168098	33650	134448	21679	17154	27120	41060	15307	5920	3941	1609	454	204
	1004448	10993	993455	32098	42078	106975	292743	183985	101608	94216	59608	30526	49618
Powiat Poddębicki p	6120	410	5710	463	503	878	1872	1051	484	334	101	24	
	53636	149	53487	694	1233	3509	13614	12764	8280	7951	3660	1783	

Tabela nr 45 Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty I – liczba gospodarstw p – powierzchnia użytków rolnych	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
Województwo p	167929	33645	134284	21671	17144	27105	41037	15298	5913	3936	1595	433	152
	983226	10991	972235	32084	42055	106919	292585	183869	101484	94092	59091	29038	31018
Powiat Poddębicki p	6119	410	5709	463	503	878	1871	1051	484	334	101	24	
	53629	149	53480	694	1233	3509	13606	12764	8280	7951	3660	1783	

Tabela nr 46 Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według grup obszarowych użytków rolnych – ogółem

Podregiony Powiaty I – liczba gospodarstw p – powierzchnia użytków rolnych	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
Województwo p	143521	14365	129156	19021	15962	26206	40603	15256	5910	3936	1607	454	201
	985670	7084	978587	28348	39205	103488	289718	183386	101439	94104	59522	30526	48850
Powiat Poddębicki p	5923	237	5686	451	494	876	1871	1051	484	334	101	24	
	53560	125	53435	676	1212	3502	13608	12764	8280	7951	3660	1783	

Tabela nr 47 Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według grup obszarowych użytków rolnych –gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty I – liczba gospodarstw p – powierzchnia użytków rolnych	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
Województwo I	143359	14362	128997	19013	15952	26191	40582	15247	5904	3931	1594	433	150
p	964821	7083	957738	28334	39182	103432	289571	183270	101334	93980	59054	29038	30544
Powiat I	5922	237	5685	451	494	876	1870	1051	484	334	101	24	
Poddębicki p	53552	125	53427	676	1212	3502	13600	12764	8280	7951	3660	1783	

Tabela nr 48 Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych - ogółem

Podregiony Powiaty	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
Województwo	5,98	0,33	7,39	1,48	2,45	3,94	7,13	12,02	17,16	23,91	37,05	67,24	243,23
Powiat Poddębicki	8,76	0,36	9,37	1,50	2,45	4,00	7,27	12,14	17,11	23,80	36,24	63,16	196,64

Tabela nr 49 Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych –gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
Województwo	5,86	0,33	7,24	1,48	2,45	3,94	7,13	12,02	17,16	23,91	37,05	67,06	204,07
Powiat Poddębicki	8,76	0,36	9,37	1,50	2,45	4,00	7,27	12,14	17,11	23,80	36,24	63,16	196,64

Tabela nr 50 Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą według grup obszarowych użytków rolnych – ogółem

Podregiony Powiaty	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
Województwo	6,87	0,49	7,58	1,49	2,46	3,95	7,14	12,02	17,16	23,91	37,04	67,24	243,03
Powiat Poddębicki	9,04	0,53	9,40	1,50	2,45	4,00	7,27	12,14	17,11	23,80	36,24	63,16	196,64

Tabela nr 51 Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność gospodarczą według grup obszarowych użytków rolnych – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
Województwo	6,73	0,49	7,42	1,49	2,46	3,95	7,14	12,02	17,16	23,91	37,05	67,06	203,63
Powiat Poddębicki	9,04	0,53	9,40	1,50	2,45	4,00	7,27	12,14	17,11	23,80	36,24	63,16	196,64

Tabela nr 52 Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych – ogółem

Podregiony Powiaty	Ogółem powierzchnia	razem	Użytki rolne									Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty	
			razem	w dobrej kulturze										pozostałe
				pod zasiewami	grunty ugorowane	ogrody przydomowe	łąki trwałe	pastwiska trwałe	Uprawy trwałe					
									razem	w tym sady				
w ha														
Województwo	1160155	1004448	961881	738568	21593	2027	141620	20346	37727	36513	42567	88755	66952	
Powiat Poddębicki	59993	53636	52823	38057	415	32	10777	3123	419	402	813	3453	2903	

Tabela nr 53 Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Ogółem powierzchni a	razem	Użytki rolne									Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty	
			razem	w dobrej kulturze										pozostał e
				pod zasiewami	grunty ugorowane	ogrody przydomowe	łąki trwałe	pastwiska trwałe	Uprawy trwałe					
									razem	w tym sady				
w ha														
Województwo	1130011	983226	941876	722355	20828	2019	139734	19847	37095	36060	41350	84793	61993	
Powiat Poddębicki	59883	53629	52815	38051	413	32	10777	3123	419	402	813	3453	2801	

Tabela nr 54 Użytkowanie gruntów w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Ogółem powierzchni a	razem	Użytki rolne									Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty	
			razem	w dobrej kulturze										pozostał e
				pod zasiewami	grunty ugorowane	ogrody przydomowe	łąki trwałe	pastwiska trwałe	Uprawy trwałe					
									razem	w tym sady				
w ha														
Województwo	1102581	964821	941876	722355	20828	2019	139734	19847	37095	36060	22945	79851	57910	
Powiat Poddębicki	59757	53552	52815	38051	413	32	10777	3123	419	402	737	3440	2765	

Tabela nr 55 Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów – ogółem

Podregiony Powiaty	Ogółem	Zboża ^a	Strączkowe jadalne	Ziemniaki ^b	Przemysłowe	Pastewne	Pozostałe
	w hektarach						
Województwo	738568	583114	1819	42914	27863	57729	25129
Powiat Poddębicki	38057	32667	50	2473	672	1931	262

^a Zboża podstawowe, owies z jęczmieniem i inne zbożowe mieszanki, kukurydza na ziarno, gryka, proso i inne zbożowe. ^b Bez powierzchni ziemniaków w ogrodach przydomowych.

Tabela nr 56 Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Ogółem	Zboża ^a	Strączkowe jadalne	Ziemniaki ^b	Przemysłowe	Pastewne	Pozostałe
	w hektarach						
Województwo	722355	572728	1746	42593	24926	55540	24822
Powiat Poddębicki	38051	32662	50	2473	672	1931	262

a Zboża podstawowe, owies z jęczmieniem i inne zbożowe mieszanki, kukurydza na ziarno, gryka, proso i inne zbożowe. *b* Bez powierzchni ziemniaków w ogrodach przydomowych.

Tabela nr 57 Pogłowie zwierząt gospodarskich – ogółem

Podregiony Powiaty	Bydło		Trzoda chlewna		Owce	Kozy	Konie	Drób kurzy
	razem	w tym krowy	razem	W tym lochy				
	w sztukach							
Województwo	454570	216146	1310591	108036	15376	5095	14915	14356651
Powiat Poddębicki	34837	16100	33543	3882	568	547	521	151696

Tabela nr 58 Pogłowie zwierząt gospodarskich – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Bydło		Trzoda chlewna		Owce	Kozy	Konie	Drób kurzy
	razem	w tym krowy	razem	W tym lochy				
	w sztukach							
Województwo	449473	214192	1268619	104313	14450	5017	14470	14091764
Powiat Poddębicki	34837	16100	33543	3882	568	547	521	151696

Tabela nr 59 Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych – ogółem

Podregiony Powiaty	Bydło		Trzoda chlewna		Owce	Kozy	Konie	Drób kurzy
	razem	w tym krowy	razem	W tym lochy				
	w sztukach							
Województwo	45,3	21,5	130,5	10,8	1,5	0,5	1,5	1429,3
Powiat Poddębicki	65,0	30,0	62,5	7,2	1,1	1,0	1,0	282,8

Tabela nr 60 Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Bydło		Trzoda chlewna		Owce	Kozy	Konie	Drób kurzy
	razem	w tym krowy	razem	w tym lochy				
	w sztukach							
Województwo	45,7	21,8	129,0	10,6	1,5	0,5	1,5	1433,2
Powiat Poddębicki	65,0	30,0	62,5	7,2	1,1	1,0	1,0	282,9

Tabela nr 61 Gospodarstwa rolne posiadające ciągniki według mocy silnika - ogółem

Podregiony Powiaty	Ogółem	O mocy silnika w kW (KM)					
		Do 15 (do 20,4)	15-25 (20,4 do 34,0)	25 – 40 (34,0 do 54,4)	40 – 60 (54,4 do 81,6)	60 – 100 (81,6 do 136,0)	100 i więcej (136,0 i więcej)
		w liczbach bezwzględnych					
Województwo	91588	3384	48064	37723	19000	7558	832
Powiat Poddębicki	4017	98	1788	1833	1208	437	26

Tabela nr 62 Gospodarstwa rolne posiadające ciągniki według mocy silnika – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Ogółem	O mocy silnika w kW (KM)					
		Do 15 (do 20,4)	15-25 (20,4 do 34,0)	25 – 40 (34,0 do 54,4)	40 – 60 (54,4 do 81,6)	60 – 100 (81,6 do 136,0)	100 i więcej (136,0 i więcej)
		w liczbach bezwzględnych					
Województwo	91466	3372	48018	37641	18927	792	7490
Powiat Poddębicki	4017	98	1788	1833	1208	26	437

Tabela nr 63 Ciągniki w gospodarstwach rolnych według mocy silnika – ogółem

Podregiony Powiaty	Ogółem	O mocy silnika w kW (KM)					
		Do 15 (do 20,4)	15-25 (20,4 do 34,0)	25 – 40 (34,0 do 54,4)	40 – 60 (54,4 do 81,6)	60 – 100 (81,6 do 136,0)	100 i więcej (136,0 i więcej)
		w liczbach bezwzględnych					
Województwo	126839	3686	50535	41477	21380	8710	1050
Powiat Poddębicki	5808	111	1860	1985	1345	477	30

Tabela nr 64 Ciągniki w gospodarstwach rolnych według mocy silnika – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Ogółem	O mocy silnika w kW (KM)					
		Do 15 (do 20,4)	15-25 (20,4 do 34,0)	25 – 40 (34,0 do 54,4)	40 – 60 (54,4 do 81,6)	60 – 100 (81,6 do 136,0)	100 i więcej (136,0 i więcej)
w liczbach bezwzględnych							
Województwo	126154	3671	50451	41287	21220	8561	963
Powiat Poddębicki	5808	111	1860	1985	1345	477	30

Tabela nr 65 Gospodarstwa indywidualne według głównego źródła dochodu gospodarstwa domowego

Podregiony Powiaty	Ogółem	Gospodarstwa domowe, w których ponad 50% dochodów ogółem stanowiły dochody z:							gospodarstwa pozostałe
		działalności rolniczej	działalności rolniczej i pracy najemnej	pracy najemnej	pracy najemnej i działalności rolniczej	działalności pozarolniczej	emerytury i renty	niezarobkowych źródeł utrzymania ^a	
w liczbach bezwzględnych									
Województwo	143359	46349	1168	45269	3180	13141	20942	3295	10016
Poddębicki	5922	2701	51	1581	133	404	605	42	406

a Poza emeryturą i rentą.

Tabela nr 66 Pracujący w rolnictwie

Podregiony Powiaty	Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne			Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne		
		razem	rodzinna siła robocza	pracownicy najemni stali		razem	rodzinna siła robocza	pracownicy najemni stali
w liczbach bezwzględnych					W AWU			
Województwo	347648	346092	342770	3322	172618,1	170816,4	165379,3	2866,6
Powiat Poddębicki	13009	13007	12981	26	6874,1	6873,8	6795,0	16,5

Tabela nr 67 Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według poziomu wykształcenia rolniczego osoby kierującej – ogółem

Podregiony Powiaty	Ogółem	Gospodarstwa, w których osoba kierująca posiada wykształcenie rolnicze					Gospodarstwa, w których osoba kierująca nie posiada wykształcenia rolniczego
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	zasadnicze zawodowe	kurs rolniczy	
		w liczbach bezwzględnych					
Województwo	143521	2413	319	12590	19878	29809	78512
Powiat Poddębicki	5923	81	10	698	1350	1074	2709

Tabela nr 68 Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według poziomu wykształcenia rolniczego osoby kierującej – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Ogółem	Gospodarstwa, w których osoba kierująca posiada wykształcenie rolnicze					Gospodarstwa, w których osoba kierująca nie posiada wykształcenia rolniczego
		wyższe	policealne	średnie zawodowe	zasadnicze zawodowe	kurs rolniczy	
		w liczbach bezwzględnych					
Województwo	143359	2366	318	12552	19873	29793	78457
Powiat Poddębicki	5922	80	10	698	1350	1074	2709

Tabela nr 69 Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według lat prowadzenia gospodarstwa rolnego przez osobę kierującą – ogółem

Podregiony Powiaty	Ogółem	Gospodarstwa prowadzone przez osobę kierującą przez okres:				
		do 1 roku	2 - 5	6 - 10	11 - 20	21 lat i więcej
		w liczbach bezwzględnych				
Województwo	143521	2943	16684	24869	48035	50990
Powiat Poddębicki	5923	72	620	965	2158	2109

Tabela nr 70 Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według lat prowadzenia gospodarstwa rolnego przez osobę kierującą – gospodarstwa indywidualne

Podregiony Powiaty	Ogółem	Gospodarstwa prowadzone przez osobę kierującą przez okres:				
		do 1 roku	2 - 5	6 - 10	11 - 20	21 lat i więcej
w liczbach bezwzględnych						
Województwo	143359	2929	16656	24829	47989	50956
Powiat Poddębicki	5922	72	620	965	2158	2108

Tabela nr 71 Gospodarstwa indywidualne prowadzące działalność rolniczą według osoby kierującej

Podregiony Powiaty	Ogółem	W tym, gospodarstwa, w których osobą kierującą jest:		
		użytkownik	członek rodziny użytkownika	
			razem	w tym współmałżonek użytkownika
w liczbach bezwzględnych				
Województwo	143359	136914	6171	4233
Powiat Poddębicki	5922	5810	103	73

Tabela nr 72 Użytkownik i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych

Podregiony Powiaty	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych w ha											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
w liczbach bezwzględnych													
Województwo	342770	25108	317662	38390	34760	61360	105083	42642	17267	11781	4806	1226	347
Powiat Poddębicki	12981	349	12632	773	893	1703	4147	2564	1292	913	278	61	8

Tabela nr 73 Użytkownik i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych – cd.

Podregiony Powiaty	Ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych w ha											
		do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha										
			razem	1-2	2-3	3-5	5-10	10-15	15-20	20-30	30-50	50-100	100 i więcej
w AWU													
Województwo	165379,3	7280,4	158098,9	12241,6	12768,1	26697,1	56600,6	26279,8	11234,5	7920,4	3304,5	820,4	231,9
Powiat Poddębicki	6795,0	145,7	6649,3	222,6	297,4	693,3	2171,0	1555,8	834,5	629,9	199,0	41,3	4,6

Tabela nr 74 Użytkownik i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy

Podregiony Powiaty	Ogółem	Wymiar rocznego czasu pracy w godzinach				
		0-530	531-1060	1061-1590	1591-2119	2120 i więcej
		w liczbach bezwzględnych				
Województwo	342770	138929	62404	33210	34970	73257
Powiat Poddębicki	12981	4584	2361	1238	1878	2919

Tabela nr 75 Użytkownik i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy – cd.

Podregiony Powiaty	Ogółem	Wymiar rocznego czasu pracy w godzinach				
		0-530	531-1060	1061-1590	1591-2119	2120 i więcej
		w AWU				
Województwo	165379,3	17366,1	23401,5	20756,3	30598,8	73257,0
Powiat Poddębicki	6795,0	573,0	885,4	773,8	1643,3	2919,0

Tabela nr 76 Użytkownik i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według wieku

Podregiony Powiaty	Ogółem	Osoby w wieku					
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej
		w liczbach bezwzględnych					
Województwo	342770	49436	58039	69080	78768	57107	30340
Powiat Poddębicki	12981	1746	2294	2890	3230	1932	890

Tabela nr 77 Użytkownik i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według wieku – cd.

Podregiony Powiaty	Ogółem	Osoby w wieku					
		15-24 lata	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej
	w AWU						
Województwo	165379,3	13351,7	25962,9	37804,5	47173,8	29736,5	11349,9
Powiat Poddębicki	6795,0	457,6	1112,1	1715,8	2134,6	1054,1	320,9

M. Leśnictwo.

Lasy na terenie Powiatu Poddębickiego zajmują 14385,78 ha co stanowi 16% ogólnej powierzchni Powiatu. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, zajmująca jako gatunek panujący 82,2% powierzchni leśnej, występując na wszystkich zinwentaryzowanych typach siedliskowych z wyjątkiem lasu mieszanego bagiennego, olsu i olsu jesionowego. Ponadto znaczenie gospodarcze ma dąb, brzoza i olsza zajmujące łącznie 15,9% powierzchni leśnej. Pozostałe gatunki panujące: modrzew, świerk, buk, klon, jesion, grab, topola, osika, wierzba i lipa zajmują łącznie 1,9% powierzchni leśnej. Przez Powiat Poddębicki przebiega również północna granica naturalnego występowania jodły. Przeciętny wiek drzewostanów charakteryzuje tendencja wzrostowa i wynosi obecnie ok. 60 lat. Cechą charakterystyczną warunków lokalnych jest bardzo duże rozczłonkowanie powierzchni leśnej.

Od 1999 r. na terenie Powiatu Poddębickiego prowadzone są działania w kierunku zwiększania powierzchni leśnych. Zalesienia wykonywane są z wykorzystaniem różnego rodzaju dotacji i dofinansowań z różnych urzędów: Wojewoda Łódzki, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Tabela nr 78 Zalesienia w latach 1999-2004 na terenie Gmin Powiatu Poddębickiego

Lp.	Gmina	1999/ha	2000/ha	2001/ha	2002/ha	2003/ha	2004/ha
1.	Dalików	1,40	4,80	1,10	2,59	4,02	-
2.	Pęczniew	15,70	24,32	2,40	6,95	3,73	-
3.	Poddębice	12,90	10,40	8,36	3,05	8,59	3,01
4.	Uniejów	-	7,38	0,65	-	-	-
5.	Wartkowice	4,00	5,25	7,67	3,34*	8,39	-
6.	Zadzim	67,00	111,25	34,41	42,95	20,93	-
Powiat razem:		101,00	163,41	47,19	58,88	45,66	3,01

Tabela nr 79 Zalesienia w latach 2005-2011 na terenie Gmin Powiatu Poddębickiego

Lp.	Gmina	2005/ha	2006/ha	2007	2008/ha	2009/ha	2010/ha	2011/ha
1.	Dalików	19,83	-	-	1,18	-	-	-
2.	Pęczniew	3,91	2,08	-	-	-	-	4,81
3.	Poddębice	10,87	18,9	11,68	1,46	1,12	4,46	0,87
4.	Uniejów	-	7,48	2,09	-	2,5	-	-
5.	Wartkowice	1,5	6,90	2,98	1,83	1,84	8,18	2,83
6.	Zadzim	18,11	17,69	5,64	5,35	0,85	-	1,4
Powiat razem:		54,22	53,05	22,39	9,82	6,31	12,64	9,91

W ramach realizacji nie obowiązującej już ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz. U. Nr 73, poz. 764 z późniejszymi zmianami) w 2003 r. zostało zalesione na terenie Powiatu 37,16 ha gruntów, za które co miesiąc rolnicy otrzymują ekwiwalent w wysokości 201,73 zł za 1 ha (kwota z 2013 r.). Co kwartał składany jest wniosek do ARiMR w Warszawie o wypłatę ekwiwalentu i rolnicy co miesiąc, do dnia 10 następnego miesiąca otrzymują na rachunki bankowe przypadającą kwotę ekwiwalentu. Kwota wypłacona w 2012 r. – **81.853,95 zł.**

Od 2004 r. zalesienia dokonywane są na podstawie przepisów o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu

Orientacji i Gwarancji Rolnej lub na podstawie przepisów o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zgodnie z ustawą z dnia 28.09.1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59) starosta dokonuje oceny udatności upraw leśnych w czwartym lub piątym roku od zalesienia gruntu rolnego oraz przekwalifikuje z urzędu grunt rolny na leśny.

Starosta Poddębicki sprawuje nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa – 5879,05 ha - poprzez trzy Nadleśnictwa: Poddębice, Turek i Grotniki, z którymi zostały podpisane porozumienia:

- Nadleśnictwo Poddębice nadzoruje - 5059 ha lasów,
- Nadleśnictwo Turek nadzoruje – 748,16 ha,
- Nadleśnictwo Grotniki nadzoruje – 71,89 ha.

Ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój lasów jest utrzymywanie zwierzyny leśnej na odpowiednim poziomie a co za tym idzie prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej. Na terenie Powiatu Poddębickiego działa 10 kół łowieckich. W lasach Powiatu występuje duża różnorodność gatunków zwierząt łownych: dziki, daniele, sarny, jelenie, lisy, bażanty, kuropatwy, dzikie kaczki. Działania myśliwych i leśników mające na celu zachowanie fauny i flory lasów dają szansę na zrównoważony i stały rozwój lasów w Powiecie Poddębickim. W marcu 2007 r. przygotowano i podpisano dziesięcioletnie umowy dzierżawy obwodów łowieckich:

- Koło Łowieckie Nr 2 „Czajka” w Poddębicach – obwód nr 53, powierzchnia 4591 ha, czynsz dzierżawny 1393,09 zł, obwód nr 52, powierzchnia 4480 ha, czynsz 1359,41 zł,
- Koło Łowieckie Nr 16 „Gęgawa” w Uniejowie – obwód nr 36, powierzchnia 6083 ha, czynsz 1845,83 zł, obwód nr 50, powierzchnia 4045, czynsz 1227,41 zł,
- Koło Łowieckie Nr 6 „Nemrod” w Łodzi – obwód nr 113, powierzchnia 4774 ha, czynsz 3621,56 zł,
- Koło Łowieckie Nr 11 „Myśliwiec” w Łodzi – obwód nr 91, powierzchnia 4150, czynsz 3148,19 zł,
- Koło Łowieckie Nr 27 „Cyraneczka” w Łodzi – obwód nr 110, powierzchnia 4345, czynsz 3296,12 zł,
- Koło Łowieckie Nr 20 „Ostoja” w Poddębicach – obwód nr 68, powierzchnia 4857, czynsz 1473,81 zł,
- Koło Łowieckie Nr 30 „Tracz” w Łodzi – obwód nr 70, powierzchnia 3204, czynsz 972,22 zł, obwód nr 69, powierzchnia 3755 ha, czynsz 1139,42 zł,
- Koło Łowieckie Nr 2 „Czajka” w Łodzi – obwód nr 49, powierzchnia 4597 ha, czynsz 1394,91 zł,
- Koło Łowieckie Nr 19 „Diana” w Łodzi – obwód nr 51, powierzchnia 3772 ha, czynsz 1144,58 zł,
- Koło Łowieckie Nr 22 „Słonka” w Wierzchach – obwód nr 89, powierzchnia 3607, czynsz 1094,510 zł, obwód nr 88, powierzchnia 5248 ha, czynsz 1592,45 zł, obwód nr 87, powierzchnia 3377 ha, czynsz 1024,72 zł, obwód nr 114, powierzchnia 4099 ha, czynsz 1243,80 zł.

Zgodnie z art. 21 ust. 1, pkt. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59 z późniejszymi zmianami) na zlecenie Starosty wykonywane są uproszczone plany urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa:

- gmina Pęczniew – plany opracowane w 2010 r., powierzchnia 743,56 ha, zatwierdzone na okres od 1.01.2011 r. do 31.12.2020 r.,
- gmina Uniejów - plany opracowane w 2012 r., powierzchnia 748,16 ha, zatwierdzone na okres od 1.01.2013 r. do 31.12.2022 r.,
- gmina Dalików – plany opracowane w 2010 r., powierzchnia 788,37 ha, zatwierdzone na okres od 1.01.2011 r. do 31.12.2020 r.,
- gmina Poddębice – plany opracowane w 2006 r., powierzchnia 1624,15 ha, zatwierdzone na okres od 1.01.2008 r. do 31.12.2017 r.,
- gmina Wartkowice – plany opracowane w 2006 r., powierzchnia 537,75 ha, zatwierdzone na okres od 1.01.2008 r. do 31.12.2017 r.,
- gmina Zadzim – plany opracowane w 2012 r., powierzchnia 1409,90 ha, zatwierdzone na okres od 1.01.2013 r. do 31.12.2022 r.

W/w Plany były opracowywane w oparciu o dotację z WFOSiGW w Łodzi w wysokości do 80% kosztów zadania.

Tabela nr 80 WAŻNIEJSZE DANE O LEŚNICTWIE W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia gruntów leśnych							Lesistość w %
	ogółem	w tym lasy	z ogółem publicznie					
			razem	własność Skarbu Państwa	w tym		własność gmin	
					w zarządzie Lasów Państwowych	w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych		
w ha								
POWIAT PODEDEBICKI.....	14385,78	14112,16	8742,98	8694,88	8669,48	10,00	48,10	16,0
Gminy miejsko-wiejskie:								
Poddębice.....	5601,12	5471,35	3961,32	3946,62	3943,42	2,00	14,70	24,4
w tym miasto.....	49,35	48,93	3,85	2,15	2,15	-	1,70	8,3
Uniejów.....	1202,46	1180,16	636,96	628,96	624,66	3,00	8,00	9,2
w tym miasto.....	29,35	29,35	1,75	0,75	0,75	-	1,00	2,4
Gminy wiejskie:								
Dalików.....	1506,34	1497,81	718,04	717,04	716,04	1,00	1,00	13,1
Pęczniew.....	1924,17	1889,94	1161,57	1157,57	1147,17	2,00	4,00	14,8
Wartkowice.....	1645,28	1594,05	1107,58	1092,98	1088,98	-	14,60	11,4
Zadzim.....	2506,41	2478,85	1157,51	1151,71	1149,21	2,00	5,80	17,1

Tabela nr 81 GRUNTY NIELEŚNE ZALESIONE I PRZEZNACZONE DO ZALESIENIA W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zalesienia gruntów nieleśnych		Powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia	
	publiczne	prywatne	ogółem	w tym Lasy Państwowe
	w ha			
POWIAT PODDĘBICKI.....	-	7,3	-	-
Gminy miejsko-wiejskie:				
Poddębice.....	-	-	-	-
w tym miasto.....	-	-	-	-
Uniejów.....	-	-	-	-
w tym miasto.....	-	-	-	-
Gminy wiejskie:				
Dalików.....	-	0,9	-	-
Pęczniew.....	-	3,1	-	-
Wartkowice.....	-	1,9	-	-
Zadzim.....	-	1,4	-	-

Tabela nr 82 LASY NIESTANOWIĄCE WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia gruntów leśnych				Lasy ochronne w % ogółem gruntów leśnych
	ogółem	w tym			
		osób fizycznych	wspólnot gruntowych	gmin	
	w ha				
Powiat poddębicki	5690,9	5394,8	248,0	48,1	-

N. Walory krajobrazowe Powiatu Poddębickiego.

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późniejszymi zmianami) formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe - *park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów,*
- rezerваты przyrody - *rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na obszarach graniczących z rezerwatem przyrody może być wyznaczona otulina,*
- parki krajobrazowe - *park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Na obszarach graniczących z parkiem krajobrazowym może być wyznaczona otulina,*
- obszary chronionego krajobrazu – *obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych,*
- obszary Natura 2000 - *Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: obszary specjalnej ochrony ptaków, specjalne obszary ochrony siedlisk, obszary mające znaczenie dla Wspólnoty,*
- pomniki przyrody - *pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu,*
- stanowiska dokumentacyjne – *stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt,*
- użytki ekologiczne – *użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania,*
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - *zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne,*
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów - *ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną*

gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.

1. Rezerwaty przyrody:

Rezerwat przyrody „Jeziorsko” – obszar obejmuje duży zbiornik zaporowy Jeziorsko, utworzony przez spiętrzenie Warty, oraz przylegające do niego fragmenty dolin rzek Warty i Brodnie. Zbiornik Jeziorsko ma długość 16 km, szerokość 3,5 km. Budowę zbiornika retencyjnego „Jeziorsko” rozpoczęto w 1975 r., wstępne napełnianie nastąpiło we wrześniu 1986 r., pełen zakres piętrzenia i gospodarki wodnej podjęto w 1992 r., a całość inwestycji zakończono w grudniu 1996 r. Powierzchnia zbiornika przy maksymalnej rzędnej piętrzenia to 4230 ha, a pojemność całkowita 203 mln m³. Zbiornik stanowi niewykorzystane zaplecze dla rozwoju turystycznego regionu. W 1992 r. na obszarze najwyższej części Zbiornika utworzono tzw. „Strefę Ciszy” rozpościerającą się od mostu na rzece Warcie (na południu) do linii Jeziorsko-Brodnie (na północy). W 1998 r. w granicach „Strefy Ciszy” utworzono rezerwat przyrody „Jeziorsko” będący obszarem wód i nieużytków w południowej części zbiornika o powierzchni 2350,6 ha, położony na terenie Gminy Pęczniew oraz Miasta i Gminy Warta, chroniący ostoje ptactwa wodno-błotnego, w tym licznie występujących gatunków ptactwa rzadkiego i chronionego. Do chwili obecnej stwierdzono występowanie około 250 gatunków ptaków, w tym 150 lęgowych. W okresie przelotu liczebność w rezerwacie ptaków przekracza 10 tys. osobników, wśród których zdarzają się gatunki egzotyczne, sporadycznie przylatujące na teren Polski. Na terenie Gminy Pęczniew Rezerwat obejmuje teren o powierzchni 990,67 ha, w skład którego wchodzi część wsi Brodnia, Kolonia Brodnia, Brzeg, Zagórki. W obrębie Rezerwatu zabronione jest: niszczenie roślinności, polowanie, rybołówstwo, płoszenie i zabijanie zwierząt, niszczenie nor i lęgówisk, wędkowanie, gromadzenie odpadów, zakłócanie ciszy, palenie ognisk, używanie motolotni i lotni oraz ruch pojazdów. Rezerwat został utworzony Rozporządzeniem MOŚZNiL z dnia 23 grudnia 1998 r. (Dz. U. Nr 166 z dnia 31 grudnia 1998 r., poz. 1219). Bezleśne brzegi zbiornika stanowią naturalne krawędzie doliny Warty, w miejscach zaś sąsiadujących z nią obniżeniami znajdują się obwałowania i zapory boczne. Poziom wody w zbiorniku w ciągu roku ulega silnym wahaniom. Generalnie jest on maksymalnie napełniany wczesną wiosną, najniższe zaś stany wód występują jesienią. Południowa część zbiornika jest zalewana tylko przy najwyższych spiętrzeniach. Przy niższych stanach wody odsłaniają się tam rozległe, częściowo zakrzaczone obszary pokryte szlamem, z płytkimi rozlewiskami, stanowiące znakomite żerowiska dla ptaków. W znajdujących się w granicach obszaru przyległych do zalewu fragmentach dolin Warty i Brodnie dominują rozległe obszary zmeliorowanych łąk i łązowisk. W dolinie Warty liczne są także starorzecza. W granicach obszaru znalazły się fragmenty obszarów chronionego krajobrazu Nadwarciańskiego i Uniejowskiego oraz rezerwat przyrody „Jeziorsko” (2 350,60 ha). Zachowaniu i utrzymaniu siedlisk cennych gatunków ptaków na zbiorniku Jeziorsko sprzyja ekstensywna gospodarka łąkarska prowadzona na użytkach zielonych położonych nad jego brzegami i w najbliższym sąsiedztwie. Do najważniejszych zagrożeń dla awifauny i jej siedlisk na omawianym obszarze należą: gwałtowne zmiany poziomu wody w zbiorniku, prowadzone tu prace hydrotechniczne, znaczna intensywność gospodarki rybackiej w akwenie i zaplątywanie się ptaków w sieci rybackie oraz zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk, bądź ich zamiana w pola orne. Zbiornik Jeziorsko jest jedną z najważniejszych w kraju śródlądowych ostoi ptaków wodno-błotnych, ważnych jako ich lęgowniska oraz miejsce odpoczynku i żerowania populacji migrujących i zimujących. Omawiany obszar stanowi jedną z najważniejszych krajowych ostoi lęgowych czapli białej *Egretta alba* (6 par lęgowych, ok. 50% ogólnokrajowej populacji lęgowej), ohara *Tadorna tadorna* (5–10 par lęgowych, ok. 5% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i rybitwy białowąsęj *Chlidonias hybrida* (146 par lęgowych, ponad 10% ogólnokrajowej populacji lęgowej). Uwagę zwraca także stosunkowo znaczna liczebność tutejszych populacji lęgowych kormorana czarnego *Phalacrocorax carbo* (437 par lęgowych, ok. 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej), gęgawy *Anser anser* (co najmniej 39 par lęgowych, ok. 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i rybitwy czarnej *Chlidonias niger* (42 pary lęgowe, ok. 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej). Podczas przelotów na zbiorniku Jeziorsko gromadzą się duże stada ptaków wodno-błotnych, których liczebność sięga 77 500 osobników. Do najwyższych w skali kraju należy liczebność spotykanych tu migrujących populacji gęsi zbożowej *Anser fabalis* (7 000–13 000 osobników), cyraneczki *Anas crecca* (6 500–11 700 osobników), krzyżówki *Anas platyrhynchos* (13 000–28 300 osobników) i mewy małej *Larus minutus* (do 2 650 osobników).

Rezerwat Przyrody „Dąbrowa Napoleonów” o powierzchni 38,63 ha, utworzony został w celu zachowania dla potrzeb nauki i piękna krajobrazu naturalnej fitocenozy dąbrowy świetlistej oraz stanowisk chronionych i rzadkich gatunków roślin. Chroni między innymi fragment drzewostanów dębowo-sosnowych z zachowaną roślinnością występującą obecnie bardzo rzadko w Polsce.

Rezerwat Przyrody „Jodły Oleśnickie” o powierzchni 11,70 ha, utworzony w celu zachowania

fragmentu lasu jodłowego na granicy zasięgu jodły. Usytuowany jest w leśnictwie Oleśnica, w kompleksie leśnym położonym w gminie Dalików. Jodły pospolite w tym rezerwacie mają od 30 do 124 lat, a największa ma wysokość 35 m o obwodzie ponad 2 m.

2. Obszar chronionego krajobrazu:

Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu utworzony został Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 20 z dnia 9 września 1998 r., poz. 115). Rozporządzenie to straciło moc z dniem wejścia w życie rozporządzenia nr 5/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (zmienione rozporządzeniem nr 17/2009 z dnia 30 lipca 2009 r.). Natomiast to rozporządzenie straciło moc z dniem wejścia w życie Uchwały NR XXXI/614/12 sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2013 r. poz. 266). Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu zwany dalej "Obszarem", obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych. Obszar, o całkowitej powierzchni 29390 ha położony jest na terenie gmin: Goszczanów, Pęczniew, Poddębice, Sieradz, Zduńska Wola, gminy i miasta Uniejów i Warta oraz miasta Sieradz. Na Obszarze wprowadzono ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, w celu zachowania ich trwałości oraz zachowania różnorodności biologicznej:

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych obejmują:

- utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych oraz sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych,
- zachowanie i odtwarzanie stref ekotonowych, celem zwiększenia różnorodności biologicznej,
- zalesianie i zadrzewianie gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej i nie przeznaczonych na inne cele, z wyłączeniem terenów, na których występują nieleśne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie, siedliska gatunków roślin, grzybów i zwierząt związanych z ekosystemami nieleśnymi, a także miejsca pełniące funkcje punktów i ciągów widokowych o dużych wartościach krajobrazowych,
- zachowanie śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk, muraw kserotermicznych i napiaskowych,
- pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, części drzew obumarłych, aż do ich całkowitego rozkładu,
- wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze, wyposażone w elementy infrastruktury i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem,
- utrzymanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków,
- zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych.

Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych obejmują:

- ochronę zieleni wiejskiej: zadrzewień, zakrzewień, parków wiejskich oraz utrzymanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych,
- utrzymanie trwałych użytków zielonych,
- zachowanie śródpolnych torfowisk, bagien, oczek wodnych, obszarów wodno-błotnych, wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródłiskowych cieków,
- zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów
- prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je organizmów zwierzęcych, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstość i techniki koszenia),
- utrzymywanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności,
- zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych.

Ustalenia w zakresie czynnej ochrony ekosystemów wodnych obejmują:

- ochronę zieleni wiejskiej: zadrzewień, zakrzewień, parków wiejskich oraz utrzymanie

zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień ródpolnych i przydrożnych,

- utrzymanie trwałych użytków zielonych,
- zachowanie śródpolnych torfowisk, bagien, oczek wodnych, obszarów wodno-błotnych, wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródliskowych cieków,
- zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je organizmów zwierzęcych, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstość i techniki koszenia),
- utrzymywanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności,
- zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych.

Na terenie Obszaru zakazuje się:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko – nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu może być wymagane, na terenach już zainwestowanych w części Obszaru położonego w sąsiedztwie elektrowni wiatrowej w Siedlątkowie na terenie gminy Pęczniew, - nie dotyczy części Obszaru położonego na zurbanizowanych i zainwestowanych terenach miasta Sieradz - dzielnicy Monice, terenów Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz w rejonie Wzgórza Zamkowego,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych - nie dotyczy prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody,
- wydobywania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu - nie dotyczy terenów, dla których udzielono koncesji na wydobywanie kopalin przed dniem wejścia w życie uchwały,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka, - nie dotyczy części Obszaru, na których realizuje się przedsięwzięcia związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym miasta Sieradz,
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej - nie dotyczy obowiązujących w dniu wejścia w życie uchwały miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, - nie dotyczy lokalizacji obiektów związanych z obsługą ruchu turystycznego, takich jak budynki pensjonatowe, hotelowe, rekreacji sezonowej, usługowej, urządzeń sportu i rekreacji oraz obiektów służb bezpieczeństwa, w części Obszaru położonego na terenie gminy Pęczniew, - nie dotyczy części Obszaru położonego na zurbanizowanych i zainwestowanych terenach miasta Sieradz - dzielnicy Monice, terenów Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz w rejonie Wzgórza Zamkowego.

Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu wyznaczono na bazie już istniejących

Obszarów Chronionego Krajobrazu:

- Uniejowskiego z doliną środkowej Warty (dot. gminy i miasta Uniejów), który wyznaczyła Wojewódzka Rada Narodowa w Koninie Uchwałą Nr 53 z dnia 29 stycznia 1986 r. w sprawie obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa konińskiego i zasad korzystania z tych terenów (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 1, poz. 2), a który Wojewoda Koniński utrzymał w mocy rozporządzeniem Nr 14/98 z dnia 23 lipca 1998r. zmieniającym uchwałę w sprawie obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa konińskiego i zasad korzystania z tych obszarów (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 28, poz. 144 i Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 1999 r. Nr 28, poz. 137),
- Nadwarciański z doliną środkowej Warty (dot. gminy: Goszczanów, Pęczniew, Poddębice, Sieradz, Zduńska Wola; gminy i miasta Warta; miasta Sieradz), który wyznaczył Wojewoda Sieradzki rozporządzeniem z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 20, poz. 115).

Puczniewski Obszar Chronionego Krajobrazu – utworzony Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 31 lipca 1998 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu oraz uznania za zespoły przyrodniczo – krajobrazowe (Dz. U. W. Sieradzkiego Nr 20, poz. 115). Tereny położone w środkowo - wschodniej części Nadleśnictwa Poddębice wraz z kompleksem lasów z sąsiedniego Nadleśnictwa Grotniki, obejmujące obszar 6276 ha. W obszarze chronionym znajduje się 1498,31 ha lasów naszego nadleśnictwa. W obrębie granic tego obszaru znajduje się rezerwat torfowiskowy "Mianów" i leśny "Jodły Oleśnickie". Ochrona cennych kompleksów leśnych stanowiących enklawę w terenie o niewielkim zalesieniu. Obejmuje gminy Poddębice, Dalików i Lutomiersk.

Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej wyznaczony rozporządzeniem Nr 6/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. (zmienione rozporządzeniem nr 18/2009 z dnia 30 lipca 2009 r.) - wyznacza się Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko -Berlińskiej zwany dalej „Obszarem”, położony na terenie gmin: Bolimów, Nieborów, Miasto Łowicz, Łowicz, Domaniewice, Bielawy, Bedlno, Krzyżanów, Piątek, Góra Świętej Małgorzaty, Kutno, Witonia, Miasto Łęczycza, Łęczycza, Wartkowice, Świnice Warckie, Grabów i Uniejów, zajmujący powierzchnię 36 650 ha.

Przedmiotem ochrony Obszaru jest zachowanie walorów przyrodniczych największej na terenie województwa pradolina powstałej w okresie plejstoceńskim o specyficznych, choć w znacznym stopniu przekształconych, warunkach środowiska przyrodniczego, wykorzystanej obecnie przez doliny Bzury i Neru; stanowi część korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym łączącego dolinę Wisły z doliną Warty. Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Pradolina Bzury-Neru PLH100006, obszar specjalnej ochrony ptaków Pradolina Warszawsko-Berlińska PLB100001.

Na terenie Obszaru, o którym mowa w § 1 wprowadza się następujące ustalenia dotyczące:

1. czynnej ochrony ekosystemów leśnych:
 - utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych,
 - sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych,
 - tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych, celem zwiększenia różnorodności biologicznej,
 - utrzymywanie i tworzenie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków,
 - zalesianie i zadrzewianie gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej i nie przeznaczonych na inne cele, z wyłączeniem terenów, na których występują nieleśne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie, siedliska gatunków roślin, grzybów i zwierząt związanych z ekosystemami nieleśnymi, a także miejsca pełniące funkcje punktów i ciągów widokowych na terenach o dużych wartościach krajobrazowych,
 - pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, części drzew obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu,
 - zachowanie śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk, muraw kserotermicznych i piaszkowych oraz polan wysokiej różnorodności biologicznej,
 - utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych,
 - zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
 - działania na rzecz czynnej ochrony oraz reintrodukcji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.
2. czynnej ochrony innych ekosystemów lądowych:

- przeciwdziałanie procesom zarastania łąk i pastwisk cennych ze względów przyrodniczych i krajobrazowych,
- zachowanie śródpolnych torfowisk, obszarów wodno – błotnych, oczek wodnych wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródliskowych cieków,
- kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez zachowanie mozaiki pól uprawnych, miedz, płątów wieloletnich ziołorośli, a także ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych,
- utrzymywanie i zwiększanie powierzchni trwałych użytków zielonych,
- prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstość i techniki koszenia),
- utrzymywanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania różnorodności biologicznej,
- zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych,
- zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- działania na rzecz czynnej ochrony oraz reintrodukcji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

3. czynnej ochrony ekosystemów wodnych:

- zachowanie zbiorników wód powierzchniowych wraz z ich naturalną obudową biologiczną,
- utrzymywanie i tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków oraz wokół zbiorników wodnych, w tym starorzeczy i oczek wodnych, w postaci pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy biologicznej, celem zwiększenia różnorodności biologicznej oraz ograniczenia splotu substancji biogennej,
- prowadzenie prac regulacyjnych cieków w zakresie niezbędnym dla ochrony przeciwpowodziowej i w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek,
- zwiększanie retencji wodnej, odtwarzania funkcji obszarów źródliskowych o dużych zdolnościach retencyjnych,
- zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne, celem zachowania dróg migracji gatunków,
- działania na rzecz czynnej ochrony oraz reintrodukcji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

Na obszarze wprowadza się następujące zakazy:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) – nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody Obszaru,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych - nie dotyczy, jeżeli wykonywanie racjonalnej gospodarki rolnej uniemożliwia przestrzeganie tego zakazu,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów

wodno-błotnych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko - Berlińskiej wyznaczono na bazie już istniejących Obszarów Chronionego Krajobrazu:

- Bolimowsko Radziejowickiego z doliną środkowej Rawki (dot. gm. Bolimów, Nieborów) oraz Doliny Bzury (gm. Bielawy, Domaniewice, Zduny, Łowicz), które wyznaczył Wojewoda Skierniewicki rozporządzeniem Nr 36 z dnia 28 lipca 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Skierniewickiego Nr 18, poz. 113),
- Pradolina Warszawsko Berlińska – rozporządzenie Nr 16/98 Wojewody Płockiego z dnia 27 kwietnia 1998 r. w sprawie dostosowania uchwały Nr 163/XXV/88 wojewódzkiej Rady Narodowej w Płocku w sprawie ochrony krajobrazu w województwie płockim do wymagań ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (gm: Łęczycza, Witonia, Góra Św. Małgorzaty, Krzyżanów, Piątek, Bedlno, m. Łęczycza).

W celu uzyskania ciągłości obszarów chronionych, postanowiono dodatkowo objąć ochroną część Pradoliny na wschód od Łowicza do granicy z województwem mazowieckim oraz w zachodniej części - obszary położone na terenie gmin: Wartkowice, Świnice Warckie, Grabów i Uniejów.

3. Obszary Natura 2000.

Natura 2000 to program utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu (sieci) obszarów objętych ochroną przyrody. Podstawą dla tego programu jest Dyrektywa Ptasia, Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowa) oraz szereg innych rozporządzeń i dokumentów wykonawczych. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy i wymienia w załącznikach Dyrektyw. W ramach programu wyznaczone zostają Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (Special Protection Areas - SPA) oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (Special Areas of Conservation - SAC), na których obowiązują specjalne regulacje prawne.

Poszczególne kraje członkowskie są odpowiedzialne za zachowanie na obszarach wchodzących w skład sieci NATURA 2000 chronionych walorów w stanie nie pogorszonym. Ochrona obszaru w ramach sieci nie wyklucza jednak jego gospodarczego wykorzystania.

Zgodnie z założeniami programu każdy plan lub przedsięwzięcie, które może w istotny sposób oddziaływać na obiekt wchodzący w skład sieci, musi podlegać ocenie oddziaływania jego skutków na ochronę obiektu. Zgoda na działania szkodzące obiektowi może być wyrażona wyłącznie w określonych przypadkach i pod warunkiem rekompensowania szkód w innym miejscu (w celu zapewnienia spójności sieci).

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późniejszymi zmianami) Minister właściwy do spraw środowiska określa, w drodze rozporządzenia, typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, w tym siedliska przyrodnicze i gatunki o znaczeniu priorytetowym, oraz wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000, a także kryteria wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania za obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i wyznaczenia jako specjalne obszary ochrony siedlisk oraz obszarów kwalifikujących się do wyznaczenia jako obszary specjalnej ochrony ptaków, mając na uwadze zachowanie poszczególnych cennych lub zagrożonych składników różnorodności biologicznej, na podstawie których jest wyznaczana sieć obszarów Natura 2000.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska opracowuje projekt listy obszarów Natura 2000, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej. Projekt, wymaga zasięgnięcia opinii właściwych miejscowo rad gmin. Niezłożenie opinii w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu uznaje się za brak uwag.

Minister właściwy do spraw środowiska, po uzyskaniu zgody Rady Ministrów, przekazuje Komisji Europejskiej:

1. Listę proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty.
2. Szacunek dotyczący współfinansowania przez Wspólnotę ochrony obszarów wyznaczonych ze względu na typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki roślin i zwierząt o znaczeniu priorytetowym.
3. Listę obszarów specjalnej ochrony ptaków.

Wyznaczenie obszaru specjalnej ochrony ptaków lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w porozumieniu z ministrem

właściwym do spraw rolnictwa, ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi, ministrem właściwym do spraw rybołówstwa i z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej, w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska, które określa nazwę, położenie administracyjne, obszar i mapę obszaru, cel i przedmiot ochrony. Minister właściwy do spraw środowiska, wydając rozporządzenie, kieruje się stanem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz koniecznością zachowania szczególnie cennych lub zagrożonych składników różnorodności biologicznej.

Nadzór nad obszarem Natura 2000 lub proponowanym obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty sprawuje właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska lub na obszarach morskich - dyrektor urzędu morskiego.

Zmiana granic lub likwidacja obszaru specjalnej ochrony ptaków lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk następuje, jeżeli jest to uzasadnione naturalnymi zmianami stwierdzonymi w wyniku monitoringu i nadzoru oraz po uzyskaniu zgody Komisji Europejskiej.

Specjalne obszary ochrony siedlisk minister właściwy do spraw środowiska wyznacza po uzgodnieniu z Komisją Europejską w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia tego obszaru przez Komisję Europejską jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty.

Sieć natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). Na terenie województwa łódzkiego leżą fragmenty czterech obszarów ptasich o łącznej powierzchni 38 156,40 ha oraz 35 obszarów siedliskowych obejmujących około 53652,72 ha.

Tabela nr 83 Obszary Natura 2000 w województwie łódzkim, stan na 31.12.2011 r. – dane RDOŚ

Lp.	Nazwa obszaru	Kod obszaru	Powierzchnia w granicach województwa łódzkiego w ha
Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków			
1.	Pradolina Warszawsko-Berlińska	PLB100001	21 968,9
2.	Dolina Pilicy	PLB140003	2345,5
3.	Dolina Środkowej Warty	PLB300002	4271,6
4.	Zbiornik Jeziorsko	PLB 100002	9570,4
Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk			
1.	Buczyna Gałkowska	PLH100016	101,0
2.	Buczyna Janinowska	PLH100017	529,0
3.	Cisy w Jasieniu	PLH100018	19,7
4.	Dąbrowa Grotnicka	PLH100001	101,5
5.	Dąbrowa Świetlista w Pernie	PLH100002	40,1
6.	Dąbrowy Świetliste koło Redzenia	PLH100019	44,3
7.	Dąbrowy w Marianku	PLH100027	72,7
8.	Dolina Czarnej	PLH260015	1156,1
9.	Dolina Dolnej Pilicy	PLH140016	3818,59
10.	Dolina Górnej Pilicy	PLH260018	2239,0
11.	Dolina Rawki	PLH100015	2247,59
12.	Dolina Środkowej Pilicy	PLH100008	3 787,43
13.	Grabia	PLH100021	1670,5
14.	Grabinka	PLH140044	10,0
15.	Grądy nad Lindą	PLH100022	54,9
16.	Las Dębowiec	PLH100023	47,0
17.	Lasy Gorzkowickie	PLH100020	61,5
18.	Lasy Smardzewickie	PLH100024	286,5
19.	Lasy Spalskie	PLH100003	2016,4
20.	Lipickie Mokradła	PLH100025	369,5
21.	Lubiaszów w Puszczy Pilickiej	PLH100026	206,0
22.	Łąka w Bęczkowicach	PLH100014	191,2
23.	Łąki Ciebłowickie	PLH100035	475,3

24.	Niebieskie Źródła	PLH100005	25,2
25.	Ostoja Przedborska	PLH260004	3 597,61
26.	Polany Puszczy Bolimowskiej	PLH100028	132,3
27.	Pradolina Bzury-Neru	PLH100026	20573,0
28.	Silne Błota	PLH100032	67,4
29.	Słone Łąki w Pełczyskach	PLH100029	35,0
30.	Szcypiorniak i Kowaliki	PLH100033	28,5
31.	Święte Ługi	PLH100036	151,2
32.	Torfowiska Żytno - Ewina	PLH100030	45,3
33.	Wielkopole – Jodły Pod Czartorią	PLH100031	41,9
34.	Wola Cyrusowa	PLH100034	92,3
35.	Załęczański Łuk Warty	PLH100007	9317,2

stan na czerwiec 2011 r.

MAPA OBSZARÓW NATURA 2000 W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

- obszary specjalnej ochrony ptaków (w tym projektowany PLB100003 Doliny Przysowy i Studwi)
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk)
- potencjalne obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (Shadow List 2010)

Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków:

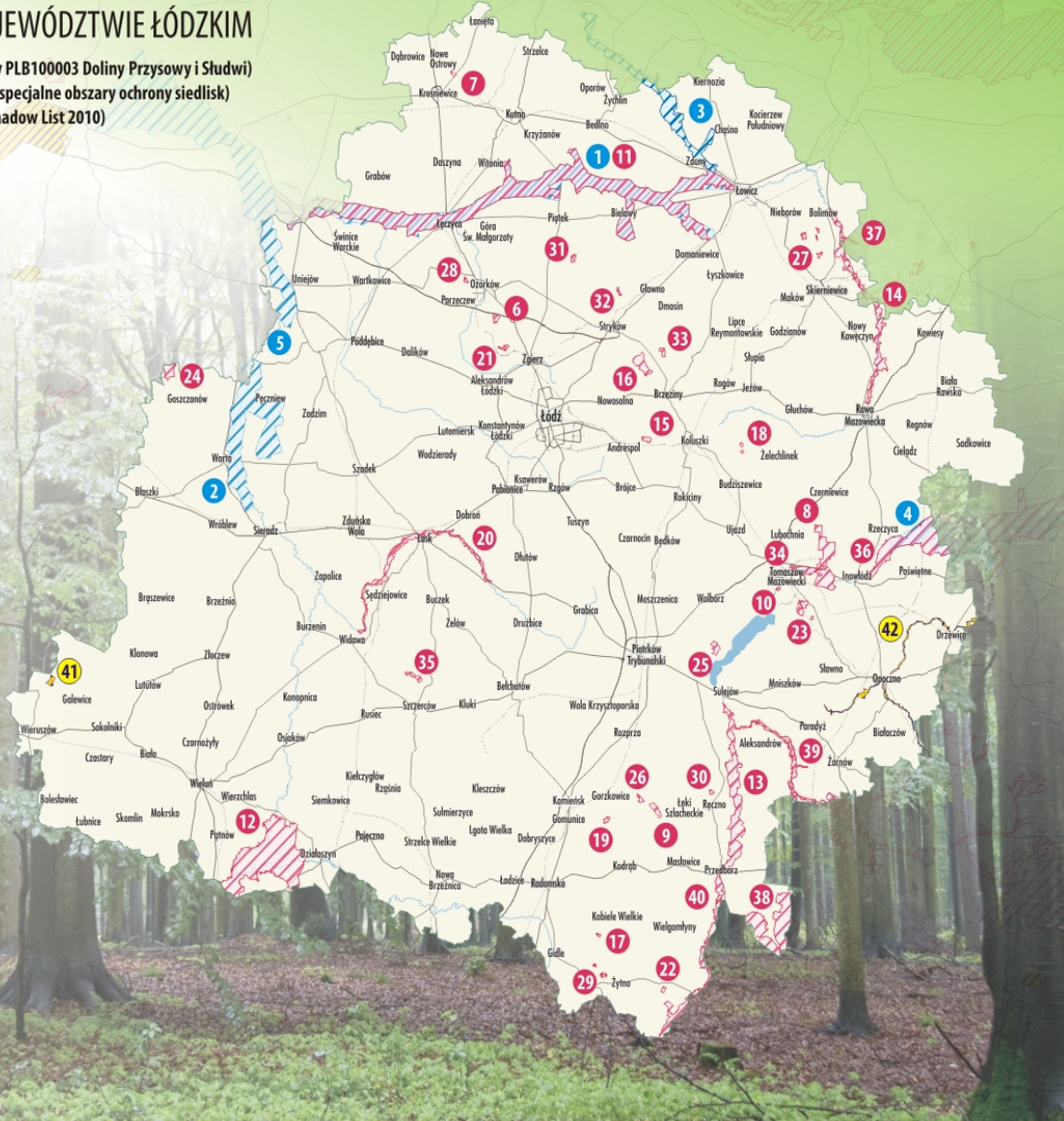
1. PLB100001 Pradolina Warszawsko-Berlińska
2. PLB100002 Zbiornik Jeziorsko
3. PLB100003 Doliny Przysowy i Studwi (projektowany)
4. PLB140003 Dolina Pilicy
5. PLB300002 Dolina Środkowej Warty

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (projektowane Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk):

6. PLH100001 Dąbrowa Grotnicka
7. PLH100002 Dąbrowa Świetlista w Pernie
8. PLH100003 Lasy Spalskie
9. PLH100004 Łąka w Bęczkowicach
10. PLH100005 Niebieskie Źródła
11. PLH100006 Pradolina Bzury-Neru
12. PLH100007 Załęczański Łuk Warty
13. PLH100008 Dolina Środkowej Pilicy
14. PLH100015 Dolina Rawki
15. PLH100016 Buczyna Gałkowska
16. PLH100017 Buczyna Janinowska
17. PLH100018 Cisy w Jasieniu
18. PLH100019 Dąbrowy świetliste koło Redzenia
19. PLH100020 Lasy Gorzkowickie
20. PLH100021 Grabia
21. PLH100022 Grądy nad Lindą
22. PLH100023 Las Dębowiec
23. PLH100024 Lasy Smardzewickie
24. PLH100025 Lipickie Mokradła
25. PLH100026 Lubiaszów w Puszczy Pilickiej
26. PLH100027 Dąbrowy w Marianku
27. PLH100028 Polany Puszczy Bolimowskiej
28. PLH100029 Stone Łąki w Petczyskach
29. PLH100030 Torfowiska Żytno-Éwina
30. PLH100031 Wielkopole – Jodły pod Czartorią
31. PLH100032 Silne Błota
32. PLH100033 Szczypiorniak i Kowaliki
33. PLH100034 Wola Cyrusowa
34. PLH100035 Łąki Ciebłowickie
35. PLH100036 Święte Łągi
36. PLH140016 Dolina Dolnej Pilicy
37. PLH140044 Grabinka
38. PLH260004 Ostoja Przedborska
39. PLH260015 Dolina Czarnej
40. PLH260018 Dolina Górnej Pilicy

Potencjalne obszary mające znaczenie dla Wspólnoty:

41. Torfowiska nad Prosną
42. Drzewiczka z Opocznianką

Obszary obejmujące swym zasięgiem tereny Powiatu Poddębickiego to spośród Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków: **Pradolina Warszawsko-Berlińska i Dolina Środkowej Warty**, natomiast Powiatu nie obejmują swym zasięgiem Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk.

Pradolina Warszawsko-Berlińska.

Kod obszaru: PLB100001

Powierzchnia całkowita: 23.412,4 ha, w tym:

- a) 21.968,9 ha położone w województwie łódzkim na terenie gmin: Bedlno (1.229,7 ha), Krzyżanów (2.171,6 ha), Kutno - gmina wiejska (176,7 ha), Łęczyca - gmina wiejska (3.284,1 ha), Łęczyca - gmina miejska (227,5 ha), Góra Świętej Małgorzaty (1.286,7 ha), Grabów (899,5 ha), Piątek (1.669,8 ha), Świnice Warckie (1.876,5 ha), Witonia (624,7 ha), Łowicz - gmina wiejska (1.847,8 ha), Bielawy (4.023,5 ha), Domaniewice (1.218,3 ha), Zduny (1.297,4 ha) i Uniejów (135,1 ha),
- b) 1.443,5 ha położone w województwie wielkopolskim na terenie gminy Dąbie (1.443,5 ha).

Charakterystyka: Obszar położony na Równinie Łowicko-Błońskiej, na południe od Równiny Kutnowskiej. Zlokalizowane są tu inne obszary objęte ochroną: rezerwat przyrody „Błonie” oraz 3 obszary chronionego krajobrazu: Pradolina Warszawsko-Berlińska, Dolina Bzury, Dolina Warty i Neru. W tutejszym krajobrazie dominują tereny rolnicze, głównie łąki. Lasy zajmują mniej niż 10% powierzchni ostoi. Równinę przecinają ciekі spływające z Wzniesień Południowomazowieckich do Bzury. Średnia szerokość doliny tej rzeki wynosi około 2 km. Dolina jest silnie zatorfiona, pokryta mozaiką szuwarów turzycowych i roślinności łąkowej, a ponadto pocięta gęstą siecią rowów melioracyjnych. Podobny charakter ma dolina Neru. Obie rzeki są uregulowane, nie występują tu meandry i starorzecza. Ważnymi ostojami ptaków wodno-błotnych są istniejące na tym obszarze stawy rybne, z których najważniejsze to Psary, Okręt, Rydwan, Borów i Walewice. Obszar Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej zawiera w swych granicach ostoje ptasie o randze europejskiej (Dolina Neru E 43) i krajowej (Dolina Bzury K 46, Stawy Psary K 47, Stawy Okręt i Rydwan K 48). Obszar stanowi ważną ostoję gatunków ptaków wodno-błotnych i drapieżnych. Jest to jedna z ważniejszych w kraju ostoi lęgowych rybitwy białoskrzydłej *Chlidonias leucopterus* (do 35 par lęgowych), rybitwy białowąsowej *Chlidonias hybrida* (ok. 30 par lęgowych, ponad 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i gęgawy *Anser anser* (ok. 100 par lęgowych, ponad 3% ogólnokrajowej populacji lęgowej). Znaczną liczebność osiągają także tutejsze populacje lęgowe bąka *Botaurus stellaris* (50–60 odżywiających się samców, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), cyranki *Anas querquedula* (ok. 45 par lęgowych, ponad 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej), płaskonosa *Anas clypeata* (ok. 37 par lęgowych, ponad 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej), błotniaka stawowego *Circus aeruginosus* (80–100 par lęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), błotniaka łąkowego *Circus pygargus* (10–30 par lęgowych, ok. 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), kropiatki *Porzana porzana* (60–80 odżywiających się samców, ponad 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej), derkacza *Crex crex* (50–60 odżywiających się samców), kulika wielkiego *Numenius arquata* (ok. 10 par lęgowych, ponad 2% ogólnokrajowej populacji lęgowej), rycyka *Limosa limosa* (20–30 par lęgowych, ok. 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej), krwawodzioba *Tringa totanus* (ok. 15 par lęgowych, ok. 1% ogólnokrajowej populacji lęgowej) i podróżniczka *Luscinia svecica* (ok. 40 par lęgowych, ok. 3% ogólnokrajowej populacji lęgowej). Pradolina Warszawsko-Berlińska stanowi część ważnego transeuropejskiego szlaku migracji ptaków. W okresie przelotów na terenie obszaru zatrzymują się stada ptaków wodno-błotnych, w szczególności blaszkodziobych, których łączna liczebność przekracza 20 000 osobników. Najliczniejsze zgrupowania tworzą w tym okresie gęś zbożowa *Anser fabalis* (ok. 10 000 osobników), gęś białoczelna *Anser albifrons* (do 8 100 osobników) i świstun *Anas penelope* (do 1 200 osobników).

Dolina Środkowej Warty.

Kod obszaru: PLB300002

Powierzchnia całkowita: 57.104,4 ha, w tym:

- a) 52.832,8 ha położone w województwie wielkopolskim na terenie gmin: Żerków (1.518,9 ha), Koło - gmina wiejska (2.723,2 ha), Koło - gmina miejska (471,7 ha), Dąbie (2.794,3 ha), Kościelec (3.276,9 ha), Osiek Mały (956,9 ha), Golina (3.571,3 ha), Kramsk (9.903,3 ha), Krzymów (2.521,8 ha), Rzgów (3.077,0 ha), Sompolno (76,2 ha), Stare Miasto (790,2 ha), Łądek (3.557,4 ha), Zagórów (2.977,3 ha), Krzykosy (1.088,5 ha), Nowe Miasto nad Wartą (1.071,8 ha), Środa Wielkopolska (37,0 ha), Brudzew (1.532,3 ha), Dobra (57,5 ha), Przykona (58,1 ha), Kołaczkowo (314,0 ha), Miłosław (4.940,3 ha), Pызdry (4.244,9

- ha) i Miasto Konin (1.272,0 ha),
b) 4.271,6 ha położone w województwie łódzkim na terenie gmin: Poddębice (512,8 ha) i Uniejów (3.758,8 ha).

Charakterystyka: Jest to obszar obejmujący dolinę Warty pomiędzy wsią Babin (powyżej Uniejowa) i Dębno nad Wartą (koło Nowego Miasta). Na tym terenie w granicach województwa łódzkiego znajduje się jeden obiekt chroniony – Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu. Dolina Warty na obszarze ostoi ma szerokość od 500 m do ok. 5 km, wypełniona jest przez mady i piaski, a jedynie w bezodpływowych obniżeniach występują niewielkie powierzchnie płytkich torfów. Teren ten jest zajęty przez mozaikę ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk, zadrzewień łęgowych oraz zarastających szuwarem starorzeczy. Zachodni fragment obszaru (na zachód od ujścia Proсны) zajmuje duży kompleks zalewowych, zbliżonych do naturalnych, starych łęgów jesionowo-wiązowych i grądów niskich. Znaczne ich fragmenty zachowały się w wyniku ochrony rezerwatowej. Na skutek wybudowania na Warcie zbiornika zaporowego Jeziorsko zmieniony został naturalny rytm hydrologiczny Warty, co pociągnęło za sobą różnorakie zmiany siedliskowe. Dolina Środkowej Warty jest jedną z najważniejszych w środkowej Polsce ostoi ptaków wodno-błotnych związanych z siedliskami doliny rzeki średniej wielkości, która częściowo zachowała naturalny charakter, w szczególności rybitw, kaczek i siewkowców. Jest to najważniejsza w kraju ostoja łęgowa dudka *Upupa epops* (150–180 par łęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji łęgowej) oraz jedna z głównych krajowych ostoi łęgowych rybitwy białoskrzydłej *Chlidonias leucopterus* (do 130 par łęgowych, ponad 20% ogólnokrajowej populacji łęgowej), rybitwy białowąsowej *Chlidonias hybrida* (do 200 par łęgowych, ponad 15% ogólnokrajowej populacji łęgowej), rybitwy czarnej *Chlidonias niger* (120–250 par łęgowych, ok. 3% ogólnokrajowej populacji łęgowej), gęgawy *Anser anser* (165–210 par łęgowych, ponad 5% ogólnokrajowej populacji łęgowej), krakwy *Anas* (70–75 par łęgowych, ponad 3% ogólnokrajowej populacji łęgowej), płaskonosy *Anas cyaea* (55–80 par łęgowych, ponad 3% ogólnokrajowej populacji łęgowej), kszycy *Gallinago gallinago* (120–200 par łęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji łęgowej), rycyka *Limosa limosa* (75–125 par łęgowych, blisko 2% ogólnokrajowej populacji łęgowej), kulika wielkiego *Numenius arquata* (10–14 par łęgowych, ponad 2% ogólnokrajowej populacji łęgowej) i krwawodzioba *Tringa totanus* (100–170 par łęgowych, ponad 5% ogólnokrajowej populacji łęgowej). Znaczną liczebność osiągają tu również gniazdujące na terenie obszaru populacje czapli siwej *Ardea cinerea* (210–300 par łęgowych, ponad 2% ogólnokrajowej populacji łęgowej), bociana białego *Ciconia ciconia* (210–220 par łęgowych), cyraneczki *Anas crecca* (14–23 par łęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji łęgowej), cyranki *Anas querquedula* (50–90 par łęgowych, ponad 2% ogólnokrajowej populacji łęgowej), kropiatki *Porzana porzana* (25–50 odzywających się samców, ponad 1% ogólnokrajowej populacji łęgowej), derkacza *Crex crex* (130–150 odzywających się samców), dzięcioła średniego *Dendrocopos medius* (185–220 par łęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji łęgowej) i podróżniczka *Luscinia svecica* (12–25 par łęgowych, ponad 1% ogólnokrajowej populacji łęgowej).

4. Pomniki przyrody.

Tabela nr 84 Rejestr pomników przyrody

Lp.	Nazwa, jeżeli istnieje, i forma ochrony przyrody	Data utworzenia formy ochrony przyrody	Położenie geograficzne i administracyjne formy ochrony przyrody (obręb ewidencyjny, gmina)	Powierzchnia z wyszczególnieniem formy własności i rodzajów gruntów	Krótki opis przedmiotu lub obiektu poddanego pod ochronę
1.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Biernacie, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 212, obręb ewidencyjny 10110522	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 369.00
2.	Altanka Grabowa 6 grabów zwyczajnych Pomnik Przyrody	1998.02.03	Bronów, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 21, obręb ewidencyjny 10110523	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	6 sztuk po konserwacji
3.	Topola Biała Pomnik Przyrody	1998.02.03	Bronów, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 21, obręb ewidencyjny 10110523	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 661.00
4.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Bronów, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 21, obręb ewidencyjny 10110523	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 290.00
5.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Bronów, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 21, obręb ewidencyjny 10110523	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 396.00
6.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Bronów, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 21, obręb ewidencyjny 10110523	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 308.00
7.	Modrzew Europejski Pomnik Przyrody	1998.02.03	Gostków, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 349, obręb ewidencyjny 10110528	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 195.00
8.	Wiąz Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Gostków, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 349, obręb ewidencyjny 10110528	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 453.00
9.	Stanowisko Bluszczu Pomnik Przyrody	1998.02.03	Gostków, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 349, obręb ewidencyjny 10110528	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	-
10.	Modrzew Europejski		Gostków, gm. Wartkowice park	powierzchnia całkowita 0,00,	

	Pomnik Przyrody	1998.02.03	zabytkowy, działka nr 349, obręb ewidencyjny 10110528	właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 295.00
11.	Klon Zwyczajny Pomnik Przyrody	1998.02.03	Gostków, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 349, obręb ewidencyjny 10110528	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 272.00
12.	Grab Zwyczajny Pomnik Przyrody	1998.02.03	Gostków, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 349, obręb ewidencyjny 10110528	powierzchnia całkowita 0,00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 204.00
13.	Klon jawor Pomnik Przyrody	1998.02.03	Gostków, gm. Wartkowice park zabytkowy, działka nr 349, obręb ewidencyjny 10110528	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Urząd Gminy Wartkowice	obwód 217.00
14.	Aleja Wielogatunkowa - 32 drzewa: Lipy, Jesiony, Wiązy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Gostków, gm. Wartkowice przy drodze do Poddębic, działka nr 88, obręb ewidencyjny 10110528	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Wartkowice	obwód 450.00
15.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.11.24	Zadzim, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 235, obręb ewidencyjny 101106231	powierzchnia całkowita 0,00, własność komunalna Gminy Zadzim	obwód 420.00
16.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.11.24	Zadzim, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 235, obręb ewidencyjny 101106231	powierzchnia całkowita 0,00, własność komunalna Gminy Zadzim	obwód 390.00
17.	Wiąz Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zalesie, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 3, obręb ewidencyjny 101106234	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 335.00
18.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zalesie, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 3, obręb ewidencyjny 101106234	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 310.00
19.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zalesie, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 3, obręb ewidencyjny 101106234	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 680.00
20.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zalesie, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 3, obręb ewidencyjny 101106234	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 540.00
21.	Platan Klonolistny Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zalesie, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 3, obręb ewidencyjny 101106234	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 200.00
22.	Wiąz Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zalesie, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 3, obręb ewidencyjny 101106234	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 500.00

			ewidencyjny 101106234		
23.	Lipa Drobnolistna Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zalesie, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 3, obręb ewidencyjny 101106234	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 290.00
24.	Lipa Drobnolistna Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zalesie, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 3, obręb ewidencyjny 101106234	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 360.00
25.	Klon Zwyczajny Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zalesie, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 3, obręb ewidencyjny 101106234	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 360.00
26.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zadzim, gm. Zadzim park zabytkowy, działka ew. nr 235, obręb ewidencyjny 101106231	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Zadzim	obwód 355.00
27.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zadzim, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 235, obręb ewidencyjny 101106231	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Zadzim	obwód 360.00
28.	Aleja Derenia Jadalnego, Aleja Jednogatunkowa Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zadzim, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 235, obręb ewidencyjny 101106231	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Zadzim	obwód 10.00, 100 m.b.
29.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zadzim, gm. Zadzim posesja naprzeciw parku, obręb ewidencyjny nr 101106231	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Adam Jaruga	obwód 495.00
30.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zadzim, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 235, obręb ewidencyjny 101106231	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Zadzim	obwód 330.00
31.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zadzim, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 235, obręb ewidencyjny 101106231	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Zadzim	obwód 653.00
32.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Zadzim, gm. Zadzim park zabytkowy, działka nr 235, obręb ewidencyjny 101106231	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Zadzim	obwód 415.00
33.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Wola Flaszczyna, Przysiółek Sadzisko 1, gm. Zadzim działka nr 203, obręb ewidencyjny 101106229	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 650.00
34.	Aleja Grabowa Graby zwyczajne	1998.02.03	Dalików, gm. Dalików Park Zabytkowy, działka nr 63/10, obręb	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 40.00

	Pomnik Przyrody		ewidencyjny 10110124		
35.	Jesion Wyniosły	1998.02.03	Dalików, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 63/24, obręb ewidencyjny 10110124	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 302.00
36.	Szpaler - 6 Lip Drobnolistnych	1998.02.03	Dalików, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 63/24, obręb ewidencyjny 10110124	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 295.00, 275.00, 271.00, 216.00, 310.00, 217.00
37.	Lipa Drobnolistna Pomnik Przyrody	1998.02.03	Dalików, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 63/24, obręb ewidencyjny 10110124	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 238.00
38.	Lipa Drobnolistna Pomnik Przyrody	1998.02.03	Dalików, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 63/24, obręb ewidencyjny 10110124	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 400.00
39.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Sarnów, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 69, obręb ewidencyjny 101101220	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	obwód 398.00
40.	Klon Zwyczajny Pomnik Przyrody	1998.02.03	Sarnów, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 69, obręb ewidencyjny 101101220	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	obwód 235.00
41.	Topola Biała Pomnik Przyrody	1998.02.03	Sarnów, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 69, obręb ewidencyjny 101101220	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	obwód 300.00
42.	5 Dębów Szypułkowych Pomnik Przyrody	1998.02.03	Sarnów, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 69, obręb ewidencyjny 101101220	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	obwód 250.00 - 350.00
43.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Sarnów, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 69, obręb ewidencyjny 101101220	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	obwód 395.00
44.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Sarnów, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 69, obręb ewidencyjny 101101220	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	obwód 497.00
45.	Topola Biała Pomnik Przyrody	1998.02.03	Sarnów, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 69, obręb ewidencyjny 101101220	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	obwód 365.00
46.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Sarnów, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 69, obręb ewidencyjny 101101220	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	obwód 350.00

47.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Sarnów, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 69, obręb ewidencyjny 101101220	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa	obwód 426.00
48.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Nadleśnictwo Poddębice, gm. Poddębice Leśnictwo Mianów oddz. 6a	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Lasy Państwowe	obwód 440.00
49.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Dalików, gm. Dalików przy drodze do m. Gajówka, działka nr 375, obwód ewidencyjny 10110124	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Dalików	obwód 480.00
50.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Dalików, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 63/10, obręb ewidencyjny 10110124	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 283.00
51.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Dalików, gm. Dalików park zabytkowy, działka nr 63/10, obręb ewidencyjny 10110124	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 255.00
52.	Wiąz Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Niemysłów, gm. Poddębice przy drodze do Krępy, obręb ewidencyjny 101103530, dz. Nr 30	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Zarząd Dróg w Poddębicach	obwód 420.00
53.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Golice, gm. Poddębice park wiejski, działka nr 292 obręb ewidencyjny 101103512	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Poddębice	obwód 320.00
54.	Lipa Drobnolistna Pomnik Przyrody	1998.02.03	Golice, gm. Poddębice park wiejski, działka nr 292, obręb ewidencyjny 101103512	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Poddębice	obwód 375.00
55.	Lipa Drobnolistna Pomnik Przyrody	1998.02.03	Golice, gm. Poddębice park wiejski, działka nr 292 obręb ewidencyjny 101103512	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Poddębice	obwód 400.00
56.	Lipa Drobnolistna Pomnik Przyrody	1998.02.03	Golice, gm. Poddębice park wiejski, działka nr 292 obręb ewidencyjny 101103512	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Poddębice	obwód 260.00
57.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Golice, gm. Poddębice park wiejski, działka nr 292 obręb ewidencyjny 101103512	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Poddębice	obwód 275.00
58.	Wiąz Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Golice, gm. Poddębice park wiejski, działka nr 292 obręb ewidencyjny 101103512	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Poddębice	obwód 330.00
59.	Wiąz Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Golice, gm. Poddębice park wiejski, działka nr 292 obręb ewidencyjny	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy	obwód 320.00

			101103512	Poddębice	
60.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Dominikowice, gm. Poddębice park zabytkowy działka nr 195 obręb ewidencyjny 10110358	powierzchnia całkowita 0.00, własność komunalna Gminy Poddębice	obwód 335.00
61.	Dąb Szypułkowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Krępa, gm. Poddębice przy drodze Uniejów - Szadek działka nr 10 obwód ewidencyjny 101103522, dz. Nr 102	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 610.00
62.	Głaz Narzutowy Pomnik Przyrody	1998.02.03	Nadleśnictwo Poddębice, Leśnictwo Niemysłów, gm. Poddębice oddz. 186, obręb ew. 101103550	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Lasy Państwowe	obwód 792.00
63.	Lipa Drobnolistna Pomnik Przyrody	1998.11.24	Tarnowa 19a, gm. Poddębice dz. ew. 99/1 obręb ewidencyjny 101103545	powierzchnia całkowita 0.00, wł. własność prywatna	obwód 320.00
64.	Jesion Wyniosły Pomnik Przyrody	1998.02.03	Pęczniew, gm. Pęczniew przy kościółce paraf. działka nr 1008, obwód ewidencyjny 101102215	powierzchnia całkowita 0.00, właściciel Parafia Rzymsko - Katolicka w Pęczniewie	obwód 480.00
65.	Wiąz szypułkowy Pomnik przyrody	2004.03.31	Niemysłów, gm. Poddębice Leśnictwo Niemysłów, oddz. 199d	powierzchnia całkowita 0.00, Nadleśnictwo Poddębice	obwód 470.00
66.	Dąb szypułkowy	1978.07.12	Roźniatów, gm. Uniejów	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 520, wysokość 20 m
67.	Dąb szypułkowy	1978.07.12	Wielenin, gm. Uniejów	powierzchnia całkowita 0.00, własność prywatna	obwód 530, wysokość 18 m
68.	Buk pospolity	1978.07.12	Uniejów, dz. nr 5/4, park zabytkowy	powierzchnia całkowita 0.00, własność Gmina Uniejów	obwód 300, wysokość 20 m
69.	Dąb szypułkowy	1978.07.12	Uniejów, dz. nr 5/4, park zabytkowy	powierzchnia całkowita 0.00, własność Gmina Uniejów	obwód 450, wysokość 22 m
70.	Kasztanowiec zwyczajny	1978.07.12	Uniejów, dz. nr 5/4, park zabytkowy	powierzchnia całkowita 0.00, własność Gmina Uniejów	obwód 450, wysokość 15 m
71.	Wiąz szypułkowy	1988.11.21	Uniejów, dz. nr 1495, przy kościele	powierzchnia całkowita 0.00, własność Parafia Uniejów	obwód 370, wysokość 18 m
72.	głaz narzutowy	2004.03.31	Wielenin, gm. Uniejów, Leśnictwo Uniejów, oddz. 265b	powierzchnia całkowita 0.00 własność Nadleśnictwo Turek,	obwód 515, szerokość 157 cm, długość 190 cm, wysokość 90 cm
73.	Dąb szypułkowy	1988.11.21	Lekaszyn , gm. Uniejów	powierzchnia całkowita 0.00,	obwód 440,

				własność prywatna	wysokość 20 m
74.	Dąb szypułkowy	1988.11.21	Czepów, gm. Uniejów	powierzchnia całkowita 0.00, własność Powiat Poddębicki	obwód 480, wysokość 20 m

5. Stanowisko dokumentacyjne.

stanowisko dokumentacyjne – skarpa o powierzchni 9,87 ha, położona na terenie gminy Pęczniew na wschodnim brzegu zbiornika Jezioro pomiędzy wsią Siedlątków (zapora boczna okalająca kościół) a wsią Popów (północna granica pola namiotowego) jest poddawana naturalnym procesom erozji, chroniona prawnie Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 4 maja 1994 roku (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego poz. 36 z dnia 23 maja 1994 roku), powierzchnia terenu chronionego około 200 ha.

6. Użytki ekologiczne.

Hipolitów, Leśnictwo Uniejów oddz. 262 h, utworzony Rozporządzeniem Wojewody Konińskiego Nr 21/98 z dnia 16 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 53, poz. 313), powierzchnia 2,42 ha, łąka, dz. Nr 147,

Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 278 k, utworzony Rozporządzeniem Wojewody Konińskiego Nr 21/98 z dnia 16 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 53, poz. 313), bagno, dz. Nr 10, powierzchnia 1,1 ha,

Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 275 j, utworzony Rozporządzeniem Wojewody Konińskiego Nr 21/98 z dnia 16 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 53, poz. 313), łąka, dz. Nr 11, powierzchnia 0,34,

Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 275, utworzony Rozporządzeniem Wojewody Konińskiego Nr 21/98 z dnia 16 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 53, poz. 313), bagno, dz. Nr 12, powierzchnia 0,48 ha,

Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 274 a, h, utworzony Rozporządzeniem Wojewody Konińskiego Nr 21/98 z dnia 16 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 53, poz. 313), łąka, dz. Nr 48, powierzchnia 12,15 ha,

Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 275 a, utworzony Rozporządzeniem Wojewody Konińskiego Nr 21/98 z dnia 16 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 53, poz. 313), starorzecze, dz. Nr 149, powierzchnia 1,66 ha,

Zieleń, Leśnictwo Uniejów oddz. 276 j, utworzony Rozporządzeniem Wojewody Konińskiego Nr 21/98 z dnia 16 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Konińskiego Nr 53, poz. 313), starorzecze, dz. Nr 150, powierzchnia 0,31 ha,

7. Zespół przyrodniczo - krajobrazowy.

Zespół przyrodniczo - krajobrazowy „Niemysłów” położony na terenie Gminy Poddębice w oddziale Nadleśnictwa Poddębice, Leśnictwa Niemysłów chroniący stary drzewostan sosnowo-dębowy o powierzchni zespołu 4,52 ha utworzony Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 22 kwietnia 1996 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 7, poz. 39), Rozporządzenie Nr 9/99 Wojewody Łódzkiego z dnia 29 marca 1999 r. w sprawie wykazu aktów prawa miejscowego wydanych przez dotychczasowych wojewodów i nadal obowiązujących na obszarze województwa łódzkiego lub jego części. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 28, poz 137). Drzewostan sosnowo – dębowy w wieku 141 lat oraz czynne gniazdo Bociana czarnego Umowna nazwa ZPK „Niemysłów”,

Uroczysko Wielenin, położone przy drodze z Uniejowa do Dąbia, florę uroczyska tworzy 240 gatunków roślin naczyniowych, w tym 12 gatunków podlegających ochronie prawnej (goździk pyszny, gnieźnik leśny, kosaciec syberyjski, listera jajowata, mieczyk dachówkowaty i inne),

Zabytkowy Park Podworski w Czepowie Dolnym – utworzony Uchwałą Nr XXVIII/153/04 Rady Miejskiej w Uniejowie z dnia 30 września 2004 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy Parku we wsi Czepów, powierzchnia 4,63 ha, lokalizacja: teren Parku we wsi Czepów, który jest dawnym parkiem dworskim otaczającym siedzibę właściciela majątku zespół graniczy od północy z drogą powiatową, od wschodu granica przebiega wzdłuż drogi powiatowej, od południa graniczy z gruntami rolnymi. Od zachodu granicę stanowią grunty rolne. Drzewostan stanowiący szkielet parku liczy ok.150-200 lat,

Uroczysko Zieleń – utworzony Rozporządzeniem Nr 9/2004 wojewody Łódzkiego z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, powierzchnia 77,67 ha, lokalizacja Leśnictwo Uniejów oddz. 274, 275, 276, 277, N - ctwo Turek, cenny kompleks lasów łąkowych oraz łąk i pastwisk śródleśnych wraz ze starorzeczem Niwy i oczkami wodnymi z dobrze wykształconą granicą polno – leśną,

Park Podworski w Zadzimiu – utworzony Uchwałą Nr XXXV/189/05 Rady Gminy Zadzim z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy, powierzchnia 6,61 ha, lokalizacja działki nr 235 i 466. Zespół obejmuje teren Parku Podworskiego, który jest zabytkiem kultury z XVIII wieku, umieszczonym w rejestrze zabytków sztuki, stanowi otoczenie pałacu wybudowanego w latach 50-tych XIX wieku,

Uroczysko Zieleń II – utworzony Uchwałą Nr XLVII/256/06 Rady Miejskiej w Uniejowie z dnia 23

lutego 2006 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Uroczysko Zieleń II” , powierzchnia 15,68 ha, lokalizacja: obejmuje działki nr ewid. 1,2,3,6,7,8,9,10,11,12,13,14,31 położone w obrębie miasta Uniejów oraz działki nr ewid. 74,75/1,75/2,76,106/1,106/2,110,111 położone w obrębie miejscowości Zieleń. Zespół składa się z dwóch części: 1. część północna zespołu sąsiaduje od zachodu i południa z zespołem przyrodniczo-krajobrazowym „Uroczysko Zieleń” , od wschodu sąsiaduje z zabytkowym parkiem zamkowym, od północy graniczy z gruntami wsi Człopy.2. Od północnego zachodu część południowa Zespołu sąsiaduje z zespołem z zespołem przyrodniczo-krajobrazowym „Uroczysko Zieleń”, od południowego wschodu sąsiaduje z zabytkowym zespołem zamkowo-parkowym, wschodnią granicę wyznacza rzeka Warta, a południową most przez rzekę Wartę i droga krajowa nr 72. Opis: użytki zielone i zadrzewienia o charakterze łągowym, będących naturalnym uzupełnieniem kompleksu leśnego Zieleń oraz fragmenty krajobrazu kulturowego integralnie związanego z naturalną doliną rz. Warty,

„Poddębicki Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy”. Zespół obejmuje: Zabytkowy Park Miejski w Poddębicach, działki o nr ewid. 2,5/3 i 10, Bulwar nad Nerem działka nr ewid. 188, Obiekty sportowe działki nr ewid. 8 i 4/1 o łącznej powierzchni 5,7707 ha. Utworzony Uchwałą Nr X/51/07 Rady Miejskiej w Poddębicach z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego p[od nazwą „Poddębicki Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy” (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 245, poz. 2265).

O. Zabytki.

Powiat Poddębicki jest bogaty w zabytki i obiekty sakralne które są niewątpliwym walorem turystycznym. Do najważniejszych obiektów posiadających wartości kulturowe należą:

Gmina Dalików:

- kościół neogotycki p.w. św. Mateusza w Dalikowie - w stylu gotyku nadwiślańskiego. Powstał on na miejscu starszego, modrzewiowego z XVII w., który spłonął wraz z całą wsią po bitwie pod Dalikowem 1863 r. Obecny kościół, murowany zbudowany został dzięki staraniom parafian w latach 1908-1913 zgodnie z projektem warszawskiego architekta Apolloniusza Nieniewskiego. Trzeba nadmienić, iż sama parafia została erygowana w latach 1422-1436. W czasie I wojny światowej został poważnie uszkodzony. Gruntownie odbudowany w latach 1918-1920. Ponownie całkiem zniszczony podczas II wojny światowej, odbudowany w 1947 r. Kościół ten jest trójnawowy, z wielobocznie zamkniętym prezbiterium oraz sklepieniem krzyżowym. Posiada on również wysoką wieżę i kaplicę z obrazem Matki Bożej. Wyposażony jest w stylu neogotyckim. Na uwagę zasługuje zabytkowa ambona z wizerunkami czterech Ewangelistów oraz obraz św. Antoniego Padewskiego z Dzieciątkiem Jezus,
- drewniany Kościół parafialny p.w. św. Jana Chrzciciela w Budzynku wzniesiony jako kaplica myśliwska w latach 1710-1711,
- neogotycka kaplica pw. św. Rocha (opiekuna parafii) z 1867 r., znajdująca się na terenie cmentarza w Dalikowie. Ufundowany został on przez rodzinę Wardęskich. Powstał na miejscu starszej świątyni św. Ducha. Jest to świątynia murowana, jednonawowa, orientowana, z dwuspadowym dachem oraz półokrągło zamkniętym prezbiterium, nad którym znajduje się niewielka wieżyczka. Fasada posiada dwie nisze, datę rozpoczęcia budowy nad wejściem a zakończona jest spływowym szczytem. Wewnątrz uwagę zwraca ołtarz z obrazem św. Rocha (towarzyszą mu zwierzęta gospodarskie oraz pies). Wyposażenie nosi cechy późnego gotyku i baroku. Pod świątynią znajdują się groby członków rodziny Wardęskich.
- gotycko-renesansowy kościół p.w. św. Floriana z początku XVI w. w Domaniewie,
- zbiorowa mogiła powstańców z 1863 r. na cmentarzu w Dalikowie,
- park, pierwotnie w stylu angielskim, założony na przełomie XIX i XX wieku przez rodzinę Wardęskich,
- dworek murowany z przełomu XIX i XX wieku w Dalikowie.

Gmina Pęczniew:

- Kościół p.w. św. Stanisława w Drużbinie zbudowany w 1630 r.,
- drewniany Kościół p.w. św. Katarzyny w Pęczniewie zbudowany w 1761 r. W kościele są trzy ołtarze zrekonstruowane w 1958 r.: ołtarz główny późnorenansowy z około 1640 r. i boczne – barokowe oraz dzwon z datą 1848 r. i herbem Pobóg,
- Kościół p.w. św. Marka w Siedlątkowie, stoi na sztucznie usypanym półwyspie, otoczony wysokim wałem od zalewu „Jeziorsko”, wzniesiony po 1683 r. zbudowany z kamienia polnego i cegły na miejscu wcześniejszego, drewnianego. Na uwagę

zasługuje późnorennesansowy ołtarz boczny z XVII wieku oraz elementy wyposażenia wnętrza,

- drewniany Kościół parafialny p.w. św. Stanisława z Brodni z XVIII wieku, jest to kościół drewniany, o konstrukcji zrębowej, orientowany, trójnawowy. Wystrój wnętrza w stylu zakopiańskim. Ołtarze barokowe i rokokowe z licznymi rzeźbami i obrazami,
- murowany kościół parafialny p.w. Stanisława w Drużbinie z 1630 r. - kościół późnorennesansowy zbudowany w 1630 r. Jest to świątynia jednonawowa, zbudowana z cegły, otynkowana, z masywną wieżą nakrytą lekkim hełmem. Wewnątrz ołtarze barokowe, w głównym ołtarzu umieszczono obraz z wizerunkiem biskupa Stanisława.

Gmina Poddębice:

- pałac z XVII wieku w Poddębicach, obecnie siedziba Domu Kultury, z epoki renesansu wzniesiony przed 1617 z fundacji Zygmunta Grudzińskiego, wojewody rawskiego, jednego z przywódców rokoszu Zebrzydowskiego. Budowę kontynuowała jego żona Barbara z Karśnickich herbu Jastrzębiec (zm. po 1625), a następnie syn Stefan (zm. w 1640), starosta ujski, pilski i bolimowski. Jest to budynek piętrowy o dachu dwuspadowym, zamkniętym z dwóch stron dekoracyjnymi szczytami. Od wschodu do głównego budynku przylega wieża o wysokości 17 m. Od zachodu przed 1690 dobudowano ośmioboczną kaplicę z piękną dekoracją wnętrza. Najciekawszym elementem architektonicznym są arkadowe krużganki filarowe, wbudowane w pd. elewację pałacu. Loggia, zbudowana około 1750 została ponownie odkryta w 1952. Na uwagę zasługuje sklepienie loggi - krzyżowe z pseudożebami i dekoracją w postaci wytłaczanych pereł i jajowników z maszkaronami w zwornikach. Na ścianie południowej odkryto spod tynku bardzo interesujące fragmenty dekoracji sgraffitowej o motywach figuralnych. Pałac rozbudowano w XIX w. W pałacowej kaplicy, pokrytej fragmentami XVII-wiecznych fresków, znalazła pomieszczenie izba regionalna,
- kościół parafialny p.w. św. Katarzyny w Poddębicach z ok. 1610 r. fundowany przez Barbarę z Karśnickich Grudzińską "białogłową cnót wysokich i jałmużnicę wielką" (K. Niesiecki), wzniesiony na miejscu poprzedniego, który już istniał w 1400 r. Budowę ukończył syn Barbary i Zygmunta wojewody rawskiego, Stefan. Kościół pierwotnie jednonawowy, z nawami dobudowanymi w 1895 r. posiada cechy renesansowej architektury sakralnej. Na uwagę zasługuje stiukowa dekoracja wnętrza, złożona z cienkich wałków i rozet. W kartuszach narożnych monogramy Jezusa i Marii oraz herby fundatorów: Grzymała, Lubicz, Pomian i Poraj. Ołtarz główny z 1 poł. XVII w. z rzeźbami świętych, wysokiej wartości artystycznej. Ambona intarsjowana z postaciami 4 ewangelistów oraz motywami roślinnymi. Szereg rzeźb i obrazów z XVII w. do początku XIX w. Dzwonnica murowana z XVII w,
- kościół parafii ewangelicko-augsburskiej w Poddębicach - w 1858 roku w Poddębicach mieszkało ponad 250 wyznawców kościoła ewangelicko - augsburskiego. Dlatego w 1871r. wzniesiono dla nich murowany zbór, należący do parafii w Konstantynowie. Budynek z czerwonej cegły przykryty jest dwuspadowym dachem z wieloboczną sygnaturką na szczycie. Dzwonnica z białej cegły przykryta stylowym hełmem nawiązuje do najlepszych wzorów epoki renesansu,
- drewniany dwór w Tumusinie - został zbudowany na początku XIX wieku. Od frontu usytuowany jest murowany czterokolumnowy portyk pełniący rolę ganku. Naprzeciw dworu, za stawem znajduje się murowany lamus, zbudowany prawdopodobnie w tym samym czasie co dwór,
- Kościół p.w. św. Michała Archaniola w Niemysłowie - najstarszą częścią kościoła jest kaplica południowa p.w. Aniołów Stróżów wybudowana w stylu renesansowym w XVII wieku. Natomiast jego główna część została zbudowana w 1880 roku w stylu neogotyckim. Ołtarze świątyni pochodzą z XX wieku, w głównym umieszczony jest cenny obraz z 1725 roku, przedstawiający Świętą Rodzinę,
- Kościół p.w. św. Mikołaja Biskupa w Kałowie - został zbudowany w 1789 roku przez braci Sulimierskich, właścicieli Kałowa, a jego przebudowy dokonano w 1869 i w 1912 r. Zabytek jest doskonałym przykładem drewnianej budowli barokowej, w którym to stylu wykonana jest większość wyposażenia świątyni: ołtarze z obrazami Św. Mikołaja i Św. Anny, ambona z obrazem Św. Jana Nepomucena, chrzciciela. Przed kościołem ustawiona jest rzeźba rokokowa przedstawiająca Św. Floriana,
- Kościół p.w. św. Idziego w Bałdrzychowie - Kościół Św. Idziego wybudowano w latach 1845-1909. Budynek kościoła jest jednonawowy, bezstylowy. Nad jego drzwiami widnieje rzeźba Św. Jana Nepomucena z XVIII w. Najcenniejsze zabytki to: krucyfiks

- z XVIII wieku oraz rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego,
- najstarsze domy sukienicze z drugiej połowy XIX wieku w Poddębicach.

Gmina Uniejów:

- kolegiata p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Uniejowie - budowany 1342-1349, konsekrowany 1365 (największą wartość historyczną w kościele stanowi gotyckie prezbiterium z XIV w. oraz sarkofag i relikwiarze Błogosławionego Bogumiła),
- zamek w Uniejowie - wzniesiony w latach 1360-1365 przez arcybiskupa Jarosława Bogorię Skotnickiego będący dawną rezydencją biskupów gnieźnieńskich, wielokrotnie przebudowywany, ostatnio odrestaurowany w latach 1956-67 stanowi dziś bazę turystyki, w parku zamkowym w Uniejowie, założonym w połowie XIX w. występują niemal wszystkie gatunki rosnących na obszarze kraju drzew liściastych, a także spotkać można piękne okazy drzew egzotycznych – buki odmian płaczących, topole piramidalne, żółto listne dęby szypułkowe, amerykańskie cyprysniki błotne, dęby kaukaskie, kłeki kanadyjskie, platany klonolistne, wiązy górskie, leszczyny górskie, sosny czarne, kosodrzewiny, modrzewie i wiele innych. Łącznie doliczono się ponad 60 gatunków drzew i krzewów,
- neobarokowa wieża kościelna z 1901 roku,
- późno klasycystyczny dwór szlachecki z 1845 roku, obecnie siedziba Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury,
- cerkiew – kaplica grobowa rodziny Tollów z 1885 roku,
- wieś Śpicimierz z ciekawym układem zabudowy przestrzennej tzw. „kupowym”, znana obecnie z barwnych dywanów kwiatowych układanych na uroczystość Bożego Ciała.

Gmina Wartkowie:

- drewniany Kościół parafialny p.w. św. Piotra i Pawła w Turze wzniesiony w 1754 roku, o konstrukcji zrębowej i barokowych ołtarzach z XVIII w.,
- zespół pałacowo-parkowy w Starym Gostkowie, obecna siedziba Urzędu Gminy; wybudowany w 1802 r. w stylu neoklasycystycznym. W elewacji budynku uwagę przyciąga piękny klasycystyczny portyk z czterema smukłymi kolumnami w stylu jońskim i wejściem nad którym widnieje hasło rodziny Skrzyńskich, właścicieli pałacu: *"Superanda omnis fortuna ferenda est"* – „Trzeba znieść wszelki los, który się powinno pokonać”. Wewnątrz polichromia klasycystyczna pokrywająca prawie wszystkie ściany i plafony. W klatce schodowej romantyczny pejzaż ze świątynią w parku i puttami na plafonie. W salonie plafon z Cererą, na piętrze zwraca uwagę malowidło Zeusa na Olimpie oraz dekoracje pompejańskie, chińskie i inne.
- obelisk w Gostkowie Starym upamiętniający stoczone w Gostkowie walki Legionów Józefa Piłsudskiego z wojskiem rosyjskim w 1914 roku,
- zespół dworsko-parkowy w Bronowie o powierzchni 7,60 ha, gdzie w latach 1862 -1872 mieszkała i tworzyła Maria Konopnicka. 1 IX 1995 w Bronowie działalność rozpoczęło Muzeum Oświatowe, założone przez Wojewódzką Bibliotekę Pedagogiczną - Filię w Sieradzu. W muzeum prezentowane są dokumenty, fotografie, utwory poetki, jak również meble z epoki poetki. W jednym z pomieszczeń oglądać można stare biurko, podręczniki, zeszyty i pomoce szkolne. Organizowane są wystawy czasowe związane z życiem i twórczością Konopnickiej (często wystawiane są prace dzieci,
- zespół dworsko – parkowy w Biernacicach.

Gmina Zadzim:

- późnorennesansowy Kościół parafialny p.w. św. Małgorzaty w Zadzimiu zbudowany w latach 1640-1642, przez Aleksandra Zalewskiego (dziedzica z Otoka), z nagrobkami Jana i Katarzyny Burzeńskich z 1554 r.,
- drewniany Kościół p.w. św. Wojciecha i p.w. św. Rocha w Zygrach zbudowany w początkach XVIII wieku, a obecny – murowany z 1809 r., fundacji Ignacego Zaremby Cieleckiego,
- drewniana świątynia parafialna p.w. św. Mikołaja w Wierzchach, Obecna wzniesiona w 1727 r. z fundacji Walentego Dragońskiego, kanonika uniejowskiego, restaurowana w 1785 i 1966,
- zespół dworsko-parkowy w Zadzimiu założony w połowie XVIII wieku, przez Karola

- Dąbskiego pułkownika wojsk koronnych, z pomnikowymi drzewami,
- kościół parafialny p.w. św. Andrzeja w Małyniu zbudowany w 1752 roku, staraniem plebana Stanisława Gajewskiego, przebudowany w XIX i XX w.,
- mogiła zbiorowa powstańców z 1863 roku w Zaborowie.

III. ANALIZA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA.

Analizy aktualnego stanu środowiska w Powiecie dokonano w oparciu o własne informacje, ale w dużej mierze w oparciu o dane i wyniki kontroli przeprowadzonych przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska.

Inspekcja Ochrony Środowiska realizuje szereg zadań z zakresu ochrony środowiska. Liczba zadań wykonywanych przez Inspekcję na przestrzeni ostatnich lat znacznie się zwiększyła, co wynika z udoskonalenia prawa ekologicznego i nowych obowiązków państwa związanych z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

W związku z tym do najważniejszych kierunków działania IOŚ należy:

- kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska i racjonalnym użytkowaniu zasobów przyrody,
- organizowanie i koordynowanie Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzenie badań jakości środowiska, obserwacji i oceny jego stanu oraz zachodzących w nim zmian,
- opracowanie i wdrażanie metod analityczno – badawczych i kontrolno – pomiarowych,
- inicjowanie działań tworzących warunki zapobiegania poważnym awariom oraz usuwania ich skutków i przywracania środowiska do stanu właściwego.

Na terenie powiatu poddębickiego instytucją, która realizuje ww. zadania jest od stycznia 1999 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi Delegatura w Sieradzu. Teren działalności Delegatury obejmuje powiaty: sieradzki, zduńskowski, łaski, poddębicki, pajęczański, wieruszowski i wieluński.

Przeprowadzane kontrole swym zakresem obejmują wszystkie aspekty ochrony środowiska tj. gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami, ochronę powietrza, ochronę przed hałasem, a także weryfikację ponoszonych opłat ekologicznych i kar za naruszanie wymagań ochrony środowiska.

Kontrole przeprowadzane są również przez Wydział Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Poddębicach. Zgodnie z art. 136 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późniejszymi zmianami) organ właściwy do wydania pozwolenia wodno prawnego dokonuje co najmniej raz na cztery lata przeglądu ustaleń pozwoleń wodno prawnych na pobór wody lub wprowadzanie ścieków do wód, do ziemi lub urządzeń kanalizacyjnych, a także realizacji tych pozwoleń.

1. Ochrona wód – wody powierzchniowe i podziemne.

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych w myśl zasady zrównoważonego rozwoju. Celem jest osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód do 2015 roku. Zapisy Ramowej Dyrektywy Wodnej wprowadzają system planowania gospodarowania wodami w podziale na obszary dorzeczy. Podstawowymi dokumentami planistycznymi według Dyrektywy są plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i programy działań. Transponująca jej zapisy ustawa Prawo wodne jako planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje opracowanie następujących dokumentów planistycznych:

- programu wodno-środowiskowego kraju,
- planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- planu przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze dorzecza,
- warunków korzystania z wód regionu wodnego,
- w miarę potrzeby warunków korzystania z wód zlewni.

Zagadnienia, które powinny zostać ujęte w planach i programie, sprecyzowane zostały odpowiednio w art. 114 i art. 113 a ustawy Prawo wodne.

a.1 Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy.

Zgodnie z zapisami art. 119 ustawy z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne plany

gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy sporządza i aktualizuje Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej.

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy zatwierdza Rada Ministrów i ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry został przyjęty przez Radę Ministrów i ogłoszony w Monitorze Polskim z 2011 r. Nr 40 poz. 451. Poniżej przedstawiono podstawowe informacje z tego planu dotyczące regionu Warty.

Główną rzeką obszaru dorzecza jest Odra o długości całkowitej 855 km, z czego 742 km znajdują się na terytorium Polski. Źródła rzeki zlokalizowane na terytorium Republiki Czeskiej w Górach Odrzańskich, położone są na wysokości 634 m n.p.m. Odra uchodzi do Zalewu Szczecińskiego.

Na terenie Polski powierzchnia obszaru dorzecza Odry wynosi 118 015 km², co stanowi ok. 38% powierzchni kraju. Obszar dorzecza położony jest w południowo - zachodniej, zachodniej oraz w północno - zachodniej części kraju. Największe lewostronne dopływy Odry to: Opawa, Nysa Kłodzka, Bystrzyca, Bóbr, Nysa Łużycka, a największe dopływy prawostronne Odry to: Mała Panew, Widawa, Barycz, Warta, Myśla, Ina. Największą rzeką wśród wymienionych dopływów jest Warta wraz z jej głównymi lewostronnymi dopływami: Prosną i Obrą. Obszar dorzecza Odry obejmuje także Zlewisko Bałtyku oraz rzeki: Dziwna, Rega, Parsęta i Wieprza. Największe zbiorniki zaporowe na obszarze dorzecza: Otmuchów, Nysa, Bukówka, Pilchowice, Sosnowka, Mietków, Słup, Leśna, Złotniki, Jeziorsko, Turawa, Dzierżno Duże. Charakter Odry w odcinku źródłowym (ok. 47 km długości) posiada górski charakter, przechodząc w niższym biegu w rzekę nizinną. Odra jest rzeką żeglowną na odcinku od Kędzierzyna - Koźla (wraz z Kanałem Gliwickim w zlewni rzeki Kłodnicy) w dół biegu. Na odcinku 186 km od Kędzierzyna rozpoczyna się odcinek Odry skanalizowanej (do Brzegu Dolnego), na którym zlokalizowane są 24 stopnie wodne. Poniżej Brzegu Dolnego Odra płynie w sposób swobodny. Rzeką poprzez system kanałów posiada połączenie żeglugowe ze Szprewą i Hawelą. Zgodnie z podziałem kraju na regiony wodne, na obszarze dorzecza Odry gospodarowanie zasobami wodnymi odbywa się w czterech regionach wodnych. Całkowita długość jednolitych części wód powierzchniowych rzek na obszarze dorzecza Odry wynosi 41519,10 km, z czego długość naturalnych to 21597,02 km (ok. 52%). Długość sztucznych części wód powierzchniowych - 941,98 km (ok. 2,3%) natomiast silnie zmienionych - 18980,10 km (ok. 45,7%).

W strukturze użytkowania gruntów na terenie dorzecza największy obszar stanowią tereny rolne, które zajmują ok. 62% powierzchni, tj. 73 029 km². Lasy i ekosystemy seminaturalne stanowią 38 418,9 km², czyli ok. 33% powierzchni. Tereny zantropogenizowane zajmują powierzchnię 4315,5 km² (ok. 4% powierzchni), zaś tereny wodne łącznie zajmują 1985,5 km², co stanowi niecałe 2% powierzchni obszaru dorzecza.

Wg podziału administracyjnego, obszar dorzecza Odry leży w województwach:

- śląskim,
- opolskim,
- dolnośląskim,
- łódzkim,
- kujawsko - pomorskim,
- wielkopolskim,
- lubuskim,
- zachodniopomorskim,
- pomorskim.

Na obszarze dorzecza Odry rozróżnia się regiony wodne Dolnej Odry i Pomorza Zachodniego, Środkowej Odry, Górnej Odry oraz Warty. Jednostki te różnią się od siebie warunkami występowania wód oraz hydrodynamiką krążenia wód. Na obszarze wodnym Warty wody podziemne występują w następujących piętrach wodonośnych: czwartorzędowym, neogeńsko - paleogeńskim, kredowym i jurajskim. W subregionie wyżynnym, na południu regionu nie występuje piętro neogeńsko - paleogeńskie, natomiast jest zidentyfikowane piętro triasowe. Czwartorzędowe piętro wodonośne występuje na przeważającym obszarze regionu, za wyjątkiem części południowej. Rozróżnia się poziomy wód gruntowych związanych z sandrami, dolinami rzecznyymi i pradolinami oraz poziom wód

wglębnych występujących w utworach międzymorenowych. Wodonośne są piaski i żwiry pochodzenia fluwioglacjalnego. Największą zasobnością charakteryzują się doliny kopalne. Wody czwartorzędowe wykazują podwyższone zawartości Fe i Mn. Narazone są również na zanieczyszczenia antropogeniczne, szczególnie azotem amonowym.

Na obszarze dorzecza Odry wyznaczonych jest obecnie:

- 1735 jednolitych części wód rzek,
- 4 jednolitych części wód przejściowych,
- 4 jednolitych części wód przybrzeżnych,
- 420 jednolite części wód jezior.

Wody powierzchniowe - odwzorowanie położenia granic części wód powierzchniowych

Na obszarze dorzecza Odry wyznaczonych jest obecnie:

- 1735 jednolitych części wód rzek,
- 4 jednolitych części wód przejściowych,
- 4 jednolitych części wód przybrzeżnych,
- 420 jednolite części wód jezior.

Odwzorowanie typów części wód powierzchniowych

Wydzielenie różnych typów wód jest wstępnym etapem na drodze do ustalenia zgodnej z RDW oceny i klasyfikacji stanu ekologicznego wód. Opracowanie typologii wód powierzchniowych było niezbędne z powodu ogromnej różnorodności warunków środowiskowych, które wpływają na charakter występowania organizmów wodnych. Warunki środowiskowe wynikają z takich czynników, jak m. in.:

- położenie geograficzne,
- wysokość bezwzględna,
- geologia terenu,
- morfologia terenu.

Typy wód, w warunkach nie naruszonych przez człowieka, różnią się pod względem cech biologicznych. Z tego względu stanowiąc będą wzorzec do określenia stopnia odchylenia przy ocenie stanu ekologicznego wód. Dlatego dobry stan charakteryzowany jest w zależności od poszczególnych typów wód.

W zakresie prac związanych z wyznaczaniem typów części wód posłużono się typologią abiotyczną zgodnie z wymaganiami RDW. Typologie ustalono przy zastosowaniu "systemu A" lub "systemu B" (Załącznik II RDW). Przy czym stosowanie "systemu A" części wód zróżnicowano wg właściwych ekoregionów.

Obszar dorzecza Odry leży w obrębie 4 ekoregionów: Karpat, Równin Wschodnich, Równin Centralnych i Wyżyn Centralnych.

Wody podziemne - odwzorowanie położenia granic części wód podziemnych

W wyniku podziału obszaru Polski JCWPd wyznaczono 161 JCWPd. Przy wydzielaniu JCWPd brano pod uwagę szereg materiałów i podziałów obowiązujących w hydrogeologii. Są to m. in. Atlas hydrogeologiczny Polski, Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, obszary bilansowe wydzielone w obszarach wodnych, Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, różnego typu ekosystemy. Głównymi kryteriami przy wyznaczaniu JCWPd były:

- związek hydrauliczny wód podziemnych z wodami powierzchniowymi,
- typ ośrodka geologicznego i rozciągłości poziomów wodonośnych, granice hydrauliczne i hydrostrukturalne, warunki zasilania wód podziemnych,
- związek wód podziemnych z ekosystemami bagiennymi (obszary sieci Natura 2000),
- rozmieszczenie punktów monitoringu wód podziemnych,
- strefy poboru wód podziemnych kształtujące regionalny układ krążenia (aglomeracji miejsko-przemysłowych i górnictwa),
- charakter i zasięg antropogenicznego oddziaływania oraz stopnia przekształcenia chemizmu wód podziemnych,
- grupowania jednorodnych jednolitych części wód podziemnych o zbliżonym stanie chemicznym i ilościowym (agregacja według wybranego kryterium jednorodności).

Na obszarze dorzecza Odry występuje 64 JCWPd.

Poniżej przedstawiono wyciąg dotyczący powiatu poddębickiego z wizualizacji Jednolitych Części Wód (JCW) przynależnych do regionu wodnego Warty sporządzony przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Gmina	Nr JCWP wg RZGW Poznań		Cieki w zlewni jcwp (wg MPHP z 2007 r.		Charakterystyka Jednolitych Części Wód - źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M.P. 2011 r. Nr 40 poz. 451)								
	Załącznik pdf	Broşura informacyjna	Wchodzące w skład JCWP	Pozostające poza JCWP	Jednolita Część Wód Powierzchniowych RZEKI		Jednolita Część Wód Podziemnych	Typ JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena Ryzyka Nieosiągnięcia Celów Środowiskowych	Derogacje	Uzasadnienie Derogacji
					Nazwa JCWP	Europejski Kod JCWP	Europejski Kod JCWPd						
D A L I K O W	135	193	Beldówka Dopływ z Adamowa Nowego Dopływ z Antoninowa Dopływ z Dalikowa Kucinka Srocza		Beldówka	PLRW600017183269	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Ponad 75% pow. zlewni zajmują tereny rolne; slaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wplynie istotnie na jakośc wód - derogacja do 2027r.
	136	194	Dopływ z Tarnowa		Dopływ z Tarnowa	PLRW600017183274	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Slaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wplynie istotnie na jakośc wód - derogacja do 2027r.
	137	195	Dopływ spod Domaniewa Dopływ spod Sniatowej Dopływ z Drwalewa Gnida		Gnida do Kanalu Łęka-Dobrogosty	PLRW600017183285	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Ponad 85% pow. zlewni zajmują tereny rolne; slaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wplynie istotnie na jakośc wód
	592	466	Ner		Ner od Dopływu spod łożek do Kanalu Zbyliczyckiego	PLRW600020183275	PLGW650079	Rzeka nizinna zwirowa (20)	silnie zmieniona	zly	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Silne zm.morfolog. (bud.piętrzące+regulacja); ponad 75% pow. zl.zajmują tereny rolne; wskaźnik gęst.zalud.=75,65m/km2; slaby stop.skanał.w zlewni, a aktualnie założone tempo rozb.kanał.nie wplynie istotnie na jakośc wód - derog.do 2021r.
P E C Z N I E W	505	184	Dopływ w Przywidzu Dopływ z Dybowa Dopływ z Ochroniewa Pichna Pichna Szadkowska Urszulinka	Dopływ z Przatowa Dopływ z Wojsławic	Pichna do Urszulinki	PLRW600017183178 89	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona	zly	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Silne zm.morfolog.(bud.piętrzące) oraz zm.reżimu hydrolog.(zrzuty ścieków); ponad 70% pow. zlewni zajmują tereny rolne; wsk.gęstości zaludnienia=178,05m/km2
	352	463	Pichna	Pichna (ramię boczne)	Pichna od Urszulinki do ujścia	PLRW600020183178 9	PLGW650079	Rzeka nizinna zwirowa (20)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Osiągnięcie dobrego potencjału bezpośrednio zależne od górnego odcinka (Pichna do Urszulinki - wpływ zrzutów ze Zduńskiej Woli)
	128	186	Siekienik		Siekienik	PLRW600017183198	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Renaturyzacja cieku utrudniona z uwagi na długi czas procesu inwest. pozysk.środków z uwagi na położenie w obsz.NATURA 2000
	618	449	Warta		Warta od Zbiornika Jeziorsko do	PLRW600019183197	PLGW650079	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Zaburzony reżim hydrologiczny (zbiornik) oraz silne zmiany morfologiczne (regulacje)

				Siekiernika							/derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	
124	9			Warta ze Zb. Jeziorsko	PLRW60000183179	PLGW650078 PLGW650079	Typ nieokreślony (0)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Zmiany hydromorf. związane z ochr. przeciwpow. i zaopatr. w wodę; przerwana ciągł.biol.cieku - długi czas procesu inwest.pozysk.środków (NATURA 2000) - derogacja do 2027r
P O D D E B I C E	135	193	Beldówka Dopływ z Adamowa Dopływ z Antoninowa Dopływ z Dalikowa Kucinka Srocza	Beldówka	PLRW600017183269	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Ponad 75% pow. zlewni zajmują tereny rolne; słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.
	125	185	Brodnia	Brodnia	PLRW600017183192	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	Dobry	niezagrożona	-	-
	126	89	Dopływ spod Karnic	Dopływ spod Karnic	PLRW600016183194	PLGW650079	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	naturalna	Dobry	niezagrożona	-	-
	127	90	Dopływ spod Kobylnik	Dopływ spod Kobylnik	PLRW600016183196	PLGW650079	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	naturalna	Umiarkowan y	niezagrożona	-	-
	136	194	Dopływ z Tarnowa	Dopływ z Tarnowa	PLRW600017183274	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.
	137	195	Dopływ spod Domaniewa Dopływ spod Śniatowej Dopływ z Drwalewa Gnida	Gnida do Kanalu Łęka-Dobrogosty	PLRW600017183285	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Ponad 85% pow. zlewni zajmują tereny rolne; słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód
	592	466	Ner	Ner od Dopływu spod Łęzek do Kanalu Zbylczycckiego	PLRW600020183275	PLGW650079	Rzeka nizinna zwirowa (20)	silnie zmieniona	zły	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Silne zm.morfolog. (bud.piętrzące+regulacja); ponad 75% pow. z.zajmują tereny rolne; wskaźnik gęst.zalud.=75,65m/km2; słaby stop.skanal.w zlewni, a aktualnie założone tempo rozb.kanal.nie wpłynie istotnie na jakość wód - derog.do 2021r.
	594	465	Ner	Dopływ spod Łęzek Ner od Zalewki do Dopływu spod Łęzek	PLRW600020183271	PLGW650079	Rzeka nizinna zwirowa (20)	silnie zmieniona	zły	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Ponad 80% pow.z.zajmują t.rolne; wskaźnik gęst.zalud.=60,3m/km2; słaby stopień skanal.w zl., a aktualnie założone tempo rozb.kanal.nie wpłynie istotnie na jakość wód - derog.do 2021r.; silne zm.morfolog. (bud.piętrzące, regulacja)

	505	184	Dopływ w Przywidzu Dopływ z Dybowa Dopływ z Ochroniewa Pichna Pichna Szadkowska Urszulinka	Dopływ z Przatowa Dopływ z Wojsławic	Pichna do Urszulinki	PLRW600017183178 89	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona	zły	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Silne zm.morfolog.(bud.piętrzące) oraz zm.reżimu hydrolog.(rzuty ścieków); ponad 70% pow. zlewni zajmują tereny rolne; wsk.gęstości zaludnienia=178,05m/km2
	355	192	Dopływ z Otoku Dopływ z Tamówki Dopływ ze Stefanowa Pisia	Dopływ z Bogucic	Pisia	PLRW600017183252 9	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Ponad 85% pow. zlewni zajmują tereny rolne; słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.
	361	196	Pisia	Dopływ spod Wojciechow a Dopływ z Konopnicy	Pisia	PLRW600017183292 9	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.
	128	186	Siekiernik		Siekiernik	PLRW600017183198	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Renaturyzacja ciek u utrudniona z uwagi na długi czas procesu inwest. pozysk.środków z uwagi na położenie w obsz.NATURA 2000
	618	449	Warta		Warta od Zbiornika Jeziorsko do Siekiernika	PLRW600019183197	PLGW650079	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Zaburzony reżim hydrologiczny (zbiornik) oraz silne zmiany morfologiczne (regulacje)
	125	185	Brodnia		Brodnia	PLRW600017183192	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	dobry	niezagrożona	-	-
	126	89	Dopływ spod Karnic		Dopływ spod Karnic	PLRW600016183194	PLGW650079	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	naturalna	dobry	niezagrożona	-	-
	127	90	Dopływ spod Kobylnik		Dopływ spod Kobylnik	PLRW600016183196	PLGW650079	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	naturalna	umiarkowan y	niezagrożona	-	-
	507	199	Dopływ spod Wichertowa Dopływ z Boleszczyna Dopływ z Witoldzina		Dopływ z Witoldzina	PLRW600017183312 69	PLGW650078	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.
	362	197	Dopływ z Brzezin Dopływ z Wilamowa Kanał Niemiecki		Kanał Niemiecki	PLRW600017183294 9	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.
361	196	Pisia	Dopływ spod Wojciechow a Dopływ z Konopnicy	Pisia	PLRW600017183292 9	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.	
128	186	Siekiernik		Siekiernik	PLRW600017183198	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Renaturyzacja ciek u utrudniona z uwagi na długi czas procesu inwest. pozysk.środków z uwagi na położenie w obsz.NATURA 2000	
363	200	Kanał Ulgi		Teleszyna	PLRW600017183312	PLGW650078	Potok nizinny	silnie	zły	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2	Słaby stopień skanal. w zlewni,	

U
N
I
E
J
Ó
W
U

		Teleszyna			9		piaszczysty (17)	zmieniona			derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	a aktualnie założ. tempo rozbud.kanal. nie wpłynie istotnie na jakość wód - derog.do 2021r; silne zm.morfolog. (regulacja) oraz zm.reżimu hydrolog. (przerzuty wody)	
619	450	Warta		Warta od Siekiernika do Neru	PLRW600019183199	PLGW650078	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Zmiana reżimu hydrologicznego - zbiornik Jeziorsko; długi czas procesu inwest. pozysk.środków na renaturyzację - cała część wód położona w obsz.NATURA 2000	
618	449	Warta		Warta od Zbiornika Jeziorsko do Siekiernika	PLRW600019183197	PLGW650079	Rzeka nizinna piaszczysto-gliniasta (19)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Zaburzony reżim hydrologiczny (zbiornik) oraz silne zmiany morfologiczne (regulacje)	
W A R T K O W I C E	356	521	Dopływ spod Brudnówka	Dopływ spod Brudnówka	PLRW600023183278 2	PLGW650079	Potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.	
	126	89	Dopływ spod Karnic	Dopływ spod Karnic	PLRW600016183194	PLGW650079	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	naturalna	dobry	niezagrożona	-	-	
	127	90	Dopływ spod Kobylnik	Dopływ spod Kobylnik	PLRW600016183196	PLGW650079	Potok nizinny lessowo-gliniasty (16)	naturalna	umiarkowan y	niezagrożona	-	-	
	137	195	Dopływ spod Domaniewa Dopływ spod Sniatowej Dopływ z Drwalewa Gnida	Gnida do Kanalu Łęka-Dobrogosty	PLRW600017183285	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Ponad 85% pow. zlewni zajmują tereny rolne; słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód	
	592	466	Ner	Ner od Dopływu spod Łęzek do Kanalu Zbylczyckiego	PLRW600020183275	PLGW650079	Rzeka nizinna zwirowa (20)	silnie zmieniona	zły	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Silne zm.morfolog. (bud.piętrzące+regulacja); ponad 75% pow. z.zajmują tereny rolne; wskaźnik gęst.zalud.=75,65m/km2; słaby stop.skanał.w zlewni, a aktualnie założone tempo rozb.kanal.nie wpłynie istotnie na jakość wód - derog.do 2021r.	
	361	196	Pisia	Dopływ spod Wojciechow a Dopływ z Konopnicy	Pisia	PLRW600017183292 9	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	slaby	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.
	Z A D Z	594	465	Ner	Dopływ spod Łęzek Ner od Zalewki do Dopływu spod Łęzek	PLRW600020183271	PLGW650079	Rzeka nizinna zwirowa (20)	silnie zmieniona	zły	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe -	Ponad 80% pow.z.zajmują t.rolne; wskaźnik gęst.zalud.=60,3m/km2; słaby stopień skanał.w zl., a

I	M											dysproporcjonalne koszty	aktualnie założone tempo rozb.kanal.nie wpłynie istotnie na jakość wód - derog.do 2021r.; silne zm.morfolog.(bud.piętrzące, regulacja)
505	184	Dopływ w Przywidzu Dopływ z Dybowa Dopływ z Ochroniewa Pichna Pichna Szadkowiicka Urszulinka	Dopływ z Przatowa Dopływ z Wojsławic	Pichna do Urszulinki	PLRW60001718317889	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	silnie zmieniona	zły	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Silne zm.morfolog.(bud.piętrzące) oraz zm.reżimu hydrolog.(zrzuty ścieków); ponad 70% pow. zlewni zajmują tereny rolne; wsk.gęstości zaludnienia=178,05m/km2	
352	463	Pichna	Pichna (ramię boczne)	Pichna od Urszulinki do ujścia	PLRW6000201831789	PLGW650079	Rzeka nizinna żwirowa (20)	silnie zmieniona	umiarkowan y	zagrożona	4(4) - 1 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych	Osiągnięcie dobrego potencjału bezpośrednio zależne od górnego odcinka (Pichna do Urszulinki - wpływ zrzutów ze Zduńskiej Woli)	
134	191	Dopływ z Dobruchowa Dopływ z Janowic Dopływ z Rembowa Pisia		Pisia	PLRW600017183249	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	słaby	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Ponad 75% pow. zlewni zajmują tereny rolne; słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.	
355	192	Dopływ z Otoku Dopływ z Tamówki Dopływ ze Stefanowa Pisia	Dopływ z Bogucic	Pisia	PLRW6000171832529	PLGW650079	Potok nizinny piaszczysty (17)	naturalna	słaby	zagrożona	4(4) - 1 / 4(4) - 2 derogacje czasowe - brak możliwości technicznych /derogacje czasowe - dysproporcjonalne koszty	Ponad 85% pow. zlewni zajmują tereny rolne; słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbud.kanalizacji nie wpłynie istotnie na jakość wód - derogacja do 2027r.	

a.2 Program wodno – środowiskowy kraju (PWŚK).

Zgodnie z art. 90 ust. 1 pkt. 1 a tej ustawy Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki jest odpowiedzialny za opracowanie tzw. Programu wodno-środowiskowego kraju, zawierającego zgodnie z art. 113a Prawa wodnego działania podstawowe adresowane do wszystkich części wód oraz działania uzupełniające skierowane przede wszystkim do części wód zagrożonych lub potencjalnie zagrożonych ryzykiem nie osiągnięcia celów środowiskowych. Określa on podstawowe i uzupełniające działania zmierzające do poprawy lub utrzymania dobrego stanu wód w poszczególnych obszarach dorzeczy. Wszystkie działania zostały zidentyfikowane, zebrane i opracowane dla każdej scalonej jednolitej części wód.

Działania podstawowe skierowane są do realizacji niemal we wszystkich częściach wód na terenie całego kraju i wynikają z zapisów aktów prawa krajowego oraz wspólnotowego w zakresie ochrony i przywracania dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych.

Do działań takich zalicza się realizacja:

- 1) Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych KPOŚ;
- 2) Programu wyposażenia aglomeracji poniżej 2 000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji zbiorczej;
- 3) Programu wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości nie mniejszej niż 4 000 RLM odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód w urządzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód;
- 4) programów przyjętych dla obszarów wrażliwych na zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego;
- 5) działań w zakresie hydromorfologii, a także kontroli poboru wód i piętrzenia wód powierzchniowych;
- 6) działań służących wypełnieniu obowiązku publicznego dostępu do informacji o środowisku;
- 7) pozostałych działań podstawowych wynikających z realizacji Dyrektyw UE i zapisów prawa.

Działania uzupełniające to drugi rodzaj działań wskazanych w art. 113a przez Ustawę Prawo wodne i ukierunkowanych na osiągnięcie ustalonych celów środowiskowych. Należą do nich:

- środki prawne, administracyjne i ekonomiczne,
- wynegocjowane porozumienia dotyczące korzystania ze środowiska,
- działania na rzecz ograniczenia emisji,
- zasady dobrej praktyki,
- rekonstrukcja terenów podmokłych,
- działania służące efektywnemu korzystaniu z wody i ponownemu jej wykorzystaniu, między innymi promowanie technologii polegających na efektywnym wykorzystaniu wody w przemyśle i wodooszczędnych technik nawodnień,
- przedsięwzięcia techniczne, badawcze, rozwojowe, demonstracyjne i edukacyjne.

Zgodnie z RDW rozpoczęcie realizacji działań zawartych w PWŚK powinno nastąpić najpóźniej w ciągu 12 lat od dnia wejścia w życie RDW, czyli do 22 grudnia 2012 roku. Dotrzymanie ustalonych terminów zapewni osiągnięcie przez wody założonych celów środowiskowych. PWŚK zostanie poddany przeglądowi i w razie potrzeby zaktualizowany najpóźniej do 22 grudnia 2015 r. Po tym okresie aktualizacje odbywać się będą cyklicznie - co sześć lat. W przypadku wprowadzenia nowego bądź aktualizacji zidentyfikowanego już w PWŚK działania, należy je wdrożyć w ciągu trzech lat od jego ustalenia. PWŚK stanowi uporządkowany zbiór działań, których realizacja pozwoli na osiągnięcie przez wody celów środowiskowych. W myśl art. 4 RDW, cele sformułowano następująco:

- nie pogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie),
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Zgodnie z wymaganiami art. 113b ust. 9 ustawy Prawo wodne oraz art. 11 ust. 8 RDW programy działań muszą być poddane przeglądowi i uaktualnione najpóźniej w ciągu 15 lat,

licząc od wejścia w życie dyrektywy, czyli do 22 grudnia 2015 roku.

Efektom przeglądu będzie opracowanie ostatecznej wersji aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju w terminie do 30 września 2015 r.

a.3 Warunki korzystania z wód regionu wodnego.

Zgodnie z art. 120 ust. 1 ustawy Prawo wodne, Warunki korzystania z wód regionu wodnego Warty sporządza Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, kierując się ustaleniami Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M.P. z 2011 r., nr 40, poz. 451). Na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy Prawo wodne warunki korzystania z wód regionu określają:

- szczegółowe wymagania w zakresie stanu wód wynikające z ustalonych celów środowiskowych;
- priorytety w zaspakajaniu potrzeb wodnych;
- ograniczenia w korzystaniu z wód na obszarze regionu wodnego lub jego części albo dla wskazanych jednolitych części wód niezbędne dla osiągnięcia ustalonych celów środowiskowych, w szczególności w zakresie:
 - a. poboru wód powierzchniowych lub podziemnych,
 - b. wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
 - c. wprowadzanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego do wód, do ziemi lub do urządzeń kanalizacyjnych,
 - d. wykonywania nowych urządzeń wodnych

Przebieg granicy hydrograficznej regionu wodnego Warty określony jest zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 126, poz. 878).

Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu sporządził projekt Warunków korzystania z wód regionu wodnego Warty wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Od 1 do 25.10.2013 r. trwały konsultacje społeczne zgodnie z art. 120 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz 145 ze zm.) oraz art. 39 w związku z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenie oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227, ze zm.).

a.4 Plan zarządzania ryzykiem powodziowym.

Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie ocen ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywa Powodziowa) wymaga sporządzenia:

- wstępnej oceny ryzyka powodziowego (do 22 grudnia 2011 r.),
- map zagrożenia i map ryzyka powodziowego (do 22 grudnia 2013 r.) dla obszarów, na których stwierdzi się istnienie dużego ryzyka powodziowego, wyznaczonych na podstawie wstępnej oceny ryzyka powodziowego. Mapy wskażą obszary, w których prawdopodobieństwo powodzi jest: niskie (lub na których powódź będzie miała charakter zdarzenia ekstremalnego); średnie (występowanie powodzi nie częściej niż co 100 lat), a także wysokie,
- planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy (do 22 grudnia 2015 r.) opracowywanych na podstawie ww. map.

W Polsce za opracowywanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy odpowiedzialny jest Prezes KZGW. Plany zawierać będą mapę obszaru dorzecza, na której zaznaczone są obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, mapy zagrożenia oraz ryzyka powodziowego wraz z opisem wniosków z analiz tych map, opis celów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz katalog działań służących osiągnięciu tych celów z uwzględnieniem ich priorytetu.

Art. 88h ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 nr 239, poz. 2019, z późn. zm.) zobowiązuje Dyrektora RZGW w Poznaniu do opracowania planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Warty. Zgodnie z art. 10 ust. 1, ust. 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. nr 32, poz. 159) zostanie on przygotowany w terminie do dnia 22 listopada 2015 r. i ogłoszony w dzienniku urzędowym województw w terminie do dnia 22 grudnia 2015r.

a.5 „Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu poddębickiego” i „Plan zarządzania kryzysowego powiatu poddębickiego”.

Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne – art. 88a cyt.: „Ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej”. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym – art. 34 ust.1 pkt.1a cyt.: „Starosta opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy”.

Podstawowe definicje związane z zagrożeniem powodziowym:

Powódź – rozumie się przez to czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, powstałe na skutek wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej (art. 9 ust. 1 pkt. 10 ustawy prawo wodne).

Katastrofa naturalna – to zdarzenie związane z działaniami sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powódzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych albo też działanie innego żywiołu (art. 3 ust. 1 pkt. 2 ustawy o stanie klęski żywiołowej).

Stan pogotowia przeciwpowodziowego – ogłaszany jest dla danego terenu w przypadku gdy z analizy informacji o możliwym zagrożeniu powodziowym, wynika, że może nastąpić jego zalanie powodujące zagrożenie ludności i mienia. Ogłoszenie stanu pogotowia przeciwpowodziowego, jest jednocześnie zobowiązaniem dla właściwych terenowo organów administracji publicznej jak i pozostałych jednostek organizacyjnych oraz ludności do sprawdzenia przygotowania się na ograniczenie wszelkich skutków spowodowanych ewentualną powodzią.

W czasie stanu pogotowia przeciwpowodziowego do zadań terenowej administracji publicznej przede wszystkim należy:

- dokonanie rekonesansu najbardziej zagrożonych terenów,
- monitorowanie poziomu wód w rzekach,
- przygotowanie sił i środków do udziału w akcji przeciwpowodziowej.

Ogłaszanie i odwoływanie stanu pogotowia przeciwpowodziowego należy do zadań wójtów i burmistrzów miast i gmin, prezydentów miast, starostów powiatów, wojewodów.

Stan alarmu przeciwpowodziowego – ogłaszany jest dla danego terenu w przypadku gdy z analizy informacji hydrometeorologicznych oraz obserwacji w terenie wynika, że nastąpi lub już następuje jego zalanie wodami wezbraniowymi i niezbędne jest już (lub będzie w niedługim czasie) podjęcie działań ratowniczych i zabezpieczających, celem zminimalizowania zagrożenia dla ludzi i mienia.

Ogłoszenie stanu alarmu przeciwpowodziowego jest jednocześnie zobowiązaniem dla właściwych terenowo organów administracji publicznej jak i pozostałych jednostek organizacyjnych oraz ludności do działań ograniczających wszelkie skutki spowodowane powodzią.

W czasie stanu alarmu przeciwpowodziowego do zadań terenowej administracji publicznej przede wszystkim należy:

- monitorowanie poziomu wód w rzekach,
- utrzymywanie sił i środków w gotowości do udziału w akcji przeciwpowodziowej,
- monitorowanie stanu wałów przeciwpowodziowych, grobli oraz urządzeń hydrotechnicznych we współpracy z zarządcami tych obiektów,
- monitorowanie stanu przygotowań do ewakuacji ludzi i inwentarza na najbardziej zagrożonych terenach oraz wg potrzeb zarządzanie ewakuacji i koordynowanie jej przebiegu,
- monitorowanie i koordynowanie podjętych działań ratowniczych.

Ogłaszanie i odwoływanie stanu alarmu przeciwpowodziowego należy do zadań wójtów i burmistrzów miast i gmin, starosty i wojewody.

Plan Zarządzania Kryzysowego opracowano w celu zapewnienia społeczeństwu powiatu podstawowych warunków ochrony przed niebezpieczeństwami związanymi z wystąpieniem klęsk żywiołowych oraz innymi zagrożeniami powodowanymi siłami natury lub działalnością człowieka. Ma on umożliwić:

- wypełnienie obowiązku jaki nakłada na Starostę ustawa o zarządzaniu kryzysowym oraz

stanie klęski żywiołowej, a mianowicie zagwarantować harmonijne współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji samorządowej i administracji zespolonej i nie zespolonej działających na obszarze powiatu,

- sprawne kierowanie ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniu środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków na zasadach określonych w ustawach.

Plan Zarządzania Kryzysowego:

- przydziela organizacjom i osobom fizycznym obowiązki wykonania określonych działań, w określonym miejscu i czasie, w sytuacji gdy zdarzenie przekracza zdolność ustawowych działań służb reagowania zobowiązanych do jego likwidacji,
- ustala zależności kierowania i współdziałania pomiędzy instytucjami (organizacjami) i pokazuje jak działania reagowania będą koordynowane,
- opisuje jak ludzie i ich mienie będą chronieni w czasie sytuacji kryzysowej,
- określa personel, wyposażenie, urządzenia, zaopatrzenie i inne zasoby dostępne w ramach własnej społeczności lub w ramach porozumienia z innymi społecznościami oraz możliwe do wykorzystania podczas działań reagowania i odbudowy,
- określa zasady współdziałania koordynatorów, osób funkcyjnych, instytucji różnych szczebli w zależności od różnego rodzaju zdarzeń.

Celem Planu Zarządzania Kryzysowego jest:

- 1) Zapewnienie możliwości systemowego, efektywnego i skoordynowanego reagowania Starosty na zdarzenia kryzysowe o dużej lub bardzo dużej skali, w przypadku których niezbędne jest uruchomienie sił i środków będących w dyspozycji jednostek organizacyjnych administracji samorządowej, nie zespolonej i organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych;
- 2) Określenie potencjalnych rodzajów zagrożeń mogących wystąpić na terenie powiatu;
- 3) Wyznaczenie osób funkcyjnych, którzy w ramach ustawowych zadań lub na zasadzie porozumień zapewnią właściwą koordynację działania w sytuacjach kryzysowych
- 4) Ustalenie zasad i procedur udzielania pomocy przez władze powiatu w sytuacji gdy siły i środki szczebla gminnego są niewystarczające do sprostania zaistniałej sytuacji.

„Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu poddębickiego” stanowi jedno z podstawowych narzędzi Starosty Poddębickiego oraz Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego podczas działań w przypadku wystąpienia powodzi na skalę wymagającą koordynacji akcji ratowniczej i zaangażowania w nią sił i środków szczebla powiatowego i ponad powiatowego.

PLAN stanowi aneks funkcyjny „Planu zarządzania kryzysowego powiatu poddębickiego” i ma zastosowanie do operacyjnych działań przeciwpowodziowych w fazie reagowania, tj. od momentu kiedy zagrożenie powodziowe się pojawia, poprzez okres prowadzenia działań ratowniczych, aż do momentu wstępnego oszacowania strat przed fazą odbudowy.

W przypadku wystąpienia na obszarze powiatu, zagrożenia powodziowego lub powodzi o skali wymagającej działań koordynacyjno-ratowniczych, podejmuje je Starosta Poddębicki przy pomocy Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego we współpracy z burmistrzami i wójtami miast i gmin, a także organami administracji szczebla wojewódzkiego, starostami z ościennych powiatów.

Działania te w fazie reagowania polegają w szczególności na uruchomieniu:

- działań organów kierowania akcją ratowniczą,
- posiadanych w dyspozycji sił i środków,
- systemów przetwarzania i przepływu informacji

oraz na:

- nadzorze, koordynacji i kierowaniu tymi działaniami przez Szefa Zespołu.

W/w działania są podejmowane i realizowane, zgodnie z kompetencjami i zasadami zawartymi w:

- Regulaminie funkcjonowania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego,
- Planie zarządzania kryzysowego Powiatu Poddębickiego.

PLAN jako jeden z aneksów funkcyjnych do „planu zarządzania kryzysowego Powiatu Poddębickiego” uszczegóławia jedynie operacyjne działania w następujących obszarach zarządzania kryzysowego:

1. Ostrzeganie i alarmowanie.

2. Monitoring i obieg informacji.

Działania w pozostałych obszarach zarządzania kryzysowego między innymi takich jak:

- kierowanie działaniami PZZK,
- zarządzanie zasobami sił i środków,
- zabezpieczenie logistyczne działań,
- działania ratownicze,
- ewakuacja,
- opieka społeczna i medyczna,
- ochrona mienia,
- zapobieganie zagrożeniom środowiska i innym spowodowanym powodzią,
- informowanie ludności i opinii publicznej.

są prowadzone w czasie powodzi zgodnie z zasadami zawartymi w „Regulaminie funkcjonowania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego” oraz „Planie zarządzania kryzysowego Powiatu Poddębickiego”.

Tabela Nr 86 Wykaz obwałowań dolin rzecznych, obiektów i urządzeń na terenie powiatu poddębickiego – źródło „Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu poddębickiego”

Wyszczególnienie	RZEKA WARTA			RZEKA PICHNA
	Gm. Poddębice	Gm. Uniejów	Gm. Pęczniew	Gm. Zadzim
Wał przeciwpowodziowy / średnie wielkości/				
- długość	3,22 km	21,4 km	3,72 km	7,2 km
- wysokość korpusu	2,2 m	2,6 m	1,8 m	1,7 m
- szerokość korony	2,5 m	2,9 m	2,5 m	1,5+3,0 m
- nachylenie skarp				
* str. odpowietrzna	1 : 1,5°	1 : 1,5°	1 : 2°	1 : 2°
* str. odwodna	1 : 2°	1 : 1,8°	1 : 2°	1 : 2,5
* poniżej ławki	1 : 1,5°	1 : 1,5°	1 : 1,5°	1 : 2
- ławeczka wzdłuż wału				
* położenie stos. do korony wału	1,1 m	1,4 m	1,0 m	
* szerokość	3,0 – 3,5 m	3,3 m	4,0 m	
- rzędne				
* korony wału	108,0 mnpm.	106,65 mnpm.	113,18 mnpm.	126,55 mnpm
* stanu ostrzegawczego	2,2 mnpm.	2,3	111,88 mnpm.	3,5
* stanu alarmowego	2,6 mnpm.	2,6	112,18 mnpm	3,9
- szerokość międzywału	80,0 m	290,0 m	100,0 m	40,0 ÷ 200,0 m
- odległość koryta rzeki od stopy wału	80,0 m	170,0 m	80,0 m	120 m
- min. odl. koryta od stopy	30,0 m	63,5 m	20,0 m	4,0 m
Budowle hydrotechniczne - wał lewobrzeżny				
* śluza wałowa w korpusie Wału		* Ø 0,6 m – 466,1 km rzeki w m. Wieścice * 2 x Ø 1,2 m – 468,8 km rzeki w m. Spicimierz		
* przejazd wałowy			Szer. 3,0 m - 4+0,5 km rzeki - 4+0,8 km rzeki - 4+0,9 km rzeki - 5+0,9 km rzeki - 6+0,05 km rzeki - 6+0,1 km rzeki - 6+200 km rzeki - 6+0,37 km rzeki Szer. 4,0 m - 5+0,9 km rzeki /prom w Księżych Młynach/	- 11+0,33 km rzeki - 12+0,03 km rzeki
* most żelbetowy				* 9+0,2 km rzeki * 9+0,66 km rzeki * 10+0,64 km rzeki
- wał prawobrzeżny				
* śluza wałowa w korpusie		* Ø 1,0 m – 456,0 km	* Ø 1,0 m – 0+0,15 km	

Watu		rzeki w m. Łękoszyn * Ø 0,6 m – 462,5 km rzeki w m. Ostrowsko	rzeki /na ewidencji ODGW Poznań/ *1,0 m – 0+0,40 km rzeki / na ewidencji ODGW Poznań/ Szer. 3,0 m * 0+0,4 km rzeki /umocniony płytami betonowymi/ * 1+0,55 km rzeki	*11+0,33 km rzeki *12+0,3 km rzeki * 9+0,2 km rzeki * 9+0,66 km rzeki * 10+0,61 km rzeki
* przejazd wałowy				
* most żelbetowy				
Pompownie			1 – m. Pęczniew * wydajność pomp 4x1,3=5,2 m³/s * wys. podnoszenia Hm = 11,0 m * zapotrzebowanie mocy N=4x250 kW 1 – m. Miłkowice *wydajność – 3,24m³/s *zapotrzebowanie mocy N = 190 kW	
Mosty		1 - m. Uniejów /30,0 t/ 1 - Kanał Józefowski w m. Śpicimierz /10,0 t/		1 – m. Ralewice /30,0t/
Zapory			1 – m. Łyszkowice/ na rzece Warcie-Zb.Ret./ „czołowa”-ziemna, jednorodna, z żelbetowymekranem dł.zap. – 2720 m szer. korony zap.– 12 m max wys. – 12 m jezdnia na koronie zapory – szer. – 8,0 m Jaz w zaporze żelbet., trzyprzęsłowyprzel;ew z zamknięciem klapowym oraz 4 upustami dennymi z zamknięciem segmentowym 1 – zaporą boczna Pichny, ziemna, jednorodna z żelbetowymekranem na skarpie odwodnej dł. zap. – 3069 m szer.korony zap–12+5m max wys. – 7,3 m	
Elektrownie			1 – m.Łyszkowice/ na rzece Warta/ moc instal. -N=4890kW przełyk inst. -Q=70m³/s spad inst. - H=8,9 m dopr.wody-2 rurociągi Ø2800mm	

Tabela nr 87 Zestawienie charakterystycznych stanów wody dla posterunków wodowskazowych – źródło „Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu poddębickiego”

Rzeka Warta

Wodowskaz	Km rzeki	Pow. Zlewni km ²	Zero wodowskaz.	Stany na wodowskazach		Uwagi
				ostrzegawczy	alarmowy	
Sieradz	521,00	8140,00	125,10	390	420	C
Zbiornik „Jeziorsko”	484,50	9063,00	99,94	121,5	122,0	
Uniejów	466,60	9203,00	99,94	220	260	C

Rzeka Ner

Wodowskaz	Km rzeki	Pow. Zlewni km ²	Zero wodowskaz.	Stany na wodowskazach		Uwagi
				ostrzegawczy	alarmowy	
Lutomiersk	82,20	503,00	149,28	160	180	C
Poddębice	55,60	1114,60	115,07	230	260	C

Rzeka Pichna

Wodowskaz	Km rzeki	Pow. Zlewni km ²	Zero wodowskaz.	Stany na wodowskazach		Uwagi
				ostrzegawczy	alarmowy	
Skęczno	7,55	52,00		350	390	A

C – pomiary wykonywane codziennie

A – pomiary wykonywane tylko w czasie zagrożenia powodziowego

Tabela nr 88 Wykaz obiektów szczególnie zagrożonych - „Jazy na rz. Ner” – źródło „Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu poddębickiego”

Gmina	Lokalizacja		Podstawowe dane obiektu	
	miejsowość	kilometr rzeki	wielkość przepływu /światło/ w m ²	wysokość piętrzenia w m
Wartkowice	Borek	35+800	17	2,15
	Wólka	39+800	14	2,02
	Wilkowice	45+070	14	2,35
Poddębice	Małe	47+485	14	2,60
	Bliźnia	49+450	14	2,10
	Bałdrzychów	55+675	14	2,60
	Kolonia Góra Bałdrzychowska	57+795	14	2,20
	Zofiówka	60+700	12	2,90
	Feliksów	62+675	10	2,20
	Jeżew	66+295	19	2,30
Zadzim	Małyń	68+800	10	1,60

WYSZCZEGÓLNIENIE GŁÓWNYCH ZAGROŻEŃ W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH :
ZAGROŻENIA POWODZIOWE - W wyniku powodzi spowodowanej przez rzeki Warta i Ner zalane mogą zostać przede wszystkim doliny położone na prawym brzegu rzeki Warta, część dolin na lewym jej brzegu oraz rejonu niżej położone wzdłuż rzeki Ner. Byłyby to następujące poldery:

- Gmina Uniejów - Człopy – Uniejów – Skęczniew (rz. Warta),
- Lekaszyn – Kuczki – Ostrowsko (rz. Warta),
- Gmina Poddębice - Balin – Borzewisko – Leśnik (rz. Warta),
- Feliksów – Małe Brzezinki (rz. Ner),
- Gmina Pęczniew - Zapora Czołowa – Księża Wólka – Księża Młyny (rz. Warta),
- Pęczniew (część ulic) – Osowiec (rz. Warta),
- Gmina Zadzim - Ruda Jeżewska – Małyń (rz. Ner),
- Gmina Wartkowice - Wilkowice – Dzierżawy – Pauzew (rz. Ner).

ZAGROŻENIA POŻAROWE.

Na terenie Powiatu należy liczyć się głównie z wystąpieniem następujących zagrożeń pożarowych:

- pożary wielkoobszarowe lasów;
- pożary obiektów składujących materiały łatwopalne.

POŻARY WIELKOBSZAROWE LASÓW - duże zagrożenie pożarowe stwarzają w szczególności obszary leśne Nadleśnictwa Poddębice. Miejscami o szczególnym zagrożeniu są:

teren gminy Poddębice:

- las pomiędzy m. Zakrzew, Niewiesz, Lipnica, Nowa Wieś,
- las w rejonie wsi Porczyń, Krępa, Niemysłów,
- las w rejonie wsi Józefka – Tarnowa – Tobolice.

teren gminy Uniejów:

- las tzw. „Szlachecki Las” w rejonie m. Czepów,
- las w rejonie wsi Orzeszków i Wielenin,

teren gminy Dalików - las w rejonie wsi Huta Bardzyńska.

teren gminy Pęczniew:

- las w rejonie wsi Rudniki i Kraczynki,
- las w rejonie wsi Księża Młyny.

teren gminy Wartkowice:

- las w rejonie wsi: Biernacice, Światonia, Kłódno,
- las w rejonie wsi Gostków i Truskawiec.

teren gminy Zadzim:

- las w rejonie wsi Ralewice i Adamka,
- las w rejonie wsi Zygrzy, Chodaki i Stefanów.

POŻARY OBIEKTÓW SKŁADUJĄCYCH MATERIAŁY ŁATWOPALNE - potencjalne zagrożenie stanowią również stacje paliw oraz stacje i rozlewnie gazu, w szczególności

zlokalizowane w obrębie miasta i miejscowości. Zagrożenia mogące wystąpić na stacji paliw i gazu wynikają z charakteru wykonywanych czynności związanych z udziałem cieczy i gazów palnych – głównie benzyn, oleju napędowego i opałowego oraz propanu -butanu. Ponadto wynikają z możliwości powstania pożaru w obiektach stacji lub pożaru pojazdu tankującego bądź znajdującego się na parkingu.

ZAGROŻENIA CHEMICZNE.

Skażenie środowiska TŚP w rejonie Poddębic może wystąpić w przypadku:

- 1) awarii w zakładzie produkującym lub magazynującym TŚP;
- 2) awarii lub uszkodzenia cysterny kolejowej przewożącej TŚP;
- 3) awarii lub uszkodzenia cysterny drogowej przewożącej TŚP.

W innych sytuacjach ze względu na ilość oraz rodzaj TŚP, wszelkie awarie i uszkodzenia będą miały charakter lokalny.

a.6 WODY PODZIEMNE.

Podstawowym sposobem użytkowania zasobów wodnych jest pobór wody na cele gospodarki komunalnej i przemysłowej. Powiat Poddębicki zaopatrywany jest w wodę wyłącznie z ujęć głębinowych, zarówno do celów gospodarki komunalnej, jak i przemysłu.

Na terenie Powiatu Poddębickiego wydziela się dwa podstawowe użytkowe zbiorniki wód podziemnych: czwartorzędowy i górnokredowy. Aczkolwiek wody podziemne występują także w utworach trzeciorzędowych i dolnokredowych, to jednak nie mają one znaczenia dla potrzeb zaopatrzenia w wodę: w trzeciorzędzie z uwagi na jego ograniczony zasięg występowania – jedynie lokalnie, natomiast w dolnej kredzie ze względu na dużą głębokość zalegania warstw wodonośnych.

a. wody podziemne w utworach czwartorzędowych.

Wody podziemne w utworach czwartorzędowych gromadzą się w osadach piaszczysto-żwirowych występujących w dolinach rzecznych oraz na wysoczyznach. Są to wody porowe. Warstwy wodonośne w dolinach rzecznych prowadzą wody o zwierciadle swobodnym, płytko występującym w stosunku do powierzchni terenu. Zasilane one są poprzez infiltrację wód opadowych i powierzchniowych oraz drogą dopływu podziemnego z otaczających doliny wysoczyzn.

Przy wysokich stanach wód powierzchniowych ujawnia się pierwszy rodzaj zasilania, natomiast przy niskich stanach uruchamia się zwiększony dopływ podziemny, a to powoduje drenaż warstw wodonośnych z otaczających doliny rzeczne wysoczyzn.

Miękkość wodonośnych warstw w dolinach rzecznych osiąga wartości kilku metrów. Jedynie w dolinie Warty może wynosić do 50 m. Tutaj też obserwuje się największą wodoprzewodność warstw dolinnych.

Wody podziemne na wysoczyznach gromadzą się w osadach piaszczysto-żwirowych występujących bezpośrednio od powierzchni terenu nad glinami, wśród glin zwałowych oraz pod nimi. Wody w warstwie wodonośnej występującej nad glinami cechują się swobodnym zwierciadłem, na ogół płytko zalegającym w stosunku do powierzchni terenu. Podobnie jak warstwy wodonośne w dolinach rzecznych, warstwa nadglinowa zasilana jest bezpośrednio przez opady atmosferyczne. Na tej warstwie bazują gospodarskie studnie kopane.

Warstwy śródglinowa i podglinowa prowadzą wody z reguły pod napięciem. Miękkość ich jest zróżnicowana. Na ogół znaczne miękkości kompleksów piaszczysto-żwirowych obserwuje się w rejonach pagórkowatych. Wody wyżej omówionych warstw ujmowane są studniami wierconymi. Najczęściej uzyskiwane wydajności z tych warstw we wschodniej części Powiatu wynoszą 30-80 m³/h, natomiast w części zachodniej – od kilku do 30 m³/h i tylko sporadycznie osiąga się wydajności wyższe.

b. wody podziemne w utworach górnej kredy.

Utwory górnokredowe stanowią podstawowy użytkowy zbiornik wodonośny Powiatu Poddębickiego. Głównie na tym zbiorniku opiera się zaopatrzenie w wodę ludności i przemysłu. Większość ujęć wód podziemnych założona jest w utworach górnej kredy. Również ujęcie dla Miasta Poddębice, składające się z trzech otworów studziennych czerpie wodę z górnej kredy. Zasoby eksploatacyjne przedmiotowego ujęcia wody zostały

ustalone w wysokości $Q = 146,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $s = 6,4 - 8,0 \text{ m}$ i zatwierdzone decyzją Prezesa C.U.G. z dnia 3.III.1963 r., znak: KDH/1033/B/1011/63.

Kolektorem wód w górnej kredzie są spękanie partie utworów litych, tj. wapieni, wapieni marglistych, margli i opok. Wody prowadzone są szczelinami zatem są to wody szczelinowe. Wśród utworów litych wydziela się dwa systemy szczelin: zwietrzelinowe i tektoniczne. Większy wpływ na przewodnictwo wody posiadają szczeliny zwietrzelinowe. Zawodnienie osadów górnokredowych jest funkcją głębokości ich występowania, systemu spękań – szczelin oraz więzi hydraulicznej z wodonośnymi utworami czwartorzędu. Najbardziej zawodniony jest strop osadów górnokredowych, gdyż jest on intensywnie spękany. Tutaj występują głównie szczeliny zwietrzelinowe. Udział tych szczelin jest największy w rejonie wzniesień morfologicznych stropu górnej kredy, np. w rejonie Poddębic. Intensywność spękań osadów górnokredowych maleje w miarę zwiększania się głębokości zalegania ich stropu. Zaobserwowano, że strefy najintensywniejszych spękań występują do głębokości 300 – 350 m poniżej stropu. Głębiej intensywność spękań stopniowo maleje. Tym samym za najbardziej wodonośną strefę utworów górnej kredy należy uznać przedział od stropu tych utworów do głębokości rzędu 300-350 m. Należy również podkreślić, że utwory górnej kredy w zależności od stopnia spękania oraz wykształcenia litologicznego wykazują dużą rozpiętość wartości wskaźnika przewodności hydraulicznej. Wynosi ona od $1 \text{ m}^2/\text{h}$ do ponad $50 \text{ m}^2/\text{h}$.

Zasilanie zbiornika górnokredowego odbywa się poprzez drenaż wód z poziomu czwartorzędowego, w miejscach kontaktu z piaskami i żwirami na wysoczyznach, jak i w dolinach rzecznych, bądź poprzez bezpośrednie zasilanie wodami atmosferycznymi w miejscach, gdzie utwory górnej kredy odsłaniają się na powierzchni terenu.

Wody zbiornika górnokredowego posiadają charakter naporowo-swobodny. Tam, gdzie nad utworami wodonośnymi występują osady nieprzepuszczalne, wody posiadają charakter naporowy. Natomiast w strefach tzw. okien hydrogeologicznych, gdzie brak jest tych osadów, lustro wody jest swobodne. Rejony takie występują w dolinie Warty i Neru oraz na wysoczyznach np. w rejonie Poddębic.

Utwory górnej kredy na terenie Powiatu Poddebickiego cechują się korzystnymi parametrami wydajnościowymi. Potencjalną wydajność typowego otworu studziennego określa się na $30-70 \text{ m}^3/\text{h}$.

c. zasoby wód podziemnych.

Rozpoznawanie i bilansowanie zasobów wód podziemnych prowadzone jest w oparciu o następujące badania i prace hydrogeologiczne:

- dokumentowanie zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych,
- dokumentowanie zasobów dyspozycyjnych i eksploatacyjnych wód podziemnych w granicach wydzielonych obszarów bilansowych kraju,
- ocenę zasobów dyspozycyjnych i eksploatacyjnych wód podziemnych w skali kraju.

Badania naukowe oraz prace dokumentacyjne o charakterze regionalnym i ogólnokrajowym realizowane są przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie oraz przedsiębiorstwa geologiczne. Prace związane z dokumentowaniem zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych dla ujęć prowadzone są przez przedsiębiorstwa i firmy geologiczne na zlecenie właścicieli ujęć.

W 2011 r. zasoby eksploatacyjne zwykłych wód podziemnych były ustalane w dokumentacjach hydrogeologicznych, zatwierdzonych przez organy administracji szczebla wojewódzkiego i powiatowego. Ogółem stan zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych na dzień 31.12.2011 r. wynosił: $1\,972\,757,49 \text{ m}^3/\text{h}$, a przyrost zasobów w 2011 r. w porównaniu do roku poprzedniego osiągnął wielkość $11\,961,61 \text{ m}^3/\text{h}$. Przy uwzględnieniu udokumentowanych zmian i korekt ustalonych zasobów dyspozycyjnych w latach 1994-2011, w 2011 r. nastąpił ich przyrost, który wyniósł ogółem $52\,984,79 \text{ m}^3/\text{h}$. Sumaryczna wielkość ustalonych zasobów dyspozycyjnych wg stanu na 31.12.2011 r. wynosiła $730\,785,61 \text{ m}^3/\text{h}$.

Zasoby wód podziemnych województwa łódzkiego szacuje się na około $13\,000 \text{ hm}^3$ (8% ogólnych zasobów kraju). Zasoby rozpoznane na potrzeby komunalne i przemysłowe rozkładają się nierównomiernie; po około 38% przypada na utwory wodonośne czwartorzędu i kredy, 20% na utwory jury i 4% na utwory trzeciorzędowe. Ze względu na intensywną długotrwałą eksploatację wód podziemnych, na terenie województwa łódzkiego powstały dwa leje depresyjne – na terenie aglomeracji łódzkiej i w rejonie Bełchatowa (odwodnienie terenu wskutek odkrywkowej działalności zakładu Górniczego KWB „Bełchatów”). Wskaźnik

dostępu do wody na obszarze województwa łódzkiego należy do najniższych w Polsce i wynosi około 1 000 m³/rok/osobę, a w okolicach Łodzi nie przekracza nawet 500 m³/rok/osobę (średni wskaźnik dla kraju wynosi 1580 m³/rok/osobę).

Obszar Powiatu Poddębickiego, jak już wyżej zaznaczono leży w obrębie łódzkiego regionu hydrogeologicznego.

Tabela nr 89 Zestawienie ustalonych zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w Polsce w 2007 r. – wyciąg – województwo łódzkie

Województwo/ powierzchnia w km	Zasoby eksploatacyjne						
	Ogółem w m ³ /h		Moduł zasobów m ³ /h/km ²	Stan zasobów eksploatacyjnych w m ³ /h z utworów			
	stan na 31.12.2007	przyrost-ubytek w 2007 r.		czwartorzędowych	trzeciorzędowych	kredowych	starszych
Łódzkie/ 18219	156284,87	2193,57	8,58	61105,56	6627,3	59107,1 1	29444,90

Tabela nr 90 Zestawienie ustalonych zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w Polsce w 2011 r. – wyciąg – województwo łódzkie

Województwo/ powierzchnia w km	Zasoby eksploatacyjne						
	Ogółem w m ³ /h		Moduł zasobów m ³ /h/km ²	Stan zasobów eksploatacyjnych w m ³ /h z utworów			
	stan na 31.12.2011	przyrost-ubytek w 2011 r.		czwartorzędowych	trzeciorzędowych	kredowych	starszych
Łódzkie/ 18219	163983,55	1265,15	9,00	64064,30	7955,29	60631,95	31332,01

Prowadzona jest w Powiecie inwentaryzacja ustalonych zasobów eksploatacyjnych dla poszczególnych ujęć wód podziemnych:

Rok sprawozdawczy stan na 1.01	Zasoby eksploatacyjne w m ³ /h z utworów	
	czwartorzędowych	kredowych
2009	447,00	5524,14
2010	60,50	228,20
2011	60,50	352,75
2012	60,50	481,75
2013	68,50	389,95

Z powyższego wynika, że głównie ujmowane są wody z utworów górnokredowych stanowiących zasobny zbiornik wodonośny.

d. wody geotermalne.

Wody geotermalne stanowią swoisty rodzaj wód podziemnych zaliczonych do kopalin podstawowych. Występują one na terenie Powiatu Poddębickiego w utworach dolnokredowych oraz niżej zalegających w podłożu kredowej niecki łódzkiej, utworach jurajskich.

Wody geotermalne zostały rozpoznane i udokumentowane w rejonie Uniejowa. Wykonano tu do celów grzewczych 3 otwory do stropu górnej jury, którymi ujęto wody z piaskowców dolnej kredy:

Otwór IGH-1	-	głębokość 2254,0 m
Otwór PIG/AGH-1	-	głębokość 2665,0 m
Otwór PIG/AGH-2	-	głębokość 2 031,0 m

Zasoby eksploatacyjne wód geotermalnych w rejonie Uniejowa udokumentowano w kat. C dla wycinka regionu o powierzchni 7 km² w ilości:

$$Q = 235,0 \text{ m}^3/\text{h} \text{ przy } S \text{ do } 26 \text{ m}$$

w tym w kat. B dla ujęcia składającego się z 3 w/w otworów:

$$Q = 145,0 \text{ m}^3/\text{h} \text{ przy } S = 26 \text{ m}$$

W/w wielkości zasobów zostały zatwierdzone decyzją Ministra Ochrony Środowiska, zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 17.12.1991 r., znak: KDH/013/56663/91.

Wody geotermalne w rejonie Uniejowa należą do wód chlorkowo-sodowych i posiadają

temperaturę 67-70°. Z dokumentacji tych wód wynika, że są one wodami poligenetycznymi stanowiącymi mieszaninę słonych reliktowych ze słodkimi młodymi wodami. Zasilanie wód geotermalnych występujących w omawianym rejonie odbywa się na wychodniach kredy dolnej od strony Antyklinorium Kujawskiego oraz od strony Monokliny Przesudeckiej.

Zgodnie z wykazem solanek, wód leczniczych i termalnych w układzie regionalnym zawartym w Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce opracowanym przez Ministerstwo Środowiska według stanu na 31.12.2012 r. – złożo „Uniejów” – zaliczone jest do typu wody T – wody termalne, zasoby geologiczne eksploatacyjne – 120 m³/h, pobór – 780852,00 m³/rok.

Wody termalne zostały również rozpoznane i udokumentowane w Poddębicach.

Odwiercono otwór Poddębice GT-2 do głębokości 2101 m, kreda dolna, piaskowiec, wydajność na samowypływie – 120-140 m³/h, temperatura 71 °C, mineralizacja 432, lokalizacja na działce nr 4/2 przy ul. Mickiewicza 17 w Poddębicach.

Decyzją z dnia 30.12.2011 r. Minister Środowiska udzielił Geotermii Poddębice koncesji na wydobywanie wód termalnych z utworów dolnej kredy ujęciem Poddębice GT-2. W koncesji ustanowiono obszar górniczy „Poddębice” o powierzchni 4,1658 km².

Zgodnie z wykazem solanek, wód leczniczych i termalnych w układzie regionalnym zawartym w Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce opracowanym przez Ministerstwo Środowiska według stanu na 31.12.2012 r. – złożo „Poddębice” – zaliczone jest do typu wody T – wody termalne, zasoby geologiczne eksploatacyjne – 190 m³/h, pobór – 24090,00 m³/rok.

e. jakość wód podziemnych.

Wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności w wodę do picia. Na terenie województwa łódzkiego oceny stanu jakości oraz zasobów ilościowych wód podziemnych dokonuje się m.in. poprzez prowadzenie monitoringu krajowego i regionalnego. Badania polegają na regularnych pomiarach położenia zwierciadła wód i określeniu ich parametrów fizykochemicznych poprzez analizę chemiczną pobranych próbek wody.

Celem badań wykonywanych w ramach monitoringu wód podziemnych jest:

- określenie stanu jakości wód,
- oznaczenie i oszacowanie istniejących i potencjalnych ognisk zanieczyszczeń oraz określenie ich zasięgu w stosunku do wód podziemnych,
- rozpoznanie wpływu naturalnych i antropogenicznych procesów kształtujących jakość wód w czasie i przestrzeni,
- przedstawienie prognoz zmian chemizmu wód na podstawie kilkuletnich obserwacji,
- umożliwienie przedsięwzięć mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami oraz podniesienie jakości wód już zanieczyszczonych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodami podziemnymi.

Prowadzone badania monitoringu wód podziemnych mają za zadanie stworzenie bazy informacyjnej o stanie zasobów wód, jako niezbędnej podstawy do realizacji racjonalnej gospodarki zasobami wód podziemnych oraz ich ochrony. Zarówno kontrola, jak również rozpoznanie jakości wód w regionalnych zbiornikach wód podziemnych mają na celu formułowanie trafnych wniosków dotyczących strategii ochrony wód oraz racjonalnego ich zagospodarowania.

Wymagane działania dotyczące regionalnego monitoringu wód w stosunku do jakości wód podziemnych według Ramowej Dyrektywy Wodnej Unii Europejskiej (2000/60/WE) powinny pozostać nietknięte z uwagi na konieczność utrzymywania ekosystemów lądowych podległym wodom. W obecnej chwili program jest na etapie wdrażania celów działań wg Dyrektywy Wodnej dotyczących przeciwdziałaniu pogarszaniu się stanu zasobu wód oraz zapobieganiu bądź ograniczaniu dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych.

Kluczowe cele, które powinny być osiągnięte w ramach Ramowej Dyrektywy Wodnej:

- ochrona przed dalszą degradacją oraz zanieczyszczeniem,
- utrzymanie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem zbiorników podziemnych wód, aby osiągnąć dobry status wód podziemnych w przeciągu piętnastu lat,
- powstrzymanie wzrostu koncentracji substancji zanieczyszczających oraz uzyskanie odwrotnego trendu.

Wyniki badań monitoringowych, które zostały przeprowadzone w 2011 roku poddano ocenie jakości wód podziemnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896). Za podstawę oceny klas jakości wód przyjęto graniczne wartości określone w rozporządzeniu grupy wskaźników.

Na podstawie rozporządzenia wyróżnia się pięć klas jakości wód podziemnych biorąc

pod uwagę przepisy w sprawie wymagań dotyczących jakości wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi:

I – wody o bardzo dobrej jakości; wartości wskaźników jakości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów, zachodzących w warstwie wodonośnej; żaden ze wskaźników jakości wody nie przekracza wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;

II – wody dobrej jakości; wartości niektórych wskaźników są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych; wskaźniki jakości wody nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi;

III – wody zadowalającej jakości; wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego; mniejsza część wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi;

IV – wody niezadowalającej jakości; wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz wyraźnego oddziaływania antropogenicznego; większość wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi;

V – wody złej jakości; wartości wskaźników jakości wody potwierdzają znaczny wpływ oddziaływań antropogenicznych; wody nie spełniają wymagań określonych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Od pierwszej do trzeciej klasy czystości stan chemiczny wód określany jest jako dobry. Natomiast powyżej czwartej i piątej klasy czystości określany jest jako słaby stan chemiczny wód.

Przy określaniu klasy jakości wód podziemnych w punkcie pomiarowym dopuszcza się przekroczenie wartości granicznych elementów fizykochemicznych, gdy spowodowane przez naturalne procesy, z zastrzeżeniem, że przekroczenie nie dotyczy fizykochemicznych elementów: antymon, arsen, azotany, azotyny, bor, chrom, cyjanki wolne, fluorki, glin, kadm, nikiel, ołów, rtęć, selen, srebro, adsorbowane związki chloroorganiczne, benzo(a)piren, benzen, lotne węglowodory aromatyczne, substancje ropopochodne, pestycydy, suma pestycydów, tetrachloroeten, trichloroeten, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne oraz mieści się w granicach przyjętych dla kolejnej niższej klasy jakości wody.

Monitoring krajowy:

Systematyczne badania wód podziemnych prowadzone są od 1991 roku w sieci krajowej monitoringu wód podziemnych przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Na terenie Powiatu Poddębickiego znajduje się punkt obserwacyjno-pomiarowy sieci krajowej monitoringu zwykłych wód podziemnych w miejscowości Spicimierz – nr punktu 2099, rodzaj wód – W-wgłębne, stratygrafia – Q-czwartorzęd, JCWPd – 79, klasa czystości V.

Tabela nr 91 Charakterystyka otworu obserwacyjno – pomiarowego prowadzonego w sieci krajowej monitoringu zwykłych wód podziemnych w 2010 roku

Nr punktu	Miejscowość	Rodzaj wód	Stratygrafia	Klasa czystości	Wskaźniki decydujące o klasie czystości
Powiat poddębicki					
2099	Spicimierz	W	Q	V	NO ₃ , HPO ₄

Monitoring regionalny:

Zadaniem badań monitoringu regionalnego jest stworzenie bazy informacyjnej o stanie zasobów wód podziemnych jako niezbędnej podstawy do realizacji racjonalnej gospodarki zasobami tych wód i ich ochrony. Zarówno kontrola jak i rozpoznanie jakości wód

w regionalnych zbiornikach wód podziemnych ma na celu formułowanie wniosków dotyczących strategii ochrony wód oraz ich racjonalnego zagospodarowania.

Badania wód podziemnych określają odporność wód podziemnych na zanieczyszczenie, prognozowanie zmian jakości wód podziemnych na podstawie

długotrwałej obserwacji oraz wspomaganii działań zmierzających do ograniczenia wpływu czynników antropogenicznych.

Kierunki oraz cele wymaganych działań w przypadku regionalnego monitoringu w stosunku do jakości wód podziemnych według Ramowej Dyrektywy Wodnej powinny osiągnąć dobry status do końca 2015 roku. W obecnej chwili jest na etapie wdrażania celów działań wg Dyrektywy Wodnej dotyczących zapobiegania bądź ograniczania dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych i pogarszania się stanu zasobu tych wód.

Cele, które powinny być osiągnięte w ramach Ramowej Dyrektywy Wodnej, tj.:

- ochrona przed dalszą degradacją oraz przed zanieczyszczeniem,
- utrzymanie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem zbiorników wód podziemnych, aby osiągnąć dobry status wód podziemnych (w ciągu 15 lat),
- powstrzymanie wzrostu koncentracji substancji zanieczyszczających oraz uzyskanie odwrotnego trendu.

f. monitoring i ocena jakości wody surowej

W roku 2011 na terenie powiatu poddębickiego została przebadana woda surowa podziemna pobrana z sześciu ujęć wody w miejscowościach: Księża Wólka, Pęczniew, Wartkowice, Bałdrzychów, Dalików, Zadzim zgodnie z obowiązującym „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2010 – 2012”. Wszystkie punkty należą do jednolitej części wód podziemnych o numerze 79. Punkty pomiarowe zostały rozmieszczone na obszarze powiatu poddębickiego w miejscowościach: Księża Wólka, Pęczniew, Wartkowice, Bałdrzychów, Dalików, Zadzim.

Punkt pomiarowy nr 77 – Księża Wólka

Punkt pomiarowy spośród sześciu badanych został usytuowany na terenie powiatu poddębickiego w gminie Pęczniew w miejscowości Księża Wólka. Użytkownikiem wodociągu gminnego jest Zakład

Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pęczniewie. Ujęcie wodne znajduje się w strefie wodonośnej na obszarze powiatu związanym bezpośrednio z budową geologiczną czwartorzędu. Głębokość zwierciadła wody wynosi 27,3 m, natomiast otworu 57 m, wydajność 19,1 m³/h.

Punkt pomiarowy nr 78 – Pęczniew

Użytkownikiem wodociągu gminnego w miejscowości Pęczniew o numerze 78, który został zlokalizowany w środkowej części gminy Pęczniew jest również Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pęczniewie. Punkt pomiarowy występuje na obszarze związanym bezpośrednio z budową geologiczną kredy z poziomami wodonośnymi w utworach górnej kredy. Głębokość otworu wynosi 50 m, natomiast zarówno głębokości zwierciadła jak również głębokość stropu warstwy wodonośnej 3,4 m pod powierzchnią terenu. Wydajność studni nie przekracza 91 m³/h.

Punkt pomiarowy nr 79 – Wartkowice

Umieszczony w Wartkowicach punkt pomiarowo – kontrolny o numerze 79 jest wodociągiem gminnym znajdującym się w gminie Wartkowice. Urząd Gminy w Wartkowicach jest użytkownikiem studni. Ujęcie występuje na obszarze związanym bezpośrednio z budową geologiczną o poziomie wodonośnym w utworach górnej kredy. Głębokość stropu warstwy wodonośnej wynosi 9 m pod powierzchnią terenu, a wydajność 93 m³/h.

Punkt pomiarowy nr 80 – Bałdrzychów

Użytkownikiem wodociągu gminnego w miejscowości Bałdrzychów o numerze 80 jest Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Poddębicach. Punkt pomiarowy umieszczony został na obszarze strefy poziomu wodonośnego kredy górnej. Głębokość stropu warstwy wodonośnej pod powierzchnią terenu wynosi 16,8 m, natomiast głębokość otworu 60 m. Wydajność studni w Bałdrzychowie wynosi 51,6 m³/h.

Punkt pomiarowy nr 81 – Dalików

Punkt pomiarowy w miejscowości Dalików o numerze 81 jest wodociągiem gminnym znajdującym się w gminie Dalików. Użytkownikiem studni jest Urząd Gminy w Dalikowie. Studnia znajduje się w strefie wodonośnej na obszarze powiatu poddębickiego związanym bezpośrednio z budową geologiczną czwartorzędu. Głębokość stropu warstwy wodonośnej wynosi 32,5 m pod powierzchnią terenu, natomiast wydajność 55,8 m³/h.

Punkt pomiarowy nr 83 – Zadzim

Umieszczony punkt pomiarowy w miejscowości Zadzim o numerze 83 jest wodociągiem gminnym znajdującym się w gminie Zadzim. Użytkownikiem studni jest Urząd Gminy w Zadzimiu. Ujęcie występuje na obszarze związanym bezpośrednio z budową geologiczną o poziomie wodonośnym w utworach górnej kredy. Głębokość zwierciadła wynosi 11,8 m, a

otworu 60 m, natomiast wydajność 53 m³/h.

Badania prowadzone są w cyklu trzyletnim. Wykaz punktów i ich charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej.

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono w ujęciu Wartkowice wodę bardzo dobrej jakości, natomiast wody dobrej jakości odnotowano w Pęczniewie, Bałdrzychowie, Dalikowie, Zadzimiu. Badane wskaźniki zanieczyszczeń oprócz żelaza mieściły się w klasach wód o dobrych i bardzo dobrych jakości.

Woda zadowalającej jakości występowała w miejscowości Księża Wólka w studni nr 1, wpływ na obniżoną jakość wody miało wysokie stężenia azotanów.

Porównując jakość wód podziemnych na terenie powiatu poddębickiego w 2011 roku do jakości wód badanych w 2009 roku nie odnotowano większych zmian. W prawie wszystkich studniach woda była tej samej jakości, natomiast w Bałdrzychowie polepszyła się z trzeciej na drugą klasę jakości wód.

Wyniki klasyfikacji wód podziemnych na terenie powiatu poddębickiego z 2011 roku z uwzględnieniem poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń zamieszczono w tabeli.

Tabela nr 92 Wykaz wraz z oceną punktów pomiarowych monitoringu regionalnego wód podziemnych przebadanych na terenie powiatu poddębickiego w 2011 roku

L. p.	Nr ppk	Miejscowość	Użytkownik	Współrzędne geograficzne (ETRS 89)		Stratygrafia	Numer JC WP d	Jednostka hydrogeologiczna	Klasa jakości wód
				LON	LAT				
1	77	Księża Wólka	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pęczniewie	18,759317	51,853806	Q	79	XI	III
2	78	Pęczniew	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pęczniewie	18,727469	51,800789	Cr ₂	79	XI	II
3	79	Wartkowice	Urząd Gminy w Wartkowicach	18,998397	51,975708	Cr ₂	79	XI	I
4	81	Dalików	Urząd Gminy w Dalikowie	19,094939	51,878175	Q	79	XI	II
5	83	Zadzim	Urząd Gminy w Zadzimiu	18,845233	51,776878	Cr ₂	79	XI	II

– Cr₂ – kreda górna

– Q – czwartorzęd

Tabela nr 93 Wykaz i ocena punktów pomiarowych monitoringu regionalnego wód podziemnych badanych na terenie powiatu poddębickiego w 2008 i 2009 roku

L. p.	Nr ppk	Gmina	Miejscowość	Użytkownik	Współrzędne geograficzne (ETRS 89)		Stratygrafia	Jednostka hydrogeologiczna	Klasa jakości wód	
					LON	LAT			2008	2009
1	77	Pęczniew	Księża Wólka	Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pęczniewie	18,759317	51,853806	Q	XI	III	III
2	78	Pęczniew	Pęczniew	Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pęczniewie	18,727469	51,800789	Cr ₂	XI	II	II
3	79	Wartkowice	Wartkowice	Urząd Gminy w Wartkowicach	18,998397	51,975708	Cr ₂	XI	I	I
4	80	Poddębice	Bałdrzychów	Urząd Miejski w Poddębicach	18,916942	51,858197	Cr ₂	XI	II	III

5	81	Dalików	Dalików	Urząd Gminy w Dalikowie	19,094939	51,878175	Q	XI	IV	II
6	83	Zadzim	Zadzim	Urząd Gminy w Zadzimiu	18,845233	51,776878	Cr2	XI	III	II

- Cr₂ – kreda górna;
- Q – czwartorzęd;

Tabela nr 94 Klasyfikacja wód podziemnych w punktach obserwacyjno – pomiarowych sieci regionalnej monitoringu zwykłych wód podziemnych badanych na terenie powiatu poddębickiego w 2011 roku

L.p.	Wskaźnik	Miano	2011-10-18	2011-10-18	2011-10-25	2011-10-25	2011-10-25	2011-10-18
			Księża Wólka	Pęczniew	Wartkowie	Bałdrzychów	Dalików	Zadzim
1	Odczyn	pH	7,69	7,39	7,41	7,38	7,53	7,45
2	TOC	mg/l	<1,30	2,68	2,21	4,16	1,60	2,07
3	PEW	μS/cm	567	630	561	457	407	708
4	temperatura	°C	11,0	10,0	10,0	10,5	10,5	9,9
5	Tlen rozpuszczony	mg/l	6,0	3,1	1,7	10,6	4,0	4,5
6	NH ₄	mg/l	0,269	0,386	0,289	0,392	0,279	0,307
7	Sb	mg/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
8	As	mg/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
9	NO ₃	mg/l	32,700	<0,589	<0,589	<0,589	<0,589	<0,589
10	NO ₂	mg/l	<0,0079	<0,0079	<0,0079	<0,0079	<0,0079	<0,0079
11	B	mg/l	0,028	0,019	<0,010	0,027	<0,010	0,015
12	Cl	mg/l	15,00	10,50	9,99	3,94	9,80	20,80
13	Cr	mg/l	<0,0011	<0,0011	<0,0011	<0,0011	<0,0011	<0,0011
14	Cyanki wolne	mg/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
15	F	mg/l	0,282	0,251	0,086	<0,042	0,103	0,266
16	PO ₄	mg/l	0,343	0,055	<0,024	<0,024	0,029	0,053
17	Al	mg/l	<0,009	<0,009	<0,009	<0,009	<0,009	<0,009
18	Cd	mg/l	<0,00035	<0,00035	<0,00035	<0,00035	<0,00035	<0,00035
19	Mg	mg/l	10,30	11,20	9,62	10,50	8,20	16,40
20	Mn	mg/l	0,186	0,215	0,044	0,123	0,073	0,234
21	Cu	mg/l	<0,0045	<0,0045	<0,0045	<0,0045	0,0088	0,0195
22	Ni	mg/l	<0,0078	<0,0078	<0,0078	<0,0078	<0,0078	<0,0078
23	Pb	mg/l	<0,0067	<0,0067	<0,0067	<0,0067	<0,0067	<0,0067
24	K	mg/l	1,550	1,330	0,977	1,870	0,879	1,730
25	Hg	mg/l	0,000044	0,000057	0,000026	0,000082	0,000021	0,000034
26	Se	mg/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
27	SO ₄	mg/l	64,80	41,10	43,00	5,41	30,70	41,80
28	Na	mg/l	5,82	3,50	2,24	6,20	2,99	7,60
29	Ag	mg/l	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
30	Ca	mg /l	83,4	99,8	81,4	68,8	60,7	98,2
31	HCO ₃	mg /l	178	321	248	271	212	327

32	Fe	mg /l	0,338	1,280	0,516	2,330	1,430	2,120
Klasa czystości wód podziemnych			III	II	I	II	II	II

Klasa jakości wód podziemnych	I	II	III	IV	V
--------------------------------------	----------	-----------	------------	-----------	----------

Tabela nr 95 Ocena ogólna poszczególnych wskaźników wód podziemnych badanych na terenie powiatu poddębickiego w ramach monitoringu regionalnego w 2009 roku

L. p.	Parametr	Jednostka	SZGKiM	SZGKiM	UG w Wartkowicach	UM w Poddębicach	UG w Dalikowie	UG w Zadzimiu
			Pęczniew	Pęczniew	Wartkowice st. nr I	Bałdrzychów st. nr 1	Dalików st. nr 1	Zadzim st. nr 2
			Księża Wólka st. nr 1	Pęczniew st. nr 1				
1	Odczyn	pH	7,67	7,67	7,25	7,92	8,06	7,63
2	TOC	mg/l	2,68	3,71	2,78	3,09	4,11	3,13
3	PEW	μS/cm	530	592	556	474	405	645
4	Temperatura	°C	9,5	10,5	10	11	11	10
5	Tlen rozpuszczony	mg/l	5,8	1,3	7,4	2,7	5,9	2,9
6	NH4	mg/l	0,189	0,29	0,289	0,445	0,106	0,178
7	Sb	mg/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
8	As	mg/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01
9	NO3	mg/l	31	0,78	1,99	<0,602	<0,602	<0,602
10	NO2	mg/l	0,007	<0,007	0,007	0,0098	0,0098	0,0069
11	B	mg/l	0,014	0,016	0,0160	0,033	<0,01	0,017
12	Cl	mg/l	14,5	<10	13,5	<10	<10	18,9
13	Cr	mg/l	<0,001	<0,001	<0,0011	<0,001	<0,001	<0,001
14	Cyjanki wolne	mg/l	<0,010	<0,010	<0,010	<0,010	<0,010	<0,010
15	F	mg/l	<0,05	0,088	0,094	0,119	0,097	0,075
16	PO4	mg/l	0,366	0,074	0,070	0,132	0,106	0,082
17	Al	mg/l	<0,009	0,076	<0,009	<0,009	<0,009	0,077
18	Cd	mg/l	<0,0003	<0,0003	<0,00034	0,0050	0,0020	<0,0003
19	Mg	mg/l	9,55	11,2	9,78	10	7,94	15,2
20	Mn	mg/l	<0,013	0,094	0,047	0,146	0,076	0,058
21	Cu	mg/l	<0,003	0,0030	<0,0044	<0,003	0,0030	0,0070
22	Ni	mg/l	<0,003	<0,003	<0,003	<0,003	<0,003	<0,003
23	Pb	mg/l	<0,002	<0,002	<0,0067	<0,002	0,0020	<0,002
24	Hg	mg/l	<0,0002	<0,0002	<0,0002	<0,0002	<0,0002	<0,0002
25	Se	mg/l	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01	<0,01

26	SO4	mg/l	62,4	38,9	48,5	<10	28,3	42,6
27	Na	mg/l	6,2	3,63	3,37	7,67	3,36	7,48
28	Ag	mg/l	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
29	Ca	mg /l	76,6	97,4	84,1	75,3	61,4	97,5
30	Fe	mg /l	<0,025	1,3	0,411	4,29	1,55	1,7
Klasa czystości wód podziemnych			III	II	I	III	II	II

g. Ocena stanu sanitarnego ujęć wód podziemnych – informacja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poddębicach.

Na terenie powiatu poddębickiego w 2011 i 2012 r. nadzorem objętych było 36 urządzeń wodociągowych, w tym 31 wodociągów publicznych pracujących na potrzeby zaopatrzenia ludności oraz 5 innych podmiotów zaopatrujących, takie obiekty jak zakłady produkcyjno – przetwórcze (3) oraz ośrodki wypoczynkowe (2).

W 2011r. z wody produkowanej przez wodociągi publiczne szacunkowo korzystało 39,708 tys. ludności (dane: grudzień 2011r.) co stanowi 94 %, a w 2012 – 40,143 tyś. co stanowi 93,5 % ludności zamieszkującej teren powiatu. Pozostała część ludności korzysta z wody z własnych ujęć lokalnych lub studni przydomowych.

W powiecie poddębickim woda do spożycia rozprowadzana jest przez urządzenia centralnego zaopatrzenia o różnej wydajności:

- <100 m³/d - 10 obiektów centralnego zaopatrzenia, zaopatrujące 6 458 ludności w 2011 r. i 7341 ludności w 2012,
- 100 do 1000 m³/d - 20 obiektów centralnego zaopatrzenia, które zaopatrywały 25 620 ludności w 2011 r., a 24978 w 2012 r.,
- 1000 do 10000 m³/d - 1 obiekt centralnego zaopatrzenia, który zaopatrywał 7 630 ludności w 2011 r. i 7824 w 2012 r.

W czerwcu 2012 r. wyłączony został z eksploatacji wodociąg sieciowy w Sworawie, który aktualnie zasilany jest przez SUW w Poddębicach.

W 2011r. przeprowadzono 36 kontroli stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz pobrano i oceniono laboratoryjnie – 179 próbek wody, w tym 116 próbki wody w zakresie monitoringu kontrolnego i 63 próbek wody w zakresie monitoringu przeglądowego

Na podstawie badań laboratoryjnych stwierdzono, że w 2011r.:

- 26 urządzeń centralnego zaopatrzenia w wodę oraz 3 wodociągi lokalne produkowały - w minionym roku wodę, której skład odpowiadał wymaganiom sanitarnym,
- 5 urządzeń centralnego zaopatrzenia w wodę oraz 2 wodociągi lokalne produkowały wodę, której skład okresowo bądź stale nie odpowiadał wymaganiom sanitarnym, z uwagi na ponadnormatywną zawartość związków żelaza i manganu oraz przekroczone dopuszczalne wartości mętności.

W roku 2012 jakość wody spełniała określone przepisami wymagania w 29 wodociągach publicznych (93,5%) i 3 wodociągach lokalnych (60%). W 4 przypadkach stwierdzono przekroczenia parametrów fizyko-chemicznych: mętności, barwy, związków żelaza i manganu: wodociąg publiczny w Porczynach i Księżych Młynach oraz dwa wodociągi lokalne w ośrodkach wczasowych w Księżych Młynach, gm. Pęczniew.

Porównując rok 2012 do roku 2011 r. zwiększyła się liczba ludności zaopatrywanej w wodę odpowiadającą wymaganiom. I tak w 2012 r. liczba ludności zaopatrywanej w wodę odpowiadającą wymaganiom wynosiła 37,847 tys. (94,28%), natomiast liczba ludności korzystającej z wody o niewłaściwej jakości kształtowała się w granicach 2,296 tyś. (5,72%). W 2011 r. liczba ludności zaopatrywanej w wodę odpowiadającą wymaganiom wynosiła 35,134 tys., natomiast liczba ludności korzystającej z wody o niewłaściwej jakości – 4,6 tyś.

W 2012 r. zrealizowano 3 decyzje PPIS w Poddębicach dotyczące doprowadzenia pod względem fizyko-chemicznym jakości wody produkowanej przez:

- SUW w Zdrzychowie, gm. Dalików (w zakresie mętności i żelaza),
- SUW w Woli Przedmiejskiej, gm. Uniejów (w zakresie mętności, barwy, żelaza i manganu),
- SUW w Bratkowie, gm. Zadzim (w zakresie mętności, barwy, żelaza i manganu)
- do zgodnej z obowiązującymi aktualnie przepisami.

SUW w Zdrzychowie, gm. Dalików – w celu poprawy jakości produkowanej wody podjęto czynności naprawcze polegające na przebudowie i całkowitej modernizacji w/w SUW. Hałę technologiczną wyposażono w aerator oraz 3 odżelaziacze, na terenie strefy ochronnej zainstalowano dwa zbiorniki na wodę o pojemności 150 m³ każdy, ponadto w studniach zamontowano pompy o mniejszej wydajności, płukane i sterowane automatycznie.

SUW w Bratkowie, gm. Zadzim – w celu poprawy jakości produkowanej wody wymieniono złoża w dwóch filtrach Ø 1000 z zastosowaniem wkładki filtracyjnej z granulowanej masy katalitycznej piroluzytowej typu G-1 o grubości warstwy 40 cm, a także zainstalowano rotametry do regulacji napowietrzania wszystkich filtrów. Ponadto zainstalowano zbiornik wyrównaczy sprężonego powietrza.

SUW w Woli Przedmiejskiej, gm. Uniejów –wykonano modernizację systemu napowietrzania poprzez zamontowanie nowej dyszy napowietrzającej w aeratorze. Powyższe działania spowodowały poprawę jakości rodokowanej przez w/w wodociągi wody. Decyzjami PPIS na doprowadzenie fizyko-chemicznej jakości wody do właściwego składu obciążeni są właściciele wodociągów lokalnych pracujących na potrzeby ośrodków wczasowych w Księżych Młynach, gm. Pęczniew.

Mikrobiologiczna ocena jakości wody do spożycia: Na podstawie wyników badań przeprowadzonych w 2012 r. PPIS w Poddębicach stwierdził, iż mikrobiologiczny skład wody podawanej przez wodociągi sieciowe jest dość stabilny i eliminuje w procesach uzdatniania konieczność stosowania ciągłego procesu dezynfekcji wody. W październiku 2012 r. odnotowano obecność bakterii z grupy coli w pojedynczych próbkach w wodzie produkowanej przez wodociąg sieciowy w Wartkowicach (badania w ramach kontroli wewnętrznej). PPIS w Poddębicach zobligował decyzją administratora wodociągu do podjęcia działań zmierzających do wyeliminowania stwierdzonego zanieczyszczenia mikrobiologicznego i przeprowadzenia ponownej kontroli jakości wody. Po zakończeniu procesu dezynfekcji wody wykonano badania kontrolne, które ostatecznie nie wykazały obecności w/w drobnoustrojów. Pod koniec grudnia 2012 r. odnotowano również w ramach badań z kontroli wewnętrznej obecność bakterii z grupy coli w wodzie produkowanej przez wodociąg sieciowy w Turze, na który wydano decyzję obligującą właściciela wodociągu do doprowadzenia jakości wody do zgodnej z obowiązującymi wymogami z terminem realizacji do 31.12.2013 r. W związku z powyższym przedmiotowy wodociąg w ocenie za 2012 r. oceniono jako zły.

Ocena stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodociągowych:

Stan sanitarno – techniczny obiektów centralnego zaopatrzenia jest zróżnicowany, ale nie budzi on większych zastrzeżeń. W 2012 r. wydano jedną decyzję obligującą właściciela wodociągu do doprowadzenia urządzenia wodociągowego do wymaganego stanu sanitarno – technicznego (dot. wodociągu sieciowego w Dalikowie). Decyzja została zrealizowana – w ramach czynności naprawczych odświeżono powłoki malarskie sufitu w pomieszczeniu hali technologicznej, wymieniono uszkodzoną glazurę ceramiczną oraz odświeżono powierzchnię armatury wodociągowej w studni.

Nadal obowiązuje decyzja wydana w latach ubiegłych dotycząca stacji uzdatniania wody w Niewieszu. Dotychczas na stacji podjęto działania zmierzające do poprawy stanu sanitarno - technicznego przedmiotowej stacji, m.in. odświeżono powłoki malarskie powierzchni odżelaziaczy oraz hydroforów. Ponadto według oświadczenia MPWiK w Poddębicach w najbliższym czasie w ramach RPOWŁ na lata 2014-2020 zostanie złożony wniosek o dofinansowanie inwestycji polegającej na modernizacji systemu uzdatniania wody poprzez wbudowanie dodatkowych filtrów ze złożem katalitycznym zatrzymującym związki żelaza i manganu.

Biorąc pod uwagę wyniki kontroli obiektów centralnego zaopatrzenia w wodę oraz wyniki badań próbek wody należy stwierdzić, iż:

- ich stan sanitarno – techniczny jest zróżnicowany, ale nie budził większych zastrzeżeń,
- ok. 88% ogółu mieszkańców powiatu, do których dociera sieć wodociągowa, ma dostęp do wody, która – w analizowanym zakresie – oceniona jest jako przydatna do spożycia,
- ok. 12% ogółu mieszkańców powiatu, do których dociera sieć wodociągowa ma dostęp do wody, która – w analizowanym zakresie – oceniona jest jako warunkowo przydatna do spożycia.

Główną przyczyną warunkowej oceny przydatności wody do spożycia jest ponadnormatywna zawartość związków żelaza i manganu, co może wynikać z braku systemu uzdatniania bądź nieskutecznego procesu uzdatniania wody.

h. gospodarowanie wodą podziemną na terenie Powiatu Poddębickiego.

Zasoby wód podziemnych województwa łódzkiego szacuje się na około 13 000 hm³ (8% ogólnych zasobów kraju). Zasoby rozpoznane na potrzeby komunalne i przemysłowe rozkładają się nierównomiernie; po około 38% przypada na utwory wodonośne czwartorzędu i kredy, 20% na utwory jury i 4% na utwory trzeciorzędu. Ze względu na intensywną długotrwałą eksploatację wód podziemnych, na terenie województwa łódzkiego powstały

dwa leje depresyjne – na terenie aglomeracji łódzkiej i w rejonie Bełchatowa (odwodnienie terenu wskutek odkrywkowej działalności zakładu Górniczego KWB „Bełchatów”). Wskaźnik dostępu do wody na obszarze województwa łódzkiego należy do najniższych w Polsce i wynosi około 1 000 m³/rok/osobę, a w okolicach Łodzi nie przekracza nawet 500 m³/rok/osobę (średni wskaźnik dla kraju wynosi 1580 m³/rok/osobę). W ciągu sekundy, z różnych ogniw obiegu wody, pobiera się w województwie łódzkim około 11 m³ wody (60% z ujęć podziemnych, 40% z ujęć powierzchniowych). W roku 2011 na potrzeby ludności i gospodarki narodowej pobrano w województwie łódzkim 333,8 hm³ wody (9 miejsce w kraju), a zużyto 307,4 hm³ (źródło: US w Łodzi). Na zaspokojenie potrzeb komunalnych woda w zdecydowanej większości (94%) pochodziła z ujęć podziemnych, natomiast na cele produkcyjne - z ujęć powierzchniowych (85%).

Tabela nr 96 Pobór i zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności - dane z raportu o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2011 r. – WIOŚ

Powiat	Ogółem		Eksploatacja sieci wodociągowej		Produkcja		Nawodnienie w rolnictwie i leśnictwie
	Pobór	Zużycie	Pobór ^b	Zużycie ^c	Pobór ^a	Zużycie	Pobór/Zużycie ^d
w dam³							
poddębicki	9104	8606	2080	1584	200	198	6824

a – poza rolnictwem (z włączeniem przemysłowego chowu zwierząt), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych,

b – pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci,

c – bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych,

d – woda zużyta do nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

Tabela nr 97 Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według źródeł poboru i powiatów w roku 2010 (źródło: GUS) – powiat poddębicki

	Ogółem		produkcyjne ^a			Na cele nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz uzupełnianie stawów rybnych	eksploatacji sieci wodociągowej ^b		
	w dam ³	na 1 km ² w dam ³	razem	w tym wody			razem	w tym wody	
				powierzchniowe	podziemne	powierzchniowe		podziemne	
w dekametrach sześciennych									
Łódzkie	321 167	17,6	106 483	90 020	15 709	75 146	139 538	11 686	127 852
poddębicki	7 306	8,3	209	-	209	5 174	1 923	-	1 923

a Poza rolnictwem i leśnictwem – z ujęć własnych. b Pobór wód na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

Tabela nr 98 ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2012 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej ^a	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej ^a
	w hm ³				w % ogółem		
Powiat poddębicki	8,6	0,2	6,3	1,6	2,3	79,3	18,4

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

* Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

Tabela Nr 99 Zestawienie i charakterystyka większych ujęć wód podziemnych na terenie Powiatu Poddębickiego – dane Starostwa

Lp.	Nazwa ujęcia	Zaopatrywane miejscowości	Zasoby eksploatacyjne		Pozwolenie na pobór wody w ilości		Charakterystyka pobieranej wody i procesu uzdatnianie
			m ³ /h	przy depresji m	Q _{śr d} [m ³ /d]	Q _{max h} [m ³ /h]	
GINA PODDĘBICE							
1.	Ujęcie miejskie w Poddębicach	Miasto Poddębice Liczba zaopatrywanej w wodę ludności: 7824	146	6,4 - 8	2336,0	146	Woda uzdatniana w następującym układzie technologicznym: aeracja – napowietrzanie wody w aeratorze ciśnieniowym centralnym, filtracja jednostopniowa – odżelazianie i odmanganianie na złożu odżelaziająco-odmanganiającym kwarcowym i katalitycznym, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo) wody popłuczne odprowadzane są do sieci kanalizacji sanitarnej
2.	Porczyny	Wodociąg wiejski Porczyny, obsługiwane miejscowości: Porczyny, Borki Lipkowskie, Lipki, Truskawiec, Busina, Wylazłów, Antonina, Borzewisko, Dzierżazna, Ewelinów, Gibaszew, Izabela, Krępa, Ksawercin, Leśnik, Malenie, Nowa Wieś. Liczba zaopatrywanej w wodę ludności: 1255	73	8	850,0	60,0	Woda uzdatniana na trzech filtrach ciśnieniowych, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do zbiorników odparowująco-chłonnnych na terenie stacji
3.	Niewiesz	Wodociąg wiejski Niewiesz, obsługiwane miejscowości: Niewiesz, Niewiesz Kolonia, Piotrów, Lipnica, Grocholice, Józefów, Józefów Kolonia, Ułany, Kobylniki, Sempółki, Szarów, Chropy, Chropy Kolonia, Wilczków, Karnice. Liczba zaopatrywanej w wodę ludności: 1378	34,7	25	361,0	34,0	Woda uzdatniana na trzech filtrach ciśnieniowo-zwirowych, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego
4.	Bałdrzychów	Wodociąg wiejski Bałdrzychów, obsługiwane miejscowości: Bałdrzychów, Borysew, Busina, Feliksów,	79	2,4	691,0	32,0	woda uzdatniana na trzech odżelaziaczach, wody popłuczne odprowadzane do kanału Sędów-Wilkowice w km 12+790

		Klementów, Praga, Stary Pudłów, Nowy Pudłów, Pudłówek, Rodrysin, Wiorzysk. Liczba zaopatrywanej w wodę ludności: 1494					
5.	Łęźki	wodociąg wiejski Łęźki, (Łęźki, obsługiwane miejscowości Łęźki-Kolonia, Łęźki Parcel Adamów, Aleksandrówek, Antoninów, Ciążków, Golice, Jabłonka, Józefka, Sworawa Leśniczówka, Mrowiczna, Leokadiew, Panaszew, Marynki, Tarnowa, Tumusin. Liczba zaopatrywanej w wodę ludności: 965	50	19,5	327,0	19,0	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego RC w km 3+700
6.	Góra Bałdrzychowska	wodociąg wiejski Góra Bałdrzychowska, obsługiwane miejscowości: Góra Bałdrzychowska, Szczyty A,B,W, Kolonia Góra Bałdrzychowska, Buczyna, Kolonia Buczyna, Kałów, Rąkczyn, Wólka, Zagórzyce. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 1128	53,6	3,75	352,0	29,0	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rzeki Beldówki w km 3+936
7.	Niemysłów	Wodociąg wiejski Niemysłów, obsługiwane miejscowości: Niemysłów, Paulina, Lubiszewice. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 400	51	6,1	108,0	8,0	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane są poprzez odstojnik do dwóch zbiorników odparowująco-chłonnych
8.	Sworawa	Wodociąg wiejski Sworawa, obsługiwane miejscowości: Sworawa,	60	9,0	140,0	13,0	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne

		Małe, Brzezinki. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 336.					odprowadzane do dwóch studni chłonnych
9.	Klementów	Ujęcie na terenie Gminnej Spółdzielni – Bazy Magazynowo-Produkcyjnej	40,5	5,3	58,52	7,3	brak uzdatniania, woda bardzo dobrej jakości
10.	Poddebice	Ujęcie na terenie Poddebickiego Domu Kultury i Sportu w Poddebicach	28	4,1	280,0	28,0	woda z ujęcia służy tylko w sezonie letnim do zasilania basenów kąpielowych i do podlewania terenów zieleni
11.	Poddebice	Ujęcie na terenie SPZOZ w Poddebicach, ul. Mickiewicza 16	21	3,11	195,0	19,2	woda uzdatniana na trzech odzłaziaczach Ø800 mm
GMINA UNIEJÓW							
12.	Wola Przedmiejska	Wodociąg wiejski Wola Przedmiejska, obsługiwane miejscowości: Wola Przedmiejska Czekaj, Felicjanów, Hipolitów, Wielenin, Wielenin Kolonia. Liczba mieszkańców zaopatrywanych w wodę: 801	40	3,0	569	40	woda uzdatniana na czterech odzłaziaczach, odzłazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego R-3/1 w km 1+250
13.	Uniejów	Miasto Uniejów, obsługiwane miejscowości: Uniejów, Brzeziny. Liczba ludności zaopatrywanych w wodę: 3124	100	3,6-4,2	2400	100	woda uzdatniana, odzłazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane na oczyszczalnię ścieków w Uniejowie
14.	Śpicimierz	Wodociąg wiejski Śpicimierz, obsługiwane miejscowości: Spycimierz, Spycimierz Kolonia, Człopy, Zieleń. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 772.	76	5,0	648	48	woda uzdatniana, odzłazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane na oczyszczalnię ścieków w Śpicimierzu
15.	Ostrowsko	wodociąg wiejski: Ostrowsko, obsługiwane miejscowości: Ostrowsko, Orzeszków, Zaborów,	40	37,4	222	30	woda uzdatniana na dwóch odzłaziaczach, odzłazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do dołu po wyrobisku żwirowym

		Stanisławów, Kuczki, Skotniki, Góry, Dąbrowa, Rożniatów. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 1163					
16.	Wilamów	wodociąg wiejski Wilamów, obsługiwane miejscowości: Wilamów, Czepów, Skotniki, Brzozówka, Osina, Lekaszyn. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 908	60	3,33	709,7	60,0	woda uzdatniania na czterech odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego
GMINA ZADZIM							
17.	Wierzchy	wodociąg wiejski Wierzchy, obsługiwane miejscowości: Wierzchy, Piotrów, Żerniki, Iwonie, Chodaki, Babiniec, Anusin, Charchów Księży, Alfonsów, Urszulin, Dziadów, Wola Flaszczyna, Pałki, Wola Dąbska, Rzechta Drużbińska. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 1278.	65	4,3	221,0	62,0	Woda uzdatniana na dwóch filtrach ciśnieniowych, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego
18.	Kłoniszew	wodociąg wiejski Kłoniszew, obsługiwane miejscowości: Kłoniszew, Małyń, Jeżew, Sikory, Dzierżazna, Ruda Jeżewska, Budy Jeżewskie, Dąbrówka D., Józefów, Nowy Świat, Stefanów. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 850.	74,3	3,9	435,2	48,96	Woda uzdatniana na dwóch filtrach ciśnieniowych, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego
19.	Wola Zalewska	wodociąg wiejski Wola Zaleska, obsługiwane miejscowości: Wola Zaleska, Pietruchy, Otok, Zalesie, Kraszyn, Górki Zadzińskie, Głogowiec, Marcinów. Liczba ludności	45	0,8	298,0	33,9	Woda uzdatniana na dwóch filtrach ciśnieniowych, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego

		zaopatrywanej w wodę: 947.					
20.	Bratków Dolny	wodociąg wiejski Bratków Dolny, obsługiwane miejscowości: Bratków, Bratków Górny, Bratków Dolny, Dąbrówka, Wyřebów, Charchów Pański, Zawady, Ferdynandów. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 545.	33,84	24,7	640,8	26,7	Woda uzdatniana na dwóch filtrach ciśnieniowych, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego
21.	Bogucice	wodociąg wiejski Bogucice, obsługiwane miejscowości: Zyгры, Maksymilianów, Bąki, Zaborów, Chodaki, Leszkomin. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 664.	30	7,4	720,00	30,0	Woda uzdatniana na dwóch filtrach ciśnieniowych, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do stawu
22.	Skęczno	wodociąg wiejski Skęczno, obsługiwane miejscowości: Skęczno, Piła, Grabina, Ralewice, Rzeczyca, Osowiec. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 648.	39,0	4,4	683,0	37,0	woda uzdatniania na trzech odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rzeki Pichny k/Zduńskiej Woli w km 10+670
23.	Zadzim	wodociąg wiejski Zadzim, obsługiwane miejscowości: Zadzim, Kazimierzew, Rudunki, Grabinka, Ralewice, Adamka. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 615.	53,0	1,5	126,0	33,0	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do stawu
GMINA WARTKOWICE							
24.	Wierzbowa	wodociąg wiejski Wierzbowa, obsługiwane miejscowości: Wierzbowa, Wierzbówka, Nasale, Wola Niedźwiedzia, Wola-Dąbrowa, Krzepocinek, Powodów Pierwszy, Powodów Drugi,	72	2,0	312,9	40,6	woda uzdatniania w zbiorniku kontaktowym woda - powietrze – ozon oraz na filtrach multimedialnych, odżelazianie, odmanganianie, ozonowanie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne będą odprowadzane do rowu melioracyjnego

		Powodów Trzeci, Parądzice, Sucha Dolna, Sucha Góra, Chodów, Pełczyska, Łążki. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę: 1065.					
25.	Tur	wodociąg wiejski Tur, obsługiwane miejscowości: Tur, Tryskawiec, Wilkowice, Nowa Wieś, Plewnik, Plewnik Pierwszy, Ujazd, Orzeszków. Liczba ludności zaopatrywana w wodę: 782.	156	8,85	217,3	16,3	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rowu melioracyjnego
26.	Wartkowice	Wodociąg wiejski Wartkowice, obsługiwane miejscowości: Wartkowice, Spędoszyn, Zawada, Ner, Ner-Parcel, Ner-Kolonia, Dzierżawy. Liczba ludności zaopatrywana w wodę: 1041.	138	0,75 - 19,8	246,7	34,7	brak uzdatniania – woda dobrej jakości
27.	Stary Gostków	Wodociąg wiejski Stary Gostków, obsługiwane miejscowości: Stary Gostków, Wólka, Starzyny, Biała Góra, Drwalew, Pełczyska, Orzeszków. Liczba ludności zaopatrywana w wodę: 522	70,5	2,6	476,0	48,0	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do kanalizacji sanitarnej i na oczyszczalnię ścieków
28.	Kłódno	Wodociąg wiejski Kłódno, obsługiwane miejscowości: Kłódno, Kłódno Kolonia, Kłódno Stacja, Jadwisin, Lewiny, Nowy Gostków, Biernacice, Dzierżawy, Szarów, Karnice, Saków, Grabiszew, Bronów, Zalesie, Polesie, Bronówek, Konopnica,	78,4	2,6	557,0	78,4	woda uzdatniania na dwóch filtrach żelaza i manganu o złożu katalitycznym, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane poprzez odstojnik do rowu własności PKP

		Mrówna, Brudnówek, Spędoszyn Kolonia, Spędoszyn, Wólki, Kiki, Zelgoszcz, Światonia, Zacisze, Sędów, Piotrów. Liczba ludności zaopatrywana w wodę: 1668.					
29.	Wartkowice	Ujęcie na terenie Spółdzielni Mleczarskiej „Mleczwart”	138	0,75-19,8	96,0	36,0	Woda jest uzdatniania na stacji odżelaziania wody, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja, podchlorynem, sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane są do kanalizacji sanitarnej i na oczyszczalnię ścieków w Wartkowicach
30.	Stary Gostków	Ujęcie na terenie zakładu JTI Sp. z o.o.	54,0	2,68 – 2,84	262,88	48,79	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach odżelaziaczach dwóch kolumnach jonitowych, odżelazianie, odmanganianie, demineralizacja, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane są poprzez odstojnik do kanalizacji sanitarnej i na oczyszczalnię ścieków
GMINA PĘCZNIEW							
31.	Pęczniew	wodociąg wiejski Pęczniew, obsługiwane miejscowości : Pęczniew, Rudniki, Przywidz, Osowiec, Wielopole. Liczba zaopatrywanej ludności: 1292	91	0,15	1527,72	64,0	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do rzeki Pichny w km 2+160
32.	Lubola	wodociąg wiejski Lubola, obsługiwane miejscowości: Lubola, Brodnia, Zagórki, Brodnia Kolonia, Jadwiczna, Ferdynandów, Brzeg. Liczba zaopatrywanej ludności: 964	15	2,5	356,8	15,0	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach i dwóch odmanganiaczach, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do bezodpływowego zbiornika retencyjno - odparowującego
33.	Księża Wólka	wodociąg wiejski Księża Wólka, obsługiwane miejscowości: Księża Wólka, Siedlątków, Popów, Drużbin, Suchorzy, Woła Pomianowa, Łyszkowce, Borki Drużbińskie, Księża	50,0	1,9	1173,0	49,0	brak uzdatniania, woda spełnia wymagania

		Młyny, Kraczynki, Dybów. Liczba zaopatrywanej ludności: 1343.					
GMINA DALIKÓW							
34.	Dalików	wodociąg wiejski: Dalików; obsługiwane miejscowości: Dalików, Złotniki A Kolonia, Złotniki B Kolonia, Złotniki Kolonia, Przekora, Julianów, Janów, Kazimierzów, Brudnów I, II, III, IV, V, Brudnów Stary, Władysławów, Lubocha, Dąbrówka Nadolna, Psary, Domaniewek, Domaniew, Krasnołany, Aleksandrówka, Stanisławów, Marysin, Antoniew, Antoniew-Lubocha, Tobolice, Emilianów, Karolinów7, Marcinów, GajówkaParcel, Symonia, Dąbrówka Woznicka, Krzemieniew, Wyrobki, Ostrów, Witów, Piotrów, Stefanów, Rozynów, Eufemia, Huta Bardzyńska, Idzikowice, Bardzynin. Liczba zaopatrywanej ludności: 2439	55,8	4,15	982,0	47,3	woda uzdatniania na trzech zestawach filtracyjnych, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane są do rowu
35.	Zdrzychów	wodociąg wiejski: Zdrzychów, obsługiwane miejscowości: Zdrzychów, Kołoszyn, Kuciny, Dąbrówka Górna, Gajówka-Kolonia, Gajówka-Wieś, Dobrzań, Sarnów, Sarnówek,	65,4	7,4	1152,0	50,0	woda uzdatniania na trzech odżelaziaczach z aeratorem, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do bezodpływowego zbiornika retencyjno - odparowującego

		Oleśnica, Wilków, Fułki, Kontrewers, Dzierżanów, Stare Madaje, Wilczyca. Liczba zaopatrywanej ludności: 1962					
36.	Budzynek	wodociąg wiejski: obsługiwane miejscowości: Budzynek, Woźniki, Idzikowice. Liczba zaopatrywanej ludności: 306	15,0	4,0	66,0	5,5	woda uzdatniania na dwóch odżelaziaczach, dezynfekcja podchlorynem sodu (okresowo), wody popłuczne odprowadzane do bezodpływowego zbiornika retencyjno - odparowującego
37.	Domaniew	ujęcie dla Szkoły Podstawowej	6,0	1,0	7,6	-	woda uzdatniania na jednym odżelaziaczu, wody popłuczne odprowadzane są do zbiornika bezodpływowego

1.6 WODY POWIERZCHNIOWE.

a. Monitoring i ocena wód powierzchniowych.

Obowiązek badania oraz oceny jakości wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 1282 z późn. zm.) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych oraz biologicznych należą do kompetencji Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód i ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo – komunalnego oraz rolnictwa jak również ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi: zasolenie, substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego zgodnie z cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Głównym celem prowadzonego monitoringu rzek jest przede wszystkim pozyskiwanie informacji, które dotyczą stanu ekologicznego oraz chemicznego wód powierzchniowych na całym obszarze dorzeczy oraz osiągnięcia celów środowiskowych.

Wody powierzchniowe płynące zostały podzielone na jednolite części wód, dla których prowadzone są analizy presji antropogenicznych oraz opracowywane programy wodno – środowiskowe. Zasady podziału zostały oparte na dokonanej segregacji według typów wód powierzchniowych oraz innych kryteriów, w tym rozkładzie na obszary chronione. Jednolite części wód, które zostały przekształcone przez człowieka, że niemożliwe jest przywrócenie im stanu naturalnego, zostały zaklasyfikowane do sztucznych bądź silnie zmienionych jednolitych części wód.

Wyboru jednolitych części wód do badań dokonano w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 roku, w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. Nr 258, poz. 1550). Podstawa prawna stanowiąca zakres, sposób badań oraz kryteria oceny stanu wód powierzchniowych w latach 2010 – 2012 została określona w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 roku, w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2011 r. Nr 257, poz. 1545) oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 roku w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. z 2011 r. Nr 258, poz. 1549).

Wyniki prac oraz badań, oprócz realizacji określonego celu podstawowego, posłużą do wypełnienia przez Polskę do 2015 roku obowiązków sprawozdawczych wobec Komisji Europejskiej.

Na terenie obszaru powiatu poddębickiego zgodnie z obowiązującym „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2010 – 2012” monitorowanych było w latach 2010 – 2012 siedem jednolitych części wód. Niektóre z nich na terenie powiatu znajdują się tylko fragmentarycznie. Oceny dokonano dla badań prowadzonych w całym okresie trzyletnim. Zestawienie jednolitych części wód i przekrojów pomiarowych, w których pobierano próby przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela nr 100 Zestawienie jednolitych części wód powierzchniowych i punktów pomiarowych monitorowanych na terenie powiatu poddębickiego w latach 2010-2012 (dane WIOŚ)

Lp	Nazwa ocenianej jcw	Kod ocenianej jcw	Kod punktu pomiarowo-kontrolnego	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Typ abiotyczny	Silnie zmieniona lub sztuczna jcw (T/N)	Program monitoringu	Rok badań
1	Warta ze Zbiornikiem Jeziorsko	PLRW60000183179	PL02S0901_1816	Zbiornik Jeziorsko - powyżej zapor	0	T	MD MO	2010-2012
2	Warta od Zbiornika	PLRW600019183197	PL02S0901_0948	Warta - Uniejów	19	T	MD MO	2010-2

	Jeziorsko do Siekiernika							012
3	Pichna do Urszulinki	PLRW60001718317889	PL02S0901_3186	Pichna - Skęczno	17	T	MO	2010-2012
			PL02S0901_0967	Pichna - Izabelów				
4	Siekiernik	PLRW600017183198	PL02S0901_0971	Siekiernik - Spicimierz	17	T	MO	2012
5	Ner od Zalewki do Dopływu spod Łęzek	PLRW600020183271	PL02S0901_1004	Ner - Lutomiersk	20	T	MO	2010-2012
			PL02S0901_3215	Ner - Krzyżówki				
6	Ner od Dopływu spod Łęzek do Kanału Zbylczyskiego	PLRW600020183275	PL02S0901_1006	Ner - Podłęże	20	T	MD MO	2010-2012
7	Pisia	PLRW6000171832529	PL02S0901_3097	Pisia - Nowy Pudłów	17	N	MO	2010
8	Beldówka	PLRW600017183269	PL02S0901_1013	Beldówka - Góra Bałdzychowska	17	N	MO	2010

Monitoring diagnostyczny prowadzony jest w celu ustalenia stanu jednolitych części wód na obszarze dorzecza, zaprojektowania przyszłych programów monitoringu, dokonania oceny długoterminowych zmian stanu jednolitych części wód z powodu oddziaływań antropogenicznych oraz określenia trendów zmian stężeń substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń ulegających bioakumulacji w osadach oraz faunie i florze.

Monitoring operacyjny ma na celu przede wszystkim ustalenie stanu jednolitych części wód powierzchniowych, które uznano za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych oraz dokonanie oceny zmian, wynikających z programów działań, które zostały podjęte dla poprawy stanu tych wód.

Sposób oceny stanu wód.

Sposób oceny i klasyfikacji stanu wód powierzchniowych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych.

Oprócz klasyfikacji stanu jednolitych części wód (jcw), czyli oddzielnych i znaczących elementów wód powierzchniowych takich jak rzeka, część rzeki, zbiornik zaporowy itp., klasyfikacji jakości wód dokonuje się też w poszczególnych punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk).

Na ocenę stanu wód składa się klasyfikacja ich stanu/potencjału ekologicznego, klasyfikacja stanu chemicznego oraz spełnienie dodatkowych wymogów obszarów chronionych.

Stan/potencjał ekologiczny

Klasyfikację stanu ekologicznego wykonuje się dla naturalnych jcw, natomiast dla wód silnie zmienionych lub sztucznych dokonuje się klasyfikacji potencjału ekologicznego. Podstawą klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego są elementy biologiczne, hydromorfologiczne oraz fizykochemiczne, których wyliczone stężenia średnioroczne porównuje się do wartości dopuszczalnych dla danej klasy jakości, z uwzględnieniem typu i kategorii wód powierzchniowych. Klasyfikacji dokonuje się przez nadanie jcw jednej z pięciu klas jakości wód:

Klasa	Stan/potencjał ekologiczny
I	bardzo dobry/maksymalny
II	dobry
III	umiarkowany
IV	słaby
V	zły

Dla jcw na obszarach chronionych przeprowadza się również ocenę stopnia spełnienia wymogów dodatkowych, określonych w odrębnych przepisach.

Stan chemiczny.

Klasyfikacji stanu chemicznego jcw dokonuje się w oparciu o badania substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń chemicznych. Uzyskane wyniki pomiarów porównuje się do środowiskowych norm jakości ustalonych dla poszczególnych kategorii wód i określa stan chemiczny jako „dobry” lub „poniżej dobrego”:

	Stan chemiczny
Stężenia średnioroczne i maksymalne wskaźników chemicznych nie przekraczają norm	dobry
Stężenia średnioroczne i maksymalne wskaźników chemicznych przekraczają normy	poniżej dobrego

Stan wód.

Stan wód jest wypadkową stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, a określa go gorszy ze stanów:

Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
	dobry	poniżej
Bardzo dobry	Dobry stan wód	Zły stan wód
Dobry	Dobry stan wód	Zły stan wód
Umiarkowany	Zły stan wód	Zły stan wód
Słaby	Zły stan wód	Zły stan wód
Zły	Zły stan wód	Zły stan wód

W przypadku kiedy jeden z elementów składowych oceny stanu, tj. stan lub potencjał ekologiczny zostanie sklasyfikowany odpowiednio jako umiarkowany, słaby, zły albo stan chemiczny zostanie sklasyfikowany poniżej dobrego stanu lub nie są spełnione dodatkowe wymagania dla obszarów chronionych, stan wód określa się jako zły.

Na terenie powiatu poddębickiego stwierdzono dobry stan wód dla jednolitych części wód *Warta ze Zbiornikiem Jeziorsko* i *Warta od Zbiornika Jeziorsko do Siekiernika*, „słaby” potencjał ekologiczny dla pozostałych JCW.

Jednolita część wód Siekiernik została sklasyfikowana do stanu słabego ze względu na umiarkowaną klasę biologiczną. Pozostałe jednolite części wód osiągnęły zły stan dodatkowo z powodu złej jakości elementów fizykochemicznych z grupy 3.1.-3.5, a w przypadku Pichny do Urszulinki i Neru od Dopływu spod Łęzek do Kanału Zbylczyckiego również ze względu na przekroczenia niektórych substancji priorytetowych.

Tabela nr 101 Zestawienie stanu, stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego rzek w jcw powiatu poddębickiego w okresie badawczym 2010-2012

L.p.	Nazwa ocenianej jcw	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych (grupa 3.1 - 3.5)	Klasa elementów fizykochemicznych - specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6)	STAN/ POTENCJAŁ EKOLOGICZNY	STAN CHEMICZNY	STAN _{jcw}
1	Warta ze Zbiornikiem Jeziorsko	II	II	I	II	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO	DOBRY	DOBRY
2	Warta od Zbiornika Jeziorsko do Siekiernika	II	II	II	II	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO	DOBRY	DOBRY
3	Pichna do Urszulinki	IV	II	PPD	II	SŁABY	PSD _{sr}	ZŁY
4	Siekiernik	IV	II	I		SŁABY		ZŁY
5	Ner od Zalewki do Dopływu spod Łęzek	IV	II	PPD		SŁABY		ZŁY
6	Ner od Dopływu spod Łęzek do Kanału Zbylczyckiego	IV	II	PPD	II	SŁABY	PSD _{sr}	ZŁY
7	Pisia	II	I	PSD	I	UMIARKOWANY		ZŁY

8	Beldówka	III	I	PSD	I	UMIARKOWANY		ZŁY
---	----------	-----	---	-----	---	-------------	--	-----

PSD/PPD - poniżej stanu/potencjału dobrego

Poniżej scharakteryzowano pokrótce rodzaje presji, oddziałujące na poszczególne, badane w roku 2011, jednolite części wód – dotyczy powiatu poddębickiego (dane WIOŚ):

Zlewnia: Warta od Widawki do Prosnys

- JCW Warta od Widawki do Żegliny (ppk Warta-Sieradz) – JCW naturalna. Otoczenie tego odcinka Warty to głównie łąki, pastwiska i grunty orne, lasy występują znacznie rzadziej; zamknięcie JCW znajduje się na przedmieściach Sieradza. Wpływ na jakość wód tej JCW mają niewątpliwie spływy obszarowe. Punktowym źródłem zanieczyszczeń jest oczyszczalnia gminna w Zapolicach,
- JCW Warta od Żegliny do wpływu do Zbiornika Jeziorsko (ppk Warta-Biskupice) – JCW naturalna. Na tym odcinku rzeka tworzy rozlewiska od miejscowości Warta do Zbiornika Jeziorsko; odcinek ten jest w większości cofką zbiornika. Otoczenie rzeki stanowią obszary rolnicze, ale ze względu na jej obwałowanie jest małe prawdopodobieństwo, aby zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego przedostawały się do rzeki. Spływy obszarowe mogą obciążyć rzekę poprzez jej prawy dopływ Myję, która przepływa przez obszary rolnicze, również w pobliżu dużych hodowli drobiu. Rzeką Myją odprowadzane są także ścieki z gminy Wróblew. Znaczący wpływ na jakość wód omawianej JCW mają ścieki z Sieradza, odprowadzane w Dzigorzewie,
- JCW Warta ze Zbiornikiem Jeziorsko – JCW silnie zmieniona. Bezpośrednie otoczenie zbiornika stanowią użytki rolne z mozaikowo występującymi lasami oraz niewielkie miejscowości. Niski stopień zalesienia i wahania poziomu wody, sprzyjają spływowi zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego. Główną rzeką zasilającą zbiornik jest Warta, która jest odbiornikiem ścieków z całej zachodniej części województwa łódzkiego. Ponadto rzeką Pichną wprowadzane są do zbiornika ścieki z gminnej oczyszczalni w Pęczniewie. Dopływy kierowane na przepompownię w Proboszczewicach odbierają ścieki komunalne z miasta i gminy Warta oraz Domu Pomocy Społecznej w Biskupicach. Do zbiornika odprowadzane są również ścieki z oczyszczalni w miejscowości Jeziorsko. W Pęczniewie i Skęczniewie znajdują się przystanie dla łodzi, w Pęczniewie także kąpielisko. Wpływ na jakość wód zbiornika mają również odchody ptactwa wodnego, którego stada podczas migracji zatrzymują się na terenie zbiornika. Problemem są również zanieczyszczenia związane z turystyką i wędkarstwem. W bezpośrednim sąsiedztwie jazu i zapory czołowej zbiornika znajduje się elektrownia wodna,
- JCW Warta od Zbiornika Jeziorsko do Siekiernika (ppk Warta- Uniejów) – JCW silnie zmieniona. Poniżej Zbiornika Jeziorsko na rzece Warcie (w odległości 270 m i 380 m od zapory) występują dwa progi, których zadaniem ich jest powstrzymanie erozji dennej koryta Warty poniżej jazu. Dalej Warta odzyskuje swój naturalny charakter, osiąga szerokość około 2 km, jest otoczona częściowo lasami (okolice Księżych Młynów). Cechą charakterystyczną tego odcinka są silne wahania poziomu wody, spowodowane przez zatrzymywanie wody na zaporze Zbiornika Jeziorsko. Otoczenie doliny rzeki to łąki i pastwiska, zadrzewienia łąkowe oraz zarastające sitowiem starorzecza. Wpływ na stan wody mają spływy obszarowe z terenów rolniczych w miejscach, gdzie rzeka jest nieobwałowana. Punktowym źródłem zanieczyszczeń jest niewielka oczyszczalnia Domu Pomocy Społecznej w Skęczniewie,
- JCW Ner do Dobrzynki (ppk Ner-Sanitariuszek, ppk Ner-Zastawna, ppk Gadka-Patriotyczna, ppk Dobrzynka-Łaskowice) – JCW silnie zmieniona. Ner na odcinku do Dobrzynki przebiega w znacznej mierze przez tereny silnie zurbanizowane. Zaznacza się tu presja komunalna; główne źródła to: ZWiK Sp. z o.o. w Łodzi, gminna oczyszczalnia ścieków w Dobroniu, gminna oczyszczalnia w Rzgowie, Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Pabianicach. Do tej JCW ścieki odprowadzane są również ze źródeł przemysłowych – Pabianickie Zakłady Farmaceutyczne Polfa S.A.,
- JCW Ner od Zalewki do Dopływu spod Łęzek (ppk Ner-Lutomiersk, ppk Ner-Krzyżówki) – JCW silnie zmieniona. Ner od Zalewki do Dopływu spod Łęzek przepływa przez obszary rolnicze i zaznacza się w niej wpływ obszarowych i punktowych źródeł rolniczych, tj. ferm drobiu, np. ferma drobiu w Bałdrzychowie,

- JCW Ner od Dopływu spod Łęzek do Kanału Zbylczyckiego (ppk Ner-Podłęże) – JCW silnie zmieniona. Przepływa głównie przez obszary rolnicze, więc wpływ na nią mają przede wszystkim obszarowe i punktowe źródła zanieczyszczeń rolniczych. W górnym odcinku rzeka płynie przez miasto Poddębice, gdzie zaznacza się presja komunalna. Z punktowych źródeł komunalnych wymienić należy: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Poddębicach i gminną oczyszczalnię ścieków w Wartkowicach,
- JCW Łódka (ppk Łódka-Konstantynów Łódzki, ul. Łaska) – JCW silnie zmieniona. Rzeka Łódka w większości przepływa przez miasto Łódź. Zaznacza się tu silna presja komunalna i przemysłowa,
- JCW Jasień (ppk Jasień-Odrzańska) – JCW silnie zmieniona. Rzeka Jasień znajduje się w całości na obszarze miasta Łodzi. Ze względu na silną urbanizację terenu, główny wpływ na jej stan ma presja komunalna i przemysłowa,
- JCW Niniwka (ppk Niniwka-Glinno) – JCW naturalna. W źródłowym odcinku Niniwka przepływa przez tereny leśne i łąki, jest więc narażona na spływy obszarowe. Niniwka uchodzi obecnie do zbiornika Jeziorsko poprzez przepompownię w Glinnie, która wraz z zaporą cofkową chroni przed zalewem prawobrzeżną dolinę rzeki Warty. Niniwka odwadnia część doliny płynącą poza wałem i miejscami płynie dawnym korytem Warty. Nie zaznacza się w niej znaczący wpływ zanieczyszczeń komunalnych,
- JCW Pichna do Urszulinki (ppk Pichna-Skęczno) – JCW silnie zmieniona. Ze względu na budowę zbiornika Jeziorsko koryto Pichny zostało przełożone. Rzeka przepływa przez Zduńską Wolę, później przez pola uprawne i lasy. Z miasta odprowadzane są do niej ścieki komunalne oraz wody popłuczne z zakładu dziewiarskiego i wody chłodnicze z elektrociepłowni. Do tej części wód odprowadzane są również ścieki komunalne z gminy Zadzim. Prawostronnym dopływem Pichną Szadkowicką wprowadzane są ścieki z miasta i gminy Szadek.

Ocena stopnia eutrofizacji wód powierzchniowych płynących.

Eutrofizacja – wzrost żyzności wód spowodowanej wzrostem stężeń związków azotu i fosforu (biogenów). Biogeny przedostają się do wód w postaci mineralnej lub organicznej materii, która ulegając rozkładowi dostarcza przyswajalnych dla roślin form mineralnych. Zjawisko eutrofizacji prowadzi do niekorzystnych zmian niektórych wskaźników jakości wód: przezroczystość, barwa, zapach, powodując ograniczenie wykorzystania wody do celów użytkowych: konsumpcja, rekreacja. Eutrofizacja wód spowodowana jest głównie dopływem substancji biogenych pochodzenia antropogenicznego.

Źródła zanieczyszczeń substancjami biogennymi pochodzenia antropogenicznego znalazły odzwierciedlenie w dwóch dyrektywach Unii Europejskiej:

- Dyrektywa ściekowa (91/271/EWG) – punktowe zrzuty ze źródeł komunalnych,
- Dyrektywa azotanowa (91/676/EWG) – związki azotu pochodzenia rolniczego.

Ocena stanu wskazującego na eutrofizację wód powierzchniowych została wykonana na podstawie wyników przeprowadzonych badań na terenie powiatu poddębickiego w latach 2011 – 2012. Analizie poddano wyniki badań fitobentosu oraz wskaźników tlenowych i biogenych. Badane jednolite części wód powierzchniowych z wyjątkiem *Warty ze Zbiornikiem Jeziorsko* i *Warty od Zbiornika Jeziorsko do Siekiernika* zostały zaklasyfikowane do eutroficznych ze względu na przekroczenie elementu biologicznego – fitobentosu, decydującego o eutrofizacji, jak również z powodu przekroczenia niektórych wskaźników reprezentujących substancje biogenne.

b. ZBIORNIK JEZIORSKO.

Zbiornik wodny Jeziorsko zlokalizowany został w środkowym biegu rzeki Warty, na granicy województwa wielkopolskiego i łódzkiego. W obrębie zalewu zbiornika znajduje się odcinek rzeki Warty od km 484,3 (zapora czołowa na linii wsi Skęczniew gm. Dobra i Łyszkowice), do km 504,0 (most drogowy w m. Warta). Powierzchnia zlewni rzeki Warty w przekroju zapory czołowej wynosi 9012,6 km².

Administratorem i użytkownikiem zbiornika Jeziorsko jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu zarządzający zbiornikiem poprzez swoją jednostkę terenową - Kierownictwo Zbiornika Wodnego Jeziorsko w Skęczniewie, woj. wielkopolskie, pow. Turek.

Gospodarka rybacka na zbiorniku i stawach ośrodka zarybieniowego w Pęczniewie prowadzona jest przez Zarząd Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Sieradzu, Zespół Gospodarki Rybacko-Wędkarskiej PZW w Poznaniu.

W południowej części zbiornika, na obszarze tzw. cofki, bardzo dobre warunki

bytowania i rozwoju znalazły liczne gatunki ptactwa wodno-błotnego. Teren o powierzchni 2 350,6 ha jest objęty ochroną jako rezerwat ornitologiczny. Bytuje w nim niezwykle bogaty skład gatunkowy, pozwalający zaliczyć rezerwat do ostoi ptaków o znaczeniu europejskim. Dotychczas stwierdzono występowanie ok. 250 gatunków ptaków, w tym 150 lęgowych.

W czasie przelotów jesiennych w rezerwacie przebywa ok. 10 tys. osobników, wśród nich bywają gatunki egzotyczne. Na mocy prawa miejscowego gmin Warta i Pęczniew, obszar pomiędzy mostem na Warcie a umowną linią łączącą wsie Jeziorsko i Brodnia, został objęty ochroną w postaci strefy ciszy. Wody zbiornika są miejscem występowania wielu gatunków ryb. Zbiornik Jeziorsko ma również wartość krajobrazową. Występują tutaj liczne punkty widokowe na krawędzi pradoliny Warty. Na prawym brzegu zbiornika, w pobliżu zapory znajduje się wysoka, urwista skarpa, odsłaniająca interesujący profil geologiczny. Skarpa na całej długości, objęta została ochroną prawną w formie stanowiska dokumentacyjnego.

Główne zadania zbiornika Jeziorsko:

- zmniejszenie zagrożenia powodziowego dla Uniejowa, Koła, Konina i Poznania,
- zabezpieczenie wody dla Koła, Konina i Poznania (infiltracja do ujęć wodociągowych),
- zabezpieczenie wody do celów przemysłowych (m. in. Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów- Konin,
- zabezpieczenie wody do nawodnień rolniczych,
- prowadzenie gospodarki rybackiej na zbiorniku i w ośrodku zarybieniowym w kompleksie stawów w Pęczniewie,
- produkcja energii elektrycznej w elektrowni „Jeziorsko” o mocy nominalnej 4,8 MW,
- utrzymanie warunków siedliskowych dla ptactwa,
- utworzenie bazy rekreacyjnej dla Łodzi i miast położonych w okolicy zbiornika.

Źródła zanieczyszczeń w zlewni Zbiornika mających największy wpływ na trofię akwenu stanowią:

- oczyszczone, niedostatecznie oczyszczone lub nie oczyszczone ścieki z miast położonych na terenie zlewni,
- ścieki z wiejskich gospodarstw posiadających wodociągi, a pozbawionych oczyszczalni,
- wody drenażowe zapory,
- wody odwadniające ośrodek zarybieniowy w Pęczniewie,
- ścieki opadowe i spływy powierzchniowe,
- ptactwo wodne, którego odchody w istotny sposób zasilają (głównie w fosfor) wody Zbiornika.

Dane techniczno-sytuacyjne zbiornika:

Tabela nr 102 Główne dane techniczne zbiornika Jeziorsko

L.p.	Wyszczególnienie	Jednostka	Poziom piętrzenia w m n.p.m.	
			min. 116,0	max. 121,5
1.	Pojemność całkowita	mln m ³	30,2	202,8
2.	Pojemność użytkowa	mln m ³	-	172,6
3.	Powierzchnia zalewu	km ²	17,6	42,3
4.	Głębokość	m	4,0	do 10,5
5.	Wysokość piętrzenia przy zaporze czołowej	m	4,0	10,5
6.	Długość zbiornika	km	7,0	16,3

Gospodarka wodna w zbiorniku jest prowadzona w cyklu rocznym. Wg założeń po całkowitym napełnieniu zbiornika w okresie wiosennych wezbrań wodę spuszcza się do poziomu minimalnego piętrzenia. Okres napełniania styczeń-kwiecień, okres spuszczenia maj-październik. Okres listopad-grudzień – to poziom minimalny. Wskaźnik

retencjonowania wód rzeki Warty w zbiorniku wynosi ok.14%.

Monitoring Zbiornika Jeziorsko:

Zbiorniki zaporowe mają cechy pośrednie między rzekami i wodami stojącymi. Z uwagi na brak wytycznych do organizacji monitoringu jakości wód zbiorników zaporowych oraz prawnie obowiązującego systemu klasyfikacji i oceny jakości wód, przy ocenie stosowano normy dotyczące zanieczyszczeń powierzchniowych wód płynących. Zbiornik Jeziorsko jest jednolitą częścią wód o kodzie PLRW 6000183179.

W 2011 r. przebadano 4 zbiorniki zaporowe. Dwa największe zbiorniki: Zalew Sulejowski i Zbiornik Jeziorsko objęte zostały monitoringiem diagnostycznym. Zbiornik Cieszanowice badano w monitoringu operacyjnym, a zbiornik Bugaj w monitoringu badawczym. Wszystkie zbiorniki sprawdzono również pod kątem spełnienia wymagań dodatkowych dla obszarów chronionych. Potencjał ekologiczny został określony dla czterech badanych zbiorników. Wartości wskaźników biologicznych i fizykochemicznych umożliwiały nadanie potencjału ekologicznego dobrego i powyżej dobrego wszystkim zbiornikom. Jednakże ze względu na niespełnienie przez Zbiornik Sulejowski wymagań dodatkowych, określonych dla obszarów przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, potencjał ekologiczny został obniżony do umiarkowanego. Stan chemiczny został określony w dwóch zbiornikach. Badania wykazały dobry stan chemiczny Zbiornika Jeziorsko i poniżej stanu dobrego Zbiornika Sulejowskiego. W przypadku Zbiornika Sulejowskiego o stanie chemicznym zdecydowało przekroczenie wartości granicznych dla średniej rocznej i maksymalnej wartości jednego wskaźnika: sumy benzo(g,h,i)terylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu. We wszystkich badanych zbiornikach nie stwierdzono eutrofizacji wywołanej zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Zbiornik Jeziorsko spełnia dodatkowo wymagania obszarów chronionych gatunków ryb (wody przeznaczone do bytowania ryb). Dzięki badaniom zbiorników w 2011 r. określono stan jednolitej części wody Warty ze Zbiornika Jeziorsko jako dobry

Decyzją z dnia 29.10.2008 r., znak: RO.VI.-MC-62132/3-10/08 Marszałek Województwa Łódzkiego udzielił Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Poznaniu, ul. Szewska 1, 61-760 Poznań, pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód polegające na:

- a) piętrzeniu śródlądowych wód powierzchniowych w zbiorniku wodnym „Jeziorsko” za pomocą zapory czołowej typu ziemnego oraz jazu zlokalizowanego w 484+300 km rzeki Warty do rzędnych:
 - normalny poziom piętrzenia (NPP) – 120,50 m n.p.m.,
 - maksymalny poziom piętrzenia (MaxPP) – 121,50 m n.p.m.,
 - nadzwyczajny poziom piętrzenia (Napp) – 122,0 m n.p.m.,
 - minimalny poziom piętrzenia (Min PP) – 116,0 m n.p.m.,
 - b) retencjonowaniu spiętrzonej wody w zbiorniku wodnym „Jeziorsko” w ilości:
 - przy normalnym poziomie piętrzenia – 162,50 mln m³,
 - przy maksymalnym poziomie piętrzenia – 202,80 mln m³,
 - przy nadzwyczajnym poziomie piętrzenia – 224,30 mln m³,
 - przy minimalnym poziomie piętrzenia – 36,36 mln m³,w następujących okresach czasu:
 - 1 styczeń – 31 styczeń utrzymanie poziomu piętrzenia w zbiorniku na rzędnej 116,0-116,30 m n.p.m.,
 - 1 luty – 15 kwiecień napełnianie zbiornika w czasie zimowo-wiosennego wezbrania rzeki, maksymalnie do normalnego poziomu piętrzenia NPP – 120,50 m n.p.m., z zastrzeżeniem punktów 1, 2, 3 i 4,
 - 16 kwiecień – 30 czerwiec utrzymywanie stałego poziomu piętrzenia osiągniętego w czasie napełniania zbiornika, ale nie wyższego niż 120,50 m n.p.m. (odpływ równy dopływowi), z zastrzeżeniem punktów 1, 2, 3 i 4,
 - 1 lipiec – 31 grudzień gospodarowanie retencją pomiędzy normalnym poziomem piętrzenia a minimalną rzędną piętrzenia tak, aby na dzień 31 grudnia rzędna wody w zbiorniku wynosiła 116,0 – 116,30 m n.p.m., z zastrzeżeniem punktów 1, 2 i 4.
- 1) w przypadku większych wezbrań, w okresie zagrożenia powodziowego, dopuszcza się piętrzenie zbiornika do maksymalnego poziomu piętrzenia Max.PP – 121,50 m n.p.m. Po przejściu fali powodziowej, obniżenie poziomu piętrzenia do rzędnej 120,50 m n.p.m. w celu odtworzenia stałej pojemności powodziowej;

- 2) w przypadku nadejścia w przekroju Sieradza fali powodziowej o następstwie występowania co najmniej raz na dwadzieścia lat ($Q_5\%$) dopuszcza się krótkotrwałe piętrzenie zbiornika do poziomu Nad.PP – 120 m n.p.m., tj. wykorzystanie pojemności powodziowej forsowanej. Po przejściu fali powodziowej, obniżenie poziomu piętrzenia do rzędnej NPP – 120,50 m n.p.m. w celu odtworzenia forsowanej i stałej pojemności powodziowej;
- 3) w przypadku nadejścia w przekroju Działoszyna fali powodziowej o prawdopodobieństwie występowania co najmniej raz na pięć lat ($Q_{20}\%$), dopuszcza się zadysponowanie odpływu większego od odpływu (przepływ wyprzedzający), w celu umożliwienia częściowego opróżnienia zbiornika przed spodziewanym wezbraniem;
- 4) dla wykonania niezbędnych prac remontowych elementów zbiornika wodnego mających wpływ na bezpieczeństwo jego użytkowania, po wcześniejszym poinformowaniu organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego oraz zakładów korzystających z wód zbiornika wodnego „Jeziorsko”, dopuszcza się okresowe utrzymywanie niższego piętrzenia niż normalny poziom piętrzenia;
- c) korzystaniu z wód do celów energetycznych – 2 turbiny Kaplana o mocy $N_{\max} = 2767$ kW każda, przepływu $Q_{\max} = 70$ m³/s, minimalny poziom energetyczny MinPE = 116,0 m n.p.m., poprzez ujęcie wody w korpusie zapory czołowej w km 1+338 dwoma wlotami o przekroju 5,2 x 6,0 m wyposażonymi w zamknięcia remontowe i awaryjne w ilości maksymalnie do 70 m³/s, odprowadzeniu wód z elektrowni kanałem o długości 100 m i szerokości w dnie 16 m do rzeki Warty poniżej zapory czołowej.

Pozwolenie zostało wydane na 20 lat, tj. do dnia 29.10.2028 r.

W czasie opracowywania niniejszego dokumentu w Urzędzie Marszałkowskim w Łodzi prowadzone jest postępowanie na wniosek Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, ul. Szewska 1, 61-760 Poznań, w sprawie zmiany, w trybie art. 133 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019 ze zmianami - obowiązujący w dacie złożenia wniosku), ostatecznej decyzji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 29.10.2008 r. znak: RO.VI.-MC-62132/3-10/08 udzielającej RZGW w Poznaniu pozwolenia wodnoprawnego na piętrzenie i retencjonowanie wód rzeki Warty w km 484+300, w zbiorniku Jeziorsko oraz energetyczne wykorzystanie spiętrzonej wody, poprzez:

1. zmianę w punkcie II.1. wyżej wymienionej decyzji normalnego poziomu piętrzenia:
z NPP – 120,50 m n.p.m. na NPP – 120,00 m n.p.m.
2. zmianę w punkcie II.2. wyżej wymienionej decyzji ilości retencjonowanej wody przy normalnym poziomie piętrzenia
ze 162,50 mln m³ na 142,84 mln m³
3. zmianę punktu III. wyżej wymienionej decyzji poprzez zatwierdzenie zaktualizowanej instrukcji gospodarowania wodą na zbiorniku Jeziorsko,
4. zastąpienie w wyżej wymienionej decyzji zapisów dotyczących rzędnych –
„120,50 m n.p.m.” na „120,00 m n.p.m.”
5. pozostałe warunki decyzji nie ulegają zmianie

W związku z powyższym Rada Powiatu w Poddębicach uchwałą Nr XXXV/2013/13 z dnia 26 września 2013 r. przekazała Marszałkowi Województwa Łódzkiego swoje stanowisko w sprawie planowanego obniżenia poziomu piętrzenia na Zbiorniku Jeziorsko.

Planowane obniżenie normalnego poziomu piętrzenia wody na Zbiorniku Jeziorsko o 0,5 m (tj. z poziomu 120,5 do poziomu 120,0 m n.p.m.) spowoduje szereg negatywnych skutków, a w szczególności:

1. Zmniejszenie możliwości retencjonowania wody w Zbiorniku o ponad 12% (to jest 20 mln m³).
2. Cofnięcie linii brzegowej w okresie letnim 20 do 50 m w głąb zalewu a przez to uniemożliwienie jakiegokolwiek zagospodarowania turystycznego Zbiornika Jeziorsko.
3. Wzrost zanieczyszczenia wody w Zbiorniku: w okresie letnim zakwit glonów i sinic, stworzy poważne zagrożenie dla gospodarki rybackiej na Zbiorniku i rzece Warcie poniżej Zbiornika, a także dla zagospodarowania turystycznego tego terenu.

Zaproponowano, aby nie zmniejszać poziomu piętrzenia, ale umożliwić bardziej elastyczne gospodarowanie wodą w Zbiorniku Jeziorsko, zwłaszcza w okresie od kwietnia do czerwca, z wykorzystaniem systemu monitoringu i prognoz meteorologicznych – w razie konieczności **można obniżyć** poziom piętrzenia i stworzyć rezerwę na przechwycenie fali powodziowej – pozwoli to na spełnienie funkcji przeciwpowodziowej Zbiornika, a jednocześnie nie spowoduje strat w lęgach ptaków wodnych. Należy również zwrócić uwagę na niewłaściwe

zabezpieczenie przeciwpowodziowe na terenach poniżej Zbiornika Jeziorsko – brak konserwacji cieków wodnych, brak jakichkolwiek działań odnośnie polderu Golina, który był planowany pod zalew i miał przyjąć 80 mln m³ wody, niewystarczająca ilość środków na konserwację zdekapitalizowanych urządzeń melioracji szczegółowych i dodatkowo sztywne terminy utrzymywania określonego poziomu wody w Zbiorniku przyczyniają się do niewłaściwej gospodarki wodnej.

Ponadto Rada Gminy i Miasta w Warcie uchwałą Nr XL/201/13 z dnia 27 września 2013 roku przyjęła wspólne stanowisko w porozumieniu z Gminą Pęczniew, dotyczące skutków obniżenia poziomu piętrzenia wody w zbiorniku Jeziorsko, o następującej treści:

„Stosownie do obwieszczenia Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi (RŚVI.7322.3.2.2013.MC) z dnia 22 sierpnia 2013, wnosimy o uwzględnienie poniższych uwag i wniosków dotyczących zamierzenia, wstosunku do którego przystąpiono do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Przedmiotem postępowania jest przedsięwzięcie polegające na zwiększeniu retencji powodziowej na zbiorniku Jeziorsko poprzez obniżenie normalnego poziomu piętrzenia o 0,5m do rzędnej NPP=120,00 m n.p.m. na następujące obszary Natura 2000:

- *obszar specjalnej ochrony ptaków Zbiornik Jeziorsko PLB100002,*
- *obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Warty PLB300002,*
- *obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Nadwarciańska PLH300009,*
- *obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Lasy Żerkowsko Czeszewskie PLH300053,*
- *obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Rogalińska Dolina Warty PLH300012.*

Zbiornik Jeziorsko, od chwili rozpoczęcia jego budowy w 1975 roku, wywiera bardzo istotny wpływ na funkcjonowanie gmin, na terenie których powstał, a szczególnie na życie ich mieszkańców. Od wstępnego napełnienia zbiornika w 1986 r. do chwili obecnej, w większym lub mniejszym stopniu uwidaczniają się problemy związane z jego funkcjonowaniem. W naturalny sposób rodzi to konflikty i generuje brak pełnej akceptacji ze strony mieszkańców gmin. W ostatnich latach daje się zauważyć zmianę nastrojów w związku z możliwościami finansowymi, pozwalającymi wykorzystać najmniej do tej pory postrzeganą funkcję obiektu, jaką jest umożliwienie rozwoju rekreacji i turystyki wokół zbiornika. W tym miejscu należy nadmienić, że jednym z postulatów pozwalających utworzyć rezerwat Jeziorsko w 1998 r była potrzeba zwiększenia atrakcyjności turystycznej zbiornika, dzięki której możliwe by było pobudzenie działalności gospodarczej w tym zakresie. Jednak kolejne nakładanie na zbiornik i tereny przyległe ograniczeń i zakazów dotyczących ochrony przyrody, w dalszym ciągu bardzo ograniczały rozwój rekreacji i turystyki. Zbiornik postrzegany jest przede wszystkim, jako obiekt, którego głównym celem jest ochrona ptaków. Zgodnie z tak utrwaloną opinią społeczną, temu celowi podporządkowane są dopiero inne funkcje, w tym oczywiście funkcja związana ze zmniejszeniem zagrożenia powodziowego. Dla samorządu gminy Warta i Pęczniew ważnym zadaniem jest przewidywanie tych opinii. Służą temu także inicjatywy społeczne, ukierunkowane na edukowanie w zakresie możliwości osiągnięcia korzyści z zagospodarowania turystycznego obrzeży zbiornika. W tym zakresie wiodącym jest Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania - Przymierze Jeziorsko” działające od 18 marca 2006r. W ramach projektu związanego z zagospodarowaniem turystycznym rzeki Warty oraz zbiornika Jeziorsko, wokół zbiornika podjęto działania związane z utworzeniem przystani kajakowej w Warcie, portu jachtowego w Ostrowie Warckim oraz portu jachtowego w Pęczniewie. Wszystkie inwestycje mają być elementami szlaku kajakowego, biegnącego także w czaszy zbiornika. Ramowy schemat gospodarki wodnej zbiornika Jeziorsko (aktualnie ustalony w oparciu o pozwolenie wodnoprawne z dnia 29.10.2009 r. wydane przez Marszałka Województwa Łódzkiego) oraz zasady ochrony przyrody obowiązujące w czaszy zbiornika, są jedną z przyczyn dynamicznej sukcesji naturalnej, której efektem końcowym (klimaksem) w tych warunkach może być powstanie lasów łęgowych. Ustalenie normalnego poziomu piętrzenia (NPP) na rzędnej 120,00 m.npm. w oczywisty sposób spowoduje, że procesy związane z zamulaniem i zarastanie południowej części czaszy będą się pogłębiały. Z czasem ogólny obszar terenów mało dostępnych w czaszy zbiornika zwiększy się o blisko 50 ha. Powstanie dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna pracująca na rzecz tworzenia biomasy, która dynamicznie będzie powiększała zjawisko akumulacji, czego wynikiem będzie dalsze podpiętrzenie wody wcofkowej części zbiornika. Rezultatem tych procesów jest wzrost zagrożenia powodziowego na omawianym zbiorniku. Ostatecznie uzyskana w wyniku obniżenia NPP do rzędnej 120 m. npm. rezerwa powodziowa może w przewidywalnym czasie zostać utracona w wyniku utraty ogólnej pojemności zbiornika. Wnioski płynące z opublikowanych wyników badań pn: „Wpływ rezerwatu przyrody na eksploatację zbiornika nizinnego Jeziorsko: (publikacja Infrastruktura i ekologia terenów wiejskich nr 4/1/2007, Polska Akademia Nauk, oddział w Krakowie, s. 179-186 Komisja

Technicznej Infrastruktury Wsi) są w tym zakresie jednoznaczne.

„Utworzenie rezerwatu przyrody oraz brak prac bagrowniczych doprowadziło do intensywnego i niekontrolowanego zamulania i zarastania. Analizowane zmiany w badanym systemie wymagały zastosowania specjalnej metodyki obliczeń, która pozwoliła wyznaczyć potencjalne charakterystyki hydrologiczne na danym obszarze. Wskazują one na znacznie częstsze zalewanie terenów zalewowych oraz wzrost ryzyka przerwania wałów. Dalsze niekontrolowane zmiany morfodynamiczne i zarastanie zbiornika, prędzej czy później doprowadzą do katastrofy w postaci przerwania wałów. Katastrofie zapobiec może jedynie odstępstwo od reguł ustanowionych dla funkcjonowania rezerwatu, umożliwiające wykonanie prac zapobiegawczych np. bagrowanie. Również ze względu na sprawne funkcjonowanie rezerwatu jest to problem dość istotny, gdyż dalsze podnoszenie się dna i zarastanie zbiornika negatywnie wpływa na siedliska ptaków wodno-błotnych”. Minimalne działania z zakresu czynnej ochrony terenów cofki zbiornika, stałe wypiętrzanie się jego dna, „rozmycie” pierwotnego koryta rzeki w granicach czaszy to powody, dla których atrakcyjność turystyczna obiektu nadal jest niska. „Od mostu drogi nr 710 Kalisz – Łódź spodziewamy się zastać wody zbiornika zaporowego, tak bowiem informują wszystkie mapy, a tu zaskoczenie. Samo zielsko, jakieś wyspy, kanały, a im dalej w lato, tym płycej. Czekają nas żmudne „przewijanie się” to szerszym, to węższym pasmem płytkiej wody, oglądając krajobrazy rodem z filmu Żuławskiego „Na srebrnym globie”. Nad białymi kikutami pni i odziomków licznych drzew krążą stada, drących się niemilosiernie, ptaków” („Warta Przewodnik Kajakowy – Marek Lityński; Łódź 2008)

W lipcu 2013 roku w Koninie, odbyła się konferencja poświęcona „Skutkom oddziaływania zbiornika przeciwpowodziowego Jeziorsko na Dolinę Warty poniżej zbiornika”. Poświęcono tam wiele wypowiedzi dotyczących ograniczeniu rezerwy powodziowej zbiornika dzięki gwałtownemu zamuleniu i wypiętrzaniu się dna. W czasie konferencji prof. Aleksander Winięcki (konsultant dokumentacji uzasadniającej utworzenie rezerwatu Jeziorsko) wyraził opinię potwierdzającą występowanie szkodliwych zjawisk związanych wypiętrzaniem się dna i zarastaniem roślinnością wysoką części cofkowej zbiornika co w efekcie znacząco ograniczyło jego pojemność. Stwierdził m.in. „Obecnie ptaki nie są problemem na zbiorniku, gdyż gatunki, które zasiedliły zbiornik 20 lat temu obecnie już nie występują. Przenieśli się na południe od mostu w miejscowości Warta. Jednak powstałe rezerwaty są bardzo istotne dla ptaków przelotnych, dla których jednak poziom wody w zbiorniku nie ma większego znaczenia. Prowadzony od 1977 roku monitoring wskazuje, że obecnie pozostało jedynie 10% wartości przyrodniczych, dla których utworzono obszary Natura 2000. A więc zbiornik negatywnie wpływa na środowisko. Potwierdzają to dokumenty(...)”.

Analiza wniosków wynikających z „Eksperytyzy – analiza wpływu obniżenia na zbiorniku Jeziorsko normalnego poziomu piętrzenia (NPP) na kształtowanie zasobów wodnych w zakresie przepływów niskich i wysokich (na podstawie analizy charakterystycznych lat suchych i mokrych)” opracowanej w Katedrze Melioracji, Kształtowania Środowiska i Geodezji Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, potwierdza brak racjonalnego uzasadnienia dla zmiany obowiązującego NPP. Planowane obniżenie normalnego poziomu piętrzenia nie wpłynie w sposób zasadniczy na warunki, jakie obecnie istnieją poniżej zapory na terenach województwa wielkopolskiego, a zatem można się spodziewać kolejnych wniosków i roszczeń, których efektem może być dalsze „manipulowanie wodą” Ocena o oddziaływaniu przedsięwzięcia polegającego na zwiększeniu retencji powodziowej na zbiorniku wodnym Jeziorsko poprzez obniżenie normalnego poziomu piętrzenia o 0,5 m do rzędnej 120,00 m. n.p.m. na następujące obszary Natura 2000: Zbiornik Jeziorsko PLB100002, Dolina Środkowej Warty PLB300002, Ostoja Nadwarciańska PLH300009, Lasy Żerkowsko-Czeszewskie PLH300053, Rogalińska Dolina Warty PLH300012 powstał w oparciu o postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (WST-Si.430.2.2012.MMK/JJ z dnia 3 lipca 2012 r.). Zgodnie z podstawą prawną postanowienia, autorzy raportu nie musieli przeprowadzić analizy możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem. W przypadku zbiornika Jeziorsko, opracowanie oceny tylko w aspekcie wpływu planowanego przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 nie pozwala wyciągnąć wniosków w kwestiach problemowych, jakie powstają na styku ochrony przyrody i potrzeb całej społeczności oraz poszczególnych grup związanych z funkcjonowaniem zbiornika. Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że planowane przedsięwzięcie spowoduje:

- powiększenie terenów podanych procesom naturalnej sukcesji co wpłynie na dynamikę zamulania i wypiętrzania się dna zbiornika, a tym samym zmniejszenie jego pojemność,
- zwiększenie zagrożenia powodziowego na terenach powyżej zbiornika,
- pogłębienie konfliktu społecznego związanego z dalszym ograniczeniem wykorzystania

- walorów turystycznych zbiornika, którego główna przyczyna upatrywana będzie w zmniejszeniu ilości wody w zbiorniku,
- nieuchronne zagrożenie możliwość pełnego wykorzystania infrastruktury turystycznej powstającej wokół zbiornika,
 - dalsze ograniczenie użytkowania wędkarskiego i rybackiego zbiornika,
 - zwiększenie populacji dzików zajmującej na stałe cofkę zbiornika, w wyniku czego pogłębi się problem szkód łowieckich jakie powstają na terenach przyległych, użytkowanych rolniczo.

Mamy nadzieję że decyzja Pana Marszałka będzie poprzedzona raportem oddziaływania na środowisko co w myśl Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, jest dokumentem obligatoryjnym przy tego typu przedsięwzięciach i nasze stwierdzenia zostaną w nim poparte. Na podstawie dostępnych opracowań poświęconych racjonalnemu gospodarowaniu wodą i konserwacji zbiornika, łatwo jest wysnuć wniosek, że problem zwiększenia pojemności zbiornika gwarantującego bezpieczeństwo powodziowe poniżej zapor, leży w prawidłowej konserwacji czaszy zbiornika. Samorządom Gminy Warta i Pęczniew znane są koncepcje eksperckie dotyczące natychmiastowej potrzeby rekonstrukcji koryta rzeki w obrębie zbiornika, obniżenie na znacznym obszarze rzędnej jego dna oraz przechwytywania rumoszu prowadzonego przez rzekę. Proponowane rozwiązanie polegające na obniżeniu rzędnej NPP jest działaniem krótkowzrocznym, które w przewidywalnej perspektywie czasowej ponownie wygeneruje analogiczne problemy. Stanowczo sprzeciwiamy się wprowadzeniu w życie nowego ramowego schematu gospodarki wodnej zbiornika Jeziorsko, opartego o znacząco obniżony normalny poziom piętrzenia. Możliwość ograniczenia rozwoju gmin ukierunkowanego w znaczącym stopniu na turystykę i rekreację związaną ze zbiornikiem jest sprzeczna z wieloma, wdrożonymi do realizacji planami. Kategorycznie żądamy zachowania istniejących walorów zbiornika. Zwiększenia jego rezerwy powodziowej absolutnie należy szukać w racjonalnych sposobach konserwacji obiektu. Bezkrzytyczne utrzymywanie jako nienaruszalnych, wprowadzonych wcześniej zasad ochrony przyrody, nie może odbywać się kosztem samorządów i mieszkańców gmin, zarówno na terenie województwa łódzkiego jak i wielkopolskiego. Oczekujemy na jak najszybsze podjęcie racjonalnych działań, które będą wpisane w zasadę zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi zbiornika, dzięki czemu w przyszłości uniknie się wielu konfliktów, a zainwestowanych środków samorządowych jak i prywatnych nie trzeba będzie ostatecznie zapisywać po stronie strat. Ponadto stanowisko nasze zostanie poparte między innymi przez Zarządy Powiatów sieradzkiego i poddębickiego, organizacje wędkarzy i myśliwych jak i posłów na Sejm RP. Odpowiednie uchwały Rad zostaną dostarczone po najbliższych”

2. Gospodarka ściekowa.

2.1 Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Przepisy prawne Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych określone zostały w szczególności w dyrektywie Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 Z 30.5.1991 r.) Dyrektywa ta skierowana jest do Państw Członkowskich, które mają obowiązek osiągnięcia - w określonych terminach - zawartego w niej celu. Dla Polski ustalenia negocjacyjne z Unią Europejską dotyczące sektora „Środowisko”, przeniesione zostały do Traktatu o Akcesji Polski do Unii Europejskiej. Dokument ten obliguje Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do wybudowania, rozbudowania i/lub zmodernizowania oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej w aglomeracjach, w horyzoncie czasowym do 2015 r.

Realizacja wdrażania wymagań dyrektywy miała przebiegać etapowo, zgodnie z celami pośrednimi, które zapisane zostały w Traktacie Akcesyjnym, a mianowicie:

- 31 grudnia 2005 r. zgodność z dyrektywą powinna być osiągnięta w 674 aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi 69% całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji,
- 31 grudnia 2010 r. zgodność z dyrektywą powinna być osiągnięta w 1069 aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi 86% całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji,
- 31 grudnia 2013 r. zgodność z dyrektywą powinna być osiągnięta w 1165 aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi 91%

- całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji,
- 31 grudnia 2015 r. zgodność z dyrektywą powinna być osiągnięta we wszystkich aglomeracjach, z których ładunek zanieczyszczeń biodegradowalnych stanowi 100% całkowitego ładunku zanieczyszczeń tego typu pochodzącego z aglomeracji.

Przepisy dyrektywy 91/271/EWG zostały przetransponowane do prawa krajowego i znalazły swoje odzwierciedlenie w szeregu ustaw i rozporządzeń związanych z gospodarką wodną.

Obowiązująca wówczas ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.) w art. 43 ust. 3 i art. 208 ust. 2 zobowiązała Ministra Środowiska do sporządzenia i przedłożenia Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych Radzie Ministrów do zatwierdzenia do końca 2003 r. Zgodnie z zapisami art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne, Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych ma określać wykazy:

- aglomeracji, które powinny być wyposażone - w terminach ustalonych w art. 208 w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków oraz wielkość ładunków zanieczyszczeń biodegradowalnych z tych aglomeracji koniecznych do usunięcia,
- przedsięwzięć w zakresie budowy i modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków komunalnych oraz terminy ich realizacji.

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (art. 208, ust.1) zobowiązuje gminy do realizacji zadania własnego gmin w zakresie usuwania i oczyszczania ścieków (ustawa o samorządzie gminnym, ustawa - Prawo wodne: art. 43, ust. 5) na obszarach aglomeracji wyznaczonych na ich terenie w terminach:

- do 31 grudnia 2015 r. w przypadku aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) wynoszącej od 2000 do 15 000,
- do 31 grudnia 2010 r. w przypadku aglomeracji o RLM wynoszącej powyżej 15 000.

Aglomeracja oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych, natomiast przez jednego równoważnego mieszkańca rozumie się ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażony jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen w ilości 60 g tlenu na dobę.

Z dniem 15 listopada 2008 weszła w życie *ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227). Mocą art. 146 tej ustawy dokonano nowelizacji ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.), w tym m.in. art. 43 ust. 2a, będącego przepisem upoważniającym do wyznaczania aglomeracji.

W dotychczasowym brzmieniu art. 43 ust. 2a przyznawał kompetencję do wyznaczenia aglomeracji wojewodom w drodze aktu prawa miejscowego i po zasięgnięciu opinii zainteresowanych gmin i zarządu województwa. Natomiast zgodnie z nowym brzmieniem tego przepisu, aglomeracje wyznacza sejmik województwa w drodze uchwały, po uzgodnieniu z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej i właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz po zasięgnięciu opinii zainteresowanych gmin.

Sposób wyznaczania przez wojewodę obszaru i granic aglomeracji w gminie lub na obszarach gmin określało Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji. Rozporządzenie to straciło moc z dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2010 r. Nr 137, poz. 922).

Na terenie Powiatu Poddębickiego Wojewoda wyznaczył następujące aglomeracje:

- rozporządzenie nr 12/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji PĘCZNIEW - wyznacza się aglomerację PĘCZNIEW o równoważnej liczbie mieszkańców RLM = 2 010, obejmującą miejscowości: Pęczniew, Wylązłów, Nowa Dąbrowa i Rudniki w gminie Pęczniew, z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w Pęczniewie,
- rozporządzenie nr 37/05 Wojewody Łódzkiego z dnia 19 października 2005 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji WARTKOWICE - wyznacza się aglomerację WARTKOWICE, o równoważnej liczbie mieszkańców 9 033, obejmującą miejscowości gminy Wartkowice: Biała Góra, Drwałew, Kłódno, Lewiny, Ner, Nowy Gostków, Pełczyńska,

- Powodów Trzeci, Spędoszyn, Stary Gostków, Wartkowice, Wólka, Wierzbówka, Zawada, z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w Wartkowicach,
- rozporządzenie nr 04/06 Wojewody Łódzkiego z dnia 9 stycznia 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji PODDĘBICE - wyznacza się aglomerację PODDĘBICE, o równoważnej liczbie mieszkańców 10 048, obejmującą miejscowości Gminy Poddębice: Poddębice, Bałdrzychów, Borki Lipkowskie, Borysew, Busina, Byczyna, Chropy, Góra Bałdrzychowska, Kałów, Klementów, Kolonia Chropy, Lipki, Praga, Rąkczyn, Rodrysin, Wólka, Zagórze, z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w Poddębicach,
 - rozporządzenie nr 16/08 Wojewody Łódzkiego z dnia 10 czerwca 2008 r., zmienione rozporządzeniem nr 21/08 z dnia 11 lipca 2008 r. i rozporządzeniem nr 25/08 z dnia 6 października 2008 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji UNIEJÓW - wyznacza się aglomerację UNIEJÓW, o równoważnej liczbie mieszkańców 2 065, obejmującą miejscowości Gminy Uniejów: Brzeziny, Ostrowsko i Uniejów wraz z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w Uniejowie.

W dniu 16 grudnia 2003 r. Rada Ministrów przyjęła Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) wprowadzony do polskiego systemu prawnego poprzez ustawę Prawo wodne.

„Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych” został przygotowany na podstawie uzyskanych w 2003 r. od gmin „Informacji o stanie i zamierzeniach dotyczących realizacji przez gminę przedsięwzięć w zakresie wyposażenia terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę, w zbiorcze sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych (wg stanu na koniec 2002 r.)”.

Program zawiera wykaz aglomeracji oraz wykaz niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy i modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków komunalnych. Inwestycje te ujęte są w czterech poniższych załącznikach do tego Programu:

- załącznik I na lata 2003-2005,
- załącznik II na lata 2006-2010,
- załącznik III na lata 2011-2013,
- załącznik IV na lata 2014-2015.

W dniu 7 czerwca 2005 r. został zatwierdzony przez Radę Ministrów zaktualizowany Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Inwestycje ujęte w Aktualizacji KPOŚK (A-KPOŚK) będą realizowane:

- w 1577 aglomeracjach w tym:
 - 76 aglomeracji > 100 000 RLM,
 - 383 aglomeracji 15 000 - 100 000 RLM,
 - 1118 aglomeracji 2 000 -15 000 RLM,
- budowa sieci kanalizacyjnej – ok. 37 tyś. km – koszt ok. 32 mld zł,
- budowa, rozbudowa i/lub modernizacja oczyszczalni ścieków – 1734 szt. – koszt ok.10,6 mld zł.

Całkowity koszt KPOŚK w latach 2005 - 2015 to ok. 42, 6 mld zł.

Druuga Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r. (AKPOŚK 2009). AKPOŚK 2009 obejmuje łącznie 1635 aglomeracji, które umieszczono w dwóch załącznikach:

- załącznik 1 - aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, obejmuje 1313 aglomeracji od 2 000 RLM (łączy RLM - 44 161 819, który stanowi 97% całkowitego RLM Programu),
- załącznik 2 - aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, obejmuje 322 aglomeracje z przedziału 2 000-10 000 RLM (łączy RLM – 1 360 434, który stanowi 3% całkowitego RLM Programu),
- załącznik 3 - aglomeracje „pozostałe”, obejmuje 104 aglomeracje (łączy RLM - 474 956) nowo wyznaczone, które nie spełniły wymogów formalnych, by znaleźć się w załączniku 1 lub 2. Aglomeracje te nie są wliczone do zakresu rzeczowego i finansowego AKPOŚK 2009.

Ograniczona ilość dostępnych środków na sfinansowanie AKPOŚK 2009 szacowana na ok. 30,1 mld zł w okresie do 2015 r. nie pozwala na realizację wszystkich potrzeb zgłoszonych przez gminy w zakresie realizacji infrastruktury sanitacji. Dlatego też, efekty realizacji Programu odniesiono tylko do aglomeracji zamieszczonych w załączniku 1, które

stanowią priorytet dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego. Realizacja załącznika 1 AKPOŚK 2009 obejmować będzie:

- budowę 30 641 km sieci kanalizacyjnej,
- modernizację 2 883 km sieci kanalizacyjnej,
- modernizację lub rozbudowę 569 oczyszczalni ścieków,
- budowę 177 nowych oczyszczalni.

Nakłady finansowe na realizację zakresu rzeczowo-finansowego przedsięwzięć zestawionych w załączniku 1 AKPOŚK 2009 szacowane są na kwotę: 31,9 mld zł, w tym: na systemy kanalizacyjne 19,2 mld zł, na oczyszczalnie ścieków 11,4 mld zł, na zagospodarowanie osadów 1,3 mld zł.

Realizacja AKPOŚK 2009 zapewni do 2015 r. obsługę systemami kanalizacyjnymi i oczyszczalniami ścieków ok. 28,7 mln mieszkańców Polski, w tym blisko 100 % ludności miejskiej i ok. 60 % ludności wiejskiej.

Trzecia Aktualizacja KPOŚK została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r. (AKPOŚK 2010). Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji. W wyniku analizy stanu zaawansowania realizacji inwestycji oraz przyczyn zaistniałych opóźnień ustalono, że sytuacja dotyczy 126 aglomeracji. Wartości inne niż terminy osiągnięcia efektów ekologicznych pozostały zgodne z dokumentem AKPOŚK2009.

IV AKPOŚK jest w trakcie opracowania. Celem IV aktualizacji jest analiza stanu zaawansowania realizacji inwestycji, określenie stopnia wypełnienia zobowiązań akcesyjnych w okresach pośrednich (2005 i 2010) oraz prognozy na 2013 i 2015 r., sprawdzenie poprawności wyznaczenia aglomeracji. Informacje na potrzeby IV AKPOŚK dotyczą stanu realizacji inwestycji na dzień 31 grudnia 2010 r.

Zarówno w drugiej jak i w trzeciej aktualizacji KPOŚK aglomeracje wytypowane w powiecie zostały opisane w następujący sposób:

Lp.	Wyszczególnienie	aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego		aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego
		Aglomeracja Poddębice	Aglomeracja Pęczniew	Aglomeracja Wartkowie
1.	I d aglomeracji	PLLO019	PLLO061	PLLO037
2.	nazwa aglomeracji	Poddębice	Pęczniew	Wartkowie
3.	Powiat	Poddębice	Poddębice	Poddębice
4.	Województwo	LO	LO	LO
5.	Dorzecze	ODRA	ODRA	ODRA
6.	Region wodny	WT	WT	WT
7.	gmina wiodąca w aglomeracji	Poddębice	Pęczniew	Wartkowie
8.	gminy w aglomeracji	Poddębice	Pęczniew	Wartkowie
9.	nr rozporządzenia ustanawiającego aglomerację	4/06	12/2005	37/05
10.	RLM aglomeracji zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym aglomerację	10048	2010	9033
11.	liczba rzeczywistych Mk w aglomeracji stan na 31.12.2006 r.	10048	2010	2377
12.	symbol grupy aglomeracji	2	3	3
Systemy kanalizacyjne stan na 31.12.2006 r				
13.	liczba Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego	2230	596	416

14.	długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji, [km]	26,4	1,1	5,9
15.	% Mk rzeczywistych korzystających z sieci kanalizacyjnej	22,2	29,7	17,5
16.	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej	2230	596	7072
17.	% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej	22,2	29,7	78,3
18.	wskaźnik koncentracji	84	523	71
Ogółem lata 2007-2015				
19.	przyrost Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego w latach 2007-2015	3163	850	1360
20.	liczba Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego, stan na 31.12.2015 r.	5393	1446	1776
21.	% Mk korzystających z systemu kanalizacyjnego, stan na 31.12.2015 r.	53,67	71,94	74,72
22.	RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej, stan na 31.12.2015 r.	5393	1446	8432
23.	% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej, stan na 31.12.2015 r.	53,7	71,9	93,3
24.	wskaźnik koncentracji przyrostu Mk 2007-2015 [Mk/km]	120,0	121,43	33,25
25.	długość sieci planowana do budowy [km]	26,4	7,0	40,9
26.	długość sieci planowana do modernizacji [km]	7,0	0,0	0,0
Oczyszczalnie ścieków Stan na 31.12.2006 r.				
27.	nazwa oczyszczalni	Poddebice	Pęczniew	Wartkowice
28.	przepustowość istniejącej oczyszczalni, [m ³ /d]	2550	59	450
29.	wydajność istniejącej oczyszczalni [RLM]	17000	391	3000
30.	rodzaj istniejącej oczyszczalni	B	B	B
Planowane na 31.12.2015 r.				
31.	rodzaj planowanej oczyszczalni	B	B	B
32.	rodzaj inwestycji	I	RM	RM
33.	przepustowość oczyszczalni, [m ³ /d]	2550	160	825
34.	wydajność oczyszczalni [RLM]	17000	2000	3395
Osady				
35.	ilość suchej masy osadów powstających na oczyszczalni, stan na 31.12.2015 r. [kg s.m./d]	637,5	40	206,3
Efekty ekologiczne				
36.	termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków	I	2011	2015
37.	termin osiągnięcia efektu ekologicznego w aglomeracji	I	2011	2015
38.	termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie gospodarki osadowe	I	2012	2015
Nakłady inwestycyjne planowane na lata 2007-2015 [tys.zł]				
39.	na sieci kanalizacyjne	16606,8	3500,0	23357,0
40.	na oczyszczalnie ścieków wraz z przeróbką osadu	3000	1400,0	3500,0

41.	na zagospodarowanie osadu	0,0	42,0	0,0
42.	na oczyszczalnię ścieków wraz z przeróbką osadu i jego zagospodarowaniem	3000	1442,0	3500,0
43.	ogółem	19606,8	4942,0	26857,0

WT – region Warty

rodzaj istniejącej oczyszczalni B – oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji < 15 000 RLM,

symbol grupy aglomeracji (0,1,2,3): 2 -grupa aglomeracji o RLM w przedziale $\geq 10\ 000, < 15\ 000$, 3 - grupa aglomeracji o RLM w przedziale $\geq 2\ 000, < 10\ 000$.

rodzaj inwestycji,

I – istniejąca oczyszczalnia, która spełnia wymagania i nie wymaga inwestycji,

BN -budowa nowej oczyszczalni,

M –istniejąca oczyszczalnia, która spełnia wymagania ze względu na przepustowość lecz wymaga modernizacji ze względu na jakość odprowadzanych ścieków,

R- istniejąca oczyszczalnia, która wymaga rozbudowy ze względu na przepustowość,

RM – istniejąca oczyszczalnia, która wymaga rozbudowy ze względu na przepustowość oraz modernizacji części obiektów,

MO –modernizacja tylko części osadowej oczyszczalni,

Ponadto aglomeracja Uniejów została zaliczona do pozostałych aglomeracji – załącznik nr 3 aktualizacji.

Zgodnie z art. 43 ust. 3b ustawy Prawo wodne, Marszałek województwa przedkłada Prezesowi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej corocznie, nie później niż do dnia 31 marca, sprawozdanie z realizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w województwie, zawierające:

- wykaz aglomeracji,
- informację o stanie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków komunalnych,
- informację o postępie realizacji przedsięwzięć określonych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych,
- informację o ilości wytworzonych w ciągu roku Mg suchej masy osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków komunalnych aglomeracji oraz sposób postępowania z tymi osadami z uwzględnieniem podziału państwa na obszary dorzeczy i regiony wodne.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa corocznie, nie później niż do dnia 28 lutego, informacje, o których mowa wyżej za rok ubiegły.

Ostatnie Sprawozdanie z wykonania Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych dotyczy lat 2010 – 2011 (stan na 31 grudnia 2011 r.).

Tabela nr 103 Sprawozdanie z wykonania KPOŚK za 2011 rok – województwo łódzkie- wyciąg – Powiat Poddębicki

Aglomeracje o RLM $\geq 2\ 000 < 15\ 000$

I_d aglomeracji	pozycja z A-KPOŚK	nazwa aglomeracji	woj.	region wodny	dorzecze	gmina wiodąca w aglomeracji	gminy w aglomeracji	RLM wg A-KPOŚK 2010	nr rozporządzenia wojewody ustanawiającego aglomerację
2	3	4	6	7	8	9	10	11	12

PLLO019	1a-1-24	Poddębice	LO	Odra	WT	Poddębice	Poddębice	10048	4/06 z dn. 09.01.2006 r.
PLLO037	2-2-56	Wartkowice	LO	Odra	WT	Wartkowice	Wartkowice	9033	37/05 z dn. 19.10.2005 r.
PLLO046	4-2-84	Uniejów	LO	Odra	WT	Uniejów	Uniejów	2065	16/08 z dn. 10.06.2008 r.
PLLO061	2-2-57	Pęczniew	LO	Odra	WT	Pęczniew	Pęczniew	2010	12/2005 z dn. 15.06.2005 r.

RLM aglomeracji zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym aglomerację	liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji stan na 31.12.2011 r.	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego o stan na 31.12.2011 r.	liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenacyjny stan na 31.12.2011 r.	długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej w aglomeracji, stan na 31.XII.2011 r., km		długość sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej w aglomeracji, stan na 31.XII.2011 r., km	
				ogółem	w tym sieci grawitacyjnej	ogółem	w tym sieci grawitacyjnej
13	14	15	16	17	18	19	20

Poddębice	10 048	10 212	7 755	2441	40,3	39,1	2,0	2,0
Wartkowice	9 033	2 355	531	1824	16,3	12,9	0,00	0,00
Uniejów	2222	4707	3341	1366	34,8	12,6	2,0	2,00
Pęczniew	2010	1510	610	888	1,1	1,1	1,1	1,1

długość sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) w aglomeracji, stan na 31.XII.2011 r., km		długość sieci kanalizacyjnej wybudowanej w 2011 roku, km		przyrost liczby mieszkańców rzeczywistych korzystających z usług kanalizacyjnych w wyniku wybudowania sieci kanalizacyjnej w 2011 r.	ilość ścieków komunalnych powstających w aglomeracji ogółem, tys m ³ /r	ilość ścieków komunalnych odprowadzanych zbiorczym systemem kanalizacyjnym do oczyszczalni tys m ³ /r	ilość ścieków nieoczyszczonych w aglomeracji tys m ³ /r
ogółem	w tym sieci grawitacyjnej	ogółem	w tym sieci grawitacyjnej				
21	22	23	24	25	26	27	28

Poddębice	42,3	41,1	0,7	0,7	17,0	398,00	380,00	
Wartkowice	16,3	12,9	7,0	0,00	0	192,00	96,20	86,6
Uniejów	36,8	14,6	12,7	3,5	0	79,1	75,9	0
Pęczniew	2,2	2,2			0	8,30	5,60	0,3

ilość ścieków dostarczonych do oczyszczalni taborem asenizacyjnym w 2011 r.	Szacunkowy udział ścieków przemysłowych w ściekach oczyszczanych		RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej		I_d oczyszczalni ścieków	nazwa oczyszczalni	przepustowość, m ³ /d		
	ilość w %	% RLM	RLM mieszkańców + osób czasowo przeb.	RLM przemysłu			średnia	maksymalna dla okresu pogody opadowej	docelowa
29	30	31	32	33	34	35	36	38	40

Poddębice	8,0			7755 + 0		PLLO0190	Poddębice	2 550	3 315	2700
Wartkowice	9,2	38,0	56	531 + 0	664	PLLO0370	Wartkowice	450	525	825
Uniejów	3,2	10,0	10,0	3341 + 156	222	PLLO0460	Uniejów	800	1120	750
Pęczniew	2,3	15,7	0,8	610 + 220	15	PLLO0610	Pęczniew	58,60	65,6	300

maksymalny dopływ ścieków do oczyszczalni, m ³ /d dla okresu pogodowej / dla okresu pogodowej	ilość oczyszczanych ścieków komunalnych ogółem w ciągu roku, tys m ³ /r	rodzaj oczyszczalni (należy wpisać symbol - B, non B, PUB1, non PUB1, PUB2, non PUB2)	czy oczyszczalnia ścieków spełnia wymagania rozporządzenia w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego? (należy wpisać „1” jeżeli spełnia lub wartość „0” jeśli nie spełnia)	średnie roczne wartości wskaźników w ściekach dopływających do oczyszczalni ścieków					średnie roczne wartości wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków				
				BZT ₅ , mgO ₂ /l	ChZT, mgO ₂ /l	zawiesina ogólna, mg/l	azot, mg/l	fosfor, mg/l	BZT ₅ , mgO ₂ /l	ChZT, mgO ₂ /l	zawiesina ogólna, mg/l	azot, mg/l	fosfor, mg/l
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54

Poddębice	1000 / 2900	398	B	1	447	1068	296	158	16	6	58	10	9	1
Wartkowice	320 / 783	105,4	B	1	366	750	113	100	7	10	76	17	10	1
Uniejów	750 / 800	79,1	B	1	354	497 245			13 69	16				
Pęczniew	40 /45	8,0	B	1	375	225	127	113,5		12	25	69	-	-

plan inwestycyjny (należy wpisać symbol - BN, M, MO, R, RM) 2012-2015	termin realizacji inwestycji zgodnie z AKPOSK 2010	Faktyczny termin zakończenia realizacji inwestycji	forma przeróbki osadu na oczyszczalni poprzedzająca zagospodarowanie	ilość suchej masy osadów powstających na oczyszczalni Mg/rok
55	56	57	62	63

Poddębice				Odwadnianie, zagęszczanie, higienizacja	8,4
Wartkowice	RM	2015	2015	Odwadnianie na poletkach	10
Uniejów				Napowietrzanie, wapnowanie, odwodnienie	
Pęczniew	RM	2011	2015		2,0

ilość suchej masy osadów powstających na oczyszczalni wraz ze sposobem zagospodarowania osadu (Mg/rok)	
stosowane w rolnictwie	magazynowane czasowo na terenie oczyszczalni
64	68
184,7	23,7
	1,0
	1,0

	nakłady inwestycyjne poniesione w 2011 roku (tys. zł) zbiorcze systemy kanalizacyjne ogółem	Wydajność oczyszczalni ścieków RLM	% RLM obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków	% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej	Ilość ścieków oczyszczonych odprowadzanych do odbiornika	źródła pochodzenia nakładów finansowych poniesionych w 2011 r. (tys. zł)	
						środki własne samorządów gmin	inne
	72	73	74	75	76	77	78
Poddebice	113	8113	81	77	321	29,0	84,0 – MPWiK
Wartkowice	3561,6	3400	20	13	105,4	1272,9	2288,7 - RPO
Uniejów	12872					1606	7669 – RPO WŁ 3597 - WFOŚiGW
Pęczniew	-	391	7	42	7,5	-	-

- kol. **Nr 2**; Identyfikacja aglomeracji; numer identyfikacyjny został nadany każdej aglomeracji z A-KPOŚK, jest on niezbędny do przyszłego raportowania wszystkich aglomeracji do Komisji Europejskiej.
- kol. **Nr 43**; Symbol odpowiadający danemu rodzajowi oczyszczalni i tak:
B- oczyszczalnia biologiczna spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji < 15 000 RLM,
non B- oczyszczalnia biologiczna nie spełniająca standardów odprowadzanych ścieków dla aglomeracji < 15 000 RLM,
PUB1- oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P) spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji >= 100 000 RLM,
non PUB1- oczyszczalnia jw. nie spełniająca standardów odprowadzanych ścieków w zakresie usuwania N i/lub P,
PUB2- oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P) spełniająca standardy odprowadzanych ścieków dla aglomeracji >= 15 000 RLM < 100 000 RLM,
non PUB2- oczyszczalnia jw. nie spełniająca standardów odprowadzanych ścieków w zakresie usuwania N i/lub P.
- kol. **Nr 44**; Informacja stwierdzająca czy oczyszczalnia ścieków spełnia warunki rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984); jeżeli oczyszczalnia spełnia wymagania tego rozporządzenia, wpisano **1**, jeśli nie spełnia - **0**
- kol. **Nr 45-54**; Wartości określone na podstawie pomiarów ilości i jakości ścieków prowadzonych zgodnie z § 4 i § 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984).
- kol. **Nr 55**; Rodzaj planowanej inwestycji tj.:
BN- budowa nowej oczyszczalni ścieków,
M- istniejąca oczyszczalnia ścieków spełnia wymagania ze względu na przepustowość, lecz wymaga modernizacji ze względu na jakość odprowadzanych ścieków,
MO- istniejąca oczyszczalnia ścieków spełnia wymagania ze względu na przepustowość, lecz wymaga modernizacji gospodarki osadowej,
R- istniejąca oczyszczalnia ścieków wymaga rozbudowy ze względu na przepustowość,
RM- istniejąca oczyszczalnia ścieków wymaga rozbudowy ze względu na przepustowość wraz z jednoczesną modernizacją lub rozbudową części obiektów.

2.2 Emisja zanieczyszczeń do wód i oczyszczalnie ścieków

W roku 2010 odprowadzono do wód powierzchniowych z terenu województwa łódzkiego 130,7 hm³ ścieków. Najwięcej zanieczyszczeń trafiło do wód powierzchniowych w postaci ścieków komunalnych w ilości 87,6 hm³. Poza komunalną siecią kanalizacyjną bezpośrednio do wód powierzchniowych odprowadzono z zakładów przemysłowych 43,1 hm³ ścieków po oczyszczeniu w zakładowych oczyszczalniach. Największa oczyszczalnia ścieków w województwie – Grupowa Oczyszczalnia Ścieków Sp. z o.o. w Łodzi – oczyszcza ścieki nie tylko z terenu miasta Łodzi, ale również ścieki z Pabianic i Konstantynowa Łódzkiego. Ścieki te dopływają do oczyszczalni siecią kanalizacyjną oraz są dowożone z terenów nie skanalizowanych. W latach 2001–2010 w strukturze oczyszczania ścieków nastąpiły pozytywne zmiany, nastąpił wzrost ilości ścieków oczyszczanych biologicznie w tym również przy użyciu nowoczesnych metod oczyszczania (pogłębione usuwanie biogenów) oraz zmniejszyła się ilość ścieków nieoczyszczonych. Ze ściekami do wód powierzchniowych wprowadzane są różne zanieczyszczenia. Po roku 2001 ilość odprowadzanych zanieczyszczeń gwałtownie zmalała i nadal sukcesywnie się zmniejsza. W stosunku do 2003 roku ładunek azotu ogólnego zmniejszył się o 38 %, zaś fosforu ogólnego o 39 %. W odniesieniu do roku 2001 spadki ładunków wynoszą odpowiednio: 50 % oraz 68 %.

W wyniku różnic między długością sieci wodociągowej i długością sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich nadal częstym procederem jest odprowadzanie ścieków surowych do rowów przydrożnych lub wywożenie z szamb przydomowych w miejsca niedozwolone.

W celu poprawy czystości wód podejmowane są działania inwestycyjne polegające na budowie nowych, bądź rozbudowie czy modernizacji istniejących urządzeń do oczyszczania ścieków. Gospodarka wodno-ściekowa jest problemem priorytetowym, który samorządy będą musiały rozwiązać. Gminy mimo braku środków planują inwestycje z zakresu oczyszczania ścieków i budowy sieci kanalizacyjnej. Zwiększająca się ilość oczyszczalni przyczynia się do wzrostu ilości ścieków oczyszczonych, zwiększenia stopnia redukcji zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych oraz do zmniejszenia ilości ścieków odprowadzanych bez oczyszczania. Jednak, aby stan gospodarki ściekowej na terenie Powiatu był zadowalający potrzeba jeszcze wielu inwestycji.

Podstawą realizacji zadań w dziedzinie ochrony wód powinno być opracowywanie perspektywicznych planów obejmujących całokształt zagadnień oczyszczania ścieków (z nawiązaniem do wymagań poszczególnych użytkowników wód, łącznie z wyborem najwłaściwszych sposobów i urządzeń do oczyszczania) oraz kompleksowe i długoterminowe prognozowanie korzystania z zasobów wodnych.

Na terenie powiatu jest 7 komunalnych oczyszczalni ścieków. Przeważająca część zakładów obsługiwana jest przez miejskie lub gminne oczyszczalnie ścieków.

Źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są również ścieki nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone w komunalnych i zakładowych oczyszczalniach ścieków, wody opadowe pochodzące z utwardzonych terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, parkingów, obiektów magazynowych i dystrybucji paliw.

Częstym sposobem magazynowania ścieków są zbiorniki bezodpływowe, które w dużej części są nieszczelne, nieraz nie posiadają nawet dna. Problemem pozostaną zanieczyszczenia obszarowe pochodzenia rolniczego. Poprawa w tym zakresie będzie zależała od postępów w agrotechnice. Aby poprawić stan jakości wód należy również zapewnić wyposażenie sektora rolno-spożywczego w oczyszczalnie ścieków, ograniczyć lub wyeliminować substancje szczególnie szkodliwe i azotany wprowadzane do wód, zagospodarować osady ściekowe.

Z roku na rok zwiększa się długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, jednak stosunek skanalizowania obszaru do zwodociągowania jest nadal niski.

Tabela nr 104 Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z czyszczalni ścieków w 2011 r. – dane GUS

Wyszczególnienie	Ścieki ^a		Oczyszczane			Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^b
	w hm ³	razem	mechanicznie	Chemicznie i biologicznie	Z podwyższonym usuwaniem biogenów	razem	W tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		W % ogółem			w hm ³			
Powiat poddębicki	0,597	0,597	-	34,8	65,2	-	-	28,8

Główne źródła zanieczyszczeń oraz ilość odprowadzanych ścieków wraz z ładunkami zanieczyszczeń przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela nr 105 Wykaz zakładów i ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód powierzchniowych w latach 2011-2012 – dane WIOŚ

Lp.	Nazwa zakładu	Odbiornik ścieków [km]	jcw	Przepływ Q [m ³ /db]	Ładunek [kg/db]			
					BZT ₅	ChZT	Zawiesina ogólna	Rok
1	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Oczyszczalnia w Poddębicach	Ner km 49,9	PLRW600020183235 Ner od Dobrzyнки do Zalewki	879,62	4,967	44,746	6,652	2011
				934,51	5,215	47,551	5,922	2012
2	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Poddębicach Oczyszczalnia w Sworawie	Rów mel., Ner	PLRW600020183275 Ner od Dopływu spod Łęzek do Kanału Zbylczyckiego	36,40	2,396	6,499	2,668	2011
				23,85	0,834	2,826	0,951	2012
3	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej TERMY UNIEJÓW Sp. z o.o. w Uniejowie	Warta km 474,0	PLRW600019183199 Warta od Siekiernika do Neru	206,49	2,602	14,248	3,304	2011
				398,72	4,457	26,836	6,379	2012
4	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej TERMY UNIEJÓW Sp. z o.o. w Uniejowie Oczyszczalnia w Spicimierzu	Siekiernik km 3,08	PLRW600017183198 Siekiernik	15,32	0,380	1,164	0,744	2011
				14,19	0,279	1,043	0,496	2012
5	Gmina Wartkowice	Rów R-2 km 5,06 Ner km 39,750	PLRW600020183275 Ner od Dopływu spod Łęzek do Kanału Zbylczyckiego	288,68	2,761	21,508	4,511	2011
				226,59	2,965	15,469	3,331	2012
6	Gmina Zadzim	Rów RH km 1,25 Pichna km 8,0	PLRW60001718317889 Pichna do Urszulinki	47,64	1,482	5,712	2,785	2011
				46,40	1,133	3,845	1,876	2012
Lp.	Nazwa zakładu	Odbiornik	jcw	Przepływ Q	Ładunek [kg/db]			

		ścieków [km]		[m³/db]	BZT₅	ChZT	Zawiesina ogólna	Rok
7	Samorządowy Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Pęczniew	Pichna km 1,781	PLRW6000201831789 Pichna od Urszulinki do ujścia	21,67	0,156	0,782	0,260	2011
				37,97	1,526	4,762	1,806	2012
8	Fermy Drobiu Woźniak Ferma w Bałdrzychowie	Ner km 54,4	PLRW600020183275 Ner od Dopływu spod Łęzek do Kanału Zbylczyckiego	20,46	0,478	2,639	0,959	2011
				13,99	0,270	1,345	0,567	2012
9	Gmina Dalików Osiedle Mieszkaniowe w Sarnowie	Rów R-7, Beldówka km 15,45	PLRW600017183269 Beldówka	17,76	0,239	1,203	0,235	2011
				5,26	0,119	0,396	0,099	2012
10	Gmina Dalików Zespół Szkół w Dalikowie	Rów R-7, Beldówka km 15,45	PLRW600017183269 Beldówka	-	-	-	-	2011
				3,02	0,044	0,169	0,020	2012
11	Gmina Dalików Zespół Szkół w Domaniewie	Dopływ spod Domaniewa	PLRW600017183285 Gnida do Kanału Łęka-Dobrogosty	-	-	-	-	2011
				1,08	0,011	0,047	0,008	2012
				934,51	5,215	47,551	5,922	2012
12	Dom Pomocy Społecznej w Skęczniewie	Warta km 484,1	PLRW600019183197 Warta od Zbiornika Jeziorsko do Siekiernika	79,38	0,612	4,630	1,334	2011
				72,78	0,088	1,410	0,148	2012

Tabela Nr 106 Charakterystyka i rodzaje oczyszczalni działających na terenie Powiatu Poddębickiego – dane Starostwa

Lp.	Nazwa Zakładu Oczyszczalnia ścieków	Rodzaj oczyszczalni	Charakterystyka – urządzenia oczyszczające	Ilość odprowadzanych ścieków max. m ³ /d	Stężenie odprowadzanych ścieków – wartość średnia / odbiornik ścieków
1.	MPWiK w Poddębicach Oczyszczalnia w Poddębicach	mechaniczno-biologiczna	krata koszowa rzadka Ø 40 mm, przepompownia ścieków surowych, komora pomiarowa ścieków surowych z zainstalowanym przepływomierzem elektromagnetycznym, komora pomiarowa ścieków surowych dowożonych, punkt zlewny ścieków dowożonych o poj. 30,7 m ³ , komora rozprężna, budynek krat, dwa piaskowniki pionowe wirowe, dwa reaktory biologiczne WHL II, dwa osadniki wtórne, przepompownia osadów, stacja koagulanta PIX, budynek dmuchaw z rozdzielnią elektryczną, budynek odwadniania i higienizacji osadu, zbiornik ścieków oczyszczonych, komora pomiarowa ścieków oczyszczonych z zainstalowanym przepływomierzem elektromagnetycznym	3315	Zawiesina –2,0 mg/dm ³ , BZT ₅ – 4,8 mg/dm ³ CHZT – 54,0 mg/dm ³ Ner w km 50+275
2.	MPWiK w Poddębicach Oczyszczalnia w Sworawie	mechaniczno-biologiczna	Dwie przepompowne z kratami koszowymi, zbiornik uśredniający, koryto dopływowe przelewowo-rozdzielcze, trójstopniowe tarczowe złożo biologiczne, przelew zbiorczy „kożucha”, wielostrumieniowy osadnik wtórny, koryto pomiarowe, zbiornik osadu nadmiernego	45	Zawiesina –10,6 mg/dm ³ , BZT ₅ – 12,8 mg/dm ³ CHZT – 74,0 mg/dm ³ rów melioracyjny R-6
3.	Urząd Gminy Wartkowice Oczyszczalnia typu OBRA w Wartkowicach	mechaniczno-biologiczna	przepompownia ścieków z kratą koszową, trzy komory osadu czynnego, staw stabilizacyjny, poletka osadowe, punkt zlewny ścieków dowożonych	525,0	Zawiesina–8mg/dm ³ , BZT ₅ – 21,6 mg/dm ³ , CHZT – 109,0 mg/dm ³ Ner w km 39+533 poprzez rów R-C w hm 5+60
4.	Urząd Gminy Zadzim Oczyszczalnia typu "BIOBLOK MU-50" i "BIOKON"	mechaniczno-biologiczna	komora krat z kratą płaską czyszczoną ręcznie, pompownia ścieków, komora rozdziału ścieków, kontenerowe oczyszczalnie typu BIOBLOK i BIOKON, zbiornik osadu nadmiernego, poletka do suszenia osadu, piaskownik poziomy, komora pomiarowa.	132,0	Zawiesina–31 mg/dm ³ , BZT ₅ – 15,0 mg/dm ³ , CHZT – 79,0 mg/dm ³ rów melioracyjny R-H w km 1+250
5.	Urząd Gminy Zadzim Oczyszczalnia typu BIO-K24 przy Szkole Podstawowej w Zygrach,	mechaniczno-biologiczna	trzykomorowy osadnik wstępny, bioreaktor ze stałym złożem zanurzonym, osadnik wtórny, układ napowietrzania	27,3	Zawiesina–43mg/dm ³ , BZT ₅ – 26,0 mg/dm ³ , CHZT – 92,0 mg/dm ³ rzeka Pisia k/Pudłówka w km 11+995

6.	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Pęczniewie Oczyszczalnia typu "MINIBLOK M-8" w Pęczniewie	mechaniczno-biologiczna	krata koszowa, przepompownia ścieków surowych, dwukontenreowa oczyszczalnia typu MINIBLOK M-8, komora zasuw, zbiornik osadu nadmiernego	55,1	Zawiesina–27,0 mg/dm ³ , BZT ₅ – 19,0 mg/dm ³ , CHZT – 59,0 mg/dm ³ rzeka Pichna k/Zduńskiej Woli w km 1+760
7.	Dom Pomocy Społecznej w Skęczniewie Wylot ścieków na terenie Gminy Peczniew	mechaniczno-biologiczna	komora krat, przepompownia ścieków surowych, reaktor biologiczny MINIBLOK o pojemności 90 m ³ , magazyn osadu, poletka osadowe	90	Zawiesina–7,6mg/dm ³ , BZT ₅ – 4,5 mg/dm ³ , CHZT – 43,0 mg/dm ³ Warta w km 483+900
8.	Urząd Gminy Dalików Oczyszczalnia typu "ECO-LINE mini 50 RLM" dla osiedla mieszkaniowego w Sarnowie	mechaniczno-biologiczna	trzy przepompownie ścieków surowych, studzienka rozprężna, trzykomorowy osadnik wstępny, blok biologiczny zblokowany z osadnikiem wtórnym, przepompownia ścieków oczyszczonych, układ napowietrzania.	12,1	Zawiesina–9,6 mg/dm ³ , BZT ₅ – 14,0 mg/dm ³ , CHZT – 65,0 mg/dm ³ rzeka Bełdówka w km 15+450 poprzez rów odsiąkowy R-7
9.	Urząd Gminy Dalików Oczyszczalnia typu TURBO-JET4 przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Dalikowie	mechaniczno-biologiczna	osadnik wstępny, zbiornik retencyjny, komora napowietrzania, osadnik wtórny, studzienka kontrolna	5,6	Zawiesina– 6,4 mg/dm ³ , BZT ₅ – 12,0 mg/dm ³ , CHZT – 47,0 mg/dm ³ rów RA/2 w hm 2+50
10.	Urząd Gminy Dalików Oczyszczalnia typu SEBICO przy Szkole Podstawowej w Domaniewie	biologiczna	osadniki wstępne, komora napowietrzana z biologicznym złożem pływającym, dwa osadniki wtórne typu SEBICO	7,6	Zawiesina–9,2 mg/dm ³ , BZT ₅ – 8,0 mg/dm ³ , CHZT – 36,0 mg/dm ³ poletko rozsączające
11.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” Oczyszczalnia w Uniejowie	mechaniczno-biologiczna	przepompownia ścieków surowych zlokalizowana przy ul. Kościelnickiej, komora pomiarowa ścieków surowych, punkt, zlewny, krata, piaskownik, przepompownia, dwa cykliczne reaktory biologiczne, zagęszczacz osadu, poletka osadowe	987	Zawiesina–16,0 mg/dm ³ , BZT ₅ – 10,0 mg/dm ³ , CHZT – 65,9 mg/dm ³ rzeka Warta w km 465,00
12.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” Oczyszczalnia typu LEMNA w Śpicimierzu	mechaniczno-biologiczna	przepompownia, punkt zlewny, piaskownik z kratą, staw napowietrzany dyfuzyjnie, komora nityfikacyjna z rusztem napowietrzającym, komora koagulacyjna siarczanu glinu, staw LEMNA	98	Zawiesina–12mg/dm ³ , BZT ₅ – 11,0 mg/dm ³ , CHZT – 69,2 mg/dm ³ Struga Śpicimierska w km 3+080
13.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” Oczyszczalnia typu NEBRASKA w Wilamowie	mechaniczno-biologiczna	zbiornik wyrównawczo-uśredniający, przepompownia ścieków surowych, oczyszczalnia NEBRASKA M-4, studzienka kontrolna, przepompownia ścieków oczyszczonych	3,65	Zawiesina–24mg/dm ³ , BZT ₅ – 28,0 mg/dm ³ , CHZT – 116,0 mg/dm ³ rów RA w km 0+052
14.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” Oczyszczalnia typu BIOCLERE	mechaniczno-biologiczna	Zbiornik uśredniający z przepompownią, osadnik wstępny, złożo biologiczne typu BIOCLERE, komora pomiaru przepływu ścieków z przepływomierzem	45,5	Zawiesina–29mg/dm ³ , BZT ₅ – 20,0 mg/dm ³ , CHZT – 113,0 mg/dm ³

	w Wieleninie		elektromagnetycznym		rów R-B w hm 24+30
--	--------------	--	---------------------	--	--------------------

Na terenach wiejskich o rozproszonej zabudowie preferuje się budowę małych przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, ponieważ:

- oczyszczają ścieki w miejscu ich powstawania,
- eliminują wysokie nakłady inwestycyjne na sieci kanalizacyjne,
- nie wymagają ciągłej i fachowej obsługi,
- koszty eksploatacji są niskie,
- są proste w budowie i mogą być zamontowane lub wykonane we własnym zakresie.

Większość rozwiązań oczyszczalni przydomowych składa się z osadnika gnilnego zapewniającego trzydniowe przetrzymanie ścieków oraz drenażu rozsączającego. Prawidłowe zastosowanie i eksploatacja gwarantuje odprowadzenie do gruntu ścieków oczyszczonych w takim stopniu, że nie powodują one zanieczyszczenia gruntu, a tym samym wód podziemnych. W przydomowej oczyszczalni ścieków stosuje się kombinację metod oczyszczania mechaniczną oraz biologiczną tlenową i beztlenową. Ścieki po podczyszczeniu w osadniku gnilnym, infiltrując przez złożę rozsączające są oczyszczane w wyniku procesów fizycznych, biologicznych i chemicznych. Oczyszczalnie takie są przeważnie bezobsługowe, jedynym kosztem eksploatacyjnym jest okresowe wybieranie osadu z osadnika gnilnego.

W Powiecie Poddębickim funkcjonuje szereg małych przydomowych oczyszczalni ścieków, we wszystkich gminach i planowane są kolejne.

2.3 Działalność kontrolna.

W 2011 i 2012 r. WIOŚ przeprowadził kontrole z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w następujących gminnych oczyszczalniach ścieków:

Gmina Wartkowice.

W 2011 r. kontrolę przeprowadzono w związku ze skargą na odprowadzanie do rzeki Ner ścieków, z gminnej oczyszczalni ścieków w Wartkowicach oraz zły stan sanitarny rowu, którym odprowadzane są ścieki. Podczas kontroli stwierdzono m.in., że:

1. Wylot ścieków, rów w obrębie wylotu porośnięte roślinnością, dno rowu zamulone.
2. Staw retencyjny, który jest obiektem ujętym w ciągu technologicznym oczyszczalni, eksploatowany jest sporadycznie. Ścieki oczyszczone kierowane są do odbiornika z pominięciem stawu.
3. Staw retencyjny wymaga oczyszczenia.

Podczas kontroli pracownik laboratorium WIOŚ w Sieradzu pobrał 2 próby ścieków oczyszczonych ze studzienki zlokalizowanej na terenie oczyszczalni, za zbiornikiem retencyjnym. Ponadto pobrane zostały próby wody powierzchniowej rzeki Ner poniżej i powyżej wlotu rowu, do którego kierowane są ścieki oczyszczone z oczyszczalni w Wartkowicach. W uzyskanych wynikach prób ścieków, stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej w pozwoleniu wodnoprawnym wartości stężenia zanieczyszczeń – azotu amonowego. W związku z naruszeniem warunków pozwolenia ukarano przedstawiciela Urzędu Gminy mandatem karnym oraz skierowano pismo do Starosty Poddębickiego – organu który wydał powyższe pozwolenie. WIOŚ wydał również stosowne zarządzenie pokontrolne, zobowiązujące Gminę Wartkowice do usunięcia stwierdzonych podczas kontroli naruszeń. Zarządzenie zostało zrealizowane.

W 2012 r. wpłynęła do WIOŚ kolejna interwencja na nieprawidłową eksploatację oczyszczalni. Po zakończeniu kontroli wydano zarządzenie pokontrolne oraz wymierzono gminie administracyjną karę pieniężną za wprowadzanie ścieków do wód z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „TERMY UNIEJÓW” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Uniejowie.

W 2012 r. przeprowadzono dwie kontrole interwencyjne dotyczące eksploatacji oczyszczalni ścieków w Spycimierzu. W związku z naruszeniem warunków pozwolenia, ukarano przedstawiciela PGK „TERMY UNIEJÓW”, mandatem karnym oraz skierowano pismo do Starosty Poddębickiego, organu, który wydał powyższe pozwolenie. O nieprawidłowościach, poinformowano również Marszałka Województwa Łódzkiego. WIOŚ wydał zarządzenia pokontrolne, zobowiązujące do usunięcia, stwierdzonych podczas kontroli, naruszeń. W związku z tym, że właścicielem oczyszczalni jest Gmina Uniejów, o nieprawidłowościach poinformowano również Burmistrza Uniejowa.

3. Mała retencja.

Ważnym czynnikiem prowadzącym do optymalnego wykorzystania przestrzeni

rolniczej jest odbudowa małej retencji oraz tworzenie nowych zbiorników retencyjnych na terenach, gdzie wymagane jest zwiększenie zasobów wodnych i gospodarcze wykorzystanie zmagazynowanej w ten sposób wody (nawodnienia użytków rolnych, wodopoje dla zwierząt, itp.). Rozwój retencji jest istotnym elementem w ochronie jakości zasobów wodnych. Obok zaspokajania celów gospodarczych równie ważnym argumentem przemawiającym za rozwojem retencji jest jej wpływ na poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

Obiekty retencyjne spełniają wiele różnorodnych i istotnych funkcji, do których można zaliczyć:

- ochrona przed powodzią – łagodzenie przejścia fali powodziowej,
- zaspokajanie określonych potrzeb gospodarczych (np. ujęcie wody, nawadnianie użytków rolnych),
- ochrona przeciwpożarowa,
- zaspokajanie potrzeb rybactwa, wypoczynku, sportu i rekreacji,
- kształtowanie krajobrazu i środowiska przyrodniczego,

Głównymi działaniami prowadzącymi do odbudowy retencji, jeśli chodzi o retencjonowanie wód powierzchniowych są:

- budowa zbiorników wodnych i stawów,
- umiejscawianie budowli piętrzących w korytach rzek (jazzy – wykorzystanie do małej energetyki),
- zagospodarowanie oczek wodnych,
- gromadzenie wody w urządzeniach (systemach melioracyjnych),
- podpiętrzanie zbiorników naturalnych,
- zalesienia.

Zbiorniki wodne i obiekty retencyjne są elementem wpływającym na krajobraz. Zazwyczaj podnoszą jego walory estetyczne i widokowe. Sprawia to tym samym wzrost atrakcyjności obszarów wiejskich pod względem turystycznym (agroturystyka).

Budowa zbiornika wodnego powoduje podniesienie i ustabilizowanie wód gruntowych na korzystnym poziomie, a tym samym poprawę stosunków wilgotnościowych na terenach w zasięgu spiętrzonej wody. Stwarza to jednocześnie nowe atrakcyjne warunki dla rozwoju roślinności i siedlisk zwierząt. Wokół akwenu wytwarza się specyficzny mikroklimat, powstają płytkie strefy służące jako tarliska oraz miejsce żerowania narybku, także odpowiednie warunki do bytowania ptactwa wodno-błotnego.

Jednym z elementów małej retencji są jazzy, które oprócz zatrzymywania wody i pełnienia funkcji rekreacyjnych, znajdują coraz szersze zastosowanie do budowy Małych Elektrowni Wodnych.

Duży wpływ na produkcję rolną i wysokość plonów zwłaszcza w okresach niedoboru wody oprócz retencjonowania wody ma gromadzenie wody w urządzeniach melioracyjnych. Melioracje wodne to zabiegi techniczne mające na celu dostosowanie właściwości gleb do wymagań określonych roślin przez regulację stosunków wodnych w celu zwiększenia produkcji roślinnej. Na terenie Powiatu Poddębickiego zmeliorowanych jest łącznie 22699,09 ha gruntów. Urządzenia melioracyjne wymagają odbudowy i naprawy oraz ciągłej konserwacji, co przy trudnej sytuacji finansowej rolników staje się dużym obciążeniem. Konieczna jest więc pomoc finansowa państwa i samorządów, zarówno na bieżącą konserwację, jak i budowę nowych systemów melioracyjnych. Ważne jest wspieranie działających Spółek Wodnych oraz podejmowanie działań (także szkoleniowych) mających na celu tworzenie nowych Spółek. Na terenie Powiatu Poddębickiego działa kilka Spółek Wodnych, które mimo wielu trudności starają się sprawnie funkcjonować oraz konserwować i utrzymywać istniejące urządzenia melioracyjne.

Tabela Nr 107 Wykaz obszarów zmeliorowanych na terenie Powiatu Poddębickiego (dane z „Programu gospodarki wodnej na użytkach rolnych Powiatu Poddębickiego”)

Lp.	Gmina	Grunty zmeliorowane ogółem	Grunty orne zmeliorowane w ha				Użytki zielone zmeliorowane w ha			Rowy mb
			ogółem	W tym			ogółem	w tym		
				zdrenowane	nawadniane	odwodnione rowami		nawadnianie	zdrenowane	
1.	Dalików	3169,45	2381,03	2340,83	-	40,20	788,42	-	319,32	113840
2.	Poddębice	4476,54	2689,90	2473,57	-	216,33	1788,64	1474,90	79,85	239778
3.	Pęczniew	1270,47	956,49	888,52	11,37	56,60	313,98	219,29	--	51734
4.	Uniejów	3317,90	2762,00	2704,00	-	57,00	534,00	-	-	55498
5.	Wartkowice	5350,60	4107,84	3914,23	-	193,61	1242,76	766,40	26,32	243530
6.	Zadzim	5114,13	4287,39	4119,43	6,54	161,42	826,74	466,57	34,00	173849
7.	Razem	22699,09	17184,65	16440,58	17,91	725,16	5494,54	2927,16	459,49	880629

Tabela Nr 108 Wykaz Spółek Wodnych z terenu Powiatu Poddębickiego (dane z „Programu gospodarki wodnej na użytkach rolnych Powiatu Poddębickiego”)

Gmina	Nazwa Spółki	Miejscowości objęte działalnością Spółki	Powierzchnia zmeliorowana /ha/	Drenowanie /ha/	Rowy /km/	Nawodnienia /ha/
Dalików	GSW* Dalików	Cały teren Gminy	2987	2484	109,2	-
	WSW** Idzikowice		183	176	5,5	-
Razem Dalików			3170	2660	114,7	-
Poddębice	M-GSW*** Poddębice	Cały teren Gminy za wyjątkiem wsi: Bałdrzychów, Karnice, Kobylniki, Pudłówek, Pudłów Stary, Leśnik, Tumusin, Góra Bałdrzychowska, Pudłów Nowy	2860	1770	145,3	853
	WSW Bałdrzychów	Bałdrzychów	230	-	14,4	230
	WSW Karnice		70	70	1,1	-
	WSW Kobylniki		239	239	3,9	-
	WSW Pudłówek	Pudłówek	70	-	9,2	70
	WSW Pudłów Stary	Pudłów Stary	175	-	20,3	175
	WSW Leśnik		55	-	2,9	-
	WSW Tumusin		515	368	26,8	-
	WSW Góra Bałdrzychowska		140	45	6	95
	WSW Pudłów Nowy		118	66	9,1	52
Razem Poddębice			4472	2558	239	1475
Zadzim	GSW Zadzim	Zadzim, Kazimierzew, Adamka, Marcinów, Rzeczycza, Wola Zaleska, Wola Flaszczyna, Otok, Iwonie, Chodaki, Kraszyn, Wierzchy, Piotrów, Żerniki, Wyrębów, Dąbrówka, Rzechtą Drużbińska, Charchów Księży, Górki Zadzińskie, Pałki, Pietruchy	3388	2628	119,9	56
	WSW Charchów Pański		243	243	6,2	-
	WSW Kłoniszew	Kłoniszew, Stefanów, Dzierżazna	344	259	5,8	27
	WSW Jeżew	Jeżew, Ruda Jeżewska	287	-	19,1	287
	WSW Małyń	Małyń, Józefów	188	164	4,9	19
	WSW Ralewice		34	-	3,6	34
	WSW Bogucice-Zygry		571	546	9,8	-
	Razem Zadzim		5055	3840	169,3	423
Wartkowice	GSW Wartkowice		4935	3625	230,2	766
	WSW Plewnik II		93	93	2,6	-
	WSW Powodów III		149	133	4,8	-
	WSW Ujazd		174	90	5,9	-
Razem Wartkowice		5351	3941	243,5	766	
Uniejów	GSW Uniejów	Uniejów, Brzeziny, Wielenin Kolonia, Wielenin, Felcjanów, Orzeszków, Stanisławów, Ostrowsko, Czepów, Skotniki, Kolonia Orzeszków, Wilamów, Góry, Śpicimierz, Czekaj, Kolonia Śpicimierz Łęg Baliński, Człopy, Wola Przedmiejska	2939	3939	80,4	-
Razem Uniejów			2939	3939	80,4	-
Pęczniew	brak		-	-	-	-

*Gminna Spółka Wodna

** Wiejska Spółka Wodna

*** Miejsko-Gminna Spółka Wodna

----- spółki działające

Tabela nr 109 Sprawozdanie z działalności Spółek Wodnych na terenie Powiatu Poddębickiego w latach 2007-2012– dane Starostwa

Nazwa spółki	Powierzchnia użytków rolnych objęta działaniem w ha	Składka zł/ha	Otrzymane dofinansowanie			Wykonane prace
			Rok	Budżet państwa	Budżet województwa łódzkiego	
Miejsko – Gminna Spółka Wodna w Poddębicach	1993,00	25 zł z użytków zielonych, 20 zł z gruntów ornych	2007	5158,00	15320,00	Konserwacja rowów w m.: Feliksów, Kol. Góra Bałdrz., Lipnica i Szarów. Naprawa 600 mb rurociągu dren.
		25 zł z użytków zielonych, 20 zł z gruntów ornych	2008	1536,00	16400,00	Konserwacja rowów w m.: Chropy, Kol. G. Bałdrz. Naprawa drenowaniam m. Józefów, Lipnica i Sempółki
		25 zł z użytków zielonych, 20 zł z gruntów ornych	2009	1200,00	16495,00	Konserwacja rowów w m.: Feliksów, Kol. G. Bałdrz., Rączyn. Naprawa drenowaniam m.: Dominikowie, Lipnica i Sempółki
		25 zł z użytków zielonych, 20 zł z gruntów ornych	2010	1250,00	7265,00	Konserwacja rowów w m.: G. Bałdrz., Feliksów, Kol. G. Bałdrz., Szarów.
		30 zł z użytków zielonych, 20 zł z gruntów ornych	2011	6375,00	52124,61	Konserwacja rowów w m.: G. Bałdrz., Feliksów, Kol. G. Bałdrz., Szarów
		30 zł z użytków zielonych, 20 zł z gruntów ornych	2012	8800,00	19300,06	Konserwacja rowów w m.: Małe, Sempółki, Lipnica. Naprawa drenowaniam m. Szarów
Gminna Spółka Wodna w Uniejowie	3050,00	15 zł	2007	5653,00	6834,00	Konserwacja rowów w m.: Brzeziny, Felicjanów, Czepów. Naprawa drenowaniam m.: Czepów, Wilamów
			2008	1536,00	3200,00	Konserwacja rowów w m.: Felicjanów, Uniejów, Wilamów
			2009	1350,00	12385,00	Konserwacja rowów w m.: Felicjanów, Uniejów, Wola Przedmiejska.
			2010	1500,00	12074,00	Konserwacja rowów w m.: Kuczki, Orzeszków, Skotniki, Wilamów
			2011	1500,00	12074,00	Konserwacja rowów w m.: Orzeszków, Kol. Orzeszków, Wielenin, Kol. Wielenin, Wola Przedmiejska
			2012	10800,00	20030,00	Konserwacja rowów w m.: Kozanki Wlk., Uniejów, Spycimierz, Wielenin, Kol. Wielenin.
Gminna Spółka Wodna w Dalikowie	2667,00	10 zł	2007	1164,00	4984,00	Konserwacja rowów w m.: Dalików, Fułki, Dąbrówka Woźnicka, Zdrzychów, Złotniki.
			2008	1152,00	14000,00	Konserwacja rowów w m.: Dalików, Domaniew, Przekora, Bobolice, Złotniki.
			2009	-	9199,00	Konserwacja rowów w m.: Budynek, Domaniewek, Przekora.
			2010	-	-	Konserwacja rowów w m.: Dalików, Fułki, Dąbrówka Woźnicka, Zdrzychów, Złotniki.
			2011	1075,00	17470,00	Konserwacja rowów w m.: Dalików, Dąbrówka Górna, Gajówka, Lubocha, Krzemieniew, Złotniki, Tobolce i Woźniki.
			2012	11141,00	8000,00	Konserwacja rowów w m.: Domaniew, Oleśnica, Budynek, Dalików, Lubocha, Zdrzychów i Złotniki.
Gminna Spółka Wodna w Wartkowicach	4199,00	20 zł z użytków zielonych i	2007	6750,00	6222,00	Konserwacja rowów w m.: Konopnica, Zalesie. Naprawa awarii drenarskich w m.: Parądzice, Starzyny.

		10 zł z gruntów ornych	2008	768,00	24500,00	Konserwacja rowów w m.: Sędów i Krzepocinek.	
			2009	1000,00	21565,00	Konserwacja rowów w m.: Krzepocinek i Parądzice.	
			2010	1000,00	229250,00	Konserwacja rowów w m.: Stary Gostków, Wartkowie. Naprawa awarii drenażowych w m. Konopnica	
			2011	5100,00	20872,00	Konserwacja rowów w m.: Stary Gostków, Wólka. Naprawa awarii drenażowych w m.: Krzepocinek, Parądzice, Orzeszków, Polesie	
			2012	9000,00	15345,00	Konserwacja rowów w m. Biała Góra. Naprawa awarii drenażowych na terenie działania	
Spółka Wodna w Zadzimi	300,00	25 zł z użytków zielonych i 15 zł z gruntów ornych	2007	3780,00	6052,00	Konserwacja rowu w m. Adamka. Naprawa awarii drenażowych na terenie działania	
			2008	384,00	7800,00	Konserwacja rowu w m. Adamka. Naprawa uszkodzonych przepustów	
			2009	650,00	10248,00	Wykaszenie rowów na terenie działania – m. Zadzim, Adamka, Kazimierzew	
			2010	750,00	11125,00	Wykaszenie rowów na terenie działania – m. Zadzim, Adamka, Kazimierzew. Naprawa awarii drenażowych w m. Adamka i Zadzim	
			2011	825,00	15670,00	Konserwacja rowów w m.: Adamka, Kazimierzewi Zadzim. Wykaszenie rowów na terenie działania	
			2012	3800,00	4095,00	Wykaszenie rowów na terenie działania	
Spółka Wodna w Jeżewie	230,00	35 zł	2007	2014,00	00,00	Konserwacja rowu w m. Jeżew.	
			2008	W związku z budową nowego jazu spółka zawiesiła działalność			
			2009	W związku z budową nowego jazu spółka zawiesiła działalność			
			2010	W związku z budową nowego jazu spółka zawiesiła działalność			
			2011	3825,00	3470,00	Konserwacja rowu w m.: Dzierżazna Szlachecka i Ruda Jeżewska	
			2012	7200,00	2567,00	Konserwacja rowu w m.: Dąbrówka, Pustkowie. Wykaszenie rowów na terenie działania	
Spółka Wodna w Kłoniszewie	304,00	20 zł z użytków zielonych i 10 zł z gruntów ornych	2007	776,00	1519,00	Konserwacja rowu w m. Kłoniszew	
			2008	776,00	700,00	Konserwacja rowu w m. Kłoniszew	
			2009	650,00	-	Konserwacja rowu w m. Kłoniszew	
			2010	750,00	750,00	Konserwacja rowu w m. Stefanów	
			2011	750,00	-	Konserwacja rowu w m. Stefanów	
			2012	-	-	-	
Spółka Wodna Górki Zadzimskie - Pietruchy	378,00	20 zł	2007	2897,00	4559,00	Konserwacja rowów w m. Górki Zadzimskie i Pietruchy	
			2008	-	-	-	
			2009	Spółka nie prowadziła działalności			
			2010				
			2011				
			2012				
Spółka Wodna Plewnik II	76,61	15 zł	2007	-	-	-	
			2008	768,00	3000,00	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Plewnik II	
			2009	650,00	2750,00	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Plewnik II	
			2010	750,00	-	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych	

						szczegółowych w m. Plewnik II
			2011	750,00	-	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Plewnik II
			2012	5400,00	787,74	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Plewnik II
Spółka Wodna Niemysłów - powstała w 2008, rozpoczęła działalność od 2009 r.	108,00	45,17 zł	2009	1000,00	7379,00	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Niemysłów
			2010	1000,00	7379,00	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Niemysłów
			2011	1250,00	9000,00	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Niemysłów
			2012	14518,00	1524,07	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Niemysłów
Spółka Wodna Dąbrówka – Pudłów Nowy – powstała w styczniu 2011 r.	120,00	40 zł	2011	3045,00	9328,00	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m.: Dąbrówka i Pudłów Nowy
			2012	9000,00	5142,00	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m.: Dąbrówka i Pudłów Nowy
Spółka Wodna Idzikowice - powstała w lutym 2011 r.	130,00	30 zł	2011	3045,00	-	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Idzikowice
			2012	7400,00	2765,00	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Idzikowice
Spółka Wodna Otok – powstała w październiku 2011 r.	522,13	10 zł	2012	7400,00	2765,00	Konserwacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych w m. Otok

Tabela nr 110 Wykaz długości rzek i kanałów administrowanych przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi oraz długość rowów melioracyjnych znajdujących się w poszczególnych gminach Powiatu Poddębickiego: (dane WZMiUW)

	Długość rzek	Długość kanałów	Długość rowów melioracyjnych
Gmina Dalików	24033,0		113840,0
Gmina Pęczniew	26260,0		51734,0
Gmina Poddębice	65026,0	2200,0	239778,0
Gmina Uniejów	29290,0		63346,0
Gmina Wartkowice	37343,0	6190,0	243530,0
Gmina Zadzim	40099,0		173849,0
Razem Powiat	222051,0		886077,0

Tabela nr 111 Wykaz zbiorników retencyjnych i stawów hodowlanych z terenu Powiatu Poddębickiego: (dane WZMiUW)

Nazwa obiektu	Rodzaj	Przeznaczenie	Powiat	Gmina	Powierz- chnia max. min.	Pojemność całkowita w m ³	Uwagi
Zbiornik Jeziorsko rz. Warta	zbiornik wodny	Ochrona p.poż pokryw. deficytu w latach suchych	Poddębice Turek Sieradz	Pęczniew Dobra Warta	42,3 17,6	172,6 mln 202,8 mln	
Stawy rybne Pęczniew	zbiornik wodny	Hodowla ryb ośrodek zarybień Jeziorsko	Poddębice	Pęczniew	śr. 2,6	4,355 mln	
Stawy rybne Sarnów	zbiornik wodny	Hodowla ryb	Poddębice	Dalików	1,85	2643 mln	
Polder „Pęczniew-Rudniki”	polder	Ochrona p.poż	Poddębice	Pęczniew	0,91		
Polder „Osowiec”	polder	Ochrona p.poż	Poddębice	Pęczniew	1,78		
Polder „Jadwiczna-Raszelki”	polder	Ochrona p.poż	Poddębice	Pęczniew	0,63		
Zbiornik Dzierżawy-Drozdów	zbiornik retencyjny	Ochrona p.poż rekreacja	Poddębice	Wartkowice Świnice Warckie	0,62	930 tyś.	zbiornik projektowany
Zbiornik Ralewice	zbiornik retencyjny	Ochrona p.poż rekreacja	Poddębice	Zadzim	0,35	427 tyś.	zbiornik projektowany
Zbiornik Iwonie	zbiornik retencyjny	Ochrona p.poż rekreacja	Poddębice	Zadzim	0,43	516 tyś.	zbiornik projektowany
Zbiornik Małyń	zbiornik retencyjny	Ochrona p.poż rekreacja	Poddębice	Zadzim	0,42	504 tyś.	zbiornik projektowany
Zbiornik Góra Bałdrzychowska	Zbiornik retencyjny	Ochrona p.poż rekreacja	Poddębice	Zadzim	0,17	255 tyś.	zbiornik projektowany
Zbiornik Wilczyca	Zbiornik retencyjny	Ochrona p.poż hodowla ryb rekreacja nawadnianie	Poddębice	Zadzim	0,565	904 tyś.	zbiornik projektowany

Tabela nr 112 Wykaz urządzeń wodnych: jazy, zastawki, małe elektrownie wodne (dane WZMiUW)

Lp.	Nazwa obiektu	Gmina	Budowle			
			Rodzaj	Lokalizacja – km rzeki	Miejscowość	Administrator
1.	Bełdówka	Poddebice	jaz betonowy	0+700	Zagórzycy	WZMiUW
2.	Bełdówka	Poddebice	jaz betonowy	3+300	PGR Góra Bałdrzychowska	WZMiUW
3.	Bełdówka	Poddebice	jaz koźłowy	8+750	Kałów	WZMiUW
4.	Bełdówka	Dalików	jaz koźłowy	12+624	Zdrzychów	WZMiUW
5.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	2+300	Sucha	WZMiUW
6.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	3+070	Sucha	WZMiUW
7.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	3+450	Sucha	WZMiUW
8.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	3+850	Sucha	WZMiUW
9.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	4+150	Powodów I-II	WZMiUW
10.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	4+600	Powodów I-II	WZMiUW
11.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	4+850	Powodów I-II	WZMiUW
12.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	5+150	Powodów I-II	WZMiUW
13.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	5+450	Powodów III	WZMiUW
14.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz koźłowy	6+270	Powodów III	WZMiUW
15.	Pichna k/Zd. Woli	Zadzim	jaz koźłowy	15+700	Rzeczyca	WZMiUW
16.	Szadkówka	Zadzim	jaz koźłowy	1+840	Ralewice	WZMiUW
17.	Pichna (przełożone koryto)	Zadzim	jaz stalowy	7+552	Grabina	RZGW Poznań
18.	Pichna k/Zd. Woli	Zadzim	jaz stalowy	9+125	Grabina	RZGW Poznań
19.	Bełdówka	Dalików	jaz żelbetowy	14+110	PGR Sarnów	WZMiUW
20.	Bełdówka	Dalików	jaz żelbetowy	15+450	PGR Sarnów	WZMiUW
21.	Bełdówka	Dalików	jaz żelbetowy	16+000	PGR Sarnów	ANRSP, Józef Grabarczyk
22.	Zian-Gnida	Wartkowice	jaz żelbetowy	1+250	Krzepocinek	WZMiUW
23.	Jadwichna	Pęczniew	jaz żelbetowy	0+360	Rudniki	WZMiUW
24.	Kanał Ulgowy	Poddebice	jaz żelbetowy	2+200	Góra Bałdrzychowska	WZMiUW
25.	Ner	Wartkowice	jaz żelbetowy – MEW	35+830	Pauzew	WZMiUW
26.	Ner	Wartkowice	jaz żelbetowy – MEW	39+750	Wólka	WZMiUW
27.	Ner	Poddebice	jaz żelbetowy	50+585	Poddebice	WZMiUW
28.	Ner	Poddebice	jaz żelbetowy	57+815	Kol. Góra Bałdrzychowska	WZMiUW
29.	Ner	Poddebice	jaz żelbetowy	60+500	Pudłów Stary	WZMiUW
30.	Pisia k/Małyńia	Zadzim	jaz żelbetowy – MEW	0+060	Małyń	Witold Jaruga
31.	Pisia k/Pudłówka	Poddebice	jaz żelbetowy	2+265	Pudłów Nowy	WZMiUW

32.	Pisia k/Pudłówka	Poddębice	jaz żelbetowy	3+490	Pudłówek	WZMiUW
33.	Pisia k/Pudłówka	Zadzim	jaz żelbetowy	4+700	Piotrów	WZMiUW
34.	Pisia k/Pudłówka	Zadzim	jaz żelbetowy	6+425	Iwonie	WZMiUW
35.	Pisia k/Pudłówka	Zadzim	jaz żelbetowy	8+020	Chodaki	WZMiUW
36.	Pisia k/Pudłówka	Zadzim	jaz żelbetowy	10+175	Zygry	WZMiUW
37.	Ner	Wartkowice	jaz + most - MEW jaz + most	45+050	Tur	WZMiUW
38.	Ner	Poddębice	jaz + most	47+470	Sporawa	WZMiUW
39.	Ner	Poddębice	jaz + most	55+700	Bałdrzychów	WZMiUW
40.	Ner	Poddębice	jaz + most	62+820	Feliksów	WZMiUW
41.	Ner	Zadzim	jaz + most	66+325	PGR Jeżew	WZMiUW
42.	Ner	Zadzim	jaz + most – MEW	68+790	Małyń	WZMiUW
43.	Pichna k/Zd. Woli	Zadzim	zastawka betonowa	11+125	Skoczno	WZMiUW
44.	Zian-Gnida	Dalików	zastawka betonowa	8+770	Budzynek	WZMiUW
45.	Kucinka	Dalików	zastawka betonowa	0+250	Zdrzychów	WZMiUW
46.	Kucinka	Dalików	zastawka betonowa	0+620	Zdrzychów	WZMiUW
47.	Kucinka	Dalików	zastawka betonowa	1+530	Zdrzychów	WZMiUW
48.	Kucinka	Dalików	zastawka betonowa	5+820	Gajówka	WZMiUW
49.	Kucinka	Dalików	zastawka betonowa	6+140	Gajówka	WZMiUW
50.	Pisia k/Bronówka	Uniejów	zastawka betonowa	8+180	Pęgów	WZMiUW
51.	Pisia k/Bronówka	Wartkowice	zastawka betonowa	11+175	Żelgoszcz	WZMiUW
52.	Kanał Drozdów A	Wartkowice	zastawka żelbetowa	9+020	Dzierżawy	WZMiUW
53.	Kanał Drozdów A	Wartkowice	zastawka żelbetowa	10+755	Dzierżawy	WZMiUW
54.	Kanał Drozdów A	Wartkowice	zastawka żelbetowa	11+300	Dzierżawy	WZMiUW
55.	Pisia k/Bronówka	Uniejów	zastawka żelbetowa	7+790	Pęgów	WZMiUW
56.	Zian	Wartkowice	zastawka żelbetowa	15+975	Biała Góra	WZMiUW

Tabela nr 113 Wykaz długości rowów melioracyjnych z terenu Powiatu Poddębickiego – podział na wsie (dane WZMiUW)

Lp.	Nazwa miejscowości	Długość rowów melioracyjnych - melioracje szczegółowe – w m
GMINA DALIKÓW		
1.	Przekora	6841
2.	Madaje Stare Kontrewers	4795
3.	Oleśnica	1830
4.	Fułki	2085
5.	Wilczyca	2625
6.	Wilków	470
7.	Zdrzychów	3715
8.	PGR Sarnów	11695
9.	Sarnówek Dobrzań	2525
10.	Krasnołany	2213
11.	Tobolice	5476
12.	Domaniew	1855
13.	Domaniewem	3630
14.	Krzemieniew	2423
15.	Brudnów	6772
16.	Budynek	8056
17.	Dąbrówka Woźnicka	4775
18.	Dąbrówka Nadolna	1419
19.	Woźniki	5746
20.	Idzikowice	5509
21.	Psary	6773
22.	Dalików	9636
23.	Gajówka	2455
24.	Kuciny Wołoszyn	3180
25.	Złotniki	6581
26.	Dobrzań	760
Razem Gmina Dalików		113840
GMINA PODDĘBICE		
27.	Lipnica	6596
28.	Balin	2491
29.	Dominikowice	5645
30.	Busina	7930
31.	Pudłówek	8979
32.	Pudłów Nowy	9145
33.	Pudłów Stary	21675
34.	Bałdrzychów	5435
35.	Chropy	7995
36.	Lipki	1575
37.	Poddębice	4675
38.	Porczyzny	2685
39.	Praga	4895
40.	Feliksów	11804
41.	Grocholice	3633
42.	Karnice	1140
43.	Kobylniki	2615
44.	Lesnik	2910
45.	Kolonia Niewiesz	5600
46.	Sempółki	5957
47.	Szarów	4170
48.	Gibaszew	2184
49.	Kolonia Józefów	1060
50.	Krępa (rozp. maj)	3974
51.	Krępa	630

52.	Dzierżan	5232
53.	Borzewisko	2284
54.	Bliźnia	1605
55.	Golice	4650
56.	Góra Bałdrzychowska	6020
57.	Klementów	2635
58.	Kol. Góra Bałdrzychowska	8965
59.	Rączyn	10030
60.	Sworawa	16070
61.	Tarnowa	4440
62.	Zagórzyce	8180
63.	PGR. Góra Bałdrzychowska	6160
64.	Adamów	4646
65.	Kałów	2502
66.	Łężki	4690
67.	Panaszew	3782
68.	Tumusin	9000
69.	Wólka	3489
Razem Gmina Poddebice		239778
GINA PĘCZNIEW		
70.	Wola Pomianowa	3055
71.	Rudniki	10959
72.	Przywidz	7762
73.	Pęczniew	1782
74.	Lasy Państwowe	150
75.	Dybów	3315
76.	Drużbin	3160
77.	Ferdynandów	2905
78.	Lubosa	3759
79.	Osowiec	6683
80.	PGL Poddebice	1460
81.	Jadwichna	4289
82.	Brzeg	440
83.	Zagórki	840
84.	Kolonia Brodnia	125
85.	Brodnia	1050
Razem Gmina Pęczniew		51734
GINA UNIEJÓW		
86.	Czekaj	1350
87.	Człopy	3327
88.	Łęg Baliński	4120
89.	Śpicimierz	1290
90.	Uniejów	8956
91.	Wola Przedmiejska	5770
92.	Brzozówka	3205
93.	Czepów	4779
94.	Kuczki	1390
95.	Lekaszyn	1960
96.	Orzeszków	2040
97.	Orzeszków kolonia	2100
98.	Ostrowsko	2091
99.	Skotniki	2194
100.	Stanisławów	1345
101.	Wilamów	2125
102.	Brzeziny	1800
103.	Felicjanów	366
104.	Hipolitów	650
105.	Pęgów	1325

106.	Wielenin	495
107.	Wielenin Kolonia	2820
108.	Z.I.Rozniatów	2400
109.	Z.II.Rozniatów	5448
Razem Gmina Uniejów		63346
GINA WARTKOWICE		
110.	Konopnica	2345
111.	Kłudna	6612
112.	Biernacice	7502
113.	Zalesie/Bronówek	1790
114.	Bronów	2045
115.	Bronówek	5590
116.	Żelgoszcz	5517
117.	Światonia	2001
118.	Wólka	9370
119.	Kiki	2078
120.	Dzierżawy	1732
121.	Mrówna	4533
122.	Łązki	3048
123.	Powodów I-II	5717
124.	Sucha	6083
125.	Parądzice	2490
126.	Krzepocinek	2605
127.	Wola Dąbrowa	2387
128.	Biała Góra	5634
129.	Wierzbowa	9177
130.	Powodów III	4812
131.	Drwałew	8610
132.	Truskawiec	452
133.	Orzeszków	2336
134.	Plewnik	2605
135.	Ujazd	5871
136.	Starzyny	1546
137.	Wola Niedźwiedzia	2966
138.	Chodów	365
139.	Saków	1875
140.	Wilkowice	3752
141.	Wartkowice	9169
142.	Sędów	13344
143.	Ner	16607
144.	Pauzew	9852
145.	Nowy Gostków	3294
146.	Stary Gostków	15790
147.	Spędoszyn Kolonia	19088
148.	Spędoszyn	6938
149.	Tur	9919
150.	Pełczyska	10791
151.	Wólki	450
152.	Gibaszew	4842
Razem Gmina Wartkowice		243530
GINA ZADZIM		
153.	Grabina	4510
154.	Ralewice	3810
155.	Rzeczyca	7125
156.	Iwonie	10454
157.	Żerniki	7569
158.	Piotrów	2953
159.	Chodaki	5842

160.	Kraszyn	2755
161.	Otok	23634
162.	Zygry	4900
163.	Bąki	1470
164.	Bogucice	3082
165.	Dąbrówka	3280
166.	Bratków	1255
167.	Wierzchy	2623
168.	PGR Zalesie	6345
169.	Marcinów	1665
170.	Zadzim	435
171.	Wola Zalewska	6681
172.	Pietruchy	4119
173.	Górki Zadzimskie	5476
174.	Stefanów	2780
175.	PGR Jeżew	11195
176.	Dzierżazna Szlachecka	3831
177.	Ruda Jeżewska	3880
178.	Jeżew	1973
179.	Kłoniszew	3035
180.	Małyń	4855
181.	Rzechta Drużbińska	3470
182.	Pałki	2267
183.	Wola Flaszczyna	4812
184.	Kazimierzew	6870
185.	Charchów Pański	6213
186.	Adamka	2920
187.	Charchów Księży	5765
Razem Gmina Zadzim		173849

Z inicjatywy Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi w 2005 roku opracowane zostały dwa Programy Wojewódzkie dające możliwość samorządom terytorialnym, innym instytucjom oraz osobom fizycznym wykorzystania ich do planowania zadań inwestycyjnych z zakresu udrażniania rzek oraz retencjonowania wody. Będą również pomocne w podejmowaniu starań o pożyczki i dotacje z Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz innych funduszy celowych krajowych i zagranicznych.

Informacja – www.melioracja.bip.lodz.pl:

„Wojewódzki Program Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych” dla województwa łódzkiego, którego celem jest ograniczenie negatywnego oddziaływania na ichtiofaunę i populację ryb wędrownych zabudowy rzek. Program został zatwierdzony Uchwałą Nr LI/866/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31.01.2006 r. Stosownie do uzasadnienia uchwały Nr 75/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 26.01.2010 r., uchylona została uchwałą Nr LI/1473/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 9.02.2010 r., uchwała Nr LI/866/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31.01.2006 r. w sprawie zatwierdzenia „Wojewódzkiego Program Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych”. Uchwałą Nr 582/10 z dnia 13 kwietnia 2010 r. Zarząd Województwa Łódzkiego zatwierdził „Wojewódzki Program Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko dla województwa łódzkiego.

Zgodnie z obowiązującymi w latach 2005/2006 aktami prawnymi, w których określone zostały powinności i zobowiązania jakie przyjęła na siebie Polska w następstwie ratyfikowania konwencji ochrony przyrody, a także Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 września 2004 r. ustalającego warunki i tryb udzielania pomocy finansowej w ramach sektorowego Programu Operacyjnego Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb 2004-2006 – warunkiem uzyskania pomocy finansowej na budowę lub przebudowę urządzenia umożliwiającego wędrówkę ryb dwuśrodowiskowych jest posiadanie przez inwestora „Wojewódzkiego Program Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych”. Podjęta uchwała zatwierdzająca program wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko pozwoli na realizację

zadań wynikających ze zobowiązań krajowych i unijnych.

Program jest jednym z kierunków zmierzających do renaturyzacji rzek mających na celu przywrócenie im naturalnego charakteru. Program ten zawiera kierunki działań, jakie należy podjąć, aby osiągnąć zakładany cel, jakim jest udrożnienie rzek województwa łódzkiego dla umożliwienia wędrówki ryb. Dotyczy ona udrożnienia rzek przy budowach piętrzących, które są największymi przegrodami ograniczającymi w znacznym stopniu, a niekiedy wręcz wykluczającymi możliwość migracji ryb, zwłaszcza ryb dwuśrodowiskowych. Jak już zaznaczono wcześniej, konstrukcja programu jest ściśle związana z uruchomieniem możliwości uzyskania pomocy finansowej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb” (Dz. U. nr 213 poz. 2163 z dnia 30 września 2004 roku) na wykonanie urzędzenia lub zespołu urządzeń umożliwiających wędrówkę ryb dwuśrodowiskowych. Z tego też względu potrzeby w zakresie udrażniania rzek przy przegrodach na rzekach jak również kolejność ich udrażniania podzielono na cztery etapy.

Do realizacji etapie w I i II wytypowano tylko te rzeki, w których występowały bądź też występują ryby dwuśrodowiskowe. Do etapu I, a więc do wykonania w pierwszej kolejności wskazano rzeki, których udrożnienie ma szczególne znaczenie dla migracji ryb dwuśrodowiskowych na terenie województwa.

Do etapu III wskazano te rzeki, w których ryby dwuśrodowiskowe nie występują i nie występowały, lecz zasoby wodne tych rzek wskazują możliwość wejścia do nich tych ryb. Wynika stąd, że przy obiektach wskazanych w niniejszym programie do udrożnienia w pierwszych trzech etapach, budowa urządzeń dla migracji ryb jest niezbędna.

Do etapu IV wskazano obiekty na rzekach mniejszych, gdzie migracja ryb ma charakter lokalny i ogranicza się w zasadzie do tej samej rzeki i nie dotyczy ryb dwuśrodowiskowych. O potrzebie udrożnienia rzek przy tych budowach, każdorazowo muszą decydować względy środowiskowe. Z tego też względu w programie zaznaczano jedynie fakt istnienia takiej przegrody, określając jednak jej udrożnienie w najbardziej odległej perspektywie czasowej.

Ratyfikowane międzynarodowe przepisy ochrony przyrodniczych wartości środowiska naturalnego, uzupełniają i wzmacniają rangę prawną obowiązujących zapisów ustawy Prawo wodne. Nakłada ona obowiązek zachowania dobrego stanu ekologicznego wód i charakterystycznych dla nich biocenoz, zaś w przypadku budowli piętrzących wykonania urządzeń umożliwiających migracje ryb o ile jest to uzasadnione lokalnymi warunkami środowiska (Dz. U. z 2001 r. Nr 115, poz. 1229, art. 63, pkt. 1 i 2). Wzmacniają one zarazem znaczenie zapisu art. 117, pkt. 1, ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z 2004 r.), który mówi: „Gospodarowanie zasobami dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz zasobami genetycznymi roślin, zwierząt i grzybów użytkowanymi przez człowieka powinno zapewnić ich trwałość, optymalną liczebność i ochronę różnorodności genetycznej, w szczególności przez stworzenie warunków do rozmnażania i rozprzestrzeniania zagrożonych wyginięciem roślin, zwierząt i grzybów oraz ochronę i odtwarzanie ich siedlisk i ostoi, a także ochronę tras migracyjnych zwierząt”.

Obecny stan ichtiofauny w najważniejszych zlewniach rzek województwa łódzkiego:
Zlewnia Warty:

Na podstawie połowów doświadczalnych i gospodarczych, w wodach Warty na odcinku od ujścia Liswarty do ujścia Neru, a więc obejmującym obszar województwa łódzkiego, stwierdzono występowanie 27-28 gatunków ryb i minogów.

Tabela nr 114 Gatunki minogów i ryb występujące w Warcie, od ujścia Liswarty do ujścia Neru (Penczak, 1969; Przybylski i inni, 1993)

Gatunek	Nazwa łacińska	Penczak (1969)	Przybylski (1993) (%)
Boleń	<i>Aspius aspius</i>	+	0.17
Brzana	<i>Barbus barbus</i>	+	1.84
Certa	<i>Vimba vimba</i>	+	-
Ciernik	<i>Gasterosteus aculeatus</i>	+	0.69
Jazgarz	<i>Gymnocephalus cernuus</i>	+	0.08
Jaź	<i>Leuciscus idus</i>	+	1.17

Jelec	Leuciscus leuciscus	+	3,32
Karp	Cyprinus carpio	+	0,02
Kiełb	Gobio gobio	+	7,05
Kleń	Leuciscus cephalus	+	3,66
Koza	Cobitis taenia	+	-
Krap	Blicca bjoerkna	+	5,54
Leszcz	Abramis brama	+	1,23
Lin	Tinca tinca	+	0,06
Miętus	Lota lota	+	2,78
Minóg strumieniowy	Lampetra planeri	+	0,02
Okon	Perca fluviatilis	+	3,53
Piekielnica	Alburnoides bipunctatus	+	0,10
Płoć	Rutilus rutilus	+	40,84
Różanka	Rhodeus sericeus amarus	-	0,04
Sandacz	Stizostedion lucioperca	+	0,31
Sum	Silurus glanis	+	0,15
Sumik karłowaty	Ictalurus nebulosus	+	0,02
Szczupak	Esox lucius	+	7,76
Śliz	Noemacheilus barbatulus	+	0,98
Świnka	Chondrostoma nasus	+	+
Ukleja	Alburnus alburnus	+	17,67
Węgorz	Anguilla anguilla	+	0,59
Wzdręga	Scardinius erythrophthalmus	+	0,08
Razem gatunków		27	28

Jako uzupełnienie zamieszczonej w tabeli listy gatunków należy wymienić amura białego, cierniczka, karasia i karasia srebrzystego, piskorza, pstrąga tęczowego, rozpióra, słonecznice, tołpygę białą i pstrą, a nawet troć wędrowną, których obecność odnotowywano w wodach zbiornika zaporowego Jeziorsko. Ryby wędrowne reprezentowane są obecnie w zespole nielicznie przez węgorza, jednak historycznie do wód Warty w granicach województwa łódzkiego docierały również jesiotr zachodni/ostronosy, minóg rzeczny, troć wędrowna i certa, a prawdopodobnie również łosoś. Kres ich wędrówkom położyło wybudowanie zapory zbiornika wodnego Jeziorsko. Monotonne, zdegradowane środowisko dopływów Warty (Myja, Mesznik, Żeglina) znajduje odzwierciedlenie w zasiedlających je zespołach ichtiofauny. Wśród nich dominują głównie gatunki nieużytkowe, takie jak ciernik, kiełb i śliz. Ryby stanowiące obiekt połowów stanowią w nich nieznaczny udział i reprezentowane są głównie przez małe osobniki.

W wyniku doświadczeńnych połowów prowadzonych, w różnych latach w systemie rzeki Ner stwierdzono, że pomimo degradacji biologicznej Neru w jego wodach oraz w większości dopływów zachowały się zespoły ichtiofauny. W samym Nerze stwierdzono obecność 10 gatunków ryb, głównie w 20 kilometrowym odcinku źródłowym, sięgającym do granic miejskiej zabudowy Łodzi. Bardzo powoli, ale postępuje proces oczyszczania rzeki w wyniku tego następuje zasiedlanie ujściowego odcinka rybami z rzeki Warty.

Tabela nr 115 Gatunki ryb występujące w źródłowym odcinku Neru (Penczak 1975; Przybylski i inni, 1993)

Gatunek	Nazwa łacinska	Penczak, 1975	Przybylski, 1993
ciernik	Gasterosteus aculeatus	+	53,7
karaś	Carassius carassius	+	0,8
karaś srebrzysty	Carassius auratus gibelio	+	-
karp	Cyprinus carpio	+	-
kiełb	Gobio gobio	+	42,3
koza	Cobitis taenia	+	1,6
lin	Tinca tinca	+	-
okoń	Perca fluviatilis	+	-
piskorz	Misgurnus fossilis	+	-
płoć	Rutilus rutilus	+	-

słonecznica	Leucaspius delineatus	+	-
szczupak	Esox lucius	+	-
śliz	Noemacheilus barbatulus	+	1,0
Razem gatunków		13	5

W stosunku do okresu lat 70-tych, liczba gatunków rejestrowanych w latach 90-tych katastrofalnie spadła z 13 do 5. Obserwowana obecnie dominująca pozycja w zespole ciernika i kielbia, które stanowiły razem 96% liczebności wszystkich złowionych ryb, jednoznacznie wskazuje na destrukcję środowiska górnego Neru, jaka dokonana się w minionym okresie. Zniknęły odnotowywane dawniej gatunki użytkowe, takie jak: szczupak, płoć, okoń, lin, karaś, karaś srebrzysty oraz karp. Znacznie bogatszy rybostan zachował się natomiast w dopływach Neru. Według doświadczalnych połowów z lat 90-tych w poszczególnych ciekach odnotowywano obecność od 6 do 10 gatunków ryb i minogów. Informacje o gatunkach ryb i minogów występujących w systemie rzeki Ner wskazują, że pomimo negatywnego wpływu zanieczyszczeń, które wyeliminowały ichtiofaunę z głównego koryta rzeki, w uchodzących do niego dopływach nadal zachowały się mniej lub bardziej obfitujące w gatunki zespoły ryb. W miarę poprawy czystości wody zasiedlały będą one koryta główne, przyczyniając się do odbudowy ichtiofauny Neru. Ważną rolę pełniło będzie w tym procesie naturalne wstępowanie ryb do Neru z Warty. Równoległe niezbędne będzie wówczas również podjęcie działań restytucji (reintrodukcji) reofilnych gatunków ryb w systemie tej rzeki. Przegrodzenie rzeki zaporą (jaz, zapora, zastawka, stopień) powstrzymuje w znacznej mierze migracje ryb wędrownych, natomiast przegrody większe jak zapora zbiornika Jeziorsko na Warcie, zapora zbiornika Włocławek na Wiśle uniemożliwiają całkowicie wędrówkę wszystkich ryb. Znaczna ilość budowli piętrzących usytuowana jest na ciekach bardzo małych prowadzących wodę okresowo, włączonych często w systemy melioracyjne. Są to przeważnie zastawki i przepusty z zastawkami, na małych ciekach, najczęściej na zmeliorowanych użytkach zielonych. Budowle takie występują również w górnych partiach rzek już poza zasięgiem migracji ryb. Budowle na tych ciekach nie ujęto w programie. Na rzekach województwa łódzkiego znajduje się bardzo liczna grupa obiektów hydrotechnicznych, jakimi są progi i stopnie. Są to budowle regulacyjne mające najczęściej na celu redukcję spadku dna rzeki. Tylko nieliczne pełnią funkcje budowli piętrzących. Budowle te o wysokości najczęściej 0,30-0,60 m nie ograniczają radykalnie wędrówki ryb.

Tabela nr 116 Budowle na rzekach województwa łódzkiego – dotyczy Powiatu Poddębickiego

Lp	S y m b o l z l e w n i	N r r z e k i	N r b u d o w l i	Nazwa rzeki	Budowle			Parametry budowli			UWAGI
					rodzaj budowli	lokalizacja budowli	administrator budowli	światło/ szerokość	wys. piętrzenia	wys. stopnia	
						km		m	m	m	
1	A	3	1	Ner	jaz.bet	28+740	WZMiUW w Łodzi	4 x 3,0	2,00		nowy km 29+670
2	A	3	2	Ner	jaz żelb	35+830	WZMiUW w Łodzi	40,20	2,15	1,20	Borek nowy km 36+760
3	A	3	3	Ner	stop.żelb	37+600	WZMiUW w Łodzi	14,00		0,60	nowy km 38+530
4	A	3	4	Ner	stop.bet	38+080	WZMiUW w Łodzi	16,00		0,50	nowy km 39+010
5	A	3	5	Ner	jaz żelb	39+750	WZMiUW w Łodzi	39,10	2,02	1,00	Wólka nowy km 40+680
6	A	3	6	Ner	stop.bet	41+650	WZMiUW w Łodzi	18,00	0,90	1,00	nowy km 42+580
7	A	3	7	Ner	stop.bet	42+650	WZMiUW w Łodzi	18,00	0,90	1,00	nowy km 43+580
8	A	3	8	Ner	jaz+most	45+050	WZMiUW w Łodzi	50,50	2,35	1,20	Wilkowice nowy km 45+980
9	A	3	9	Ner	jaz+most	47+470	WZMiUW w Łodzi	51,60	2,60	0,30	Małe nowy km 48+400
10	A	3	10	Ner	jaz żelb	50+585	WZMiUW w Łodzi	31,10	2,10	0,40	Bliźna nowy km 51+515
11	A	3	11	Ner	stop.bet	50+940	WZMiUW w Łodzi	14,00		0,50	nowy km 52+830
12	A	3	12	Ner	jaz+most	55+700	WZMiUW w Łodzi	33,70	2,60	0,70	Bałdrzychów nowy km 56+630
13	A	3	13	Ner	stop.bet	56+050	WZMiUW w Łodzi	14,00		0,50	nowy km

											56+980
14	A	3	14	Ner	jaz żelb	57+815	WZMiUW w Łodzi	33,80	2,20	0,40	Kol. Góra Bałdrz. nowy km 58+745
15	A	3	15	Ner	stop.bet	58+795	WZMiUW w Łodzi	14,00		0,50	nowy km 59+725
16	A	3	16	Ner	stop.bet	60+450	WZMiUW w Łodzi	14,00		0,50	nowy km 61+380
17	A	3	17	Ner	jaz żelb	60+500	WZMiUW w Łodzi	30,60	2,90	0,70	Zofiówka nowy km 61+430
18	A	3	18	Ner	jaz+most	62+820	WZMiUW w Łodzi	25,20	2,20	0,40	Feliksów nowy km 63+750
19	A	3	19	Ner	jaz+most	66+325	WZMiUW w Łodzi	52,10	2,30	0,80	Jeżew nowy km 67+255
20	A	3	20	Ner	jaz+most	68+790	WZMiUW w Łodzi	27,20	1,60	0,70	Małyń nowy km 69+720
21	A	3	21	Ner	stop.bet	69+700	WZMiUW w Łodzi	10,00		0,50	nowy km 70+630
22	A	3	22	Ner	stop	71+320	WZMiUW w Łodzi			0,60	
23	A	3	23	Ner	jaz żelb	71+690	WZMiUW w Łodzi	12,00	1,60		RZD Puczniew
24	A	3	24	Ner	jaz żelb	74+800	WZMiUW w Łodzi	12,00	1,60		Zygmuntów
25	A	3	25	Ner	jaz żelb	77+470	WZMiUW w Łodzi	10,00	2,00		Charbice Górne
26	A	3	26	Ner	jaz żelb	78+900	WZMiUW w Łodzi	10,00	2,00		Charbice Dolne
27	A	3	27	Ner	jaz żelb	83+970	WZMiUW w Łodzi	9,00	2,00		Kazimierz
28	A	3	28	Ner	jaz	92+170	WZMiUW w Łodzi	9,00	1,60		Konstantynów
29	A	3	29	Ner	stop.bet	95+445	WZMiUW w Łodzi			1,00	-
30	A	3	30	Ner	stop.bet	96+750	WZMiUW w Łodzi			1,00	-
31	A	3	31	Ner	jaz żelb	113+980	Gosp. Rolno-Ogrodnicze POLROS	5,20	2,90		-
32	A	3	32	Ner	zast	116+280	WZMiUW w Łodzi	2,00	0,95		-
33	A	3	33	Zian	jaz+most	2+480	WZMiUW w Łodzi	2 x 2,0	2,00		-
34	A	3	34	Zian	jaz żelb	5+300	WZMiUW w Łodzi	2 x 1,5	1,50		-
35	A	3	35	Zian	stop.bet	9+150	WZMiUW w Łodzi	3,50		0,50	-
36	A	3	36	Zian	jaz żelb	9+850	WZMiUW w Łodzi	2 x 1,5	1,50		-
37	A	3	37	Zian-Gnida	jaz żelb	1+250	WZMiUW w Łodzi	1,80	0,95		-
38	A	3	38	Zian-Gnida	jaz kozłowy	2+300	WZMiUW w Łodzi	1,60	0,95		-
39	A	3	39	Zian-Gnida	jaz kozłowy	3+070	WZMiUW w Łodzi	1,40	0,95		-
40	A	3	40	Zian-Gnida	jaz kozłowy	3+450	WZMiUW w Łodzi	1,40	0,95		-

41	A	3	41	Zian-Gnida	jaz kozłowy	3+850	WZMiUW w Łodzi	1,60	0,95		-
42	A	3	42	Zian-Gnida	jaz kozłowy	4+150	WZMiUW w Łodzi	1,40	0,95		-
43	A	3	43	Zian-Gnida	jaz kozłowy	4+600	WZMiUW w Łodzi	1,40	0,95		-
44	A	3	44	Zian-Gnida	jaz kozłowy	4+850	WZMiUW w Łodzi	1,40	0,90		-
45	A	3	45	Zian-Gnida	jaz kozłowy	5+150	WZMiUW w Łodzi	1,20	0,90		-
46	A	3	46	Zian-Gnida	jaz kozłowy	5+550	WZMiUW w Łodzi	1,00	0,90		-
47	A	3	47	Zian-Gnida	jaz kozłowy	6+530	WZMiUW w Łodzi	1,00	0,90		-
48	A	3	48	Bełdówka	jaz.bet	0+700	WZMiUW w Łodzi	9,60	1,50		Zagórzycy
49	A	3	49	Bełdówka	jaz.bet	3+300	WZMiUW w Łodzi	6,00	0,95		PGR Bałdrz.
50	A	3	50	Bełdówka	jaz kozłowy	8+750	WZMiUW w Łodzi	3,00	0,95		Kałów
51	A	3	51	Bełdówka	jaz kozłowy	12+624	WZMiUW w Łodzi	3,00	0,90		Wilczyca
52	A	3	52	Bełdówka	jaz żelb	14+110	WZMiUW w Łodzi	1,60	0,90		Sarnów
53	A	3	53	Bełdówka	jaz żelb	15+450	WZMiUW w Łodzi	1,60	0,90		Sarnów
54	A	3	54	Bełdówka	jaz żelb	16+300	ARRSP Józef Grabarczyk, Bełdów	1,60	0,90		PGR Sarnów
55	A	3	55	Kanał Ulgowy	jaz żelb	2+200	WZMiUW w Łodzi	6,00	1,60		Zofiówka
56	A	3	56	Pisia k/ Pudłówka	jaz żelb	2+265	WZMiUW w Łodzi	4,00	1,40		Pudłów Nowy
57	A	3	57	Pisia k/ Pudłówka	jaz żelb	3+490	WZMiUW w Łodzi	4,00	0,90		Pudłówek
58	A	3	58	Pisia k/ Pudłówka	jaz żelb	4+700	WZMiUW w Łodzi	3,00	0,95		Piotrów
59	A	3	59	Pisia k/ Pudłówka	jaz żelb	6+425	WZMiUW w Łodzi	2,80	0,95		Iwonie
60	A	3	60	Pisia k/ Pudłówka	jaz żelb	8+020	WZMiUW w Łodzi	2,80	0,95		Chodaki
61	A	3	61	Pisia k/ Pudłówka	jaz żelb	10+175	WZMiUW w Łodzi	2,00	0,90		-
62	A	3	62	Pisia k/Małynia	jaz.drew	3+090	Chudzi Kazimierz zam. Przyrownica	8,00	2,00		-
63	A	3	63	Pisia k/Małynia	jaz.drew	5+120	Grobelny Tomasz, zam. Piorunów	5,00	2,00		-
64	A	3	64	Pisia k/Małynia	jaz.drew	5+400	Dominiak Mieczysław, Jeżew 3/1 Knapiński Leszek, Kwiatkowice 5	6,00	bd		-
65	A	3	65	Pisia k/Małynia	jaz.bet	8+710	WZMiUW w Łodzi	3,00	1,05		-
66	A	3	66	Pisia k/Małynia	jaz.bet	10+440	WZMiUW w Łodzi	3,00	1,10	0,40	-
67	A	3	67	Pisia k/Małynia	jaz.bet	10+950	Romanowski bd	1,75			-
68	A	3	68	Pisia k/Małynia	jaz.bet	12+460	WZMiUW w Łodzi	3,00	1,25	0,40	-
69	A	4	1	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	0+150	WZMiUW w Łodzi	5,00		0,80	-
70	A	4	2	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	2+692	WZMiUW w Łodzi	3,50		0,60	-
71	A	4	3	Pichna k/Zd. Woli	jaz.stal	7+552	RZGW Poznań	3 x 1,85	bd		przełożone

											koryto
72	A	4	4	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	10+300	WZMiUW w Łodzi	5,00		0,60	-
73	A	4	5	Pichna k/Zd. Woli	jaz+most	11+125	WZMiUW w Łodzi	6,00	1,40		Piła
74	A	4	6	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	12+250	WZMiUW w Łodzi	3,00		0,60	-
75	A	4	7	Pichna k/Zd. Woli	jaz.drew	14+220	Matyjasik Piotr, Rożdżały	4 x 1,5			-
76	A	4	8	Pichna k/Zd. Woli	jaz kozłowy	15+700	WZMiUW w Łodzi	3,50	0,90		Rzeczyca
77	A	4	9	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	16+230	WZMiUW w Łodzi	2,50		0,40	-
78	A	4	10	Pichna k/Zd. Woli	jaz.bet	17+580	WZMiUW w Łodzi	2,50	1,50		-
79	A	4	11	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	19+650	WZMiUW w Łodzi	3,50		0,60	-
80	A	4	12	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	20+060	WZMiUW w Łodzi	3,50		0,60	-
81	A	4	13	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	20+650	WZMiUW w Łodzi	3,50		0,80	-
82	A	4	14	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	20+830	WZMiUW w Łodzi	3,50		0,80	-
83	A	4	15	Pichna k/Zd. Woli	jaz.bet	21+090	WZMiUW w Łodzi	3,50	1,50		-
84	A	4	16	Pichna k/Zd. Woli	jaz.bet	21+560	WZMiUW w Łodzi	3,50	1,50		-
85	A	4	17	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	22+210	WZMiUW w Łodzi	3,50		0,60	-
86	A	4	18	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	22+550	WZMiUW w Łodzi	3,50		0,60	-
87	A	4	19	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	23+020	WZMiUW w Łodzi	3,50		0,60	-
88	A	4	20	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	23+540	WZMiUW w Łodzi	3,50		bd	-
89	A	4	21	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	23+810	WZMiUW w Łodzi	3,50		bd	-
90	A	4	22	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	24+100	WZMiUW w Łodzi	3,50		bd	-
91	A	4	23	Pichna k/Zd. Woli	stop.bet	24+900	WZMiUW w Łodzi	3,50		bd	-
92	A	4	24	Pichna k/Zd. Woli	jaz.bet	28+490	bd				-
93	A	4	25	Pichna k/Zd. Woli	jaz.bet	29+110	WZMiUW w Łodzi	2,40	bd		-
94	A	4	26	Szadkówka	jaz kozłowy	1+840	WZMiUW w Łodzi		6,00	3,00	-
95	A	4	27	Szadkówka	stop.bet	7+550	WZMiUW w Łodzi	bd	2,00		-
96	A	4	28	Szadkówka	jaz.bet	7+930	WZMiUW w Łodzi	2 x 1,5	1,20	0,80	zniszczony
97	A	4	29	Szadkówka	stop.bet	8+250	WZMiUW w Łodzi	bd	2,00		-
98	A	4	30	Szadkówka	zast.bet	10+150	WZMiUW w Łodzi	bd	2 x 1,3		-
99	A	4	31	Szadkówka	stop.bet	10+600	WZMiUW w Łodzi	bd	2,00		-
100	A	4	32	Szadkówka	jaz kozłowy	10+950	WZMiUW w Łodzi	1,80	1,20	0,40	-
101	A	4	33	Jadwiczna	jaz żelb.	0+360	WZMiUW w Łodzi	4,80	1,60		Rudniki

Uwzględniając uwarunkowania przyrodnicze i hydrologiczne założono, że realizacja programu udraźniania podzielona będzie na cztery etapy. W etapie I i II udraźniane będą przede wszystkim rzeki, w których występowały, bądź też mogą wchodzić ryby wędrowne dwuśrodowiskowe, a więc ryby, dla których rozwoju niezbędna jest migracja w górę rzeki na tarło, a następnie powrót do morza. W etapie III zakłada się udraźnianie rzek przy budowlach na ciekach i rzekach mniejszych, jednakże o znacząco dużych zasobach wody (pow. zlewni od 100 - do 200 km²), do których jednak ryby dwuśrodowiskowe nie wchodziły i nie wchodzi. Udraźnianie tych rzek ma na celu stworzenie warunków dla lokalnych migracji ryb i głównie w obrębie jednej rzeki. Do etapu IV programu udraźniania rzek, którego realizacja przewidywana jest w najdalszej perspektywie czasowej, zakwalifikowano rzeki o najmniejszych zasobach wody tj rzek, których powierzchnia zlewni nie przekracza 100 km², jak również odcinki górnego biegu większych rzek. Są to rzeki znajdujące się poza zasięgiem występowania ryb wędrownych. Proponowana kolejność udroźnienia rzek na terenie województwa jest następująca:

Etap I:

- Warta do ujścia Liswarty, Widawka do Szczerkowa, Grabia do miejscowości Kozuby,
- Bzura jazu w Woli Kałkowej w km 84+550 oraz rzeka Rawka do ujścia jej Białej,
- Pilica i Drzewiczka do km 35+550.

Etap II:

- Warta powyżej ujścia Liswarty, Oleśnica,
- Bzura powyżej ujścia Rawki, Mroga do ujścia Mrożycy,
- Luciąża, Drzewiczka.

Etap III:

- Proсна po udroźnieniu na terenie województwa wielkopolskiego, Ner -jaz Zimne,
- Słudwia, Skierniewka,
- Wolbórka, Czarna Konecka, Czarna Włoszczowska.

Etap IV: **rzeki pozostałe oraz Ner z chwilą osiągnięcia odpowiedniej czystości wody.**

Z uwarunkowań siedliskowych wynika kolejność budowy przepławek dla ryb. Na poszczególnych rzekach przepławki winny być budowane od ujścia w górę rzeki, stopniowo otwierając drogę dla wędrówki ryb. Z tych względów też przy ustalaniu kolejności realizacji przepławek w poszczególnych etapach, kierowano się zasobami wodnymi, które są ściśle powiązane z powierzchnią zlewni. Wychodząc z założenia, że przy budowli piętrzącej winna znajdować się przepławka dla ryb nie wyklucza się ich budowy niezależnie od zaproponowanych wyżej etapów realizacyjnych i zaproponowanej kolejności w poszczególnych etapach. Wystąpi to w przypadku remontów obiektów hydrotechnicznych, uruchamianiu przy nich elektrowni wodnej lub innej zmianie użytkowania budowli piętrzącej. Obowiązek wykonania przepławki może zostać nałożony przez organ wydający nowe pozwolenie wodnoprawne lub przedłużające wydane przed laty pozwolenie wodnoprawne, które utraciło ważność.

Zakres i warunki udraźniania rzek województwa łódzkiego w poszczególnych etapach realizacji programu: Zlewnia rzeki Warty:

Priorytetowym zadaniem dla zapewnienia warunków migracji ryb w rzece Warcie jest wykonanie przepławek przy budowlach na odcinku od zbiornika Jeziorsko tj. od progów w km 483+710 usytuowanego 290 m poniżej zapory czołowej zbiornika, do ujścia rzeki Liswarty w km 637+200 tj. na odcinku tym znajduje się 6 progów oraz zapora czołowa zbiornika. Na odcinku tym tylko przy progach w miejscowości Tyczyn w km 539+750 jest czynna przepławka dla ryb, która łącznie z progiem wymaga kapitalnego remontu. Dwa progi znajdują się 290 i 170 m poniżej zapory zbiornika Jeziorsko i z tego względu przy budowie przy nich przepławki lub innego urządzenia umożliwiającego migrację ryb, budowle te należy rozpatrywać jako jeden obiekt. W ramach etapu I przewiduje się wykonanie przepławek przy następujących budowlach”:

- progi w km 483+710 i 483+830 w m. Łyszkowice i przy zaporze zbiornika Jeziorsko w km 484+000 - (A/1/1),
- progów Tyczyn w km 599+750 - (A/1/2) - remont progów i przepławki,
- progów Konopnica w km 560+050 - (A/1/3),
- progów Osjaków w km 570+550 - (A/1/4),
- progów Kajdas w km 575+030 - (A/1/5),
- progów Toporów w km 588+760 - (A/1/6),
- progi w Działoszynie w km 620+100 (A/1/10) i 620 +700 (A/1/11).

Wykonanie przepławek przy w/w progach umożliwi, przy istniejącej przepławce przy jazie

w Zakrzewku Szlacheckim w km 664+740 (A/1/12) migracje ryb do progu Kijów w km 669,700 znajdującego się już na terenie województwa śląskiego. tj na odcinku długości 185,70 km. Ponadto zapewniony będzie dostęp ryb do ujściowych odcinków dopływów rzeki Warty, a mianowicie:

- w ograniczonym zakresie do rzeki Pichny do jazu w km 7+722. Poniżej tego jazu w km 0+150 (A/4/1) i 2+692 (A/4/2) znajdują się stopnie wodne wysokości 0,60 i 0,80 m , które w określonych warunkach przy średnich i wysokich stanach wody umożliwiają wędrówkę ryb,
- w rzece Myji tylko do budowli piętrzącej w km 0+160 (A/6/1),
- w rzece Żeglinie do jazu w km 5+650 (A/7/1),
- w rzece Oleśnicy do jazu w km 13+250 (A/9/1).

W ramach etapu I przewiduje się udroźnienie bardzo ważnego z punktu widzenia rybackiego dopływu Warty - rzeki Widawki. Zakłada się udroźnienie tej rzeki przy jazie w km, 9+200 (A/8/1) przez co będzie dostępna dla ryb aż do okolic miejscowości Szczerców, do jazu w km 38+050 (A/8/2) usytuowanego ca 3,0 km powyżej ujścia do niej lewobrzeżnego dopływu rzeki Scichawki. Wykonanie przepławki przy tym jазie zapewni również dostęp ryb do bardzo ważnego dopływu Widawki, do rzeki Grabii uchodzącej do niej w km 11+700. Natomiast planowane w ramach etapu I udroźnienie rzeki Grabii przy jазie w km 6 + 940 (A/8/22) w km Kozuby zapewni możliwość migracji ryb do jazu w km 11+260 (A/8/23). Wykonanie planowanych w I etapie przepławk na rzece Warcie i jej dopływach zapewni możliwość migracji ryb w rzekach na długości:

- Warta - 185,70 km,
- Pichna - 7,722 km,
- Myja - 0,160 km,
- Widawka - 38,050 km,
- Grabia 11,26 km,
- Żeglina - 5,65 km,
- Olesnica - 13,25 km.

Łącznie po wykonaniu I etapu możliwość migracji ryb będzie zapewniona na długości 261,792 km.

W ramach etapu II proponuje się udroźnienie rzeki Warty przy pozostałych na terenie województwa łódzkiego budowlach oraz kontynuację udrażniania najważniejszego pod względem rybackim dopływu Warty tj rzeki Widawki wraz z jej dopływem rzeka Garbia. Ponadto zakłada się udrażnianie dopływu Warty - rzeki Oleśnicy. W ramach etapu II przewiduje się udrażnianie rzeki Warty przy następujących budowlach:

- próg w km 678+000 (A/1/7) w m. Szczepocice,
- próg w km 684+900 (A/1/8) w m. Bobry,
- jaz w km 685+300 (A/1/9).

Na rzece Widawce przewiduje się wykonanie przepławk przy następujących budowlach:

- jaz w km 38+050 (A/8/2) w m. Lubosnia,
- próg w km 42+450 (A/8/3),
- jaz w km 50+500 (A/8/4),
- jaz w km 52+500 (A/8/5),
- jaz w km 56+100 (A/8/6),

a na rzece Grabii

- jaz w km 11+260 (A/8/23),
- jaz w km 15+570 (A/8/24),
- jaz w km 19+740 (A/8/25),
- jaz w km 25+250 (A/8/26),
- jaz w km 33 + 295 (A/8/27),
- próg w km 34+520 (A/8/28),
- próg w km 35+270 (A/8/29),
- jaz w km 38+750 (A/8/30).

W ramach etapu II planuje się również udroźnienie rzeki Oleśnicy, lewobrzeżnego dopływu rzeki Warty. Przewiduje się wykonanie przepławk przy wszystkich budowlach piętrzących na tej rzece, a mianowicie:

- jaz w km 13+250 (A/9/1),
- jaz w km 16+380 (A/9/2),
- jaz w km 16+750 (A/9/3),
- jaz w km 23+682 (A/9/4),
- jaz w km 25+900 (A/9/5),

- jaz w km 32+375 (A/9/6).
Wykonanie II etapu udrażniania rzeki Warty i jej dopływów zapewni możliwość dalszej migracji ryb na odcinkach rzek o długości:
- Warta - do progu w m. Karcew w km 704+800 ca 200 m powyżej ujścia rzeki Wierciczki; L=34,80,
- Widawka do jazu w km 73 + 250 ; L =55,30 km,
- Grabia do jazu w km 48 + 200 ; L= 36,94 km,
- Oleśnica na całej długości; L=35,00 km.

Obecnie zasady konstruowania przepławek zmiernają w kierunku budowy przepławek w postaci pochylni z jednostajnie nachylonym dnem, bez wyznaczania stopni pomiędzy komorami. Spadek dna stosuje się maksymalny 1:20 (5%), zalecany 1:17 (5,8%). Jednakże generalna zasada jest, że im jest mniejszy spadek tym warunki dla przechodzenia ryb są lepsze. Różnice poziomów zwierciadła uzyskuje się przez stosowanie odpowiednich szerokości przesmyków pomiędzy komorami. Szerokość przegród decyduje o prędkości przepływu wody. Przyjmuje się w przepławkach typu pochylnia, że prędkości na wlocie (wyjściu ryb) winny wahać się od 0,90 - 1,20 m/sek. Natomiast na wylocie przepławki nie mogą być większe od 1,8-1,90 m/sek. Wynika to z warunków przechodzenia ryb przez przepławkę. Ryba wchodząc do przepławki pokonuje bez trudności dość duże prędkości przepływu wody. Natomiast duże prędkości wypływu wody z przepławki są niezbędne do wytworzenia na dolnym stanowisku przegrody prądu wabiącego. Przepławki budowane przy przegrodach na rzece, jakie tworzą jazy, zapory ziemne, wielu przypadkach połączone są z elektrowniami wodnymi. Zrzut wody na dolne stanowisko stopni wodnych, odbywa się ze znaczną prędkością. Kiedy prędkości wypływu wody z przepławki są mniejsze od prędkości odpływu wody z urządzeń hydrotechnicznych, migrujące ryby, kierują się pod budowlę piętrzącą.

Tabela nr 117 Program udrażniania rzek w województwie łódzkim – wyciąg dla Powiatu Poddębickiego

Lp.	Symbol zlewni	Nr rzeki	Nr budowli	nazwa rzeki	rodzaj budowli	lokalizacja budowli	wys. piętrzenia w m	wys. progu w m	etapy realizacji
1.	A	1	1	Warta	próg	483+710	1,5		II
2.	A	1	1	Warta	próg	483+830	2		II
3.	A	1	1	Warta	jaz+zapora	484+000	14,0		II
4.	A	1	2	Warta	sto. bet.	539+750	0,42	0,93	Istn. przep. do remontu
5.	A	1	3	Warta	próg kam.	560+050	0,45	0,94	II
6.	A	1	4	Warta	próg kam.	570+550	0,35	0,9	II
7.	A	1	5	Warta	próg kam.	575+030	0,48	1,1	II
8.	A	1	6	Warta	próg kam.	588+760	0,32 / 0,17	0,9	II
8a	A	1	10	Warta	próg	620+100		1,3	II
8b	A	1	11	Warta	próg	620+700		15	II
8c	A	1	12	Warta	próg	664+740		2,2	Modernizacja
9.	A	1	7	Warta	próg	678+000			II
10.	A	1	8	Warta	próg	684+900			II
11.	A	1	9	Warta	jaz kozłowy	685+300	1		II
12.	A	3	1	Ner	jaz bet.	28+740	2		III
13.	A	3	2	Ner	jaz żelb.	35+830	2,15	1,2	IV
14.	A	3	3	Ner	stop. żelb.	37+600		0,6	IV
15.	A	3	4	Ner	stop. bet.	38+080		0,5	IV
16.	A	3	5	Ner	jaz żelb.	39+750	2,02	1	IV
17.	A	3	6	Ner	stop. bet.	41+650	0,9	1	IV
18.	A	3	7	Ner	stop. bet.	42+650	0,9	1	IV
19.	A	3	8	Ner	jaz+most	45+050	2,35	1,2	IV
20.	A	3	9	Ner	jaz+most	47+470	2,6	0,3	IV
21.	A	3	10	Ner	jaz żelb.	50+585	2,1	0,4	IV

22.	A	3	11	Ner	stop. bet.	50+940		0,5	IV
23.	A	3	12	Ner	jaz+most	55+700	2,6	0,7	IV
24.	A	3	13	Ner	stop. bet.	56+050		0,5	IV
25.	A	3	14	Ner	jaz żelb.	57+815	2,2	0,4	IV
26.	A	3	15	Ner	stop. bet.	58+795		0,5	IV
27.	A	3	16	Ner	stop. bet.	60+450		0,5	IV
28.	A	3	17	Ner	jaz żelb.	60+500	2,9	0,7	IV
29.	A	3	18	Ner	jaz+most	62+820	2,2	0,4	IV
30.	A	3	19	Ner	jaz+most	66+325	2,3	0,8	IV
31.	A	3	20	Ner	jaz+most	68+790	1,6	0,7	IV
32.	A	3	21	Ner	stop. bet.	69+700		0,5	IV
33.	A	3	22	Ner	stop	71+320		0,6	IV
34.	A	3	23	Ner	jaz żelb.	71+690	1,6		IV
35.	A	3	24	Ner	jaz żelb.	74+800	1,6		IV
36.	A	3	25	Ner	jaz żelb.	77+470	2		IV
37.	A	3	26	Ner	jaz żelb.	78+900	2		IV
38.	A	3	27	Ner	jaz żelb.	83+970	2		IV
39.	A	3	28	Ner	jaz	92+170	1,6		IV
40.	A	3	29	Ner	stop. bet.	95+445		1	IV
41.	A	3	30	Ner	stop. bet.	96+750		1	IV
42.	A	3	31	Ner	jaz żelb.	113+980	2,9		IV
43.	A	3	32	Ner	zastawka	116+280	0,95		IV
44.	A	3	33	Zian	jaz+most	2+480	2		IV
45.	A	3	34	Zian	jaz żelb.	5+300	1,5		IV
46.	A	3	35	Zian	stop. bet.	9+150		0,5	IV
47.	A	3	36	Zian	jaz żelb.	9+850	1,5		IV
48.	A	3	37	Zian-Gnida	jaz żelb.	1+250	0,95		IV
49.	A	3	38	Zian-Gnida	jaz koźłowy	2+300	0,95		IV
50.	A	3	39	Zian-Gnida	jaz koźłowy	3+070	0,95		IV
51.	A	3	40	Zian-Gnida	jaz koźłowy	3+450	0,95		IV
52.	A	3	41	Zian-Gnida	jaz koźłowy	3+850	0,95		IV
53.	A	3	42	Zian-Gnida	jaz koźłowy	4+150	0,95		IV
54.	A	3	43	Zian-Gnida	jaz koźłowy	4+600	0,95		IV
55.	A	3	44	Zian-Gnida	jaz koźłowy	4+850	0,9		IV
56.	A	3	45	Zian-Gnida	jaz koźłowy	5+150	0,9		IV
57.	A	3	46	Zian-Gnida	jaz koźłowy	5+550	0,9		IV
58.	A	3	47	Zian-Gnida	jaz koźłowy	6+530	0,9		IV
59.	A	3	48	Beldówka	jaz bet.	0+700	1,5		IV
60.	A	3	49	Beldówka	jaz bet.	3+300	0,95		IV
61.	A	3	50	Beldówka	jaz koźłowy	8+750	0,95		IV
62.	A	3	51	Beldówka	jaz koźłowy	12+624	0,9		IV
63.	A	3	52	Beldówka	jaz żelb.	14+110	0,9		IV
64.	A	3	53	Beldówka	jaz żelb.	15+450	0,9		IV
65.	A	3	54	Beldówka	jaz żelb.	16+300	0,9		IV
66.	A	3	55	Kanał	jaz żelb.	2+200	1,6		IV

				Ulgowy					
67.	A	3	56	Pisia k/Pudłówka	jaz żelb.	2+265	1,4		IV
68.	A	3	57	Pisia k/Pudłówka	jaz żelb.	3+490	0,9		IV
69.	A	3	58	Pisia k/Pudłówka	jaz żelb.	4+700	0,95		IV
70.	A	3	59	Pisia k/Pudłówka	jaz żelb.	6+425	0,95		IV
71.	A	3	60	Pisia k/Pudłówka	jaz żelb.	8+020	0,95		IV
72.	A	3	61	Pisia k/Pudłówka	jaz żelb.	10+175	0,9		IV
73.	A	3	62	Pisia k/Małynia	jaz drew.	3+090	2		IV
74.	A	3	63	Pisia k/Pudłówka	jaz drew.	5+120	2		IV
75.	A	3	64	Pisia k/Pudłówka	jaz drew.	5+400	bd		IV
76.	A	3	65	Pisia k/Pudłówka	jaz bet.	8+710	1,05	0,4	IV
77.	A	3	66	Pisia k/Pudłówka	jaz bet.	10+440	1,1	0,4	IV
78.	A	3	67	Pisia k/Pudłówka	jaz bet.	10+950			IV
79.	A	3	68	Pisia k/Pudłówka	jaz bet.	12+460	1,25	0,4	IV
80.	A	4	1	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	0+150		0,8	IV
81.	A	4	2	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	2+692		0,6	IV
82.	A	4	3	Pichna k/Zd. Woli	jaz stal.	7+552	bd		IV
83.	A	4	4	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	10+300		0,6	IV
84.	A	4	5	Pichna k/Zd. Woli	jaz+most	11+125	1,4		IV
85.	A	4	6	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	12+250		0,6	IV
86.	A	4	7	Pichna k/Zd. Woli	jaz drew.	14+220			IV
87.	A	4	8	Pichna k/Zd. Woli	jaz koźłowy	15+700	0,9		IV
88.	A	4	9	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	16+230		0,4	IV
89.	A	4	10	Pichna k/Zd. Woli	jaz bet.	17+580	1,5		IV
90.	A	4	11	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	19+650		0,6	IV
91.	A	4	12	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	20+060		0,6	IV
92.	A	4	13	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	20+650		0,8	IV
93.	A	4	14	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	20+830		0,8	IV
94.	A	4	15	Pichna k/Zd. Woli	jaz bet.	21+090	1,5		IV
95.	A	4	16	Pichna k/Zd. Woli	jaz bet.	21+560	1,5		IV
96.	A	4	17	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	22+210		0,6	IV
97.	A	4	18	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	22+550		0,6	IV
98.	A	4	19	Pichna	stop. bet.	23+020		0,6	IV

				k/Zd. Woli					
99.	A	4	20	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	23+540		bd	IV
100.	A	4	21	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	23+810		bd	IV
101.	A	4	22	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	24+100		bd	IV
102.	A	4	23	Pichna k/Zd. Woli	stop. bet.	24+900		bd	IV
103.	A	4	24	Pichna k/Zd. Woli	jaz bet.	28+490			IV
104.	A	4	25	Pichna k/Zd. Woli	jaz bet.	29+110	bd		IV
105.	A	4	26	Szadkówka	jaz koźłowy	1+840	6	3	IV
106.	A	4	27	Szadkówka	stop. bet.	7+550	2		IV
107.	A	4	28	Szadkówka	zast. bet.	7+930	1,2	0,8	IV
108.	A	4	29	Szadkówka	stop. bet.	8+250	2		IV
109.	A	4	30	Szadkówka	zast. bet.	10+150	2x1,3		IV
110.	A	4	31	Szadkówka	stop. bet.	10+600	2		IV
111.	A	4	32	Szadkówka	jaz koźłowy	10+950	1,2	0,4	IV
112.	A	4	33	Jadwiczna	jaz żelb.	0+360	1,6		IV

„Wojewódzki Program Małej Retencji” dla województwa łódzkiego - SYNTEZA, zakłada lokalizację ponad 300 wielofunkcyjnych zbiorników wodnych służących przede wszystkim dla potrzeb rolnictwa, ochrony przeciwpowodziowej, środowiska przyrodniczego i rekreacji oraz ochrony przeciwpożarowej.

Program został zatwierdzony Uchwałą Nr LIII/887/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 marca 2006 r. Stosownie do uzasadnienia uchwały Nr 76/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 26.01.2010 r., uchylona została uchwałą Nr LI/1474/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 9.02.2010 r., uchwała Nr LIII/887/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28.03.2006 r. w sprawie zatwierdzenia „Wojewódzkiego Program Małej Retencji” dla województwa łódzkiego. Opracowanie Programu małej retencji wynikało z Porozumienia z dnia 11 kwietnia 2002 r. zawartego pomiędzy Wiceministrem Rady Ministrów, Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi Panem Jarosławem Kalinowski, Ministrem Środowiska Panem Stanisławem Żelichowskim, Prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Panem Aleksandrem Bentkowskim.

Uchwałą Nr 581/10 z dnia 13 kwietnia 2010 r. Zarząd Województwa Łódzkiego zatwierdził „Wojewódzki Program Małej Retencji” wraz z Aneksem i Prognozą oddziaływania na środowisko. Opracowany Program wraz z Aneksem i Prognozą oddziaływania na środowisko daje samorządom terytorialnym oraz innym instytucjom i osobom fizycznym możliwość wykorzystania go do planowania zadań inwestycyjnych z zakresu retencjonowania wody, a także stanowi dokument umożliwiający beneficjentom ubieganie się o środki zarówno z WFOŚiGW a także innych funduszy strukturalnych.

Obszar województwa położony jest w I strefie o najpilniejszych potrzebach (ok. 15 % powierzchni) oraz w II o pilnych potrzebach rozwoju małej retencji. Wynika to z niekorzystnych warunków klimatycznych i równocześnie dużych potrzeb wodnych. Stąd potrzebę wykonania opracowania i przystąpienie do realizacji poszczególnych obiektów retencjonujących wodę należy uznać za uzasadnione. Program przewiduje budowę 343 szt. zbiorników retencyjnych, w tym 192 zbiorników o pow. < 5,0 ha, 151 zbiorników o pow. > 5,0 ha. Powierzchnia zwierciadła wody programowanych zbiorników wyniesie 6 309,6 ha, w tym 309,2 ha zbiorników o pow. < 5,0 ha i 6 000,4 ha zbiorników o pow. > 5,0 ha. Objętość magazynowanej wody w programowanych zbiornikach wyniesie 106,0 mln m³, w tym 4,5 mln m³ w zbiornikach o pow. < 5,0 ha i 101,5 mln m³ w zbiornikach o pow. > 5,0 ha.

Zasadniczym celem opracowania jest stworzenie pełnego programu retencjonowania wód na obszarze województwa łódzkiego oraz ocena możliwości przyrodniczych (siedliskowych, klimatycznych, krajobrazowych, etc.) i technicznych jego realizacji. Na obszarze województwa łódzkiego brak jest większych naturalnych zbiorników wodnych –

jezior. Występujące naturalne zbiorniki mają niewielką powierzchnię i pojemność oraz charakter niedużych stawów, oczek wodnych i starorzeczy. Brak jezior chociaż po części rekompensowany jest przez zbiorniki pochodzenia antropogenicznego. Na terenie województwa występuje kilka dużych, kilkanaście średnich i duża liczba mniejszych sztucznych zbiorników wodnych. Ogólna powierzchnia wód stojących na terenie województwa łódzkiego szacowana jest na 10 770 ha. Wielkość ta uwzględnia wszystkie nawet niewielkie oczka wodne o powierzchni większej niż 0,01 ha. Ponad 50 % tej powierzchni przypada na dwa największe sztuczne zbiorniki województwa – Jeziorsko na rzece Warcie 4230 ha (202,8 mln. m³ – pojemności), oraz Sulejów na Pilicy 1980 ha (78,8 mln m³ – pojemności). Typowych zbiorników małej retencji o powierzchni 5 ÷ 50 ha na terenie województwa jest tylko 139, łączna ich powierzchnia to 1694 ha co stanowi 15,7 % łącznej powierzchni wszystkich zbiorników. Zbiorniki zaporowe dzięki retencjonowaniu wody dopływającej z obszaru dorzecza w okresach jej nadmiaru i oddawaniu do rzek w czasie jej niedoboru, zdecydowanie zwiększają zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych regionu. Również niebagatelną rolę w środowisku pełnią niewielkie zbiorniki zlokalizowane w obniżeniach terenowych, lub zbudowane obok cieku.

Retencjonowanie wody w tych zbiornikach odbywa się nie tylko w ich czaszy, ale również w profilu glebowym – poprzez podniesienie poziomu zwierciadła wody w gruncie.

Hierarchia potrzeb obszarowych małej retencji na terenie województwa łódzkiego:

Rozpatrzenie kompleksowe zagadnień związanych z przestrzenną zmiennością czynników środowiskowych obszaru województwa na tle Polski, a głównie:

- rozkład opadów atmosferycznych, wielkości maksymalnych sum dobowych zdarzających się hipotetycznie w stuleciu,
- częstość i czas trwania susz,
- rozkład średnich niskich odpływów jednostkowych – średnich i minimalnych,
- lokalizacje obszarów bagiennych i leśnych,
- rozmieszczenie jezior, jak też: wielkość i rozkład miarodajnych niedoborów wodnych w okresie wegetacyjnym,
- wyniki obliczeń klimatycznego bilansu wodnego (P – E),

daje podstawę do ustalenia stref o określonej wielkości potrzeb małej retencji wodnej.

Tereny woj. łódzkiego znajdują się w 2 strefach priorytetowych:

- w I strefie, o najpilniejszych potrzebach rozwoju małej retencji, wynikających z niekorzystnych warunków klimatycznych (głównie niedobory opadowe) oraz dużych potrzebach poprawy stosunków wodnych rolnictwa,
- w II strefie, o dużych potrzebach rozwoju małej retencji, gdzie występują korzystniejsze warunki klimatyczne, lecz duże są potrzeby rolnictwa, gospodarki komunalnej i przemysłu wodochłonnego.

I strefa obejmuje obszar zachodni i północno-zachodni województwa – ok. 15 % powierzchni. Dotyczy gmin: Krośniewice, Dąbrowice, Nowe Ostrowy i Łanięta pow. kutnowski, Łęczycza, Daszyna, Witonia, Grabów, Świnice Warckie pow. łęczycki, Poddębice, Zadzim, Wartkowice, Uniejów i Pęczniew pow. poddębicki, Goszczanów Warta pow. sieradzki. Na obszarze I strefy program przewiduje wykonanie 17 zbiorników o łącznej powierzchni zalewu 206 ha i pojemności 2 781 tys. m³. Zestawiono je w poniższej tabeli.

Tabela Nr 118 Zestawienie programowych zbiorników zlokalizowanych w I strefie potrzeb rozwoju małej retencji

Lp.	Nazwa zbiornika	Nr zbiornika	Typ zbiornika D-duży >5ha, M-mały <5ha	Powiat	Gmina	Miejscowość	Pow. zalewu [ha]	Pojemność zbiornika [tys. m ³]
1.	Rgilewka	17	D	łęczycki	Grabów	Wymysłów	13,5	202,5
2.	Mitonice	54	M	kutnowski	Krośniewice	Krośniewice	0,4	4,8
3.	Kutno I	55	M	kutnowski	Łanięta	Łanięta	0,9	6,3
4.	Grodno	83	D	kutnowski	Nowe Ostrowy	Grodno	16,6	332,0
5.	Leśnictwo Perna (2 szt.)	56	M	kutnowski	Nowe Ostrowy	Perna	4,8	43,2
6.	Góra Bałdrzychowska	39	D	poddębicki	Poddębice	Góra Bałdrzychowska	17,0	255,0
7.	Świnice Warckie	19	D	łęczycki	Świnice Warckie	Świnice Warckie	21,0	315,0
8.	Brzozówka	41	M	poddębicki	Uniejów	Brzozówka	2,0	30,0
9.	Człopy	42	M	poddębicki	Uniejów	Człopy	2,0	30,0
10.	Spycimierz	43	M	poddębicki	Uniejów	Spycimierz	2,0	30,0
11.	Nędzorzew	63	M	łęczycki	Witonia	Witonia	1,0	15,0
12.	Witonia	64	M	łęczycki	Witonia	Witonia	0,2	2,4
13.	Witonia II	65	M	łęczycki	Witonia	Witonia	2,0	30,0
14.	Iwonie	40	D	poddębicki	Zadzim	Chodaki - Iwonie	43,0	516,0
15.	Małyń	41	D	poddębicki	Zadzim	Małyń	42,0	504,0
16.	Ralewice	42	D	poddębicki	Zadzim	Ralewice	35,0	420,0
17.	Bąki	36	M	poddębicki	Zadzim	Bąki	3,0	45,0
						RAZEM :	206,4	2781,2

W II strefie znajduje się pozostała część programowanych zbiorników małej retencji tj. 326 zbiorników o łącznej powierzchni 6103 ha. Na terenie Powiatu Poddębickiego w II strefie planowany jest do wykonania zbiornik WILCZYCA w Gminie Dalików, nr zbiornika 38, powierzchnia zalewu – 56 ha, pojemność zbiornika 896 tys m³.

Po uchwaleniu i upublicznieniu „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji”, pomimo szerokiej informacji i konsultacji na etapie jego opracowania, z części gmin, Nadleśnictw oraz innych podmiotów z terenu województwa łódzkiego wpłynęły do Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi wnioski o rozszerzenie Programu o dodatkowe obiekty służące małej retencji. W związku z tym Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi wspólnie z Biurem Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi dokonał aktualizacji „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego w formie Aneksu z kwietnia 2008 r.

Podstawowym celem opracowania było uzupełnienie wykazu obiektów służących retencjonowaniu wody uwzględnionych w podstawowym opracowaniu („Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego) o dodatkowe propozycje samorządów terytorialnych i innych organizacji gospodarczych, jako przyszłych beneficjentów.

Gminy w wyniku opracowania zmian w planach zagospodarowania przestrzennego oraz uwzględniając wnioski radnych gmin (po wyborach IX.2006 r.), zgłosiły szereg nowych lokalizacji zbiorników retencyjnych już po terminie opracowania Programu (październik 2005 r.). Zgłaszając te propozycje beneficjenci kierują się możliwością ewentualnego pozyskania środków na realizację swoich projektów w ramach dotacji z programów Unii Europejskiej oraz z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Retencja korytowa to jeden z najtańszych sposobów zwiększania zasobów wody w zlewniach nie tylko w obrębie samego cieku, lecz również przyczynia się do zwiększenia zasobów wód podziemnych. Ten sposób retencji wody ma szczególne znaczenie w okresie wegetacyjnym, kiedy możliwe jest wykorzystanie wody dla nawodnień użytków rolnych - głównie użytków zielonych. Natomiast w zlewniach małych i okresowo prowadzących wodę, utrzymywanie retencji korytowej wodę wydatnie ogranicza odpływ wody ze zlewni. Niezbędnym elementem umożliwiającym prowadzenie nawodnień rolniczych za pomocą wykonanych urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (nawadniających) jest sprawność techniczna budowli piętrzących na urządzeniach melioracji podstawowych. W związku z powyższym istnieje konieczność rozszerzenia programu małej retencji o doprowadzenie do sprawności technicznej budowli piętrzących na rzekach, co ułatwi prowadzenie nawodnień rolniczych oraz pozwoli prowadzić tzw. „retencję korytową” w korytach rzek na terenie województwa.

Do „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego przedmiotowym Aneksem wprowadzono 849 szt. obiektów z zakresu małej retencji w podziale na:

- 166 szt. obiektów zgłoszonych przez samorządy lokalne, instytucje oraz stowarzyszenia,
- 126 szt. obiektów zgłoszonych przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Łodzi oraz Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Poznaniu,
- 557 szt. obiektów z zakresu retencji korytowej.

Zwiększenie zakresu opracowania służyć będzie intensyfikacji działań na rzecz poprawy stanu odbudowy oraz zwiększenia zasobów wodnych województwa łódzkiego co powinno przyczynić się do zmniejszenia deficytu wody jaki występuje na jego terenie.

Tabela nr 119 Wykaz zbiorników zgłoszonych przez samorządy lokalne, instytucje i stowarzyszenia – dotyczące Powiatu Poddębickiego

Nr obiektu	Dorzecze	Zlewnia	Rzeka	Nazwa obiektu małe retencji (zbiornika)	Gmina	Miejscowość	Numerы geodezyjne działek	Powierzchnia w ha	Średnia głębokość w m	Pojemność w tys. m ³	Uwagi – zastrzeżenia - Wnioskodawca
57/A	Odry	Warty	rz. Gnida	Krzepocinek – Wola Dąbrowa	Wartkowi ce	Krzepocinek – Wola Dąbrowa	-	100,00	1,5	1500,00	Urząd Gminy Wartkowice – 14.02.2007 r.
58/A	Odry	Warty	rz. Pichna	Ferdynandów	Pęczniew	Ferdynandów	-	7,00	1,5	100,00	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Sieradzu – 14.02.2007 r.
59/A	Odry	Warty	dopływ rz. Ner	Byczyna	Poddębic e	Rąkczyn	-	1,50	1,5	80,00	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Sieradzu – 14.02.2007 r.

Tabela nr 120 Wykaz zbiorników zgłoszonych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Łodzi – dotyczące Powiatu Poddębickiego

Nr obiektu	Dorzecze	Zlewnia	Nazwa obiektu małe retencji (zbiornika)	Gmina	Miejscowość	Oddział /Pododdział	Powierzchnia w ha	Średnia głębokość w m	Pojemność w tys. m ³	Nadleśnictwo/Leśnictwo
20/Ł	Odry	Neru	Mrówna	Wartkowice	Mrówna	34a	0,24	1,50	3,60	Poddębice/Biernacice
21/Ł	Odry	Warty	Niemysłów	Poddębice	Niemysłów	199a	1,00	1,50	15,00	Poddębice/Niemysłów
22/Ł	Odry	Neru	Zofiówka	Lutomiersk	Zofiówka	88l	0,15	1,50	2,30	Poddębice/Zyгры
23/Ł	Odry	Warty	Grabina	Zadzim	Grabina	10k	0,10	1,50	1,50	Poddębice/Rożdżały

Tabela nr 121 Wykaz zbiorników zgłoszonych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Poznaniu – dotyczące Powiatu Poddębickiego

Nr obiektu	Dorzecze	Zlewnia	Nazwa obiektu małej retencji (zbiornika)	Gmina	Miejscowość	Oddział /Pododdział	Powierzchnia w ha	Średnia głębokość w m	Pojemność w tys. m ³	Nadleśnictwo/Leśnictwo
117/P	Odry	Ner	Stemplew	Uniejów	Stemplew	M-34-134-D	0,50	-	5,000	Turek/Uniejów
118/P	Odry	Struga Spici-mierska	Zieleń I	Uniejów	Zieleń	M-34-2-B	0,02	-	0,200	Turek/Uniejów
119/P	Odry	-	Zieleń II	Uniejów	Zieleń	M-34-2-B	0,10	-	0,100	Turek/Uniejów

Tabela nr 122 Wykaz obiektów – retencja korytowa – dotyczy Powiatu Poddębickiego

Numer obiektu w wykazie	Dorzecze	Zlewnia	Nazwa obiektu / rzeki/cieku/kanalu	Gmina	Miejscowość	Budowla piętrząca								ocena stanu technicznego
						Rodzaj budowli	Rok wykonania	Lokalizacja	Administrator	Światło szer. w m	Rzędna piętrzenia	Wysokość piętrzenia	Wielkość retencji korytowej w tys m ³	
266.	Odra	Warta	Beldówka	Poddębice	Zagórzycze	jaz bet.	1962	0+700	WZMiUW	9,6	121,41	1,5	8,460	dobry
267.	Odra	Warta	Beldówka	Dalików	Zdrzychów	jaz koźłowy	bd	12+624	WZMiUW	3	bd	0,9	0,930	dobry
268.	Odra	Warta	Beldówka	Dalików	PGR Sarnów	jaz żelb.	bd	14+110	WZMiUW	1,6	bd	0,9	1,220	zadowolający
269.	Odra	Warta	Beldówka	Dalików	PGR Sarnów	jaz żelb.	bd	15+450	WZMiUW	1,6	bd	0,9	1,220	zadowolający
270.	Odra	Warta	Beldówka	Dalików	PGR Sarnów	jaz żelb.	bd	16+000	ARRSP Józef Grabarczyk Beldów 81	1,6	bd	0,9	0,810	zadowolający
271.	Odra	Warta	Beldówka	Poddębice	PGR Góra Bałdrzychowska	jaz bet.	bd	3+300	WZMiUW	6	bd	0,95	2,470	zadowolający
272.	Odra	Warta	Beldówka	Poddębice	Kałów	jaz koźłowy	bd	8+750	WZMiUW	3	bd	0,95	1,470	dobry
273.	Odra	Warta	Brodnia	Poddębice	Dominikowice	przep. bet.	bd	0+440	WZMiUW	2x1,25	bd	0,9	1,420	zadowolający

274.	Odra	Warta	Brodnia	Poddębice	Borzewisko	przep. bet.	bd	1+530	WZMiUW	2x1,25	bd	0,9	1,140	zadowolający
275.	Odra	Warta	Brodnia	Poddębice	Borzewisko	przep. bet.	bd	2+280	WZMiUW	2x1,25	bd	0,9	0,770	zadowolający
276.	Odra	Warta	Jadwichna	Pęczniew	Rudniki	jaz żelb.	1991	0+360	WZMiUW	4,8	117,14	1,6	5,280	dobry
277.	Odra	Warta	Jadwichna	Pęczniew	Lubola	przep. bet.	bd	1+900	UG Pęczniew	2x1,20	bd	0,9	1,210	dobry
278.	Odra	Warta	Jadwichna	Pęczniew	Ferdynandów	przep. bet.	bd	2+750	RZGW Poznań Insp. Sieradz	2x1,20	bd	0,9	1,510	dobry
279.	Odra	Warta	Jadwichna	Pęczniew	Ferdynandów	przep. bet.	bd	3+761	UG Pęczniew	2x1,20	bd	0,9	1,130	dobry
280.	Odra	Warta	Jadwichna	Pęczniew	Jadwichna	przep. bet.	bd	4+513	UG Pęczniew	2x1,20	bd	0,8	1,280	dobry
281.	Odra	Warta	Jadwichna	Pęczniew	Jadwichna	przep. bet.	bd	5+425	UG Pęczniew	2x1,20	bd	0,8	0,510	dobry
282.	Odra	Warta	Jadwichna	Pęczniew	Jadwichna	przep. bet.	bd	5+829	WZMiUW	2x1,20	bd	0,8	1,280	dobry
283.	Odra	Warta	Jadwichna	Pęczniew	Brzeg	przep. bet.	bd	6+808	WZMiUW	2x1,20	bd	0,8	1,280	dobry
284.	Odra	Warta	Kanał Drozdów A	Wartkowice	Mrówna	zastawka żelb.	bd	11+790	WZMiUW	0,8	bd	0,9	0,470	dobry
285.	Odra	Warta	Kanał Drozdów A	Wartkowice	Mrówna	przep. bet.	bd	12+275	UG Wartkowice	0,8	bd	0,9	0,750	dobry
286.	Odra	Warta	Kanał Drozdów A	Wartkowice	Kiki	zastawka żelb.	bd	13+130	WZMiUW	0,6	bd	0,8	0,750	dobry
287.	Odra	Warta	Kanał Drozdów A	Wartkowice	Dzierzawy	zastawka żelb.	bd	9+020	WZMiUW	0,8	bd	0,9	1,460	dobry
288.	Odra	Warta	Kanał Ulgowy	Poddębice	Góra Bałdrzychowska	jaz żelb.	1962	2+200	WZMiUW	6	126,8	1,6	0,000	bd
289.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Zdrzychów	zastawka bet.	bd	0+250	WZMiUW	1,8	bd	0,9	0,710	zadowolający
290.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Zdrzychów	zastawka bet.	bd	0+620	WZMiUW	1,8	bd	0,9	0,710	zadowolający
291.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Zdrzychów	zastawka bet.	bd	1+530	WZMiUW	1,6	bd	0,9	0,670	zadowolający
292.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Kuciny	zastawka bet.	bd	2+940	WZMiUW	1,6	bd	0,9	0,670	niedostateczny
293.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Sarnówek-Dobrzań	zastawka bet.	bd	4+570	WZMiUW-zdjęta z ew.	1,4	bd	0,9	0,620	niedostateczny
294.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Gajówka	zastawka bet.	bd	5+400	WZMiUW – zdjęta z ew.	1	bd	0,9	0,530	niedostateczny
295.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Gajówka	zastawka bet.	bd	6+055	WZMiUW	1,1	bd	0,9	0,530	zadowolający

296.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Gajówka	zastawka bet.	bd	6+375	WZMiUW	1,1	bd	0,9	0,530	zadawalający
297.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Gajówka	zastawka bet.	bd	6+800	WZMiUW – zdjęta z ew.	1	bd	0,9	0,530	niedostateczny
298.	Odra	Warta	Kucinka	Dalików	Gajówka	zastawka	bd	7+950	WZMiUW	1	bd	0,9	0,530	niedostateczny
299.	Odra	Warta	Ner	Wartkowice	Pauzew	jaz żelb.	1967	35+830	WZMiUW	14,8	105,1	2,15	38,640	dobry
300.	Odra	Warta	Ner	Wartkowice	Wólka	jaz żelb.	1965	39+750	WZMiUW	14,5	108,85	2,02	19,610	dobry
301.	Odra	Warta	Ner	Wartkowice	Stary Gostków	stopień bet.	bd	41+650	WZMiUW	18	bd	0,9	6,910	dobry
302.	Odra	Warta	Ner	Wartkowice	Spędoszyn	stopień bet.	bd	42+650	WZMiUW	18	bd	0,9	8,270	dobry
303.	Odra	Warta	Ner	Wartkowice	Tur	jaz+most	1967	45+050	WZMiUW	12	113,2	2,35	49,210	dobry
304.	Odra	Warta	Ner	Poddebice	Sworawa	jaz+most	1964	47+470	WZMiUW	16,3	114,95	2,6	71,320	dobry
305.	Odra	Warta	Ner	Poddebice	Poddebice	jaz żelb.	1967	50+585	WZMiUW	14	117,45	2,1	35,430	dobry
306.	Odra	Warta	Ner	Poddebice	Baldrzychów	jaz+most	1960	55+700	WZMiUW	10,88	121,0	2,6	57,570	dobry
307.	Odra	Warta	Ner	Poddebice	Kol. Góra Baldrzychowska	jaz żelb.	1961	57+815	WZMiUW	13,74	105,1	2,2	22,090	dobry
308.	Odra	Warta	Ner	Poddebice	Pudłów Stary	jaz żelb.	1963	60+500	WZMiUW	9,6	126,8	2,9	22,410	dobry
309.	Odra	Warta	Ner	Poddebice	Feliksów	jaz+most	1985	62+820	WZMiUW	12	128,4	2,2	26,330	dobry
310.	Odra	Warta	Ner	Zadzim	PGR Jeżew	jaz+most	1952	66+325	WZMiUW	18,6	131,4	2,3	35,580	niedostateczny – wyłączony z użytkowania
311.	Odra	Warta	Ner	Zadzim	Małyń	jaz+most	1960	68+790	WZMiUW	9,9	134,2	2,25	27,080	dobry
312.	Odra	Warta	Pichna k/Zduńskiej Woli	Zadzim	Skęczno	jaz+most	1996	11+125	WZMiUW	6	126,45	1,4	4,570	dobry
313.	Odra	Warta	Pichna k/Zduńskiej Woli	Zadzim	Rzeczyca	jaz kozłowy	bd	15+700	WZMiUW	3,5	bd	0,9	1,360	niedostateczny
314.	Odra	Warta	Pichna k/Zduńskiej Woli	Pęczniew	Rudniki	przep. bet.	bd	4+400	WZMiUW	2x0,8	bd	0,9	1,680	zadawalający
315.	Odra	Warta	Pichna k/Zduńskiej Woli	Pęczniew	Rudniki	przep. bet.	bd	5+100	WZMiUW	2x0,8	bd	0,7	0,950	zadawalający
316.	Odra	Warta	Pichna k/Zduńskiej Woli	Pęczniew	Rudniki	przep. bet.	bd	5+635	UG Pęczniew	2x1,0	bd	0,9	1,330	zadawalający
317.	Odra	Warta	Pichna	Pęczniew	Rudniki	przep.	bd	6+194	WZMiUW	2x0,8	bd	0,7	8,320	zadawalający

			k/Zduńskiej Woli			bet.								cy
318.	Odra	Warta	Pichna k/Zduńskiej Woli	Pęczniew	Rudniki	przep. bet.	bd	6+670	WZMiUW	2x0,8	bd	0,7	5,870	zadawalający
319.	Odra	Warta	Pichna k/Zduńskiej Woli	Pęczniew	Rudniki	przep. bet.	bd	7+014	UG Pęczniew	2x0,8	bd	0,7	1,240	zadawalający
320.	Odra	Warta	Pichna k/Zduńskiej Woli	Zadzim	Grabina	jaz stalowy	bd	9+125	RZGW Poznań Insp. Sieradz	6	bd	1,4	5,000	dobry
321.	Odra	Warta	Pisia k/Bronówka	Wartkowice	Żelgoszcz	przep. bet.	bd	11+170	UG Wartkowice	1,25	bd	0,95	1,250	dobry
322.	Odra	Warta	Pisia k/Bronówka	Wartkowice	Żelgoszcz L. Państwowe	zastawka bet.	bd	12+180	WZMiUW	1	bd	0,9	0,110	zadawalający
323.	Odra	Warta	Pisia k/Bronówka	Wartkowice	Żelgoszcz L. Państwowe	przep. bet.	bd	12+280	UG Wartkowice	1	bd	0,95	1,050	zadawalający
324.	Odra	Warta	Pisia k/Bronówka	Uniejów	Zaborów	zastawka żelb.	bd	6+950	Mirosław Sobolak	1,5	bd	0,9	0,890	dobry
325.	Odra	Warta	Pisia k/Bronówka	Uniejów	Pęgów	zastawka żelb.	bd	7+675	WZMiUW	1,5	bd	0,9	0,480	dobry
326.	Odra	Warta	Pisia k/Bronówka	Uniejów	Pęgów	zastawka żelb.	bd	8+070	WZMiUW	1,5	bd	0,9	1,490	dobry
327.	Odra	Warta	Pisia k/Małynia	Zadzim	Małyń	jaz żelb.	bd	0+060	Witold Jaruga	3,4	bd	0,95	1,870	dobry
328.	Odra	Warta	Pisia k/Pudłówka	Zadzim	Zygry	jaz żelb.	bd	10+175	WZMiUW	2	bd	0,9	1,060	dobry
329.	Odra	Warta	Pisia k/Pudłówka	Poddebice	Nowy Pudłów	jaz żelb.	1974	2+265	WZMiUW	4	123,45	1,4	4,270	dobry
330.	Odra	Warta	Pisia k/Pudłówka	Poddebice	Pudłówek	jaz żelb.	bd	3+490	p. Koczyk	4	bd	0,9	1,930	dobry
331.	Odra	Warta	Pisia k/Pudłówka	Zadzim	Piotrów	jaz żelb.	bd	4+700	WZMiUW	3	bd	0,95	1,870	dobry
332.	Odra	Warta	Pisia k/Pudłówka	Zadzim	Iwonie	jaz żelb.	bd	6+425	WZMiUW	2,8	bd	0,95	1,490	dobry
333.	Odra	Warta	Pisia k/Pudłówka	Zadzim	Chodaki	jaz żelb.	bd	8+020	WZMiUW	2,8	bd	0,95	1,400	dobry
334.	Odra	Warta	Struga Śpicimierska	Uniejów	Spicimierz	przp. bet.	bd	4+750	WZMiUW	2x1,2	bd	0,9	1,360	dobry
335.	Odra	Warta	Struga Śpicimierska	Uniejów	Spicimierz Kolonia	przep. bet.	bd	5+750	WZMiUW	2x1,2	bd	0,9	1,660	dobry
336.	Odra	Warta	Szadkówka		Ralewice	jaz kozłowy	bd	1+840	WZMiUW	3	bd	0,98	2,330	niedostateczny
337.	Odra	Warta	Zian	Wartkowice	Biała Góra	zastawka żelb.	bd	15+975	WZMiUW	1,3	bd	0,98	0,950	zadawalający
338.	Odra	Warta	Zian	Wartkowice	Ujazd	zastawka żelb.	bd	21+350	Kozanecki	1	bd	0,95	0,740	zadawalający

339.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Krzepocinek	zastawka bet.	bd	0+100	WZMiUW	1,8	bd	0,95	1,070	zadawalajacy
340.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Krzepocinek	jaz zelb.	bd	1+250	WZMiUW	1,8	bd	0,95	1,070	zadawalajacy
341.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Sucha	jaz kozłowy	bd	2+300	WZMiUW	1,6	bd	0,95	0,310	zadawalajacy
342.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Sucha	jaz kozłowy	bd	3+070	WZMiUW	1,4	bd	0,95	0,540	zadawalajacy
343.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Sucha	jaz kozłowy	bd	3+690	WZMiUW	1,4	bd	0,95	0,210	zadawalajacy
344.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Sucha	jaz kozłowy	bd	3+850	WZMiUW	1,6	bd	0,95	0,130	zadawalajacy
345.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Sucha	zastawka bet.	bd	3+950	WZMiUW	1	bd	0,95	0,270	zadawalajacy
346.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Powodów I i II	jaz kozłowy	bd	4+150	WZMiUW	1,4	bd	0,95	0,540	zadawalajacy
347.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Powodów I i II	jaz kozłowy	bd	4+600	WZMiUW	1,4	bd	0,95	0,270	zadawalajacy
348.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Powodów I i II	jaz kozłowy	bd	4+850	WZMiUW	1,4	bd	0,9	0,370	zadawalajacy
349.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Powodów I i II	jaz kozłowy	bd	5+150	WZMiUW	1,2	bd	0,9	0,350	zadawalajacy
350.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Powodów III	jaz kozłowy	bd	5+450	WZMiUW	1	bd	0,9	0,420	zadawalajacy
351.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Wartkowice	Powodów III	jaz kozłowy	bd	6+270	WZMiUW	1	bd	0,9	0,420	dobry
352.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Dalików	Woźniki	jaz kozłowy	bd	6+950	WZMiUW	1	bd	0,9	0,280	dobry
353.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Dalików	Woźniki	zastawka bet.	bd	7+210	WZMiUW – zdjęta z ew.	1	bd	0,95	0,820	niedostateczny
354.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Dalików	Woźniki	zastawka bet.	bd	8+180	WZMiUW	1	bd	0,95	0,370	dobry
355.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Dalików	Idzikowice	zastawka bet.	bd	8+500	WZMiUW	1	bd	0,95	0,350	dobry
356.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Dalików	Budzynek	przep. bet.	bd	9+450	UG Dalików	0,6	bd	0,9	0,420	dobry
357.	Odra	Warta	Zian-Gnida	Dalików	Budzynek	przep. bet.	bd	9+845	Piotr Marchewa	0,6	bd	0,9	0,320	dobry

"Plan Nawodnień Rolniczych" dla województwa łódzkiego - zawiera informacje o możliwości odbudowy, modernizacji oraz budowy urządzeń melioracji wodnych służących do nawodnień rolniczych w oparciu o istniejące źródła wód powierzchniowych. Plan stanowi wskazania dla przyszłych inwestorów będących użytkownikami gruntów rolnych o możliwościach pozyskania wody do nawodnień grawitacyjnych i ciśnieniowych (deszczownie) oraz orientacyjne tereny będące w zasięgu oddziaływania istniejących zbiorników wodnych, do których istnieje możliwość doprowadzenia wód powierzchniowych w celu nawadniania gruntów rolnych. Celem niniejszego opracowania w aspekcie zaleceń Ministra Rolnictwa jest określenie, potrzeb w zakresie budowy i modernizacji urządzeń piętrzących wodę i systemów nawadniających łącznie z ciśnieniowymi, celem których będzie łagodzenie skutków suszy, na tle uwarunkowań klimatyczno - przyrodniczych występujących na terenie województwa łódzkiego.

Ograniczone zasoby wody, a zwłaszcza jej okresowe niedobory coraz częściej uwidaczniają problem występowania suszy na terenie Polski w tym również na obszarze województwa łódzkiego. Z tego faktu wynika oczywista potrzeba opracowania i wdrażania regionalnego programu walki z suszą, w celu przeciwdziałania jej szkodliwym skutkom. Program powinien być zespołem skoordynowanych (dostosowanych do sytuacji) zadań, sposobów i zasad postępowania, i obejmować krótko i długoterminowe akcje, programy i politykę, wprowadzane przed pojawieniem się suszy lub w jej początkowym okresie. W strategii powinny być określone kierunki działań organizacyjno-technicznych, badawczo-rozwojowych i innowacyjnych. Ich celem powinno być przede wszystkim przeciwdziałanie i ograniczanie niekorzystnych skutków suszy dla rolnictwa.

Metody stosowane w celu przeciwdziałania szkodliwym skutkom suszy w rolnictwie, to przede wszystkim:

- zwiększanie naturalnych zasobów wody w strefie produkcyjnej rolnictwa,
- zwiększanie stopnia wykorzystania dostępnych zasobów wody,
- zmniejszanie zapotrzebowania upraw rolniczych na wodę,
- ograniczanie strat wody.

Do najważniejszych metod i zarazem najbardziej efektywnych zalicza się:

- stosowanie technologii uprawy gleby zwiększających jej wilgotność i stopień wykorzystania wody glebowej,
- dobór odpowiednich gatunków i odmian roślin,
- odpowiednie nawożenie rozwijające silny system korzeniowy,
- rozwój małej retencji przez gromadzenie wody w okresach występowania jej nadmiaru (wiosną) i po dużych opadach (budowa małych zbiorników retencyjnych i budowli melioracyjnych hamujących odpływ wody z pól i systemów melioracyjnych),
- nawodnienia.

Najbardziej widoczne są działania mające na celu zwiększenie zasobów wody powierzchniowej. Realizowane jest to w wielu regionach Polski w ramach opracowywanych i wdrażanych programów rozwoju małej retencji wodnej. Najpopularniejszą definicją małej retencji jest zdolność do zatrzymania wód opadowych w dorzeczu lub ilość wody zatrzymanej w dorzeczu. Oznacza to zatrzymanie i podpiętrzanie wody w ciekach a także gromadzenie jej w zbiornikach wodnych.

Stan istniejących obiektów melioracyjnych.

Wg ewidencji Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi na terenie województwa łódzkiego melioracje odwadniające wykonano na obszarze o łącznej powierzchni 471510,25 ha, co stanowi 41% ogólnej powierzchni użytków rolnych. Powierzchnia zmeliorowanych gruntów ornych wynosi 397049,85 ha, w tym, zdrenowanych 382428,55 ha. Odwadniane trwale użytki zielone zajmują obszar o powierzchni 72746,30 ha. Powierzchnia zmeliorowanych sadów wynosi 1714,10 ha.

Tabela nr 123 Zestawienie powierzchni obiektów zmeliorowanych

Lp.	Powiat	Powierzchnia odwadniana [ha]				Sady
		Grunty orne		Użytki zielone		
		razem	w tym drenowanie	razem	w tym rowami	
1.	bełchatowski	11374,20	10219,20	4062,7	537	x
2.	brzeziński	3.891,00	3717,00	209,00	172,00	x
3.	kutnowski	64337,00	62661,00	3057,00	3000,00	x
4.	łaski	11293,00	10939,00	1632,00	1296,00	x

5.	łęczycki	42399,00	39893,22	2359,01	2273,01	x
6.	łowicki	46295,00	45355,00	1864,00	1387,00	x
7.	łódzki wschodni	5107,04	4827,76	1081,80	918,54	x
8.	m. Łódź	1052,00	928,00	177,00	175,00	x
9.	opoczyński	11460,00	11261,00	4732,00	3751,00	14,10
10.	pabianicki	8472,64	8319,23	2870,57	2525,33	x
11.	pajęczański	2696,10	1968,38	4008,75	3684,86	x
12.	piotrkowski	27665,56	26929,56	5540,00	5136,00	x
13.	m.PiotrkówTrybunalski	287,40	270,40	100,00	100,00	x
14.	poddębicki	17184,65	16447,02	5558,17	5099,12	x
15.	radomszczański	4342,00	3548,00	10108,00	9515,00	x
16.	rawski	6733,00	4884,00	1447,00	1196,00	1700,00
17.	sieradzki	40556,00	39126,00	6548,00	3682,00	x
18.	skierniewicki	15016,00	14819,00	1481,00	1076,00	x
19.	miasto Skierniewice	848,00	744,00	x	x	x
20.	tomaszowski	8753,00	8508,00	2200,00	2101,00	x
21.	wieluński	22227,28	21528,73	4736,60	3623,94	x
22.	wieruszowski	15839,1	14632,67	4626,38	3801,46	x
23.	zduńskowolski	11091,00	10687,00	1048,00	857,00	x
24.	zgierski	22020,88	20215,38	3299,32	2624,67	x
25.	Razem	397049,85	382428,55	72746,30	58531,93	1714,10

Tabela nr 124 Obiekty zmeliorowane wyposażone w urządzenia do nawodnień wraz informacją o faktycznej powierzchni nawadnianej

Lp.	Powiat	Urządzenia nawadniające [ha]					
		Grunty orne		Użytki zielone		Sady	
		A	B	A	B	A	B
1.	bełchatowski	x	x	636,00		x	x
2.	brzeziński	x	x	104,00	x	x	x
3.	kutnowski	x	x	1406,00	700,70	x	x
4.	łaski	x	x	151,00	0	x	x
5.	łęczycki	x	x	1610,00	0	x	x
6.	łowicki	x	x	239,00	239,00	x	x
7.	łódzki wschodni	48,00	x	15,00	0	x	x
8.	m. Łódź	x	x	x	0	x	x
9.	opoczyński	x	x	1319,00	362,00	x	x
10.	pabianicki	53,00	x	1055,18	931,18	x	x
11.	pajęczański	x	x	168,00	0	x	x
12.	piotrkowski	x	x	1137,00	0	x	x
13.	m.PiotrkówTrybunalski	x	x	x	0	x	x
14.	poddębicki	x	x	2664,14	1595,35	x	x
15.	radomszczański	x	x	1446,00	80,00	x	x
16.	rawski	4,00	x	126,00	126,00	x	x
17.	sieradzki	7,00	x	913,00	0	x	x
18.	skierniewicki	x	x	32,00	32,00	x	x
19.	miasto Skierniewice	x	x	x	0	x	x
20.	tomaszowski	x	x	729,00	35,00	x	x
21.	wieluński	x	x	211,72	0	x	x
22.	wieruszowski	x	x	718,14	0	x	x
23.	zduńskowolski	x	x	407,82	0	x	x
24.	zgierski	41,00	x	172,50	136,00	x	x
	Razem	153,00	x	15260,50	4237,23	x	x

A - powierzchnia wyposażona w urządzenia do nawodnień

B - powierzchnia rzeczywiście nawadniana

Aktualnie na terenie województwa łódzkiego dla nawodnień rolniczych i w leśnictwie oraz dla napełniania stawów rybnych i utrzymania w nich zalewu zużywa się 91,60 mln m³ wody. Powierzchnia obszarów przystosowanych do prowadzenia nawodnień wynosi 15 260,50 ha w tym zaledwie 153 ha na gruntach ornych. Powierzchnia obszarów faktycznie nawadnianych wg danych zawartych w tabeli powyżej jest relatywnie niska i wynosi zaledwie 4237,23 ha, w tym w systemie nawodnień podsiąkowych 2712 ha, stokowych 1525 ha.

Wg danych Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi na terenie województwa łódzkiego w urządzenia nawadniające wyposażone jest ogółem 15413,50 ha użytków rolnych, w tym aż 15260,50 ha użytków zielonych. Rzeczywiście nawadniane jest

zaledwie 4237,23 ha użytków zielonych. Zakres niezbędnej modernizacji istniejących obiektów nawadnianych występuje na obszarze 12086,14 ha użytków zielonych. Dane dotyczące nawodnień użytków zielonych można uznać za odpowiadające rzeczywistości. Nie można tego powiedzieć o nawodnieniach gruntów ornych i upraw sadowniczych. Faktyczna powierzchnia nawodnień jest znacznie większa. Jednakże nawodnienia te, najczęściej deszczowniane nie są ewidencjonowane przez Zarządy Melioracji.

Tabela nr 125 Stan istniejących obiektów nawadnianych na obszarze poszczególnych powiatów województwa wraz z określeniem potrzeb modernizacji istniejących obiektów

Lp	Powiat	Obszar nawadniania [ha]	Użytki rolne nawadniane			
			Grunty orne		Użytki zielone	
			Istniejące [ha]	Modernizacja [ha]	Istniejące [ha]	Modernizacja [ha]
1.	bełchatowski				636,00	636,00
2.	brzeziński				104,00	
3.	kutnowski	700,70			1406,00	1406,00
4.	łaski				151,00	151,00
5.	łęczycki				1610,00	1610,00
6.	łowicki	239,00			239,00	55,00
7.	łódzki wschodni		48,00		15,00	
8.	opoczyński	362,00			1319,00	857,00
9.	pabianicki	931,18	53,00		1055,18	883,18
10.	pajęczański				168,00	
11.	piotrkowski				1137,00	1137,00
12.	poddębicki	1595,35			2664,14	2664,14
13.	radomszczański	80,00			1446,00	1366,00
14.	rawski	126,00	4,00		126,00	
15.	sieradzki		7,00	7,00	913,00	913,00
16.	skierniewicki	32,00			32,00	
17.	tomaszowski	35,00			729,00	
18.	wieluński				211,72	
19.	wieruszowski				718,14	
20.	zduńskowolski				407,82	407,82
21.	zgierski	136,00	41,00		172,50	
	Razem	4237,23	153,00	7,00	15260,5	12086,14

Tabela nr 126 Zestawienie Istniejących obiektów nawadnianych do odbudowy i modernizacji – trwałe użytki zielone – Powiat Poddębice

Nr kompleksu	Nazwa obiektu	Powierzchnia nawadniania [ha]	Powierzchnia obiektu [ha]	Powierzchnia obiektów do modernizacji [ha]	Rodzaj nawodnień
14/1	Jaz Wólka	150,03	347,34	347,34	stokowe
14/2	Jaz Wilkowice	175,15	279,18	279,18	stoki
14/3	Jaz Małe	176,99	176,99	176,99	stoki
14/4	Jaz Bliźnia	160,19	207,07	207,07	stoki
14/5	Jaz Bałdrzychów	65,30	185,30	185,30	stoki
14/6	Jaz Kol. Góra Bałdrzychowska	161,39	175,06	175,06	stoki
14/7	Jaz Ulgowy	102,96	141,38	141,38	stoki
14/8	Jaz Zofiówka	262,58	380,37	380,37	stoki
14/10	Jaz Jeżew		281,52	281,52	stoki
14/11	Jaz Małyń	27,28	27,28	27,28	stoki
14/12	Jaz Zagórzyce	53,75	119,21	119,21	stoki
14/13	Jaz Góra Bałdrzychowska		16,16	16,16	stoki
14/14	Jaz Pęczniew		19,19	19,19	stoki
14/16	Jaz Chodaki		13,90	13,90	podsiąki

14/17	Jaz Iwonie		37,60	37,60	podsiąki
14/18	Jaz Piotrów		18,50	18,50	podsiąki
14/19	Jaz Ralewice		34,24	34,24	podsiąki
14/20	Jaz Rzeczyca		33,31	33,31	podsiąki

Potrzeby nawodnień użytków rolnych w województwie określono na podstawie ankiet, jakie większość gmin przekazała do Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi. W ankietach tych wskazano potrzebę nawodnień terenów rolnych z podaniem nazwy obiektu (wsi) powierzchni obszaru, rodzaju użytku rolnego. Dane te zestawiono poniżej.

Użytki zielone:

Numer kompleksu	Miejscowość	Użytki zielone (łąki i pastwiska) (ha)	Rzeka	Zlewnia
14/59/p	Marcinów	10,0	Pichna	Warta
14/62/p	Otok	15,0	Dopływ z Otoku	Ner
14/65/p	Rzeczyca	20,0	Pichna	Warta
14/68/p	Zygry	10,0	Pisia	Ner
14/71/p	Wierzchy	30,0	Pisia	Ner
14/74/p	Charchów Pański	50,0	Urszulinka	Warta
14/76/p	Wola Flaszczyna	6,0	Urszulinka	Warta
14/78/p	Bratków	30,0	Pisia	Ner
14/80/p	Jeżew	40,0	Ner	Warta
14/82/p	Charchów Księży	25,0	Urszulinka	Pichna
14/84/p	Ralewice	10,0	Pichna	Warta
14/85/p	Sarnówek	450,0	Beldówka	Ner
14/86/p	Wołoszyn	100,0	Beldówka	Ner
14/87/p	Gajówka	100,0	Kucinka	Ner
14/89/p	Hopolitów	32,57	Warta	Warta

Grunty orne:

Numer kompleksu	Miejscowość	Użytki zielone (łąki i pastwiska) (ha)	Pow. planowanych nawodnień			Zlewnia
			grunty orne [ha]	Sady [ha]	Inne [ha]	
14/1/p	Adamów	27,0	27,0			Dopływ z Antoninowa
14/2/p	Antonina	8,0	8,0			Dopływ z Niemysłowa
14/3/p	Zagórzycy	23,0	23,0			Ner
14/4/p	Balin	61,0	61,0			Dopływ z Karnic
14/5/p	Bałdrzychów	78,0	78,0			Ner
14/6/p	Borzewisko	43,0	43,0			Warta
14/7/p	Chropy	50,0	50,0			Ner
14/8/p	Dominikowice	125,0	125,0			Warta
14/9/p	Dzierżazna	17,0	17,0			Dopływ z Niemysłowa
14/10/p	Ewelinów	22,0	22,0			Brodnia
14/11/p	Feliksów	24,0	24,0			Ner
14/12/p	Gibaszew	46,0	46,0			Warta
14/13/p	Golice	49,0	49,0			Dopływ z Tarnowa
14/14/p	Grocholice	41,0	41,0			Dopływ z Karnic
14/15/p	Góra Bałdrzychowska	61,0	61,0			Beldówka
14/16/p	Józefów Kol.	36,0	36,0			Dopływ z Kobylnic
14/17/p	Józefów Wieś	44,0	44,0			Dopływ z Karnic
14/18/p	Kałów	44,0	44,0			Beldówka
14/19/p	Karnice	73,0	73,0			Dopływ z Karnic
14/20/p	Klementów	9,0	9,0			Ner
14/21/p	Kobylniki	79,0	79,0			Dopływ z Kobylnic

14/22/p	Kol. Góra Bałdrz.	16,0	16,0			Ner
14/23/p	Krępa	70,0	70,0			Brodnia
14/24/p	Ksawercin	13,0	13,0			Brodnia
14/25/p	Leśnik	27,0	27,0			Warta
14/26/p	Lipki	52,0	52,0			Ner
14/27/p	Lipnica	101,0	101,0			Dopływ z Karnic
14/28/p	Lubiszewice	67,0	67,0			Warta
14/29/p	Łężki	35,0	35,0			Dopływ z Łęzek
14/30/p	Malenie	12,0	12,0			Ner
14/31/p	Niemysłów	163,0	163,0			Dopływ z Niemysłowa
14/32/p	Niewiesz Kolonia	51,0	51,0			Dopływ z Karnic
14/33/p	Niewiesz Wieś	51,0	51,0			Dopływ z Karnic
14/34/p	Nowa Wieś	68,0	68,0			Dopływ z Antoninowa
14/35/p	Panaszew	45,0	45,0			Dopływ z Antoninowa
14/36/p	Podgórcze	16,0	16,0			Ner
14/37/p	Porczyny	43,0	43,0			Dopływ z Porczyn
14/38/p	Praga	18,0	18,0			Ner
14/39/p	Pudłów Nowy	42,0	42,0			Ner
14/40/p	Pudłów Stary	8,0	8,0			Ner
14/41/p	Pudłówek	43,0	43,0			Ner
14/42/p	Rąkczyn	50,0	50,0			Dopływ z Łęzek
14/43/p	Sporawa	112,0	112,0			Ner
14/44/p	Sempółki	109,0	109,0			Dopływ z Karnic
14/45/p	Szarów	107,0	107,0			Dopływ z Kobylnic
14/46/p	Tarnowa	25,0	25,0			Dopływ z Tarnowa
14/47/p	Tumusin	97,0	97,0			Dopływ z Antoninowa
14/48/p	Wólka	25,0	25,0			Beldówka
14/49/p	Wilczków	53,0	53,0			Dopływ z Karnic
14/50/p	Zadzim	90,0	90,0			Dopływ w Przywidzu
14/51/p	Zadzim	110,0		110,0		Dopływ w Przywidzu
14/52/p	Adamka	30,0	30,0			Dopływ w Przywidzu
14/53/p	Adamka	28,0		28,0		Dopływ w Przywidzu
14/54/p	Pietruchy	20,0	20,0			Dopływ z Otoku
14/55/p	Pietruchy	10,0		10,0		Dopływ z Otoku
14/56/p	Wola Zaleska	20,0	20,0			Dopływ z Otoku
14/57/p	Wola Zaleska	20,0		20,0		Dopływ z Otoku
14/58/p	Marcinów	20,0	20,0			Pichna
14/60/p	Marcinów	25,0		25,0		Pichna
14/61/p	Otok	20,0	20,0			Dopływ z Otoku
14/63/p	Otok	10,0		10,0		Dopływ z Otoku
14/64/p	Rzeczyca	10,0	10,0			Pichna
14/66/p	Rzeczyca	5,0		5,0		Pichna
14/67/p	Zygry	20,0	20,0			Pisia
14/69/p	Zygry	6,0		6,0		Pisia
14/70/p	Wierzchy	30,0	30,0			Pisia
14/72/p	Wierzchy	8,0		8,0		Pisia
14/73/p	Charchów Pański	120,0	120,0			Urszulinka
14/75/p	Wola Flaszczyna	70,0	70,0			Urszulinka
14/77/p	Bratków	90,0	90,0			Pisia
14/79/p	Jeżew	20,0	20,0			Ner
14/81/p	Charchów Księży	40,0	40,0			Urszulinka
14/83/p	Ralewice	20,0	20,0			Michna
14/88/p	Hipolitów	82,5	82,5			Warta
14/90/p	Hipolitów	1,98	1,98			Warta

Kryteria ustalania kolejności realizacji zadań.

Podstawowym kryterium planowania nawodnień na obszarze województwa łódzkiego są uwarunkowania klimatyczne, których wyrazem jest hierarchia potrzeb retencji wody kwalifikująca to województwo w całości do II kategorii potrzeb retencji, a więc do obszarów najbardziej narażonych na susze, a północno zachodnią część do kategorii I, o największych potrzebach retencji w skali kraju. Potrzeby takie były już określane przez ostatnie kilkadziesiąt

lat. Wyrazem tego były zrealizowane obiekty melioracyjne wyposażone w urządzenia do prowadzenia nawodnień w powiatach poddębickim, kutnowskim, sieradzkim, radomszczańskim. Są to przede wszystkim nawodnienia trwałych użytków zielonych, które przy braku naturalnych zbiorników wodnych (jezior) prowadzone były w bazie bieżącego przepływu wody w rzece. Dlatego nawodnienia te realizowane były i w pewnej części są prowadzone obecnie głównie w dolinach największych rzek województwa; Ner, Bzura, Warta, Pilica na terenie powiatów poddębickiego, łęczyckiego, radomszczańskiego, kutnowskiego opoczyńskiego, pabianickiego i piotrkowskiego. Natomiast najwięcej czynnych obiektów nawadnianych znajduje się na terenie powiatów łęczyckiego, radomszczańskiego, piotrkowskiego i poddębickiego. Trasa głównych rzek województwa, jakimi są Warta z Nerem, Bzura z Rawką oraz Pilica z Drzewiczką przebiega na jego obrzeżach. Natomiast pozostała, centralna część województwa położona jest w zlewniach dopływów tych rzek, w których dyspozycyjne zasoby wody przy całkowitym braku naturalnych zbiorników wodnych i niewielkiej liczbie sztucznych zbiorników dolinowych w okresie wegetacyjnym, już w latach przeciętnych (średnich) są niewystarczające dla pokrycia potrzeb wodnych rolnictwa. Natomiast w latach suchych przepływy w rzekach wyraźnie się zmniejszają, a w górnych partiach zlewni koryta rzek często wysychają.

Nawodnienia gruntów ornych realizowane są głównie za pomocą deszczowni. Aktualnie w ten sposób nawadnianie są przede wszystkim sady, uprawy warzywnicze, w niewielkim stopniu rośliny okopowe, przemysłowe oraz zielarskie. Nawodnienia te, z uwagi na swoją specyfikę wymagają dużych nakładów inwestycyjnych zdecydowanie większych niż przy nawodnieniach grawitacyjnych na użytkach zielonych. Natomiast podstawowym czynnikiem mającym decydujący wpływ na ich opłacalność pomimo stosowania coraz bardziej oszczędnych systemów deszczowni, jest gwarancja pokrycia zapotrzebowania wody. Taką gwarancję dają zaporowe zbiorniki wodne i dotychczas najczęściej wykorzystywane zasoby wód podziemnych. Mając na uwadze przedstawione wyżej uwarunkowania klimatyczne, hydrograficzne, hydrologiczne a także przyrodnicze przewiduje się następującą kolejność realizacji nawodnień w województwie łódzkim:

- odbudowa istniejących systemów nawodnień trwałych użytków zielonych w dolinach rzek województwa z tym, że w pierwszej kolejności zakłada się odbudowę obiektów nawadnianych, których zasilanie możliwe jest z istniejących zbiorników wodnych; umożliwi to w stosunkowo krótkim okresie czasu uzyskanie efektu gospodarczego przy jednoczesnej dużej gwarancji pokrycia zapotrzebowania wody,
- budowa w dolinach nowych obiektów nawadnianych. Zakłada się, że z uwagi na ograniczone zasoby wody w rzekach realizacja tych obiektów prowadzona będzie w ścisłej korelacji z rozwojem małej retencji wody w województwie tj. budową zbiorników wodnych w dolinach rzek.

Program małej retencji wody przewiduje wykonanie w I etapie dziesięciu zbiorników wodnych i w dolinach tych rzek przewiduje się w pierwszej kolejności budowę nowych obiektów nawadnianych. Tak, więc w pierwszej fazie realizacji jako najbardziej pilne przewiduje się:

- odbudowę istniejących obiektów w dolinach rzek na trwałych użytkach zielonych z wykorzystaniem w pierwszej kolejności istniejących zbiorników wodnych a także planowanych w programie małej retencji,
- odbudowę pozostałych istniejących obiektów w dolinach rzek na trwałych użytkach zielonych.

Realizację pozostałych obiektów - budowę nowych obiektów nawadniających w dolinach rzek zakwalifikowano do II fazy planu nawodnień zakładając jednak, że realizacja poszczególnych obiektów w dolinach rzek będzie również ściśle powiązana z budową zbiorników wodnych. Plan nawodnień nie określa perspektyw czasowych realizacji nawodnień gruntów ornych. Wskazano jedynie potrzeby wykonania takich nawodnień, które realizowane przede wszystkim w formie nawodnień deszczownianych, bazujących głównie na zasobach wód podziemnych dających bardzo dużą gwarancję pokrycia w pełni zapotrzebowania wody. Czynnikiem decydującym o realizacji poszczególnych obiektów jest rachunek ekonomiczny.

Tabela nr 127 Odbudowa i modernizacja istniejących obiektów nawadnianych w dolinach rzek województwa (Etap I) – wyciąg dotyczący Powiatu Poddębickiego

Lp.	Nr kompleksu	Nazwa obiektu	Powierzchnia do modernizacji [ha]	Rodzaj nawodnień	Orientacyjny koszt w tys. zł
1.	14/2	Jaz Wilkowice	140,03	stoki	1560,45
2.	14/4	Jaz Bliźnia	46,88	stoki	703,2
3.	14/5	Jaz Bałdrzychów	120,0	stoki	1800
4.	14/6	Jaz Kol. Góra Bałdrzychowska	13,67	stoki	205,05
5.	14/7	Jaz Ulgowy	38,42	stoki	576,3
6.	14/8	Jaz Zofiówka	117,79	stoki	1766,85
7.	14/10	Jaz Jeżew	281,52	stoki	4222,8
8.	14/12	Jaz Zagórzycze	65,46	stoki	981,9
9.	14/13	Jaz Góra Bałdrzychowska	16,16	stoki	242,4
10.	14/19	Jaz Ralewice	34,24	podsiąki	513,6
11.	14/20	Jaz Rzeczyca	33,31	podsiąki	499,65
12.	14/21	Sędów	95,34	grawitacyjne	1430,1

Tabela nr 128 Wykonanie nowych obiektów melioracyjnych w dolinach rzek województwa (Etap II) – wyciąg dotyczący Powiatu Poddębickiego

Lp.	Nr kompleksu	Miejscowość	Użytki zielone (łąki i pastwiska) [ha]	Rzeka	Zlewnia
1.	14/59/p	Marcinów	10,0	Pichna	Warta
2.	14/62/p	Otok	15,0	Dopływ z Otoku	Ner
3.	14/65/p	Rzeczyca	20,0	Pichna	Warta
4.	14/68/p	Zygry	10,0	Pisia	Ner
5.	14/71/p	Wierzchy	30,0	Pisia	Ner
6.	14/74/p	Charchów Pański	50,0	Urszulinka	Warta
7.	14/76/p	Wola Flaszczyna	6,0	Urszulinka	Warta
8.	14/78/p	Bratków	30,0	Pisia	Ner
9.	14/80/p	Jeżew	40,0	Ner	Warta
10.	14/82/p	Charchów Księży	25,0	Urszulinka	Pichna
11.	14/84/p	Ralewice	10,0	Pichna	Warta
12.	14/85/p	Sarnówek	450,0	Bełdówka	Ner
13.	14/86/p	Wołoszyn	100,0	Bełdówka	Ner
14.	14/87/p	Gajówka	100,0	Kucinka	Ner
15.	14/89/p	Hipolitów	32,57,0	Warta	Warta
16.	14/92/p	Dolina Gnidy	700,0	Gnida	Ner

Nawodnienia gruntów ornych.

Jak już wspomniano „Plan nawodnień” nie określa perspektyw czasowych realizacji nawodnień gruntów ornych. Wskazano jedynie potrzeby wykonania takich nawodnień, które realizowane będą przede wszystkim w formie nawodnień deszczownianych, bazujących głównie na zasobach wód podziemnych dających bardzo dużą gwarancję pokrycia w pełni zapotrzebowania wody. Czynnikiem decydującym o realizacji poszczególnych obiektów jest rachunek ekonomiczny.

Zasady finansowania i odpłatności za obiekty ujęte w programie nawodnień rolniczych.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady finansowania i odpłatności jest ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145 z późniejszymi zmianami), zgodnie z którą obiekty objęte niniejszym programem związane z:

- budową i odbudową obiektów nawadniających zarówno nawodnień grawitacyjnych jak i ciśnieniowych zaliczane są do urządzeń melioracji szczegółowych (art. 73.1),
- budową urządzeń piętrzących, upustowych służących do ujmowania wód oraz stopnie wodne, zbiorniki wodne i kanały zaliczane są do urządzeń melioracji podstawowych (art.71.1)

Postanowienie w sprawie zasad wykonania ww. urządzeń regulują poniższe artykuły Prawa Wodnego:

Art. 74. 1. Wykonywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych należy do właścicieli gruntów.

2. Urządzenia melioracji wodnych szczegółowych mogą być wykonywane na koszt:

1) Skarbu Państwa za zwrotem, w formie opłaty melioracyjnej, części kosztów przez właścicieli gruntów, na które urządzenia te wywierają korzystny wpływ, zwanych dalej "zainteresowanymi właścicielami gruntów", jeżeli:

a) teren cechuje duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych lub

b) urządzeniom melioracji wodnych szczegółowych grozi dekapitalizacja, lub

c) warunkiem restrukturyzacji rolnictwa jest regulacja stosunków wodnych w glebie;

2) Skarbu Państwa przy współudziale publicznych środków wspólnotowych, o których mowa w art. 72 ust. 2, oraz innych środków publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju i w ustawie z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, za zwrotem przez zainteresowanych właścicieli gruntów części kosztów w formie opłaty inwestycyjnej.

3. Opłaty, o których mowa w ust. 2, stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 74a. 1. Opłatę inwestycyjną, o której mowa w art. 74 ust. 2 pkt 2, ustala się w wysokości 20 % kosztów wykonania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, które są określone w końcowym raporcie z realizacji inwestycji finansowych z udziałem publicznych środków wspólnotowych.

2. Opłatę inwestycyjną pobiera się w 15 równych rocznych ratach w terminie do dnia 30 października każdego roku, przy czym opłata inwestycyjna mniejsza od 1.000 zł pobierana jest w 3 równych rocznych ratach.

3. Pierwszą ratę opłaty inwestycyjnej pobiera się po upływie dwóch lat od dnia przekazania urządzeń do eksploatacji, a w przypadku zagospodarowania pomelioracyjnego łąk i pastwisk - po upływie roku.

Art. 74b. 1. Rozstrzygnięcie w sprawach, o których mowa w art. 74 ust. 2, podejmuje, w drodze decyzji, marszałek województwa w uzgodnieniu z wojewodą na wniosek spółki wodnej lub zainteresowanych właścicieli gruntów.

2. W przypadku wykonywania urządzeń melioracji wodnych na zasadach, o których mowa w art. 74 ust. 2 pkt 2, wymagany jest wniosek spółki wodnej lub wnioski zainteresowanych właścicieli gruntów stanowiących co najmniej 75 % powierzchni planowanych do zmeliorowania.

3. Decyzję, o której mowa w ust. 1, ogłasza się w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie oraz poprzez umieszczenie jej, na co najmniej 14 dni, na tablicach ogłoszeń w urzędach gmin.

4. Marszałek województwa ustala dla każdego zainteresowanego właściciela gruntów, w drodze decyzji, wysokość opłaty melioracyjnej albo opłaty inwestycyjnej, proporcjonalną do powierzchni gruntów, na które korzystny wpływ wywierają urządzenia melioracji wodnych szczegółowych.

5. Właściciel gruntów, którego dotyczy decyzja, o której mowa w ust. 4, jest obowiązany umożliwić wejście na grunt oraz do obiektów budowlanych w celu zaprojektowania i wykonania urządzeń melioracji wodnych.

5a. Opłaty, o których mowa w ust. 4, wnosi się na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego; opłaty stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 74c. Po zakończeniu procesu inwestycyjnego i rozliczeniu wartości wykonanych robót marszałek województwa, w drodze decyzji, koryguje w czasie 9 miesięcy ustaloną wysokość opłaty melioracyjnej albo opłaty inwestycyjnej, odpowiednio do wysokości poniesionych kosztów inwestycyjnych oraz zmian w projekcie technicznym, dokonanych w trakcie realizacji inwestycji.

Art. 75. 1. Programowanie, planowanie, nadzorowanie wykonywania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, w trybie, o którym mowa w art. 74 ust. 2, urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych należy do marszałka województwa.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, art. 70 ust. 3, art. 74b ust. 1 i 4 oraz art. 74c, marszałek województwa realizuje jako zadania z zakresu administracji rządowej.

Art. 76. 1. W przypadku wykonania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na podstawie art. 74, właścicielowi gruntu przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2, odszkodowanie za szkody powstałe w trakcie robót związanych z wykonywaniem urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, na zasadach określonych w ustawie, z tym że roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech miesięcy od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o powstaniu szkody.

2. Zainteresowanemu właścicielowi gruntu nie przysługuje odszkodowanie za zajęcie gruntu pod urządzenia melioracji wodnych szczegółowych, a także za szkody w uprawach rolnych, związane z wykonywaniem tych urządzeń, jeżeli szkody te powstały przy prawidłowej organizacji i technologii robót.

Art. 77. 1. Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej - do tej spółki.

2. Jeżeli obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie jest wykonywany, organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego ustala, w drodze decyzji, proporcjonalnie do odnoszonych korzyści przez właścicieli gruntu, szczegółowe zakresy i terminy jego wykonywania.

Inwestycje objęte niniejszym programem winny być wykonywane wg art. 74 ust. 1 na koszt Skarbu Państwa przy współudziale publicznych środków wspólnotowych. Brak w obecnym czasie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków i trybu przyznawania lub zwrócenia pomocy na to działanie w ramach schematu „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi” nie pozwala na przedstawienie ostatecznej informacji, co do ostatecznych zasad jego finansowania.

Wnioski:

- potrzeba rozwoju nawodnień na terenie województwa łódzkiego wynika z bardzo niekorzystnych warunków klimatycznych,
- województwo łódzkie w hierarchii potrzeb małej retencji zostało zakwalifikowane w całości do II strefy największych potrzeb retencji, a północno- zachodnia część do I strefy,
- na ogólną powierzchnię 471510 ha użytków rolnych wyposażonych w urządzenia nawadniające wyposażonych jest zaledwie 15413,50 ha w tym 15260,50 ha na trwałych użytkach zielonych, tylko 153 ha na gruntach ornych,
- aktualnie nawodnienia prowadzone są na obszarze 4237,23 ha użytków zielonych i 153 ha gruntów ornych,
- systemy nawadniające powstały w dolinach największych rzek województwa (Warta, Ner, Bzura, Pilica), tj na rzekach o największych zasobach wody,
- dalszy rozwój nawodnień przy braku naturalnych zbiorników wodnych i małych zasobach rzek województwa (dopływów głównych rzek województwa) możliwy jest przez zwiększanie zasobów wody – budowę zbiorników retencji,
- mając na uwadze przedstawione wyżej uwarunkowania klimatyczne, hydrograficzne, hydrologiczne a także przyrodnicze przewiduje się następującą kolejność realizacji nawodnień w województwie łódzkim:
 - odbudowa istniejących systemów nawodnień trwałych użytków zielonych w dolinach rzek województwa z tym, że w pierwszej kolejności zakłada się odbudowę obiektów nawadnianych, których zasilanie możliwe jest z istniejących zbiorników wodnych. Umożliwi to w stosunkowo krótkim okresie czasu uzyskanie efektu gospodarczego przy jednoczesnej dużej gwarancji pokrycia zapotrzebowania wody,
 - budowa w dolinach nowych obiektów nawadnianych. Zakłada się, że z uwagi na ograniczone zasoby wody w rzekach, realizacja tych obiektów prowadzona będzie w ścisłej korelacji z rozwojem małej retencji wody w województwie tj. budową zbiorników wodnych w dolinach rzek.

W ramach etapu I przewiduje się wykonanie:

- 65 obiektów,
- powierzchnia łączna 10 673,82 ha,
- szacunkowy koszt 160 mln.

W ramach etapu II przewiduje się wykonanie:

- 152 obiektów,
- powierzchnia łączna 15 651,39 ha,
- szacunkowy koszt 235 mln.

4.Odnawialne źródła energii

Energia odnawialna (źródło www.mg.gov.pl) jest to energia uzyskiwana z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych. Odnawialne źródła energii (OZE) stanowią alternatywę dla tradycyjnych pierwotnych nieodnawialnych nośników energii (paliw kopalnych). Ich zasoby uzupełniają się w naturalnych procesach, co praktycznie pozwala traktować je jako niewyczerpalne.

W warunkach krajowych energia ze źródeł odnawialnych obejmuje energię z bezpośredniego wykorzystania promieniowania słonecznego (przetwarzanego na ciepło lub energię elektryczną), wiatru, zasobów geotermalnych (z wnętrza Ziemi), wodnych, stałej biomasy, biogazu i biopaliw ciekłych.

Pozyskiwanie energii z tych źródeł jest, w porównaniu do źródeł tradycyjnych (kopalnych), bardziej przyjazne środowisku naturalnemu. Wykorzystywanie OZE w znacznym stopniu zmniejsza szkodliwe oddziaływanie energetyki na środowisko naturalne, głównie poprzez ograniczenie emisji szkodliwych substancji, zwłaszcza gazów cieplarnianych.

Celem strategicznym polityki energetycznej Polski jest zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii i uzyskanie 7,5% udziału energii elektrycznej wytworzonej w

odnawialnych źródłach energii w krajowym zużyciu energii elektrycznej brutto w roku 2010. Dokonywać się to ma w taki sposób, aby wykorzystanie poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii sprzyjało konkurencji, promującej źródła najbardziej efektywne ekonomicznie, tak aby nie powodowało to nadmiernego wzrostu cen energii u odbiorców.

Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii prowadzony jest w trzech obszarach:

- energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,
- ciepła i chłodu z odnawialnych źródeł energii,
- biokomponentów wykorzystywanych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych.

Główny mechanizm wsparcia produkcji energii ze źródeł odnawialnych, jakim jest system tzw. zielonych certyfikatów, został określony w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne. Rozwiązanie to jest mechanizmem rynkowym sprzyjającym rozwojowi energetyki odnawialnej. Jego istotą jest nałożony na przedsiębiorstwa energetyczne, zajmujące się sprzedażą energii elektrycznej odbiorcom końcowym, obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki określonej ilości świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, bądź uiszczenia opłaty zastępczej.

Obok ww. wsparcia systemowego przewiduje się także bezpośrednie wsparcie finansowe dla realizacji inwestycji związanych z energetyką odnawialną. Wsparcie to będzie udzielane w znacznym stopniu ze środków Unii Europejskiej. Dotyczy to budowy nowych mocy w zakresie OZE, budowy i rozbudowy sieci przesyłowych umożliwiających przyłączanie nowych jednostek wytwórczych, a także produkcji urządzeń na rzecz energetyki odnawialnej. Na inwestycje w OZE przeznaczane są także środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Z 2012, poz. 1059 z późniejszymi zmianami):

- **odnawialne źródło energii** - źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych,
- mikroinstalacja - odnawialne źródło energii, o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 40 kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej nie większej niż 120 kW,
- mała instalacja - odnawialne źródło energii, o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 40 kW i nie większej niż 200 kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej większej niż 120 kW i nie większej niż 600 kW.

Zgodnie z § 6 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 października 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, uiszczenia opłaty zastępczej, zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii oraz obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii (Dz. U. z 2012 r., poz. 1229), do energii wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii zalicza się, niezależnie od mocy tego źródła:

- 1) energię elektryczną lub ciepło pochodzące w szczególności:
 - a) z elektrowni wodnych oraz z elektrowni wiatrowych,
 - b) ze źródeł wytwarzających energię z biomasy oraz biogazu,
 - c) ze słonecznych ogniw fotowoltaicznych oraz kolektorów do produkcji ciepła,
 - d) ze źródeł geotermalnych;
- 2) część energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów komunalnych, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ustawy o odpadach.

Rozwój przemysłu stał się równoznaczny ze wzrostem zapotrzebowania na paliwa kopalne - węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropę naftową i gaz ziemny. Intensywna ich eksploatacja oraz zanieczyszczenia jakie powodują zmusiły ludzkość do poszukiwań nowych źródeł energii, które nie byłyby tak bardzo uciążliwe dla środowiska naturalnego. Źródłami takimi są:

- promieniowanie słoneczne (energia słoneczna),
- energia rozszczepienia pierwiastków promieniotwórczych,

- energia wiatru (energia wiatrowa),
- energia spadku wód (energia wodna),
- biomasa (energia spalania roślin),
- energia geotermalna (energia gorących wód głębinowych),
- energia przyływów i odpływów mórz oraz różnicy temperatury wody powierzchniowej i głębinowej.

Odnawialne źródła energii mają tę szczególną właściwość, że nie zużywają się w procesie ich użytkowania, a ich wykorzystanie nie zubaża przyszłych pokoleń w zasoby energetyczne i walory środowiska naturalnego.

Czynniki skłaniające do inwestowania w lokalne źródła energii elektrycznej wykorzystujące różnorodne paliwa:

- dążenie do maksymalnego wykorzystania energii w paliwie poprzez skojarzenie wytwarzania energii elektrycznej i ciepła,
- postęp technologiczny w zakresie źródeł małej mocy,
- trudności w pozyskaniu finansowania budowy źródeł wielkiej mocy,
- procedury prawne skłaniające do planowania pokrycia zapotrzebowania na energię na szczeblu lokalnym oraz motywacje wynikające z polityki regulacji,
- ograniczenie kosztów przesyłu energii elektrycznej,
- dążenie do ograniczenia emisji zanieczyszczeń.

ENERGIA WIATRU

Elektrownia wiatrowa to zespół urządzeń produkujących energię elektryczną, wykorzystujących do tego turbiny wiatrowe. Najważniejszym elementem siłowni wiatrowej jest wirnik przekształcający energię wiatru w energię mechaniczną przekazywaną do generatora. Nowoczesne turbiny wiatrowe wykorzystują siłę nośną. Urządzeniem nośnym w turbinie są łopatki wirnika.

Zalety wykorzystania turbin wiatrowych:

- wytwarzanie czystej energii, w procesie nie powodującym emisji dwutlenku węgla ani innych zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby,
- wykorzystanie darmowego źródła energii tzn. wiatru, które jest niewyczerpalne,
- turbiny mogą być stosunkowo łatwo i szybko instalowane.

Wady energetyki wiatrowej

- nieprzewidywalność wiatru, (nagłe porywy wiatru),
- produkcja energii w okresach małych szybkości wiatru jest bardzo niska,
- mało stabilna praca (w celu utrzymania stabilności pewna część całkowitej wytwarzanej mocy powinna być dostarczana z centralnie dysponowanych stabilnych elektrowni konwencjonalnych, co również zależy od konfiguracji i stabilności sieci elektroenergetycznej).

Lokalne oddziaływanie energetyki wiatrowej:

- wpływ na ptaki – które mogą kolidować z łopatkami wirnika lub zostać uwięzione w turbulencji za wirnikiem,
- hałas – wirnik wytwarza specyficzny szum, a mechaniczny hałas przekładni i generatora są również słyszalne,
- cień – wirujące łopaty turbiny rzucają cienie, co może być uciążliwe dla osób przebywających w pobliskich obiektach,
- wpływ na krajobraz – turbiny są konstrukcjami wybijającymi się na tle krajobrazu.

Na terenie Powiatu Poddębickiego funkcjonują i planowane są elektrownie wiatrowe w następujących miejscowościach:

- gmina Pęczniew: Siedlątków– 5 generatorów - 4 generatory typu WIND WORLD 2800/150 kW i 1 generator typu WIND WORLD 250 kW, zamontowane na wieży o konstrukcji rurowej i wysokości 30 m,
- gmina Zadzim – Kazimierzew - 4 generatory o łącznej mocy 600kW na wieżach o konstrukcji stalowej i wysokości 30,0 m, Rzeczyca - 6 generatorów o mocy do 150 kW każdy na wieżach o konstrukcji stalowej i wysokości 30,0 m, Otok – 1 szt. i Bogucice – 1 szt., Rzeczyca – 2 turbiny o mocy 1 MW, wysokości 105 m, Dąbrówka, Bratków, Charchów Pański, Charchów Księży – 1 turbin o mocy 2,5 MW, wysokości 176 m,
- gmina Uniejów: Kozanki Wielkie – 9 generatorów o łącznej mocy 1.0 MW, Wielenin Kolonia – 3 turbiny o mocy 0,8 MW, wysokości 104,5 m,
- gmina Wartkowice: Kiki – 1 szt., moc 800 kW, Wartkowice – 1 szt., moc 90 kW, planowane: Wólka – 2 szt. 300 kW, Wierzbowa – 1 turbina o mocy 0,8 MW, Tur – 1

- szt., moc do 2 MW, i 1 szt. moc do 2,5 MW, Nowa wieś – 1 szt., moc do 2,5 MW, RSP Wilkowice – 1 szt., moc do 2,5 MW, Polesie – 1 szt., moc do 1,5 MW, Swiatonia – 1 szt., moc do 1,5 MW,
- gmina Poddebice: Krępa – 1 turbina o mocy 0,8 MW, wysokości 99,7 m, Góra Badrzychowska – 2 turbiny o mocy 3,2 MW, wysokości 180 m.

ENERGIA WODNA

Mała elektrownia wodna (MEW) – elektrownia wodna o mocy zainstalowanej poniżej 5 MW. To kryterium stosuje się w Polsce oraz większości państw Europy zachodniej, poza krajami skandynawskimi, Szwajcarią i Włochami, gdzie za "małe" uznaje się elektrownie do 2 MW.

MEW możemy podzielić ze względu na kryterium spadu na:

- niskospadowe (2-20m),
- średnospadowe (20-150m),
- wysokospadowe (>150m),
- pływające,
- derywacyjne.

Małe elektrownie wodne powstają zazwyczaj przy obiektach wybudowanych w celach innych niż energetyczne (retencja, nawadnianie...) Często wykorzystują już istniejące siłownie wodne (młyny, tartaki). Najczęściej są to elektrownie przepływowe, w których produkcja energii jest ściśle uzależniona od chwilowych przepływów. Są jedyną perspektywą wykorzystania potencjału energetycznego małych rzek bez konieczności zalewania dużych powierzchni

Inny podział elektrowni wodnych:

- przepływowe bez zbiornika - nie mają zbiornika gromadzącego wodę, więc ilość wyprodukowanej energii zależy od ilości wody płynącej w rzece w danym momencie, elektrownia umieszczona jest bezpośrednio w korycie rzeki w odpowiednio skonstruowanym budynku, który jest przedłużeniem jazu, przegradzającego rzekę,
- regulacyjne z dużym zbiornikiem wodnym - może wytwarzać przez pewien czas moc większą od mocy odpowiadającej chwilowemu dopływowi, zbiornik umożliwia regulację w cyklu dobowym i tygodniowym, a dodatkowo może stanowić zabezpieczenie przeciwpowodziowe,
- zbiornikowe z małym zbiornikiem wodnym - umożliwiają krótkoterminową regulację w godzinach tzw. szczytu,
- kaskadowe - zastosowanie wielu zbiorników z możliwością indywidualnej i globalnej regulacji ich napełniania i opróżniania pozwala na optymalne wykorzystanie i regulację mocy, a także na magazynowanie nadwyżek energii. Zbiorniki te stanowią też dobre zabezpieczenie przeciwpowodziowe,
- szczytowo-pompowe - pełnią funkcję magazynu energii elektrycznej, znajdują się pomiędzy dwoma zbiornikami wodnymi – górnym i dolnym, kumulują energię w okresie małego zapotrzebowania na nią przez pompowanie wody ze zbiornika dolnego do górnego, w okresie większego zapotrzebowania, energia wyzwala jest przez spuszczenie wody ze zbiornika górnego do dolnego, która napędza turbiny.

Towarzyszące elektrowni wodnej urządzenia hydrotechniczne oraz sama elektrownia wpływają na bilans hydrologiczny okolicy, biocenozę rzeki, wpływ ten może być korzystny jak i niekorzystny.

W MEW najczęściej stosowane są turbiny wodne:

- Kaplana,
- Francisa,
- Peltona.

Zasada działania MEW– energia potencjalna wody która jest zgromadzona przez zbiornik wodny zostaje zamieniona na energię kinetyczną wody spływającej w dół za pomocą rurociągów. Następnie woda przepływa przez turbinę, gdzie z kolei energia mechaniczna turbiny jest zamieniana na energię elektryczną. Ostatecznie energia elektryczna, poprzez systemy przesyłowe, dostarczana jest do odbiorników gdzie jest konwertowana na różne typy energii.

Zalety małych elektrowni wodnych:

- czyste odnawialne źródło energii - nie zanieczyszczają środowiska i mogą być instalowane w licznych miejscach na małych ciekach,

- zwiększają tzw. małą retencję wodną (poziom wód gruntowych) na obszarze powyżej progu,
- zmniejszają erozję denną powyżej progu,
- mogą być zaprojektowane i wybudowane w ciągu 1-2 lat, wyposażenie jest dostępne powszechnie, a technologia dobrze opanowana,
- mogą być wykonywane przy użyciu miejscowych materiałów i siły roboczej, a ich prostota techniczna powoduje wysoką niezawodność oraz długą żywotność,
- nie wymagają licznego personelu i mogą być sterowane zdalnie,
- rozproszenie w terenie skraca odległość przesyłu energii i zmniejsza związane z tym koszty,
- wysokie dotacje i korzystne warunki kredytowania budowy MEW.

Wady małych elektrowni wodnych:

- powstanie długiej cofki (przeciętnie kilkaset metrów) powyżej progu: zamulenie koryta, pogorszenie jakości wody i jej zdolności do samoczyszczania, przegrzewanie się wody w rzece w okresie upałów, zmniejszenie natlenienia wody, osadzanie i kumulowanie się na dnie mułu, zanieczyszczeń, substancji toksycznych,
- naruszenie równowagi biologicznej rzeki i zubożenie ekosystemu wodnego: zanik gatunków ryb prądolubnych i zimnolubnych w obszarze cofki, podział jednolitej populacji ryb na dwie subpopulacje powyżej i poniżej przegrody, zanik tarlisk w obrębie oddziaływania MEW,
- uniemożliwienie migracji ryb (przy braku przepławki) lub drastyczne utrudnienie ich migracji (przy istniejącej przepławce) – jako podstawowej funkcji życiowej organizmów wodnych,
- problemy w korycie poniżej przegrody: zwiększenie erozji dennej, zanik żwiru, obniżenie dna rzeki oraz poziomu wód gruntowych,
- niska wydajność energetyczna w porównaniu z innymi odnawialnymi źródłami energii,
- wysokie koszty budowy powodujące nieopłacalność inwestycji bez dotacji,
- niestabilność dostaw prądu do sieci, związana z wahaniami przepływów w rzece,
- uszkodzenia ryb przechodzących przez niektóre rodzaje turbin,
- protesty społeczne towarzyszące budowie i eksploatacji MEW.

Na terenie Powiatu Poddębickiego funkcjonuje sześć Małych Elektrowni Wodnych, ale możliwości są dużo większe (Tabela – wykaz budowli piętrzących):

- Mała Elektrownia Wodna na jazie „BOREK” w km 35+830 rzeki Ner, cztery turbiny wodne, poziome wirnikowe o średnicy 60 i mocy 10kW każda, piętrzenie wód rzeki Ner do rzędnej max 104,70 m n.p.m.,
- Mała Elektrownia Wodna na jazie „WÓLKA” w km 39+750 rzeki Ner, trzy turbiny śmigłowe – dwie o średnicy 900 mm i jedna o średnicy 700 mm o sumarycznej mocy 66 kW, piętrzenie wód rzeki Ner do rzędnej max 108,50 m n.p.m.,
- Mała Elektrownia wodna na jazie „WILKOWICE” w km 45+050 rzeki Ner, dwie turbiny wodne typu Kaplana o osi pionowej i mocy 60kW oraz turbina typu Knoppa o mocy 25 KM służąca do napędu młyna, piętrzenie wód rzeki Ner do rzędnej max 113,20 m n.p.m.,
- Mała Elektrownia Wodna na jazie „BAŁDRZYCHÓW” w km 55+700 rzeki Ner, turbina osiowa typu Kaplana o mocy 90 kW, piętrzenie wód rzeki Ner do rzędnej max 120,7 m n.p.m. w okresie letnim i 121,0 m n.p.m. w okresie zimowym,
- Mała Elektrownia Wodna na jazie „MAŁYŃ” w km 68+800 rzeki Ner, dwie turbiny o średnicy 70 i mocy 13 kW każda, piętrzenie wód rzeki Ner do rzędnej max 134,0 m n.p.m.
- Mała Elektrownia Wodna na rzece Pichnie w km 11+125 w miejscowości Skęczno, gm. Zadzim – jedna turbina pionowa typu Kaplana współpracująca z prądnica synchroniczną, rzeka Pichna piętrzona jest do rzędnej max 126,45 m n.p.m.

Dla celów energetycznych wykorzystywany jest również Zbiornik Jeziorsko. Budowę **Zbiornika retencyjnego „Jeziorsko”** rozpoczęto w 1975 r., wstępne napełnianie nastąpiło we wrześniu 1986 r., pełen zakres piętrzenia i gospodarki wodnej podjęto w 1992 r., całość inwestycji zakończono w grudniu 1996 r. W 1995 r. wprowadzono do eksploatacji elektrownię „Jeziorsko”, zbudowaną przy zaporze czołowej. Elektrownia posiada turbinę,

przez którą może przepływać 35 m³ wody na sekundę, moc maksymalna instalowana – 4,89 MW, spad instalowany – 8,9 m, przepływ instalowany 2x 35 m³/s = 70 m³/s. Średnioroczna produkcja energii 20 mln kWh. Lustro wody „Jeziorska”, przy stanie maksymalnym, obejmuje powierzchnię 42 km², pojemność całkowita zbiornika – 203 mln m³, maksymalna wysokość piętrzenia – 11,5 m. Długość zbiornika na terenie powiatu wynosi 12 km, szerokość 1,8 - 3,0 km. Zbiornik spełnia rolę retencjonowania wód z wiosennych roztopów, czyli przechowuje i reguluje pojawiającą się falę powodziową.

Tabela nr nr 129 Wykaz budowli piętrzących administrowanych przez WZMiUW w Łodzi posiadających wysokość piętrzenia $h \geq 1$ m

Lp.	Nazwa rzeki, kanału	Kilometr	Gmina	Miejscowość	Typ budowli	Data ważności pozwolenia wodnoprawnego	Sugerowana wysokość minimalnego rocznego czynszu dzierżawnego	Dzierżawca
1.	Ner	35+830	Wartkowice	Borek	jaz	31.05.2035 r.	X	(+)
2.	Ner	39+750	Wartkowice	Wólka	jaz	31.12.2018 r	X	(+)
3.	Ner	45+050	Wartkowice	Wilkowice	jaz	31.12.2025 r.	X	(+)
4.	Ner	47+470	Poddębice	Małe	jaz	30.03.2025 r.	(***)	(+)
5.	Ner	50+585	Poddębice	Bliźnia	jaz	30.09.2028 r.	(*)	(_)
6.	Ner	55+700	Poddębice	Bałdrzychów	jaz	31. 07. 2014 r.	X	(+)
7.	Ner	57+815	Poddębice	Kolonia Góra Bałdrzychowska	jaz	brak	X	(+)
8.	Ner	60+500	Poddębice	Pudłów Stary	jaz	30.09.2028 r.	(*)	(_)
9.	Ner	62+820	Poddębice	Feliksów	jaz	30.09.2028 r.	(*)	(_)
10.	Ner	66+325	Zadzim	Jeżew	jaz	31.07.2030 r.		(+)
11.	Ner	68+790	Zadzim	Małyń	jaz	31.12.2013 r.	X	(+)
12.	Bełdówka	0+700	Poddębice	Zagórzyce	jaz	brak	(**)	(_)
13.	Jadwiczna	0+360	Pęczniew	Rudniki	jaz	brak	(**)	(_)
14.	Pichna	11+125	Zadzim	Piła	jaz	23.06.2029	(***)	(+)
15.	Pisia k. Pudłówka	2+265	Poddębice	Pudłów Nowy	jaz	brak	(***)	(_)
16.	Kanał Ulgowy	2+200	Poddębice	Góra Bałdrzychowska	jaz	brak	(**)	(_)

Źródło – strona internetowa WZMiUW w Łodzi

Uwagi i objaśnienia

Wartość sugerowanej wysokości rocznego czynszu dzierżawnego będzie aktualizowana corocznie na dzień 01 stycznia danego roku w oparciu o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych obowiązujący w III kwartale roku ubiegłego, ogłoszonego przez Główny Urząd Statystyczny

Sugerowana wysokość minimalnego rocznego czynszu dzierżawnego:

(*) – 741,48 zł netto + obowiązujący podatek VAT

(**) – 427,77 zł netto + obowiązujący podatek VAT

(***) – 114,08 zł netto + obowiązujący podatek VAT

X - wysokość czynszu dzierżawnego, w zależności od ilości wyprodukowanej energii

Status budowli:

(_) - brak dzierżawcy (+) - wydzierżawiona

ENERGIA ZE ŹRÓDEŁ GEOTERMALNYCH

Energia geotermiczna to energia wydobytych na powierzchnię ziemi wód geotermalnych. Energię tę zalicza się do energii odnawialnej, bo jej źródło - gorące wnętrze kuli ziemskiej - jest praktycznie niewyczerpalne. W celu wydobycia wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpalnego wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, włącza się z powrotem do złoża. Wody geotermiczne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermicznych.

Energię geotermiczną wykorzystuje się w układach centralnego ogrzewania jako podstawowe źródło energii cieplnej. Drugim zastosowaniem energii geotermicznej jest produkcja energii elektrycznej. Jest to opłacalne jedynie w przypadkach źródeł szczególnie gorących. Zagrożenie jakie niesie za sobą produkcja energii geotermicznej to zanieczyszczenia wód głębinowych, uwalnianie radonu, siarkowodoru i innych gazów.

Zalety i wady.

Energia geotermalna jest - podobnie jak pozostałe odnawialne źródła energii (OZE) - nieszkodliwa dla środowiska, nie powoduje bowiem żadnych zanieczyszczeń. Jej pokłady są zasobami lokalnymi, tak więc mogą być pozyskiwane w pobliżu miejsca użytkowania. Nie wszystkie OZE posiadają jednak pewne walory, charakterystyczne dla energii wnętrza Ziemi. Elektrownie geotermalne w odróżnieniu od zapór wodnych czy wiatraków nie wywierają niekorzystnego wpływu na krajobraz, a zasoby energii geotermalnej są, w przeciwieństwie do energii wiatru czy energii Słońca dostępne zawsze, niezależnie od warunków pogodowych. Wśród wad energii wnętrza Ziemi trzeba wymienić jej małą dostępność: dogodne do jej wykorzystania warunki występują tylko w niewielu miejscach.

Powiat Poddębicki położony jest na terenach zasobnych w energię geotermalną związaną z wodami podziemnymi o temperaturze 65 - 70 °C (Uniejów i Poddębice). Stanowią one drugi co do znaczenia kompleks hydrotermalny na Niżu Polskim.

Wody te mogą być wykorzystywane po ich wydobyciu na powierzchnię ziemi oraz przetworzeniu w odpowiednich procesach technologicznych w wielu dziedzinach:

- energetyce,
- energetyce cieplnej,
- balneologii,
- rekreacji,
- ogrzewaniu upraw pod osłonami,
- hodowli ryb.

Geotermia Uniejów.

Wody geotermalne zgromadzone pod Uniejowem, obok wysokiej temperatury i dużej wydajności, posiadają niską mineralizację, co korzystnie wpływa na proces ich eksploatacji. Zasoby wód geotermalnych w regionie Uniejowa związane są z piaskowcami dolnej kredy, położonymi na głębokości rzędu 2000 m. Te.

Uniejowska solanka termalna znajduje zastosowanie przy leczeniu chorób, głównie:

- reumatoidalnych - zwyrodnień stawów,
- ortopedyczno-urazowych i stanów po zabiegach operacyjnych narządu ruchu,
- skóry,
- schorzeń nosa, ucha, gardła i krtani,
- nerwobólach,
- dyskopatiach,
- nerwicach.

Bardziej ukierunkowane zabiegi - inhalacje, irygacje, płukania, nasiadówki i polewania - przydatne są w:

- schorzeniach jelita grubego,
- przeroście i zapaleniu prostaty,
- stanach kurczowych naczyń krwionośnych.

Woda termalna wykorzystywana jest do:

- ogrzewania budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- balneologii,
- podgrzewania murawy boiska piłkarskiego,
- jak również do rekreacji w ramach przedsięwzięcia Termy Uniejów prowadzonego przez

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Termy Uniejów” Sp. z o.o.

Wykorzystanie wód geotermalnych dla celów leczniczych oparte jest na ich następujących cechach:

- stopniu zmineralizowania – który zależy jest od budowy skał, w których wykonano odwiert i rozpuszczalność tworzących je minerałów. Wody ziemi poddębickiej, z uniejowskiego ujęcia mają strukturę – mineralną 0,8% chlorkowo - sodową, bromkowo – borową, hypertermalną,
- energii termicznej – która zawarta w wodach podziemnych pochodzi z jądra i płaszcza skorupy ziemi. Temperatura wody narasta wraz z głębokością odwiertu i uważa się, że z punktu widzenia ekonomii do pozyskiwania dla celów grzewczych można eksploatować złoża do głębokości 2000 – 3000 m. Wody te idealnie nadają się do celów leczniczych,
- składzie chemicznym – wody pozyskiwane z odwiertów powyżej 2000 m nie zawierają związków chemicznych z gospodarki ludzkiej,
- zawartości biologicznej – spotykane w wodach składniki biologiczne nie stanowią zanieczyszczenia, a są pochodzenia naturalnego,
- odnawialności – bardzo ważną cechą wód jest ich odnawialność oraz czysty ekologicznie sposób pozyskiwania wody.

Jednym z cenniejszych zastosowań wód geotermalnych, realizowanym przez spółkę "Geotermia Uniejów" jest ogrzewanie miasta. Ciepłownia geotermalna połączona z olejową kotłownią szczytową ma docelowo zaopatrywać w ciepło ok. 70% budynków w Uniejowie. Nowy system zastępuje 10 kotłowni lokalnych opalanych węglem oraz 160 kotłowni znajdujących się w domach jednorodzinnych. Instalacja kotłowni jest dwuczęściowa. Pierwsza to blok geotermalny, na który składają się odwierty produkcyjny i reiniekcyjny oraz wymienniki ciepła, filtry i system tłoczenia między otworami. Drugi zaś to blok olejowy, który składa się z dwóch kotłów niskotemperaturowych, opalanych lekkim olejem opałowym. Blok przeznaczony jest do dogrzewania wody sieciowej do wymaganych temperatur w okresach szczytowego zapotrzebowania na moc cieplną.

Łączna moc ciepłowni wynosi 5,6 MW, z czego 3,2 MW to moc uzyskiwana z kotłów olejowych. System dystrybucji ciepła to sieć rurociągów z preizolowanych rur stalowych o łącznej długości 10 km, wyposażona w indywidualne urządzenia pomiarowe i zawory. Ciepłownia oraz sieć cieplna są sterowane i monitorowane przez zintegrowany system komputerowy, ułatwiający pracę i zmniejszający straty energii.

W roku 2006 została wybudowana kotłownia opalana biomasą, która zastąpiła dotychczasową szczytową kotłownię olejową. Zastosowanie do wytwarzania energii cieplnej wody geotermalnej i zrębków drzewnych pozwoliło na powstanie jedyne w Polsce systemu geotermalnego bez zastosowania konwencjonalnych źródeł ciepła jako systemu wspomagającego.

Geotermia Poddębice.

Wody geotermalne zostały również ujęte w Poddębicach. Woda wykorzystywana jest do celów rekreacyjnych (baseny), do celów balneologii i rehabilitacji (Szpital w Poddębicach), będzie wykorzystywana do pijalni wód, do sieci wodociągowej (sieć miejska, rozlewnia wód), fontanny oraz w ciepłownictwie.

W 2012 roku gminna spółka Geotermia wykonała obiekt wymiennikowni ciepła, pozwalający na wykorzystanie ciepła geotermalnego do ogrzewania budynków i mieszkań. Powstał budynek wymiennikowni ciepła, niepodpiwniczony, piętrowy o powierzchni zabudowy 192 m², kubaturze 1840 m³ wraz z instalacją wod-kan, c.o. i elektryczną oraz zagospodarowaniem terenu. Wykonano przyłącze wodociągowe do budynku wymiennikowni o łącznej długości 283 m.b. Przyłączona została kanalizacja sanitarna do budynku wymiennikowni z rur PEHD 63 PN 10 o średnicy 63 mm i długości 232 m.b. wraz z przepompownią ścieków. Dodatkowo prace obejmowały przyłącze energetyczne do budynku, sieć cieplną z rur preizolowanych o długości łącznej 1520 m.b., połączenie głowicy odwiertu z wymiennikownią z rur preizolowanych ze stali nierdzewnej AISI 316. Schłodzona woda odprowadzana będzie rurociągiem do istniejącego zbiornika ziemnego, a następnie do rzeki Ner.

Wykonano także sieć wodociągową wody termalnej do szpitala o długości 1000 m.b., przyłącza ciepłe z rur preizolowanych do budynków użyteczności publicznej o długości 532 m.b. (w tym do obiektów gminy: dwie do budynków sportowych i do pałacu o łącznej długości 332 m.b., do obiektów powiatu: liceum ogólnokształcące i zespół szkół ponadgimnazjalnych o łącznej długości 140 m.b., do obiektów szpitala – 60 m.b.). Zamontowano wymienniki ciepła w węzłach obiektów użyteczności publicznej – sześć szt.

(trzy szt. w obiektach gminy, dwie szt. w obiektach powiatu, 1 szt. w obiekcie szpitala) oraz armature technologiczną i układ stabilizacji w kotłowni.

Kolejny projekt pod nazwą „Rozbudowa infrastruktury publicznej wykorzystującej energię geotermalną z odwiertu Poddębice GT-2 do ogrzewania budynków” przewiduje powstanie sieci ciepłej o długości 2,3 km. Rurociąg będzie biegł wzdłuż bulwaru nad rzeką Ner i ulicami: Młynarską, Północną, Piotrowskiego, Poprzeczną, Krótką oraz Krasickiego aż do kotłowni przy ul. Krasickiego. Stamtąd ciepło zostanie dostarczone do bloków w tej części miasta, czyli do około 2,5 tys. mieszkańców. W ten sposób miasto wykorzysta energię geotermalną do ogrzewania mieszkań.

ENERGIA SŁONECZNA.

Najczęściej spotykane sposoby wykorzystania energii słonecznej to:

- ogniwa słoneczne (fotowoltaika) – pozwala przekształcić energię słoneczną na energię elektryczną przy wykorzystaniu specjalnych baterii słonecznych,
- instalacje solarne – umożliwiają produkcję energii ciepłej. Ich wykorzystanie pozwala ogrzać budynki lub wodę. Z reguły stanowią one zespół dobranych do siebie urządzeń takich jak: kolektory słoneczne, panele sterująco-zabezpieczające i pojemnościowe zasobniki wody użytkowej lub zasobniki buforowe z przepływowymi wymiennikami ciepła.

Z punktu widzenia przydatności promieniowanie słoneczne ma zarówno wady, jak i zalety. Pomimo, że dociera do całej powierzchni Ziemi, oświetlenie jej nie jest równomierne i zależy od szerokości geograficznej, pory roku i pory dnia. Obecność pyłów lub pary wodnej w atmosferze oraz zachmurzenie, uniemożliwiają efektywne wykorzystanie tego źródła energii. Z drugiej strony, spośród źródeł niekonwencjonalnych, energia słoneczna wykazuje najmniejszy ujemny wpływ na środowisko, przy czym szczególnie ważny jest brak emisji szkodliwych substancji.

Zaletami energii słonecznej niewątpliwie są:

- powszechna dostępność,
- małe koszty eksploatacji,
- brak negatywnych konsekwencji dla środowiska podczas eksploatacji,
- możliwość uniezależnienia się od lokalnych dostawców energii.

Na niekorzyść tego rodzaju energii działa natomiast fakt, że:

- koszt instalacji systemów solarnych są wysokie,
- funkcjonowanie systemu jest silnie uzależnione od panujących warunków atmosferycznych (nasłonecznienia),
- nie ma ciągłości dostaw (np. w nocy produkcja energii ustaje).

Kolektory słoneczne - służące najczęściej do ogrzewania wody na potrzeby gospodarstw domowych lub innych obiektów. Kolektory mogą również wspomagać ogrzewanie budynków lub basenów. Zasada działania kolektorów słonecznych jest prosta - promienie słoneczne nagrzewają nośnik energii ciepłej (np. glikol), który następnie podgrzewa wodę zebraną w specjalnym zbiorniku. Prawidłowo dobrana instalacja słoneczna zapewniająca 95% absorpcji promieniowania słonecznego może zaspokoić 50-60% zapotrzebowania na energię ciepłą. Tego typu układ można zintegrować z tradycyjnym systemem nagrzewania wody, dzięki czemu ewentualne niedobory energii słonecznej będą rekompensowane przez tradycyjne nagrzewanie energią elektryczną.

Duże osiągnięcia w tej dziedzinie wykorzystania energii słonecznej ma Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Poddębicach, eksploatujące w imieniu gminy Poddębice sześć kotłowni osiedlowych, zasilających w ciepło trzy osiedla mieszkaniowe. Mocno wyeksploatowane dwie kotłownie węglowe, zmodernizowano, przechodząc na gaz ziemny i dodatkowo postanowiono wykorzystać energię słoneczną jako źródło energii do przygotowania ciepłej wody użytkowej. Ciepła woda częściowo podgrzewana przez słońce miała być dostarczana do ok. 3 tys. mieszkańców osiedla Północ. Ze względu na duże koszty przedsięwzięcia do współpracy zaproszono największego odbiorcę ciepła – Spółdzielnię Mieszkaniową „Lokatorsko-Własnościową” w Poddębicach, która również miała dalekosiężne plany termomodernizacji 23 bloków mieszkalnych, wybudowanych w latach 70. i 80. w technologii wielkopłytywowej, a więc bardzo energochłonnych. Stworzono jeden wspólny, spójny i kompleksowy projekt pn. „Modernizacja systemu grzewczego na osiedlu Północ w Poddębicach”. W ramach projektu w latach 2002-2004 Przedsiębiorstwo Usług

Komunalnych zlikwidowało trzy źródła ciepła opalane węglem (o łącznej mocy 6,8 MW), zbudowało kotłownię gazową o mocy 3,36 MW, zmodernizowało węzły ciepłownicze i dystrybucyjne sieci ciepłownicze (sieci czteroprzewodowe wykonane w technologii rur preizolowanych o łącznej długości 1572 m.b.) oraz wykonało instalację słoneczną – 715 kolektorów płaskich o powierzchni 1 287 m². Wartość zrealizowanych prac wyniosła 3,5 mln zł. Natomiast Spółdzielnia Mieszkaniowa „Lokatorsko-Własnościowa” w latach 2002-2005 dokonała termomodernizacji 23 budynków mieszkalnych, zmodernizowała wewnętrzne instalacje c.o., ociepliła ściany zewnętrzne o łącznej powierzchni 18 796 m² oraz wymieniła 73 szt. drzwi zewnętrznych i stolarkę okienną o powierzchni 6 276 m². Łączny koszt wszystkich prac zrealizowanych przez Spółdzielnię wyniósł 6 mln zł.

Energochłonność budynków średnio dla całego osiedla spadła z 0,393 GJ/m² w 2002 r. do 0,269 GJ/m² po modernizacji w 2005 r. W ślad za tym, mimo wielokrotnego już wzrostu cen gazu, średnie koszty ogrzewania mieszkań spadły odpowiednio z 2,13 zł/m² do 1,82 zł/m² powierzchni mieszkalnej. Z racji ilości funkcjonujących w Poddębicach instalacji solarnych dziennikarze nazwali je „solarnym miasteczkiem”. (materiał pozyskany z wywiadu Prezesa PUK w 2006 r. w numerze 11/2006 „Czysta Energia”).

W Powiecie Poddębickim kolektory słoneczne zainstalowane są na następujących budynkach:

1. Osiedle północ - bloki mieszkalne – 715 szt. o powierzchni 1287 m².
2. Kotłownia ul. Cicha – 202 szt. o powierzchni 358 m².
3. Wspólnota Mieszkaniowa – ul. Targowa 16 i 18 oraz ul. Zielona 5 – 108 szt. o powierzchni 195 m².
4. Stadion w Poddębicach – 15 szt. o powierzchni 27 m².
5. SPZOZ w Poddębicach - 149 szt. o powierzchni 268 m².
6. Internat przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych - 78 szt. o powierzchni 135 m².

Ponadto wiele indywidualnych budynków mieszkalnych w Powiecie Poddębickim wyposażonych jest w instalacje solarne.

Ogniwa fotowoltaiczne - są urządzeniami półprzewodnikowymi typu p-n, służącymi do bezpośredniej zamiany energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną. Półprzewodnik bombardowany jest fotonami promieniowania słonecznego, które posiadają większą energię niż szerokość przerwy energetycznej półprzewodnika. Powoduje przemieszczanie się elektronów i dziur elektronowych pomiędzy obszarami n i p półprzewodnika. Cykliczne przemieszczenie się ładunków elektrycznych powoduje wzrost różnicy potencjałów, czyli napięcia elektrycznego. Zastosowania ogniw fotowoltaicznych:

- elektronika użytkowa, kalkulatory, lampy ogrodowe, oświetlanie znaków drogowych i wspomaganie sygnalizacji świetlnej,
- zasilanie elektroniki promów i sond kosmicznych, stacji orbitalnych i sztucznych satelit ziemii,
- próby konstrukcji samolotów i samochodów zasilanych za pośrednictwem ogniw fotowoltaicznych,
- doładowywanie akumulatorów w dzień i wykorzystywanie energii w nocy na jachtach, kempingach, domach jednorodzinnych,
- zasilanie układów telemetrycznych w stacjach pomiarowo rozliczeniowych gazu ziemnego, ropy naftowej oraz energii elektrycznej,
- zasilanie automatyki przemysłowej i pomiarowej,
- pierwsze elektrownie słoneczne.

Ogniwa fotowoltaiczne służą do przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną. W tym celu pojedyncze ogniwa łączy się w większe struktury, tzw. moduły fotowoltaiczne. Możliwość pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł budzi coraz większe zainteresowanie społeczne.

Na stronie internetowej RDOŚ w Łodzi zamieszczono lokalizację planowanych inwestycji, których funkcjonowanie oparte będzie o działanie ogniw fotowoltaicznych. Mapa oraz wykaz zawierają informacje o przedsięwzięciach, co do których w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadzone zostało postępowanie administracyjne w sprawie wydania opinii co do konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Inwestycje, które ujęte zostały w ww. wykazie zostały zaopiniowane przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w

ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Na terenie Powiatu Poddębickiego zgodnie z tym wykazem instalacje fotowoltaiczne planowane są w następujących miejscowościach:

- gmina Dalików – Krzemieniew,
- gmina Poddebice – Tarnowa, Sworawa, Porczyny, Wólka,
- gmina Wartkowice – Tur, Nowa Wieś, Bronów, Wilkowice, Łążki,
- gmina Zadzim – Bratków, Bogucice.

BIOMASA

Biomasa to najstarsze i najszerzej współcześnie wykorzystywane odnawialne źródło energii. Stanowi trzecie, co do wielkości na świecie, naturalne źródło energii.

Biomasa to stałe lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej oraz leśnej, a także przemysłu przetwarzającego ich produkty, a także części pozostałych odpadów, które ulegają biodegradacji.

Wyróżniamy cztery podstawowe grupy roślin energetycznych:

- rośliny uprawne roczne: zboża, konopie, kukurydza, rzepak, słonecznik, sorgo sudańskie, trzcina,
- rośliny drzewiaste : topola, osika, wierzba, eukaliptus,
- szybko- i rokrocznie plonujące trawy wieloletnie: miskanty, trzcina, mozga trzcinowata, trzcina laskowa,
- rośliny wolnorosnące.

Podział odnawialnych paliw stałych:

- brykiety i pelety z odpadów drzewnych,
- brykiety i pelety z upraw rolnych,
- nieprzetworzone odpady z biomasy.

Zalety stosowania biomasy:

- wykorzystywanie potencjału energetycznego biomasy,
- obniżenie emisji CO₂ do atmosfery,
- proces spalania jest stabilizowany przez spalanie węgla,
- biomasa ma niski poziom zawartości siarki,
- wysokie stężenie CaO w popiele pochodzącym z biomasy.

Biomasa to głównie pozostałości i odpady. Niektóre jej formy są jednak celem, a nie efektem ubocznym produkcji. Specjalnie po to, by pozyskiwać biomasę uprawia się pewne rośliny – przykładem wierzba wiciowa, rdest czy trzcina pospolita. Do tych upraw energetycznych nadają się zwłaszcza rośliny charakteryzujące się dużym przyrostem rocznym i niewielkimi wymaganiami glebowymi.

Różne rodzaje biomasy mają różne właściwości. Na cele energetyczne wykorzystuje się drewno i odpady z przerobu drewna, rośliny pochodzące z upraw energetycznych, produkty rolnicze oraz odpady organiczne z rolnictwa, niektóre odpady komunalne i przemysłowe. Im suchsza, im bardziej zagęszczona jest biomasa, tym większą ma wartość jako paliwo. Bardzo wartościowym paliwem jest na przykład produkowany z rozdrobnionych odpadów drzewnych brykiety. Paliwo uszlachetnione, takie jak brykiety czy pelety drzewne, uzyskuje się poprzez suszenie, mielenie i prasowanie biomasy. Koszty ogrzewania takim paliwem są obecnie niższe od kosztów ogrzewania olejem opałowym.

Największe wykorzystanie biomasy na terenie Powiatu Poddębickiego to:

- kotłownia na biomasę w Uniejowie (od 2007 r.),
- kotłownia w Poddębicach – ul. Zielona 14 (instalacja energetyczna o nominalnej mocy cieplnej od 1 MW do 15 MW opalana paliwem gazowym oraz drewnem/słomą, przy nominalnej mocy cieplnej wprowadzonej w drewnie/słomie nie przekraczającej 10 MW) – kotły opalane gazem i biomasą oraz ul. Cicha 4 (instalacja energetyczna o nominalnej mocy cieplnej od 1 MW do 10 MW opalana drewnem/słomą – kotły na biomasę od 1.10.2008 r.,
- kotłownia w Środowiskowym Domu Pomocy w Pęczniewie – biomasa – drewno.

Energetyka biogazowa:

- biogazownie rolnicze,
- biogazownie na wysypiskach odpadów,
- biogazownie w oczyszczalniach ścieków.

Biogaz to paliwo gazowe wytwarzane przez mikroorganizmy z materii organicznej w warunkach beztlenowych.

Biogaz jest mieszaniną głównie metanu i dwutlenku węgla

Skład biogazu:

- metan CH₄ 40% – 80%,
- dwutlenek węgla CO₂ 20% – 55%,
- siarkowodór H₂S 0,1% – 5,5%,
- wodór H₂, tlenek węgla CO, azot N₂, tlen O₂ – śladowo.

Obecnie źródła powstawania biogazu możemy zamknąć w czterech kategoriach:

- składowiska odpadów,
- oczyszczalnie ścieków,
- biogazownie rolnicze,
- biogazownie energetyczne.

Na terenie Powiatu Poddębickiego nie ma zlokalizowanych biogazowni.

Tabela nr 130 Zestawienie istniejących elektrowni, w których wykorzystywana jest energia odnawialna w podziale na powiaty – Powiat Poddębicki na tle województwa łódzkiego-wyciąg z Programu Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego

Lp.	POWIAT	ELEKTROWNIE - MOC [MW]			
		WODNE	WIATROWE	BIOGAZOWE	RAZEM
2.	bełchatowski	-	-	-	-
3.	brzeziński	0,010	-	-	0,010
4.	kutnowski	-	-	0,044	0,044
5.	łaski	0,112	-	-	0,112
6.	łęczycki	-	-	-	-
7.	łowicki	0,043	-	-	0,043
8.	łódzki grodzki	-	-	3,240	3,240
9.	łódzki wschodni	-	-	-	-
10.	opoczyński	0,025	-	-	0,025
11.	pabianicki	0,270	-	-	0,270
12.	pajęczański	0,075	0,250	-	0,325
13.	piotrkowski	0,158	-	1,490	1,648
14.	piotrkowski grodzki	-	-	-	-
15.	poddębicki	4,126	1,150	-	5,276
16.	radomszczański	-	-	0,200	0,200
17.	rawski	0,090	-	-	0,090
18.	sieradzki	-	-	-	-
19.	skierniewicki	0,349	-	-	0,349
20.	skierniewicki grodzki	-	-	-	-
21.	tomaszowski	3,400	-	-	3,400
22.	wieluński	-	-	-	-
23.	wieruszowski	0,342	-	-	0,342
24.	zduńskowolski	-	0,095	-	0,095
25.	zgierski	0,160	-	-	0,160
Razem		9,160	1,495	3,484	14,139

5. Ochrona powietrza atmosferycznego.

5.1 Emisja zanieczyszczeń do powietrza.

Powietrze jest jednym z rodzajów kapitału przyrodniczego stanowiącym zasób odnawialny, ale możliwy do wyczerpania. Negatywne skutki presji na powietrze rzadko ograniczają się do bliskiego otoczenia źródła. Powietrze pozbawione naturalnych granic umożliwia rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń na duże odległości. Wyemitowane zanieczyszczenia w zależności od ich charakteru, wysokości emitora, warunków meteorologicznych i topograficznych mogą przekraczać granice państw i kontynentów. Rodzaj źródła zanieczyszczenia i związane z nim warunki wprowadzenia substancji do atmosfery jest

jednym z głównych czynników determinujących rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń.

Emisje zanieczyszczeń do atmosfery można podzielić na naturalną i antropogeniczną. Emisja naturalna związana jest głównie z erupcją wulkanów, pożarami lasów, sawann i stepów, rozkładem materii organicznej, erozji gleb i skał.

W emisji antropogenicznej wyróżniamy:

- 1) emisję punktową pochodzącą ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych;
- 2) emisję liniową – komunikacyjną pochodzącą głównie z transportu samochodowego, kolejowego, wodnego i lotniczego;
- 3) emisję powierzchniową, w skład której wchodzi zanieczyszczenia komunalne z palenisk domowych, gromadzenia i utylizacji ścieków i odpadów;
- 4) emisję z rolnictwa pochodzącą z upraw i hodowli zwierząt;
- 5) emisję niezorganizowaną powstającą w wyniku pojedynczych pożarów, prac budowlanych i remontowych, nakładania na powierzchnie warstw kryjących, przypadkowych wycieków.

W 2011 roku w porównaniu z rokiem 2010 w województwie łódzkim zanotowano wzrost emisji liniowej i punktowej, natomiast spadek emisji powierzchniowej (oprócz pyłu, który wzrósł) oraz brak zmian emisji z rolnictwa.

Emisja punktowa.

Tabela nr 131 Emisja punktowa głównych zanieczyszczeń w powiatach województwa łódzkiego w 2010 r.

Powiaty	Emisja roczna (Mg/a)				
	SO ₂	NO ₂	CO	pył	Suma w powiecie
bełchatowski	73546,89	41971,07	9838,17	1695,83	127051,96
kutnowski	641,96	282,44	503,9	266,61	1694,91
łaski	62,79	34,89	168,76	76,49	342,93
łęczycki	25,13	13,13	111,96	57,94	208,15
łowicki	265,92	98,14	281,54	119,48	765,08
łódzki wschodni	101,35	43,58	145,29	79,97	370,19
opoczyński	343,51	226,74	362,38	316	1248,63
pabianicki	414,7	187,87	263,53	156,88	1022,98
pajęczański	152,12	3050,78	6744,29	226,54	10173,73
poddębicki	5,71	6,59	35,46	53,48	101,25
radomszczański	311,18	114,64	255,98	164,36	846,17
rawski	16,47	13,31	72,83	26,48	129,08
sieradzki	468,8	165,41	168,47	213,95	1016,63
skierniewicki	13,88	6,11	46,6	21,32	87,92
tomaszowski	524,31	2435,84	392,39	211,23	3563,75
wieluński	409,01	149,47	125,63	191,56	875,67
wieruszowski	129,1	250,35	591,91	239,24	1210,61
zduńskowolski	407,65	135,51	138,45	127,99	809,59
zgierski	643,28	275,6	1092,15	180,9	2191,92
brzeziński	22,2	19,37	30,36	10,25	82,19
miasto Łódź	10065,98	5977,74	476,41	393,87	16914
miasto Piotrków Tryb.	426,95	182,14	107,78	204,27	921,14
miasto Skierniewice	391,56	144,24	259,59	79,7	875,1
Suma emisji	89453,03	55831,77	22387,19	5135,89	172807,89

W 2010 r. z zakładów przemysłowych znajdujących się na terenie województwa łódzkiego wyemitowano ogółem 172807,89 Mg głównych zanieczyszczeń (bez dwutlenku węgla), w tym gazów w ilości 167671,99 Mg i pyłów w ilości 5135,89 Mg. Emisja punktowa skupia się głównie w większych ośrodkach miejskich. Największe zagęszczenie emitorów występuje na terenie aglomeracji łódzkiej. Największa emisja pochodzi z obszaru powiatu bełchatowskiego, miasta Łodzi i powiatu pajęczańskiego. Najmniejsze wartości rocznych sum emisji głównych zanieczyszczeń powietrza wystąpiły w powiecie brzezińskim, skierniewickim i poddębickim.

Tabela nr 132 Emisja punktowa głównych zanieczyszczeń w powiatach województwa łódzkiego w 2011 r. (źródło: Urząd Marszałkowski w Łodzi i WIOŚ)

Powiaty	Emisja roczna [Mg/a]				
	SO ₂	NO ₂	CO	pył	Suma w powiecie
bełchatowski	78913,3	40756,0	12053,5	1677,3	133400,0
brzeziński	17,3	14,1	24,2	8,4	64,0
kutnowski	482,8	289,6	1077,8	278,7	2129,0
łaski	86,9	33,5	161,5	44,7	326,7
łęczycki	17,2	11,2	77,6	48,0	153,9
łowicki	257,5	99,3	284,1	111,2	752,1
łódzki wschodni	73,3	30,7	129,7	55,4	289,1
miasto Łódź	8850,7	4704,7	421,8	352,4	14329,6
Piotrków Tryb.	341,7	151,0	97,5	189,0	779,2
miasto Skierniewice	416,4	149,9	330,9	104,7	1002,0
opoczyński	307,3	256,4	421,5	303,1	1288,3
pabianicki	407,8	186,2	187,4	147,1	928,6
pajęczański	213,7	3482,2	7360,9	323,6	11380,3
piotrkowski	57,1	50,8	161,2	21,2	290,2
poddębicki	5,5	6,4	34,4	50,0	96,3
radomszczański	274,4	104,5	240,7	140,3	760,0
rawski	9,5	10,0	43,2	21,3	84,0
sieradzki	440,0	167,8	178,4	237,0	1023,2
skierniewicki	14,4	8,1	44,6	22,8	89,9
tomaszowski	479,4	2275,2	483,7	230,0	3468,3
wieluński	308,1	119,0	135,7	154,5	717,3
wieruszowski	113,4	201,2	489,1	230,9	1034,5
zduńskowolski	358,2	131,2	107,1	123,1	719,7
zgierski	619,1	295,1	1067,7	162,2	2144,1
Suma emisji	93065,2	53534,1	25614,3	5036,8	177250,4

Emisja liniowa.

Najważniejszym źródłem emisji liniowej w województwie łódzkim jest transport samochodowy. Substancje emitowane z silników pojazdów oddziałują na stan czystości powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ maleje wraz z odległością. Liczba pojazdów z roku na rok sukcesywnie rośnie. Wg danych GUS w 2010 r. w województwie łódzkim przybyło 4,37% pojazdów. Liczba samochodów osobowych zwiększyła się o 4,51%, a ciężarowych o 4,4% ze źródeł powierzchniowych 34191,3 Mg pyłu, 25863,6 Mg tlenku węgla, 14656,7 Mg dwutlenku siarki i 7891,1 Mg tlenków azotu.

Tabela nr 133 Wielkość emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł liniowych w województwie łódzkim w 2011 roku

CO [Mg/rok]	NO _x [Mg/rok]	Pył PM10 [Mg/rok]	SO _x [Mg/rok]	WWA [kg/rok]	Pb [kg/rok]
61893,1	19871,3	9390,7	1518,2	122,3	3154,1

Na terenie powiatu poddębickiego głównymi szlakami transportowymi są: autostrada A2, droga krajowa nr 72 oraz drogi wojewódzkie nr 469, 473, 748, 479 703.

Emisja powierzchniowa.

Emisja powierzchniowa to przede wszystkim emisja pochodząca z niskich emitorów odprowadzających gazowe i pyłowe produkty spalania z domowych palenisk i lokalnych kotłowni węglowych. Szczególne znaczenie ma w sezonie grzewczym. Emisja powierzchniowa kumuluje się w centrach miasta, gdzie przeważa stara, ścista zabudowa mieszkalna ograniczająca przewietrzanie terenu, która posiada indywidualne systemy grzewcze.

Tabela nr 134 Wielkość emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł powierzchniowych w województwie łódzkim w 2011 roku

CO [Mg/rok]	NO _x [Mg/rok]	Pył PM10 [Mg/rok]	SO _x [Mg/rok]	WWA [kg/rok]	Pb [kg/rok]
23277,3	7102,0	30772,2	13191,0	7100,0	20982,7

Na terenie powiatu poddębickiego największa emisja powierzchniowa ma miejsce na terenach zabudowanych, gdzie istnieje silna zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z indywidualnymi systemami grzewczymi oraz na osiedlach domków jednorodzinnych, które posiadają własne przydomowe kotłownie i są opalane węglem.

Emisja z rolnictwa.

Rolnictwo – działalność człowieka szczególnie kojarząca się z naturą nie jest obojętna dla atmosfery. Począwszy od nasilenia erozji eolicznej i intensyfikacji pylenia z pól, kompostowania i emisji produktów rozkładu materii organicznej, hodowli zwierząt - będącej istotnym źródłem emisji amoniaku do atmosfery, rolnictwo jest poważnym źródłem zanieczyszczeń powietrza. Głównym problemem jest pylenie. Pył w rolnictwie powstaje głównie w wyniku prac polowych tj. orania i zbierania plonów. Dodatkowym źródłem jest nawożenie, pyłki uprawianych roślin, wypalanie pól, transport plonów i hodowla zwierząt, w tym karmienie zwierząt zbożami.

Tabela nr 135 Emisja pyłu z rolnictwa w województwie łódzkim w 2011 roku

Źródło emisji	Zanieczyszczenie pyłowe [Mg/rok]	
	PM10	PM2,5
hodowla	625,6	13,9
uprawy	2833,8	629,1
całość	3459,3	643,0

5.2. Stan czystości powietrza atmosferycznego.

W powiecie poddębickim danymi wykorzystanymi do analizy stanu zanieczyszczenia powietrza były pomiary prowadzone w 2011 roku w Poddębicach przy ul. Pułaskiego 7, ul. Deczyńskiego/Poprzecznej, ul. Łódzkiej 6, w Uniejowie przy ul. Rzeczej 4, ul. Sienkiewicza 6 oraz w miejscowościach Dzierżawy 51 i Pełczyńska 46 obsługiwanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi – Delegatura w Sieradzu. W analizie wykorzystano wyniki miesięcznych pomiarów stężeń zanieczyszczeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu uzyskanych metodą pasywną. Metoda pasywnego pobierania próbek powietrza opiera się na zjawisku samoistnej dyfuzji gazów oraz ich pochłanianiu na odpowiednio dobranym absorbencie. Do pasywnego pobierania próbek powietrza wykorzystano próbniki pasywne, które po miesięcznej ekspozycji na stanowiskach pomiarowych poddawane są analizie chromatograficznej.

W 2011 roku obowiązywały dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 47, poz. 281).

Tabela nr 136 Poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin na terenie kraju, z wyłączeniem uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej, okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów, dopuszczalne częstotliwości przekraczania tych poziomów - dane WIOŚ

Lp.	Nazwa substancji	Okres uśredniania pomiarów	Poziom dopuszczalny substancji w powietrzu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Dopuszczalna częstotliwość przekraczania poziomu dopuszczalnego w roku kalendarzowym
1	Dwutlenek azotu	jedna godzina	200 ^{c)}	18 razy
		rok kalendarzowy	40 ^{c)}	-
2	Dwutlenek siarki	jedna godzina	350 ^{c)}	24 razy
		24 godziny	125 ^{c)}	3 razy
		rok kalendarzowy i pora zimowa (okres od 01 X do 31 III)	20 ^{e)}	-

c) poziom dopuszczalny ze względu na ochronę zdrowia ludzi, e) poziom dopuszczalny ze względu na ochronę roślin.

Stężenie średnioroczne dwutlenku siarki:

- 1) na stanowisku w Poddębicach przy ul. Pułaskiego 7 wyniosło $7,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 2) na stanowisku w Poddębicach przy ul. Deczyńskiego/Poprzecznej wyniosło $6,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 3) na stanowisku w Poddębicach przy ul. Łódzkiej 6 wyniosło $6,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 4) na stanowisku w Uniejowie przy ul. Rzecznej 4 wyniosło $6,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 5) na stanowisku w Uniejowie przy ul. Sienkiewicza 6 wyniosło $5,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 6) na stanowisku w Dzierżawach 51 (autostrada A-2) wyniosło $4,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 7) na stanowisku w Pełczyskach 46 (autostrada A-2) wyniosło $5,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Stężenie średnioroczne dwutlenku azotu:

- 1) na stanowisku w Poddębicach przy ul. Pułaskiego 7 wyniosło $17,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 2) na stanowisku w Poddębicach przy ul. Deczyńskiego/Poprzecznej wyniosło $14,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 3) na stanowisku w Poddębicach przy ul. Łódzkiej 6 wyniosło $32,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 4) na stanowisku w Uniejowie przy ul. Rzecznej 4 wyniosło $14,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 5) na stanowisku w Uniejowie przy ul. Sienkiewicza 6 wyniosło $18,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 6) na stanowisku w Dzierżawach 51 (autostrada A-2) wyniosło $17,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- 7) na stanowisku w Pełczyskach 46 (autostrada A-2) wyniosło $20,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Tabela nr 137 Zestawienie wyników pomiarów średniomiesięcznych SO₂, NO₂ w punktach pomiarowych na terenie powiatu poddębickiego

Zanieczyszczenie	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień	Stężenie średnioroczne w 2011 r.
	[µg/m ³]												
Poddębice ul. Pułaskiego 7													
SO ₂	5,8	24,0	7,9	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	4,2	7,0	13,6	7,0
NO ₂	21,3	18,6	15,8	16,0	9,8	7,4	10,0	12,6	15,0	28,5	30,4	25,5	17,6
Poddębice ul. Deczyńskiego/Poprzeczna													
SO ₂	12,3	6,5	6,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	8,6	7,1	13,9	6,3
NO ₂	19,6	13,9	16,6	11,1	7,1	5,0	5,0	8,2	8,9	19,5	27,6	34,9	14,8
Poddębice ul. Łódzka 6													
SO ₂	8,6	11,9	8,6	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	8,4	5,6	10,4	6,2
NO ₂	36,8	18,5	34,5	38,7	25,9	21,6	37,0	32,1	32,8	43,9	37,3	25,1	32,0
Uniejów ul. Rzeczna 4													
SO ₂	10,3	11,8	7,0	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	6,1	6,7	9,9	6,1
NO ₂	16,1	12,5	16,5	11,8	11,8	6,4	7,1	12,3	11,3	17,1	25,3	20,4	14,1
Uniejów ul. Sienkiewicza 6													
SO ₂	4,4	16,0	4,7	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	7,2	4,4	10,8	5,7
NO ₂	9,7	27,8	13,5	16,0	16,7	15,1	17,7	16,8	19,0	23,0	28,1	19,3	18,6
Dzierżawy 51													
SO ₂	4,3	3,5	9,7	3,5	3,5	3,5	3,5	3,7	3,5	4,8	7,6	8,2	4,9
NO ₂	22,6	6,3	21,2	17,6	18,5	12,4	14,4	13,7	13,8	24,8	26,5	22,3	17,8
Pełczyńska 46													
SO ₂	3,9	7,9	5,6	5,1	3,5	3,5	6,4	3,5	3,5	5,8	4,6	13,2	5,5
NO ₂	16,1	10,2	25,8	18,4	18,4	12,7	14,3	15,3	15,6	25,0	25,4	43,4	20,1

W 2011 roku nie zostały przekroczone dopuszczalne stężenia badanych substancji. W 2011 roku stężenie SO₂ zmalało w stosunku do roku 2010 w większości punktów pomiarowych. W przypadku dwutlenku azotu w 2011 roku stwierdzono spadek stężenia NO₂ w punktach mieszczących się w Poddębicach i Uniejowie, natomiast nastąpił wzrost stężenia NO₂ w miejscowościach położonych wzdłuż autostrady.

Wartości stężeń SO₂ i NO₂ mają tendencje malejące w okresie letnim.

5.3. Ocena bieżąca jakości powietrza.

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie łódzkim w 2011 roku” wykonanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi w 2012 roku, powiat poddębicki należy do „Strefy łódzkiej”, w której wystąpiły następujące klasy jakości powietrza:

- dwutlenek siarki – **klasa A** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- dwutlenek azotu – **klasa A** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- benzen – **klasa A** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- tlenek węgla – **klasa A** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- ozon – **klasa A** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- pył zawieszony PM_{2,5} – **klasa C** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- pył zawieszony PM₁₀ – **klasa C** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- benzo(a)piren – **klasa C** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- arsen – **klasa A** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- kadm – **klasa A** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- nikiel – **klasa A** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),
- ołów – **klasa A** (wg kryteriów dla ochrony zdrowia),

gdzie **klasa A** określa nieprzekraczającą wartość poziomu dopuszczalnego, a **klasa C** – powyżej poziomu dopuszczalnego.

Na terenie powiatu nie stwierdzono występowania obszarów przekroczeń dopuszczalnych i docelowych poziomów substancji w powietrzu oraz poziomów celów długoterminowych określonych wg kryteriów dla ochrony zdrowia. Według kryteriów

ustanowionych dla ochrony roślin, na podstawie obliczeń z użyciem matematycznego modelowania jakości powietrza również nie stwierdzono występowania na terenie powiatu poddębickiego przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu. Przekroczeniu uległ tylko poziom celu długoterminowego stężenia ozonu według kryteriów dla ochrony roślin (wskaźnik AOT40).

5.4 Działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska Delegatury w Sieradzu w latach 2011-2012.

W 2011 roku na terenie powiatu poddębickiego skontrolowano 2 zakłady

1. **Przedsiębiorstwo Robót Drogowych, Spółka Akcyjna w Poddębicach przy ul. Łódzkiej 108** - posiada pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Zakład realizuje wszystkie obowiązki nałożone w w/w pozwoleniu.
2. **Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Poddębicach przy ul. Targowej 2a**
 - eksploatuje siedem kotłowni:
 - przy ul. Zielonej 14 wyposażona w kotły opalane gazem i na biomasę,
 - przy ul. Krasickiego 15 wyposażona w kotły opalane gazem,
 - przy ul. Zielonej 5 wyposażona w kotły olejowe,
 - przy ul. Cichej 4 wyposażona w kotły na biomasę oddane do eksploatacji od 1.10.2008 r., wcześniej zainstalowane były kotły węglowe,
 - przy ul. Piotrowskiego 27 wyposażona w kotły węglowe,
 - przy ul. Targowej 16/18 wyposażona w kocioł olejowy
 - w Niemysłowie 33 wyposażona w kotły węglowe.

W 2008r oddano do eksploatacji kolektory słoneczne płaskie HEWALEX o łącznej powierzchni 579,9m³. Kolektory te wykorzystywane są do podgrzewania wody użytkowej w okresie letnim.

W 2012 roku na terenie powiatu poddębickiego skontrolowano 2 zakłady i wydano 1 zarządzenie.

1. **MARKBUD Sp. z o. o. w Poddębicach – Wytwórnia Mas Bitumicznych w Roźniatowie** - posiada pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza. Zarządzeniem pokontrolnym zobowiązano zakład do prowadzenia okresowych pomiarów emisji z instalacji Wytwórni Mas Bitumicznych.
2. **Fermy Drobiu „WOŹNIAK” Spółka z o. o. w Żylicach – Chropy 52** – posiada pozwolenie zintegrowane. Instalacja objęta pozwoleniem składa się z: 6 kurników dla kur niosek i 7 kurników odchowni. Na terenie Fermy eksploatowane są nagrzewnice gazowe do ogrzewania kurników odchowu. W pozwoleniu zintegrowanym ustalono warunki korzystania ze środowiska, w tym określono metody redukujące emisję zanieczyszczeń do powietrza. Realizacja tych warunków przedstawia się następująco:
 - w celu redukcji amoniaku i odorów stosuje się system pojenia kropelkowego,
 - w celu redukcji emisji pyłu stosowane są paszowozy przystosowane do odbioru paszy w sposób zhermetyzowany,
 - odpowietrzenia silosów wyposażono w filtry workowe.

6. Gospodarka odpadami

6.1 System gospodarki odpadami w Powiecie Poddębickim na podstawie założeń Planu gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2012.

Realizując obowiązki określone w ustawie o odpadach, uchwałą z dnia 12.02.2004 r., Nr XVII/81/04 Rada Powiatu w Poddębicach uchwaliła Program Ochrony Środowiska, którego częścią był „Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Poddębickiego. Program i Plan należało aktualizować co 4 lata, dlatego Uchwałą z dnia 20.08.2010 r. Nr LXI/332/10 Rada Powiatu w Poddębicach uchwaliła kolejny „Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Poddębickiego 2012 (z uwzględnieniem lat 2013-2016)” wraz z „prognozą oddziaływania na środowisko” oraz „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Poddębickiego”. Co dwa lata był obowiązek składania sprawozdań z realizacji Planu. Takie sprawozdania były przedkładane radzie powiatu przez organ wykonawczy powiatu – zarząd (obowiązek określony w art. 14 ust. 12 b, pkt. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zmianami)).

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21) zniósła obowiązek opracowywania planów gospodarki odpadami dla powiatów i gmin. Zgodnie z art. 228 tej ustawy tracą moc uchwały dotyczące przyjęcia powiatowych i gminnych planów gospodarki odpadami.

Obecnie zgodnie z art. 34 ust. 3 w/w ustawy o odpadach plany gospodarki odpadami są opracowywane na poziomie krajowym i wojewódzkim.

Wojewódzkie plany gospodarki odpadami zawierają m. in.:

- podział na regiony gospodarki odpadami komunalnymi wraz ze wskazaniem gmin wchodzących w skład regionu,
- wskazanie regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tych regionów, w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn oraz do czasu uruchomienia regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
- plan zamykania instalacji niespełniających wymagań ochrony środowiska, których modernizacja nie jest możliwa z przyczyn technicznych lub nie jest uzasadniona z przyczyn ekonomicznych.

Sejmik Województwa Łódzkiego Uchwałą nr XXVI/481/12 z dnia 21 czerwca 2012 roku przyjął Plan gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2012 (PGOWŁ). Podstawowy cel jaki przyświecał przy tworzeniu przedmiotowego dokumentu to realizacja polityki ekologicznej państwa, wdrożenie hierarchii postępowania z odpadami oraz zasady bliskości a także utworzenie w województwie zintegrowanej sieci instalacji gospodarowania odpadami spełniających wymogi ochrony środowiska.

Podstawowym celem w zakresie gospodarki odpadami, przyjętym dla województwa łódzkiego jest opracowanie systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, umożliwiającego wypełnienie podstawowych zasad gospodarki odpadami tj.: zapobieganie powstawania odpadów, wykorzystanie odpadów w procesie recyklingu, odzysku czy unieszkodliwiania, zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska odpadów ze szczególnym uwzględnieniem odpadów biodegradowalnych, wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów.

Cele główne:

- oddzielenie ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu tempa wzrostu gospodarczego,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów przy jednoczesnym wzroście gospodarczym poprzez wprowadzenie technologii i technik umożliwiających zapobieganie powstawaniu odpadów oraz lepszą efektywność wykorzystania zasobów naturalnych,
- wdrożenie systemowych i kompleksowych rozwiązań w gospodarce odpadami,
- zmniejszenie ilości odpadów przeznaczonych do unieszkodliwiania, zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych co spowoduje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, gleby i wody powodowanych przez składowane odpady,
- zmniejszenie ilości odpadów biodegradowalnych deponowanych na składowiskach odpadów,
- promowanie i wspieranie systemu selektywnego zbierania odpadów,
- zwiększenie udziału odpadów w procesach odzysku, w tym recyklingu takich odpadów jak metale, tworzywa sztuczne, papier, tektura, szkło,
- wdrożenie systemu odzysku energii z wytwarzanych odpadów, zgodnego z założeniami obowiązujących wymagań ochrony środowiska,
- wyeliminowanie zjawiska nielegalnego składowania odpadów w środowisku,
- budowa instalacji do przetwarzania odpadów,
- utworzenie i uruchomienie wiarygodnej bazy danych o odpadach w tym odpadach opakowaniowych,
- utworzenie i uruchomienie systemu monitoringu diagnozowania potrzeb w zakresie gospodarki odpadami, monitoringu instalacji wyłączonych z eksploatacji oraz instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- zamykanie małych, nieefektywnych składowisk odpadów niespełniających przepisów prawa ochrony środowiska,
- monitoring postępu prac związanych z rekultywacją składowisk zamkniętych w latach 2009-2010,
- wzmocnienie działań kontrolnych i egzekwowanie przepisów prawa ochrony środowiska przez podmioty.

Na podstawie w/w celów określone zostały cele szczegółowe dla poszczególnych grup odpadów:

Odpady komunalne.

Założone cele:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych 100% mieszkańców nie później niż do 2015r. (Kpgo 2014),
- intensyfikacja dotychczasowego systemu selektywnego zbierania odpadów, co umożliwi objęcie tym systemem wszystkich mieszkańców,
- zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do max 60% wytworzonych do końca 2014r., (Kpgo 2014),
- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, tj. papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła z gospodarstw domowych oraz innych odpadów pochodzenia podobnego do odpadów z gospodarstw domowych min. 50% masy do 2020r. (Kpgo 2014),
- wyeliminowanie ze strumienia odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych.

Działania:

- intensyfikacja edukacji ekologicznej mającej na celu propagowanie selektywnego zbierania odpadów, zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów, przybliżenia korzyści jakie niesie dla środowiska recykling i odzysk odpadów,
- opracowanie i wdrożenie, sprawnie działającego systemu selektywnego zbierania odpadów, w tym odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- wdrożenie i rozwój innych niż składowanie technologii przetwarzania odpadów, w tym:
 - budowa zakładów termicznego przekształcania odpadów,
 - budowa instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów,
 - budowa sortowni odpadów zbieranych selektywnie,
- usprawnienie systemu zbierania danych o odpadach.

Odpady ulegające biodegradacji.

Założone cele:

- ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, do 16 lipca 2013 roku, należy ograniczyć o 50% w stosunku do roku 1995, a do dnia 16 lipca 2020 r. na składowiska może trafić nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995r.,
- zwiększenie wykorzystywania odpadów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego jako źródła energii odnawialnej (szczególnie przy zastępowaniu paliw kopalnych) w celu osiągnięcia limitów wykorzystania energii odnawialnej.

Działania :

- wdrożenie sprawnie działającego systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.

Odpady opakowaniowe.

Założone cele:

- zwiększenie stopnia selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych z gospodarstw domowych, poprzez usprawnienie systemu zbierania odpadów opakowaniowych i objęcie nim wszystkich mieszkańców województwa,
- osiągnięcie założonych poziomów odzysku i recyklingu do roku 2014 określonych w ustawie o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej, przedstawionych w tabeli poniżej.

Lp.	Odpad powstały z opakowań:	Poziom w%	
		odzysku	recyklingu
1.	opakowania razem	60	55
2.	z tworzyw sztucznych	-	22,5
3.	aluminium	-	50
4.	ze stali, w tym blachy stalowej	-	50
5.	z papieru i tektury	-	60
6.	ze szkła gospodarczego, poza	-	60

	ampułkami		
7.	opakowania z drewna	-	15

Źródło: KPGO 2014.

Działania:

- rozbudowa systemu zbierania odpadów opakowaniowych, w celu osiągnięcia rocznych poziomów odzysku i recyklingu wynikających z ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej,
- prowadzenie akcji edukacyjnych, mających podnieść świadomość ekologiczną mieszkańców.

Odpady wielkogabarytowe.

Założone cele:

- zwiększenie ilości odbieranych odpadów wielkogabarytowych w systemie selektywnego zbierania.

Działania:

- wdrożenie systemu selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych, poprzez organizacje m.in. tzw. „wystawek”,
- organizacja punktów odbioru odpadów wielkogabarytowych.

Odpady z remontów, budowy i demontażu obiektów budowlanych.

Założone cele:

- usprawnienie systemu selektywnego zbierania odpadów z remontów, budowy i demontażu obiektów budowlanych,
- zwiększenie odzysku odpadów budowlanych.

Działania:

- kampania edukacyjna mieszkańców w zakresie selektywnego zbierania odpadów budowlanych, sposobu i miejsc ich odzysku,
- organizacja systemów odzysku odpadów budowlanych na istniejących składowiskach odpadów(kruszarki do gruzu, betonu).

Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych.

Założone cele:

- zwiększenie stopnia selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych powstających w gospodarstwach domowych, poprzez objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych,
- zwiększenie ilości odpadów niebezpiecznych poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania,
- dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych zakładów przetwarzania odpadów niebezpiecznych.

Działania:

- stworzenie sieci punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych poprzez włączenie do sieci istniejących stacji paliw, aptek, jednostek handlowych,
- tworzenie punktów selektywnego gromadzenia odpadów, na terenie każdej gminy,
- kampanie informacyjne.

Odpady inne niż niebezpieczne.

-Założone cele:

- minimalizacja wytwarzania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne,
- zwiększanie ilości i rodzajów odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, przekazanych do odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

Działania:

- prowadzenie kampanii informacyjnych,
- stworzenie systemów odbioru odpadów od mieszkańców.

Odpady niebezpieczne.

Założone cele:

- wzrost efektywności systemu zbierania odpadów niebezpiecznych od małych i średnich przedsiębiorstw,
- zmniejszenie ilości odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w przedsiębiorstwach,
- zwiększanie udziału odpadów niebezpiecznych poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania,
- zwiększenie bezpieczeństwa magazynowania odpadów niebezpiecznych na terenie przedsiębiorstw,

- zwiększenie świadomości ekologicznej wytwórców odpadów niebezpiecznych w zakresie zagrożeń wynikających z niekontrolowanego przedostawania się odpadów niebezpiecznych do środowiska, poprzez edukacje w mediach,
- uwzględnienie gromadzenia i unieszkodliwiania urządzeń zawierających substancje CFCs (chlorofluorowęglowodory) i zapobieganie wypuszczaniu tych substancji do powietrza,
- propagowanie wśród przedsiębiorców wprowadzania w procesach produkcyjnych najlepszych dostępnych technik (BAT).

Działania:

- kampanie edukacyjne,
- propagowanie wprowadzania systemów zarządzania środowiskiem ISO i EMAS, wśród przedsiębiorców,
- intensyfikacja działań mających na celu egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa ochrony środowiska (wzmocnienie kontroli).

Wybrane rodzaje odpadów.

Pestycydy.

Założone cele:

- wdrożenie systemu zbierania przeterminowanych środków oraz opakowań po nich,
- likwidacja bieżąco inwentaryzowanych mogilników.

Działania:

- tworzenie punktów selektywnego gromadzenia odpadów, na terenie każdej gminy.

Odpady zawierające azbest - Założone cele:

- sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- stworzenie bazy danych o miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz instalacjach przeznaczonych do ich unieszkodliwiania,
- osiąganie celów określonych w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032r.”

Działania:

- inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie wszystkich gmin województwa,
- opracowanie programów usuwania wyrobów zawierających azbest, prowadzenie aktualizacji istniejących programów,
- sporządzania corocznego planu kontroli jakości powietrza, obejmującego określenie stężenia pyłów zawierających azbest,
- budowa instalacji unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Odpady zawierające PCB - Założone cele:

- ostateczna likwidacja pozostałości odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm.

Działania:

- ankietyzacja małych i dużych przedsiębiorstw będących potencjalnymi posiadaczami PCB w swoich instalacjach, w celu zinwentaryzowania nie poddanych unieszkodliwieniu i dekontaminacji odpadów zawierających PCB,
- unieszkodliwienie pozostałości odpadów zawierających PCB, w specjalistycznych instalacjach.

Oleje odpadowe.

Założone cele:

- dążenie do maksymalnego odzysku i regeneracji wytwarzanych olejów odpadowych,
- magazynowanie olejów w sposób bezpieczny dla środowiska i zdrowia ludzi,
- rozbudowa systemu zbierania olejów odpadowych,
- dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych instalacji do regeneracji olejów odpadowych.

Działania:

- prowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych, o zagrożeniu jakie ze sobą niesie niewłaściwe gospodarowanie olejami odpadowymi, dla środowiska i zdrowia ludzi oraz o bezpiecznych sposobach zagospodarowania tych odpadów i istniejących na terenie województwa firmach zajmujących się odbiorem odpadów olejowych.

Odpady medyczne i weterynaryjne - Założone cele:

- podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych.

Działania:

- prowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych, o zagrożeniu jakie ze sobą niesie

niewłaściwe gospodarowanie odpadami medycznymi i weterynaryjnymi, dla środowiska i zdrowia ludzi oraz o bezpiecznych sposobach unieszkodliwiania tych odpadów i istniejących na terenie województwa instalacjach.

Zużyte baterie i akumulatory - Założone cele:

- rozwój systemu selektywnego zbierania zużytych baterii i akumulatorów przenośnych ze źródeł rozproszonych (mieszkańcy miast i wsi),
- osiągnięcie minimalnego poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów (w tym akumulatorów Ni-Cd) w wysokości 25% do 2012 r. i 45 % w 2016 r. (*Kpgo 2014*),
- osiągnięcie i utrzymanie poziomów recyklingu: baterii kwasowo-ołowiowych 65% ich masy, baterii nikielowo-kadmowych 75% ich masy, pozostałych baterii zużytych akumulatorów 50% ich masy,
- utrzymanie poziomu recyklingu na poziomie 65% ich masy (*Kpgo 2014*),
- dążenie do pełnego wykorzystania mocy przerobowych istniejących instalacji.

Działania:

- prowadzenie kampanii edukacyjnych wśród społeczeństwa,
- nawiązywanie kontaktów z organizacjami odzysku.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny - Założone cele:

- osiągnięcie i utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu określonych w art.30 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1495 z póź. zm.),
- osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości co najmniej 4kg/mieszkańca/rok,
- zaprzestanie składowania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego wraz z odpadami komunalnymi na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Działania:

- wdrożenie systemu zbiórki odpadów zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- prowadzenie kampanii informacyjnej,
- wzmożenie kontroli i egzekwowanie prawa wśród małych i średnich przedsiębiorców w tym jednostek handlowych.

Pojazdy wycofane z eksploatacji - Założone cele:

- zapewnienie i utrzymanie pełnej skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych, który pozwoli na osiągnięcie poziomów odzysku określonych w ustawie z dnia 20 stycznia 2005r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. z 2005r., nr 25, poz.202).

Działania:

- prowadzenie kampanii edukacyjnych na temat właściwego postępowania z pojazdami wycofanymi z eksploatacji.

Zużyte opony - Założone cele:

- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa,
- wyeliminowanie składowania zużytych opon w środowisku oraz niekontrolowanego procesu spalania opon na powierzchni ziemi lub w instalacjach nie przeznaczonych do tego celu,
- utrzymanie poziomu odzysku na poziomie 75% i recyklingu na poziomie co najmniej 15%, do 2022 r. (*Kpgo 2014*).

Działania:

- prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie właściwego postępowania ze zużytymi oponami,
- stworzenie systemu punktów przyjęcia zużytych opon,
- wdrożenie systemu zbierania zużytych opon,
- budowa instalacji do przetwarzania zużytych opon.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej.

Założone cele:

- zwiększenie odzysku odpadów budowlanych,
- zaprzestanie składowania odpadów na składowiskach odpadów,
- usprawnienie systemu selektywnego zbierania odpadów z remontów, budowy i demontażu obiektów budowlanych tak aby osiągnąć do dnia 31 grudnia 2020 r. stopień odzysku 70% wagowo (*Kpgo 2014*),

- wyeliminowanie zjawiska niekontrolowanego deponowania tych odpadów w środowisku.

Działania:

- edukacja mieszkańców w zakresie selektywnego zbierania odpadów budowlanych,
- zorganizowanie na terenie istniejących instalacji (składowiska, sortownie odpadów) linii do rozdrabniania odpadów budowlanych.

Komunalne osady ściekowe - Założone cele do 2022 r.:

- dostosowanie zasad zagospodarowania osadów ściekowych do wymagań obowiązujących przepisów ochrony środowiska,
- ograniczenie przetrzymywania osadów ściekowych na poletkach osadowych oczyszczalni ścieków,
- zmniejszenie ilości osadów ściekowych kierowanych na składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne,
- wdrożenie nowych technologii przetwarzania osadów ściekowych,
- zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przekształcanych metodami termicznymi,
- zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych wykorzystywanych w biogazowniach w celach energetycznych.

Działania:

- uwzględnienie w systemie zagospodarowania osadów ściekowych, metod kompostowania osadów ściekowych oraz metod termicznych ich unieszkodliwiania,
- uwzględnienie osadów ściekowych w produkcji paliwa alternatywnego.

Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne - Założone cele:

- zmniejszenie masy odpadów ulegających biodegradacji na składowiskach odpadów zgodnie z przepisami ochrony środowiska,
- wykorzystanie odpadów do produkcji kompostu.

Działania:

- przetwarzanie w instalacjach spełniających wymagania ochrony środowiska,
- wykorzystanie odpadów w procesach termicznych w tym do produkcji paliwa alternatywnego.

Odpady opakowaniowe - Założone cele:

- zwiększenie stopnia selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych,
- zwiększenie i utrzymanie poziomu odzysku odpadów opakowaniowych.

Działania:

- wdrożenie systemu selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych od podmiotów gospodarczych,
- budowa i modernizacja instalacji do odzysku odpadów opakowaniowych.

Jak wynika z danych zawartych w PGOWŁ w ostatnich latach ilość odpadów wytwarzanych w województwie łódzkim systematycznie wzrasta, natomiast masa zebranych odpadów w ostatnich dwóch latach jest niższa od masy zebranych odpadów komunalnych w 2008 r.

Tabela nr 138 Masa wytworzonych i zebranych odpadów komunalnych z terenu województwa łódzkiego w 2010 roku – dane PGOWŁ 2012

Rok	Masa wytworzonych odpadów komunalnych [Mg]	Masa zebranych odpadów komunalnych [Mg]	Procentowa ilość mieszkańców objęta systemem zbierania odpadów komunalnych. [%]
2008	851 889	705 965	72
2009	894 883	650 674	71
2010	834 791*	670 688	75

* obliczono na podstawie wskaźników zawartych w opracowaniu „Prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami” R. Szpadt
Źródło: Spr. PGOWŁ 2011 za lata 2007-2008, Spr. PGOWŁ 2011 za lata 2009-2010

Poniżej przedstawiono kilka danych dotyczących gospodarki odpadami dotyczącymi

powiatu poddębickiego – wyciąg z PGOWŁ 2012.

Tabela nr 139 Bilans odpadów komunalnych wytworzonych i odebranych od mieszkańców w 2010 roku

Powiat	Liczba ludności w 2010 r.	Masa wytworzonych odpadów komunalnych* [Mg]	Masa odebranych odpadów komunalnych (zmieszanych oraz z selektywnego zbierania) [Mg]	Procentowa ilość mieszkańców objęta systemem zorganizowanego odbierania odpadów [%]
poddębicki	41 562	11 322	7 099	60
woj. łódzkie	2 534 357	834 791	670 688	75

*obliczono na podstawie wskaźników zawartych w opracowaniu „Prognoza zmian w zakresie gospodarki odpadami” R. Szpadt

Źródło: obliczenia własne, Spr. PGOWŁ 2011 za lata 2009-2010, ankiety przygotowane przez Urząd Marszałkowski w Łodzi

Tabela nr 140 Bilans zebranych selektywnie odpadów komunalnych w 2010 roku

Powiat	Masa odpadów selektywnie zebranych [Mg]	Masa odpadów opakowaniowych [Mg]			Masa odpadów ulegających biodegradacji [Mg]	Masa odpadów niebezpiecznych [Mg]
		papier i tektura	szkło	tworzywa sztuczne		
poddębicki	254	72	48	41	b.d.	0,33
woj. łódzkie	61 670	7 001	15 275	7 410	29 112	383,507

Źródło: Spr. z PGOWŁ 2011 za lata 2009-2010

Tabela nr 141 Wskaźniki wytwarzania odpadów komunalnych w horyzoncie czasowym do 2023 roku

Powiat	Rok bazowy 2010/2011	2012	2017	2023
	Ilość odpadów [kg/M/rok]			
poddębicki	272,4	276,2	295,5	320,4

Tabela nr 142 Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych

powiat	Rok								
	2012			2017			2023		
	Ilość odpadów [Mg]								
	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
poddębicki	11 264	3 824	7 440	11 688	3 982	7 706	12 145	4 161	7 984

Zgodnie z założeniami zasady bliskości wprowadzonej ustawą o odpadach, odpady powinny być w pierwszej kolejności zagospodarowywane (poddane odzyskowi lub unieszkodliwione) w miejscu powstania. Gdy jest to niemożliwe, mogą być przekazywane do najbliższych położonych miejsc spełniających wymogi zgodne z ustawą Prawo ochrony środowiska – nowo uruchamianym lub istotnie zmienianym instalacjom (art. 143). Zgodnie ze znowelizowaną ustawą (ustawa z lipca 2011r.) o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, od 2012r., zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania będą mogły być kierowane wyłącznie do regionalnej instalacji, wskazanej w wojewódzkim programie gospodarki odpadami. W przypadku braku instalacji regionalnych w danym regionie, ww. odpady będą kierowane do instalacji zastępczych, tzn. przewidzianych do zastępczej obsługi danego regionu, do czasu uruchomienia instalacji regionalnych.

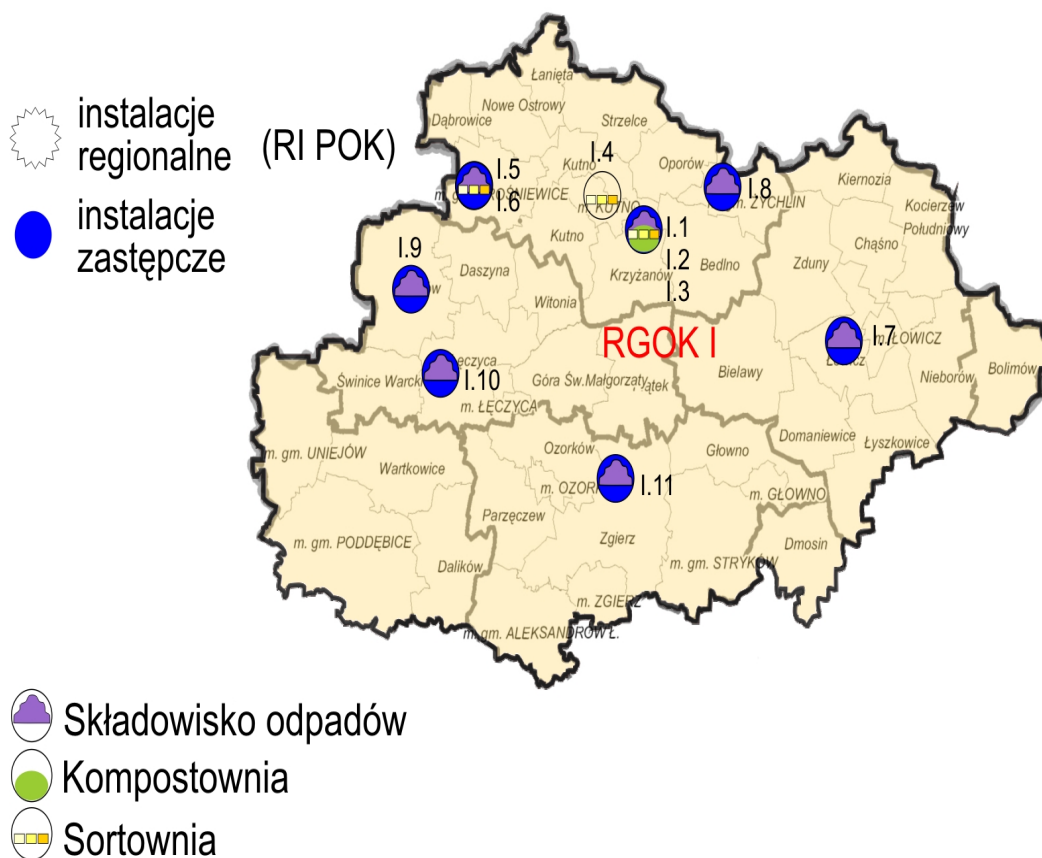
Regiony gospodarki odpadami zgodnie z założeniami Krajowego planu gospodarki odpadami to obszary liczące co najmniej 150 tys. mieszkańców, w przypadku dużych aglomeracji miejskich liczących powyżej 500 tys. mieszkańców (aglomeracja Łódź), dopuszczalne będzie stworzenie regionu na terenie jednej gminy miejskiej. Do obsługi regionów mają być stworzone zakłady zagospodarowania odpadów komunalnych (zso). Instalacje, które nie zostaną wskazane w wojewódzkim planie nie będą mogły przyjmować odpadów.

Zgodnie z założeniami Kpgo 2014 do końca 2014 r., na terenie jednego województwa powinno funkcjonować od 5 do 15 składowisk.

Zgodnie z powyższymi zasadami województwo łódzkie w PGOWŁ 2012 zostało podzielone na pięć regionów gospodarki odpadami. Gminy powiatu poddębickiego zostały przydzielone do dwóch regionów gospodarki odpadami komunalnymi:

REGION I

Mapa nr 4 nr Mapa regionu I (RGOK I) z zaznaczonymi numerycznie instalacjami.

Liczba ludności w regionie I (rok 2010): 413 709.

Gminy wchodzące w skład regionu: miasto i gmina Aleksandrów Łódzki, Bedlno, Dąbrowice, miasto i gmina Krośniewice, Krzyżanów, miasto i gmina Kutno, Łanięta, Nowe Ostrowy, Oporów, Strzelce, miasto i gmina Żychlin, miasto i gmina Łęczycza, Daszyna, Góra św. Małgorzaty, Grabów, Swinice Warckie, Witonia, miasto i gmina Uniejów, miasto i gmina Poddębice, Wartkowie, Dalików, miasto i gmina Łowicz, gmina Bielawy, Chaśno, Domaniewice, Kiernożia, Kocierzew Południowy, Łyszkowice, Nieborów, Zduny, miasto i gmina Zgierz, miasto i gmina Głowno, miasto i gmina Stryków, Parzęczew, miasto i gmina Ozorków, Piątek, Dmosin, Bolimów, Chodów – woj. wielkopolskie.

Ilość zebranych odpadów komunalnych (rok 2010): 103 625 Mg

Średni wskaźnik wytwarzania odpadów komunalnych na rok 2013 – 341 kg/M/rok

Prognozowana ilość wytworzonych odpadów komunalnych (na podstawie średniego wskaźnika wytwarzania odpadów), (rok 2013): 141 075 Mg

Ilość wytworzonych (zgodnie z KPGO2014 odpady biodegradowalne stanowią 56%

wytwarzanych odpadów komunalnych) odpadów ulegających biodegradacji: 79 002 Mg

Tabela nr 143 Istniejące instalacje znajdujące się w regionie I (RGOK I) - PGOWL

Nr regionu	Lp.	Nazwa i adres instalacji	Rodzaj instalacji	Pojemność/ zdolność przerobowa instalacji	Klasyfikacja instalacji
1.	2.	3.	4.	5.	6.
I	1.	POM EKO SERWIS Sp. z o.o. Kutno, instalacja w Krzyżanówku gm. Krzyżanów	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	50 000 Mg/rok	Zastępcza
	2.		Kompostownia odpadów: - 10 000 Mg/rok stabilizacja tlenowa - 1 000 Mg/rok odpady zielone	11 000 Mg/rok	Zastępcza
	3.		Składowisko odpadów	301 538 m ³	Zastępcza
	4.	POM EKO SERWIS Sp. z o.o. Kutno, instalacja w Kutnie	Sortownia odpadów selektywnie zebranych	30 000 Mg/rok	-
	5.	ZUK Sp. z o.o. Krośniewice, instalacja we Frankach gm. Krośniewice	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	30 000 Mg/rok	Zastępcza
	6.		Składowisko odpadów	289 620 m ³	Zastępcza
	7.	ZOM Dymek, Igielski Łowicz Instalacja w Jastrzębi gm. Łowicz	Składowisko odpadów	63 676 m ³	Zastępcza
	8.	„MIG-MA” Sp. z o.o. Żychlin	Składowisko odpadów	2 200 m ³	Zastępcza do zamknięcia 2015 rok
	9.	Urząd Gminy Grabów Instalacja w miejscowości Sławęcín gm. Grabów	Składowisko odpadów	13 000 m ³	Zastępcza do zamknięcia 2016 rok
	10.	PGKiM Sp. z o.o. Łęczyca – instalacja w miejscowości Borek	Składowisko odpadów	29 469 m ³	Zastępcza do zamknięcia 2017 rok
	11.	OPK Sp. z o.o. Ozorków, instalacja w Modlnej gm. Ozorków	Składowisko odpadów	23 341 m ³	Zastępcza

Źródło: Urząd Marszałkowski w Łodzi

Założone **minimalne moce przerobowe** dla regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych RIPOK dla 120 000 mieszkańców wynoszą:
– mechaniczno - biologiczne przetwarzanie odpadów - część mechaniczna 37 000 Mg/rok,

- część biologiczna 18 500 Mg/rok,
- przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów 1 200 Mg/rok,
 - instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów pojemność ok. 231 000 m³.
- W regionie I nie ma instalacji spełniających warunki instalacji regionalnych do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Istnieje potrzeba wybudowania instalacji o następujących mocach przerobowych:
- mechaniczno - biologiczne przetwarzanie odpadów - część mechaniczna 126 000 Mg/rok, część biologiczna 63 000 Mg/rok,
 - przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów 4 100 Mg/rok,
 - instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów pojemność ok. 794 000 m³.
- Natomiast istniejące moce przerobowe instalacji znajdujących się obecnie w regionie I wynoszą:
- sortownie zmieszanych odpadów komunalnych 80 000 Mg/rok,
 - kompostownie odpadów ulegających biodegradacji 10 000 Mg/rok,
 - przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów 1 000 Mg/rok,
 - instalacje do składowania odpadów pojemność ok. 723 000 m³.
- Istniejące instalacje mogą stać się RIPOK po rozbudowie i przy spełnieniu minimalnych mocy przerobowych określonych dla tego regionu.

Tabela nr 144 Instalacje planowane do realizacji w regionie I (RGOK I) - PGOWL

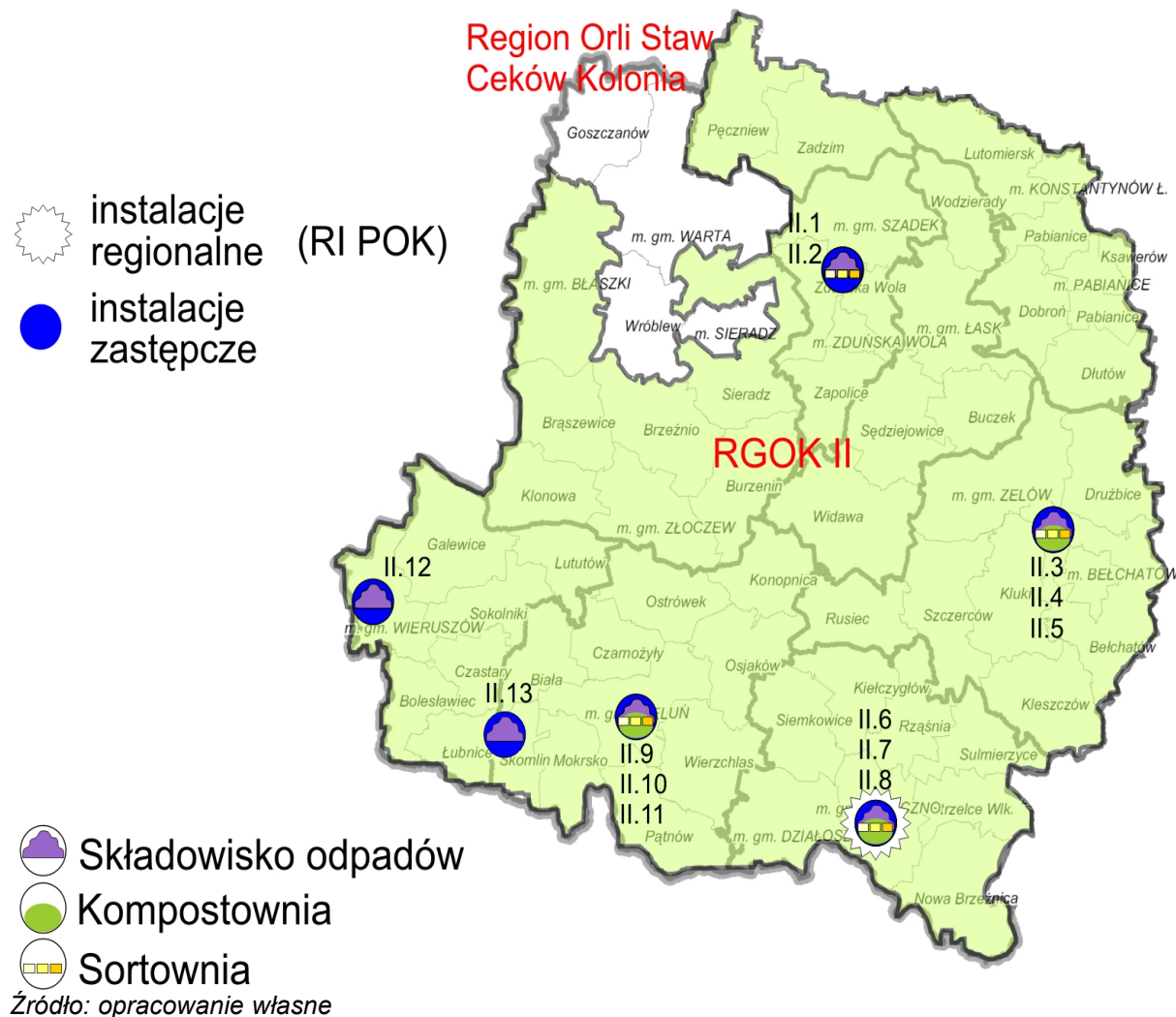
L.p.	Nazwa instalacji/ Inwestor	Rodzaj instalacji	Pojemność/ zdolność przerobowa instalacji	Termin realizacji inwestycji	Uwagi
1.	Związek Międzygminny „BZURA”, instalacja w Piaskach Bankowych gm. Bielawy	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	50 000 Mg/rok	b.d.	RIPOK w budowie – decyzja o uwarunkowaniach środowiskowych
		Kompostownia odpadów	22 000 Mg/rok		
		Składowisko odpadów	181 082 m ³		
		Sortownia odpadów selektywnie zebranych	5 000 Mg/rok		-
2.	OPK Sp. z o.o. Ozorków, instalacja w Modłej gm. Ozorków	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	10 000 Mg/rok	2012-2013	Instalacja zastępcza - planowana
		Kompostownia odpadów	25 000 Mg/rok		Instalacja zastępcza - planowana
		Kwatera do składowania odpadów	b.d.		Instalacja zastępcza - planowana
3.	Gmina Łowicz	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	10 000 Mg/rok	2013	Instalacja zastępcza - planowana
4.	POM EKO SERWIS Sp. z o.o. Kutno,	Kompostownia odpadów	24 000 Mg/rok	2014	RIPOK planowana w połączeniu z istniejącą sortownią

instalacja w Krzyżanówku gm. Krzyżanów				odpadów
	Kompostowania odpadów zielonych	6 000 Mg/rok	2014	RIPOK planowana

Źródło: Urząd Marszałkowski w Łodzi

REGION II

Mapa nr 5 Mapa regionu II (RGOK II) z zaznaczonymi numerycznie instalacjami

Liczba ludności regionu (rok 2010): 602 713.

Gminy wchodzące w skład regionu: Pęczniew, Zadzim, Lutomiersk, miasto Konstancynów Łódzki, gmina Wodzierady, miasto i gmina Zduńska Wola, Zapolice, Burzenin, miasto i gmina Złoczew, Klonowa, Brąszewice, miasto i gmina Błaszki, gmina Sieradz, Brzeźnio, miasto i gmina Szadek, Ksawerów, miasto i gmina Pabianice, Dobroń, miasto i gmina Łask, Sędziejowice, Widawa, miasto i gmina Żelów, Dłutów, Drużbice, miasto i gmina Bełchatów, Kleszczów, Kluki, Szczerców, Buczek, Rusiec, Konopnica, Ostrówek, Lututów, Sokolniki, Galewice, miasto i gmina Wieruszów, Czastary, Bolesławiec, Biała, Czarnożyły, Osjaków, miasto i gmina Wieluń, Mokrosko, Wierzchlas, Siemkowice, Kielczygłów, Sulmierzyce, Strzelce Wielkie, Nowa Brzeźnica, miasto i gmina Pajęczno, miasto i gmina Działoszyń, Pątnów, Skomlin, Rząśnia, Łubnice.

Ilość zebranych odpadów komunalnych (rok 2010): 187 197 Mg.

Średni wskaźnik wytwarzania odpadów komunalnych na rok 2013 – 365 kg/M/rok.

Prognozowana ilość wytworzonych odpadów komunalnych (rok 2013): 219 990 Mg.

Ilość wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji: 123 195 Mg.

Tabela 145 Istniejące instalacje znajdujące się w regionie II (RGOK II) - PGOWL

Nr regionu	Lp.	Nazwa i adres instalacji	Rodzaj instalacji	Pojemność/ zdolność przerobowa instalacji	Klasyfikacja instalacji
II	1.	EKO-SYSTEM L. Felsztyński Mostki, gm. Zduńska Wola	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	50 000 Mg/rok	Zastępcza
	2.		Składowisko odpadów	b.d.	Zastępcza
	3.	PK Sanikom Sp. z o.o. Bełchatów instalacja w Woli Kruszyńskiej	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	50 000 Mg/rok	Zastępcza
	4.		Kompostownia odpadów	2 500 Mg/rok	Zastępcza
	5.		Składowisko odpadów	300 000 m ³	Zastępcza
	6.	EKO REGION Sp. z o.o. Bełchatów– instalacja Dylów A	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	60 000 Mg/rok	Regionalna
	7.		Kompostownia odpadów	25 000 Mg/rok	
	8.		Składowisko odpadów	165 500 m ³	Zastępcza
	9.	PK Sp. z o.o. w Wieluniu – instalacja w Rudzie gm. Wieluń	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	15 000 Mg/rok	Zastępcza
	10.		Kompostownia odpadów	2 700 Mg/rok	Zastępcza
	11.		Składowisko odpadów	106 350 m ³	Zastępcza
	12.	PK Sp. z o.o. Wieruszów – instalacja Teklinów gm. Wieruszów	Składowisko odpadów	100 m ³	Zastępcza – zamknięcie I kwatery - 2012 rok
	13.	Urząd Gminy Skomlin Maręże gm. Skomlin	Składowisko odpadów	7365 m ³	Zastępcza

Źródło: Urząd Marszałkowski w Łodzi

Założone **minimalne moce przerobowe** dla regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych RIPOK dla 120 000 mieszkańców wynoszą:

- mechaniczno - biologiczne przetwarzanie odpadów - część mechaniczna 40 000 Mg/rok, część biologiczna 20 000 Mg/rok,
- przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów 2 000 Mg/rok,

- instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów pojemność ok. 247 000 m³.

W regionie II jest jedna instalacja spełniająca warunki regionalnej instalacji do mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów w miejscowości Dylów A. Istnieje potrzeba wybudowania instalacji o następujących mocach przerobowych:

- mechaniczno - biologiczne przetwarzanie odpadów - część mechaniczna 140 000 Mg/rok, część biologiczna 75 000 Mg/rok,
- przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów 10 000 Mg/rok,
- instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów pojemność ok. 1 238 000 m³.

Natomiast istniejące moce przerobowe instalacji znajdujących się obecnie w regionie II wynoszą:

- sortownie zmieszanych odpadów komunalnych 175 000 Mg/rok,
- kompostownie odpadów ulegających biodegradacji 27 700 Mg/rok,
- przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów 2 500 Mg/rok,
- instalacje do składowania odpadów pojemność ok. 579 315 m³.

Istniejące instalacje mogą stać się RIPOK po rozbudowie i przy spełnieniu minimalnych mocy przerobowych określonych dla tego regionu.

Tabela 146 Instalacje planowane do realizacji w regionie II (RGOK II) - PGOWŁ

Lp.	Nazwa instalacji/ Inwestor	Rodzaj instalacji	Pojemność/ zdolność przerobowa instalacji	Termin realizacji inwestycji	Uwagi
1.	EKOTEKNO Sp. z o.o. Częstochowa –instalacja Chabierów gm. Błaszki	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	60 000 Mg/rok	2013	RIPOK w budowie – decyzja o uwarunkowaniach środowiskowych
		Kompostownia odpadów	60 000 Mg/rok		RIPOK w budowie – decyzja o uwarunkowaniach środowiskowych
		Składowisko odpadów	1 000 000 m ³		RIPOK w budowie – decyzja o uwarunkowaniach środowiskowych
2.	EKO-REGION Sp. z o.o. Bełchatów instalacja - Zzo ul. Czaplinska Bełchatów	Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	150 000 – 200 000 Mg/rok	2013 – 2015	RIPOK planowana
		Kompostowania odpadów	20 000 – 30 000 Mg/rok	2013 - 2015	
3.	EKO-REGION Sp. z o.o. Bełchatów instalacja – DylówA, gm. Pajęczno	Kompostownia odpadów	30 000 – 40 000 Mg/rok	2012	RIPOK w rozbudowie – pozwolenie na budowę
		kwatery do składowania odpadów	350 000 m ³	2013 - 2014	RIPOK planowana
4.	PK Sanikom Sp. z o.o. Bełchatów instalacja w Woli Kruszyńskiej	Kompostowania odpadów	25 000 Mg/rok	2013-2016	RIPOK planowana
		Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych	50 000 Mg/rok		
		Instalacja do termicznego przekształcania	30 000 Mg/rok		zastępcza

		odpadów komunalnych			
5.	PK Sp. z o.o. Wieruszów – instalacja Teklinów gm. Wieruszów	kwatera do składowania odpadów	88 019,5 m ³	2012	Instalacja zastępcza w budowie – pozwolenie na budowę
		Kompostownia odpadów	100 Mg/rok	2012	Instalacja zastępcza w budowie – pozwolenie na budowę

Źródło: Urząd Marszałkowski w Łodzi

Podsumowanie z PGOWŁ 2012:

Istniejące moce przerobowe instalacji znajdujących się na terenie województwa są następujące:

- sortownie zmieszanych odpadów komunalnych 517 500 Mg/rok (58% w stosunku do odpadów wytworzonych),
- kompostownie odpadów ulegających biodegradacji 45 700 Mg/rok (10% w stosunku do odpadów wytworzonych),
- przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów 25 820 Mg/rok,
- instalacje do składowania odpadów pojemność 2 475 630 m³.

Bilans mocy przerobowych instalacji regionalnych do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), jakie należy wybudować na terenie województwa łódzkiego jest następujący:

- mechaniczno - biologiczne przetwarzanie odpadów - część mechaniczna 750 000 Mg/rok, część biologiczna 380 000 Mg/rok,
- przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów 62 900 Mg/rok,
- instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów pojemność ok. 5 048 000 m³.

Obowiązująca ustawa z dnia 13 września 1996r., o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2012 r., poz. 391 z późn. zm.), zwiększyła kompetencje i odpowiedzialność gmin za wykonanie nałożonych na nie zadań.

Zgodnie z zapisami art. 3a w/w ustawy, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, między innymi poprzez: budowę, utrzymanie i eksploatację własnych lub wspólnych z innymi gminami, regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, stacji zlewnych (jeśli są niezbędne), instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części, obejmują wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, nadzorują gospodarowanie odpadami komunalnymi, w tym realizację tych zadań przez podmioty gospodarcze.

W kompetencjach gminy znalazł się również obowiązek ustanawiania selektywnego zbierania odpadów komunalnych obejmujący co najmniej takie frakcje odpadów jak: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło i opakowania wielomateriałowe oraz odpady komunalne ulegające biodegradacji. W tym celu gminy zobowiązane zostały ustawą do tworzenia punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zapewnienia osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji i przekazywanych do składowania.

Zapisy art. 3b. ustawy, nałożyły na gminy obowiązek osiągnięcia do dnia 31 grudnia 2020 r., poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, szkło, tworzywa sztuczne w wysokości co najmniej 50% wagowo oraz osiągnięcia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Do 16 lipca 2013r. gminy były obowiązane ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, a do 16 lipca 2020r., do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów

komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995r.

Nowelizacja ustawy wprowadziła również zapisy odnoszące się do systemu zamówień publicznych. Zgodnie, z Art. 6c, ust. 1 w/w ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Gminy są obowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta zawiera z przedsiębiorcą odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wybranym w drodze przetargu, umowę na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. W przypadku rozwiązania umowy na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany niezwłocznie zorganizować przetarg. W celu zapewnienia odbierania odpadów komunalnych z terenu gminy, do czasu rozstrzygnięcia przetargu, gmina zapewnia te usługi w trybie zamówienia z wolnej ręki zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych. Właściciele nieruchomości, są obowiązani ponosić na rzecz gminy, na terenie której są położone ich nieruchomości, opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Na terenie Powiatu Poddębickiego wszystkie gminy przejęły z dniem 1 lipca 2013 r. obowiązek i zorganizowały system odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców.

Składowiska odpadów – rekultywacja i monitoring.

Na terenie Powiatu funkcjonowało 5 gminnych składowisk odpadów, które ze względu na nie spełnianie wymagań zostały zamknięte i zrekultywowane lub w trakcie rekultywacji. Poniżej przedstawiono informacje na temat stanu rekultywacji składowisk.

Tabela nr 147 Podstawowe informacje dotyczące składowisk na terenie Powiatu Poddębickiego – dane Starostwa

Lp.	Nazwa i adres składowiska	Rekultywacja
1.	Składowisko odpadów komunalnych w Poddębicach	Całkowita powierzchnia zrekultywowanego terenu to 1,7 ha. Przedsięwzięcie rozpoczęto od wyrównania zalegającej hałdy śmieci. Z odpadów usypana została kilkumetrowa góra, którą uszczelniono 6-milimetrową matą bentonitową. Następnie przykryto ją 30-centymetrową warstwą drenażową, warstwą glebową oraz 30-centymetrowym humusem. Teren składowiska został odwodniony i powstały dwa zbiorniki odparowujące, każdy o wielkości 95 m. kw. Ponadto w ramach odgazowania wybudowano pięć studni gazowych zakończonych biofiltrami. Na koniec powstała droga technologiczna, a w ramach rekultywacji biologicznej wysiano mieszankę traw
2.	Składowisko odpadów komunalnych, ul. Dąbska, 99-210 Uniejów	Zamknięte z dniem 31.12.2007 r., konieczna rekultywacja w najbliższym czasie
3.	Składowisko odpadów komunalnych w Starym Gostkowie, 99-220 Wartkowice	Wykonano następujące prace: rozbiórka istniejącego budynku socjalnego, ogrodzenia i bramy wjazdowej, instalacja stałego reperu geodezyjnego – kontrola geodezyjna projektowanych robót rekultywacyjnych, monitoring osiadania powierzchni składowiska, wykonanie studni odgazowujących, uporządkowanie, formowanie, wyrównanie i zagęszczenie powierzchni zdeponowanych odpadów, wykonanie warstwy okrywającej na powierzchni zdeponowanych odpadów, wykonanie systemu odprowadzającego wody opadowe, wykonanie nasadzeń drzew i krzewów liściastych oraz obsiew nasionami traw rekultywowanej powierzchni składowiska
4.	Składowisko odpadów komunalnych w Kraczyńkach, 99-235 Pęczniew	Wykonano system odgazowania, uszczelnienia czaszy składowiska oraz system odwodnienia. Wykonana warstwa uszczelniająca (mata bentonitowa) ma na celu uniemożliwienie infiltracji wód opadowych i roztopowych w obręb złoża odpadów.
5.	Składowisko odpadów komunalnych w Zygrach,	Składowisko dzierżawione jest przez Firmę Wywóz Nieczystości oraz Przewóz Ładunków Wiesław Strach w

	99-232 Zadzim	Częstochowie. Firma posiada zezwolenie na odzysk odpadów innych niż niebezpieczne na składowisku celem wykorzystania ich do rekultywacji składowiska obejmującej wypełnienie wolnych przestrzeni kwater, wykonanie warstwy izolacyjnej, warstwy drenażowej i glebowej.
--	---------------	--

Zgodnie z art. 123 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21) okres przygotowania do budowy, budowy oraz prowadzenia składowiska odpadów obejmuje fazy:

- 1) przedekspluatacyjną - okres poprzedzający uzyskanie pierwszej ostatecznej decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska odpadów;
- 2) eksploatacyjną - okres od dnia uzyskania pierwszej ostatecznej decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska odpadów do dnia zakończenia rekultywacji składowiska odpadów;
- 3) poeksploatacyjną - okres 30 lat liczony od dnia zakończenia rekultywacji składowiska odpadów.

Dzień zakończenia rekultywacji składowiska odpadów jest równocześnie dniem zamknięcia tego składowiska.

Przepisy dotyczące rekultywacji i monitoringu składowisk odpadów reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013 r., poz. 523). Zgodnie z § 17 rozporządzenie rekultywację wykonuje się zgodnie z harmonogramem prac związanych z rekultywacją składowiska odpadów, określonym w zgodzie na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części w sposób zabezpieczający składowisko odpadów przed jego szkodliwym oddziaływaniem na wody powierzchniowe i podziemne oraz na powietrze, a także w sposób integrujący obszar składowiska odpadów z otaczającym środowiskiem oraz umożliwiającą obserwację wpływu składowiska odpadów na środowisko, stosując materiały niebędące odpadami lub odpady, określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia. Po dniu zaprzestania przyjmowania odpadów do składowania na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne lub składowisku odpadów obojętnych, lub na ich wydzielone części, skarpy oraz powierzchnię korony składowiska porządkuje się i zabezpiecza przed erozją wodną i wietrzną przez wykonanie odpowiedniej okrywy rekultywacyjnej, której konstrukcja jest uzależniona od właściwości odpadów. Minimalna miąższość okrywy rekultywacyjnej dla składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne powinna umożliwiać powstanie i utrzymanie trwałej pokrywy roślinnej.

Zgodnie z § 18 na koronie składowisk odpadów niebezpiecznych oraz składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nie mogą być budowane budynki przez okres pięćdziesięciu lat od dnia zamknięcia składowiska, wykonywane wykopy, instalacje naziemne i podziemne, z wyłączeniem instalacji związanych z funkcjonowaniem składowiska. Okres pięćdziesięciu lat od dnia zamknięcia składowiska odpadów może być skrócony, jeżeli z ekspertyzy geotechnicznej oraz z ekspertyzy sanitarnej, dołączonej do wniosku o zmianę decyzji o zgodzie na zamknięcie składowiska, wynika, że prowadzenie na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne prac, o których mowa w ust. 1. nie spowoduje zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska.

Monitoring w fazie poeksploatacyjnej (§ 23 rozporządzenie) polega m.in. na:

- 1) badaniu wielkości opadu atmosferycznego z pomiarów prowadzonych na terenie składowiska odpadów lub poza nim, o ile w trakcie oceny stanu wyjściowego lub procedury zamknięcia składowiska odpadów wskazano stację meteorologiczną reprezentatywną dla lokalizacji składowiska odpadów;
- 2) pomiarze poziomu wód podziemnych;
- 3) pomiarze wielkości przepływu wód powierzchniowych;
- 4) kontroli osiadania powierzchni składowiska odpadów w oparciu o ustalone repery;
- 5) badaniu parametrów wskaźnikowych, ustalonych zgodnie z § 21 ust. 1 pkt 4 i 5, w wodach powierzchniowych, odciekowych, podziemnych i w gazie składowiskowym;
- 6) pomiarze emisji gazu składowiskowego;
- 7) sprawdzaniu sprawności systemu odprowadzania gazu składowiskowego.

Badanie wielkości opadu atmosferycznego odbywa się raz dziennie w fazie eksploatacji i fazie poeksploatacyjnej. Jeżeli z wyników monitoringu prowadzonego przez okres pięciu lat od dnia zamknięcia składowiska odpadów wynika, że składowisko to nie

oddziałuje na środowisko, właściwy organ może zmniejszyć częstotliwość badań poszczególnych parametrów wskaźnikowych, o których mowa w § 21 ust. 1 pkt 4 i 5, nie rzadziej jednak niż raz na dwa lata, a dla przewodności elektrolitycznej właściwej - nie rzadziej niż raz na rok. Pomiar objętości i składu wód odciekowych odbywa się w każdym miejscu ich gromadzenia, przed ich oczyszczeniem. Jeżeli składowisko odpadów jest wyposażone w instalację oczyszczającą wody odciekowe, w każdym miejscu odprowadzania oczyszczonych wód odciekowych ze składowiska odpadów dokonuje się pomiaru składu wód odciekowych oczyszczonych, w celu kontroli skuteczności procesu oczyszczania. Pomiar emisji gazu składowiskowego odbywa się w reprezentatywnych częściach składowiska odpadów, ustalonych w instrukcji prowadzenia składowiska odpadów, w miejscach jego gromadzenia, przed wlotem do instalacji oczyszczania i wykorzystania lub unieszkodliwiania gazu składowiskowego. Kontrola osiadania powierzchni składowiska odpadów polega na ocenie przebiegu osiadania powierzchni składowiska odpadów, wyznaczanemu metodami geodezyjnymi, z wykorzystaniem ustalonych reperów, oraz na ocenie stateczności zboczy określanej metodami geotechnicznymi. Prowadzenie badania struktury i składu masy składowanych odpadów polega na określeniu powierzchni i objętości zajmowanej przez odpady oraz struktury składowanych odpadów.

Tabela nr 148 Zakres parametrów wskaźnikowych oraz minimalna częstotliwość badań parametrów wskaźnikowych w poszczególnych fazach eksploatacji składowiska odpadów – załącznik do rozporządzenia

Lp.	Parametr wskaźnikowy	Minimalna częstotliwość badań		
		faza przedeksploatacyjna	faza eksploatacyjna	faza poeksploatacyjna
1	Wielkość przepływu wód powierzchniowych	jednorazowo	co 3 miesiące	co 6 miesięcy
2	Skład wód powierzchniowych	jednorazowo	co 3 miesiące	co 6 miesięcy
3	Objętość wód odciekowych	brak	co 1 miesiąc	co 6 miesięcy
4	Skład wód odciekowych	brak	co 3 miesiące	co 6 miesięcy
5	Poziom wód podziemnych	jednorazowo	co 3 miesiące	co 6 miesięcy
6	Skład wód podziemnych	jednorazowo	co 3 miesiące	co 6 miesięcy
7	Emisja gazu składowiskowego	brak	co 1 miesiąc	co 6 miesięcy
8	Skład gazu składowiskowego	brak	co 1 miesiąc	co 6 miesięcy
9	Sprawność systemu odprowadzania gazu składowiskowego	brak	brak	co 12 miesięcy
10	Osiadanie składowiska	brak	co 12 miesięcy	co 12 miesięcy
11	Występowanie oparów rtęci	brak	pomiar ciągły	pomiar ciągły
12	Kontrola wzrokowa miejsca składowania rtęci i pojemników	brak	co 1 miesiąc	co 1 miesiąc
13	Struktura i skład	brak	co 12 miesięcy	brak

	masy odpadów			
--	--------------	--	--	--

6.2 Realizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”.

Obowiązek opracowania programu usuwania wyrobów zawierających azbest na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym, wynika z zapisów „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia w/w programu wieloletniego. Program zastępuje dotychczasowy „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”. Utrzymuje dotychczasowe cele i określa nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program określa jednak nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 24 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Realizuje wnioski zawarte w „Raporcie z realizacji w latach 2003-2007 Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” poprzez wprowadzenie priorytetowych zadań legislacyjnych, uruchomienie wsparcia finansowego dla działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz usprawnienie systemu monitoringu realizacji Programu.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do roku 2032, w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu.

Ponadto Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

„Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu poddębickiego” został przyjęty uchwałą Rady Powiatu w Poddębicach nNr LXI/332/10 z dnia 20.08.2010 r. jako część „Planu Gospodarki Odpadami Powiatu Poddębickiego 2012”.

Ministerstwo Gospodarki zleciło firmie EKOFOL II S.A. administrowanie bazą wyrobów i odpadów zawierających azbest (WBDA) oraz modernizowanie bazy, zapewniające rozbudowę systemu elektronicznego monitorowania realizacji Programu poprzez integrowanie WBDA z tworzonym Elektronicznym Systemem Informacji Przestrzennej. Szczegółowe dane do bazy przekazywane są przez urzędy gmin i urzędy marszałkowskie.

Poniżej przedstawiono informacje zgromadzone w bazie danych dotyczące powiatu poddębickiego. Brak danych dotyczących gminy Poddębice i Uniejów.

Masa podana w kg

zinventaryzowane			unieszkodliwione			pozostałe do unieszkodliwienia		
razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne
13 217 961	13 217 961	0	2 002	2 002	0	13 215 959	13 215 959	0

Masa wyrobów wg rodzaju

kod wyrobu	zinventaryzowane			unieszkodliwione			pozostałe do unieszkodliwienia		
	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne
W01	55 997	55 997	0	0	0	0	55 997	55 997	0

W02	13 161 925	13 161 925	0	2 002	2 002	0	13 159 923	13 159 923	0
W03.1	40	40	0	0	0	0	40	40	0

Masa wyrobów wg gmin

gmina		zinwentaryzowane			unieszkodliwione			pozostałe do unieszkodliwienia		
kod	nazwa	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne	razem	os. fizyczne	os. prawne
1011012	Dalików	135 347	135 347	0	0	0	0	135 347	135 347	0
1011022	Pęczniew	4 751 931	4 751 931	0	0	0	0	4 751 931	4 751 931	0
1011052	Wartkowie	4 449 082	4 449 082	0	2 002	2 002	0	4 447 080	4 447 080	0
1011062	Zadzim	3 881 601	3 881 601	0	0	0	0	3 881 601	3 881 601	0

Wykaz działających składowisk odpadów azbestowych zlokalizowanych najbliżej powiatu poddębickiego (WBDA):

Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	ZGO AQUARIUM Sp. z o.o., Zakład ZGO w Pukininie nr 140
Ograniczenie terenowe	brak ograniczenia
Województwo	ŁÓDZKIE
Gmina	Rawa Mazowiecka
Miejscowość	Pukinin
Adres	Pukinin nr 140
Całkowita pojemność [m ³]	14 260
Wolna pojemność [m ³]	14 260
Kody przyjmowanych odpadów	17 06 05*
Ceny przyjmowanych odpadów	do negocjacji
Rok zamknięcia	2016
Plan rozbudowy	Tak

SKŁADOWISKO	
Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	ASA Eko-Radomsko Sp. z o.o.
Ograniczenie terenowe	brak ograniczenia
Województwo	ŁÓDZKIE
Gmina	Radomsko
Miejscowość	Płoszów
Adres	Płoszów
Całkowita pojemność [m ³]	21 000
Wolna pojemność [m ³]	18 000
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605
Ceny przyjmowanych odpadów	ceny do negocjacji
Godziny pracy	7:00-21:00
Rok zamknięcia	2019
Plan rozbudowy	NIE

SKŁADOWISKO	
Charakter składowiska	Ogólnodostępne
Nazwa	Składowisko odpadów niebezpiecznych, Konin
Ograniczenie terenowe	brak ograniczenia

Województwo	WIELKOPOLSKIE
Gmina	Konin
Miejscowość	Konin
Adres	62-510 Konin, ul. Sulańska 11
Całkowita pojemność [m ³]	125 000
Wolna pojemność [m ³]	74 000
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605
Ceny przyjmowanych odpadów	b.d.
Rok zamknięcia	b.d.
Plan rozbudowy	TAK

6.3 Sprawozdanie z likwidacji mogilników w województwie łódzkim.

Od maja 2010 roku do października 2011 roku Województwo Łódzkie realizowało w dwóch etapach zadanie likwidacji mogilników. Prace prowadzone były przez firmę Hydrogeotechnika Sp. z o.o. z siedzibą w Kielcach – etap I i firmę SEGI-AT Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie – etap II. Całkowity koszt zadania wyniósł 5 349 106,56 zł, z czego 4 014 929,56 zł pochodziło ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, a 1 334 177,00 zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. Zlikwidowane zostały następujące mogilniki:

1. Sierzchów I, powiat skierniewicki.
2. Sierzchów II, powiat skierniewicki.
3. Bogumiłów, powiat sieradzki.
4. Chorzyna, powiat wieluński.
5. Czerniewice, powiat tomaszowski.
6. Sulmierzyce, powiat pajęczański.
7. Przeręb/Wola Przerębska, powiat radomszczański.
8. Modlna, powiat zgierski.
9. Księża Wólka, powiat poddębicki.
10. Kazimierzew, powiat poddębicki.
11. Dobków, powiat łaski.
12. Pawówek, powiat pabianicki.
13. Jadwinówka, powiat radomszczański.

Księża Wólka, gmina Pęczniew, powiat poddębicki.

Prace likwidacyjne prowadzone były od 12 maja do 19 września 2011 roku. Przeteterminowane środki ochrony roślin (pśor) zdeponowane były w jednej studni o średnicy 1,20 m i głębokości 3 m wykonanej z kręgów betonowych. Pśor zostały wydobyte, zapakowane do beczek i przetransportowane do spalarni odpadów niebezpiecznych SARPI Dąbrowa Górnicza Sp. z o.o. Odpady w postaci zanieczyszczonej ziemi i betonu zostały przetransportowane na składowisko odpadów niebezpiecznych w Gorzowie Wielkopolskim. Prace rekultywacyjne polegały na uporządkowaniu terenu poprzez usunięcie zanieczyszczonej ziemi z terenu prowadzonych prac, nawiezieniu i rozplantowaniu w tym miejscu czystego gruntu. Dno wykopu zostało wyłożone bentomatą. Ponieważ pierwszy poziom wodonośny na tym terenie występuje poniżej glin zwałowych, których pakiet w miejscu występowania mogilnika ma miąższość do 40 metrów, odstąpiono od wykonania sieci monitoringu.

Kazimierzew, gmina Zadzim, powiat poddębicki.

Prace likwidacyjne wraz z rekultywacją terenu prowadzone były od 20 maja do 4 października 2011 roku. Przeteterminowane środki zdeponowane były w 4 studniach o głębokości 1,2 – 1,5 m ustawionych w dwóch rzędach. Pśor po wydobyciu i zapakowaniu w beczki zostały przewiezione do spalarni odpadów niebezpiecznych SARPI Sp. z o.o. w Dąbrowie Górniczej. Betonowe konstrukcje studni zostały oczyszczone z pozostałości pestycydowych, pokruszone na mniejsze frakcje. W takiej postaci zostały przekazane na składowisko odpadów niebezpiecznych w Gorzowie Wielkopolskim. Grunty będące w bezpośrednim sąsiedztwie ze ścianami i dnem studni zostały wydobyte i przekazane na składowisko odpadów niebezpiecznych w Gorzowie Wielkopolskim. Prace rekultywacyjne polegały na uporządkowaniu terenu poprzez usunięcie zanieczyszczonej ziemi z terenu prowadzonych prac, nawiezieniu i rozplantowaniu w tym miejscu czystego gruntu. Dno wykopu zostało wyłożone bentomatą. Wokół mogilnika założono 3 piezometry (otwory

badawczo-obszernawcyjne).

6.4 Stacje demontażu pojazdów.

Na terenie powiatu poddębickiego funkcjonują trzy stacje demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Są to:

1. **„ROLBUD” Czesław Gontarz w Borysewie 22 B, gm. Poddębice** - stacja posiadała decyzję w zakresie gospodarki odpadami Wojewody Łódzkiego Nr 66 z dnia 19 lipca 2005 r., znak: SR.VI.6622-p,o,z,t/66/2005 w sprawie udzielenia pozwolenia na wytwarzanie odpadów z uwzględnieniem wymagań przewidzianych dla prowadzenia działalności w zakresie odzysku, zbierania i transportu odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, zmieniona decyzją Nr 37 Wojewody Łódzkiego z dnia 12 kwietnia 2007 r., znak: SR.VI.6622-p/66-2005/37/2007. Powyższa decyzja została zmieniona decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 20 grudnia 2010r. znak: RO.VI.-AB-6620/161/2010. Decyzja jest ważna do dnia 19 lipca 2015 r. W trakcie kontroli w 2011 r. nie stwierdzono nieprawidłowości. W trakcie kontroli w 2012 r. stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wypełniania dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów. Wydano stosowne zarządzenie pokontrolne.
2. **PPHU „ZŁOMEX” w Bałdrzychowie 99, gm. Poddębice, Ireneusz Linowiecki** - stacja posiadała decyzję w zakresie gospodarki odpadami Nr 26 Wojewody Łódzkiego z dnia 14 marca 2007 r., znak: SR.VI.6622-p,o,z,t/26/2007 w sprawie udzielenia pozwolenia na wytwarzanie odpadów z uwzględnieniem wymagań przewidzianych dla prowadzenia działalności w zakresie odzysku, zbierania i transportu odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne. Decyzja była ważna do dnia 9 marca 2017 r. Firma posiadała również decyzję Starosty Poddębickiego znak: OB.6233.6.2011 z dnia 09.05.2011r. w sprawie wydania zezwolenia na zbieranie i transport odpadów. Przeprowadzona w 2011 r. kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie stosowanych wzorów dokumentów – zaświadczeń o demontażu pojazdów – stosowano stare wzory. Wydano stosowne zarządzenie pokontrolne. W 2012 r. działalność ta została zakończona i wyrejestrowana z ewidencji działalności gospodarczej. Firma pn. **Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe „ZŁOMEX” Ilona Linowiecka** wystąpiła z wnioskiem o wydanie zezwolenia w zakresie zbierania, transportu, wytwarzania i odzysku odpadów w związku z prowadzeniem planowanej stacji demontażu pojazdów. W trakcie kontroli stwierdzono, że firma spełnia minimalne wymagania dla stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 143 poz. 1206 z późn. zm.). Firma uzyskała decyzję Marszałka Województwa Łódzkiego znak: ROVI.7243.1.1.2012.AB z dnia 13 lutego 2012 roku, w sprawie pozwolenia na wytwarzanie odpadów z uwzględnieniem wymagań przewidzianych dla odzysku, zbierania i transportu odpadów. Decyzja ważna do dnia 12 lutego 2022 roku. Przeprowadzono dwie kontrole w 2012 roku, jedna na wniosek Łódzkiego Urzędu Marszałkowskiego druga na wniosek Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. W trakcie drugiej kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wypełniania dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów. Wydano stosowne zarządzenie pokontrolne.
3. **Mechanika Pojazdowa, Blacharstwo, Lakiernictwo, Pomoc drogowa, Jan Gapiński, Zagórze 36, 99-200 Poddębice** - uzyskała decyzję Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 09 maja 2012 r. znak:ROVI.6620.173.2011.AB w sprawie pozwolenia na wytwarzanie odpadów z uwzględnieniem wymagań przewidzianych dla odzysku, zbierania i transportu odpadów. Decyzja jest ważna do 8 maja 2021 r. po spełnieniu minimalnych wymagań przez stację demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 143 poz. 1206 z późn. zm.). W trakcie kontroli w 2011 r. stwierdzono, że teren planowanej stacji demontażu nie był zabezpieczony przed dostępem osób postronnych. W trakcie kontroli w 2012 r. stwierdzono naruszenia z zakresu nierzetelnego sporządzenia sprawozdania o pojazdach wycofanych z eksploatacji za rok 2011 oraz nierzetelnego sporządzenia zbiorczego zestawienia danych o odpadach za rok 2011. Wydano stosowne zarządzenie pokontrolne.

7. Hałas.

Jednym z powszechnie występujących elementów zanieczyszczenia środowiska naturalnego człowieka jest hałas.

Do oceny występowania hałasu w środowisku stosuje się równoważny poziom dźwięku A (L_{Aeq} , który jest uśrednionym poziomem w funkcji czasu wyrażonym w decybelach (dB), ponadto dla startów, lądowań i przelotów statków powietrznych stosuje się długotrwały i średni poziom dźwięku A w (dB) oraz ekspozycyjny poziom dźwięku A w (dB).

Dopuszczalne wartości natężenia hałasu w środowisku określono w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r. Nr 120, poz. 826, zmiany: Dz. U. z 2012 r. poz. 1109). Rozporządzenie określa :

- zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} , L_N , $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$ dla następujących rodzajów terenów przeznaczonych:
 - a) pod zabudowę mieszkaniową,
 - b) pod szpitale i domy opieki społecznej,
 - c) pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
 - d) na cele uzdrowiskowe,
 - e) na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
 - f) na cele mieszkaniowo-usługowe,
- poziomy hałasu z uwzględnieniem rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu,
- okresy, do których odnoszą się poziomy hałasu, jako czas odniesienia.

Tabela nr 149 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Na terenie Powiatu Poddębickiego nadmierny hałas do środowiska emitują przede wszystkim zakłady przetwórcze, rzemieślnicze i handlowe takie jak młeczarnia, młyny zbożowe, stolarnie, masarnie wyposażone w urządzenia klimatyzacyjne i chłodnicze. Głównym czynnikiem degradującym klimat akustyczny w środowisku jest hałas komunikacyjny, na terenie Powiatu Poddębickiego emitowany przede wszystkim przez środki transportu drogowego i kolejowego. Największy hałas występuje przy autostradzie A-2, drodze krajowej nr 72 biegnącej przez Poddębice i Uniejów oraz drodze biegnącej z Łęczycy przez Poddębice w kierunku Sieradza i Szadku oraz z Dąbia przez Uniejów do Łasku (drogi dojazdowe do autostrady).

Badania hałasu przy autostradzie A-2 między węzłem Dąbie a węzłem Wartkowie przeprowadzono przez WIOŚ w 2006 r. w trzech punktach na terenach sąsiadujących z autostradą. Pomiary wykonano metodą bezpośrednich pomiarów hałasu z wykorzystaniem próbkowania. Równocześnie wykonano pomiary natężenia ruchu.

Punkty pomiarowe zlokalizowano na granicy terenów z zabudową mieszkaniową, na wysokości 4 m, w odległości 50 – 55 m od krawędzi jezdni.

- I punkt pomiarowy Dzierżawy 51 (między jezdnią a punktem pomiarowym znajduje się ekran akustyczny), współrzędne geograficzne punktu E 18°58,711', N 52°00,515',
- II punkt pomiarowy Zawada 9, współrzędne geograficzne punktu E 18°59,972', N 52°00,105',
- III punkt pomiarowy Pełczyńska 46 (między jezdnią a punktem pomiarowym znajduje się ekran akustyczny), współrzędne geograficzne punktu E 19°01,812', N 51°59,82

W oparciu o zarejestrowane wyniki wyliczono równoważny poziom dźwięku A oraz natężenie ruchu dla przedziału czasu odniesienia równego 16 godzin w porze dziennej i 8 w porze nocnej. Wyniki przedstawione są w poniższych tabelach.

Tabela nr 150 Zmierzone wartości poziomu dźwięku od komunikacji drogowej oraz średnie natężenie ruchu w punkcie pomiarowym Dzierżawy 51 przy autostradzie A-2 (2006r)

Lokalizacja punktu pomiarowego	Pora pomiaru		Zmierzony poziom dźwięku A		Średnie natężenie ruchu	
			równoważny	Maksymalny	ogółem	pojazdy ciężkie
			[dB]	[dB]	[poj./h]	[poj./h]
Dzierżawy 51	dzień	6 ⁰⁰ -8 ⁰⁰	57,0	67,8	506	184
		8 ⁰⁰ -10 ⁰⁰	58,1	68,4	642	196
		10 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	57,7	67,9	586	224
		12 ⁰⁰ -14 ⁰⁰	58,1	68,2	560	172
		14 ⁰⁰ -16 ⁰⁰	58,3	68,5	638	184
		16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	58,4	68,5	634	172
		18 ⁰⁰ -20 ⁰⁰	57,9	67,8	588	170
		20 ⁰⁰ -22 ⁰⁰	57,5	67,1	556	162
	noc	22 ⁰⁰ -24 ⁰⁰	56,0	67,8	416	202
		0 ⁰⁰ -2 ⁰⁰	55,1	67,9	314	158
		2 ⁰⁰ -4 ⁰⁰	54,8	68,2	304	176
		4 ⁰⁰ -6 ⁰⁰	56,9	68,3	430	194

Tabela nr 151 Zmierzone wartości poziomu dźwięku od komunikacji drogowej oraz średnie natężenie ruchu w punkcie pomiarowym Zawada 9 przy autostradzie A-2 (2006r)

Lokalizacja punktu pomiarowego	Pora pomiaru		Zmierzony poziom dźwięku A		Średnie natężenie ruchu	
			równoważny	maksymalny	ogółem	pojazdy ciężkie
			[dB]	[dB]	[poj./h]	[poj./h]
Zawada 9	dzień	6 ⁰⁰ -8 ⁰⁰	64,4	75,1	506	184
		8 ⁰⁰ -10 ⁰⁰	66,0	76,3	642	196
		10 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	65,6	75,8	586	224
		12 ⁰⁰ -14 ⁰⁰	65,8	75,7	560	172
		14 ⁰⁰ -16 ⁰⁰	66,7	76,2	638	184
		16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	66,1	76,5	634	172
		18 ⁰⁰ -20 ⁰⁰	65,9	75,3	588	170
	20 ⁰⁰ -22 ⁰⁰	64,7	75,9	556	162	
	noc	22 ⁰⁰ -24 ⁰⁰	64,8	75,7	416	202
		0 ⁰⁰ -2 ⁰⁰	64,4	76,1	314	158
		2 ⁰⁰ -4 ⁰⁰	64,2	75,9	304	176
		4 ⁰⁰ -6 ⁰⁰	65,0	76,5	430	194

Tabela nr 152 Zmierzone wartości poziomu dźwięku od komunikacji drogowej oraz średnie natężenie ruchu w punkcie pomiarowym Pelczyska 46 przy autostradzie A-2 (2006r)

Lokalizacja punktu pomiarowego	Pora pomiaru		Zmierzony poziom dźwięku A		Średnie natężenie ruchu	
			równoważny	maksymalny	Ogółem	pojazdy ciężkie
			[dB]	[dB]	[poj./h]	[poj./h]
Pelczyska 46	dzień	6 ⁰⁰ -8 ⁰⁰	57,4	70,4	506	184
		8 ⁰⁰ -10 ⁰⁰	58,0	70,5	642	196
		10 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	57,3	69,6	586	224
		12 ⁰⁰ -14 ⁰⁰	57,7	72,1	560	172
		14 ⁰⁰ -16 ⁰⁰	58,1	71,5	638	184
		16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	58,2	70,8	634	172
		18 ⁰⁰ -20 ⁰⁰	58,1	70,2	588	170
	20 ⁰⁰ -22 ⁰⁰	57,2	70,5	556	162	
	noc	22 ⁰⁰ -24 ⁰⁰	56,3	69,8	416	202
		0 ⁰⁰ -2 ⁰⁰	55,2	70,9	314	158
		2 ⁰⁰ -4 ⁰⁰	55,0	69,5	304	176
		4 ⁰⁰ -6 ⁰⁰	56,7	69,9	430	194

Tabela nr 153 Równoważny poziom dźwięku oraz średnie natężenie ruchu w wybranych punktach przy autostradzie A-2 między węzłem Dąbie a węzłem Wartkowie

Lokalizacja punktu pomiarowego	Pora pomiaru	Wartości w czasie normatywnym			
		L _{Aeq}	Średnie natężenie ruchu		
			Ogółem	Pojazdy ciężkie	
[dB]	[poj./h]	[poj./h]	[%]		
Dzierżawy 51	Dzień	57,9	589	183	31,1
	Noc	55,8	366	182	49,7
Zawada 9	Dzień	65,7	589	183	31,1
	Noc	64,6	366	182	49,7
Pelczyska 46	Dzień	57,7	589	183	31,1
	Noc	55,9	366	183	49,7

W miejscowości Dzierżawy i Pelczyska między jezdniami autostrady a punktem pomiarowym znajdują się ekrany akustyczne. Wyniki wskazują, że zastosowanie ekranów powoduje spadek poziomu dźwięku o ok. 7 – 9,5 dB w stosunku do terenów gdzie nie zastosowano ekranów.

W 2011 roku na terenie powiatu poddębickiego kontrolowany był przez WIOŚ Zakład Przetwórstwa Biomasy Roślinnej „BIOMASA” Sp. z o.o. oddział w Zadzimi 61. Kontrola związana była m.in. ze skargą na emisję hałasu podczas prób linii do produkcji brykietu. W trakcie kontroli zaprzestano prowadzenie prób linii.

W 2012 roku na terenie powiatu poddębickiego kontrolowane były dwa podmioty: Młyn Zbożowy „KŁOS” w Poddębicach, ul. Przejazd 11 oraz Ferma Drobiu w Bałdrzychowie. Młyn Zbożowy „KŁOS” kontrolowany był w związku ze skargą na emisję hałasu, kontrola Fermy Drobiu w Bałdrzychowie była planową kontrolą okresową. Kontrole nie wykazały przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu ustalonych w decyzji Starosty Poddębickiego oraz w pozwoleniu zintegrowanym wydanym przez Wojewodę Łódzkiego.

Na terenie powiatu poddębickiego nie ma obecnie podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, który miałby naliczaną karę pieniężną za nadmierną emisję hałasu do środowiska.

8. Poważne awarie i zagrożenia nadzwyczajne.

Zgodnie art. 3 pkt. 23 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232) przez poważną awarię - rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem, natomiast przez poważną awarię przemysłową - rozumie się poważną awarię w zakładzie.

Źródłem poważnych awarii na terenie powiatu poddębickiego mogą być zdarzenia powstałe na drogach powiatu, na których przeważa transport samochodowy, w tym transport materiałów i substancji niebezpiecznych. Na terenie powiatu dominuje transport paliw płynnych z Rafinerii „ORLEN” w Płocku oraz z Rafinerii „GRUPA LOTOS” w Gdańsku.

Na terenie powiatu poddębickiego znajduje się jeden zakład mogący być potencjalnym sprawcą poważnej awarii przemysłowej - Spółdzielnia Mleczarska „Mleczwart” w Wartkowicach, na którego terenie magazynowany i wykorzystywany (w instalacji chłodniczej) jest ciekły amoniak. Wszystkie urządzenia zainstalowane w zakładzie takie jak: skraplacz, zbiornik magazynowania amoniaku i sprężarki posiadają pozwolenie na użytkowanie wydane przez Urząd Dozoru Technicznego, Oddział w Łodzi. W latach 2011-2012 nie przeprowadzono kontroli w zakładzie w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym. Ostatnia kontrola z 2010 r. nie wykazała nieprawidłowości w tym zakresie.

9. Promieniowanie elektromagnetyczne.

W środowisku występują tzw. pola elektromagnetyczne (PEM), których występowanie nie jest związane z działalnością człowieka (naturalne) oraz pola będące efektem działalności człowieka (sztuczne).

Pole elektromagnetyczne to szczególny stan materii, charakteryzujący wszelkie, równoczesne oddziaływania pomiędzy ładunkami elektrycznymi i dipolami magnetycznymi za pośrednictwem pola elektrycznego i pola magnetycznego. Jednostką charakteryzującą stan energetyczny pola elektromagnetycznego jest gęstość mocy pola wyrażana w watach na metr kwadratowy (W/m^2).

Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska zostały wdrożone nowe regulacje dotyczące pól elektromagnetycznych (PEM), które ustawa definiuje jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz. Zgodnie z art. 123 ustawy, oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach PMŚ.

Wykonanie badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku jest zadaniem Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Liczba stanowisk pomiarowych, rodzaj terenów na jakich prowadzi się pomiary oraz ich częstotliwość określona została w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. Nr 221, poz. 1645). W

rozporządzeniu tym wyznaczono 3 podstawowe kategorie terenów, na których prowadzi się monitoring PEM:

1. Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.
2. Pozostałe miasta.
3. Tereny wiejskie.

Zakres prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości co najmniej od 3MHz do 3000MHz.

Pomiary w każdym punkcie wykonywane są 1 raz w ciągu roku.

Szczegółowe wartości dopuszczalnych natężeń pól promieniowania określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192, poz. 1883). Dopuszczalne natężenie pola elektromagnetycznego dla danego zakresu wynosi $E=7V/m$ dla składowej elektrycznej i $S=0,1W/m^2$ dla gęstości mocy.

W latach 2008 – 2010 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi wykonał pomiary monitoringowe w 135 punktach monitoringowych (po 45 na każdą kategorię terenów). Pomiary na terenach miejskich wykonywane były w centralnych częściach miast oraz na terenach o największej gęstości zaludnienia (osiedla mieszkaniowe), na terenach wiejskich w pobliżu zabudowań. Pomiary przeprowadzono w ciepłej porze roku, zgodnie z wytycznymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Zadaniem pomiarów monitoringowych PEM było określenie istniejących wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego w środowisku i ewentualne określenie obszarów, na których dochodzi do przekroczeń dopuszczalnych wartości natężenia PEM (zgodnie z art. 124 ustawy Prawo ochrony środowiska z dn. 27 kwietnia 2001 r. – tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami).

W 2008 r.:

- w środowisku miast powyżej 50 tys. mieszkańców średnia wartość spośród średnich z 15 punktów pomiarowych wyniosła 0,557V/m,
- w środowisku miast poniżej 50 tys. mieszkańców średnia wartość z 15 punktów pomiarowych wyniosła 0,321V/m,
- na terenach wiejskich średnia wartość z 15 punktów pomiarowych wyniosła 0,214V/m.

W 2009 r.:

- w środowisku miast powyżej 50 tys. mieszkańców średnia wartość spośród średnich z 15 punktów pomiarowych wyniosła 0,334V/m,
- w środowisku miast poniżej 50 tys. mieszkańców średnia wartość spośród średnich z 15 punktów pomiarowych była niższa od progu czułości sondy wynoszącej 0,35V/m,
- na terenach wiejskich średnia wartość spośród średnich z 15 punktów pomiarowych była niższa od progu czułości sondy wynoszącej 0,35V/m.

W 2010 r.:

- w środowisku miast powyżej 50 tys. mieszkańców średnia wartość spośród średnich z 15 punktów pomiarowych wyniosła 0,302V/m,
- w środowisku miast poniżej 50 tys. mieszkańców średnia wartość spośród średnich z 15 punktów pomiarowych wyniosła 0,205V/m,
- na terenach wiejskich średnia wartość spośród średnich z 15 punktów pomiarowych była niższa od progu czułości sondy wynoszącej 0,30V/m.

Powyższe wyniki pomiarów monitoringowych pokazują, że wartości natężenia PEM w latach 2008–2010 utrzymywały się na niskich poziomach. W żadnym z punktów pomiarowych nie zmierzono wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składowej elektrycznej $E=7V/m$ określoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Średnie wartości 2-godzinne składowej elektrycznej osiągnęły maksymalnie wartość 1,85V/m (26,4% wartości dopuszczalnej) w 2008 r. w punkcie pomiarowym w Łodzi przy Dworcu Fabrycznym. Najniższe średnie wartości były poniżej progu czułości sond.

Najwyższe wartości natężenia PEM zmierzono na terenach zabudowanych w centralnych częściach dużych miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys., najniższe na terenach wiejskich oraz w małych miejscowościach. W większości punktów pomiarowych zmierzone stężenia były niższe od progu czułości poszczególnych sond. W latach 2011–2013

przeprowadzona zostanie kolejna seria pomiarowa. Obejmie ona już te lokalizacje, w których pomiary zostały wykonane w latach 2008–2010. Dzięki temu będzie możliwe do porównania czy na przestrzeni 3 lat wystąpiły zmiany w poziomie natężenia PEM w środowisku. WIOŚ Łódź nie posiada wykazu terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz miejsc dostępnych dla ludzi. Z przeprowadzonych pomiarów w latach 2008–2010 nie wynika, aby do takich przekroczeń w ogóle dochodziło.

Tabela nr 154 Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, dla miejsc dostępnych dla ludności oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych, dla miejsc dostępnych dla ludności

Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
0 Hz	10 kV/m	2500 A/m	-
od 0 Hz do 0,5 Hz	-	2500 A/m	-
od 0,5 Hz do 50 Hz	10 kV/m	60 A/m	-
od 0,05 kHz do 1 kHz	-	3/f A/m	-
od 0,001 MHz do 3 MHz	20 V/m	3 A/m	-
od 3 MHz do 300 MHz	7 V/m	-	-
od 300 MHz do 300 GHz	7 V/m	-	0,1 W/m ²

Tabela nr 155 Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową

Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
50 Hz	1 kV/m	60 A/m	-

Objaśnienia:

a) 50Hz – częstotliwość sieci elektroenergetycznej,

b) podane w kolumnie 2 i 3 tabeli wartości graniczne parametrów fizycznych charakteryzujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych odpowiadają wartościom skutecznych natężeń pól elektrycznych i magnetycznych.

Stacje bazowe telefonii komórkowej są obecnie najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych. W Polsce istnieją sieci telefonii komórkowych wykorzystujących częstotliwości:

- około 900 MHz – sieci GSM 900,
- około 1800 MHz – sieci GSM 1800,
- około 2100 MHz – sieci UMTS.

Na terenie powiatu poddębickiego zlokalizowane są m.in. następujące stacje:

- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. - Pęczniew, ul. Spacerowa,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Wartkowice, Wieś Wierzbowa,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Wartkowice, ul. Targowa,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Złotniki Kolonia,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Księża Wólka,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Zyгры,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Poddębice, ul. Łódzka,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Poddębice, dz.nr 97/2,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Klementów,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Uniejów, ul. Reymonta,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Brudnów,
- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Kazimierzew,

- Stacja Bazowa POLKOMTEL S.A. – Małyń,
- Stacja Bazowa PTK CENTERTEL - Pęczniew, ul. Spółdzielcza,
- Stacja Bazowa PTK CENTERTEL - Zydry,
- Stacja Bazowa PTK CENTERTEL - Poddębice, ul. Sienkiewicza,
- Stacja Bazowa PTK CENTERTEL - Uniejów, ul. Ogrodowa,
- Stacja Bazowa PTK CENTERTEL - Porczyń, dz.nr 13/1,
- Stacja Bazowa PTK CENTERTEL - Wólka, dz.nr 111,
- Stacja Bazowa Polska Telefonii Cyfrowa Sp. z o.o. – Księża Wólka,
- Stacja Bazowa Polska Telefonii Cyfrowa Sp. z o.o. – Zydry,
- Stacja Bazowa Polska Telefonii Cyfrowa Sp. z o.o. – Poddębice, ul. Łódzka,
- Stacja Bazowa Polska Telefonii Cyfrowa Sp. z o.o. – Uniejów, ul. Dąbska,
- Stacja Bazowa Polska Telefonii Cyfrowa Sp. z o.o. – Brudnów, dz.nr 367/1,
- Stacja Bazowa Polska Telefonii Cyfrowa Sp. z o.o. – Stary Gostków.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 221 poz. 1645) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi sporządził harmonogram badań monitoringowych promieniowania elektromagnetycznego. Obejmuje on pełny cykl pomiarowy trwający 3 lata.

W 2012 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi wykonał na terenie powiatu poddębickiego, pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w ramach monitoringu promieniowania elektromagnetycznego w miastach: Poddębice, Uniejów oraz w miejscowościach Ewelinów, gm. Poddębice i Nowy Świat, gm. Zadzim. Tabela poniżej.

Tabela nr 156 Wyniki pomiarów natężenia pola elektromagnetycznego w powiecie poddębickim w 2012 roku – dane WIOŚ

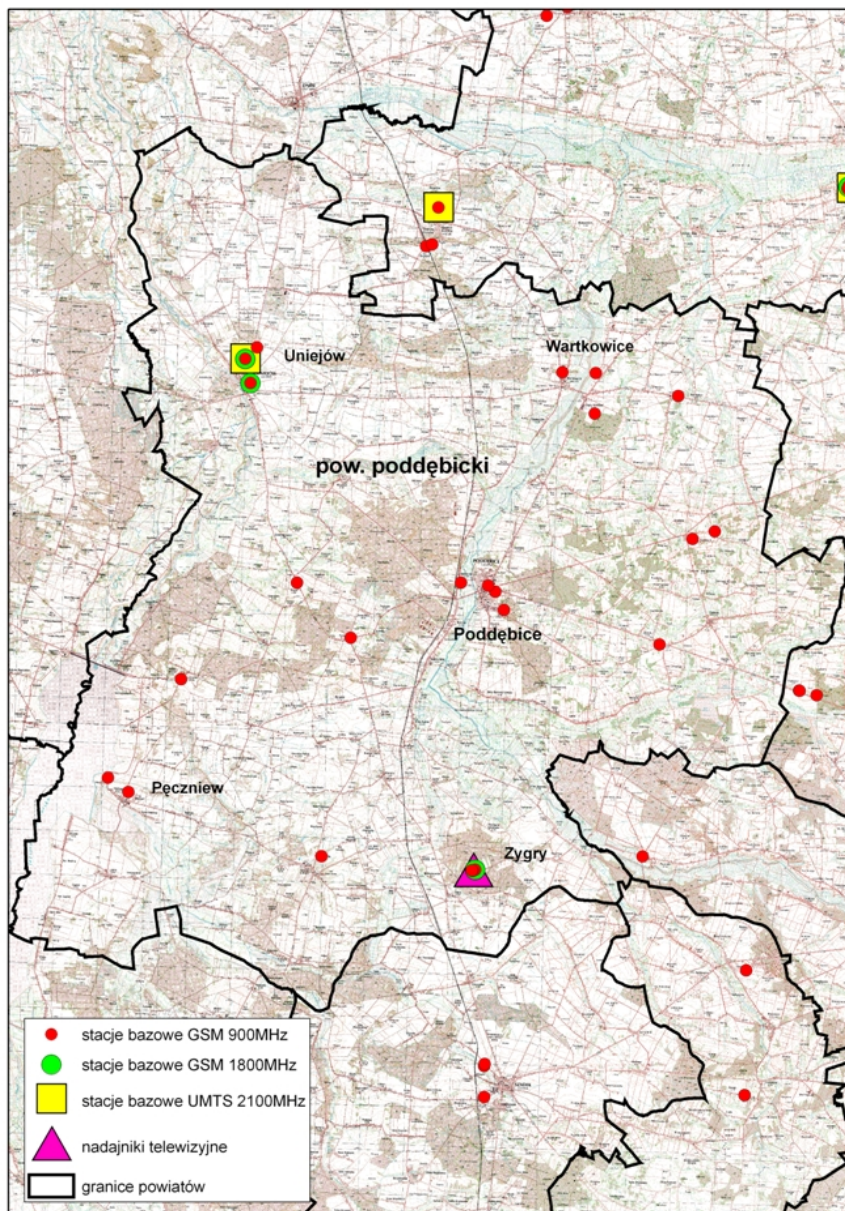
NR PUNKT.P OM.	NAZWA JEDNOSTKI TERYTORIALNEJ, NA OBSZARZE KTÓREJ ZLOKALIZOWANY JEST PUNKT POM.	DATA POMIARU	E_{SR} [V/M]	U [V/M]	E_{MAX} [V/M]	S [W/M ²]
1	Poddębice, ul. Kościuszki/Łódzka	26.06.2012	0,4	0,11	0,5	0,0007
2	Uniejów, ul. Rynek	25.06.2012	<0,3	-	<0,3	<0,0002
3	Nowy Świat	04.05.2012	<0,3	-	<0,3	<0,0002
4	Ewelinów	02.05.2012	<0,3	-	<0,3	<0,0002

W punkcie pomiarowym w Poddębicach, ul. Kościuszki/Łódzka średnia dwugodzinna wartość składowej elektrycznej przekroczyła dolną granicę oznaczalności i wyniosła 0,4V/m, co stanowi 5,7% wartości dopuszczalnej. W pozostałych punktach pomiarowych średnia nie przekroczyła dolnej granicy oznaczalności.

W punkcie pomiarowym w Poddębicach, ul. Kościuszki/Łódzka chwilowa maksymalna składowa elektryczna pola elektromagnetycznego wysokiej częstotliwości wyniosła 0,5V/m, co stanowi 7,1% wartości dopuszczalnej. W pozostałych punktach rejestrowane maksymalne były niższe od 0,3V/m.

W punkcie pomiarowym w Poddębicach, ul. Kościuszki/Łódzka wartość gęstość mocy pola elektromagnetycznego odpowiadająca zmierzonej maksymalnej składowej elektrycznej wyniosła 0,0007W/m², czyli 0,7% wartości dopuszczalnej. W pozostałych punktach pomiarowych gęstość mocy pola była mniejsza od 0,0002W/m².

Mapa nr 6 Rozmieszczenie stacji telefonii komórkowej na terenie pow. poddębickiego

10. Autostrada A-2 – źródło – „Opracowanie monitoringu środowiska w okolicach istniejących i planowanych autostrad i dróg szybkiego ruchu w województwie łódzkim w 2011 roku” WIOŚ Łódź.

Autostrada A-2 usytuowana jest w północnej części powiatu poddębickiego. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi monitoring jakości środowiska wokół autostrady. Badania środowiska prowadzone przez WIOŚ w ramach realizacji programu monitoringu terenów przebiegu autostrad i dróg szybkiego ruchu (A1, A2, S8 i S14) rozpoczęto 1997 roku. W roku 2011 kontynuowano coroczne badania w rejonach zagrożonych zanieczyszczeniem. Badania obejmowały analizy powietrza i wód powierzchniowych.

10.1 Monitoring emisji zanieczyszczeń powietrza.

Monitoring emisji zanieczyszczeń powietrza realizowany jest w celu określenia

poziomu tła imisji na niezabudowanych obszarach wiejskich, w pobliskich miejscowościach jak i trasach dojazdowych do przyszłych autostrad. Pomiaru imisji prowadzone są również w rejonie istniejącego odcinka autostrady A2. Pomiaru imisji prowadzone są w wyodrębnionej sieci pomiarów wskaźnikowych, wykonywanych przy użyciu metody z pasywnym poborem próby SO₂ i NO₂ (metoda Politechniki Krakowskiej – opr. przez A Kalinę i D. Krochmala). Zaznaczyć należy, że stosowana metoda (pomiaru z pasywnym poborem próby) cechuje stosunkowo duży błąd pomiaru - może on wynieść nawet kilkadziesiąt %. Wzdłuż autostrady A2 rozmieszczono 18 stanowisk pomiarowych na odcinku od miejscowości Dzierżawy na zachodzie, po miejscowość Bolimów na wschodzie. Większość punktów pomiarowych rozmieszczona została w pobliżu Zgierza i Strykowa. Średnioroczne stężenie SO₂ poza zabudową wzdłuż istniejącego odcinka autostrady A2 wyniosło 5 – 10µg/m³, w rejonie planowanego odcinka A2 4 – 7µg/m³. Najniższe stężenie średnioroczne zmierzono w m. Bolimów (pow. skierniewicki) – 4,3µg/m³. Na obszarach zabudowanych w miejscowościach wokół planowanej autostrady A2 stężenie SO₂ wyniosło maksymalnie 10,5µg/m³ (Stryków ul. Wolska 20). Stężenie średnioroczne NO₂ na obszarach podmiejskich wzdłuż istniejącej trasy A2 wyniosło 15 - 22µg/m³, na pozostałych terenach 15 – 19 µg/m³. Największe stężenie średnioroczne NO₂ poza zabudowaniami wyniosło 30,1µg/m³ w m. Emilia k. Zgierza. Wśród zabudowy stężenie NO₂ przekraczało 22µg/m³. Najwyższą wartość stężenia średniorocznego zmierzono w Strykowie przy ul. Warszawskiej 48 - 44,2µg/m³ (w 2010 r. Sa = 44,5µg/m³). Stężenia SO₂ były nieco niższe niż w 2010r., stężenia NO₂ utrzymywały się na podobnym poziomie. Najniższe wartości zanieczyszczeń zmierzono w rejonie wschodniego odcinka planowanej autostrady, najwyższe w rejonie aglomeracji łódzkiej.

Stężenia zanieczyszczeń wokół planowanych i istniejących odcinków autostrad oraz tras szybkiego ruchu w 2011r. były na niższym poziomie niż w roku 2010. Przyczyną tego zjawiska były bardziej korzystne warunki meteorologiczne panujące w danym okresie. Stosunkowo ciepły okres grzewczy, duża liczba dni z cyklonalnym typem pogody oraz krótszy grzewczy przyczyniły się do mniejszej emisji zanieczyszczeń do powietrza a tym samym do mniejszej imisji. Emisja powierzchniowa kształtująca w zdecydowany sposób poziom imisji SO₂ była niższa niż w latach poprzednich. W niektórych rejonach wartości stężeń średniorocznych były niższe o 10 - 15% niż w 2010r. Emisja komunikacyjna, choć utrzymuje się na podobnym poziomie, ma minimalny wpływ na stan zanieczyszczenia powietrza tym związkiem W przypadku NO₂ wpływ warunków meteorologicznych na stan imisji w pobliżu istniejącego odcinka A2 jak i pozostałych planowanych odcinków autostrad i tras szybkiego ruchu jest o wiele mniejszy. Tendencja wzrostowa widoczna od kilku lat wynika głównie ze wrastającej emisji komunikacyjnej tego zanieczyszczenia. Widoczne jest to zwłaszcza w pobliżu dróg z dużym nasileniem ruchu samochodowego jak i w pobliżu oddanego odcinka autostrady A2. Najwyższy poziom imisji zanieczyszczeń powietrza zmierzono wzdłuż istniejących i planowanych tras w pobliżu aglomeracji łódzkiej. Jest to spowodowane najbliższym położeniem tych tras względem obszarów o dużej emisji zanieczyszczeń oraz bardzo dużym natężeniem ruchu samochodowego. Budowa obwodnic, autostrad i tras szybkiego ruchu jest zbyt wolna. Również modernizacja jezdni na obszarach miejskich nie postępuje w zadowalającym tempie. Zaznaczyć jednak trzeba, że przy istniejącej autostradzie A2 mimo bardzo dużej emisji NO₂ notowane są niższe stężenia danego związku niż na terenach zabudowanych. Największy wpływ na imisję zanieczyszczeń powietrza poza aglomeracją łódzką ma emisja niska – powierzchniowa z obszarów wiejskich i podmiejskich. Przeważa tu emisja zanieczyszczeń pyłowych (pył zawieszony ogółem), CO oraz SO₂. Roczna suma emisji niskiej NO₂ wokół planowanych autostrad i tras szybkiego ruchu jest jednak stosunkowo niska. Głównym źródłem NO₂ jest obecnie na tych terenach emisja komunikacyjna z istniejących dróg krajowych czy wojewódzkich znajdujących się w pobliżu planowanych tras. Po wybudowaniu autostrad i tras szybkiego ruchu nastąpi wzrost stężenia NO₂, CO i węglowodorów na terenach sąsiadujących z nimi. Największe stężenia notowane będą w bliskim sąsiedztwie miast, gdzie na emisję komunikacyjną nałoży się jeszcze emisja powierzchniowa i punktowa z terenów miast. Wysokie wartości stężenia zanieczyszczeń powietrza notowane będą w punktach węzłowych czy skrzyżowaniach autostrad. Jedynie poziom stężenia SO₂ nie zmieni się radykalnie, gdyż emisja komunikacyjna tego gazu jest bardzo mała. Pomiaru prowadzone przy istniejącym odcinku A2 potwierdzają wcześniejsze przypuszczenia, że na obszarach wzdłuż autostrad nie powinno dochodzić do przekroczeń dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń. Wynika to głównie z tego, że obszary te choć cechują się stosunkowo dużą emisją komunikacyjną, ze względu na swój przebieg jak i charakter zabudowy w najbliższym

otoczeniu, posiadają bardzo dobre warunki do przewietrzania. Wystąpienie wartości przewyższających wartości dopuszczalne jest zatem mało prawdopodobne. W przypadku miast aglomeracji łódzkiej budowa ww. tras przyczyni się do spadku natężenia ruchu samochodowego w centrach miast aglomeracji. Dzięki budowie autostrad i tras szybkiego ruchu będzie można przenieść część transportu na dane drogi dzięki czemu transport o charakterze tranzytowym będzie przeniesiony poza granice Łodzi, Zgierza czy Pabianic. Jest to o tyle istotne, że obecnie transport ten odbywa się na drogach miast aglomeracji przyczyniając się do podwyższenia i tak wysokich stężeń zanieczyszczeń powietrza, w tym głównie NO₂. Duże znaczenie ma również koncepcja przenoszenia transportu towarowego (tzw. TIR-ów) z dróg na koleje – transport kombinowany. Akcja rozpoczęta jeszcze w latach 90-tych ubiegłego stulecia jest jednak nadal mało popularna i raczej nie uwzględniana w żadnych planach rozwoju transportu kołowego w Polsce. Poza inwestycjami infrastrukturalnymi istotna jest również wymiana taboru samochodowego na nowszy, spełniającego surowsze wymogi emisyjne. Europejski standard emisji spalin EURO wprowadzony został w pierwszej połowie lat 90. ubiegłego stulecia. Obecnie obowiązuje norma EURO 4 (dla wszystkich pojazdów) oraz EURO 5 (dla lekkich samochodów osobowych i służbowych), a od 2014 r. będzie obowiązywać EURO 6 (dla ciężkich pojazdów samochodowych). Wg najnowszej normy EURO 6 emisja np. NO_x dla pojazdów z silnikiem wysokoprężnym ma wynosić maksymalnie 0,08g/km, co stanowi 16% normy EURO 3. Oczywiście normy te dotyczą tylko nowych pojazdów sprzedawanych na terenie UE. Niestety w Polsce nadal większość kupowanych aut to używane pojazdy sprowadzane z Europy Zachodniej. Sprzedaż nowych aut (niecałe 300 tys. szt. rocznie) jest zdecydowanie mniejsza od sprzedaży aut używanych, które nie podlegają ww. normom. Być może w przyszłości dojdzie do odwrócenia proporcji w sprzedaży co będzie miało swoje pozytywne skutki w emisji i imisji zanieczyszczeń powietrza.

Tabela nr 157 Wyniki pomiarów stężenia NO2 wzdłuż istniejącej i planowanej autostrady A2 w roku 2011

miejsowość	ulica	powiat	gmina	szerokość geograficzna	długość geograficzna		średnia sezon letni	średnia sezon zimowy	średnia roczna	kompletność
Emilia	Emilia 94 k. Ozorkowa	zgierski	Zgierz	51 55 24,1	19 21 38,2	NO2	29,6	30,7	30,1	91,7
Wiktorów/Kowalewice	Wiktorów/Kowalewicek. Grotnik	zgierski	Parzęczew	51 55 51,6	19 17 56,0	NO2	18,5	24,9	21,7	100,0
Ignacew	Ignacew k. Parzęczewa	zgierski	Parzęczew	51 55 57,8	19 12 22,1	NO2	8,0	18,0	13,4	91,7
Swędów	Swędów k. Strykowa	zgierski	Stryków	51 53 32,8	19 32 34,8	NO2	12,0	21,9	16,9	100,0
Kazimierzów	Kazimierzów w k. Strykowa	zgierski	Stryków	51 53 07,0	19 38 57,3	NO2	9,5	20,4	15,0	100,0
Stryków	Warszawska 48	zgierski	Stryków	51 53 55,6	19 36 06,1	NO2	39,2	49,3	44,2	100,0
Stryków	Wolska 20	zgierski	Stryków	51 54 10,9	19 36 07,1	NO2	15,9	30,3	23,1	100,0
Bolimów	Rejon m. Bolimów	skierniewicki	Bolimów	52 04 16,26	20 11 47,40	NO2	11,1	19,6	15,3	100,0
Nieborów	Rejon m. Nieborów	łowicki	Nieborów	52 03 35,88	20 05 59,52	NO2	9,4	20,3	14,8	100,0
Łyszkowice	Rejon m. Łyszkowice	łowicki	Łyszkowice	51 59 28,62	19 54 13,38	NO2	12,1	25,1	18,6	100,0
Dmosin	Rejon m. Dmosin	brzeziński	Dmosin	51 55 11,64	19 45 49,32	NO2	12,3	26,5	19,4	100,0
Nowostawy	Rejon m. Nowostawy	brzeziński	Dmosin	51 53 41,22	19 41 06,30	NO2	15,6	23,8	21,7	66,7
Wólka Łasiecka	Rejon m. Wólka Łasiecka	skierniewicki	Bolimów	52 03 47,70	20 09 05,46	NO2	9,3	20,2	14,8	100,0
Dzierzgów	Rejon m. Dzierzgów	łowicki	Nieborów	52 02 00,30	20 02 53,94	NO2	10,2	20,7	15,5	100,0
Seligów	Rejon m. Seligów	łowicki	Łyszkowice	52 00 25,50	19 57 58,38	NO2	9,0	19,1	14,0	100,0
Rozdzielna	Rejon m. Rozdzielna	brzeziński	Dmosin	51 56 44,76	19 49 47,04	NO2	10,5	24,9	17,7	100,0
Dzierżawy	Dzierżawy 51	poddębicki	Wartkowice	52 00 30,36	18 58 43,14	NO2	15,1	20,6	17,8	100,0
Pelczyska	Pelczyska 46	poddębicki	Wartkowice	51 59 49,44	19 01 49,50	NO2	15,8	24,3	20,1	100,0

*kolorem czerwonym - zaznaczono stanowiska komunikacyjne przy głównych trasach tranzytowych
kolorem czarnym - zaznaczone zostały stanowiska położone w większej odległości od tras, ulic (tzw. punkty tłowe)*

Tabela nr 158 Wyniki pomiarów stężenia SO2 wzdłuż istniejącej i planowanej autostrady A2 w roku 2011

miejsowość	ulica	powiat	gmina	szerokość geograficzna	długość geograficzna		średnia sezon letni	średnia sezon zimowy	średnia roczna	kompletność
Emilia	Emilia 94 k. Ozorkowa	zgierski	Zgierz	51 55 24,1	19 21 38,2	SO2	4,3	5,6	4,9	91,7
Wiktorów/Kowalewice	Wiktorów/Kowalewicek. Grotnik	zgierski	Parzęczew	51 55 51,6	19 17 56,0	SO2	4,1	7,2	5,6	100,0
Ignacew	Ignacew k. Parzęczewa	zgierski	Parzęczew	51 55 57,8	19 12 22,1	SO2	3,5	9,0	6,5	91,7
Swędów	Swędów k. Strykowa	zgierski	Stryków	51 53 32,8	19 32 34,8	SO2	5,4	14,4	9,9	100,0
Kazimierzów	Kazimierzów w k. Strykowa	zgierski	Stryków	51 53 07,0	19 38 57,3	SO2	6,6	12,2	9,4	100,0
Stryków	Warszawska 48	zgierski	Stryków	51 53 55,6	19 36 06,1	SO2	3,5	5,5	4,5	100,0
Stryków	Wolska 20	zgierski	Stryków	51 54 10,9	19 36 07,1	SO2	3,7	17,2	10,5	100,0
Bolimów	Rejon m. Bolimów	skierniewicki	Bolimów	52 04 16,26	20 11 47,40	SO2	2,7	6,0	4,3	100,0
Nieborów	Rejon m. Nieborów	łowicki	Nieborów	52 03 35,88	20 05 59,52	SO2	3,2	9,0	6,1	100,0
Łyszkowice	Rejon m. Łyszkowice	łowicki	Łyszkowice	51 59 28,62	19 54 13,38	SO2	2,8	10,0	6,4	100,0
Dmosin	Rejon m. Dmosin	brzeziński	Dmosin	51 55 11,64	19 45 49,32	SO2	2,8	7,6	5,2	100,0
Nowostawy	Rejon m. Nowostawy	brzeziński	Dmosin	51 53 41,22	19 41 06,30	SO2	3,0	8,6	7,2	66,7
Wólka Łasiecka	Rejon m. Wólka Łasiecka	skierniewicki	Bolimów	52 03 47,70	20 09 05,46	SO2	3,0	7,4	5,2	100,0
Dzierzgów	Rejon m. Dzierzgów	łowicki	Nieborów	52 02 00,30	20 02 53,94	SO2	2,8	6,4	4,6	100,0
Seligów	Rejon m. Seligów	łowicki	Łyszkowice	52 00 25,50	19 57 58,38	SO2	2,8	8,1	5,4	100,0
Rozdzielną	Rejon m. Rozdzielną	brzeziński	Dmosin	51 56 44,76	19 49 47,04	SO2	2,7	9,2	5,9	100,0
Dzierżawy	Dzierżawy 51	poddębicki	Wartkowice	52 00 30,36	18 58 43,14	SO2	3,5	6,4	4,9	100,0
Pelczyska	Pelczyska 46	poddębicki	Wartkowice	51 59 49,44	19 01 49,50	SO2	4,3	6,8	5,5	100,0

kolorem czerwonym - zaznaczono stanowiska komunikacyjne przy głównych trasach tranzytowych
kolorem czarnym - zaznaczone zostały stanowiska położone w większej odległości od tras, ulic (tzw. punkty tłowe)

10.2 monitoring wód powierzchniowych

Transport drogowy zaliczamy do presji na środowisko wodne ponieważ może powodować pogorszenie jakości wód powierzchniowych. Spływy powierzchniowe mogą być silnie zanieczyszczone w szczególności po długim okresie bezdeszczowym lub zalegania śniegu. Specyficzny rodzaj zanieczyszczeń to między innymi substancje ropopochodne, pływające po powierzchni wody, jak również odpady stanowiące resztki akcesoriów samochodowych. Nagromadzenia w/w odpadów można się spodziewać przy piętrzeniach, stawach, zastoiskach cieków wodnych przecinających trasy drogowe. W 2011 r. przeprowadzono kontrolę wód powierzchniowych przy planowanych i istniejących odcinkach autostrad A1 i A2 oraz planowanej drodze szybkiego ruchu S8 w 5 ppk z jednoczesną oceną terenową odbiorników. Badania prowadzono zgodnie z harmonogramem badań zaplanowanych w Programie Państwowego Monitoringu Środowiska woj. łódzkiego na lata 2010 – 2012. Ocenę jakości wód powierzchniowych w zasięgu oddziaływania planowanych i już istniejących autostrad oraz dróg szybkiego ruchu wykonano w oparciu o: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz z środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2011 nr 257 poz. 1545 2011.12.14). Rozporządzenie to wprowadza pięć klas jakości, którym przypisano odpowiedni stan ekologiczny:

- I - bardzo dobry stan ekologiczny
- II - dobry stan ekologiczny
- III - umiarkowany stan ekologiczny
- IV - słaby stan ekologiczny
- V - zły stan ekologiczny

Tabela nr 159 Wykaz ppk monitoringu wód powierzchniowych w okolicach planowanych i istniejących autostrad oraz planowanej drogi szybkiego ruchu S8 w województwie łódzkim

Rzeka	Nazwa ppk	Powiat	Gmina
Autostrada A1			
Wolbórka	Wolbórka- Będków	tomaszowski	Będków
Widawka	Widawka-Giżyzna	radomszczański	Dobryczyce
Autostrada A2			
Zwierzyniec	Zwierzyniec-Łowicz	łowicki	Łowicz
Ner	Ner-Podłęże (most)	łęczycki	Świnice Warckie
Droga szybkiego ruchu S8			
Oleśnica	Oleśnica-Janów	wieluński	Ostrówek

Klasyfikacja jakości wody została oparta na w/w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2011 nr 257 poz. 1545 2011.12.14).

W 2011 roku wzdłuż autostrady A2 rozmieszczono 2 ppk, które były zlokalizowane w pobliżu istniejącego i planowanego odcinka autostrady:

- ppk Zwierzyniec -Łowicz – zbadano podstawowe elementy fizykochemiczne, które nie przekroczyły II klasy czystości. Zbadano również element biologiczny (fitobentos), który zdecydował o nadaniu umiarkowanego stanu ekologicznego (III klasa). Nie badano substancji priorytetowych i specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych,

- ppk Ner -Podłęże – przebadano w monitoringu diagnostycznym z szerokim spektrum wskaźników. Wskaźniki elementów biologicznych (makrofity i makrobezkręgowce) przekroczyły wartości dopuszczalne dla III klasy czystości. Odnotowano również przekroczenia dla substancji biogenych z grupy podstawowych zanieczyszczeń fizykochemicznych – azot Kjeldahla i fosforany. Przebadane specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne mieściły się w I i II klasie czystości. W grupie substancji priorytetowych odnotowano przekroczenia dla rtęci i jej związków oraz dla sumy

benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu. Łącznie oceniono stan rzeki w punkcie jako zły.

Tabela nr 160 Wyniki oceny jednolitych części wód badanych w 2011r. w pobliżu istniejących i planowanych odcinków autostrad oraz planowanej drogi szybkiego ruchu S8

Kod JCW	Nazwa Punktu	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCW
PLRW2000172546329	Wolbórka-Będków	umiarkowany	-	zły
PLRW200017272569	Zwierzyniec-Łowicz	umiarkowany	-	zły
PLRW60001718187	Oleśnica-Janów	umiarkowany	-	zły
PLRW600016182139	Widawka-Giżyzna	umiarkowany	-	zły (nie spełnienie kryteriów dla obszarów chronionych)
PLRW600020183275	Ner-Podłęże (most)	słaby	poniżej stanu dobrego	zły

IV. OCHRONA KLIMATU – „DOBRY KLIMAT DLA POWIATÓW”.

1. „DOBRY KLIMAT DLA POWIATÓW” – idea i harmonogram realizacji programu.

Projekt „Dobry Klimat dla Powiatów” jest laureatem europejskiego programu LIFE+. Realizują go wspólnie Instytut na rzecz Ekorozwoju, Związek Powiatów Polskich oraz Community Energy Plus (Wielka Brytania). Celem tego partnerskiego przedsięwzięcia jest włączenie polskich powiatów w działania prowadzące do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz służące lepszej adaptacji do zmian klimatu. Głównymi adresatami projektu są władze powiatowe, gdyż to właśnie w ich gestii leżą istotne zadania służące przeciwdziałaniu skutkom zmian klimatu oraz adaptacji do nich, oraz społeczności lokalne na poziomie powiatów, gdyż bez aktywnego zaangażowania obywateli nie da się skutecznie ochronić klimatu Ziemi. Wymienione poniżej działania w różnym stopniu, zależnym od chęci i możliwości uczestników, angażują władze, administrację i społeczeństwo w realizację przedsięwzięcia.

Monitorowanie działań powiatów na rzecz ochrony klimatu.

Działanie będzie realizowane w wybranych 110 powiatach w Polsce przez Lokalnych Inicjatorów Społeczeństwa Obywatelskiego. Pod koniec 2011 roku oraz na przełomie 2014 i 2015 roku inicjatorzy przeprowadzą z wybranymi osobami badania sondażowe dotyczące ich świadomości ekologicznej oraz działań powiatu na rzecz ochrony klimatu i adaptacji do zmian klimatycznych. Wyniki tych badań mają na celu wsparcie lokalnego społeczeństwa obywatelskiego, poprzez dostarczenie informacji o tym, w jakim stopniu powiat jest zaangażowany w ochronę klimatu. Wyniki badań zostaną opublikowane i rozesłane do organizacji i instytucji działających w powiecie. Informacje pozyskane podczas badań będą także podstawą do organizacji debat lokalnych.

Debaty lokalne.

Na przełomie 2012 i 2013 roku odbędzie się 85 debat lokalnych. Debaty będą okazją, aby władze, administracja, biznes i mieszkańcy spotkali się i wspólnie rozmawiali o perspektywach działania ich jednostki samorządowej na rzecz ochrony klimatu i adaptacji do jego zmian oraz rozwoju gospodarki na swoim terenie. Chcemy, by w toku dyskusji podczas debat powstawały pomysły na lokalne porozumienia publiczno-prywatne oraz odważne programy rozwoju samorządów lokalnych wspierające ochronę klimatu. O tworzenie takich lokalnych porozumień zaapelował 5 października 2010 Komitet Regionów Unii Europejskiej. Aktywni uczestnicy najbardziej owocnych debat zostaną nagrodzeni możliwością wyjazdu szkoleniowego do Kornwalii – pierwszego brytyjskiego regionu niskowęglowego, na koszt projektu.

Konferencje regionalne.

Konferencje mają na celu zacieśnianie współpracy na rzecz ochrony klimatu pomiędzy samymi samorządami. Odbędzie się 16 takich konferencji w 2013 i 2014 roku. Konferencje skierowane są w pierwszej kolejności do przedstawicieli władz i urzędów powiatowych, lecz mile widziani będą także reprezentanci gminnego lub wojewódzkiego szczebla samorządów. Konferencje będą forum kształtowania się Sieci powiatów działających na rzecz ochrony klimatu oraz adaptacji do jego zmian, a także sposobem na wyjście z działaniami projektu poza grono powiatów, które w projekcie bezpośrednio uczestniczą. Dla reprezentantów samorządów takie konferencje na pewno będą cennym forum wymiany doświadczeń i zdobywania wiedzy o

ochronie klimatu i adaptacji do jego zmian.

Sieć powiatów na rzecz klimatu.

Sieć powiatów będzie skupiała najbardziej chętne i aktywne powiaty uczestniczące w projekcie. Działalność sieci będzie oparta na wspólnej deklaracji jej uczestników, że będą realizowały ustalony cel w zakresie ochrony klimatu oraz aktywnej adaptacji do zmian klimatu. Cel, jak i tekst deklaracji, będzie ustalony w gronie samych zainteresowanych. Sieć powiatów, zwłaszcza dla miast powiatowych, może stać się przedsiwionkiem do wstępowania w szeregi Porozumienia burmistrzów Unii Europejskiej (Convenant of Mayors) czy Porozumienia na rzecz klimatu (Climate Alliance). Powiaty, które od samego początku będą uczestniczyły w pisaniu tekstu deklaracji (tzw.: Grupa Inicjatywna), będą mogły liczyć na wykonanie dla niej obliczeń śladu węglowego ze środków i przy pomocy ekspertów zaangażowanych w projekt. Ze względu na demonstracyjny charakter tych działań, osiągnięcia tych powiatów będą promowane w całym kraju.

Obliczenia śladu węglowego.

Ślad węglowy jest wskaźnikiem określającym całkowitą wielkość emisji gazów cieplarnianych danej jednostki administracyjnej spowodowaną bezpośrednio lub pośrednio działalnością człowieka. Obliczenia takiego wskaźnika pomagają w przygotowaniu konkretnych działań zmierzających do redukcji emisji dwutlenku węgla. Ślad węglowy pozwala także łatwo porównywać ze sobą różne jednostki administracyjne. Dla jednostek administracyjnych chcących rzeczywiście skutecznie działać w zakresie ochrony klimatu, jest to zwykle pierwszy krok do przygotowania rzeczowego programu działań na rzecz ochrony klimatu. Dla pierwszych 5. chętnych członków Grupy Inicjatywnej przewidziano wykonanie oceny śladu węglowego w 2011 i 2015 roku na koszt projektu.

Pilotażowy Program Niskowęglowego Rozwoju.

Program Niskowęglowego Rozwoju to kompleksowy program rozwoju, zakładający, że emisja dwutlenku węgla zostanie ograniczona do 2020 roku w stosunku do roku 2005 lub lat następnych co najmniej o 20%. Dla potrzeb realizacji tego celu w ramach program przewiduje się przygotowanie działań, których finansowanie przynajmniej w istotnej części będzie możliwe z funduszy UE dostępnych w okresie 2014-2020. Spośród zgłaszających się do projektu miast powiatowych zostanie wybrane to o najbardziej zdecydowanej deklaracji działania na rzecz ochrony klimatu. Dla niego projekt pokryje koszty i zapewni eksperckie przygotowanie takiego Programu oraz program konsultacji społecznych. Wykonany dokument ma mieć charakter demonstracyjny dla innych samorządów. Program ma być przygotowywany do 2015 roku. Projekt rozpoczął się 1 września 2010 roku i będzie realizowany do końca sierpnia 2015 roku.

Harmonogram realizacji najważniejszych działań projektu

od 02.01.2011 do 30.04.2011 – Rekrutacja Lokalnych Inicjatorów Społeczeństwa Obywatelskiego

od 01.07.2011 do 30.06.2012 – Pierwsza ocena śladu węglowego powiatów Grupy Inicjatywnej

od 30.08.2011 do 22.12.2011 – Pierwsze badania sondażowe prowadzone przez inicjatorów społeczeństwa obywatelskiego

od 01.07.2012 do 30.03.2013 – Prace Grupy Inicjatywnej nad deklaracją sieci powiatów

od 01.10.2012 do 28.02.2013 – Debaty lokalne w wybranych powiatach

od 01.04.2013 do 30.03.2014 – Konferencje regionalne

od 30.06.2013 do 30.08.2015 – Prace na Pilotażowym Programem Niskowęglowego Rozwoju wybranego miasta powiatowego

od 01.09.2014 do 30.08.2015 – Druga ocena śladu węglowego powiatów Grupy Inicjatywnej

od 01.10.2014 do 30.03.2015 – Drugie badania sondażowe prowadzone przez inicjatorów społeczeństwa obywatelskiego

2. Realizacja projektu w powiecie poddębickim.

Od lutego 2011 r. Powiat Poddębicki uczestniczy w projekcie „Dobry Klimat dla Powiatów”. W październiku 2011 r. Powiat Poddębicki, jako jeden z pięciu został wytypowany do obliczenia, przez Instytut na rzecz Ekorozwoju, śladu węglowego. Chęć udziału w projekcie zadeklarowało 114 powiatów, z tego do obliczeń śladu węglowego wytypowano 5 powiatów:

- powiat poddębicki (woj. łódzkie),
- powiat kwidziński (woj. pomorskie),
- powiat starogardzki (woj. pomorskie),
- miasto Jaworzno (woj. śląskie),
- miasto Płock (woj. mazowieckie).

W dniu 28 grudnia 2011 roku Zarząd Powiatu w Poddębicach podjął uchwałę nr 45/407/11 w sprawie zawarcia umowy o wykonanie obliczeń śladu węglowego z Fundacją na rzecz

Ekorozwoju z siedzibą w Warszawie, ul. Nabelaka 15 lok. 1, której przedmiotem jest określenie zasad współpracy przy wykonywaniu obliczeń śladu węglowego w powiecie poddębickim w ramach projektu „Dobry Klimat dla Powiatów”.

Obliczanie śladu węglowego wiąże się ze zgromadzeniem i przeanalizowaniem wielu danych z kilku lat i z kilku różnych dziedzin. Wśród nich między innymi: wielkość zużycia energii elektrycznej, liczebność różnych typów budynków, liczba zarejestrowanych pojazdów, informacja o rodzaju drzewostanów na terenach leśnych, pogłowie zwierząt gospodarskich, powierzchnia gleb organicznych, ilość ścieków komunalnych oraz sposoby ich oczyszczania i wiele innych. Dlatego obliczenie śladu węglowego dla jednostki samorządowej to koszt rzędu 20-50 tys. złotych. W ramach projektu „Dobry klimat dla powiatów” wybrane powiaty otrzymają takie obliczenie bez ponoszenia kosztów własnych. W ramach tego projektu ślad węglowy zostanie określony dwukrotnie w 2011 i 2015. Do oceny śladu węglowego zostanie wykorzystana opracowana metodologia wypracowana przez Instytut na rzecz Ekorozwoju. Wyniki będą opracowane w formie raportów, zawierając będą analizę śladu węglowego i rekomendacje działań zmierzających do zmniejszenia śladu węglowego.

Raporty te przedstawione będą władzom wybranych powiatów. Wykorzystane mogą być jako element promocyjny powiatu oraz zachęcający inne jednostki samorządu do wykonania obliczeń swojego śladu węglowego. W tym celu metoda obliczania i wyniki dla wybranych powiatów zostaną wydrukowane i rozesłane do pozostałych powiatów w kraju. W przyszłości metodologia obliczania tego wskaźnika będzie udostępniona innym, tak aby każdy powiat w Polsce monitorował na ile obciąża atmosferę emisją gazów cieplarnianych. Znając wielkość swojego śladu węglowego powiat będzie mógł szukać sposobów na redukcję szkodliwych gazów.

W dniach 19-20 kwietnia 2012 r. przedstawiciel Starostwa uczestniczył w I Samorządowej Konferencji Klimatycznej w Warszawie. Konferencja wieńczyła pierwszy etap projektu „Dobry klimat dla powiatów” i miała na celu rozpoczęcie działań sieci powiatów związanych deklaracją „Dobry Klimat dla Powiatów”. Głównymi adresatami konferencji były samorządy lokalne: powiatowe i gminne. Konferencję zaplanowano dla uczestników z całej Polski, głównie reprezentantów 114 powiatów uczestniczących w projekcie.

Konferencję, w której udział wzięło ponad 80 uczestników, głównie samorządowców, ale także przedstawicieli innych podmiotów działających na rzecz ochrony klimatów, otworzyła Pani Senator Jadwiga Rotnicka, przewodnicząca senackiej Komisji Środowiska. W swoim wystąpieniu podkreśliła, jak znaczącą rolę w działaniach klimatycznych mogą odegrać jednostki samorządu terytorialnego, w tym przede wszystkim powiaty.

Odczytano również przesłanie, jakie wystosował do uczestników I Samorządowej Konferencji Klimatycznej prof. Jerzy Buzek, którego okoliczności nie pozwoliły na osobisty udział w tym wydarzeniu. Podkreślając fakt, że Unia Europejska jest w awangardzie tych, którzy walczą ze zmianami klimatu, wskazał, że dla krajów takich jak Polska, a więc posiadających energetykę opartą na węglu, jest to duże wyzwanie. Niedawno nasz kraj sprzeciwił się propozycji Komisji Europejskiej i duńskiej prezydencji wyznaczenia mapy drogowej obniżania emisji CO₂ do 2050 roku o 80%. Jak napisał w swoim posłaniu Jerzy Buzek, było to słuszne działanie - „szczytny cel nie powinien przesłaniać realnej oceny szans na jego skuteczną realizację.” W zakończeniu swojego posłania Jerzy Buzek skonał: „Wszyscy chcemy pozostawić naszym dzieciom zdrowe powietrze i czyste rzeki. Dlatego pamiętajmy i mówmy o tej prostej zależności: powiaty dobre dla klimatu, to dobry klimat dla powiatów”.

Pierwszy dzień konferencji, moderowany przez Tadeusza Narkuna i Grzegorza Kubalskiego ze Związku Powiatów Polskich to dwie sesje: Zmiany klimatu i sesja II – Ochrona Klimatu – szansa czy zagrożenie dla rozwoju lokalnego. W ramach pierwszej sesji dr hab. Jacek Leśny z Katedry Klimatologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przedstawił „Prawdy i mity dotyczące zmiany klimatu”, a pani Celina Rataj z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej mówiła o „Potrzebach wodnych gospodarki Polski do 2030 r. według różnych scenariuszy rozwoju”. Interesujące badania socjologiczne na temat społecznej świadomości zmian klimatycznych, przeprowadzone wśród władz lokalnych przedstawiła Ewa Ryłko, a obrady pierwszego dnia konferencji zakończyła prezentacja koordynatora projektu Wojciecha Szymalskiego zatytułowana „Dobry Klimat dla Powiatów odpowiedzią na potrzeby ochrony klimatu.”

Podczas drugiej sesji Monika Jarzemska z Krajowej Agencji Poszanowania Energii S.A. przedstawiła międzynarodowe inicjatywy mające na celu promowanie rozwoju uwzględniającego aspekty ochrony klimatu, a Bożena Krystyna Napierała z Urzędu Miasta Bydgoszczy zaprezentowała doświadczenia projektu LAKS „Lokalna odpowiedzialność za realizację protokołu z Kioto.” Pierwszy dzień konferencji zakończyło wystąpienie, w którym Anthony Weight

przedstawiciel partnera projektu Cornwall Council Tackling Climate change, przedstawił brytyjskie doświadczenia rozwoju niskowęglowego.

Podobnie było drugiego dnia konferencji, której moderatorem był Andrzej Kassneberg, prezes Instytutu na Rzecz Ekorozwoju. Ten dzień otworzył wiceprezes Energy Cities, Leszek Drogosz, a III z kolei (po dwóch odbytych dzień wcześniej) sesja poświęcona była ochronie klimatu w praktyce. Jako pierwszy wystąpił w niej Grzegorz Kubalski ze Związku Powiatów Polskich, który omówił prawne możliwości działania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony klimatu i propozycje ich rozwoju. O narzędziach ochrony klimatu na poziomie lokalnym mówił Szymon Liszka z Fundacji Efektywnego Wykorzystania Energii. Sesję tę zakończyło wystąpienie Aleksandry Arcipowskiej z Instytutu na rzecz Ekorozwoju, która przedstawiła doświadczenia projektu BEAM21 w kształtowaniu lokalnej wiedzy o ochronie klimatu.

Przed kolejną sesją odbył się premierowy pokaz zrealizowanego w ramach projektu filmu zatytułowanego „Tydzień z dobrym klimatem”, pokazującego konkretne działania podejmowane przez różne podmioty na rzecz ochrony klimatu. Po pokazie filmu zaczęła się ostatnia sesja konferencji klimatycznej, poświęcona „Finansowaniu przedsięwzięć na rzecz ochrony klimatu i adaptacji do zmian”. Jako pierwsza w tej części wystąpiła Simona Constantin, przedstawicielka Komisji Europejskiej – Dyrekcji Generalnej ds. Klimatu. Przedstawiła ona możliwości LIFE+ jeżeli chodzi o środki dla samorządów na ochronę klimatu. Ofertę Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) w zakresie finansowania działań pro klimatycznych w budynkach użyteczności publicznej przedstawił jego prezes, Jan Rączka. Piotr Żuber, przedstawiciel Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, zaprezentował uczestnikom konferencji perspektywę finansową 2014-2020, w której ochrona klimatu będzie priorytetem Unii Europejskiej. Ostatnim w tej sesji i całej konferencji było wystąpienie Anny Żyła z Banku Ochrony Środowiska, która omówiła możliwości ochrony klimatu z udziałem środków tego banku

We wrześniu 2011 r. otrzymaliśmy w ramach Projektu materiał informacyjny dotyczący 6 tematów związanych z ochroną klimatu: Globalne ocieplenie a działalność człowieka, Energetyka rozproszona a ochrona klimatu, Efektywność energetyczna a ochrona klimatu, Transport a ochrona klimatu, Rynek pracy a ochrona klimatu, Rolnictwo a ochrona klimatu. Materiały te zostały udostępnione mieszkańcom i cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. Następnie w styczniu 2012 r. Instytut na Rzecz Ekorozwoju przekazał Starostwu publikacje, reprezentujące 11 tematów dotyczących tematyki energetyki przyjaznej środowisku: „Energia w obiekcie turystycznym”, „Energoozczędny dom i mieszkanie”, „Dom Pasywny”, „Energetyka rozproszona”, „Inteligentne systemy zarządzania użytkowaniem energii”, „Zielona energia”, „Urządzenia konsumujące energię”, „Samochód elektryczny”, „Energia w gospodarstwie rolnym”, „Mała biogazownia rolnicza”, „Zrównoważone miasto – zrównoważona energia”.

W październiku 2012 r. ruszył cykl 90 powiatowych debat klimatycznych pod hasłem „Podyskutujmy o klimacie”. W powiecie poddębickim taka debata odbył się 6 grudnia 2012 r. Debata objęta została patronatem Ministra Środowiska i Starosty. Celem debaty była dyskusja na temat rozwoju gospodarczego powiatu poddębickiego do 2030 roku i pobudzenie aktywności społecznej, biorą pod uwagę zmieniające się uwarunkowania klimatyczne, wypracowanie społecznych założeń dla Powiatowego Programu Niskowęglowego Rozwoju, czyli strategii rozwoju przy założeniu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Debatą tą powiat włączył się w ogólnoeuropejskie dążenia do ograniczenia zmian klimatu i adaptacji do ich negatywnych skutków.

Raport z debaty klimatycznej w Poddębicach – społeczne założenia do powiatowego programu niskowęglowego rozwoju został zebrany przez Panią Annę Traut-Seliga i Panią Elwirę Rycaj: *„Debatę rozpoczął Starosta Ryszard Rytter, który przywitał uczestników i organizatorów oraz przedstawił rolę powiatu w kształtowaniu świadomości mieszkańców. Zauważył również, że problematyka zmian klimatu nabiera znaczenia, powiat poddębicki został wybrany jako jeden z nielicznych w Polsce do obliczenia śladu węglowego – pomocne narzędzie do tworzenia strategii rozwoju w ramach projektu „Dobry klimat dla powiatów”. Zaprosił wszystkich obecnych do aktywnego uczestnictwa w debacie.*

Następnie Grzegorz Kubalski ze Związku Powiatów Polskich zaznaczył jak istotny wpływ mają działania lokalne na zmiany klimatu, przywołując przykład stosowanie czystych technologii z myślą o kolejnych pokoleniach. Dodał również, iż dostrzeżenie lokalnego działania na klimat leży u podstaw nowego budżetowania Unii Europejskiej, gdzie będą brane pod uwagę zarówno aspekty zarówno związane z ochroną klimatu oraz adaptacją do jego zmian.

W trakcie początkowej sesji, która miała na celu wprowadzenie uczestników w temat zmian

klimatycznych, kolejno Anna Traut-Seliga i Elwira Rycaj przedstawiły prezentację multimedialną. Następnie został przedstawiony film prezentujący dobre praktyki w Polsce w zakresie działań na rzecz ochrony klimatu pt. „Tydzień z dobrym klimatem”. Sesja warsztatowa została rozpoczęta od przedstawienia się uczestników debaty i podziału na 2 grupy. W ramach tych grup moderatorzy zaproponowali dyskusję na temat prezentacji i filmu. Uczestnicy debaty w zespołach podzielili się swoimi spostrzeżeniami i refleksjami na temat filmu. Na koniec przedstawiciele poszczególnych zespołów przedstawili na forum wypracowanie wnioski.

Następnie kontynuowano pracę w grupach nad sesją:

1. Jakie uwarunkowania dla rozwoju gospodarki regionu wynikające z kwestii zmian klimatycznych?

Uczestnicy warsztatów zwrócili uwagę na problemy jakie mogą wystąpić wraz z nasilającymi się skutkami zmian klimatu, wśród wspomnianych wymieniono następujące negatywne aspekty zmian oraz na uwarunkowania, które już dziś występują w regionie, a mogą mieć znaczenie w dobie postępujących zmian klimatu :

- woda geotermalna,
- wody powierzchniowe - ciekły, Jeziorsko (największy akwen i zbiornik retencyjny w regionie łódzkim, leżącym na pograniczu powiatu poddębickiego), Byczyna (zespół stawów,)
- biomasa - pozyskiwana głównie z terenów rolniczych,
- zmeliorowane tereny rolnicze - rozumiane jako właściwe gospodarowanie wodą, czyli odwadnianie i zatrzymywanie wody,
- tereny leśne - dodatkowo istnieje możliwość zalesiania gruntów słabej bonitacji,
- tereny ochrony przyrody - np. Rezerwat Napoleonów, Natura 2000, Rezerwat Jeziorsko,
- otwarte przestrzenie na których możliwe byłoby wykorzystanie energii wiatrowej,
- ścieżki edukacyjne jako narzędzie wspomagające rozwój edukacji ekologicznej,
- odpady, które należy segregować i ograniczyć ich wytwarzania,
- dobrze zorganizowane zarządzanie kryzysowe.

2. Propozycje i wizje gospodarki w powiecie w 2030 r., biorąc pod uwagę zmiany klimatyczne.

Wypracowano wiele propozycji i wizji gospodarki w powiecie w 2030 roku, które dotyczyły m.in.

- zwiększonej świadomości ekologicznej, w zakresie oszczędzania energii, wody, zrównoważonej ochrony przyrody,
- edukacji ekologicznej od najmłodszych lat,
- wykorzystania odnawialnych źródeł energii tj. woda, słońce, wiatr oraz geotermia,
- zastosowania kolektorów słonecznych, elektrowni wodnych, przydomowych elektrowni wiatrowych, na terenach wietrznych dużych farm wiatrowych,
- proekologicznego zarządzania zasobami przyrody,
- racjonalnej proekologicznej gospodarki rolnej,
- istnienia sektora prosumenckiego,
- rozbudowanej infrastruktury kolejowej,
- rozbudowanej infrastruktury rowerowej, konnej,
- małej retencji wodnej,
- wykorzystania geotermii jako centrum wypoczynku, rekreacji, nowych miejsc pracy,
- zastąpienia tradycyjnego ogrzewania geotermalnym,
- rozwoju agroturystyki i rolnictwa ekologicznego,
- zwiększenia powierzchni lasów poprzez zagospodarowanie terenów nieprzydatnych rolniczo w tym gruntów o słabej bonitacji,
- selektywnego zbierania odpadów, w szczególności ich segregacji w gospodarstwach domowych,
- ograniczania wytwarzania odpadów, ponownego ich wykorzystania oraz recyklingu
- i odzysku,
- zbudowania biogazowni na terenach zasobnych w biomasę,
- rozbudowy oczyszczalni ścieków i budowy kanalizacji,

- powstania centrum handlowego ze zdrową żywnością,
- budowy obwodnicy Poddębic,
- budowy bezpłatnej dla użytkowników autostrady,
- modernizacji komunikacji miejskiej, np. wprowadzenie pojazdów elektrycznych,
- koordynacji służb ratowniczych.

3. Wybór wizji gospodarki w powiecie w 2030 roku.

Uczestnicy warsztatów oddali głosy na priorytetowe wizje rozwoju powiatu. Najwięcej głosów otrzymały następujące pomysły:

- zwiększona świadomości ekologiczna, w zakresie oszczędzania energii, wody, zrównoważonej ochrony przyrody (6 głosów),
- zastosowanie kolektorów słonecznych, elektrowni wodnych, przydomowych elektrowni wiatrowych, na terenach wietrznych dużych farm wiatrowych (6 głosów),
- selektywna zbiórka odpadów, w szczególności segregacja odpadów w gospodarstwach domowych (3 głosy),
- edukacja ekologiczna od najmłodszych lat (2 głosy),
- proekologiczne zarządzanie zasobami przyrody (2 głosy),
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii tj. woda, słońce, wiatr oraz geotermia (1 głos),
- rozbudowa infrastruktury kolejowej (1 głos),
- zwiększenie powierzchni lasów poprzez zagospodarowanie terenów nieprzydatnych rolniczo w tym gruntów o słabej bonitacji (1 głos),
- ograniczanie wytwarzania odpadów, ponownego ich wykorzystania oraz recyklingu i odzysku (1 głos).

W wyniku dyskusji uczestników warsztatów wybrano następujący temat wizji: **Poddębice jako przyjazny powiat wykorzystujący odnawialne źródła energii ze szczególnym uwzględnieniem geotermii.** Wybrana w powiecie poddębickim wizja rozwoju gospodarki jest elementem przeciwdziałania zmianom klimatu.

4. Zasoby powiatu i instrumenty istotne dla osiągnięcia wybranej wizji.

Podczas tej części prac nad społecznymi założeniami programu rozwoju niskowęglowego dla powiatu poddębickiego, uczestnicy mieli za zadanie wyodrębnić zasoby i instrumenty, którymi już dysponują, aby osiągnąć wizję wyodrębnioną podczas poprzedniego etapu prac. Uczestnicy otrzymali zestaw dodatkowych pytań uszczegóławiających i ułatwiających określenie rzeczywiście posiadanych zasobów i instrumentów do realizacji wybranej wizji:

- Jakie rezultaty zamierzamy osiągnąć realizując tę wizję?
- Jakie działania musimy wykonać aby uzyskać planowane rezultaty?
- Jakie mamy/ potrzebujemy zasoby, aby zrealizować te działania?
- Kto (jakie organizacje) mógłby realizować tę wizję w powiecie?
- Kto może uzyskać korzyści w wyniku realizacji wizji? Kto może być poszkodowany?

Następnie uczestnicy debaty zidentyfikowane zasoby i instrumenty, które pomogą w osiągnięciu zamierzonych wizji. Wśród zasobów wyróżniono:

- podmioty gospodarcze, w tym spółki mające doświadczenie w zarządzaniu działalnością związaną z odnawialnymi źródłami energii, w szczególności wodami geotermalnymi,
- doświadczenie mieszkańców w zakresie stosowania kolektorów słonecznych, wiatraków i innych odnawialnych źródeł energii,
- tereny o słabej bonitacji, które można zalesić lub wykorzystać pod inwestycje związane z odnawialnymi źródłami energii,
- korzystne natężenie promieniowania słonecznego,
- cieki wodne,
- częściowa infrastruktura - rurociągi przesyłowe, baseny , budynek do balneologii,
- przychylny samorząd.

Jako instrumenty zostały wskazane:

- instrumenty finansowe,

- wizje w programach strategicznych i programy ochrony środowiska,
- wykwalifikowana kadra przygotowana do realizacji nowych projektów,
- polityka wyrażona w programie ochrony środowiska,
- partnerstwo publiczno- prywatne.

Dodatkowo uznano, że rezultatem wdrożenia całej wizji będzie utworzenie nowych miejsc pracy, czyste środowisko przyjazne mieszkańcom i potencjalnym turystom, a promocja regionu zapoczątkowana w takich ośrodkach tj. Zoo Safari w Borysewie, Uniejów, Jeziorsko, będzie rozszerzana. Uczestnicy debaty podkreślali rolę poparcia społeczeństwa i przychylności władz dla tego typu inwestycji oraz znaczenie mediów lokalnych i sektora pozarządowego dla wspierania realizacji tych planów.

5. Podsumowanie.

Debata wykazała głębokie zrozumienie przez jej uczestników zagadnień ekologicznych i ochrony środowiska, miała charakter bardzo merytoryczny, uczestnicy zaangażowanie i aktywnie brali udział w obradach. Ukazała się ogromna potrzeba propagowania wiedzy w zakresie zrównoważonego rozwoju. Wielokrotnie podkreślana była konieczność edukacji ekologicznej na każdym jej szczeblu oraz częstszego spotykania się na otwartych debatach z władzami w tym zakresie.

W tej części debaty uczestnicy zadeklarowali również:

- kontynuowanie prac nad rozwojem działalności związanej z odnawialnymi źródłami energii,
- promowanie wiedzy o możliwości wykorzystania OZE w powiecie,
- wykorzystanie materiałów i filmu z debaty w pracy.

Podsumowując, debata była bardzo udana, każdy z jej uczestników wyszedł wzbogacony o nową wiedzę i doświadczenia, oraz inspirowany do dalszej pracy w zakresie rozwoju niskowęglowego w powiecie. Proponuję rozważyć, aby zaproponować powstanie z inicjatywy Starosty Poddębickiego Forum Propagowania OZE gromadzącego zainteresowanych i instytucje mogące wspierać przedsięwzięcia z tego zakresu. Forum miałyby za zadanie przygotowanie programu wspierania OZE, wymiany informacji i doświadczeń. Jeżeli Forum miałyby swój sekretariat to mógłby on prowadzić stronę poświęconą OZE ale z punktu widzenia lokalnych potrzeb powiatu.

W kwietniu 2013 r. Starosta Poddębicki podpisał deklarację „Dobry klimat dla powiatów”:

Deklaracja „Dobry klimat dla powiatów”

My, Starostowie Powiatów Polskich i Prezydenci Miast na Prawach Powiatów

nawiązując do ustaleń i dążeń ogólnoeuropejskiego Porozumienia między burmistrzami ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej i rozwój odnawialnych źródeł energii na szczeblu lokalnym,

włączamy się w europejski oddolny ruch na rzecz ochrony klimatu.

Kierując się opinią Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu i aprobując dyrektywę IPPC Unii Europejskiej w kwestii zanieczyszczeń, bierzemy pod uwagę następujące fakty:

- zmiany klimatu są spowodowane w dużej mierze działalnością człowieka;
- zmiany klimatu prowadzące do wzrostu średniorocznej temperatury o ponad 2°C w stosunku do okresu przedprzemysłowego (ok. 1750 r.) mogą już w XXI w. spowodować katastrofalne skutki gospodarcze;
- zmiany klimatu – niezależnie od ich skali – mogą istotnie wpłynąć na codzienne życie ludzi, zmuszając całe społeczności do funkcjonowania w zmienionych warunkach klimatycznych;
- skutki zmian klimatu mogą zwiększyć częstotliwość i siłę zdarzeń o charakterze żywiołu (np. huragany, powodzie, susze, fale upałów);
- działania podejmowane przez każdego z nas będą miały długofalowe skutki.

Dlatego, mając na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych z terenu naszych powiatów do roku 2020 roku o nie mniej niż 20% w stosunku do roku 2005, zobowiązujemy się do konkretnych działań związanych z ochroną klimatu.

1. Uwzględnianie tej kwestii w zarządzaniu publicznym, w tym:
 - a) wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie wdrażania niniejszej Deklaracji;
 - b) uwzględnianie potrzeby ochrony klimatu i adaptacji do jego zmian przy opracowywaniu dokumentów planistycznych i podejmowaniu działań w terenie;
 - c) dokonywanie niezbędnych zmian w długofalowych kierunkach rozwoju powiatu (np. zmiany warunków dla rolnictwa, zaopatrzenia w wodę czy turystyki);

- d) wykazywanie troski o energooszczędność budowanych oraz remontowanych obiektów, zwłaszcza budynków użyteczności publicznej, i promowanie energetyki odnawialnej do zaspokajania potrzeb energetycznych administracji samorządowej;
- e) wprowadzenie kryteriów przyjazności dla ochrony klimatu i adaptacji do jego skutków w przetargach i zamówieniach publicznych;
- f) przygotowania pionu zarządzania kryzysowego do radzenia sobie z wyzwaniami wynikającymi ze zmian klimatu, zwłaszcza poprzez działania prewencyjne.

2. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnych:

- a) prowadzenie w szkołach i poza szkołami zajęć informujących dzieci i młodzież, a także dorosłych o zachodzących zmianach klimatycznych i ich skutkach;
- b) wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych działających w obszarze ochrony klimatu;
- c) zachęcanie mediów lokalnych do podejmowania działań informacyjno-edukacyjnych w tym zakresie.

3. Zachęcanie różnych podmiotów do współdziałania:

- a) gmin – do nawiązywania ścisłej współpracy w dziedzinie wykorzystywania najlepszych europejskich praktyk dotyczących ochrony klimatu, a w szczególności do promowania zrównoważonej energetyki i transportu oraz do dbałości o tereny biologicznie czynne, pochłaniające CO₂;
- b) podmiotów gospodarczych – do podejmowania działań mających na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i adaptacji sposobów pracy do zmieniających się warunków klimatycznych;
- c) inwestorów – do podejmowania inwestycji służących oszczędzaniu energii oraz rozwojowi energetyki odnawialnej, jako przynoszących długofalowe korzyści wszystkim zainteresowanym;
- d) instytucji badawczych – do poszukiwania optymalnych rozwiązań lokalnych problemów związanych ze zmianami klimatu;
- e) gospodarstw domowych – do podejmowania codziennych decyzji z myślą o oszczędności energii.

Zdając sobie sprawę z potrzeby zmian i widząc konieczność współdziałania sieci powiatów w ramach niniejszej Deklaracji,

zobowiązujemy się do informowaniu raz na dwa lata Biura Związku Powiatów Polskich o podjętych działaniach służących wdrażaniu naszych zobowiązań.

STAROSTWO POWIATOWE
w Poddębicach
ul. Łęczyska 16, 99-200 Poddębice
tel. 6782806, 6782805, fax 6782701

STAROSTA
Ryszard Rytter

Projekt jest realizowany przy udziale środków instrumentu finansowego LIFE+ Komisji Europejskiej oraz dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

W październiku 2013 p. Ryszard Rytter Starosta Poddebicki udzielił wywiadu - rozmowę przeprowadziła Kinga Maj-Wysokińska dla projektu „Dobry klimat dla powiatów” i PAP.

Dobry klimat. W powiecie poddebickim oszczędzają, chroniąc naturę.

Chcielibyśmy w przyszłości produkować na potrzeby własne urzędu energię elektryczną z promieni słonecznych – mówi Ryszard Rytter, starosta poddebicki.

Publikujemy wywiad z Ryszardem Rytterem, starostą poddebickim, z okazji czwartej regionalnej konferencji klimatycznej projektu „Dobry klimat dla powiatów”, która odbędzie się 17 października 2013 roku w **Goli koło Wieruszowa. Powiat poddebicki jest sygnatariuszem deklaracji „Dobry klimat dla powiatów”.**

Jak postrzegacie Państwo ekologię w powiecie poddebickim?- Jesteśmy powiatem, dla którego od wielu lat priorytetem jest ekologia i ochrona środowiska. Świadczy o tym szereg inwestycji zrealizowanych w tym zakresie na naszym terenie. Z roku na rok zwiększa się wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. W Uniejowie i Poddębicach w szybkim tempie rozwija się turystyka i lecznictwo w oparciu o zasoby wód geotermalnych, wody te wykorzystywane są również w ciepłownictwie.

Na terenie powiatu funkcjonuje szereg elektrowni wodnych, wiatrowych, słonecznych (kolektory słoneczne do ogrzewania wody), kotłownie na biomasę, a także planowana jest budowa farm fotowoltaicznych. Od wielu lat prowadzone są działania w kierunku zwiększenia terenów leśnych naszego powiatu. Wszystkie te działania mają za zadanie poprawę stanu środowiska i zwiększenie atrakcyjności powiatu, którego celem jest rozwój turystyki, balneologii i lecznictwa uzdrowiskowego.

W 2012 roku przeprowadzono w powiecie obliczenia śladu węglowego. Jak wypadły wyniki obliczeń i do czego się Państwu przydały?

Z przeprowadzonych obliczeń śladu węglowego wynika, że całkowita emisja gazów cieplarnianych powiatu poddebickiego wzrosła w badanym okresie (lata 2005-2010), ale i tak wielkości te są mniejsze niż średnia krajowa. Największy wzrost zanotowano w obszarze transportu; emisja wzrosła tu o blisko 88%. Natomiast emisja z obszaru przemysłu, energetyki i gospodarki mieszkaniowej spadła o 7%. Bilans emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych poprawił się o ponad 25%, co jest związane ze zmianami w użytkowaniu terenów, m.in. przyczyniło się do tego zwiększenie obszarów leśnych.

Obliczenia te wskazały nam miejsca, gdzie należy podejmować dalsze działania mające na celu zmniejszenie emisji CO₂. Wyniki mogliśmy częściowo przewidzieć, ponieważ nasz powiat jest odzwierciedleniem pewnych trendów panujących w gospodarce kraju, a konkretnie w sektorze przemysłu i transportu. Nastąpiło przeniesienie transportu z kolei na drogi, co spowodowało wzmożony ruch na drogach, zanieczyszczenie środowiska spalinami, zwłaszcza w miastach, gdzie brakuje obwodnic, a w końcu pogorszenie stanu dróg. Koszty utrzymania dróg na każdym szczeblu samorządowym są olbrzymim obciążeniem dla budżetu.

Co starostwo może zrobić, aby łatwiej było inwestować w odnawialne źródła energii?

Jeżeli zostaną uregulowane kwestie prawne dotyczące odnawialnych źródeł energii, nad którymi obecnie pracuje nasz rząd, zadaniem niższych szczebli, w tym powiatu, będzie odpowiednia polityka informacyjna dla mieszkańców. Ten element już częściowo wdrożyliśmy. Na łamach naszego biuletynu „Powiat z perspektywy” cyklicznie drukowane są artykuły poświęcone ochronie środowiska, w tym możliwości wykorzystania energii odnawialnej.

Jakie projekty w tym zakresie planujecie Państwo wspierać w najbliższym czasie?

Chcielibyśmy w przyszłości produkować na potrzeby własne urzędu energię elektryczną z promieni słonecznych, w oparciu o instalację fotowoltaiczną.

Dlaczego warto ograniczać emisje gazów cieplarnianych?

Warto, ponieważ emisja gazów cieplarnianych ma wpływ na zmiany klimatu na kuli ziemskiej. Coraz częściej mamy do czynienia ze zjawiskami pogodowymi o niespotykanej w naszej szerokości geograficznej intensywności. Chcemy przekazać naszym mieszkańcom jak najwięcej informacji nt. przyczyn zmian klimatu, ale przede wszystkim możliwości przystosowania się do tych niekorzystnych zmian i ich zapobiegania w dalszej przyszłości.

Co jest potrzebne w powiecie, aby lepiej chronić klimat i adaptować się do jego zmian, a mogłoby być sfinansowane z funduszy unijnych po 2014 roku?

Aby chronić klimat potrzebne są działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji i rozwoju energetyki prosumenckiej – produkującej energię na własne potrzeby, a nadwyżki sprzedającej na zewnątrz. Będziemy na tej płaszczyźnie analizować i przedstawiać mieszkańcom możliwości pozyskiwania środków na takie inwestycje jak budownictwo pasywne i wykorzystanie energii odnawialnej.

Jakie działania z zakresu edukacji ekologicznej podejmujecie jako powiat?

Jak już wspominałem, publikujemy biuletyn „Powiat z perspektywy”, na łamach którego zamieszczane są artykuły dotyczące ochrony środowiska i edukacji ekologicznej, organizujemy dla mieszkańców powiatu szereg imprez typowo ekologicznych, jak rajd rowerowy, piknik ekologiczny. W powiecie poddębickim dominuje rolnictwo, dlatego też na uroczystości wieńczącej trud rolników – Dożynkach Powiatowych promujemy naszą zdrową żywność, a także nowoczesne technologie służące rolnictwu i zarazem ograniczające emisję zanieczyszczeń do środowiska. Edukacja ekologiczna prowadzona jest w szkołach i przedszkolach, organizowane są różne konkursy o tematyce ekologicznej.

A osobiście co Pan robi dla klimatu w domu, w pracy?

Staram się oszczędnie korzystać ze środowiska, przez tak proste czynności jak używanie energooszczędnych żarówek, wyłączanie światła i odbiorników prądu, gdy się z nich nie korzysta, oszczędzanie wody, segregację odpadów i inne.

Takie same zasady wprowadzam w urzędzie, a to spowodowało już znaczne oszczędności w zużyciu energii elektrycznej, gazu, wody i dodatkowo przyniosło wymierne korzyści finansowe – przez ostatnie trzy lata w ten sposób zaoszczędziliśmy około 280 tysięcy złotych – pozwoliło to na zwiększenie kwoty wkładu własnego w inwestycje drogowe, a szczególnie chodniki.”

W dniu 17.10.2013r. w miejscowości Gola gmina Bolesławiec, odbyła się regionalna Konferencja klimatyczna - Dobry Klimat dla Powiatów oraz Konwent Powiatów Województwa Łódzkiego. Na spotkanie zaproszono starostów, pracowników starostw powiatowych i przedstawicieli organizacji zajmujący się klimatem.

Sesja poświęcona zagadnieniu „Dobry klimat dla powiatów” prowadził Tadeusz Narkun – Przedstawiciel Związku Powiatów Polskich. Przekazał, jak można przeciwstawić się zmianom klimatycznym i w jaki sposób chronić się przed ich skutkami. Zaprezentowano również wyniki debat klimatycznych, które przedstawił Dr Wojciech Szymalski z Instytutu na rzecz Ekorozwoju.

W drugiej sesji odbył się panel dyskusyjny „Powiat Liderem ochrony klimatu w regionie” z udziałem przewodniczącego konwentu Andrzeja Szymanka Starosty Wieruszowskiego i Ryszarda Ryttera, Starosty Poddębickiego oraz kierownika projektu dr Wojciecha Szymalskiego. Moderatorem dyskusji była Anna Traut-Seliga – dziekan wydziału nauk przyrodniczych w PWS w Skierniewicach.

3. Raport oceny śladu węglowego powiatu poddębickiego dla lat 2005 i 2010.

Ślad węglowy to wskaźnik określający całkowitą wielkość emisji gazów cieplarnianych danej jednostki administracyjnej spowodowaną bezpośrednio lub pośrednio działalnością człowieka. Ślad węglowy obejmuje emisje sześciu gazów cieplarnianych wymienionych w Protokole z Kioto: dwutlenku węgla (CO₂), metanu(CH₄), podtlenku azotu (N₂O) oraz gazów fluorowanych: fluorowęglowodory (HFC), perfluorowęglowodory (PFC) oraz sześć fluorków siarki (SF₆). Miarą śladu węglowego jest Mg CO₂eq/osobę/rok – emisja gazów cieplarnianych na danym obszarze przypadająca na jedną osobę w ciągu roku, wyrażona jako ekwiwalent dwutlenku węgla.

Obliczenia takiego wskaźnika pomagają w przygotowaniu konkretnych działań zmierzających do redukcji emisji dwutlenku węgla.

W ramach projektu opracowany został „Raport oceny śladu węglowego Powiatu Poddębickiego dla lat 2005 i 2010.

Opracowaniem objęto główne obszary emisji gazów cieplarnianych powiatu poddębickiego,

tzn.: przemysł, energetykę i gospodarkę mieszkaniową, transport, gospodarkę odpadami komunalnymi oraz procesy oczyszczania ścieków komunalnych, rolnictwo, a także użytkowanie gruntów w latach 2005 i 2010.

Raport został wykonany w ramach projektu „Dobry klimat dla powiatów” (DOKLIP) realizowanego przez Instytut na rzecz Ekorozwoju przy wsparciu Związku Powiatów Polskich i organizacji Community Energy Plus z Wielkiej Brytanii. Zawiera ono wyniki obliczania emisji gazów cieplarnianych ogółem i na głowę mieszkańca, czyli tzw. ślad węglowy. Metodyka tych wyliczeń jest opisana w oddzielnym opracowaniu. W trakcie prac kierowano się, w takim stopniu, w jakim było to możliwe, metodyką Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu, czyli zespołu powołanego przez ONZ, który stosuje tę metodykę do oceny postępów poszczególnych krajów w dziedzinie ochrony klimatu. Opracowaniem objęto główne obszary emisji gazów cieplarnianych powiatu poddębickiego, tzn.: przemysł, energetykę i gospodarkę mieszkaniową, transport, gospodarkę odpadami komunalnymi oraz procesy oczyszczania ścieków komunalnych, rolnictwo, a także użytkowanie gruntów w latach 2005 i 2010.

Celem opracowania było wykonanie obliczeń śladu węglowego dla lat 2005 i 2010 w następujących zakresach tematycznych: przemysł, energetyka, gospodarka mieszkaniowa, transport, gospodarka odpadami komunalnymi oraz procesy oczyszczania ścieków komunalnych, a także rolnictwo i użytkowanie gruntów. Ślad węglowy rozumiany jest jako całkowita suma emisji gazów cieplarnianych wywołanych bezpośrednio lub pośrednio na danym obszarze. Ślad węglowy obejmuje emisje sześciu gazów cieplarnianych wymienionych w Protokole z Kioto: dwutlenku węgla (CO₂), metanu (CH₄), podtlenku azotu (N₂O) oraz gazów fluorowanych: fluorowęglowodory (HFC), perfluorowęglowodory (PFC) oraz sześć fluorków siarki (SF₆). Miarą śladu węglowego jest Mg CO₂eq/osobę/rok – emisja gazów cieplarnianych na danym obszarze przypadająca na jedną osobę w ciągu roku, wyrażona jako ekwiwalent dwutlenku węgla. Obliczenia dotyczące powiatu poddębickiego wykonał zespół w składzie:

- dr inż. Arkadiusz Węglarz z Politechniki Warszawskiej – w zakresie przemysłu, energetyki i gospodarki mieszkaniowej,
- Firma „TRANSEKO Brzeziński, Dybicz, Szagała sp.j.” – w zakresie transportu,
- dr inż. Piotr Manczarski z Politechniki Warszawskiej – w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi oraz procesów oczyszczania ścieków komunalnych,
- Anna Dąbrowska z Instytutu na rzecz Ekorozwoju przy konsultacji Marcina Żaczka – w zakresie rolnictwa i użytkowania gruntów,
- dr Andrzej Kassenberg z Instytutu na rzecz Ekorozwoju, ekspert ds. klimatu w projekcie DOKLIP – w zakresie nadzoru merytorycznego,
- dr Wojciech Szymalski z Instytutu na rzecz Ekorozwoju, koordynator projektu DOKLIP – w zakresie organizacji prac.

Wykonanie obliczeń nie byłoby możliwe bez współpracy z władzami powiatu, które przygotowały informacje wyjściowe do przeprowadzania analizy.

Całkowita emisja gazów cieplarnianych powiatu poddębickiego wzrosła w badanym okresie (lata 2005-2010) z poziomu 356,8 tys. Mg CO₂eq do 401,9 tys. Mg CO₂eq, tj. o 12,7 %. W przeliczeniu na jednego mieszkańca emisja całkowita w roku 2005 wynosiła 8,5 Mg CO₂eq/rok/osobę, a w 2010 roku 9,7 Mg CO₂eq/rok/osobę, co oznacza wzrost o 14,3 %. Jest to o 20% mniej (w 2005 r.) i o 7,2% mniej (w 2010 r.) niż średnia krajowa. Największy wzrost zanotowano w obszarze transportu; emisja wzrosła tu o blisko 88%. Wyraźny wzrost nastąpił również w sektorze gospodarki odpadami i oczyszczania ścieków, bo o ponad 30%. Natomiast emisja z obszaru przemysłu, energetyki i gospodarki mieszkaniowej spadła o 7%. Bilans emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych poprawił się o ponad 25%, co jest związane ze zmianami w użytkowaniu terenów. Jednocześnie warto zauważyć, że możliwości ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wynikających z funkcjonowania powiatu są znaczne i wymagają opracowania oraz podjęcia realizacji Programu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w powiecie poddębickim.

Źródło emisji	Całkowita emisja (w tysiącach Mg CO ₂ eq/rok)		Zmiany w latach 2005 – 2010 (w%)
	2005 r.	2010 r.	
Przemysł, energetyka i gospodarka mieszkaniowa	174,90	162,70	↓7,0
Transport	72,47	135,90	↑87,5
Gospodarka odpadami i proces oczyszczania ścieków	37,88	49,29	↑30,1
Rolnictwo	143,76	144,50	↑0,5
Zmiany w użytkowaniu terenów	-72,25	-90,49	↓25,2
Razem	356,76	401,90	↑12,7
Mg CO ₂ eq/rok			
Na osobę	8,46	9,67	↑14,3

Rekomendacje działań mających na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych w powiecie poddębickim:

1. Emisja gazów cieplarnianych powstających w przemyśle, energetyce i gospodarce mieszkaniowej

W celu zmniejszenia wielkości śladu węglowego generowanego w powiecie poddębickim proponuje się przeprowadzenie następujących działań:

- wprowadzenie w gminach systemu zarządzania energią i powołanie osoby odpowiedzialnej za energetykę i za promocję energetyki przyjaznej środowisku,
- wprowadzenie w gminach systemu monitoringu oraz przeprowadzenie identyfikacji potencjału oszczędności energii,
- przeprowadzenie termomodernizacji obiektów komunalnych i użyteczności publicznej, która ma przyczynić się do polepszenia ich efektywności energetycznej, a co za tym idzie, do obniżenia zużycia energii i kosztów jej zakupu,
- zmiana źródeł ogrzewania w budynkach jednorodzinnych oraz wielorodzinnych z ogrzewaniem piecowym na zasilanie z sieci miejskiej lub wytwarzanie ciepła z OZE i gazu ziemnego na podstawie planu ograniczenia tzw. niskiej emisji,
- przeprowadzenie, m.in. w ramach realizacji gminnych i powiatowego programu ochrony środowiska i analogicznych programów gminnych, kampanii informacyjnych i edukacyjnych promujących racjonalne wykorzystanie energii; zadbanie o stałą edukację ekologiczną mieszkańców dotyczącą oszczędnego zużycia energii cieplnej i elektrycznej oraz korzystania z proekologicznych nośników energii,
- odtworzenie i modernizacja źródeł ciepła lub wykorzystanie innych źródeł wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w układzie skojarzonym oraz obniżenie wskaźników zanieczyszczeń,
- popieranie przedsięwzięć prowadzących do wykorzystywania energii odpadowej oraz skojarzo-nego wytwarzania energii,
- wykonywanie wstępnych analiz techniczno-ekonomicznych dotyczących możliwości wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej (wody geotermalne, energia słoneczna, wiatrowa, ze spalania biomasy, tzw. płytka geotermia) na potrzeby powiatu,
- rozbudowa sieci ciepłej tam, gdzie jest to uzasadnione,
- wydawanie dla nowo projektowanych obiektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu ze wskazaniem obowiązku podłączenia się do sieci ciepłowniczej uwzględniającej proekologiczną i energooszczędną politykę gmin w zakresie zaopatrzenia w ciepło (np. wykorzystywanie źródeł energii przyjaznych środowisku, stosowanie energooszczędnych technologii w budownictwie i przemyśle, uzasadniony wysoki stopień wykorzystywania energii odpadowej, wytwarzanie energii w skojarzeniu i in.),
- popieranie i promowanie indywidualnych działań właścicieli lokali polegających na przechodzeniu (w użytkowaniu energii na cele grzewcze i sanitarne) na czystsze rodzaje paliwa, energię elektryczną, energię ze źródeł odnawialnych itp.,
- stosowanie przez gminy i powiat przy zakupach energii cieplnej i elektrycznej na potrzeby komunalne preferencji dla producentów wytwarzających taną energię w skojarzeniu lub z OZE,
- wprowadzenie w urzędach gmin i starostwie systemu zielonych zamówień publicznych,
- przechodzenie na stosowanie energooszczędnych źródeł światła w obiektach użyteczności publicznej oraz do oświetlenia ulic, placów itp.; przeprowadzanie regularnych prac

konserwacyjno-naprawczych i czyszczenia oświetlenia,

- ograniczanie zanieczyszczeń z sektora komunalnego,
- likwidacja w miastach źródeł tzw. niskiej emisji poprzez rezygnację z indywidualnych pieców na paliwo stałe; należy skorzystać z systemów wsparcia oferowanych przez fundusze ekologiczne,
- rozbudowa sieci gazowej,
- termomodernizacja budynków indywidualnych, zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej,
- budowa modelowych obiektów użyteczności publicznej prawie niezużywających energii (zeroenergetycznych),
- promocja przez gminy upraw energetycznych na nieużytkach oraz słabych pod względem rolniczym gruntach. Uprawy roślin energetycznych to możliwość zagospodarowania gruntów niewykorzystywanych do produkcji żywności,
- budowa gminnych biogazowni produkujących paliwo dla generatorów energii elektrycznej. Instalacje takie mogą być zasilane różnymi rodzajami biomasy stanowiącej często problem ekologiczny, czy stanowiącej odpad przy uprawie i przetwarzaniu produktów żywnościowych. Pracując w sieciach z farmami wiatrowymi mogą niwelować nierównomierności produkcji energii elektrycznej przez wiatraki.

Przedsiębiorstwa energetyczne powinny zacząć oferować usługi obejmujące efektywne wykorzystanie energii w takich obszarach, jak: zapewnienie komfortu termicznego w pomieszczeniach, ciepła woda do użytku domowego, chłodzenie, produkcja towarów, oświetlenie oraz moc napędowa.

Natomiast w ramach planu ochrony klimatu dla powiatu poddębickiego proponuje się następujące działania:

- instalacja kolektorów słonecznych, propagowanie odnawialnych źródeł energii (głównie w mieście Poddębice, częściowo w gminie Uniejów, sporadycznie w pozostałych gminach),
- budowa elektrowni wiatrowych (obecnie najwięcej generatorów posiada gmina Pęczniew, następnie Zadzim, Wartkowice),
- budowa oraz modernizacja istniejących elektrowni wodnych (gminy: Poddębice, Zadzim, Wartkowice, Uniejów),
- coraz efektywniejsze wykorzystywanie biomasy (głównie gmina Uniejów i Poddębice),
- termomodernizacja budynków (głównie Poddębice i Uniejów),
- likwidacja pieców i palenisk węglowych (wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu: Poddębice, Uniejów, Pęczniew, Zadzim, Wartkowice, Dalików).

2. Emisja gazów cieplarnianych powstających w transporcie.

Zgodnie z Białą Księgą (Biała Księga. Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu. Komisja Europejska. KOM2011 144 wersja ostateczna. Bruksela dnia 28.3.2011) podstawowym założeniem programu poprawy klimatu jest redukcja emisji gazów cieplarnianych z transportu o 60%. W odniesieniu do obszarów miejskich wyszczególniono cel polegający na zmniejszeniu o połowę liczby samochodów o napędzie konwencjonalnym do roku 2030 oraz całkowitą ich eliminację z miast do roku 2050. Realizacja tak postawionych celów będzie wymagała zrewidowania polityki transportowej na terenie powiatu (w przypadku jej braku – stworzenia jej od podstaw), w której określone zostaną środki i narzędzia, niezbędne do zastosowania. Zadanie to może być przedmiotem prac zleczanych przez starostwo powiatowe w ramach postępowań przetargowych. Polityki transportowe, które będą dobrze służyć realizacji celu głównego, powinny uwzględniać konieczność ograniczania liczby emisyjnych środków transportu poprzez:

- planowanie przestrzenne,
- rozwój transportu publicznego,
- rozwój infrastruktury środków transportu dla niezmotoryzowanych oraz zwiększenie możliwości ładowania (uzupełniania paliwa) ekologicznych pojazdów,
- tworzenie planów mobilności miejskiej.

Należy podkreślić, że największe korzyści przyniesie realizacja następującego zapisu Białej Księgi: „Tworzenie lepszych warunków do chodzenia pieszo i jazdy na rowerze powinno stanowić integralną część projektowania miejskiej mobilności i infrastruktury”. Pozostałe działania rekomendowane przez UE to:

- stosowanie kalkulatorów śladu węglowego,
 - promowanie ekologicznego stylu jazdy i wprowadzanie ograniczeń prędkości.
- ## 3. Emisja gazów cieplarnianych powstających w gospodarce odpadami komunalnymi oraz w procesie oczyszczania ścieków komunalnych.

W myśl wspomnianych wyżej założeń programu poprawy klimatu należy rozpocząć bądź

kontynuować działania zmierzające do wdrażania zintegrowanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Chodzi głównie o minimalizację składowania odpadów, stosowanie metod biologicznych i/lub termicznych przetwarzania oraz maksymalizację odzysku, w tym recyklingu użytecznych frakcji materiałowych wydzielonych z odpadów. Ponadto należy systematycznie zwiększać ilość oczyszczanych ścieków komunalnych i zaprzestać składowania osadów ściekowych.

4. Emisja gazów cieplarnianych powstających w rolnictwie i wynikających z użytkowania terenów.

Wybrane zalecenia:

- zwiększanie dopływu masy organicznej do gleb (m.in. stosowanie nawozów organicznych, uprawa międzyplonów, uprawa roślin o dodatnim wskaźniku reprodukcji glebowej materii organicznej, uprawa wieloletnich zielnych lub drzewiastych roślin energetycznych, stosowanie metod użytkowania gleb zgodnych z zasadami rolnictwa ekologicznego, renaturyzacja siedlisk hydrogenicznych użytkowanych rolniczo),
- zmniejszanie strat węgla z gleb (m.in. stosowanie systemów zredukowanej i konserwującej uprawy roli, ochrona gleb przed erozją, utrzymywanie możliwie wysokiego poziomu wody gruntowej na obszarach gleb organicznych użytkowanych rolniczo w celu zmniejszenia tempa mineralizacji masy organicznej i przeciwdziałania degradacji tych gleb),
- zmniejszenie zużycia nawozów azotowych (m.in. wdrożenie ulepszonej technologii stosowania azotu, dopasowanie zaopatrzenia w azot do zapotrzebowania roślin, dostosowanie systemów produkcji do maksymalnego wykorzystania odchodów zwierzęcych w uprawie roślin, pozostawianie resztek roślinnych zawierających azot na polu, optymalizacja uprawy ziemi, nawadniania i drenowania),
- zmniejszenie zużycia nawozów wapniowych (m.in. stosowanie nawozów organicznych, uprawa międzyplonów, ograniczenie stosowania nawozów mineralnych),
- poprawa technik karmienia zwierząt (m.in. lepsze zbilansowanie dawek pokarmowych zapewniające lepsze wykorzystanie pasz, dozwolone dodatki naturalnie zwiększające strawność paszy, wyeliminowanie z dawek pokarmowych zwierząt zbędnych ilości aminokwasów, dodawanie do paszy preparatów wiążących związki azotowe, wprowadzenie roślin motylkowych lub dodatków śruty roślin oleistych),
- optymalizacja systemów przechowywania, transportu i rozprowadzania na polu odchodów zwierzęcych (m.in. powszechne stosowanie płyt obornikowych i zbiorników na gnojowice, kompostowanie obornika i gnojowicy i nawożenie wysokowartościowym kompostem, dodawanie do odchodów i ściółek preparatów biotechnologicznych ograniczających emisję N₂O, zmniejszenie powierzchni parowania odchodów z legowisk i ściółek, obniżanie temperatury składowanych odchodów poprzez odzysk i kumulacje energii cieplnej),
- zwiększenie lesistości (m.in. zalesienia i ponowne zalesienia, ochrona lasów),
- ograniczenie pożarów i wypaleń (m.in. podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie zapobiegania pożarom lasów, egzekwowanie zakazów wypalania ściernisk, łąk i resztek poźniwnych),
- zagospodarowanie odchodów zwierzęcych i innych odpadów rolniczych (m.in. utylizacja odchodów zwierzęcych w biogazowniach),
- ograniczenie zużycia paliw i energii oraz upowszechnianie stosowania odnawialnych źródeł energii w rolnictwie i na obszarach wiejskich (m.in. stosowania energooszczędnych technologii w produkcji rolniczej, wykorzystanie terenów rolniczych (odłogów i ugorów) pod uprawę roślin energetycznych).

V. RAPORT Z WYKONANIA „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU PODDĘBICKIEGO 2012 (z uwzględnieniem lat 2013-2016)”

Rada Powiatu w Poddębicach Uchwałą z dnia 20.08.2010 r. Nr LXI/332/10 uchwaliła:

- „Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2012 (z uwzględnieniem lat 2013-2016)” wraz z” prognozą oddziaływania na środowisko”,
- „Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Poddębickiego 2012 (z uwzględnieniem lat 2013-2016)” wraz z” prognozą oddziaływania na środowisko”,
- „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Poddębickiego”.

Program i Plan wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko został opracowany w 2010 r. przez Agnieszkę Gosławską – Naczelnika Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, organ wykonawczy Powiatu zobowiązany jest do składania Radzie Powiatu raportów z wykonania

programu ochrony środowiska. Pierwszy raport obejmujący lata 2009-2010 został przedłożony Radzie Powiatu Poddębickiego na XII Sesji Rady Powiatu w dniu 29 września 2011 roku.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21) zniósła obowiązek opracowywania planów gospodarki odpadami dla powiatów i gmin. Zgodnie z art. 228 tej ustawy tracą moc uchwały dotyczące przyjęcia powiatowych i gminnych planów gospodarki odpadami. Tym samym zniesiony został również obowiązek składania raportów z wykonania powiatowego planu gospodarki odpadami.

W poprzednim Program Ochrony Środowiska sformułowano następujące cele ekologiczne:

1. POPRAWA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH I MINIMALIZACJA ZAGROŻEŃ DLA ODTWARZALNOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH:
 - *zapewnienie odpowiedniej ilości najlepszej jakościowo wody do picia,*
 - *poprawa jakości wód powierzchniowych,*
 - *ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych,*
 - *poprawa warunków bytowania mieszkańców,*
 - *stworzenie warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz rozwoju flory i fauny.*
2. UREGULOWANIE GOSPODARKI ODPADAMI:
 - *minimalizacja ilości odpadów powstających i składowanych, a wzrost ilości odpadów odzyskiwanych i wykorzystywanych,*
 - *poprawa estetyki otoczenia życia mieszkańców (likwidacja dzikich wysypisk odpadów),*
 - *likwidacja punktów stwarzających szczególnie zagrożenie dla gleby i wód (mogilniki, odpady niebezpieczne).*
3. SUKCESYWNE OGRANICZANIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA :
 - *poprawa jakości powietrza, przede wszystkim na terenach o gęstej zabudowie zanieczyszczonych przez tzw. „niską emisję”,*
 - *przekształcanie istniejących systemów opalania w systemy bardziej przyjazne dla środowiska,*
 - *wzrost wykorzystania ekologicznej energii odnawialnej.*
4. ZMNIEJSZENIE UCIAŻLIWOŚCI HAŁASU I OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM :
 - *ograniczenie liczby ludności narażonej na nadmierny hałas,*
 - *zmniejszenie hałasu emitowanego przez środki transportu,*
 - *ocena skali zagrożenia mieszkańców powiatu polami elektromagnetycznymi.*
5. OCHRONA I WZROST RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZOWEJ :
 - *ochrona istniejących miejsc przyrodniczo cennych i tworzenie warunków dla powstawania nowych,*
 - *wzrost atrakcyjności otoczenia życia mieszkańców,*
 - *podniesienie jakości życia mieszkańców z zachowaniem ładu przestrzennego i funkcjonalnego przy jednoczesnej ochronie istniejących walorów kulturowo-krajobrazowych.*
6. PRZECIWDZIAŁANIE NADZWYCZAJNYM ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA .
7. ZMNIEJSZENIE WODOCHŁONNOŚCI, MATERIAŁOCHŁONNOŚCI I ENERGOCHŁONNOŚCI GOSPODARKI.
8. OCHRONA GLEB.
9. WZBOGACANIE I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW LEŚNYCH:
 - *zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych,*
 - *poprawa stanu zdrowotnego lasów,*
 - *wzrost różnorodności biologicznej systemów leśnych.*
10. OGRANICZENIE RYZYKA WYSTĄPIENIA POWODZI NA TERENACH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH.
11. OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN.

W Programie określone zostały wskaźniki monitorowania programu, po zebraniu których dokonano analizy realizacji założeń Programu i poziomu dążenia do osiągnięcia określonych w Programie celów. Analizę aktualnego stanu środowiska w Powiecie Poddębickim przeprowadzono w punkcie III niniejszego opracowania. Wskazuje ona elementy, dziedziny, które uległy poprawie w ostatnich czterech latach oraz takie, które nadal wymagają dużego zaangażowania sił i środków. Powiat jako bogaty przyrodniczo, położony w centralnej Polsce, bogaty w wykorzystywane już wody geotermalne, chce rozwijać się w kierunku turystyki, rekreacji i balneologii. Celem jest zapewnienie bogatej oferty turystycznej i leczniczej oraz czystego i zdrowego środowiska przyrodniczego. Poniżej, analizując sytuację z ostatnich lat wskazano główne dziedziny, na które

należy położyć szczególny nacisk, aby spełnić oczekiwania turystów, ale przy jednoczesnej ochronie otaczającej nas przyrody.

1. Powiat Poddębicki zaopatrywany jest w wodę wyłącznie z ujęć podziemnych. Z badań wód podziemnych prowadzonych przez Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Poddębicach oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi Delegatura w Sieradzu wynika, że spełniają one wymagania jakościowe, za wyjątkiem żelaza i manganu, dlatego w większości stacji wodociągowych prowadzony jest proces uzdatniania wody. Porównując wyniki badania jakości wód podziemnych od 2009 roku nie stwierdza się większych zmian. Stan sanitarno – techniczny obiektów centralnego zaopatrzenia w wodę jest zróżnicowany, ale też nie budzi on większych zastrzeżeń.

Przedstawione poniżej zestawienie dotyczące zużycia wody jednoznacznie wskazuje, że nadal najwięcej wody zużywane jest na potrzeby leśnictwa i rolnictwa (nawadnianie, gospodarka rolna, napełnianie stawów). Wynika to z tego, że powiat poddębicki to powiat typowo rolniczy.

ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2012 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej*	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej*
	w hm ³				w % ogółem		
Powiat poddębicki	8,6	0,2	6,3	1,6	2,3	79,3	18,4

ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2007 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej*	Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo ^a	Eksploatacja sieci wodociągowej*
	w hm ³				w % ogółem		
Powiat poddębicki	17,1	0,2	15,6	1,3	1,0	91,4	7,6

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych.

** Bez zużycia wody na cele przemysłowe przez wodociągi stanowiące własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.*

Istotną sprawą jest nadzór i kontrola nad korzystaniem z zasobów wód podziemnych. Ochrona ilościowa zasobów wód podziemnych regulowana jest poprzez stosowne pozwolenia wodnoprawne na pobór wód podziemnych oraz inwentaryzację poboru tych wód.

Prowadzona jest w Powiecie inwentaryzacja ustalonych zasobów eksploatacyjnych dla poszczególnych ujęć wód podziemnych:

Rok sprawozdawczy stan na 1.01	Zasoby eksploatacyjne w m ³ /h z utworów	
	czwartorzędowych	Kredowych
2009	447,00	5524,14
2010	60,50	228,20
2011	60,50	352,75
2012	60,50	481,75
2013	68,50	389,95

Nadzór nad poborem wód podziemnych prowadzony jest przez Wydział Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego za pomocą decyzji administracyjnych dotyczących: zatwierdzania projektów prac geologicznych dla budowy ujęć wód podziemnych, zatwierdzania dokumentacji hydrogeologicznych ustalających zasoby ujęcia wód podziemnych, pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód podziemnych oraz kontroli przestrzegania zapisów określonych w tych decyzjach i dokonywania co 4 lata przeglądów pozwoleń wodno prawnych.

W ostatnich latach przeprowadzono szereg inwestycji dotyczących sieci wodociągowej i stacji uzdatniania wody, m.in.:

- budowa wodociągu Lubiszewice – Paulina – Leśnik,
- budowa stacji uzdatniania wody w Poddębicach przy ul. Parzęczewskiej 29/35, w tym przebudowa budynku istniejącego celem dostosowania do wymogów projektowanej technologii uzdatniania wody,
- wymiana wodociągowej sieci azbestowej i żeliwnej oraz modernizacja i wymiana sieci kanalizacji sanitarnej w mieście Poddębice,
- budowa sieci wodociągowej ze stacji uzdatniania Uniejów doprowadzającą wodę do terenów inwestycyjnych w Ostrowsku (ul. Targowa – Ostrowsko) oraz sieci wodociągowej od ul. Targowej doprowadzającą wodę do terenów mieszkalno – inwestycyjnych (ul. Targowa – Dąbska) o łącznej długości 3,834 km, budowę sieci wodociągowej ze stacji uzdatniania Uniejów

o długości 1,505 km doprowadzającej wodę do terenów inwestycyjnych w Uniejowie, budowę sieci wodociągowej ze stacji uzdatniania wody Spycimierz o długości 3,995 km doprowadzającej wodę do terenów inwestycyjnych w Uniejowie, modernizację i rozbudowę stacji uzdatniania wody w Uniejowie, modernizację stacji uzdatniania wody w Spycimierzu,

- modernizacja istniejącego ujęcia wody w Luboli,
 - modernizacja istniejącego ujęcia wody w Pęczniewie,
 - budowa wodociągu we wsi Dybów, długość sieci 3440 mb, Ø110 mm z rur PVC,
 - budowa wodociągu we wsi Borki Drużbińskie o długości całkowitej 2021,5 mb,
 - budowa wodociągu we wsi Księża Wólka – sieć wodociągowa z rur PVC 110 mm długości 1352 mb,
 - budowa kanalizacji i wymiana rur azbest. na PCV w m. Dalików ok. 1,5 km,
 - budowa wodociągu w miejscowości Wilków, dł sieci 791 m,
 - przebudowa i rozbudowa stacji wodociągowej na stację podnoszenia ciśnienia wraz z urządzeniami towarzyszącymi w miejscowości Gajówka,
 - przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Zdrzychów
- i wiele innych, które wymienione i opisane są w tabeli.

2. wysoki stopień zwodociągowania gmin niestety nie idzie w parze z przyrostem długości kanalizacji sanitarnej i ilości oczyszczanych ścieków. Na terenie powiatu poddębickiego zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego tylko około 29% ludności korzysta z oczyszczalni ścieków.

ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W 2011 r. (dane GUS)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ścieki*	Oczyszczane				Ludność korzystająca z oczyszczalni i ścieków w % ludności ogółem ^o
		razem	mechanicznie	chemiczne* i biologicznie	z podwyższonym usuwaniem biogenów	
		w hm ³		w % ogółem		
Powiat poddębicki	0,597	0,597	-	34,8	65,2	28,8

a Wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi.

* Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.

^o Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków; ludność ogółem – na podstawie bilansów.

Największe oczyszczalnie ścieków to oczyszczalnia w Poddębicach i w Uniejowie. Istnieje kilka mniejszych oczyszczalni na terenach wiejskich: w Wartkowicach, Pęczniewie, Sworawie, Zadzimiu, Śpicimierzu, Wieleninie, pozostałe to oczyszczalnie przy szkołach. Coraz więcej pojawia się przydomowych oczyszczalni ścieków, które są jedynym rozwiązaniem oczyszczania ścieków na rozproszonych terenach wiejskich. W ostatnich latach Gminy Powiatu Poddębickiego pozyskały znaczne ilości środków na inwestycje związane z kanalizacją i oczyszczalniami ścieków, m.in.:

- budowa indywidualnych oczyszczalni ścieków o przepustowości 5 m³/d: Niewiesz Kolonia, budynek komunalny mieszkalny, Niewiesz Kolonia, budynek komunalny lokale socjalne, Feliksów Dom Monaru, Niemysłów Szkoła Podstawowa,
- skanalizowanie terenów przy ul. Młynarskiej w Poddębicach pod zabudowę mieszkaniową i planowaną przemysłową ul. Sosnowa, Młynarska, Brzozowa, Piotrowskiego,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Uniejów oraz budowa kanalizacji sanitarnej w Wieleninie wraz z oczyszczalnią ścieków,
- modernizacja oczyszczalni ścieków w Uniejowie, modernizacja i wymiana 7 przepompowni ścieków.
- budowa kanalizacji i wymiana rur azbest. na PCV w m. Dalików ok. 1,5 km,
- budowa 140 przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Dalików,
- budowa 86 indywidualnych oczyszczalni ścieków w technologii osadu czynnego na terenie Gminy Wartkowice na obszarach o rozproszonej zabudowie, zakup ciągnika marki New Holland TD5020 oraz wozu asenizacyjnego marki POMOT T 507/3 na potrzeby obsługi przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, w szczególności do regularnego usuwania z nich nadmiaru osadu czynnego powstałego w wyniku procesu oczyszczania ścieków,
- budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Wartkowice w miejscowościach: Stary Gostków, Wólka, Pełczyńska, Ner, Ner Parcel, Ner Kolonia, Zawada - sieć kanalizacyjna o łącznej długości 13348 m.

Zwodociągowanie gospodarstw domowych powoduje wzrost poboru wody, a tym samym zwiększa się ilość ścieków, z którym nie sposób sobie poradzić bez budowy oczyszczalni. Częstym sposobem magazynowania ścieków są zbiorniki bezodpływowe, które w dużej części są nieszczelne, nieraz nie posiadają nawet dna. Ogromnym problemem jest odprowadzanie

ścieków nieoczyszczonych bezpośrednio do wód powierzchniowych, rowów, wywożenie na pola.

Nadzór nad szczególnym korzystaniem z wód jakim jest odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi prowadzony jest przez Wydział Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego za pomocą pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków oraz kontroli przestrzegania zapisów określonych w tych decyzjach i dokonywania co 4 lata przeglądów pozwoleń wodno prawnych.

3. Odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków powoduje zanieczyszczenie wód. Źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są również ścieki nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone w komunalnych i zakładowych oczyszczalniach ścieków, wody opadowe pochodzące z utwardzonych terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, parkingów, obiektów magazynowych i dystrybucji paliw.

Konieczne jest skuteczniejsze egzekwowanie przez Gminy od mieszkańców umów na wywóz ścieków w ramach ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Na podstawie wyników monitoringu prowadzonego przez WIOŚ na terenie powiatu poddębickiego stwierdzono dobry stan wód dla jednolitych części wód Warta ze Zbiornikiem Jeziorsko i Warta od Zbiornika Jeziorsko do Siekernika, „słaby” potencjał ekologiczny dla pozostałych JCW.

Jednolita część wód Siekiernik została sklasyfikowana do stanu słabego ze względu na umiarkowaną klasę biologiczną. Pozostałe jednolite części wód osiągnęły zły stan dodatkowo z powodu złej jakości elementów fizykochemicznych, a w przypadku Pichny do Urszulinki i Neru od Dopływu spod Łęzek do Kanału Zbylczyckiego również ze względu na przekroczenia niektórych substancji priorytetowych.

4. Kolejnym zagrożeniem dla środowiska jest niewłaściwa gospodarka odpadami. Na terenie Powiatu funkcjonowało 5 składowisk odpadów, z których na dzień dzisiejszy 3 są zrehabilitowane, a dwa planowane do rekultywacji. Zadaniem dla administratora składowiska jest konieczność prowadzenia przez 30 lat monitoringu składowiska.

W polskim systemie gospodarki odpadami zaszły znaczne zmiany, zgodnie z którymi zniesiono obowiązek opracowywania planów gospodarki odpadami na szczeblu powiatowym i gminnym, gminy zostały zobowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i postępowania z nimi zgodnie z przyjętym systemem gospodarki odpadami określonym w wojewódzkim planie gospodarki odpadami. W następnym raporcie będzie można podsumować, czy wprowadzone od lipca 2013 r. zmiany przyniosły pozytywny skutek w zakresie gospodarki odpadami.

Dużym problemem w gospodarce odpadami są "dzikie" wysypiska zlokalizowane głównie w lasach i na nieużytkach. Poważnym zagrożeniem dla środowiska mogą być składowane tam odpady niebezpieczne niewiadomego pochodzenia.

Odpady, są niestety bardzo często spalane przez mieszkańców. Spalanie odpadów z tworzyw sztucznych w piecach domowych stwarza poważne zagrożenie dla zdrowia, zwłaszcza w przypadku spalania pewnych gatunków tworzyw sztucznych (np. popularne PCV). Procesowi spalania towarzyszą różne szkodliwe emisje oraz dodatkowe odpady. Przyczyną spalania odpadów przez mieszkańców jest z jednej strony sposób zagospodarowania odpadów bez konieczności płacenia np. za odbiór większego pojemnika na odpady, a z drugiej strony oszczędzanie na materiale opałowym wykorzystywanym do ogrzewania domów mieszkalnych. Jest to obecnie jeden z największych problemów w dużych skupiskach jednorodzinnych domów mieszkalnych, szczególnie w miastach i dużych wsiach.

Od maja 2010 roku do października 2011 roku Województwo Łódzkie realizowało w dwóch etapach zadanie likwidacji mogilników. Zlikwidowane zostały dwa mogilniki istniejące na terenie powiatu, tj. Księża Wólka, gmina Pęczniew i Kazimierzew, gmina Żadzim. W Księżej Wólce prace likwidacyjne prowadzone były od 12 maja do 19 września 2011 roku. Przetknięte środki ochrony roślin (pśor) zdeponowane były w jednej studni o średnicy 1,20 m i głębokości 3 m wykonanej z kręgów betonowych. Pśor zostały wydobyte, zapakowane do beczek i przetransportowane do spalarni odpadów niebezpiecznych SARPI Dąbrowa Górnicza Sp. z o.o. Odpady w postaci zanieczyszczonej ziemi i betonu zostały przetransportowane na składowisko odpadów niebezpiecznych w Gorzowie Wielkopolskim. Prace rekultywacyjne polegały na uporządkowaniu terenu poprzez usunięcie zanieczyszczonej ziemi z terenu prowadzonych prac, nawiezieniu i rozplantowaniu w tym miejscu czystego gruntu. Dno wykopu zostało wyłożone bentomatą. Ponieważ pierwszy poziom wodonośny na tym terenie występuje poniżej glin zwałowych, których pakiet w miejscu występowania mogilnika ma miąższość do 40 metrów,

odstąpiono od wykonania sieci monitoringu. Prace likwidacyjne wraz z rekultywacją terenu w Kazimierzewie, gmina Zadzim prowadzone były od 20 maja do 4 października 2011 roku. Przetęnięte środki zdeponowane były w 4 studniach o głębokości 1,2 – 1,5 m ustawionych w dwóch rzędach. Póśor po wydobyciu i zapakowaniu w beczki zostały przewiezione do spalarni odpadów niebezpiecznych SARPI Sp. z o.o. w Dąbrowie Górniczej. Betonowe konstrukcje studni zostały oczyszczone z pozostałości pestycydowych, pokruszone na mniejsze frakcje. W takiej postaci zostały przekazane na składowisko odpadów niebezpiecznych w Gorzowie Wielkopolskim. Grunty będące w bezpośrednim sąsiedztwie ze ścianami i dnem studni zostały wydobyte i przekazane na składowisko odpadów niebezpiecznych w Gorzowie Wielkopolskim. Prace rekultywacyjne polegały na uporządkowaniu terenu poprzez usunięcie zanieczyszczonej ziemi z terenu prowadzonych prac, nawiezieniu i rozplantowaniu w tym miejscu czystego gruntu. Dno wykopu zostało wyłożone bentonitową. Wokół mogilnika założono 3 piezometry (otwory badawczo-obszernicze).

Nie rozwiązany problem na terenie Powiatu jest azbest, zwłaszcza przy braku na dzień dzisiejszy rozwiązań na szczeblu gminnym dotyczących możliwości dofinansowania mieszkańcom jego usunięcia.

5. W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza prowadzone są działania w powiecie polegające na:
 - wdrożeniu energooszczędności m.in. poprzez stosowanie zabiegów termoizolacyjnych,
 - modernizację budynków mieszkalnych, publicznych i innych,
 - modernizacji lub przebudowie systemów ogrzewania, przy coraz większym wdrożeniu wykorzystania „czystej” energii odnawialnej,
 - poprawie warunków ruchu drogowego, zapewniających zwiększenie płynności i przepustowości drogowej.

Powiat Poddębicki jest powiatem wiodącym w tym zakresie, o czym świadczą inwestycje zrealizowane w ostatnich latach, zarówno w zakresie wykorzystania energii geotermalnej do celów ciepłowniczych (Poddębice, Uniejów), termomodernizacji i wymianie kotłowni w większości budynków użyteczności publicznej oraz budowy, odbudowy i modernizacji dróg.

Jak już zaznaczono wyżej ogromnym problemem jest emisja z budynków prywatnych, wynikająca ze stosowania niewłaściwych materiałów do palenia w piecach. Konieczne tu jest jednak rozwiązanie systemowe, które spowoduje, że zmiana ogrzewania na „ekologiczne” przyniesie użytkownikowi wymierne korzyści finansowe (oszczędność, dofinansowanie do zmiany ogrzewania).

6. Głównym czynnikiem degradującym klimat akustyczny w środowisku jest hałas komunikacyjny, na terenie Powiatu Poddębickiego emitowany przede wszystkim przez środki transportu drogowego i kolejowego. Największy hałas występuje przy autostradzie A-2, drodze krajowej nr 72 biegnącej przez Poddębice i Uniejów oraz drodze biegnącej z Łęczycy przez Poddębice w kierunku Sieradza i Szadku oraz z Dąbia przez Uniejów do Łasku (drogi dojazdowe do autostrady). Na terenie Powiatu Poddębickiego nadmierny hałas do środowiska emitują też zakłady przetwórcze, rzemieślnicze i handlowe takie jak mleczarnia, młyny zbożowe, stolarnie, masarnie wyposażone w urządzenia klimatyzacyjne i chłodnicze. Na terenie powiatu poddębickiego nie ma obecnie podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą, który miałby naliczaną karę pieniężną za nadmierną emisję hałasu do środowiska.
7. Jednym z bogactw Powiatu Poddębickiego są miejsca przyrodniczo cenne – obszary Natura 2000, Obszary chronionego krajobrazu, Rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne i pomniki przyrody. Są to miejsca, które przyciągają turystów zwłaszcza z dużych miast, o które należy szczególnie dbać i dążyć do tworzenia nowych takich miejsc. Na terenie Powiatu Poddębickiego od lat prowadzone są działania w kierunku zwiększenia powierzchni leśnych. Nadzór na prawidłową gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa prowadzi Starosta za pośrednictwem Nadleśnictw, na podstawie podpisanych porozumień. Ogółem powierzchnia wszystkich gruntów leśnych na terenie powiatu wynosi 14385,78 (lesistość 16%).
8. Źródłem poważnych awarii na terenie Powiatu Poddębickiego mogą być zdarzenia powstałe na drogach powiatu, na których przeważa transport samochodowy, w tym transport materiałów i substancji niebezpiecznych.

Poniżej w tabeli przedstawiono wykaz inwestycji zrealizowanych w ostatnich latach w Powiecie Poddębickim, który obrazuje jak Starostwo Powiatowe i wszystkie Gminy pozyskują

ogromną ilość środków na inwestycje służące ochronie środowiska i stawiają sobie za priorytet poprawę życia mieszkańców, przy jednoczesnej poprawie jakości otaczającego nas środowiska.

Tabela Nr 161 Lista przedsięwzięć proekologicznych zrealizowanych na terenie Powiatu Poddębickiego (według informacji własnych i z gmin)

Cel przedsięwzięcia Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji (lata od + do)	Koszty realizacji	Źródła finansowania przedsięwzięcia.
GMINA PODDĘBICE				
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa oczyszczalni ścieków i kolektorów w Poddębicach	2002 - 2004	12 851 000	Pożyczki z: NFOŚiGW, WFOŚiGW własne gminy
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółdzielnia Mieszkaniowa w Poddębicach Modernizacja systemu grzewczego w osiedlu „Północ” w Poddębicach	2003 -2006	9 200 000	Pożyczki z: NFOŚiGW, WFOŚiGW, dotacja z EKOFUNDUSZU, środki własne
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Bałdzychowie	2004	1 500 000	Środki własne, pożyczka z WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja przedszkola przy ul. Miłej	2004	brak danych	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Zamiana kotłowni węglowej na gazową z przyłączem dla Poddębickiego Domu Kultury i Sportu	2005	brak danych	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. 18 Stycznia w Poddębicach – chodnik	2005-2006	26 591,95 25 460,06	środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej Antoninów, Szczyty, Aleksandrówek, Niewiesz, Krępa przez Lipnicę, Lubiszewie etap I i II, Lipnica-Kaczyń, Antonina	2006	brak danych	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. Sienkiewicza w Poddębicach	2006	brak danych	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. 18 Stycznia w Poddębicach – chodnik	2006	brak danych	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. Deczyńskiego – chodnik, strona zachodnia	2006	brak danych	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. C.K. Baczyńskiego	2006	brak danych	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Niewieszu	2006	brak danych	środki własne, środki zewnętrzne
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Poddębice – zlewnia Bałdzychów	2006	brak danych	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem	Przebudowa ul. C.K. Baczyńskiego	2006	199 468,47	środki własne, środki

komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu				zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowaul. Sienkiewiczaw Poddębicach	2006	189 939,28	środki własne
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa sieci kanalizacyjnejwraz z infrastrukturą (ul. Rzemieślnicza, Dębowa i Krótka) - budowa nawierzchni asfaltowej o długości 500 metrów oraz 800 m. kw. chodnikówz kostki brukowej, montaż oświetlenia ulicznego	2007	740 000	dotacja z Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi w wysokości 500000, środki własne gminy 240000
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacjabudynku Gimnazjum przy ul. Polnej 36, dociepleniescian zewnętrznychoraz stropodachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej modernizacjainstalacji c.o.	2007	1 026 946,10	Środki własne WFOŚiGW
Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych	Prace leczniczo-pielęgnacyjne w Poddębickim Zespole Przyrodniczo-Krajobrazowym prace w koronach drzew, ścinka drzew, nowe nasadzenia	2007	378 756,75	dotacja z WFOŚiGW w Łodzi: 303 005,40, reszta środki własne gminy
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacjabudynku Biblioteki przy ul. Łódzkiej 31: dociepleniescian zewnętrznychoraz stropodachu, modernizacjainstalacji c.o.	2007	139 321,60	Środki własne WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacjabudynku Urzędu Miejskiego przy ul. Łódzkiej 17/21: dociepleniescian zewnętrznychoraz stropodachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacjainstalacji c.o.	2007	463 314,17	Środki własne WFOŚiGW
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa sieci kanalizacyjnej(ul. Wiejska, Zacisze, Piaskowa, Przejazd, Łódzka, Leśna i Partyzantów) budowa kanalizacji sanitarnej o długości 5 km	2007	1 200 000	WFOŚiGW w Łodzi
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacjabudynku Hali Sportowej przy Szkole Podstawowej nr 1 im. Lotników Polskich w Poddębicach: dociepleniescian zewnętrznychoraz stropodachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacjainstalacji c.o.	2007	370 675,98	Środki własne WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacjabudynku Przedszkola przy ul. Przejazd 19: dociepleniescian zewnętrznych oraz stropodachu, wymiana stolarki okiennej, wymiana stolarki drzwiowej, modernizacjainstalacji c.o.	2007	372 451,49	Środki własne WFOŚiGW
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa sieci kanalizacji deszczowej (ul. Parzęczewska, Szkolna i Spacerowa): budowa sieci o długości 219 metrów oraz budowa wpustów deszczowych	2007	450 000	Gmina Poddębice i Starostwo Powiatowe w Poddębicach po 56 805,67 zł oraz PKN Orlen S.A. 340 833,99 zł
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacjanawierzchni drogi pomiędzy miejscowościami Pudłówek–Małyńw kierunku wsi Żerniki	2007	125 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowadrogi Góra Bałdrzychowska-Zagórzycze-Bałdrzychów	2007	194 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Remont drogi w miejscowości Izabela	2007	60 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacjanawierzchni w miejscowości Wilczków	2007	25 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja	Remont drogi Szarów-Józefów	2007	99 385	środki własne, środki zewnętrzne

płynności ruchu				
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Ul. Grunwaldzka w Poddębicach - wykonanie nawierzchni bitumicznej o powierzchni 500 metrów kwadratowych	2007	10 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Ul. Deczyńskiego w Poddębicach – położenie chodnika na wschodniej części ulicy	2007	41 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku Pawilonu Hotelowo– Sportowego przy ul. Mickiewicza 19: docieplenie ścian zewnętrznych oraz stropodachu, wymiana stolarki okiennej, modernizacja instalacji c.o., montaż kolektorów słonecznych płaskich o pow. 27 m. kw.	2007	450 350,63	Środki własne WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku Zespołu Obsługi Placówek Oświatowych przy ul. Łęczyckiej 13/15: docieplenie ścian zewnętrznych oraz docieplenie stropodachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana instalacji c.o.	2007	186 129,86	Środki własne WFOŚiGW
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	MPWiK w Poddębicach Modernizacja dróg gminnych (do pól) – 1) od drogi gminnej Góra Bałdrzychowska-Bałdrzychów w m. Zagórzycy, 2) od drogi powiatowej Pułówek-Ruda do granicy gminy w kierunku wsi Żerniki	2007	194 612,44	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. Deczyńskiego – chodnik, strona zachodnia	2007	31 720,00	środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg gminnych (do pól) – 1) od drogi gminnej Góra Bałdrzychowska-Bałdrzychów w m. Zagórzycy, 2) od drogi powiatowej Pułówek-Ruda do granicy gminy w kierunku wsi Żerniki	2007-2008	194 612,44 124 991,34	środki własne
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń atmosfery	Przebudowa sieci ciepłowniczej na osiedlu 500-lecia w Poddębicach: wymiana rur ciepłowniczych na odcinku ponad 3 km	2008	1 700 000	dotacja z Ekofunduszu, środki własne
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej: budowa 2 km wodociągu i 200 metrów kanalizacji w miejscowościach: Jabłonka i Łęzki oraz w Poddębicach przy ul. Sosnowej, Brzozowej, Parzęczewskiej, a także drogi odchodzącej od ul. Partyzantów. Wykonawca: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Poddębicach.	2008	130 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi w miejscowości Malenia: budowa nawierzchni asfaltowej na odcinku 1 km.	2008	235 691	dotacja z Urzędu Marszałkowskiego Łodzi w wysokości 25 671 tys., pozostałe środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi w miejscowości Sempółki: budowa nawierzchni asfaltowej na odcinku 1 km	2008	234 417	dotacja z Urzędu Marszałkowskiego Łodzi w wysokości 26 329, pozostałe środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. Kosmonautów w Poddębicach: budowa nawierzchni asfaltowej, chodników oraz kanalizacji deszczowej	2008	670 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi w Zagórzycach (II etap): budowa nawierzchni asfaltowej na długości 2 km	2008	416 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. Sobieskiego w Poddębicach: wymiana chodników, wykonanie nowej nawierzchni asfaltowej, montaż oświetlenia ulicznego	2008	520 000	środki własne, środki zewnętrzne

Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi w Byczynie: budowa nawierzchni asfaltowej na odcinku 0,8 km	2008	270 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. Ogrodowej w Poddebicach: budowa kanalizacji deszczowej, wykonanie nawierzchni asfaltowej	2008	220 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi gminnej w Nowym Pudłowie: budowa nawierzchni asfaltowej na odcinku 0,3 km	2008	113 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń atmosfery	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółdzielnia Mieszkaniowa w Poddebicach Modernizacja systemu ciepłego i termomodernizacja budynków na terenie Miasta Poddebice: Urząd Miejski, ZOPO, Hala Sportowa, Pawilon Sportowy, Biblioteka, Gimnazjum, budynki mieszkalne ul. Targowa 4 i 14, kotłownia: ul. Cicha, Zielona, sieć ciepła, solary	2008-2011	7 481 314	środki własne, środki zewnętrzne
Energia odnawialna– wykorzystanie energii ze źródeł termalnych	Budowa odwiertu geotermalnego w Poddebicach 12 mln zł kosztowała inwestycja związana z budową odwiertu geotermalnego w Poddebicach. Spoczywająca na głębokości 2 km woda termalna wydobyta na powierzchnię po ponad trzech miesiącach prac. Woda tłoczona i gromadzona jest w specjalnym zbiorniku. Jej temperatura sięga 71 stopni Celsjusza. Ma niskie zasolenie i właściwości lecznicze. Ciśnienie 190 barów, a wydajność 200 m ³ /h.	2009	12 000 000	50% NFOŚiGW, pozostałe środki własne
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Poddebice. Inwestycja objęła: ul. Północną, Młynarską, Sosnową, Brzozową, Piotrowskiego, Sienkiewicza, Pułaskiego, Kaliską, Wodną, Nadrzeczną, Przejazd, Konopnickiej, Mickiewicza, Targową pl. Kościuszki w Poddebicach. Skanalizowane zostały również tereny pobliskiej Byczyny. W ramach zadania za 1,8 mln zł wybudowano w Poddebicach stację uzdatniania wody. Na ten cel udało się pozyskać środki unijne w wysokości 85% wartości zadania. Inwestycja realizowana była z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.	2009	13 500 000	Dotacja 11,4 mln z RPOWŁ na lata 2007-2013
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi w Starym Pudłowie - 1,3 km nawierzchni asfaltowej	2009	240 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi w Lipnicy – długości 1 km	2009	284 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi w Rąkczyni – utwardzenie 1,8 km	2009	500 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi w Niewieszu - nowa nawierzchnia asfaltowa o długości 0,2 km	2009	100 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi w Sworawie – 0,2 km	2009	83 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi w Sempółkach - na odcinku 2 km wybudowano nawierzchnię asfaltową	2009	485 000	środki własne, środki zewnętrzne
Ochrona przed hałasem	Budowa drogi w Tarnowej- budowa nawierzchni asfaltowej o długości 1,5 km	2009	302 000	dotacja z Urzędu

komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu				Marszałkowskiego Łodzi w wysokości 140000, pozostałe środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi w Antoninie - budowa nawierzchni asfaltowej o długości 2 km	2009	534 000	dotacja z Urzędu Marszałkowskiego Łodzi w wysokości 180000, reszta środki własne
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Skanalizowanie terenów Byczyny, ul. Mickiewicza i Targowej w Poddębicach pod obszar przedsiębiorczości rekreację- budowa kanału sanitarnego grawitacyjnego z rur PVC-U 200 mm – długości 5346,5 mb, 160 mm – długość 492,35 mb, studnie rewizyjne betonowe 1000 mm – 48 szt., studzienki rewizyjne z PVC 400 mm – 91 szt., dwie pompownie ścieków sanitarnych 1200 mm i 1000 mm, kolektor tłoczny 90 mm o długości 913,17, 75 mm – o długości 300,31 mb, studnie rozprężne 1000 mm – 2 szt., studnia odpowietrzająca 1000 mm – 1 szt.	2009	2 277 740,00	EFRR w ramach PROW WŁ 2007-2013 w 85 %, 15 % środki własne Gminy Poddębice
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa stacji uzdatniania wody w Poddębicach przy ul. Parzęczewskiej 29/35, w tym przebudowa budynku istniejącego celem dostosowania do wymogów projektowanej technologii uzdatniania wody, wewnętrznych instalacji wod-kan i wentylacji, rurociągów międzyobiektowych wody surowej, wody czystej, ssawny wody czystej, kanału wód popłucznych i kanalizacji chlorowni, prace budowlane i termomodernizacyjne obiektu, elektryczne i monitoring oraz zagospodarowanie terenu.	2009	1 808 955,00	EFRR w ramach PROW WŁ 2007-2013 w 85 %, 15 % środki własne Gminy Poddębice
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Rozdział kanalizacji ogólnospławnej w ul. Północnej w Poddębicach na kanalizację sanitarną i deszczową – kanalizacja sanitarna 250 mm – 291,5 mb, 200 mm – 524,55 mb, przyłącza kanalizacyjne 160 mm – 97,16 mb (40 szt.), studnie kanalizacyjne 1000 mm – 10 szt. 425 mm – 9 szt.	2009-2010	923 540,00	EFRR w ramach PROW WŁ 2007-2013 w 85 %, 15 % środki własne Gminy Poddębice
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Skanalizowanie terenów przy ul. Młynarskiej w Poddębicach pod zabudowę mieszkaniową planowaną przemyślową ul. Sosnowa, Młynarska, Brzozowa, Piotrowskiego. Budowa sieci wodociągowej w Poddębicach osiedle przy ul. Piotrowskiego, Partyzantów, Przejazd, Młynarska – kanalizacja sanitarna 200 mm – 5575,39 mb, przyłącza kanalizacyjne 160 mm – 186,72 mb, studnie kanalizacyjne 100 mm – 51 szt., 425 mm – 80 szt., sieć wodociągowa 160 mm – 3660 mb, 110 mm – 1672,01 mb hydranty pożarowe 25 szt.	2009-2010	1 777 540,00	EFRR w ramach PROW WŁ 2007-2013 w 85 %, 15 % środki własne Gminy Poddębice
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Budowa, przebudowa i modernizacja ulic gminnych: Przejazd, Wiejska, Radosna, Pogodna, Deczyńskiego: budowa nawierzchni asfaltowej, chodników i oświetlenia w obrębie pięciu ulic; - wartość przedsięwzięcia: 2,4 mln zł, dotacja z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego: 1,7 mln zł.	2010	2 400 000	dotacja z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 1,7 mln, reszta środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Panaszew-Lubocho: budowa drogi na odcinku 5,5 km w miejscowościach: Panaszew, Kazimierzew, Krzemieniew, Lubocho	2010	3 300 000	połowa środków to dotacja z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych na lata 2008-2011, wkład Gminy Poddębice: 0,4 mln zł.
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi w Szarowie: budowa nawierzchni asfaltowej o długości 2 km w Szarowie	2010	400 000	Środki własne, środki zewnętrzne
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa indywidualnych oczyszczalni ścieków o przepustowości 5 m ³ /d: Niewiesz Kolonia, budynek komunalny mieszkalny, Niewiesz Kolonia, budynek komunalny lokale socjalne, Feliksów Dom Monaru, Niemysłów Szkoła Podstawowa	2010	95 940,00	EFRR w ramach PROW WŁ 2007-2013 w 85 %, 15 % środki własne Gminy

				Poddębice
Budowa systemów zaopatrzenia wodę Zaopatrzenia wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa wodociągu Lubiszewice – Paulina – Leśnik: sieć wodociągowa z rur PVC o średnicy 110 PN10 – 7918 mb, zasuwy wodociągowe kołnierzone o średnicy 100 mm – 18 szt., hydranty p.poż. nadziemne o średnicy 80 mm z zasuwą kołnierzową o średnicy 80 mm – 28 szt., przyłącza wodociągowe z rur HDPE 40 mm PN10 w obrębie pasa drogowego – 55 szt. o długości 157 mb.	2010	556 950,97	EFR na rzecz PROW 2007-2013 w 75 %, 25 % środki własne Gminy Poddębice
Budowa systemów zaopatrzenia wodę Zaopatrzenia wodę oraz poprawa jakości wody	Wymiana wodociągowej sieci azbestowej żeliwnej oraz modernizacja i wymiana sieci kanalizacji sanitarnej w mieście Poddębice – Plac Kościuszki i ulice przyległe: Pułaskiego, Sienkiewicza, Kaliska, Nadrzeczna, Wodna, Łódzka, Konopnickiej – sieć wodociągowa 160 mm – 690,58 mb, 110 mm – 1242,38 mb, przyłącza wodociągowe 40 mm – 118 szt. o długości 848,0, kanalizacja sanitarna 400 mm – 61,68 mb, 300 mm – 94,56 mb, 200 mm – 1787,05 mb, przyłącza kanalizacji sanitarnej 160 mm – 132 szt. o długości 958,40 mb.	2010	3 278 140,00	EFRR w ramach PROW WŁ 2007-2013 w 85 %, 15 % środki własne Gminy Poddębice
Wzrost atrakcyjności turystycznej	Budowa Centrum Turystyki i Rekreacji „KRAINA BEZ BARIER” w Byczynie: nowoczesny kompleks rekreacyjny z boiskami do piłki nożnej, rugby, koszykówki, siatkówki plażowej, kortem tenisowym, bieżnią lekkoatletyczną, kąpieliskiem, wodnym ogrodem botanicznym, pomostami wędkarskimi, marinami dla kajaków i łódek, gabinetami odnowy biologicznej, salami konferencyjnymi i dydaktycznymi, centrum prasowym, placem zabaw dla dzieci oraz parkingami	2010-2013	15 000 000	Dofinansowanie ze środków zewnętrznych 10,5 mln, reszta środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi Ciężków-Panaszew na odcinku 2 km z Ciężkowa do Panaszewa powstała nawierzchnia asfaltowa	2011	750 000	wspólna inwestycja Gminy Poddębice i Powiatu Poddębickiego
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi Bałdrzychów-Podgórcze-Maleniena długości 3,2 km pojawił się asfalt; - droga została wybudowana	2011	1 600 000	w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi Pudłówek-Piotrów inwestycja przeprowadzona w partnerstwie z Gminą Zadzim, dywanik asfaltowy pojawił się na odcinku 1,6 km	2011	800 000	50 % dofinansowanie z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, reszta środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi w Koloni Byczyna: budowa nawierzchni asfaltowej o długości 1,2 km	2011	400 000	dofinansowanie w wysokości 93% w ramach odbudowy obiektów dróg zniszczonych w wyniku powodzi
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi w Karnicach: asfaltowy trakt powstał na odcinku 1,2 km; - inwestycja warta 370 tys. zł otrzymała	2011	370 000	dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego Łodzi w kwocie 138 tys. zł, reszta środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi z Krępy do Truskawca: budowa nawierzchni asfaltowej na odcinku 3,6 km, a w Krępie dodatkowo chodnika z kostki brukowej i oświetlenia ulicznego	2012	1 900 000	700 tys. zł z Urzędu Marszałkowskiego Łodzi w ramach budowy dróg dojazdowych do gruntów rolnych, 400 tys. zł z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, 91 tys. zł z Urzędu Wojewódzkiego

				Łodzi, reszta środki własne
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Budowa wymiennikownigeotermalnejwraz z siecią ciepłownicząw Poddębicach sieć zasilana ciepłem geotermalnymopłata ul. Mickiewicza (obiekty sportowo-rekreacyjne, liceum, pałac), ul. Polną (gimnazjum, zespół szkół ponadgimnazjalnych) i ul. Zieloną, w ramach inwestycji doprowadzonazostała woda termalna do poddębickiego szpitala w celu prowadzenia zabiegów rehabilitacyjnych i balneologicznych	2012	8 000 000	50% dotacji z WFOŚiGW w Łodzi, reszta środki własne
Uporządkowanie gospodarki odpadami	Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Poddębicach, ul. Łódzka 95 - zadanie polegało na: odspojeniu odpadów i przykryciu ich ziemią izolacyjną, uszczelnieniu przykrycia wierzchniej skarp matami bentonitowymi, pokryciu mat warstwą drenazową, warstwą glebową i humusem. Następnie wykonano odwodnienie geodrenażem i rowami opaskowymi do zbiorników odparowujących. Dla odgazowania wykonano pięć studni gazowych, a w ramach rekultywacji biologicznej wysiano mieszkankę traw.	2012	2 078 603,16	EFRR w ramach PROW WŁ 2007-2013 w 85 %, 15 % środki własne Gminy Poddębice
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Przydomowa oczyszczalnia ścieków typu BIOSAD dla Wiejskiego Centrum Kultury w Baldrzychowie	2012	25 000,00	EFRR w ramach PROW WŁ 2007-2013 w 85 %, 15 % środki własne Gminy Poddębice
GMINA UNIEJÓW				
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Uniejowie	2003	246 777	brak danych
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Wilanowie	2003	222 979	brak danych
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Zieleninie	2003	145 901	brak danych
Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych	Rewitalizacja zabytkowego parku w Uniejowie, budowa infrastruktury technicznej na terenie zespołu zamkowo-parkowego, rewaloryzacja zespołu parkowo-zamkowego	2004	349 462	WFOŚiGW, Środki własne,
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w Roźniatowie	2004	16 532	brak danych
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku po byłej Przychodni Zdrowia w Uniejowie	2004	3 000	brak danych
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Zieleninie	2004	90 000	brak danych
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Wilanowie	2004	181 859	brak danych
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa wodociągu wraz z przyłączami w miejscowościach Dąbrowa, Kozanki Wielkie i Zaborów	2004	431 962	brak danych
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę	Przebudowa i rozbudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości	2004	467 198	brak danych

Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Wilanów			
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Przebudowa i rozbudowa sieci wodociągowej w Uniejowie	2004	863 207	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi Wielenin-Mniszew	2004	162 245	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi Człopy	2004	370 988	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi Spycimierz - Łęg Babiński	2004	342 127	brak danych
Edukacja ekologiczna	Edukacja ekologiczna na ścieżce edukacyjno-turystycznej w Parku Zamkowym	2004	9 600	brak danych
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa sieci wodociągowej przyłączami w miejscowościach Roźniatów i Roźniatów Kolonia	2005	193 532	brak danych
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji deszczowej w ul. Reymontaw Uniejowie	2005	121 397	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowości Skotniki	2005	94 000	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowości Wielenin Kolonia	2005	245 255	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowości Orzeszków Kolonia	2005	217 254	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowości Czepów	2005	151 255	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowości Kuczki, Góry - etap I	2005	211 463	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowości Brzeziny	2005	176 455	brak danych
Uporządkowanie gospodarki odpadami	Selektywna zbiórka odpadów na terenie wiejskim Gminy Uniejów – zakup pojemników do gromadzenia odpadów	2005	8 873	brak danych
Wzrost atrakcyjności turystycznej	Budowa kompleksu termalno-Basenowego w Uniejowie, etap I, pływalnia otwarta	2006	644 880	brak danych
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Wymiana stolarki okiennej w budynku po byłej Szkole Podstawowej w Woli Przedmiejskiej	2006	5 500	brak danych
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji deszczowej w ul. Norwida, Targowa, Mickiewicza, Reymonta, Słowackiego w Uniejowie	2007	29 000	brak danych
Ochrona przed hałasem	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Kuczki – Góry	2006	144 119	brak danych

komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	etap II			
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacjadróg dojazdowychdo gruntów rolnych w miejscowościach Lekaszyn-Brzozówka	2005	184 166	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Remont drogi dojazdowejdo gruntów rolnych w miejscowości Wielenin Kolonia	2006	170 000	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Remont drogi dojazdowejdo gruntów rolnych w miejscowości Pęgów	2006	163 263	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacjadrogi dojazdowejdo gruntów rolnych w miejscowości Czekaj	2006	128 719	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Remont nawierzchni drogi gminnej w miejscowości Wilanów	2006	80 315	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja ulic Mickiewicza, Słowackiego, Norwida od ul. Reymontaw Uniejowie	2006	767 524	brak danych
Wzrost atrakcyjnościturystycznej	Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnegow Uniejowie	2006	790 950	brak danych
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeńdo atmosfery	Modernizacjasystemu grzewczegona terenie miejscowości Uniejów	2006	1 229 831	brak danych
Energia odnawialna– wykorzystanie energii ze źródeł termalnych	Rozbudowa sieci wody termalnej w Uniejowie dla celów realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów” – regionalnymarkowy produkt turystyki uzdrowiskowej	2009-2010	2 125 590	środki własne, Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych, dotacja z Urzędu Marszałkowskiego
Ochrona przeciwpowodziowa	Budowa obwałowaniaprzeciwpowodziowego wraz z przepompownią wielozadaniowymzbiornikiem retencyjno-wyrównawczymw rejonie rzeki Struga Spycimierskaw celu ochrony przeciwpowodziowejterenów inwestycyjnych „Termy Uniejów”	2009-2010	6 577 277,73	RPOWŁ 2007-2013, dotacja z WFOŚiGW w Łodzi, środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. Plk. Sz. Ścibora w Uniejowie wraz z budową kanalizacji deszczowej	2009-2010	1 091 031	środki własne, budżet państwa
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa przydomowychoczyszczalni ścieków w Gminie Uniejów oraz budowa kanalizacji sanitarnej w Wieleninie wraz z oczyszczalnią ścieków	2009-2010	6 022 273	Urząd Marszałkowski 75% - 4516704, dotacja z WFOŚiGW – 754755, reszta kredytu i środki własne
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej na terenie Gminy Uniejów, realizowanew ramach działania „Termy Uniejów – Regionalny Markowy Produkt Turystyki Uzdrawiskowej-Działanie I.1 – Gospodarka wodno-ściekowa” Realizacja obejmowała: budowę kanalizacji sanitarnej Uniejów – Ostrowsko o długości 7,094 km, budowę kanalizacji sanitarnej – tereny inwestycyjne (lewy brzeg Warty) o długości 3,234, budowę kanalizacji sanitarnej w Spycimierzu o długości 0,472 km, budowę kanalizacji sanitarnej Targowa-Dabska o długości 0,916 km, budowę sieci wodociągowejze stacji uzdatniania Uniejów doprowadzającą wodę do terenów inwestycyjnych w Ostrowsku (ul. Targowa-Ostrowsko) oraz sieci wodociągowejod ul. Targowejdo prowadzącej wodę do	2009-2010	19 016 732,36	RPOWŁ – dotacja 16164222,51, pożyczka z WFOŚiGW w Łodzi 3597388,0, reszta kredytu Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych i środków własnych

	terenów mieszkalno – inwestycyjnych (ul. Targowa – Dabska) o łącznej długości 3,834 km, budowę sieci wodociągowej ze stacji uzdatniania Uniejów o długości 1,505 km doprowadzającej wodę do terenów inwestycyjnych w Uniejowie, budowę sieci wodociągowej ze stacji uzdatniania wody Spycimierz o długości 3,995 km doprowadzającej wodę do terenów inwestycyjnych w Uniejowie, modernizację i rozbudowę stacji uzdatniania wody w Uniejowie, modernizację stacji uzdatniania wody w Spycimierzu, modernizację oczyszczalni ścieków w Uniejowie, modernizację wymianę 7 przepompowni ścieków.			
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa dróg powiatowych poza granicami administracyjnymi miasta Uniejów – etap I w ramach zadania: Przebudowa podstawowej infrastruktury drogowej potrzebnej do rozwoju turystyki na terenie Gminy Uniejów w ramach zintegrowanego projektu pt. „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej	2009-2010	6 053 396,39	środki z budżetu państwa, środki własne, RPOWŁ
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ulic powiatowych w mieście Uniejów w ramach zadania: Przebudowa podstawowej infrastruktury drogowej potrzebnej do rozwoju turystyki na terenie Gminy Uniejów w ramach zintegrowanego projektu pt. „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej	2009-2010	1 884 288,20	środki własne, RPO, środki powiatu
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa dróg gminnych poza granicami administracyjnymi miasta Uniejów – etap I w ramach zadania: Przebudowa podstawowej infrastruktury drogowej potrzebnej do rozwoju turystyki na terenie Gminy Uniejów w ramach zintegrowanego projektu pt. „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej	2009-2010	13 287 909,12	Środki własne, RPOWŁ
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ulic gminnych w mieście Uniejów w ramach zadania: Przebudowa podstawowej infrastruktury drogowej potrzebnej do rozwoju turystyki na terenie Gminy Uniejów w ramach projektu zintegrowanego pt. „Termy Uniejów” 0 regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej	2009-2010	1 910 342,48	Środki własne, RPOWŁ
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych w ramach zintegrowanego projektu pt. „Termy Uniejów” – regionalny markowy produkt turystyki uzdrowiskowej	2009	3 314 161,20	Środki własne, RPOWŁ
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Budowa ciepłociągu na terenie Uniejowa z wykorzystaniem jako źródeł ciepła wód termalnych i biomasy dla celów realizacji przedsięwzięcia „Termy Uniejów	2011-2012	10 990 696,53	WFOŚiGW – 3364437,82, RPO – 5571066,85, środki własne 2055171,86
Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych	Prace pielęgnacyjne – lecnice drzewostanu oraz nowe nasadzenia drzew na terenie zabytkowego parku w Uniejowie – usunięcie posuszu, pielęgnacja i nasadzenie drzew	2011-2012	197 500	WFOŚiGW – 178387,5, środki własne – 19112,50
GINA PĘCZNIEW				
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa wodociągu: Przywidz, Osowiec, Wielkopole, Rudniki	2004	680 129,45	Środki własne Środki budżetu państwa Środki UE WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Modernizacja kotłowni budynku Zespołu Szkół Nr 1 w Pęczniewie oraz wymiana stolarki okiennej i drzwiowej	2003	70 978 111 168	środki własne WFOŚiGW środki z budżetu państwa
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Pęczniewie	2007	119 422	środki własne WFOŚiGW

Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Redukcja emisji dwutlenku węgla do atmosfery – kotłowniablokowa	2008	114 924	środki własne WFOŚiGW
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Modernizacja istniejącego ujęcia wody w Lubili	2010	1 097 307	Środki własne Środki UE WFOŚiGW
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Modernizacja istniejącego ujęcia wody w Pęcznieniu	2010	10 064 052	Środki własne Środki UE WFOŚiGW
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa wodociągu we wsi Dybów, długość sieci 3440 mb, Ø110 mm z rur PVC	2010	338 600,09	Środki własne
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa wodociągu we wsi Borki Drużbińskie oraz wykonanie remontu oczyszczalni ścieków w miejscowości Pęczniew – budowa sieci wodociągowej o długości całkowitej 2021,5 mb, remont oczyszczalni obejmował wymianę zasuw elektromagnetycznej, czyszczenie i wymianę bali drewnianych na włazach, założenie daszku nad zasuwami, demontaż osłon na sprężarki	2011	190 109,16	PROW 92703,00, WFOŚiGW 20292,00, środki gminy 77114,16
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa wodociągu we wsi Księża Wólka – sieć wodociągowa z rur PVC 110 mm długości 1352 mb	2012	146 899,40	WFOŚiGW środki z umorzenia 82223,4, środki gminy 64676,0
Uporządkowanie gospodarki odpadami	Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w M. Kraczyńki, Gmina Pęczniew, zrekultywowano 1,855 ha, wykonano: roboty przygotowawcze, warstwę wyrównującą, system odgazowania, uszczelnienie czaszy składowiska, system dowodnienia powierzchniowego, warstwę rekultywacyjną, roboty agrotechniczne i nasadzenia-	2011-2012	1 255 449,16	EFRR 1011091,29, WFOŚiGW 101999,82, środki własne 142358,05
Wzrost atrakcyjności turystycznej	Ochrona obszaru Natura 2000 w gminie Pęczniew dzięki budowie parkingu wraz z dojazdem, wykonano 72 miejsca parkingowe - 897,5 m ² , drogę dojazdową do miejsc parkowania – 1669 m ² , plac pod kontenery na śmieci i toalety, teren pod zieleń z nasadzeniami.	2012	309 902,64	EFRR 239819,96, środki własne 70082,68
Wzrost atrakcyjności turystycznej	Ochrona obszaru Natura 2000 w gminie Pęczniew przed zagrożeniami związanymi z ruchem turystycznym – urządzenie miejsc do plażowania 1699,3 m ² , urządzenie terenu piknikowego 1541,0 m ² , budowa placu zabaw wraz z wyposażeniem, budowa drogi technicznej, ogrodzenie terenu, budowa placu pod kontenerem na śmieci i toalety	2011	292 050	EFRR 2180032,78, środki własne 74017,30
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi Przywidz-Osowiec	2012	1 500 000	b.d.
Wzrost atrakcyjności turystycznej	Zagospodarowanie centrum miejscowości Pęczniew - park wraz z otoczeniem: zakres prac: roboty zakładające wycinkę i wywóz wyznaczonych drzew, zdjęcie warstwy humusu, rozbiórkę istniejących nawierzchni, roboty ziemne, wykonanie parkingów, położenie krawężników, położenie obrzeży i chodników, humusowanie, wykonanie małej architektury i nowych nasadzeń, ustawienie wiaty przystankowej rowerowej	2013	350 000	PROW 215 000, środki własne 135000
Edukacja ekologiczna	Utworzenie pracowni przyrodniczej w Szkole Podstawowej im. Kazimierza Deki-Deczyńskiego w Zespole Szkół w Pęcznieniu	2012-2013	27 393,92	WFOŚiGW, środki własne gminy
Ochrona powietrza	Modernizacja kotłowni olejowej w Pęczniewie - zakup i montaż urządzeń	2012-2013	103 431,60	WFOŚiGW, środki własne

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	pomocniczych HTS w dwóch kotłach typu VISSMANN Paromatr Simplex			gminy
GINA DALIKÓW				
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji i wymiana rur azbest. na PCV w m. Dalików ok. 1,5 km	2010	400 000	Kredyt Środki UE Środki własne
Budowa systemów zaopatrzenia wodę Zaopatrzenia wodę oraz poprawa jakości wody	Modernizacja stacji uzdatniania wody w miejscowości Dalików	2008	1 015 000	Środki Unii Europejskiej: 455 400 zł, środki Gminy Dalików: 476 600 zł, środki budżetu państwa: 83 000 zł
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Wymiana kotłowni na olejową w budynku SPZOZ w Dalikowie, termomodernizacja budynku urzędu, Poczty, Szkoły Podstawowej w Wilczycy i Domaniewie	2003-2008	brak danych	Kredyt Środki UE Środki własne
Budowa systemów zaopatrzenia wodę Zaopatrzenia wodę oraz poprawa jakości wody	Wodociąg Północny Etap I – Dalików, Lubocha, Władysławów, Dąbrówka, Woźnicka, Dąbrówka Nadolna, Stefanów, Brudnów, oraz wodociąg Psary, Idzikowice, Budynek	2004	brak danych	Kredyt Środki UE Środki własne
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Dalikowie	2004	brak danych	Kredyt Środki UE Środki własne
Budowa systemów zaopatrzenia wodę Zaopatrzenia wodę oraz poprawa jakości wody	Wodociąg Północny Etap II – Brudnów, Psary, Domaniewem, Bobolice, Krasnołany, Aleksandrówka, Stanisławów, Marysin, Antoniew, Julianów	2005	brak danych	Kredyt Środki UE Środki własne
Budowa systemów zaopatrzenia wodę Zaopatrzenia wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa wodociągu w miejscowości Wilków, dł sieci 791 m	2011	108 437,27	Mieszkańcy: 52449,87, środki gminy: 55987,40
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa 29 przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Dalików Etap II	2012	348 886,50	Środki PROW: 212 582 zł, dotacja WFOŚiGW w Łodzi: 60 480, zł, pożyczka WFOŚiGW w Łodzi: 60 480 zł, mieszkańcy: 76824,50 (w tym na spłatę pożyczki 60480)
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa 112 przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Dalików. Zadanie zostało podzielone na dwa etapy: Etap I Budowa 54 przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Brudnów Pierwszy, Budzynek, Domaniew, Domaniewek, Idzikowice, Krasnołany, Psary, Tobolice. Etap II Budowa 58 przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Brudnów Czwarty, Brudnów Drugi, Brudnów Piąty, Brudnów Trzeci, Dąbrówka Górna, Dąbrówka Woźnicka, Fułki, Gajówka-Kolonia, Gajówka-Parcel, Gajówka-Wieś, Huta Bardzyńska, Janów, Karolinów, Kuciny, Madaje Stare, Oleśnica, Rozynów, Sarnów, Sarnówek, Stanisławów, Stefanów, Wilczyca, Wilków, Woźniki, Zdrzychów, Złotniki	2009-2012	1 387 848,08	Środki Unii Europejskiej: 538245,15 zł, środki WFOŚiGW w Łodzi: 50 210 zł, środki mieszkańców: 405015,60 zł, środki Gminy Dalików: 394377,0 zł
Budowa systemów zaopatrzenia wodę Zaopatrzenia wodę oraz poprawa	Rozbudowa sieci wodociągowej z przyłączami w latach 2006-2009. W ramach inwestycji rozbudowana sieć wodociągowa z przyłączami następujących	2006-2009	889 600	środki WFOŚiGW w Łodzi: 45 500 zł, środki

jakości wody	<p>miejsowościach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dalików (0,2 km, 3 przyłącza, 2008r., 37 300 zł) - Złotniki-Przekora-Zdrzychów(2,8 km, 16 przyłączy, 2009 r., 216 000 zł) - Sarnów-Sarnówek(1 km, 2009 r., 41 500 zł) - Kontrewers-Dzierżanów(1,3 km, 9 przyłączy, 2009 r., 66 600 zł) - Złotniki-Zdrzychów; Julianów-Kazimierzów-Złotnik(6,4 km, 58 przyłączy, 2006 r., 528 200 zł) 			Gminy Dalików: 844 100 zł
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej nr 111009E Panaszew– Kazimierzów– Krzemieniew – Lubocha	2010	3 414 700 zł	Środki budżetu państwa (NPPDL 2008-2011): 1 662 300 zł, środki Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych: 205 000 zł, środki Gminy Poddębice: 344 000 zł, środki Gminy Dalików: 1 203 400 zł
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej nr 111052E Domaniewek– Idzikowice– Woźniki	2010	2 200 000	Środki budżetu państwa (NPPDL 2008-2011): 1 039 000 zł, środki Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych: 368 000 zł, środki Gminy Dalików: 793 000 zł
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej Zdrzychów– Oleśnica – Madaje Stare nr 111057E, nr 111056E, nr 111058E	2010	241 400	Środki Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych: 33 000 zł, środki Gminy Dalików: 208 400 zł
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Przebudowa i rozbudowa stacji wodociągowej na stację podnoszenia ciśnienia wraz z urządzeniami towarzyszącymi w miejscowości Gajówka	2013	486 485,35	Środki Unii Europejskiej: 297 275,00 zł, dotacja WFOŚiGW w Łodzi: 40 390,00 zł, pożyczka WFOŚiGW w Łodzi: 40 390,00 zł, środki Gminy Dalików: 108 430,35 zł
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Zdrzychów	2012	924 298,87	PROW: 673 9600 zł, dotacja WFOŚiGW w Łodzi: 102 358 zł, pożyczka, WFOŚiGW w Łodzi: 102 358 zł dotacja, środki Gminy Dalików: 45622,87 zł
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa sieci wodociągowej z przyłączami – „Wodociąg wschodni” w miejscowościach Stefanów, Piotrowo, Wyrębki, Marcinów, Dąbrówka Nadolna, Huta Bardzyńska, Rozyneków, Symonia, Eufemia, Ostrów, Karolinów, Emilianów, Witów, Bardzynin, Gajówka, Budynek i Dąbrówka Woźnicka, etap I dł. Sieci – 10853 m, etap II dł. Sieci – 11785 m.	2009-2010	1 020 678,72	Środki Unii Europejskiej PROW: 352 504,56 zł, środki WFOŚiGW w Łodzi: 181750 zł, środki mieszkańców: 244890,50 zł, środki Gminy Dalików: 241533,67 zł
GINA WARTKOWICE				
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę	Budowa stacji uzdatniania wody „Kłódno” o wydajności 431 m3/d	2003-2004	595 900	Środki własne

Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody				WFOŚiGW Środki UE
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji tłocznej w Starym Gostkowie i przepompowni ścieków o wydajności 5 l/s	2003	290 000	Środki własne WFOŚiGW
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Przebudowa wodociągu w Wartkowicach i Nerze o łącznej długości 3937 mb i 43 szt. przyłączy (wymiana rur azbestowych)	2004-2005	760 503	SAPARD WFOŚiGW
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Rozbudowa sieci wodociągowej przyłączami w gminie – rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Biernacie, Drwalew, Nasale i Powodów II,	2005	152 466	Środki własne WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Drwalewie	2003-2004	110 000	Środki własne WFOŚiGW Środki UE
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Wymiana stolarki okiennej w Szkole Podstawowej w miejscowości Kłódno	2006	87 157	Środki własne WFOŚiGW Środki UE
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja Zespołu Szkół w Parądzicach	2006	105 403	Środki własne WFOŚiGW Środki UE
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi gminnej Wierzbówka-Leżnica	2004	1 821 329	PAOW FOGR
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi gminnej Dzierżawy-Kiki	2004	1 476 133	Sapard
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi gminnej Grabiszew	2004-2005	1 154 334	Sapard
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi gminnej Grabiszew-Ładawy	2005	627 541	EFRR Budżet Państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg gminnych: Biała Góra-Starzyny, Chodów-Wola Dąbrowa i Plewnik II	2005-2006	695 985	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Spędoszyn Kolonia	2006-2008	944 600	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej Truskawiec – Plewnik II – Ujazd	2006-2009	1 644 396	FOGR NPPDL
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ul. Spółdzielczej w Wartkowicach wraz z budową kanalizacji deszczowej	2006-2007	851 688	brak danych
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi Wierzbówka – Wola Niedźwiedzia	2007	436 531	brak danych
Ochrona przed hałasem	Przebudowa drogi Dzierżawy – Pauzew	2007	366 463	brak danych

komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu				
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi Zelgoszcz – Wólki – Grabiszew	2007	640 740	brak danych
Ochrona zabytków	Odtworzenie dziedzica pałacowego w Starym Gostkowie	2006-2008	410 700	SPO
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej Tur – Wilkowice	2007	121 223	brak danych
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy w miejscowości Plewnik I, Truskawiec, Wierzbowa, Drwałew, Orzeszków, Wola Dąbrowa, Zalesie, Zelgoszcz	2007	141 730	brak danych
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Przebudowa kanalizacji wewnętrznej wokół obiektu użyteczności publicznej w miejscowości Wartkowie, ul. Legionów Polskich 1 z włączeniem do istniejącej sieci kanalizacyjnej. Zakres: rurociągi PCV Ø150 mm o łącznej długości 60 mb	2009	35 970	Środki własne
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Investycja zrealizowana w ramach PROW na lata 2007-2013, Działanie 3.3 Podstawowe usługi dla ludności. Zakres inwestycji: - budowa 86 indywidualnych oczyszczalni ścieków w technologii osadu czynnego na terenie Gminy Wartkowie na obszarach o rozproszonej zabudowie - zakup ciągnika marki New Holland TD5020 oraz wozu asenizacyjnego marki POMOT T 507/3 na potrzeby obsługi przyzagródowych oczyszczalni ścieków, w szczególności do regularnego usuwania z nich nadmiaru osadu czynnego powstałego w wyniku procesu oczyszczania ścieków	2009-2010	1 144 561	Środki własne – 347 122 Środki UE – 703 623 WFOŚiGW - 938 16
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Investycja zrealizowana w ramach projektu „Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Wartkowie” w ramach RPOWŁ na lata 2007-2013 przy udziale środków finansowych UE. W ramach inwestycji wybudowana sieć kanalizacyjna z przyłączami w miejscowościach: Stary Gostków, Wólka, Pełczyńska, Ner, Ner Parcel, Ner Kolonia, Zawada. Zakres rzeczowy: - sieć kanalizacyjna o łącznej długości 13348 m, w tym: PCV200 – 8844 m, PCV160 – 337 m, PE63 – 263 m i PE90 – 1780 m, PE110 – 124 m, - pompownie ścieków – 16 szt., - przyłącza w ilości 111 szt. o łącznej długości – PCV160 – 4188 m, PE63 – 79 m.	2010-2012	5 645 720	Środki własne – 190 886 Środki UE – 373 684
Uporządkowanie gospodarki odpadami	Rekultywacja składowiska odpadów w Gostkowie: techniczna: - uporządkowanie, wyrównanie i zagęszczenie powierzchni zdeponowanych odpadów, - wykonanie na obszarze deponowania odpadów dwóch studni odgazowujących, - wykonanie całej powierzchni składowiska warstwy okrywającej (4946,51 m ²) - wykonanie systemu odprowadzającego wody opadowe z terenu kwatery (drenaż opaskowy) wraz z systemem rozsączania wód opadowych - rozbiórkę budynku socjalnego oraz ogrodzenia Rekultywacja biologiczna: - nasadzenia drzew i krzewów liściastych na powierzchni korony składowiska, - nasadzenia drzew na pozostałej części składowiska, - obsiew nasionami traw i roślin motylkowych na całej powierzchni rekultywowanego składowiska – korona i skarpy oraz obszary zniszczone podczas wykonywania robót rekultywacyjnych.	2012	389 906	Środki własne – 71 291 WFOŚiGW – 318 615 w formie pożyczki preferencyjnej
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja	Odbudowa mostu żelbetonowego na rzece Gnida w miejscowości Powodów Trzeci z drogą dojazdową nawierzchni tuczniowej długości 600m, droga gminna Nr	2011	738 833	Środki własne 241 989, budżet państwa 496.844

płynności ruchu	111205E Pełczyska – Borek z o nawierzchni tłuczniowej na długości 650m z remontem przepustu rurowego 2x 1000 mm, dwa przepusty rurowe 1000 mm w ciągu drogi Truskawiec – Plewnik, przepust rurowy 1000 mm w miejscowości Biernacice. Łączna wartość tych obiektów wynosi zł, część wydatków w kwocie zł została sfinansowana ze środków			
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi relacji Sucha – Parądzice – Krzepocinek	2011-2012	1 672 721	RPO, środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi w miejscowości Biernacice długości 2,203 km zrealizowana w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011.	2011-2012	1 413 920	budżetu państwa - 704.365 zł., dotacja z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych - 457.000 zł
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi w miejscowości Konopnica długości 2,275 km	2007-2013	1 208 715	Środki Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność-Rozwój w kwocie 603.656,00 zł oraz środków budżetu Województwa Łódzkiego, pochodzących z tytułu wyłączania gruntów z produkcji rolnej z planowanej kwocie dotacji 337.600,00 zł.
Ochrona zabytków i walorów przyrodniczo-krajobrazowych	Rewitalizacja zabytkowego parku w Starym Gostkowie. Zakres rewitalizacji obejmuje: alejki parkowe o nawierzchni z gresu granitowego, drewnianą kładkę dla pieszych na fosie okalającej wyspę, ścieżki edukacyjne, altankę drewnianą oraz miejsce pod ognisko, elementy małej architektury, niskie oświetlenie parkowe. Przewidziano ponadto nowe nasadzenia na terenach zielonych przed zabytkowym pałacem. Zadanie realizowane przy udziale środków finansowych Unii Europejskiej w ramach działania 313, 322, 323 „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskiej 2007 – 2013 r.	2012-2013	434 970,06	środki Unii Europejskiej wynosi 75% kosztów kwalifikowanych
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Inwestycja zrealizowana w ramach pn.: „Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Wartkowice” w ramach RPO WŁ na lata 2007-2013 przy udziale środków finansowych UE. Zakres rzeczowy: - sieć kanalizacyjna o łącznej długości 1950 m, w tym: PCV200 – 1884 m, PE63 – 13 m i PE90 – 53 m, - pompownie ścieków – 3 szt., - przyłącza PCV 160 – 1102 m / 30 szt.	2009	930 382	Środki własne – 331579, środki UE – 598803 zł
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Wartkowice oraz modernizacja SUW Klódno. Zakres na ujęciu wody w Wartkowicach: budowa stacji uzdatniania wody o wydajności 40,5 m ³ /h, kompaktowe zestawy filtracyjne, zestaw hydroforowy pomp II stopnia o wydajności 62 m ³ /h, zbiorniki wyrównawcze w ilości 2 szt. o poj. 100 m ³ każdy, odstojnik wód popłucznych, remont i przebudowa budynku stacji wodociągowej dla potrzeb projektowanej stacji uzdatniania wody, sieci zewnętrznej wod.-kan., utwardzenie terenu, wymiana ogrodzeni.	2014-2015	1 600 000	Środki własne, środki UE, WFOŚiGW

	Zakres na ujęciu wody Klódno: wymiana zestawu hydroforowo-popmowego wydajności maksymalnej 80 m ³ /h.			
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Wartkowiec – kierunek Klódno. Zakres: sieć kanalizacyjna długości 8,9 km, w tym: grawitacyjne 7 km, tłoczna 1,9 km.	2015-2020	9 500 000	Środki własne, środki UE, WFOŚiGW
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Wartkowiec – kierunek Drwalew. Zakres: sieć kanalizacyjna długości 8,9 km, w tym: grawitacyjne 7 km, tłoczna 1,9 km.	2015-2020	7 300 000	Środki własne, środki UE, WFOŚiGW
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Sucha o długości 0,7 km	2014	350 000	Środki własne, WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja przedszkola publicznego w Wartkowicach: docieplenie ścian i stropodachów – 800 m ² , wymiana stolarki okiennej – 115 m ² , modernizacja systemu grzewczego (kotłownia, instalacja c.o.)	2015-2020	600 000	Środki własne, WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja szkół na terenie Gminy Wartkowiec – zakończenie termomodernizacji budynków szkolnych częściowo zmodernizowanych w miejscowościach: Drwalew, Klódno, Parądzice, Saków.	2015-2020	2 500 000	Środki własne, WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja komunalnych budynków mieszkalnych w miejscowościach: Parądzice, Drwalew, Stary Gostków, Wartkowiec, Saków, Jadwisin, Biernacice, Powodów I, Zelgoszcz	2015-2020	1 500 000	Środki własne, WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja i remont budynków Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach: Truskawiec, Tur, Sędów, Klódno, Biernacice, Zelgoszcz, Konopnica, Grabiszew, Pełczyńska, Powodów III, Biała Góra, Wartkowiec			
Ochrona przeciwpowodziowa	Budowa zbiornika retencyjnego Dzierżawy – Drozdów na Kanale „A” Drozdów o powierzchni zalewu 62 ha i pojemności 930 tys. m ³	2016-2019	13 883 000	Środki własne, WFOŚiGW NFOŚiGW
Ochrona przeciwpowodziowa	Budowa zbiornika retencyjnego Krzepocinek – Wola Dąbrowa na rzece Gnida o powierzchni 100 ha i pojemności 1500 tys. m ³	b.d.	22 392 000	Środki własne, WFOŚiGW NFOŚiGW
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi relacji Ner Kolonia – Mrówna – Brudnówek – Światonia, o długości 7,446 km	2012	5 700 000	RPO WŁ Środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Rozbudowa drogi w miejscowości Powodów I – Powodów II, długości 2,737 km	2012	2 100 000	Środki Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo -Dostępność-Rozwój oraz środki budżetu państwa oraz ze środków Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych
Gmina Zadzim				
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa wodociągu Wola Zaleska – Marcinów	2006	97 000	Środki własne WFOŚiGW
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Zadzimiu	2007	117 000	Środki własne WFOŚiGW
Ochrona powietrza	Termomodernizacja obiektu Zespołu Szkół w Zadzimiu	2002-2007	1 575 000	Środki własne

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery				WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja obiektu Zespołu Szkół w Zygrach	2005-2006	487 000	Środki własne WFOŚiGW
Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Renowacja drzewostanu w Parku Zabytkowym w Zadzimiu	2006-2008	1 350 000	Środki własne WFOŚiGW
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej Leszkomina - Bogucice – Bąki – Stefanów - Sikory”	2010-2011	3 348 414,26	RPO WŁ - 2.511.311.00, pozostałe środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej Sikory – Dzierżana Szlachecka – Dąbrówka o długości 4 146,43 mb w ramach Programu Wieloletniego pod nazwą: „NARODOWY PROGRAM PRZEBUDOWY DRÓG LOKALNYCH 2008- 2011”	2009	1 255 000	Środki własne 637589,0, dofinansowanie z NPPDL 617411,0
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych: - w Żernikach o łącznej długości 450 mb nawierzchni z asfaltu - w Pałkach o długości 1500 mb o nawierzchni z destruktu	2009	220 000	Środki własne 110000,0, dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego 110000,0
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania oraz modernizacja kotłowni z zamontowaniem dodatkowego pieca w Szkole Podstawowej w Małyniu	2009	60 000	Środki własne
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę Zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Połączenie wodociągów Zadzim – Wola Zaleska	2009	60 060	b.d.
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa centrum w Zadzimiu	2009	555 000	Środki własne 213803,0, dofinansowanie 341 197,0
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Droga gminna w miejscowości Ruda Jeżewska o długości 1500 mb	2009	515 000	Środki własne 290000,0, dofinansowanie z NPPDL 225000,0
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi gminnej w Zawadach o długości 1000 mb poprzez położenie nakładki z destruktu asfaltowego	2009	b.d.	b.d.
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi gminnej w Marcinowie o długości 670 mb poprzez położenie nakładki z tłuczni kamienia stabilizowanego	2009	b.d.	b.d.
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi gminnej w Pałkach o długości 600 mb poprzez położenie nakładki asfaltowej	2009	b.d.	b.d.
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych: w Otoku o długości 1300 mb nawierzchnią z asfaltu, w Rzechcie Drużbińskiej o długości 1000 mb o nawierzchni z destruktu	2010	216 251,32	Środki własne i dofinansowanie z Urzędu Marszałkowskiego
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Odbudowa drogi gminnej zniszczonej w wyniku powodzi w miejscowości Rzeczyca – Kiepiń o dł. 1000 mb	2010	65 520,10	Środki własne i dofinansowanie z Biura ds. Usuwania Powodzi w Warszawie
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej Leszkomina – Bogucice – Bąki – Stefanów – Sikory o długości 6 910 mb	2011	3 350 000,00	Środki własne 838 000,00, dofinansowanie z RPO WŁ. 2 512 000,00

Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów w miejscowości Iwonie o dł. 1 180 mb	2011	184 000,00	Środki budżetu gminy 98 000,00, dofinansowanie ze środków z Urzędu Marszałkowskiego 86 000,00
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów w miejscowościach Ralewice i Skęczno o dł. 1250 mb	2012	221 000,00	Środki własne 110 904,00, dotacja z Urzędu Marszałkowskiego 110 000,00 zł
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi gminnej nr 111011Ew miejscowościach Piotrow i Iwonie, gm. Zadzim o dł. 1 482,0 mb.	2012	1 250 907,00	Środki własne 875 636,00 zł, dotacja z NPPDL 375 271,00
Starostwo Poddębice				
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	<p>„Rozbudowa i Modernizacja Szpitala Powiatowego w Poddębicach”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • roboty budowlano- montażowe w bloku "B" na VI piętrze (centralna sterylizatornia oraz częściowe wyposażenie bloku operacyjnego), piwnicy (stacja uzdatniania wody) • roboty budowlano– montażowe w bloku łóżkowym "B" i "F" (pomieszczenia wentylatorni i hydroforni, podłączenie instalacji alarmowej gazów medycznych do centrali w budynku "F", elewacje zewnętrzne, wykonanie drugiego zjazdu przy podjeździe dla karetek, uzupełnienie wyposażenia apteki i oddziałów szpitalnych) • roboty budowlano– montażowe instalacji gazów medycznych, instalacji paliwowej, ogrodzenie zbiornika paliwowego, otynkowanie budynku, • roboty budowlano-modernizacyjne w budynku "R" (parter, I piętro, pomieszczenia garażowe) • w bloku "G" docieplono część zmodernizowaną (izbę przyjęć, oddział opieki długoterminowej) • ułożenie drogi dojazdowej do budynku "D" (krioterapia), dostarczone i zamontowane urządzenia do osuszania pomieszczenia, przeprowadzono rozruch technologiczny kriosauy, zabezpieczono okna i uzupełniono wyposażenie sali ćwiczeń; • prace wykończeniowe klatki schodowej oraz szybu windowego od parteru do II piętra (komunikacja pionowa do pomieszczeń RTG w budynku "C") • sieci zewnętrzne i zagospodarowanie częściowo teren wokół szpitala. 	2003	3 418 000	z Kontraktu Wojewódzkiego
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi Uniejów – Felicjanów na odcinku 1,23 km	2004	b.d.	50% ze środków Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich i środków Powiatu Poddębickiego
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Budowa drogi Wielenin – Mniszew, odcinek o dł. 1,35 km	2004	462 472.84	SAPARD - 202.805.71 zł, Gmina Uniejów 162.245 zł, a brakujące 97.422.13 zł budżet Powiatu

				Poddębickiego
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Bieżące remonty dróg: ze środków na likwidację szkód powodziowych przekazanych z budżetu państwa wykonano naprawy dróg w miejscowości Psary na drodze Brudnów – Budzynek, w miejscowości Ieśnik odnowiono warstwę jezdni, w Uniejowie na ul. Targowej położono nową warstwę jezdni, na odcinku prawie 0,5 km oraz w ramach pokazu położono nowy dywanik asfaltowy na drodze Poddębice – Tarnowa na odcinku 0,5 km, a przy drogach powiatowych wybudowano i naprawiono 1 km chodników	2004	1 000 000	-
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Dokończenie termomodernizacji Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Poddębicach – II etap	2004	917 583	dotacja Fundacji EkoFundusz 587 tys. zł, WFOŚ i GW – 227 tys. zł, 30 tys. zł – PFOŚ, 45 tys. zł z Ministerstwa Edukacji Narodowej
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Rozbudowa Domu Pomocy Społecznej w Gostkowie <ul style="list-style-type: none"> • wybudowano budynek o powierzchni użytkowej 352 m² • przebudowano wewnątrz sieć wodociągową, instalację wodno-kanalizacyjną i instalację elektryczną, wewnętrzną instalację c.o. • rozbudowano zewnątrz sieć ciepłowniczą. 	2004	612 000	Kontrakt Wojewódzki - 343 tys. zł, dotacja z PFRON - 269 tys. zł
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Pęcznieniu	2004	362 000	Wojewoda przekazał dotację w wysokości 175 tys. zł na ocieplenie, 187 tys. zł WFOŚ i GW w Łodzi na zmianę systemu grzewczego
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Remont budynku i prace renowacyjne parku Środowiskowego Domu Samopomocy w Czepowie uzyskano 329 tys. zł. W ramach tych środków wykonano: <ul style="list-style-type: none"> • przebudowę drogi pożarowej do budynku • wymianę instalacji centralnego ogrzewania • wymianę drzwi wejściowych • w ramach prac renowacyjnych przeprowadzono pielęgnację koron drzew, zakupiono i nasadzono drzewa i krzewy liściaste i iglaste, odtworzono trawniki łąkowe. 	2004	329 000	Wojewoda na remont budynku przekazał 160 tys. zł, a 169 tys. zł WFOŚ i GW w Łodzi przekazał w formie dotacji na prace renowacyjne parku
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Rozbudowa i modernizacja szpitala: <ul style="list-style-type: none"> • roboty budowlano-montażowe w łączniku Ł-2, wraz z dostawą i zamontowaniem dźwigów osobowych • roboty budowlano-montażowe w piwnicach budynku "G" • roboty budowlane w piwnicy w bloku "B" • wykonano skarpę wzdłuż budynku, uzupełniono sprzęt do bloku "B" • zabezpieczono budynek bloku "A" • zapewniono bezprzewodową łączność radiową dla stacji pogotowia w budynku "R" • wykonano kanalizację deszczową 	2004	5 650 000	Kontrakt Wojewódzki

	<ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie terenu. 			
Energia odnawialna – wykorzystanie energii ze źródeł termalnych	Instalacja 149 kolektorów słonecznych o powierzchni 268 m ² na poddębickim szpitalu. Całkowity koszt zadania wyniósł z czego	2004	321 502	EkoFundusz w formie dotacji przekazał 135.585 zł (środki zagwarantowano w 2004 r.), 148.917 zł pozyskano z WFOŚ i GW w Łodzi, 37.000 zł pochodziło z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	<p>Rozbudowa i modernizacja szpitala w Poddębicach. W ramach zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonano roboty modernizacyjne w budynku „C” (pomieszczenia dla laboratoriów RTG) • zabezpieczono budynki „K” i „J” i częściowo zagospodarowano pomieszczenia piwnic m.in. uzupełniono ściany osłonowe, częściowo osadzono stolarkę okienną i drzwiową, częściowo zabezpieczono otwory okienne folią, przeprowadzono roboty wykończeniowe, ogólnobudowlane instalatorskie, zabezpieczono dach, wykonano obróbki blacharskie • uzupełniono wyposażenie sali operacyjnej m.in. w stół operacyjny wraz z oprzyrządowaniem, lampę zabiegową, defibrylator, aparat elektrochirurgiczny z wyposażeniem oraz sterylizator plazmowy • wykonano sieci zewnętrzne (kanalizację sanitarną wraz ze studzienkami) • zagospodarowanie terenu (utwardzono plac manewrowy, ułożono chodniki z kostki brukowej od strony ul. Polnej, wykonano odwodnienie parkingu, kanalizację deszczową i oświetlenie, częściowo ogrodzono teren, wykonano roboty rozbiórkowe i wyburzeniowe) • przyłączono budynki do kanalizacji deszczowej • wykonano sieci wodociągowe dla instalacji p. pożarowej do hydrantów wraz z podłączeniem do hydroforni w budynku „B” • umieszczono oznakowanie graficzne i sprzęt p.poż. 	2005	2 100 000	Z Kontraktu Wojewódzkiego
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Wybudowano ze środków unijnych 1,2 km drogi Lubola – Grabina w m. Ferdynandów	2005	596 832	447.624 pochodziło z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i 59.684 zł pozyskano z budżetu państwa, a pozostałe 89.524 zł pochodziło z budżetu Powiatu
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja ponad 900 m ulic Mickiewicza i Targowej - wykonano nową nakładkę, przebudowano kanalizację deszczową.	2005	188 892,89	Z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji przekazało 149.729,82 reszta z budżetu Powiatu.
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do	Instalacja windy i prace modernizacyjne w Środowiskowym Domu Samopomocy w Pęczniewie: montaż windy zewnętrznej, modernizację ciągów komunikacyjnych	2005	298 469,00	145.000 zł przekazało Regionalne Centrum

atmosfery	na parterze i I piętrze, modernizację pomieszczeń socjalnych, węzłów sanitarnych na parterze, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, zagospodarowanie terenu (utwardzenie terenu kostką brukową)			Polityki Społecznej, 143.000 zł Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki własne 10 370,00
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Dokończenie prac instalacyjnych i wyposażenie dobudowanego pawilonu w Dom Pomocy Społecznej w Gostkowie: docieplono budynek, zainstalowano elementy białe i zakupiono wyposażenie pokoi	2005	265 872,00	Pozyskano środki w wysokości 73.300 zł w ramach Kontraktu Wojewódzkiego, a następne 73.300 pochodziło z budżetu powiatu, ponadto w ramach standaryzacji Regionalne Centrum Polityki Społecznej przekazało 30.000 zł z budżetu Powiatu 103 800,01
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	"Rozbudowa i Modernizacja Szpitala Powiatowego w Poddębicach <ul style="list-style-type: none"> prace zabezpieczające wykończeniowe w budynku "K" i "J" (budynki w których w przyszłości będzie mieścić się kuchnia i pralnia), prace budowlano – montażowe w budynku administracyjnym (ocieplenie ścian zewnętrznych, stropodachu, wymiana instalacji elektrycznych, wodnokanalizacyjnych, położenie nowej elewacji) zagospodarowanie terenu, a w szczególności dziedzińca (utwardzenie placu, trawniki itp.) prace blacharsko – dekarские, odwodnieniowe 	2006	4 000 000	z Kontraktu Wojewódzkiego
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Remont przychodni specjalistycznej przy SP ZOZ w Poddębicach: <ul style="list-style-type: none"> roboty budowlano- montażowe (termoizolacja ścian i stropodachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnej, wymiana instalacji elektrycznej, wymiana instalacji co, prace wykończeniowe wewnętrzne z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych doposażono przychodnię w sprzęt medyczny i diagnostyczny oraz meble medyczne. 	2006	2 834 487	Ze środków EFRR Powiat otrzyma 2.122.865,25 zł (75 %), z budżetu państwa 283.448,70 zł (10 %), a z budżetu powiatu dołożonych zostanie 425.173,05 zł (15 %).
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa trzech odcinków dróg o łącznej długości prawie 4 km w ramach zadania "Przebudowa dróg w Powiecie Poddębickim w powiązaniu z regionalnym układem transportowym": <ul style="list-style-type: none"> odcinek drogi Rzechta – Charchów Księży na dł 0,555 km odcinek drogi. Dalików – Kuciny dł 2,6 km odcinek ul. Krasickiego i ul. Piotrowskiego w Poddębicach dł 0,814 km wraz z kanalizacją deszczową i ciągami pieszymi. 	2006	2 670 973,20	2.003.229,90 zł ze środków Unii Europejskiej, 667.743,30 zł udział budżetu powiatu
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Remonty nawierzchni na 2,345 km, na poddębickich ulicach: Krótka – 0,565 km, 1 – go Maja – 0,312 km, Piotrowskiego – 0,150 km, Kilińskiego – 0,107 km, Północna – 0,606 km, Zielona - 0,605 km	2006	212 249,86	Środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja	Wyegzekwowano porozumienie w sprawie naprawy dróg powiatowych, zniszczonych przy budowie autostrady A-2. Łącznie nowe nawierzchnie położono	2006	-	-

płynności ruchu	na ponad 7 km dróg: <ul style="list-style-type: none"> • odcinek drogi powiatowej w miejscowości Roźniatów – 2,058 km, • droga Saków – Wartkowice – 2,630 km, • droga Wartkowice – Praga – 0,500 km, • droga Chodów – Biała Góra – 1,870 km. 			
Nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa	Wykonanie uproszczonych planów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa na terenie Gmin: Poddębice, Wartkowice.	2006-2007	97 196,00	77.756,80 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, 19.439,20 zł udział własny
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ciągu drogowego 3720 E Zadzim – Zalesie - na dł. 1,11 km	2008	149 025,32	środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ciągu drogowego 2531 E Saków – Wartkowice (ul. Targowa) – Praga – Busina - na dł. 3,7 km wykonano nakładki bitumiczne	2007-2008	474 502,20	środki własne budżet państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ciągu drogowego 3718 E Drużbin – Busina Stara - nakładka bitumiczna na dł. 1,09 km	2008	146 537,14	środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa ciągu drogowego 3707 E Poddębice – Kałów – Złotniki – Bardzynie – Parzęczew - nakładka bitumiczna na dł. 1,55 km	2008	203 338,0	środki własne
Edukacja ekologiczna	Edukacja ekologiczna na łamach biuletynu samorządowego Powiat z Perspektywy - wydruk stron ekologicznych w 6 numerach biuletynu samorządowego w okresie od maja 2010 do czerwca 2011 r	2010	8 200	Dofinansowanie z WFOŚiGW w Łodzi
Nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa	Wykonanie uproszczonych planów urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa na terenie Gminy Dalików i Pęczniew.	2010-2011	38 143,37	22886,0 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, 15257,37 zł udział własny
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi - nawierzchnia bitumiczna 3709 E Panaszew - Ciężków/ Poddębice: 2000 mb, 8000 m ²	2011	750 472,33	Środki własne 375 236,17, Gmina Poddębice 375 236,17
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi - nawierzchnia bitumiczna 3747 E Poddębice - ul. 1 Maja: 256 mb, 1792 m ²	2011	200 503,35	Środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi - nawierzchnia tłuczniowa 3719 E Sarnów - Malanów/ Dalików: 2940 mb, 13230 m ²	2011	609 723,30	Środki własne 441 723,30, Gmina Dalików 20000, budżet województwa łódzkiego 148000
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Nakładka bitumiczna - 1700 E Luboła, Wierzychy/ Pęczniew, Zadzim: 4000 mb, 20000 m ²	2011	646 542,74	Środki własne 133 244,74, budżet państwa 513 298,00
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Nakładka bitumiczna - 3732 E Spycimierz/ Uniejów: 1230 mb, 5535 m ²	2011	149 890,88	Środki własne 33 188,88, budżet państwa 116 702,00
Ochrona przed hałasem	Nakładka bitumiczna - 3723 E Jeżew, Małyń/ Zadzim: 800 mb, 4000 m ²	2011	117 544,95	Środki własne 1 156,20,

komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu				budżet państwa 116 388,75
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Nakładka bitumiczna - 3724 E Kłoniszew - Sikory/ Zadzim: 3690 mb, 18450 m ²	2011	499 409,95	Środki własne 4 944,60, budżet państwa 494 465,35
Nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa	Wykonanie uproszczonych planów urzędzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa na terenie Gminy Zadzim	2011-2012	43 500	34800,0 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, 8700,0 zł udział własny
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja budynku sali gimnastycznej w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Poddębicach	2011-2012	272 603,33	dofinansowanie środkami EFRR - 195 916,70 zł, środki z umorzenia pożyczki - WFOŚ - 64 939,60 zł, środki własne Powiatu - 6 152,85 zł
Edukacja ekologiczna	„Promocja działań proekologicznych i walorów środowiskowych na łamach biuletynu samorządowego „Powiat z Perspektywy” - wydruk stron ekologicznych w 6 numerach biuletynu samorządowego w okresie od sierpnia 2011 do czerwca 2012 r.	2011-2012	11 200	Dofinansowanie z WFOŚ i GW w Łodzi
Nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa	Wykonanie uproszczonych planów urzędzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa na terenie Gminy Uniejów.	2011-2012	22 680,00	18.144,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, 4.536,00 zł udział własny
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Nakładka bitumiczna - 3707 E Góra Bałdrzychowska/Poddębice: 2925 mb, 2012 m ²	2012	876 930,46	Środki własne 472 930,46, budżet województwa łódzkiego 404000
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 3705 E Tarnowa- Brudnów/ Poddębice, Dalików	2012	182 989,50	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 3706 E Nowa Wieś - Domaniew/ Wartkowice, Dalików	2012	48 018,90	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 2540 E Zelgoszcz/ Wartkowice	2012	37 409,45	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 3701 E Niewiesz - Lipnica/ Poddębice	2012	58 345,26	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 3717 E Drużbin - Wola Pomianowa/ Pęczniew	2012	100 196,66	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 3718 E Bratków Dolny - Charchów Pański/ Zadzim	2012	60 198,88	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym– optymalizacja	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową ul. Południowa	2012	6 160,76	Środki własne i dofinansowanie z budżetu

płynności ruchu				państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 3742 E Poddębice - ul. Przejazd	2012	15 516,50	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 3720 E Otok - Wola Zaleska/ Zadzim	2012	42 970,31	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 3712 E Przywidz/ Pęczniew	2012	28 444,66	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 3715 E Ferdynandów/ Pęczniew	2012	37 591,44	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- 2531 E Spędoszyn, Spędoszyn Kolonia, Sędów/ Wartkowice, Chropy, Klementów, Praga, Bałdrzychów/ Poddębice	2012	207 113,54	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Remont nawierzchni drogi - 3740 E Uniejów - ul. Zielona	2012	33 569,60	Środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi 3712E Wylazłów - koniec betonówki i powierzchniowe utrwalenie w Pęczniewie	2013	1 367 287,67	Budżet Państwa - 683 643, FOGR - 423 314,81, Gmina Pęczniew - 260 329,86
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Podwójne powierzchniowe utrwalanie nawierzchni dróg kationową emulsją asfaltową szybko rozpadową- Wylazłów - koniec betonówki, Pęczniew, Brzeg, Zagórki, Lubola, Wierzchy, Ner, Wartkowice, Spędoszyn Kolonia, Sędów, Chropy, Klementów, Borysew, Bałdrzychów, Pudłów, Tur, Nowa Wieś, Domaniew, Brudnów, Góra Bałdrzychowska, Wólka, Kałów, Fułki, Wilczyca, Zdrzychów, Gajówka, Dalików, Księża Młyny, Lubiszewice, Niemysłów, Pęczniew, Rudniki, Przywidz, Pałki, Zadzim, Borki Drużnińskie, Rzechtła, Brodnia, Grabina, Wola Pomianowa, Wyreńbów, Wola Zaleska, Otok, Zalesie, Borki Prusinowskie, Małyń las, Uniejów - ul. Wschodnia – Czekaj, Spicimierz, Czepów, Uniejów - ul. Rzeczna, Uniejów ul. Kilińskiego, Uniejów, Uniejów - ul. Wiśniowa, Brodnia - dr. Gminna, Poddębice - ul. Zielona, ul. Polna, Poddębice - ul. Polna, Uniejów - ul. 22 Lipca	2013	1 603 574	Środki własne i dofinansowanie z budżetu państwa
Edukacja ekologiczna	„Jak dbać o środowisko i żyć ekologicznie - opowiemy w biuletynie Powiat z Perspektywy” - wydruk stron ekologicznych w 4 numerach biuletynu samorządowego w okresie od lipca 2013 do grudnia 2013 r.	2011-2012	11 200	Dofinansowanie z WFOŚiGW w Łodzi

VI. CELE EKOLOGICZNE I KIERUNKI DZIAŁANIA.

Podstawę planowania działań w zakresie ochrony środowiska na terenie Powiatu Poddębickiego i formułowania celów stanowi:

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego - wizja rozwoju regionu: REGION SPÓJNY TERYTORIALNIE I WIZERUNKOWO, KREATYWNY I KONKURENCYJNY W SKALI KRAJU I EUROPY, O NAJLEPSZEJ DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ, WYRÓŻNIAJĄCY SIĘ ATRAKCYJNOŚCIĄ INWESTYCYJNĄ I WYSOKĄ JAKOŚCIĄ ŻYCIA.

Misja regionu łódzkiego: PROWADZENIE ZINTEGROWANEJ I TERYTORIALNIE UKIERUNKOWANEJ POLITYKI ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU, OPARTEJ NA WSPÓŁPRACY GOSPODARCZEJ, BUDOWANIU WIĘZI SPOŁECZNYCH ORAZ TOŻSAMOŚCI REGIONALNEJ.

OBSZARY TURYSTYCZNE DOLIN RZECZYNYCH PILICY, WARTY I BZURY.

Cel strategiczny.

OBSZARY ROZWOJU TURYSTYKI UZDROWISKOWEJ, KONFERENCYJNEJ, SPORTOWEJ AKTYWNEJ O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, WYKORZYSTUJĄCE ENDOGENICZNE POTENCJAŁY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

Strategiczne kierunki działania:

1. Wspieranie działań na rzecz rozwoju turystyki aktywnej, rekreacyjnej, sportowej i geoturystyki oraz bazy turystycznej, w tym agroturystyki.
2. Wspieranie działań na rzecz rozbudowy szlaków turystycznych.
3. Wspieranie działań na rzecz rozwoju funkcji konferencyjno-kongresowej.
4. Wspieranie działań na rzecz wykreowania marki i popytu na usługi balneologiczne, uzdrowiskowe i rehabilitacyjne.
5. Wspieranie działań na rzecz budowania zintegrowanych produktów turystycznych opartych na walorach kulturowych i przyrodniczych, w tym geologicznych oraz kultywowaniu tradycji.
6. Wspieranie działań na rzecz wykreowania wizerunku obszarów jako atrakcyjnych turystycznie.
7. Wspieranie działań na rzecz poprawy czystości wód Zalewu Sulejowskiego i Zbiornika Jeziorsko oraz terenów leśnych.
8. Wspieranie działań na rzecz wprowadzania systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
9. Wspieranie działań na rzecz zwiększenia dostępności transportowej zewnętrznej i wewnętrznej.
10. Wspieranie działań na rzecz rozwoju powiązań funkcjonalno-przestrzennych o wymiarze ponadregionalnym (Pasma kulturowo-turystyczne Pilicy, Pasma kulturowo-turystyczne Warty, Pasma kulturowo-turystyczne Bzury).

Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego.

Strategia Rozwoju Powiatu Poddębickiego.

Mając na uwadze powyższe cele i założenia polityk, programów i strategii, prognozowane zmiany systemowe, coraz bardziej odczuwalne zmiany klimatu, po przeanalizowaniu aktualnego stanu środowiska Powiatu Poddębickiego i ustalonych kierunków jego rozwoju sformułowano cele ekologiczne dłuگو- i średnioterminowe, priorytety ekologiczne i wizję rozwoju powiatu.

Wizja:

Powiat Poddębicki przyjazny dla klimatu, środowiska i mieszkańców, atrakcyjny turystycznie i rekreacyjnie, wykorzystujący odnawialne źródła energii, ze szczególnym uwzględnieniem wód termalnych.

Cel nadrzędny:

Poprawa jakości środowiska w Powiecie Poddębickim, dzięki działaniom uświadomionej ekologicznie społeczności dążącej do ochrony zmieniającego się klimatu i przystosowania się do tych zmian.

Cele długoterminowe obejmujące okres do 2020 roku:

- 1. Poprawa jakości powietrza i życia mieszkańców dzięki rozwojowi gospodarki niskoemisyjnej.**
- 2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i minimalizacja zagrożeń dla odtwarzalności i jakości zasobów wód podziemnych.**
- 3. Zmniejszenie zagrożenia hałasem i ochrona przed polami elektromagnetycznymi.**
- 4. Ochrona powierzchni ziemi.**
- 5. Ochrona zasobów kopalin.**
- 6. Ochrona zasobów przyrody i różnorodności biologicznej.**
- 7. Zmniejszenie wodochłonności, materiałochołności i energochłonności, przy wzroście wykorzystania źródeł odnawialnych.**
- 8. Racjonalna gospodarka leśna.**
- 9. Zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska i powstawaniu poważnych awarii.**
- 10. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.**

Poniżej do każdego celu długoterminowego zostały określone cele krótkoterminowe oraz wyznaczone kierunki działania dla realizacji tych celów.

Poprawa jakości powietrza i życia mieszkańców dzięki rozwojowi gospodarki niskoemisyjnej

Cele krótkoterminowe:

- **ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych (przede wszystkim na terenach o gęstej zabudowie),**
- **redukcja emisji gazów cieplarnianych,**
- **ograniczenie emisji ze spalania paliw stałych,**
- **zwiększenie efektywności energetycznej w mieszkalnictwie, budownictwie,**
- **zmniejszenie wodochłonności, materiałochołności i energochłonności,**
- **promowanie i wzrost wykorzystania energii odnawialnej,**
- **promowanie nowych wzorców konsumpcji,**
- **zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej szkodliwości spalania odpadów.**

Kierunki działań:

- opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej,
- propagowanie wdrażania najlepszych dostępnych technik produkcji,
- kontrolowanie gospodarowania wodą i racjonalizacja zużycia wody (zapobieganie nadmiernej i niewłaściwej eksploatacji ujęć poprzez odpowiednie pozwolenia wodnoprawne),
- powołanie forum propagowania OZE,
- propagowanie i wspieranie działań w kierunku wykorzystywania alternatywnych źródeł energii (biomasa, energia geotermalna, energia słoneczna, energia wód płynących, wierzba energetyczna, itp.),
- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i transportu energii ze źródeł odnawialnych (energii wiatrowej, wodnej i geotermalnej, ogniw słonecznych, fotowoltaiki),
- stworzenie bazy podmiotów wprowadzających zanieczyszczenia do atmosfery oraz ich nadzór i kontrola,
- akcja informacyjna o możliwościach uzyskania pomocy finansowej na realizowanie przedsięwzięć termomodernizacyjnych i wynikających z nich korzyściach zdrowotnych i ekonomicznych,
- ograniczanie emisji komunikacyjnej (obwodnice, działania w kierunku poprawy płynności ruchu – rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, rozwój infrastruktury dla ruchu rowerowego),
- promowanie wprowadzania czystych technologii, modernizacji procesów technologicznych, zmniejszenia materiałochołności procesów technologicznych,
- wspomaganie działalności związanej z wytwarzaniem biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- energooszczędne budownictwo i termomodernizacja istniejących zasobów,
- upowszechnianie proekologicznych form transportu,

- szeroka akcja edukacyjna.

Mierniki realizacji:

- wysokość nakładów na inwestycje z zakresu ochrony atmosfery,
- ilość zużytej energii elektrycznej na jednego mieszkańca,
- ilość wytworzonych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca,
- poziom zanieczyszczenia powietrza,
- wysokość emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- monitoring niskiej emisji,
- lista podmiotów wprowadzających zanieczyszczenia do atmosfery,
- poziom energii uzyskiwanych ze źródeł odnawialnych,
- liczba mieszkańców poinformowanych o możliwościach uzyskania dofinansowania na inwestycje ograniczające emisję zanieczyszczeń,
- długość tras rowerowych.

Poprawa jakości wód powierzchniowych i minimalizacja zagrożeń dla odtwarzalności i jakości zasobów wód podziemnych

Cele krótkoterminowe:

- **zapewnienie odpowiedniej ilości najlepszej jakościowo wody do picia,**
- **ochrona ujęć wody oraz poprawa funkcjonowania i utrzymania infrastruktury zaopatrującej w wodę,**
- **ograniczenie strat zużycia wody do celów komunalnych i przemysłowych,**
- **ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych,**
- **poprawa jakości wód powierzchniowych,**
- **ograniczenie zanieczyszczenia wód ze źródeł komunalnych,**
- **poprawa warunków bytowania mieszkańców,**
- **stworzenie warunków dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz rozwoju flory i fauny.**

Kierunki działania:

- uregulowanie gospodarki ściekowej (budowa zbiorczych systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków, modernizacja istniejących oczyszczalni, budowa oczyszczalni przydomowych, budowa i modernizacja wodociągów oraz stacji uzdatniania wody),
- ograniczenie marnotrawstwa wody i strat w systemach wodnych oraz zmniejszenie deficytu wód powierzchniowych poprzez budowę nowych zbiorników retencyjnych,
- prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- stworzenie bazy podmiotów odprowadzających ścieki oraz ich nadzór i kontrola,
- kontrola i nadzór ujęć wód podziemnych na terenie Powiatu,
- właściwe lokalizowanie inwestycji uciążliwych na środowisko w miejscach, gdzie nie spowodują one zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych i likwidowanie zagrożeń miejscowych,
- zwiększanie małej retencji (budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych i stopni wodnych, które pozwolą na gospodarcze wykorzystanie rzek do np. turystyki, rekreacji i energetyki),
- retencjonowanie wód opadowych,
- stworzenie kompleksowego systemu przeciwpowodziowego uwzględniającego zachowanie walorów przyrodniczych, w szczególności w dolinach rzecznych,
- inwentaryzacja i likwidacja niewykorzystanych otworów wiertniczych, w tym nieczynnych o zaniechanej eksploatacji oraz niesprawnych ujęć wód podziemnych,
- ograniczenie powierzchniowego odpływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych (zwłaszcza z terenów rolniczych),
- edukacja mieszkańców w celu uświadomienia zagrożenia dla wód jakie mogą powodować nieszczelne szamba oraz w zakresie stosowania dobrych praktyk rolniczych.

Mierniki realizacji:

- ilość ścieków oczyszczanych i nie oczyszczanych w m³,
- długość kanalizacji i ilość przyłączy,
- długość sieci wodociągowej i ilość przyłączy,
- wielkość nakładów na budowę i modernizację oczyszczalni ścieków,
- wielkość nakładów na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody,
- liczba powstałych oczyszczalni przydomowych,
- udział wód powierzchniowych i podziemnych w poszczególnych klasach czystości,
- poziom zużycia wody,
- liczba podmiotów posiadających odpowiednie pozwolenia wodnoprawne,
- ilość zlikwidowanych zagrożeń miejscowych dla wód,

-powierzchnia obiektów małej retencji.

Zmniejszenie zagrożenia hałasem i ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

Cele krótkoterminowe:

- **ograniczenie liczby ludności narażonej na nadmierny hałas,**
- **zmniejszenie hałasu emitowanego przez środki transportu,**
- **ocena skali zagrożenia mieszkańców powiatu polami elektromagnetycznymi,**
- **utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej dopuszczalnej wartości.**

Kierunki działań:

- ograniczanie emisji komunikacyjnej (obwodnice, działania w kierunku poprawy płynności ruchu – rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej),
- kontrolowaniu przestrzegania dopuszczalnych prędkości oraz ładowności pojazdów,
- polepszanie organizacji ruchu w miastach i większych miejscowościach, budowa ścieżek rowerowych,
- stworzenie bazy podmiotów emitujących hałas oraz ich nadzór i kontrola,
- monitoringu poziomu hałasu,
- monitoringu poziomów pól elektromagnetycznych,
- właściwe lokalizowanie inwestycji związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym - uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego uwarunkowań związanych z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, w tym głównie konieczności ograniczenia zabudowy w rejonie ich źródeł.

Mierniki realizacji:

- poziom emisji hałasu,
- procent ludności narażonej na nadmierny hałas,
- długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg, budowa obwodnic,
- lista podmiotów emitujących hałas,
- liczba punktów pomiarowych, na których stwierdzono ponadnormatywną emisję promieniowania ze źródeł elektromagnetycznych.

Racjonalna gospodarka odpadami.

Cele krótkoterminowe:

- **minimalizacja ilości odpadów powstających i składowanych, a wzrost ilości odpadów odzyskiwanych i wykorzystywanych,**
- **osiągnięcie wymaganych poziomów odzysku i recyklingu,**
- **poprawa estetyki otoczenia życia mieszkańców (likwidacja dzikich wysypisk odpadów),**
- **likwidacja punktów stwarzających szczególne zagrożenie dla gleby i wód (odpady niebezpieczne).**

Kierunki działań:

- edukacja ekologiczna mieszkańców (szkolenia, spotkania z mieszkańcami, edukacja dzieci i młodzieży w szkołach) promująca minimalizację powstawania odpadów i ich selektywną zbiórkę,
- minimalizacja ilości powstających odpadów poprzez ich gospodarcze wykorzystanie,
- zwiększenie selektywnej zbiórki odpadów, szczególnie biodegradowalnych, w tym zielonych,
- zwiększenie kontroli nad postępowaniem z osadami ściekowymi,
- zmniejszenie ilości odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w sektorze gospodarczym,
- nadzór i kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie postępowania z odpadami (wytwarzanie, zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie),
- likwidacja tzw. „dzikich” wysypisk odpadów,
- rekultywacja i właściwy monitoring składowisk,
- zorganizowanie systemu odbioru odpadów niebezpiecznych,
- zapewnienie bezpieczeństwa transportu oraz usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest,
- organizowanie akcji dofinansowania likwidacji wyrobów zawierających azbest.

Mierniki realizacji:

- ilość odpadów wytwarzanych przez 1 mieszkańca,
- ilość odpadów odzyskanych,
- ilość przeprowadzonych szkoleń i spotkań z mieszkańcami,

- liczba podmiotów posiadających stosowne decyzje z zakresu gospodarowania odpadami,
- wysokość nakładów poniesionych na likwidację „dzikich” wysypisk odpadów,
- wysokość nakładów poniesionych na rekultywację składowisk
- ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest.

Ochrona powierzchni ziemi.

Cele krótkoterminowe:

- ***zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju,***
- ***poprawa jakości gleby,***
- ***identyfikacja i rekultywacja terenów zdegradowanych i obszarów zanieczyszczonych,***
- ***minimalizacja zagrożeń spowodowanych ruchami masowymi ziemi,***
- ***racjonalne gospodarowanie terenami zagrożonymi ruchami masowymi.***

Kierunki działania:

- prowadzenie okresowych badań jakości gleby,
- ochrona gleb o wysokich klasach bonitacyjnych przed wykorzystaniem na cele nierolnicze,
- wapnowanie gleb i racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów,
- odbudowa i modernizacja urządzeń melioracji podstawowej i szczegółowej,
- rekultywacja gleb zdegradowanych i terenów poeksploatacyjnych,
- kreowanie działań w zakresie rolnictwa przyjaznego środowisku oraz upowszechnianie wśród rolników zasad dobrej praktyki rolniczej,
- rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi,

Mierniki realizacji:

- wielkość powierzchni zrekultywowanych,
- monitoring jakości gleb,
- liczba i powierzchnia zidentyfikowanych terenów zanieczyszczonych,
- powierzchnia i procent urządzeń melioracyjnych poddanych konserwacji,
- powierzchnia nowych melioracji.

Ochrona zasobów kopalin.

Cele krótkoterminowe:

- ***ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin,***
- ***ochrona złóż kopalin poprzez ich racjonalne wykorzystanie umożliwiające perspektywiczną eksploatację.***

Kierunki działania:

- uwzględnianie złóż kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego,
- sporządzenie aktualnej inwentaryzacji złóż i wyrobisk poeksploatacyjnych znajdujących się na terenie Powiatu,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- prowadzenie kontroli nad wydobywaniem kopalin (koncesje, opłaty eksploatacyjne) oraz rekultywacją terenów poeksploatacyjnych,
- przeciwdziałanie nielegalnemu wydobyciu kopalin,
- likwidacja tzw. „dzikich” wysypisk w terenach poeksploatacyjnych.

Mierniki realizacji:

- wielkość powierzchni zrekultywowanych,
- inwentaryzacja złóż i wyrobisk poeksploatacyjnych,
- ilość wydanych koncesji,
- liczba postępowań dotyczących nielegalnego wydobycia kopalin,
- ilość wydobytych zasobów poszczególnych rodzajów,
- wysokość nakładów na rekultywację terenów.

Ochrona zasobów przyrody i różnorodności biologicznej.

Cele krótkoterminowe:

- ***ochrona istniejących miejsc przyrodniczo cennych i tworzenie warunków dla powstawania nowych,***

- **pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych,**
- **promowanie walorów przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 i innych obszarów chronionych,**
- **podniesienie jakości życia mieszkańców z zachowaniem ładu przestrzennego i funkcjonalnego przy jednoczesnej ochronie istniejących walorów kulturowo-krajobrazowych .**

Kierunki działań:

- uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego aspektów dotyczących ochrony środowiska (ochrona elementów charakterystycznych i ochrona różnorodności krajobrazu),
- edukacja ekologiczna rolników i promowanie rolnictwa ekologicznego oraz realizowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych,
- rozwój terenów zieleni w miastach,
- promowanie terenów o dużych walorach przyrodniczych i rozpowszechnianie proekologicznych zasad korzystania z nich,
- edukacja ekologiczna w celu zwiększenia świadomości ekologicznej i kształtowania opinii mieszkańców oraz promowania umiarkowanego użytkowania zasobów biologicznych i praktyki oszczędnego i rozsądnego gospodarowania.

Mierniki realizacji:

- powierzchnia obszarów chronionych,
- powierzchnia terenów zalesionych,
- liczba pomników przyrody i powierzchnia innych form ochrony przyrody,
- ilość przeprowadzonych szkoleń,
- liczba rolników produkujących żywność ekologiczną.

Racjonalna gospodarka leśna.

Cele krótkoterminowe:

- **realizacja zrównoważonej gospodarki leśnej, zachowanie walorów przyrodniczych lasów,**
- **zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych,**
- **poprawa stanu zdrowotnego lasów,**
- **wzrost różnorodności biologicznej systemów leśnych,**
- **kontynuacja zagospodarowania przestrzeni leśnej dla wyeksponowania walorów przyrodniczych i rekreacyjnych lasów.**

Kierunki działania:

- systematyczne zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo,
- stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania zagrożeniom ze strony czynników abiotycznych (szkody przemysłowe, pożary) i biotycznych (choroby drzew, działalność szkodników),
- zwiększenie różnorodności gatunkowej lasów i bieżąca ochrona istniejących kompleksów leśnych,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa, w tym właścicieli lasów w zakresie wzbogacania oraz poszanowania i racjonalnego użytkowania zasobów leśnych,
- wprowadzenie instrukcji zalesień i zadrzewień w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- nadzór nad gospodarką leśną zgodnie z planami urządzania lasów.

Mierniki realizacji celów:

- wielkość powierzchni zalesionej w danym roku,
- wielkość powierzchni leśnej na jednego mieszkańca,
- plany urządzania lasów.

Zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska i powstawaniu poważnych awarii.

Cele krótkoterminowe:

- **zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i związanych z transportem drogowym,**
- **zmniejszenie stopnia narażenia mieszkańców na skutki poważnych awarii,**
- **optymalizacja zabezpieczenia przeciwpowodziowego dostosowanego do zmieniającego się klimatu,**

- monitoring obszarów zagrożonych powodzią i podtopieniami.

Kierunki działań:

- kontrola i nadzór obiektów mogących powodować nadzwyczajne zagrożenia,
- inwentaryzacja punktów stwarzających nadzwyczajne zagrożenia,
- sporządzenie planów operacyjno-ratowniczych,
- zmniejszenie zagrożenia dla zdrowia mieszkańców i środowiska powiatu wynikającego z transportu materiałów niebezpiecznych,
- wykreowanie właściwych zachowań mieszkańców w sytuacji wystąpienia awarii przemysłowej lub zagrożenia w wyniku transportu materiałów niebezpiecznych,
- wyposażenie służb w odpowiedni sprzęt służący do walki ze skutkami poważnych awarii,
- bezpieczne, tymczasowe gromadzenie odpadów powstających w czasie usuwania skutków przedostania się materiałów niebezpiecznych do środowiska podczas kolizji transportowej,
- zarządzanie ryzykiem powodziowym,
- budowa oraz bieżąca kontrola systemu obiektów urządzeń zabezpieczających przed powodzią, monitorowanie stanu wałów i urządzeń hydrotechnicznych oraz terenów osuwiskowych,
- współpraca z instytucjami szczebla wojewódzkiego i gminnego w zakresie stworzenia systemu informacji o gospodarce wodnej,
- bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych i melioracji,
- zwiększenie retencyjności zlewni rzek, budowa zbiorników retencyjnych,
- niedopuszczanie do zabudowy terenów zalewowych.

Mierniki realizacji celów:

- liczba poważnych awarii przemysłowych,
- liczba obiektów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii,
- opracowanie i aktualizacja dokumentów zarządzania ryzykiem powodziowym,
- ilość, długość udrożnionych, konserwowanych cieków wodnych, melioracji.

Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Cele krótkoterminowe:

- **edukacja i informacja na rzecz ochrony klimatu i przystosowania się do jego niekorzystnych zmian,**
- **zwiększenie wpływu mieszkańców na działania związane z ochroną środowiska,**
- **ułatwienie dostępu do informacji o środowisku,**
- **kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców – zmiana zachowań na proekologiczne.**

Kierunki działań:

- szkolenia, działania promocyjne i edukacyjne w kierunku kształtowania pozytywnych postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii,
- propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody,
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i właściwej gospodarki odpadami,
- szkolenia rolników w zakresie właściwego nawożenia, promocji rolnictwa ekologicznego, stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych,
- opracowanie i realizacja powiatowego programu edukacji ekologicznej,
- edukacja poprzez stronę internetową, prasę powiatową i lokalną.

Mierniki realizacji celów:

- opracowanie powiatowego programu edukacji ekologicznej,
- liczba przeprowadzonych szkoleń, spotkań z zakresu edukacji ekologicznej,
- liczba przeszkolonych mieszkańców z zakresu edukacji ekologicznej,
- liczba zorganizowanych konkursów o tematyce ekologicznej,
- liczba zorganizowanych pozostałych przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej,
- stworzenie strony internetowej, na której zamieszczone będą informacje o ochronie środowiska i ekologii,
- liczba odwiedzających stronę internetową.

VII. PRIORYTETY EKOLOGICZNE I LISTA PROEKOLOGICZNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ PRIORYTETOWYCH.

Ze względu na charakter Powiatu Poddębickiego, bogactwo przyrodnicze, dostępność odnawialnych źródeł energii i ustalony kierunek rozwoju (turystyka, rekreacji i balneologia) oraz

mając na uwadze wynikające z analizy stanu środowiska największe problemy dotyczące Powiatu Poddębickiego, proponuje się następujące priorytety ekologiczne:

- **poprawa jakości powietrza – gospodarka niskoemisyjna, wdrażanie alternatywnych źródeł energii – redukcja emisji gazów cieplarnianych,**
- **racjonalne gospodarowanie i ochrona zasobów wód podziemnych,**
- **poprawa jakości wód powierzchniowych i Zbiornika Jeziorsko – zrównoważone wykorzystanie ich do celów rekreacyjnych i turystycznych,**
- **podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców i zmiana zachowań na proekologiczne,**
- **właściwa gospodarka odpadami - minimalizacja powstawania odpadów, osiągnięcie właściwego poziomu odzysku i recyklingu,**
- **wzrost lesistości Powiatu,**
- **ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej,**
- **ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego.**

Lista wybranych priorytetów jest otwarta i może być uzupełniania lub zmieniana, co będzie uzależnione od sytuacji ekonomicznej samorządów i podmiotów odpowiedzialnych za realizację inwestycji ekologicznych, możliwości uzyskania dofinansowania z zewnątrz, uregulowań prawnych i wielu innych czynników.

Tabela Nr 162 - Lista priorytetowych przedsięwzięć proekologicznych, planowanych do wykonania na terenie Powiatu Poddębickiego (według informacji z gmin).

Cel przedsięwzięcia Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia.	Okres realizacji (lata od ÷ do).	Koszty realizacji	Źródła finansowania przedsięwzięcia.
GMINA PODDĘBICE				
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę - zaopatrzenia w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa sieci wodociągowej Bałdrzychów: sieć wodociągowa rur PEHD 160/141 mm SDR 17PN 10, L=254,8 m, hydranty pożarowe nadziemne wraz z armaturą o śr. 80 mm – 1 kpl., studnie rewizyjne zasuwowa Dn1200 – 2 szt., zasuw z żeliwa z miękkim zamknięciem śr. 150 mm- 3 kpl. przewiert śr. 273 mm – 11,5 m, przewiert sterowany śr. 280 mm – 38,0 m, odtworzenie nawierzchni chodnika 6 m ²	2013-2015	brak danych	Środki własne i ze środków EFR na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę - zaopatrzenia w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa sieci wodociągowej Niewiesz Kolonia: sieć wodociągowa rur PEHD 90 mm SDR 17PN 10, L=204 m, sieć wodociągowa rur PEHD 110 mm SDR 17PN 10 L=770 m, hydranty pożarowe nadziemne o śr. 80 mm – 4 kpl., zasuw z żeliwa z miękkim zamknięciem śr. 80 mm- 4 kpl., zasuw z żeliwa z miękkim zamknięciem śr. 100 mm- 2 kpl., rury osłonowe PVC o śr. 200 mm – 62 m, przecisk lub przewiert – 16 m	2013-2015	brak danych	Środki własne i ze środków EFR na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę - zaopatrzenia w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa sieci wodociągowej Pudłówek: sieć wodociągowa rur PEHD 110/96,8 mm SDR 17PN 10, L=1817,7 m, hydranty pożarowe nadziemne wraz z armaturą o śr. 80 mm – 11 kpl., studnie rewizyjne Dn1200 – 2 szt., zasuw z żeliwa z miękkim zamknięciem śr. 100 mm- 4 kpl., rury osłonowe PVC o śr. 225 mm – 5 m, przewiert sterowany śr. 200 mm – 34 m, odtworzenie nawierzchni dróg 120 m ² , nawiertaki NCS 110/32 – 13 szt., zasuw odcinające 32 – 13 szt.	2013-2015	brak danych	Środki własne i ze środków EFR na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę - zaopatrzenia w wodę oraz poprawa jakości wody	Budowa sieci wodociągowej Podgórcze w miejscowościach: Borki Lipkowskie, Bałdrzychówi Podgórcze, sieć wodociągowa rur PEHD 110/96,8 mm SDR 17PN 10 l=1938,50 m, sieć wodociągowa rur PEHD 160/141 mm SDR 17PN 10 L=2653,8 m, hydranty pożarowe nadziemne wraz z armaturą o śr. 80 mm – 19 kompletów, zasuw z żeliwa z miękkim zamknięciem śr. 100 mm – 3 komplety, zasuw z żeliwa z miękkim zamknięciem śr. 150 mm – 8 kompletów, rury osłonowe PE śr. 225 mm – 33,0 m, rury osłonowe PE śr. 280 mm – 20,0 m, przewiert sterowany śr. 110 mm – 127 m, przewiert sterowany śr. 250 mm – 59,0 m, odtworzenie nawierzchni dróg – 9789 m ² , przyłącza wodociągowe w granicach pasa drogowego – PEHD 40 – 150 m, nawiertaki NCS 110/32 – 31 szt., nawiertaki NCS 160/32 – 13 szt., zasuw odcinające śr. 32 – 44 szt.	2013-2015	brak danych	Środki własne i ze środków EFR na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzuć ścieków	Rurociąg tłoczny w miejscowości Sworawa – rurociąg tłoczny z rur PEHD 110/96,8 mm SDR 17PN 10 L=2521,5, studnie odpowietrzające z kręgów	2013-2015	brak danych	Środki własne i ze środków EFR na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

nieoczyszczonych	betonowych śr. 800 z armaturą – 3 kpl., studnie rewizyjne – płuczące \varnothing 1200 z armaturą – 3 kpl., pompownia ścieków z polimerobetonu – 1500/3650 ze sterowaniem, systemem monitoringu – 1 kpl., pompownia ścieków z polimerobetonu – 1200/5510 ze sterowaniem, systeme monitoringu – 1 kpl.			
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Rurociąg tłoczny w miejscowości Poddębice - rurociąg tłoczny z rur PEHD 110/96,8 mm SDR 17 PN 10 L=236,5 m, studnia rozprężna \varnothing 1200 z armaturą – 1 kpl.	2013-2015	brak danych	Środki własne i ze środków EFR na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Budowa systemów zaopatrzenia wodę - zaopatrzenia wodę oraz poprawa jakości wody	Monitoring dla stacji uzdatniania wody Niewiesz i Niemysłów - wymiana istniejących wodomierzy na nowe z nadajnikami impulsów, hydrostatyczne sondy poziomu wody w studniach i zbiornikach, system sterowania z przesyłem danych za pomocą radiomodemów	2013-2015	brak danych	Środki własne i ze środków EFR na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Budowa systemów zaopatrzenia wodę - zaopatrzenia wodę oraz poprawa jakości wody	Przebudowa stacji uzdatniania wody w Porczynach – roboty budowlano-montażowe obejmujące: instalacje elektryczne, rurociąg wody surowej, rurociąg wody czystej zasilającej zbiorniki, rurociąg ssawny zasilania pompowni ściekowej, kanalizację wód popłucznych PVC 160 i rurociąg tłoczny PE40, kanalizację technologiczną spust i przelew zbiornika retencyjnego, pakiet rosączający 20 m ³ , zbiornik wód popłucznych 20 m ³ , przyłącze wodociągowe PEHD 40 mm wymiana odcinka rurociągu zasilającego sieć wodociągową, modernizacja ujęcia wody, stacja uzdatniania wody – technologia, przepięcie wpustu podłogowego hali technologicznej do kanalizacji wód popłucznych, instalacja ciepłej i zimnej wody, wentylacja w budynku SUW Porczyny, ogrodzenie, remont budynku, zbiorniki na wodę pitną, place utwardzone.	2013-2015	brak danych	Środki własne i ze środków EFR na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
GMINA UNIEJÓW				
Energia odnawialna – wykorzystanie energii ze źródeł termalnych	Budowa hybrydowej elektrociepłowni geotermalnej	2013-2015	12 222 000	Środki własne, środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p, RPO
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	2013-2014	1 600 000	WFOŚiGW – 712000, NFOŚiGW – 720000, środki własne – 168000
Ochrona przeciwpowodziowa	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie rzeki Struga Spycimierska w miejscowości Spycimierz	2013-2014	12 000 000	WFOŚiGW – 9600000, środki własne – 2652411,43
Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych	Zmiana kształtowania terenu na obszarze zabytkowego zespołu zamkowo-parkowego i przyległym	2013-2014	4 600 000	WFOŚiGW – 3680000, środki własne – 920000
Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych	Urządzenie zieleni na terenie zespołu zamkowo-parkowego Uniejowie	2013-2014	60 000	WFOŚiGW – 58000, środki własne – 2000
Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych	Urządzenia zieleni na terenie Zagrody Młynarskiej w Uniejowie	2013-2014	60 000	WFOŚiGW – 48000, środki własne – 12000
Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych	Urządzenia zieleni na terenie prowadzącym do Kompleksu Termalno-Basenowego w Uniejowie	2013-2014	60 000	WFOŚiGW – 48000, środki własne – 12000
Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych	Urządzenia zieleni na terenach inwestycyjnych w Uniejowie	2013-2014	60 000	WFOŚiGW – 48000, środki własne – 12000
GMINA PĘCZNIEW				
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji o długości 1957 mb z rur PVC \varnothing 200	2014-2015	1 694 327,05	Środki własne Środki UE WFOŚiGW
Gospodarka ściekowa -	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Pęczniewie z możliwością rozbudowy	2014-2015	2 950 908,93	Środki własne

ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych				Środki UE WFOŚiGW
GMINA WARTKOWICE				
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	<p>Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków – etap V , budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Stary Gostków, Biała Góra, Wartkowiec, Spędoszyn, Spędoszyn Kolonia. Inwestycja realizowana w ramach PROW na lata 2007-2013 Działanie 321 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” – zakres rzeczowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przyzagrodowe oczyszczalnie ścieków w technologii osadu czynnego w ilości 55 szt. - sieć kanalizacyjna o łącznej długości 3263 m, w tym: PCV 200 – 1739 m, PE110 – 1231 m, PE90 – 293 m, - pompownie ścieków – 3 szt., - przyłącza PCV160 – 967 m /32 szt. 	2013-2014	4 898 011	Środki własne, środki UE, WFOŚiGW
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę - zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Stary Gostków. Zakres rzeczowy: sieć wodociągowa PCV Ø160 o długości 519 m, przyłącza wodociągowe PE Ø40 o długości 29 m /2 szt.	2013	238 282	Środki własne
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	<p>Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wartkowicach – założenia dotyczące planowanej rozbudowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - średniobowiązkowa ilość ścieków $Q_{srd} = 549,0 \text{ m}^3/\text{d}$, - maksymalna dobowa ilość ścieków – $Q_{maxd} = 688,0 \text{ m}^3/\text{d}$ - maksymalna godzinowa ilość ścieków $Q_{maxh} = 77,0 \text{ m}^3/\text{h}$. <p>Zakłada się podział inwestycji na trzy etapy:</p> <p>W etapie I planuje się modernizację istniejących obiektów: kraty kosztowej przepompowni, reaktorów biologicznych wraz z systemem napowietrzania, komory zasuw ścieków oczyszczonych z napędami elektrycznymi, poletek osadowych, stawu retencyjno-uśredniającego, Systemu sterowania, umocnienie skarp rowu odbierającego oczyszczone ścieki z oczyszczalni.</p> <p>W etapie II planuje się budowę nowych obiektów technologicznych: zblokowanej oczyszczalni mechanicznej umieszczonej w budynku ZOM, stacji zlewczej ścieków i osadów dwożonych SZSO, przepompowni ścieków mechanicznie oczyszczonych P2, komory zasuw ścieków surowych mechanicznie oczyszczonych KZO, studni rozdzielczej SR, zbiornika retencyjno-uśredniającego, rurociągów technologicznych. W etapie III planuje się budowę nowych obiektów technologicznych: zagęszczacza grawitacyjnego osadów ZGO, stacji odwadniania i higienizacji osadów SOIH, placu składowania osadów częściowo zadaszonego PSO.</p>	2013-2015	4 052 850	Środki własne, JTI Polska, WFOŚiGW
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę - zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	<p>Budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Wartkowiec oraz modernizacja SUW Klódno.</p> <p>Zakres na ujęciu wody w Wartkowicach: budowa stacji uzdatniania wody o wydajności 40,5 m³/h, kompaktowe zestawy filtracyjne, zestaw hydroforowy pomp II stopnia o wydajności 62 m³/h, zbiorniki wyrównawcze w ilości 2 szt. o poj. 100 m³ każdy, odstojnik wód popłucznych, remont i przebudowa budynku stacji wodociągowej dla potrzeb projektowanej stacji uzdatniania wody, sieci zewnętrznej wod.-kan., utwardzenie terenu, wymiana ogrodzenia.</p> <p>Zakres na ujęciu wody Klódno: wymiana zestawu hydroforowo-pompowego</p>	2014-2015	1 600 000	Środki własne, środki UE, WFOŚiGW

	wydajności maksymalnej 80 m ^{3/h} .			
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Wartkowice – kierunek Klódno. Zakres: sieć kanalizacyjna długości 8,9 km, w tym: grawitacyjne 7 km, tłoczna 1,9 km.	2015-2020	9 500 000	Środki własne, środki UE, WFOŚiGW
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Wartkowice – kierunek Drwalew. Zakres: sieć kanalizacyjna długości 8,9 km, w tym: grawitacyjne 7 km, tłoczna 1,9 km.	2015-2020	7 300 000	Środki własne, środki UE, WFOŚiGW
Budowa systemów zaopatrzenia w wodę - zaopatrzenie w wodę oraz poprawa jakości wody	Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Sucha o długości 0,7 km	2014	350 000	Środki własne, WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja przedszkola publicznego w Wartkowicach: docieplenie ścian i stropodachów – 800 m ² , wymiana stolarki okiennej – 115 m ² , modernizacja systemu grzewczego (kotłownia, instalacja c.o.)	2015-2020	600 000	Środki własne, WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja szkół na terenie Gminy Wartkowice – zakończenie termomodernizacji budynków szkolnych częściowo zmodernizowanych w miejscowościach: Drwalew, Klódno, Parądzice, Saków.	2015-2020	2 500 000	Środki własne, WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja komunalnych budynków mieszkalnych w miejscowościach: Parądzice, Drwalew, Stary Gostków, Wartkowice, Saków, Jadwisin, Biernacie, Powodów I, Zelgoszcz	2015-2020	1 500 000	Środki własne, WFOŚiGW
Ochrona powietrza Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery	Termomodernizacja i remont budynków Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach: Truskawiec, Tur, Sędów, Klódno, Biernacie, Zelgoszcz, Konopnica, Grabiszew, Pełczyńska, Powodów III, Biała Góra, Wartkowice			
Ochrona przeciwpowodziowa	Budowa zbiornika retencyjnego Dzierżawy – Drozdów na Kanale „A” Drozdów o powierzchni zalewu 62 ha i pojemności 930 tys. m ³	2016-2019	13 883 000	Środki własne, WFOŚiGW NFOŚiGW
Ochrona przeciwpowodziowa	Budowa zbiornika retencyjnego Krzepocinek – Wola Dąbrowa na rzece Gnida o powierzchni 100 ha i pojemności 1500 tys. m ³	b.d.	22 392 000	Środki własne, WFOŚiGW NFOŚiGW
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Przebudowa drogi relacji Ner Kolonia – Mrówna – Brudówek – Światonia, o długości 7,446 km	2012	5 700 000	RPO WŁ Środki własne
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Rozbudowa drogi w miejscowości Powodów I – Powodów II, długości 2,737 km	2012	2 100 000	Środki Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność - Rozwój oraz środki budżetu państwa oraz ze środków Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych
Gmina Zadzim				
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Modernizacja dróg w następujących miejscowościach: <ul style="list-style-type: none"> • Bąki na odcinku 180 mb – asfalt • Zadzim na odcinku 250 mb - asfalt • Zawady – Charchów Księży na odcinek 1000 mb.- destruk 	2013-2014	64 600,00	Środki własne Środki UE

	<ul style="list-style-type: none"> • Pietrachy na odcinku 615 mb – destruk • Marcinów na odcinku 600 mb - destruk • Adamka na odcinku 300 mb – destruk 			
Gospodarka ściekowa - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych	Modernizacji oczyszczalni ścieków w Zygrach i budowa kanalizacji sanitarnej	2013-2014	1 703 460,31	Dofinansowanie z PROW 1 038 695,00, środki własne 664 765,00
Starostwo Poddębice				
Edukacja ekologiczna	Edukacja ekologiczna – program powiatowy	2014-2016	-	Środki własne, WFOŚiGW
Edukacja ekologiczna	Edukacja ekologiczna na łamach biuletynu samorządowego	2014-2016	-	Środki własne, WFOŚiGW
Ochrona przed hałasem komunikacyjnym – optymalizacja płynności ruchu	Remont drogi powiatowej Nr 3711E w miejscowości Niemysłów, na długości 1250 m w ramach likwidacji szkód spowodowanych przez powódź z 2013 r.	2014	668 869	Środki własne, środki UE, budżet państwa
	Remont drogi powiatowej Nr 2531E w miejscowości Bałdrzychów, na długości 600 m w ramach likwidacji szkód spowodowanych przez powódź z 2013 r.	2014	83 332	Środki własne, budżet państwa
	Remont drogi powiatowej Nr 3701E w miejscowości Lipnica, na długości 600 m w ramach likwidacji szkód spowodowanych przez powódź z 2013 r.	2014	227 013	Środki własne, budżet państwa
	Remont drogi powiatowej Nr 3701E w miejscowości Niewiesz, na długości 750 m w ramach likwidacji szkód spowodowanych przez powódź z 2013 r.	2014	290 939	Środki własne, budżet państwa
	Remont drogi powiatowej Nr 2531E w miejscowości Pudłówek, na długości 1000 m i drogi nr 3723E w miejscowości Pudłówek na długości 320 m w ramach likwidacji szkód spowodowanych przez powódź z 2013 r.	2014	387 811	Środki własne, budżet państwa
	Przebudowa i remont drogi powiatowej nr 3707E długości 1,902 km na odcinku Poddębice, ul. Targowa do skrzyżowania w Rąkczynie	2014	2 547 398	Środki własne, NPPDL, Gmina Poddębice
	Wykonanie nakładki bitumicznej na ul. 1 Maja od ul. Piotrowskiego do ul. Młynarskiej – 990 m ²	2014	40 000	

PROGRAM ZADANIOWY:

- zadań własnych (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które finansowane w całości lub częściowo za środków będących w

dyspozycji gminy),

- zadań koordynowanych (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania, które z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego).

Tabela nr 163 ZADANIA WŁASNE POWIATU

Lp	Nazwa zadania	Okres realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Koszt	Źródła finansowania
1.	Doskonalenie nadzoru nad przestrzeganiem ustaleń zawartych w decyzjach administracyjnych dotyczących podmiotów korzystających ze środowiska	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych powiatu	Środki własne
2.	Dokonywanie co 4 lata przeglądów pozwoleń wodno prawnych na pobór wody i odprowadzanie ścieków	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych powiatu	Środki własne
3.	Stworzenie bazy podmiotów korzystających ze środowiska	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych powiatu	Środki własne
4.	Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych powiatu	Środki własne
5.	Prowadzenie edukacji ekologicznej	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych powiatu	Środki własne
6.	Nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych	Środki własne
7.	Powołanie forum propagowania OZE	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych	Środki własne
8.	Sporządzenie planów operacyjno-ratowniczych	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych powiatu	Środki własne
9.	Prowadzenie kontroli nad wydobywaniem kopalin (koncesje, opłaty eksploatacyjne) oraz rekultywacją terenów poeksploatacyjnych	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych powiatu	Środki własne
10.	Opracowanie powiatowego programu edukacji ekologicznej	Zadanie ciągłe	Samorząd powiatu	w ramach działań statutowych powiatu	Środki własne

Tabela nr 164 ZADANIA KOORDYNOWANE

LP.	Nazwa zadania	Jednostka realizacyjna	Źródła finansowania
1.	Opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej	samorządy terytorialne	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
2.	kontrolowanie gospodarowania wodą i racjonalizacja zużycia wody	Wojewoda, samorządy terytorialne i podległe im jednostki, WIOŚ, PSSE	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, Fundusz Spójności, fundusze unijne, kredyty i pożyczki
3.	propagowanie i wspieranie działań w kierunku wykorzystywania alternatywnych źródeł energii	Wojewoda, samorządy terytorialne i podległe im jednostki,	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, Fundusz Spójności, fundusze unijne, kredyty i pożyczki
4.	ograniczanie emisji komunikacyjnej (obwodnice, działania w kierunku poprawy płynności ruchu – rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, rozwój infrastruktury dla ruchu rowerowego),	Samorządy terytorialne, GDDKiA	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, Fundusz Spójności, fundusze unijne, kredyty i pożyczki
5.	energooszczędne budownictwo i termomodernizacja istniejących zasobów,	samorządy terytorialne i podległe im jednostki, podmioty gospodarcze, prywatni właściciele	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych i osób prywatnych, Fundusz Spójności, fundusze unijne, kredyty i pożyczki
6.	uregulowanie gospodarki ściekowej (budowa zbiorczych systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków, modernizacja istniejących oczyszczalni, budowa oczyszczalni przydomowych, budowa i modernizacja wodociągów oraz stacji uzdatniania wody),	Wojewoda, samorządy terytorialne i podległe im jednostki, podmioty gospodarcze,	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, Fundusz Spójności, fundusze unijne, kredyty i pożyczki
7.	budowa nowych zbiorników retencyjnych i zwiększanie małej retencji	Wojewoda, samorządy terytorialne i podległe im jednostki, RZGW, WZMiUW	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, Fundusz Spójności, fundusze unijne, kredyty i pożyczki
8.	prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	samorządy terytorialne, WIOŚ, PSSE	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
9.	kontrola i nadzór ujęć wód podziemnych na terenie Powiatu	samorządy terytorialne, WIOŚ, PSSE	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
10.	Nadzór nad właściwym lokalizowaniem inwestycji uciążliwych na środowisko w miejscach, gdzie nie spowodują one zagrożenia dla wód podziemnych i	samorządy terytorialne	środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

	powierzchniowych i likwidowanie zagrożeń miejscowych		
11.	inwentaryzacja i likwidacja niewykorzystanych otworów wiertniczych, w tym nieczynnych o zaniechanej eksploatacji oraz niesprawnych ujęć wód podziemnych	samorządy terytorialne	środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
12.	poprawianie organizacji ruchu w miastach i większych miejscowościach, budowa ścieżek rowerowych	samorządy terytorialne	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, Fundusz Spójności, fundusze unijne, kredyty i pożyczki
13.	monitoringu poziomu hałasu	WIOŚ	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
14.	monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	WIOŚ	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
15.	Nadzór nad właściwym lokalizowaniem inwestycji związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym - uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego uwarunkowań związanych z oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, w tym głównie konieczności ograniczenia zabudowy w rejonie ich źródeł	Samorządy terytorialne	środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
16.	zwiększenie selektywnej zbiórki odpadów, szczególnie biodegradowalnych, w tym zielonych,	Samorządy terytorialne i podległe im jednostki, właściciele nieruchomości	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych, fundusze unijne, kredyty i pożyczki
17.	likwidacja tzw. „dzikich” wysypisk odpadów	Samorządy terytorialne i podległe im jednostki, właściciele działek	środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
18.	rekultywacja i właściwy monitoring składowisk	Zarządzający składowiskami	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
19.	likwidacji wyrobów zawierających azbest	Samorządy terytorialne, osoby prywatne i podmioty gospodarcze	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne podmiotów gospodarczych i osób prywatnych, fundusze unijne, kredyty i pożyczki
20.	przewodzenie okresowych badań jakości gleby	WIOŚ	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
21.	wapnowanie gleb i racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów	Właściciele działek	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne właścicieli działek
22.	odbudowa i modernizacja urządzeń melioracji podstawowej i szczegółowej	Wojewoda, i podległe im jednostki, WZMiUW, Spółki Wodne	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, fundusze unijne, kredyty i pożyczki

23.	rekultywacja gleb zdegradowanych i terenów poeksploatacyjnych	Właściciele działek	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
24.	kreowanie działań w zakresie rolnictwa przyjaznego środowisku oraz upowszechnianie wśród rolników zasad dobrej praktyki rolniczej	Wojewoda, ODR, Izba rolnicza	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
25.	uwzględnianie złóż kopalin w planach zagospodarowania przestrzennego	Samorządy terytorialne	środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
26.	przeciwdziałanie nielegalnemu wydobyciu kopalin	Wojewoda, samorządy terytorialne i podległe im jednostki, Urząd górniczy	środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
27.	uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego aspektów dotyczących ochrony środowiska (ochrona elementów charakterystycznych i ochrona różnorodności krajobrazu)	Samorządy terytorialne	środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
28.	rozwój terenów zieleni w miastach	Samorządy terytorialne i podległe im jednostki,	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, kredyty i pożyczki
29.	promowanie terenów o dużych walorach przyrodniczych i rozpowszechnianie proekologicznych zasad korzystania z nich	Wojewoda, samorządy terytorialne i podległe im jednostki	środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, kredyty i pożyczki
30.	systematyczne zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo	Właściciele działek	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki własne właścicieli gruntów
31.	zarządzanie ryzykiem powodziowym	Wojewoda, samorządy terytorialne i podległe im jednostki	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
32.	Edukacja ekologiczna	Wojewoda, samorządy terytorialne i podległe im jednostki, organizacje pozarządowe, WIOŚ	Budżet państwa, środki własne samorządów, fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, fundusze unijne

VIII. INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.

Instrumenty służące realizacji polityki ochrony środowiska wynikają z szeregu ustaw, wśród których najważniejsze to: Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, ustawa o ochronie przyrody, o odpadach, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo budowlane i inne. Wśród instrumentów zarządzania środowiskiem wyróżnia się instrumenty o charakterze prawnym, finansowym i społecznym - między innymi:

- plany zagospodarowania przestrzennego,
- raporty oddziaływania na środowisko,
- przeglądy ekologiczne,
- koncesje geologiczne,
- pozwolenia wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pozwolenia na wytwarzanie odpadów,
- pozwolenia zintegrowane,
- opłaty i kary za korzystanie ze środowiska,
- opłaty koncesyjne,
- strategie rozwoju gospodarczego,
- plany gospodarki niskoemisyjnej,
- pozwolenia na wytwarzanie odpadów,
- zezwolenia na zbieranie, przetwarzanie i transport odpadów,
- monitoring środowiska,
- pozwolenia zintegrowane,
- programy naprawcze,
- bazy danych,
- system informacji o środowisku,
- koncepcje i plany działania,
- dotacje, pożyczki, dopłaty do kredytów z funduszy ekologicznych,
- ekologiczne fundusze unijne,
- i inne.

Jednostki realizujące i monitorujące: samorząd powiatowy i gminne, WIOŚ, RDOŚ, PSSE, RZGW, Nadleśnictwa, Straż Pożarna, Policja, podmioty gospodarcze, mieszkańcy i inne.

IX. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Zarządzie Powiatu. Zarząd współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Wojewoda (oraz podległe mu służby zespolone) dysponuje instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. Natomiast w dyspozycji Zarządu Województwa znajdują się instrumenty finansowe na realizację zadań programu (poprzez WFOŚiGW).

Ponadto Zarząd Powiatu współdziała z samorządami gminnymi, a także z instytucjami administracji specjalnej w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (WIOŚ).

Bezpośrednim realizatorem zadań nakreślonych w programie są: samorzady gminne, ale również i powiatowy jako realizatorzy inwestycji w zakresie ochrony środowiska na własnym terenie oraz podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program.

X. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.

Zgodnie z wymogiem art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, Zarząd Powiatu powinien co 2 lata dokonywać oceny realizacji programu i przygotowywać raporty z wykonania zadań, zawartych w programie. Ocena realizacji Programu powinna zawierać :

- stan wykonania zadań, określonych w harmonogramie realizacji Programu,
- ocenę realizacji celów i działań określonych w Programie, opartą na wskaźnikach charakteryzujących stan środowiska.

Program Ochrony Środowiska jako narzędzie wdrażania polityki ekologicznej w powiecie musi wykazać konkretne zmiany zachodzące w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska. Oznacza to konieczność monitorowania zmian poprzez ocenianie stopnia realizacji założonych

działań i przyjętych celów. Dla oceny realizacji Programu będą służyć trzy zasadnicze grupy mierników:

1. Ekonomiczne - związane z procesem finansowania inwestycji dotyczących ochrony środowiska.
2. Ekologiczne - określające stan i stopień zmian w środowisku, są to m. in.:
 - jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
 - długość sieci kanalizacyjnej i wodociągowej,
 - ilość odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na rok,
 - wielkość emisji zanieczyszczeń,
 - wielkość powierzchni lasów na 1 mieszkańca,
 - ilość energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych,
 - powierzchnia terenów zdegradowanych.
3. Społeczne:
 - udział społeczeństwa w działaniach związanych z ochroną środowiska,
 - ilość i rodzaje interwencji społecznych,
 - ilość i zróżnicowanie sposobów informacji i edukacji środowiskowej.

Ponadto dla właściwej oceny realizacji zadań i celów określonych w niniejszym Programie Ochrony Środowiska konieczna jest współpraca Starostwa, poszczególnych Gmin, instytucji monitorujących środowisko, wszystkich służb związanych z działalnością na rzecz środowiska i podmiotów gospodarczych przy zorganizowanej wymianie informacji.

Wskaźniki monitorowania realizacji programu:

- ilość ścieków oczyszczanych i nie oczyszczanych w m³,
- długość kanalizacji i ilość przyłączy,
- długość sieci wodociągowej i ilość przyłączy,
- wielkość nakładów na budowę i modernizację oczyszczalni ścieków,
- wielkość nakładów na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody,
- liczba powstałych oczyszczalni przydomowych,
- udział wód powierzchniowych i podziemnych w poszczególnych klasach czystości,
- poziom zużycia wody,
- liczba podmiotów posiadających odpowiednie pozwolenia wodnoprawne,
- ilość zlikwidowanych zagrożeń miejscowych dla wód,
- powierzchnia obiektów małej retencji,
- ilość odpadów wytwarzanych przez 1 mieszkańca,
- ilość odpadów odzyskanych,
- ilość przeprowadzonych szkoleń i spotkań z mieszkańcami,
- procent mieszkańców objętych selektywną zbiórką,
- stworzenie bazy podmiotów wytwarzających odpady,
- liczba podmiotów posiadających stosowne decyzje z zakresu gospodarowania odpadami,
- wysokość nakładów poniesionych na likwidację „dzikich” wysypisk odpadów,
- wysokość nakładów poniesionych na rekultywację składowisk,
- wysokość nakładów na inwestycje z zakresu ochrony atmosfery,
- poziom zanieczyszczenia powietrza,
- wysokość emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- monitoring niskiej emisji,
- lista podmiotów wprowadzających zanieczyszczenia do atmosfery,
- poziom energii uzyskiwanych ze źródeł odnawialnych,
- liczba mieszkańców poinformowanych o możliwościach uzyskania dofinansowania na inwestycje ograniczające emisję zanieczyszczeń,
- poziom emisji hałasu,
- procent ludności narażonej na nadmierny hałas,
- długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg, budowa obwodnic,
- lista podmiotów emitujących hałas,

- powierzchnia obszarów chronionych,
- powierzchnia terenów zalesionych,
- liczba pomników przyrody i powierzchnia innych form ochrony przyrody,
- ilość przeprowadzonych szkoleń,
- liczba rolników produkujących żywność ekologiczną,
- wielkość powierzchni zalesionej w danym roku,
- wielkość powierzchni leśnej na jednego mieszkańca,
- wielkość powierzchni zrekultywowanych,
- inwentaryzacja złóż i wyrobisk poeksploatacyjnych,
- ilość wydanych koncesji,
- ilość wydobytych zasobów poszczególnych rodzajów,
- wysokość nakładów na rekultywację terenów.

XI. WYTYCZNE DLA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA.

Gminne programy ochrony środowiska powinny zostać sporządzone na podstawie gruntownej analizy aktualnego stanu środowiska w gminie. Podobnie jak polityka ekologiczna państwa powinny określać przede wszystkim:

- cele polityki ekologicznej na terenie gminy,
- wybrane priorytety ekologiczne wraz z uzasadnieniem ich wyboru,
- rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, których podejmuje się dana gmina,
- środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Zaplanowane cele, priorytety, działania i środki muszą zostać zdefiniowane dla każdego z obszarów ochrony środowiska, którymi zajmuje się gmina, a więc:

- gospodarowania odpadami,
- stosunków wodnych i jakości wód,
- jakości powietrza,
- ochrony gleb,
- ochrony przyrody, w tym różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

XII. HARMONOGRAM REALIZACJI I WERYFIKACJI PROGRAMU.

Tabela nr 165 Harmonogram realizacji i weryfikacji „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego”

Okres	Zadania	Wykonawcy
2014	Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego	Zarząd Powiatu
2016	Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego”	Zarząd Powiatu Rada Powiatu
2013-2016	Realizacja zadań proekologicznych, monitoring środowiska	Samorządy terytorialne, przedsiębiorstwa, instytucje monitorujące środowisko

XIII. FINANSOWANIE REALIZACJI DZIAŁAŃ – ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

Realizacja zadań Programu wymaga znacznych nakładów finansowych, przekraczających możliwości samorządów i innych podmiotów ze środków własnych. Stąd konieczność dofinansowania tych zadań z Budżetu Państwa, funduszy celowych (NFOŚiGW, WFOŚiGW i inne), funduszy europejskich (POIŚ, RPO, PRPW, inne międzynarodowe mechanizmy finansowe), a także przejściowego wspierania z kredytów bankowych.

Główny ciężar kosztów realizacji zadań Programu stanowią wydatki inwestycyjne na zadania o charakterze komunalnym, a więc obciążają JST szczebla podstawowego. Wydatki

koncentrować się będą na działaniach związanych z porządkowaniem gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami oraz ochroną powietrza.

Oszacowanie kosztów realizacji wszystkich koniecznych inwestycji w zakresie ochrony środowiska na terenie Powiatu Poddębickiego jest możliwe tylko w wielkościach szacunkowych. Wielkości takie przedstawiono w tabeli pt. „Lista priorytetowych przedsięwzięć proekologicznych, planowanych do wykonania na terenie Powiatu Poddębickiego (według informacji z gmin)”.

Warunkiem wdrożenia Programu ochrony Środowiska jest odpowiednie zabezpieczenie i pozyskanie środków finansowych na realizację zadań ekologicznych. Źródła finansowania inwestycji ekologicznych można podzielić na następujące grupy, tj.:

- fundusze ochrony środowiska (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Fundusz Leśny, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych, EkoFundusz),
- fundusze unijne, instytucje i programy pomocowe dysponujące środkami zagranicznymi,
- budżet centralny, budżety wojewódzkie, powiatowe i gminne,
- środki własne podmiotów realizujących inwestycje z zakresu ochrony środowiska,
- banki (m.in. Bank Ochrony Środowiska),
- fundacje.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - celem działania jest wsparcie finansowe przedsięwzięć ekologicznych o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym. Podstawą działania Narodowego Funduszu jest ustawa Prawo Ochrony Środowiska. Najważniejszym zadaniem Narodowego Funduszu w ostatnich latach jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej oraz w ramach **Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Krajowego Systemu zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme), Instrumentu finansowego Life+**. Głównym celem wdrażanych przez Narodowy Fundusz instrumentów finansowych jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska w naszym kraju. Wdrażanie projektów ekologicznych, które uzyskały lub uzyskają wsparcie finansowe ze środków zagranicznych oraz dofinansowanie tych przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu będzie służyło osiągnięciu przez Polskę efektów ekologicznych wynikających z zobowiązań międzynarodowych.

Źródłem wpływów NFOŚiGW są opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska i kary za naruszanie prawa ekologicznego. Dzięki temu, że główną formą dofinansowania działań są pożyczki, Narodowy Fundusz stanowi „odnawialne źródło finansowania” ochrony środowiska. Pożyczki i dotacje, a także inne formy dofinansowania, stosowane przez Narodowy Fundusz, przeznaczone są na dofinansowanie w pierwszym rzędzie dużych inwestycji o znaczeniu ogólnopolskim i ponadregionalnym w zakresie likwidacji zanieczyszczeń wody, powietrza i ziemi. Finansowane są również zadania z dziedziny geologii i górnictwa, monitoringu środowiska, przeciwdziałania zagrożeniom środowiska, ochrony przyrody i leśnictwa, popularyzowania wiedzy ekologicznej, profilaktyki zdrowotnej dzieci a także prac naukowo-badawczych i ekspertyz. W ostatnim czasie szczególnym priorytetem objęte są inwestycje wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi funkcjonuje od 1993 r. jako samodzielna instytucja posiadająca osobowość prawną. Od 2010 roku Fundusz jest samorządową osobą prawną, która działa na podstawie Statutu nadanego przez Sejmik Województwa Łódzkiego. Misją WFOŚiGW w Łodzi jest finansowe wspieranie przedsięwzięć realizowanych na terenie województwa łódzkiego służących ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Fundusz przeznacza posiadane środki na udzielanie:

- oprocentowanych pożyczek,
- dotacji,
- dotacji w formie dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- dotacji w formie częściowej spłaty kapitału kredytów bankowych,
- nagród za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Łodzi.

Działalność Funduszu koncentruje się głównie na wspieraniu przedsięwzięć z zakresu ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony ziemi, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej oraz monitoringu, zapobieganiu i likwidacji nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

Ze względu na wieloletnie doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska, Funduszowi zostały przydzielone zadania związane z obsługą środków unijnych na terenie województwa łódzkiego. Od 2007 r. funkcjonuje w systemie wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, największego programu operacyjnego w perspektywie finansowej 2007-2013, pełniąc funkcję instytucji pośredniczącej II stopnia.

WFOŚiGW w Łodzi udziela pomocy finansowej w formie pożyczek, dotacji, przekazywania środków państwowym jednostkom budżetowym, pożyczek pomostowych oraz dopłat do oprocentowania kredytów i pożyczek zaciąganych w bankach komercyjnych. Fundusz udziela także wsparcia w ramach częściowej spłaty kapitału kredytu bankowego. O pomoc ze środków WFOŚiGW w Łodzi ubiegać się mogą zarówno jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe jak i osoby fizyczne.

Bank Ochrony Środowiska S.A. BOŚ udziela kredytów m.in. na zakup lub montaż urządzeń służących ochronie środowiska, przedsięwzięcia z zakresu termomodernizacji. Kredyty udzielane są również we współpracy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Beneficjentami mogą być właściciele lub zarządcy budynków, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy.

Bank Gospodarstwa Krajowego - BGK udziela kredytów przeznaczonych na częściowe sfinansowanie przygotowanych przez gminy i ich związki projektów inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej. Przewiduje też premie termomodernizacyjne za przedsięwzięcia, w wyniku których następuje zmniejszenie rocznego zapotrzebowania na energię dostarczaną do budynków.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ARiMR udziela dopłat do upraw roślin energetycznych oraz kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa. Dopłaty są przeznaczone dla producentów rolniczych, którzy prowadzą plantację wierzby lub róży bezkolcowej, wykorzystywanych na cele energetyczne. O kredyt mogą ubiegać się osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów, osoby prawne, jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

PROGRAM INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2014-2020 - Projekt Umowy Partnerstwa, wyznaczający główne kierunki wsparcia z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020, zakłada realizację krajowego programu operacyjnego dotyczącego gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, transportu i bezpieczeństwa energetycznego. Ponadto środki unijne z programu przeznaczone zostaną w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (tak brzmi jego robocza nazwa, w skrócie POLiŚ), podobnie jak jego poprzednik POLiŚ 2007-2013, ma przede wszystkim wspierać rozwój infrastruktury technicznej kraju, co w efekcie przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gospodarki oraz zwiększenia jej konkurencyjności.

Dotychczas POLiŚ wsparł realizację ponad 2 tys. projektów w najważniejszych sektorach gospodarki (transport, środowisko, energetyka, szkolnictwo wyższe, kultura, zdrowie). Środki unijne, które zostały przyznane z obecnego Programu to prawie 101 mld złotych. Pieniądze z Unii trafiły już do przedsiębiorców i samorządów. Skorzystały z nich również instytucje kultury i sztuki, ochrony zdrowia, a także uczelnie wyższe. Główne kierunki inwestycji określone w obecnym programie będą kontynuowane w POLiŚ 2014-2020. Projekty infrastrukturalne, które otrzymają dofinansowanie z nowego programu, nie tylko wzmocnią rozwój gospodarczy kraju, ale też wpłyną na różne obszary życia codziennego mieszkańców i na zmiany zachodzące w ich najbliższym otoczeniu.

Głównym celem POLiŚ 2014-2020 będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Zaproponowany cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020, którym jest zrównoważony rozwój, który oznacza budowanie silnej, stabilnej i konkurencyjnej gospodarki, sprawnie i efektywnie korzystającej z dostępnych zasobów, tj. jednocześnie uwzględnia wymiar środowiskowy i gospodarczy prowadzonych inwestycji. Dlatego w porównaniu do obecnie realizowanego na poziomie krajowym POLiŚ 2007-2013, w ramach POLiŚ 2014-2020 zostanie położony większy nacisk na wsparcie gospodarki skutecznie korzystającej z dostępnych zasobów, przez co sprzyjającej środowisku i jednocześnie bardziej konkurencyjnej ekonomicznie.

Dzięki zachowanej w ten sposób spójności i równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii.

Najważniejszymi beneficjentami POIiŚ 2014-2020 będą podmioty publiczne (w tym jednostki samorządu terytorialnego) oraz podmioty prywatne (przede wszystkim duże przedsiębiorstwa).

Kwoty na podstawie wstępnych szacunków. Głównym źródłem finansowania POIiŚ 2014-2020 będzie Fundusz Spójności (FS), którego podstawowym celem jest wspieranie rozwoju europejskich sieci transportowych oraz ochrony środowiska w krajach UE. Dodatkowo przewiduje się wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

PRIORYTET I (FS) Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), np. budowa, rozbudowa farm wiatrowych, instalacji na biomasę bądź biogaz,
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

Institucja Pośrednicząca – Ministerstwo Gospodarki.

PRIORYTET II (FS)- Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania),
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych),
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania kłeskami żywiołowymi.

Institucja Pośrednicząca – Ministerstwo Środowiska

PRIORYTET III (FS) - Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej:

- rozwój drogowej i kolejowej infrastruktury w sieci TEN-T, połączeń kolejowych poza tą siecią oraz w aglomeracjach,
- niskoemisyjny transport miejski, transport śródlądowy, morski i intermodalny,
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym.

Institucja Pośrednicząca – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju PRIORYTET IV (EFRR) - Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej:

-poprawa przepustowości infrastruktury drogowej (w tym obwodnice, trasy wylotowe).

Jednym z głównych narzędzi realizacji polityki rozwoju województwa w latach 2014-2020 finansowanym z funduszy UE będzie **Regionalny Program Operacyjny WŁ 2014-2020**. Głównym celem interwencji w ramach RPO WŁ będzie zwiększanie konkurencyjności regionu oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców, m.in. poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów i niwelowanie barier rozwojowych. Nacisk położony będzie przede wszystkim na wspieranie innowacyjności, technologii informacyjno-komunikacyjnych, przedsiębiorczości, gospodarki niskoemisyjnej, infrastruktury ochrony środowiska, transportu, zatrudnienia i włączenia społecznego oraz edukacji.

Ubiegający się o dofinansowanie w nowej perspektywie finansowej UE będą zobligowani do wykazania zgodności zgłaszanych do dofinansowania projektów z zapisami ujętymi w „Umowie Partnerstwa”. Jest ona głównym dokumentem strategicznym na poziomie krajowym, określającym zakres i sposób interwencji funduszy europejskich w nowym okresie programowania 2014-2020. Odnosi się do takich kwestii jak np. zakres wsparcia ze środków europejskich, liczba i zakres programów operacyjnych, sposób podziału interwencji pomiędzy programy krajowe i regionalne, zarys systemu wdrażania, sposób uzupełniania się interwencji finansowych z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej oraz rybackiej.

Na poziomie regionalnym podstawowym dokumentem strategicznym jest Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, która wyznacza kierunki rozwojowe regionu uwzględniając jego rzeczywiste potencjały i bariery (www.strategia.lodzkie.pl). Pozostałymi dokumentami o strategicznym znaczeniu są: Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030 oraz Plan Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim.

XIV. KONSULTACJE SPOŁECZNE.

1. Zarząd Powiatu w Poddębicach przyjął Uchwałę Nr 85/713/12 z dnia 21.11.2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Programu Ochrony Powiatu Poddębickiego 2016 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

2. Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami) bez zbędnej zwłoki, podano do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do opracowywania projektów w/w dokumentów, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Starostwa (Biuletyn Informacji Publicznej) oraz przesłanie do Gmin, z prośbą o wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu na okres 21 dni, Obwieszczenia poniższej treści:

Poddębice, dnia, 1.03.2013 r.

Obwieszczenie Zarządu Powiatu w Poddębicach

Działając na podstawie art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008, Nr 199, poz. 1227 ze zmianami), w związku z art. 17 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 1243 z późniejszymi zmianami), Zarząd Powiatu w Poddębicach

Informuje

o przystąpieniu do opracowania projektu programu ochrony środowiska wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W dniach od 1.03.2013 do 31.03.2013 r. zainteresowane osoby mogą składać uwagi i wnioski.

Uwagi i wnioski mogą być wnoszone:

- 1) w formie pisemnej do Starostwa Powiatowego w Poddębicach, Wydział Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, ul. Łęczycka 16, 99-200 Poddębice,*
 - 2) ustnie do protokołu w Wydziale Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, przy ul. Łęczyckiej 16 w Poddębicach, III piętro,*
 - 3) za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres e-mail: rolnictwo@poddebicki.pl*
- Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków jest Zarząd Powiatu w Poddębicach.*

3. Pismem z dnia 1.03.2013 r., znak: OB.601.2.2013 wystąpiono do RDOŚ w Łodzi i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi o określenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla programu ochrony środowiska.

Prognoza została opracowana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami). Zakres Prognozy jest ponadto zgodny z:

- pismem Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi, ul. Wodna 40 z dnia 11.03.2013 r., znak: PWIS-NSOZNS.9022.1.73.2013.MF,
- pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 15.03.2013 r., znak: WOOS.411.47.2013.AJ.

4. Obwieszczenie Zarządu Powiatu w Poddębicach z dnia 6.12.2013 r. o opracowaniu projektu „Programu ochrony środowiska Powiatu Poddębickiego 2016” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Opracowane dokumenty zostają udostępnione do publicznego wglądu:

- poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Poddębicach: www.poddebicki.pl (Biuletyn Informacji Publicznej),
- w Starostwie Powiatowym w Poddębicach, ul. Łęczycka 16, w Wydziale Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, III piętro, pokój nr 302.

W dniach od 9.12.2013 r. do 30.12.2013 r. zainteresowane osoby mogą składać uwagi i wnioski.

Obwieszczenie zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa oraz przesłane do wszystkich Gmin z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń.

5. Pismem z dnia 6.12.2013 r. wystąpiono do RDOŚ w Łodzi i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi o zaopiniowanie projektu „Programu Ochrony Środowiska Powiatu

Poddębickiego 2016 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

6. W dniu 27.12.2013 r. wpłynęło do tut. Urzędu pismo od mieszkańców ul. Parzęczewskiej w Poddębicach z prośbą aby nie planowano mieszkańcom wybudowania stacji paliw i stacji gazowej w pobliżu domów. W odpowiedzi pismem z dnia 20.01.2014 r., znak: OB.601.2.2013 poinformowano Wnioskodawców, że Program ochrony środowiska opracowywany jest w celu realizacji polityki ekologicznej państwa i zawiera określone cele i priorytety ekologiczne. Program ten nie określa przeznaczenia działek, tylko ogólne założenia i kierunki działania w celu poprawy jakości środowiska. Poinformowano również, że ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, do którego opracowania właściwym jest Burmistrz. Odpowiedź udzieloną mieszkańcom przesłano również do wiadomości Burmistrza Poddębic.

7. W dniu 13.01.2014 r. wpłynęła do tut. Urzędu opinia sanitarna Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi z dnia 7.01.2014 r., znak: PWIS.NSOZNS.9022.1.73.2013.MF o zaopiniowaniu bez zastrzeżeń projektu Programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko – pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

8. Pismem z dnia 8.01.2014 r., znak: WOOS.410.281.2013.AJ Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi zaopiniował pozytywnie projekt programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

9. W dniu 11.02.2014 r. wpłynęło pismo z Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 7.02.2014 r., znak: RŚII.7011.14.2013.2014.AFO informujące, że przedstawiony projekt Programu jest zgodny z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska i Programem ochrony środowiska województwa łódzkiego 2012, w związku z tym opiniuje się go pozytywnie.

XV. WNIOSKI Z ANALIZY OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2016” została przeprowadzona w celu określenia wpływu na środowisko określonych w nim celów i zadań przewidzianych do realizacji na terenie Powiatu Poddębickiego.

Prognoza została opracowana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zmianami).

Zakres Prognozy jest ponadto zgodny z zakresem stopniem szczegółowości informacji określonych:

- pismem Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi, ul. Wodna 40 z dnia 11.03.2013 r., znak: PWIS-NSOZNS.9022.1.73.2013.MF,
- pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 15.03.2013 r., znak: WOOS.411.47.2013.AJ.

Głównym celem prognozy jest określenie potencjalnych skutków dla środowiska jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zadań przewidzianych w programie.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie powiatu oraz proponowane kierunki działań w zakresie jego ochrony. Wnioski z tej analizy odniesiono do stanu środowiska w powiecie i przeanalizowano możliwe skutki realizacji planu. Do analizy przyjęto dwa warianty możliwych oddziaływań: nie wdrożenia ustaleń planu oraz realizację ustaleń planu.

Ocenę stanu środowiska oparto o dane pochodzące przede wszystkim z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi i Delegatury w Sieradzu, informacje uzyskane z poszczególnych Gmin i przedsiębiorstw z terenu powiatu oraz z innych opracowań i dokumentów wymienionych w bibliografii.

W Prognozie przeanalizowano uwzględnienie w programie strategicznych kierunków działań przyjętych w innych dokumentach, zarówno na poziomie krajowym jak i wojewódzkim.

Mając na uwadze powyższe cele i założenia polityk, programów i strategii, prognozowane zmiany systemowe, coraz bardziej odczuwalne zmiany klimatu, po przeanalizowaniu aktualnego stanu środowiska Powiatu Poddębickiego i ustalonych kierunków jego rozwoju sformułowano cele ekologiczne długo- i średnioterminowe, priorytety ekologiczne i wizję rozwoju powiatu.

Wizja:

Powiat Poddębicki przyjazny dla klimatu, środowiska i mieszkańców, atrakcyjny turystycznie i rekreacyjnie, wykorzystujący odnawialne źródła energii, ze szczególnym uwzględnieniem wód termalnych.

Cel nadrzędny:

Poprawa jakości środowiska w Powiecie Poddębickim, dzięki działaniom uświadomionej ekologicznie społeczności dążącej do ochrony zmieniającego się klimatu i przystosowania się do tych zmian.

Cele długoterminowe obejmujące okres do 2020 roku:

- 1. Poprawa jakości powietrza i życia mieszkańców dzięki rozwojowi gospodarki niskoemisyjnej.**
- 2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i minimalizacja zagrożeń dla odtwarzalności i jakości zasobów wód podziemnych.**
- 3. Zmniejszenie zagrożenia hałasem i ochrona przed polami elektromagnetycznymi.**
- 4. Ochrona powierzchni ziemi.**
- 5. Ochrona zasobów kopalin.**
- 6. Ochrona zasobów przyrody i różnorodności biologicznej.**
- 7. Zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności, przy wzroście wykorzystania źródeł odnawialnych.**
- 8. Racjonalna gospodarka leśna.**
- 9. Zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska i powstawaniu poważnych awarii.**
- 10. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.**

Do każdego celu długoterminowego zostały określone cele krótkoterminowe oraz wyznaczone kierunki działania dla realizacji tych celów.

Ze względu na charakter Powiatu Poddębickiego, bogactwo przyrodnicze, dostępność odnawialnych źródeł energii i ustalony kierunek rozwoju (turystyka, rekreacji i balneologia) oraz mając na uwadze wynikające z analizy stanu środowiska największe problemy dotyczące Powiatu Poddębickiego, proponuje się następujące priorytety ekologiczne:

- **poprawa jakości powietrza – gospodarka niskoemisyjna, wdrażanie alternatywnych źródeł energii – redukcja emisji gazów cieplarnianych,**
- **racjonalne gospodarowanie i ochrona zasobów wód podziemnych,**
- **poprawa jakości wód powierzchniowych i Zbiornika Jeziorsko – zrównoważone wykorzystanie ich do celów rekreacyjnych i turystycznych,**
- **podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców i zmiana zachowań na proekologiczne,**
- **właściwa gospodarka odpadami - minimalizacja powstawania odpadów, osiągnięcie właściwego poziomu odzysku i recyklingu,**
- **wzrost lesistości Powiatu,**
- **ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej,**
- **ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego.**

Analizując powyższe można stwierdzić, że założenia i cele przyjęte w Programie znacząco wpłyną na poprawę stanu środowiska w Powiecie Poddębickim. Konieczne jest ich tylko terminowe realizowanie przez poszczególne szczeble władzy, ale również i przez mieszkańców. Wspólne działania doprowadzą do poprawy stanu powietrza atmosferycznego, jakości wód powierzchniowych i podziemnych, zahamowania degradacji gleb, zmniejszenia degradacji lasów i ogólnie krajobrazu.

Przyjęty w Programie monitoring pozwoli na bieżąco kontrolować realizację postawionych celów i zadań.

WNIOSKI:

1. Opracowana prognoza nie wskazała na występowanie znaczących zagrożeń dla środowiska w poszczególnych kategoriach interwencji.
2. Przyjęcie do realizacji na etapie planowania konkretnych przedsięwzięć, rozwiązań zapobiegających i ograniczających oddziaływanie na środowisko wyeliminuje, bądź ograniczy ewentualne konflikty środowiskowe.
3. Dla większości przedsięwzięć przewidywanych w Programie do realizacji bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe.
4. Zaniechanie realizacji zaplanowanych zadań prowadzi do pogorszenia stanu środowiska i pogorszenia jakości życia mieszkańców.
5. Realizacja Programu nie wpłynie negatywnie na formy ochrony przyrody chronione z mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zmianami).
6. Realizacja Programu winna podlegać co dwa lata ocenie, a sprawozdanie z tej oceny powinno być przedkładane Radzie Powiatu przez Zarząd Powiatu. Program wymaga aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata. Wynika z tego, że nie jest on dokumentem opracowywanym jednorazowo, lecz podlega okresowej weryfikacji i aktualizacji. Dlatego też niezbędne jest monitorowanie osiągania celów założonych w Programie.
7. Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich działań zawartych w Programie pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczenie zużycia zasobów środowiskowych. Ponadto w dobie zmieniającego się klimatu i dążenia do gospodarki niskoemisyjnej realizacja wyznaczonych w Programie celów zapewni mieszkańcom jak najbardziej efektywne i bezpieczne przystosowanie się do tych niekorzystnych zmian i wpłynie na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych z terenu Powiatu.

XVI. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późniejszymi zmianami), organ wykonawczy powiatu, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza powiatowe programy ochrony środowiska.

Powiatowy Program Ochrony Środowiska uchwalany jest przez Radę Powiatu.

Z wykonania Programu Ochrony Środowiska Zarząd Powiatu sporządza co dwa lata raporty, które przedstawia Radzie Powiatu.

Dotychczas zostały przyjęte następujące programy ochrony środowiska:

3. Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego – przyjęty Uchwałą Rady Powiatu w Poddębicach Nr XVII/81/04 z dnia 12.02.2004 r.
4. Program Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego 2012 (z uwzględnieniem lat 2013 – 2016) – przyjęty Uchwałą Rady Powiatu w Poddębicach Nr LXI/332/10 z dnia 20 sierpnia 2010 r.

W związku z powyższym niniejszy Program Ochrony Środowiska 2016 z perspektywą na lata 2017 - 2020 jest drugą aktualizacją Programu przyjętego w 2004 r.

Program został sporządzony w układzie zbliżonym do układu Polityki ekologicznej Państwa w latach 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016 oraz Programu Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2012.

Program Ochrony Środowiska tworzony jest w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Zgodnie z art. 14 w/w ustawy – Prawo ochrony środowiska polityka ekologiczna państwa określa w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Sposób i zakres uwzględnienia Polityki ekologicznej w Programie zawarty jest w "Wytycznych do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym". Według zapisów tego opracowania w powiatowym programie ochrony środowiska powinny być uwzględnione:

- zadania własne powiatu,

- zadania koordynowane,
- wytyczne do sporządzania programów gminnych.

Ze względu na charakter Powiatu Poddębickiego, bogactwo przyrodnicze, dostępność odnawialnych źródeł energii i ustalony kierunek rozwoju (turystyka, rekreacji i balneologia) oraz mając na uwadze wynikające z analizy stanu środowiska największe problemy dotyczące Powiatu Poddębickiego, proponuje się następujące priorytety ekologiczne:

- **poprawa jakości powietrza – gospodarka niskoemisyjna, wdrażanie alternatywnych źródeł energii – redukcja emisji gazów cieplarnianych,**
- **racjonalne gospodarowanie i ochrona zasobów wód podziemnych,**
- **poprawa jakości wód powierzchniowych i Zbiornika Jeziorsko – zrównoważone wykorzystanie ich do celów rekreacyjnych i turystycznych,**
- **podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców i zmiana zachowań na proekologiczne,**
- **właściwa gospodarka odpadami - minimalizacja powstawania odpadów, osiągnięcie właściwego poziomu odzysku i recyklingu,**
- **wzrost lesistości Powiatu,**
- **ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej,**
- **ograniczenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego.**

Lista wybranych priorytetów jest otwarta i może być uzupełniania lub zmieniana, co będzie uzależnione od sytuacji ekonomicznej samorządów i podmiotów odpowiedzialnych za realizację inwestycji ekologicznych, możliwości uzyskania dofinansowania z zewnątrz, uregulowań prawnych i wielu innych czynników.

Ocenę stanu środowiska oparto o dane pochodzące przede wszystkim z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi i Delegatury w Sieradzu, informacje uzyskane z poszczególnych Gmin i przedsiębiorstw z terenu powiatu oraz z innych opracowań i dokumentów wymienionych w bibliografii.

XVII. BIBLIOGRAFIA.

- „Struktura poboru wód podziemnych w Polsce”, Państwowy Instytut Geologiczny, 2010, 2011,
- „Bilans Zasobów Kopalni i Wód Podziemnych w Polsce”, Państwowy Instytut Geologiczny, 2010, 2011, 2012,
- Wojewódzka baza danych dotyczących wytwarzania i gospodarowania odpadami,
- Oceny stanu środowiska Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Łodzi Oddziału Sieradz,
- Raporty o stanie środowiska w województwie łódzkim”, WIOŚ, WOŚ UW, FOŚ i GW, Łódź,
- „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego”,
- Biuletyn Statystyczny Województwa Łódzkiego, Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź,
- „Polityka Ekologiczna państwa,
- „Wytyczne sporządzenia planów gospodarki odpadami na szczeblu regionalnym i lokalnym” Ministerstwo Środowiska Warszawa,
- „Rocznik Statystyczny województwa łódzkiego”,
- Powszechny Spis rolny 2010 „Charakterystyka gospodarstw rolnych”, Urząd Statystyczny w Łodzi,
- Powszechny Spis rolny 2010 „Raport z wyników województwa łódzkiego”, Urząd Statystyczny w Łodzi,
- Dane z Gmin Powiatu Poddębickiego,
- Dane Wydziału Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Poddębicach,
- Raport oceny śladu węglowego Powiatu Poddębickiego dla lat 2005 i 2010, Fundacja Instytut na Rzecz Ekorozwoju,
- Zasoby internetowe: www.stat.gov.pl, www.rdos.gov.pl, wikipedia, www.mos.gov.pl, Strona Natura 2000 <http://natura2000.gdos.gov.pl/>, <http://www.pgi.gov.pl/>, www.poddebicki.pl, www.mg.gov.pl, www.rzgwpoznan.gov.pl,
- dane z Instytutu Na Rzecz Ekorozwoju,
- i inne.

XVIII. SPIS MAP.

Numer mapy	Tytuł
1.	Mapa Powiatu Poddębickiego.
2.	Położenie Powiatu Poddębickiego na tle województwa łódzkiego.
3.	Powiat Poddębicki – rozmieszczenie gmin.
4.	Mapa regionu I (RGOK I) z zaznaczonymi numerycznie instalacjami.
5.	Mapa regionu II (RGOK II) z zaznaczonymi numerycznie instalacjami.
6.	Rozmieszczenie stacji telefonii komórkowej na terenie pow. Poddębickiego.

XIX. SPIS TABEL.

1. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ W 2011 r. (dane GUS).
2. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2011 r. (dane GUS).
3. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2011 r. (dok.) (dane GUS).
4. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU w 2011 r. (dok.) (dane GUS).
5. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2011 r. (dok.) (dane GUS).
6. Prognoza demograficzna powiatu poddębickiego.
7. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W 2011 r. (dane GUS).
8. MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY W 2011 r. (dane GUS).
9. MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY W 2011 r. (dok.) (dane GUS).
10. MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY W 2011 r. (dane GUS).
11. Stopień rozpoznania zasobów i stan ich zagospodarowania, a także wielkość wydobycia z poszczególnych złóż – Powiat Poddębicki – dane z „Bilansu zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na 31.12.2012 r. – Ministerstwo Środowiska.
12. Złóża, które są lub były eksploatowane w Powiecie Poddębickim na podstawie koncesji (dane Starostwa).
13. Zestawienie opłat eksploatacyjnych oraz wielkości wydobycia przez Zakłady Górnicze posiadające koncesję Starosty Poddębickiego.
14. Zestawienie liczbowe pobranych próbek glebowych oraz przebadana powierzchnia użytków rolnych woj. łódzkiego (lata badań 2005–2008) – dane OSCHR.
15. Odczyn gleby (pH w KCl) – woj. łódzkie lata badań 2005–2008 – dane OSCHR.
16. Zawartość w glebach fosforu przyswajalnego (P₂O₅) gleb – woj. łódzkie lata badań 2005–2008 – dane OSCHR.
17. SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS).
18. GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS).
19. ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS).
20. LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE^a DLA MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS).
21. LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS).
22. TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY^a W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS).
23. SZKOŁY POLICEALNE W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS).
24. SZKOŁY DLA DOROSŁYCH W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS).
25. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE W ROKU SZKOLNYM 2011/12 (dane GUS).
26. BIBLIOTEKI PUBLICZNE W 2011 r. (dane GUS).
27. SZPITALA, AMBULATORIJA OPIEKA ZDROWOTNA I APTEKI W 2011 r. (dane GUS).
28. ŻŁOBKI ORAZ DOPY POMOCY SPOŁECZNEJ W 2011 r. (dane GUS).
29. WODOCIĄGI I KANALIZACJA W 2007 r. (dane GUS).
30. WODOCIĄGI I KANALIZACJA W 2011 r. (dane GUS).
31. ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2007 r.
32. ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2011 r.
33. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W 2007 r. (dane GUS).
34. ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ORAZ LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W 2011 r. (dane GUS).
35. Wykaz dróg powiatowych na dzień 1.01.2012 r. – dane Starostwa.

36. SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMO-WYCH W 2011 r. (dane GUS).
37. SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMO-WYCH W 2012 r. (dane GUS).
38. PRACUJĄCY WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI W 2011 r. (dane GUS).
39. PRACUJĄCY WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI W 2012 r. (dane GUS).
40. SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH W 2011 r. (dane GUS).
41. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON W 2011 r. (dane GUS).
42. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI W 2011 r. (dane GUS).
43. OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI W 2011 r. (dane GUS).
44. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych – ogółem.
45. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych – gospodarstwa indywidualne.
46. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według grup obszarowych użytków rolnych – ogółem.
47. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według grup obszarowych użytków rolnych – gospodarstwa indywidualne.
48. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych – ogółem.
49. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych – gospodarstwa indywidualne.
50. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą według grup obszarowych użytków rolnych – ogółem.
51. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą według grup obszarowych użytków rolnych – gospodarstwa indywidualne.
52. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych – ogółem.
53. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych – gospodarstwa indywidualne.
54. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą – gospodarstwa indywidualne.
55. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów – ogółem.
56. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów – gospodarstwa indywidualne.
57. Pogłowie zwierząt gospodarskich – ogółem.
58. Pogłowie zwierząt gospodarskich – gospodarstwa indywidualne.
59. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych – ogółem.
60. Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych – gospodarstwa indywidualne.
61. Gospodarstwa rolne posiadające ciągniki według mocy silnika – ogółem.
62. Gospodarstwa rolne posiadające ciągniki według mocy silnika – gospodarstwa indywidualne.
63. Ciągniki w gospodarstwach rolnych według mocy silnika – ogółem.
64. Ciągniki w gospodarstwach rolnych według mocy silnika – gospodarstwa indywidualne.
65. Gospodarstwa indywidualne według głównego źródła dochodu gospodarstwa domowego.
66. Pracujący w rolnictwie.
67. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według poziomu wykształcenia rolniczego osoby kierującej – ogółem.
68. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według poziomu wykształcenia rolniczego osoby kierującej – gospodarstwa indywidualne.

69. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według lat prowadzenia gospodarstwa rolnego przez osobę kierującą – ogółem.
70. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą według lat prowadzenia gospodarstwa rolnego przez osobę kierującą – gospodarstwa indywidualne.
71. Gospodarstwa indywidualne prowadzące działalność rolniczą według osoby kierującej.
72. Użytkownik i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych.
73. Użytkownik i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według grup obszarowych użytków rolnych – cd.
74. Użytkownicy i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy.
75. Użytkownicy i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według czasu pracy – cd.
76. Użytkownicy i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według wieku.
77. Użytkownicy i członkowie rodziny użytkownika pracujący w gospodarstwach indywidualnych według wieku – cd.
78. Zalesienia w latach 1999-2004 na terenie Gmin Powiatu Poddębickiego.
79. Zalesienia w latach 2005-2011 na terenie Gmin Powiatu Poddębickiego.
80. WAŻNIEJSZE DANE O LEŚNICTWIE W 2011 r. (dane GUS).
81. GRUNTY NIELEŚNE ZALESIONE I PRZEZNACZONE DO ZALESIENIA W 2011 r. (dane GUS).
82. LASY NIESTANOWIĄCE WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA W 2011 r. (dane GUS).
83. Obszary Natura 2000 w województwie łódzkim, stan na 31.12.2011 r. – dane RDOŚ.
84. Rejestr pomników przyrody.
85. Charakterystyka Jednolitych Części Wód - źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M.P. 2011 r. Nr 40 poz. 451).
86. Wykaz obwałowań dolin rzecznych, obiektów i urządzeń na terenie powiatu poddębickiego – źródło „Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu poddębickiego”.
87. Zestawienie charakterystycznych stanów wody dla posterunków wodowskazowych – źródło „Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu poddębickiego”.
88. Wykaz obiektów szczególnie zagrożonych - „Jazy na rz. Ner” – źródło „Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu poddębickiego”.
89. Zestawienie ustalonych zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w Polsce w 2007 r. – wyciąg – województwo łódzkie.
90. Zestawienie ustalonych zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w Polsce w 2011 r. – wyciąg – województwo łódzkie.
91. Charakterystyka otworu obserwacyjno – pomiarowego prowadzonego sieci krajowej monitoringu zwykłych wód podziemnych w 2010 roku.
92. Wykaz wraz z oceną punktów pomiarowych monitoringu regionalnego wód podziemnych przebadanych na terenie powiatu poddębickiego w 2011 roku.
93. Wykaz i ocena punktów pomiarowych monitoringu regionalnego wód podziemnych badanych na terenie powiatu poddębickiego w 2008 i 2009 roku.
94. Klasyfikacja wód podziemnych w punktach obserwacyjno – pomiarowych sieci regionalnej monitoringu zwykłych wód podziemnych badanych na terenie powiatu poddębickiego w 2011 roku.
95. Ocena ogólna poszczególnych wskaźników wód podziemnych badanych na terenie powiatu poddębickiego w ramach monitoringu regionalnego w 2009 roku.
96. Pobór i zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności - dane z raportu o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2011 r. – WIOŚ.
97. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według źródeł poboru i powiatów w roku 2010 (źródło: GUS) – powiat Poddębicki.
98. ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI W 2012 r. (dane GUS).

99. Zestawienie i charakterystyka większych ujęć wód podziemnych na terenie Powiatu Poddębickiego – dane Starostwa.
100. Zestawienie jednolitych części wód powierzchniowych i punktów pomiarowych monitorowanych na terenie powiatu poddębickiego w latach 2010-2012 (dane WIOŚ).
101. Zestawienie stanu, stanu/potencjału ekologicznego i chemicznego rzek w jcw powiatu poddębickiego w okresie badawczym 2010-2012.
102. Główne dane techniczne zbiornika Jeziorsko.
103. Sprawozdanie z wykonania KPOŚK za 2011 rok – województwo łódzkie - wyciąg – Powiat Poddębicki.
104. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z czyszczalni ścieków w 2011 r. – dane GUS.
105. Wykaz zakładów i ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód powierzchniowych w latach 2011-2012 – dane WIOŚ.
106. Charakterystyka i rodzaje oczyszczalni działających na terenie Powiatu Poddębickiego – dane Starostwa.
107. Wykaz obszarów zmeliorowanych na terenie Powiatu Poddębickiego (dane z „Programu gospodarki wodnej na użytkach rolnych Powiatu Poddębickiego”).
108. Wykaz Spółek Wodnych z terenu Powiatu Poddębickiego (dane z „Programu gospodarki wodnej na użytkach rolnych Powiatu Poddębickiego”).
109. Sprawozdanie z działalności Spółek Wodnych na terenie Powiatu Poddębickiego w latach 2007-2012 – dane Starostwa.
110. Wykaz długości rzek i kanałów administrowanych przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi oraz długość rowów melioracyjnych znajdujących się w poszczególnych gminach Powiatu Poddębickiego: (dane WZMiUW).
111. Wykaz zbiorników retencyjnych i stawów hodowlanych z terenu Powiatu Poddębickiego: (dane WZMiUW).
112. Wykaz urządzeń wodnych: jazy, zastawki, małe elektrownie wodne (dane WZMiUW).
113. Wykaz długości rowów melioracyjnych z terenu Powiatu Poddębickiego – podział na wsie (dane WZMiUW).
114. Gatunki minogów i ryb występujące w Warcie, od ujścia Liswarty do ujścia Neru (Penczak, 1969; Przybylski i inni, 1993).
115. Gatunki ryb występujące w źródłowym odcinku Neru (Penczak 1975; Przybylski i inni, 1993).
116. Budowle na rzekach województwa łódzkiego – dotyczy Powiatu Poddębickiego.
117. Program udrażniania rzek w województwie łódzkim – wyciąg dla Powiatu Poddębickiego.
118. Zestawienie programowych zbiorników zlokalizowanych w I strefie potrzeb rozwoju małej retencji.
119. Wykaz zbiorników zgłoszonych przez samorządy lokalne, instytucje i stowarzyszenia – dotyczące Powiatu Poddębickiego.
120. Wykaz zbiorników zgłoszonych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Łodzi – dotyczące Powiatu Poddębickiego.
121. Wykaz zbiorników zgłoszonych przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Poznaniu – dotyczące Powiatu Poddębickiego.
122. Wykaz obiektów – retencja korytowa – dotyczy Powiatu Poddębickiego.
123. Zestawienie powierzchni obiektów zmeliorowanych.
124. Obiekty zmeliorowane wyposażone w urządzenia do nawadnień wraz informacją o faktycznej powierzchni nawadnianej.
125. Stan istniejących obiektów nawadnianych na obszarze poszczególnych powiatów województwa wraz z określeniem potrzeb modernizacji istniejących obiektów.
126. Zestawienie istniejących obiektów nawadnianych do odbudowy i modernizacji – trwałe użytki zielone – Powiat Poddębice.
127. Odbudowa i modernizacja istniejących obiektów nawadnianych w dolinach rzek województwa (Etap I) – wyciąg dotyczący Powiatu Poddębickiego.
128. Wykonanie nowych obiektów melioracyjnych w dolinach rzek województwa (Etap II) – wyciąg dotyczący Powiatu

- Poddębickiego.
129. Wykaz budowli piętrzących administrowanych przez WZMiUW w Łodzi posiadających wysokość piętrzenia $h \geq 1$ m.
130. Zestawienie istniejących elektrowni, w których wykorzystywana jest energia odnawialna w podziale na powiaty – Powiat Poddębicki na tle województwa łódzkiego- wyciąg z Programu Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego.
131. Emisja punktowa głównych zanieczyszczeń w powiatach województwa łódzkiego w 2010 r.
132. Emisja punktowa głównych zanieczyszczeń w powiatach województwa łódzkiego w 2011 r. (źródło: Urząd Marszałkowski Łodzi i WIOŚ).
133. Wielkość emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł liniowych w województwie łódzkim w 2011 roku.
134. Wielkość emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł powierzchniowych w województwie łódzkim w 2011 roku.
135. Emisja pyłu z rolnictwa w województwie łódzkim w 2011 roku.
136. Poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin na terenie kraju, z wyłączeniem uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej, okresy, dla których uśredniane są wyniki pomiarów, dopuszczalne częstotliwości przekraczania tych poziomów- dane WIOŚ.
137. Zestawienie wyników pomiarów średniomiesięcznych SO_2 , NO_2 w punktach pomiarowych na terenie powiatu poddębickiego.
138. Masa wytworzonych i zebranych odpadów komunalnych z terenu województwa łódzkiego w 2010 roku – dane PGOWŁ 2012.
139. Bilans odpadów komunalnych wytworzonych i odebranych od mieszkańców w 2010 roku.
140. Bilans zebranych selektywnie odpadów komunalnych w 2010 roku.
141. Wskaźniki wytwarzania odpadów komunalnych w horyzoncie czasowym do 2023 roku.
142. Prognoza wytwarzania odpadów komunalnych.
143. Istniejące instalacje znajdujące się w regionie I (RGOK I) – PGOWŁ.
144. Instalacje planowane do realizacji w regionie I (RGOK I) – PGOWŁ.
145. Istniejące instalacje znajdujące się w regionie II (RGOK II) – PGOWŁ.
146. Instalacje planowane do realizacji w regionie II (RGOK II) – PGOWŁ.
147. Podstawowe informacje dotyczące składowisk na terenie Powiatu Poddębickiego – dane Starostwa.
148. Zakres parametrów wskaźnikowych oraz minimalna częstotliwość badań parametrów wskaźnikowych w poszczególnych fazach eksploatacji składowiska odpadów – załącznik do rozporządzenia.
149. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.
150. Zmierzone wartości poziomu dźwięku od komunikacji drogowej oraz średnie natężenie ruchu w punkcie pomiarowym Dzierżawy 51 przy autostradzie A-2 (2006r).
151. Zmierzone wartości poziomu dźwięku od komunikacji drogowej oraz średnie natężenie ruchu w punkcie pomiarowym Zawada 9 przy autostradzie A-2 (2006r).
152. Zmierzone wartości poziomu dźwięku od komunikacji drogowej oraz średnie natężenie ruchu w punkcie pomiarowym Pełczyska 46 przy autostradzie A-2 (2006r).
153. Równoważny poziom dźwięku oraz średnie natężenie ruchu w wybranych punktach przy autostradzie A-2 między węzłem Dąbie a węzłem Wartkowice.
154. Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, dla miejsc dostępnych dla ludności oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych, dla miejsc dostępnych dla ludności.
155. Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące

- oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.
156. Wyniki pomiarów natężenia pola elektromagnetycznego w powiecie poddębickim w 2012 roku – dane WIOŚ.
157. Wyniki pomiarów stężenia NO₂ wzdłuż istniejącej i planowanej autostrady A2 w roku 2011.
158. Wyniki pomiarów stężenia SO₂ wzdłuż istniejącej i planowanej autostrady A2 w roku 2011.
159. Wykaz ppk monitoringu wód powierzchniowych w okolicach planowanych i istniejących autostrad oraz planowanej drogi szybkiego ruchu S8 w województwie łódzkim.
160. Wyniki oceny jednolitych części wód badanych w 2011 r. w pobliżu istniejących i planowanych odcinków autostrad oraz planowanej drogi szybkiego ruchu S8.
161. Lista przedsięwzięć proekologicznych zrealizowanych na terenie Powiatu Poddębickiego (według informacji własnych i z gmin).
162. Lista priorytetowych przedsięwzięć proekologicznych planowanych do wykonania na terenie Powiatu Poddębickiego (według informacji własnych i z gmin).
163. ZADANIA WŁASNE POWIATU .
164. ZADANIA KOORDYNOWANE.
165. Harmonogram realizacji i weryfikacji „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Poddębickiego”.

XX. SPIS TREŚCI

- I PODSTAWY PRAWNE I KONCEPCJA PROGRAMU, UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW I PROGRAMÓW KRAJOWYCH I WOJEWÓDZKICH
- II CHARAKTERYSTYKA POWIATU PODEŃBICKIEGO
 - A Położenie administracyjno-geograficzne
 - B Ludność
 - C Warunki klimatyczne
 - D Morfologia i hipsometria
 - E Surowce mineralne
 - F Hydrografia
 - G Budowa geologiczna
 - H Gleby
 - I Infrastruktura społeczna
 - J Infrastruktura techniczna
 - 1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna
 - 2. Sieć komunikacyjna – drogi
 - 3. Gazyfikacja
 - K Potencjał gospodarczy
 - L Rolnictwo
 - M Leśnictwo
 - N Walory krajobrazowe Powiatu Poddębickiego
 - 1. Rezerваты przyrody
 - 2. Obszar chronionego krajobrazu
 - 3. Obszary Natura 2000
 - 4. Pomniki przyrody
 - 5. Stanowisko dokumentacyjne
 - 6. Użytki ekologiczne
 - 7. Zespół przyrodniczo - krajobrazowy
 - O Zabytki
- III ANALIZA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
 - 1. Ochrona wód – wody powierzchniowe i podziemne
 - 1.1 Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy
 - 1.2 Program wodno – środowiskowy kraju (PWŚK)
 - 1.3 Warunki korzystania z wód regionu wodnego
 - 1.4 Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
 - 1.5 „Plan operacyjny ochrony przed powodzią powiatu poddębickiego” i „Plan zarządzania kryzysowego powiatu poddębickiego”
 - 1.6 Wody podziemne
 - a. wody podziemne w utworach czwartorzędowych
 - b. wody podziemne w utworach górnej kredy
 - c. zasoby wód podziemnych
 - d. wody geotermalne
 - e. jakość wód podziemnych
 - f. monitoring i ocena jakości wody surowej
 - g. Ocena stanu sanitarnego ujęć wód podziemnych – informacja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poddębicach
 - h. gospodarowanie wodą podziemną na terenie Powiatu Poddębickiego
 - 1.6 Wody powierzchniowe
 - a. Monitoring i ocena wód powierzchniowych
 - b. Zbiornik Jeziorsko
 - 2. Gospodarka ściekowa
 - 2.1 Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
 - 2.2 Emisja zanieczyszczeń do wód i oczyszczalnie ścieków
 - 2.3 Działalność kontrolna
 - 3. Mała retencja
 - 4. Odnawialne źródła energii
 - 5. Ochrona powietrza atmosferycznego
 - 5.1 Emisja zanieczyszczeń do powietrza

- 5.2 Stan czystości powietrza atmosferycznego
- 5.3 Ocena bieżąca jakości powietrza
- 5.4 Działalność kontrolna Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska Delegatury w Sieradzu w latach 2011-2012
- 6. Gospodarka odpadami
- 6.1 System gospodarki odpadami w Powiecie Poddębickim na podstawie założeń Planu gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2012
- 6.2 Realizacja „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”
- 6.3 Sprawozdanie z likwidacji mogiłników w województwie łódzkim
- 6.4 Stacje demontażu pojazdów
- 7. Hałas
- 8. Poważne awarie i zagrożenia nadzwyczajne
- 9. Promieniowanie elektromagnetyczne
- 10. Autostrada A-2 – źródło – „Opracowanie monitoringu środowiska w okolicach istniejących i planowanych autostrad i dróg szybkiego ruchu w województwie łódzkim w 2011 roku” WIOŚ Łódź
- 10.1 Monitoring emisji zanieczyszczeń powietrza
- 10.2 Monitoring wód powierzchniowych
- IV OCHRONA KLIMATU – „DOBRY KLIMAT DLA POWIATÓW”
 - 1. „DOBRY KLIMAT DLA POWIATÓW” – idea i harmonogram realizacji programu
 - 2. Realizacja projektu w powiecie poddębickim
 - 3. Raport oceny śladu węglowego powiatu poddębickiego dla lat 2005 i 2010
- V RAPORT Z WYKONANIA „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU PODDĘBICKIEGO 2012 (z uwzględnieniem lat 2013-2016)
- VI CELE EKOLOGICZNE I KIERUNKI DZIAŁANIA
- VII PRIORYTETY EKOLOGICZNE I LISTA PROEKOLOGICZNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ PRIORYTETOWYCH
- VIII INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
- IX ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA
- X MONITORING REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
- XI WYTYCZNE DLA GMINNYCH PROGRAMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA
- XII HARMONOGRAM REALIZACJI I WERYFIKACJI PROGRAMU
- XIII FINANSOWANIE REALIZACJI DZIAŁAŃ – ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
- XIV KONSULTACJE SPOŁECZNE
- XV WNIOSKI Z ANALIZY OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
- XVI STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYCH
- XVII BIBLIOGRAFIA
- XVIII SPIS MAP
- XIX SPIS TABEL
- XX SPIS TREŚCI